

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา ศิลปกรรม: นายสุรัชย์ บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 31170

โทรศัพท์ : 08-4147-6164 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 31170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक

รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร

รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล

รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง

รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล

รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี

รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

รศ.ดร.ศิวา ศรีโกคางกุล

รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต

รศ.ดร.ศักรินทร์ วรวิวัฒนะปริญญา

ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์

ผศ.ดร.วิษุกร นาครชน

ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง

ผศ.ดร.นงคัลักษณ์ ใจฉลาด

ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ

ผศ.ดร.วรรณธร วรวิรรณ

ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง

ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์

ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์

ผศ.ดร.จิตติภูมิ หมั่นมี

ผศ.ดร.เสกสรร สนวา

ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด

ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง

ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.จิตติวรา พลเยี่ยม

ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภักธธาดา

ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์

ผศ.ดร.จิตติพร อุ๋นใจ

ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา

ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร

ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์

ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์

ผศ.ดร.สุกชัย ตรีเทศ

ผศ.ดร.บงกช นิมิตระกูล

ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ

ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนาวงศ์

ผศ.ดร.ปรัธมาศ พลสิทธิ์กุล

ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์

ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ

ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา

ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ

ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี

ผศ.ดร.อานวย มีราคา

อ.ดร.ณฐาพัชร วรพงษ์พัชร

อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด

อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ

อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา

อ.ดร.กรกต ขาบัณฑิต

อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด

อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร

อ.ดร.ณัฐพัชร มณีโรจน์

อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์

Dr.Kajornatthapol Pongwiritthon

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วิทยาลัยพิษณุพนิต

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

วิทยาลัยนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยแสงธรรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยพะเยา

IQRA Business School

University of Geomatika, Malaysia

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม พ.ศ. 2566 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 35 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุวัฒนธรรมในลักษณะที่ทำงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	1
สุภาภรณ์ วงศ์โชติรวี, นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา	
การศึกษาการขับร้องเพลงสำเนียงภาษาของครูศิริ วิชเวช (ศิลปินแห่งชาติ) กรณีศึกษาตบเรื่องราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา.....	13
พันธ์กานต์ ใบเทศ, รุจี ศรีสมบัติ	
Factors Affecting Decision Making to Choose Accounting Job of Final Year Accounting Students in Lampang Institutes of Higher Education.....	25
Kanyapant Nakpongpany, Jeeraporn Pongpanpattana Phaithun Intakhan, Pornchanok Tonglad, Apiwat Sripuman	
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชน ต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	35
ฐิติพรรณ กรมยินดี, สุริยะ ประกายสาธก	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	47
ธัญญาภรณ์ ใจปานแก่น, จินตนา สุริยะศรี, เสาวภาคย์ ศรีสวัสดิ์, สมชาย พาชอบ	
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของบ้าน บังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี.....	60
ณัฐอร มหาทำนุโชค	
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal.....	69
ประภา เสงไพบูลย์, นพดล มั่งมี, วิไลลักษณ์ ฉัตรชัยพลรัตน์, พงศกร ทวันเวช	
การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร.....	82
ภากรณ์ โพธิ์, กิตติกรณ์ นพุดมพันธ์	

สารบัญ (Content)

หน้า

การพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความ สิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) มาประยุกต์ใช้กรณีศึกษา โรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	93
วิทยา ปารีเลียม, ศิริพรรณ จินะบุญเรือง	
พลวัตเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง).....	106
รมณีย์ เรือนช้าง, เทพการ รอดสการ	
Sima Shadow Space: ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบท ทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา.....	117
สุธิดา วรรณะปรกรณ์, ภาณุ สรวัยสุวรรณ, ปภัทรนันท์ คุณพูลทรัพย์	
คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการ สำนักงานประมาณ.....	130
รักษุสตา กาจารี่, อรนนท์ กลั่นทูประ	
การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.....	142
วันเพ็ญ ดาราวงค์, ชัชชญา พีระธรณิศร์	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลง ภายในโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนรู้จากการสร้าง อินโฟกราฟิก.....	151
ภูษณิศรา สุวรรณศิลป์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในช่วงภาวะ วิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.....	163
เบญญาดา กระจ่างแจ้ง, นงนุช ศรีสุข	
แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็ม ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3.....	175
วรัชญา ขวัญแก้ว, ชัชชญา พีระธรณิศร์	
คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	187
เดโซ แชน้ำแก้ว	
การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผ่านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทย ในยุคดิจิทัล.....	202
อุษา ศิลป์เรืองวิไล, บัณฑิต รัตน์ไตร	

สารบัญ (Content)

หน้า

การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนในการเรียนออนไลน์ (e-learning) ภายใต้ สถานการณ์การระบาดของไวรัส Covid-19 กรณีศึกษาโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก.....	216
บุณทริกา แสงอ่วม, จิราพร พึ่งทรัพย์, ธนัชกรณ์ ชูสาย, ภาณุ เครืออยู่ จุฑาธิป ประดิพัทธ์นฤมล	
The Listening Skill Package to Improve Student's Effectiveness and Self-confident in Listening Comprehension Course: Nakhon Ratchasima Rajabhat University.....	230
Thananya Wiriapanyanont	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ในการแก้ปัญหานี้ในระบบ.....	241
วรเทพ สิริเฉลิมสุข, ฌาน เรื่องธรรมสิงห์	
แนวทางการส่งเสริมที่พักแบบโรงแรมบูติคในกรุงเทพมหานครโดยการศึกษา ส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	253
ภูมิพัฒน์ ทองคำ, วารินทร์ ทิพวารี	
การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2.....	269
ทยากร จันทะบุตร, ละดา ดอนหงษา	
กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยในการเลือกตั้งทั่วไป ปีพุทธศักราช 2554 เปรียบเทียบ ปีพุทธศักราช 2562.....	280
สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล, นิพนธ์ โชะเฮง	
การจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม บนฐานชุมชนวังน้ำคู้ จังหวัดพิษณุโลก.....	294
อมรเทพ ชาบาง, อัจฉรา ศรีพันธ์	
การศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าว พื้นที่ทามของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ.....	312
ชุติมา เมฆวัน	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลางและประเทศ กลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนา	

สารบัญ (Content)

	หน้า
อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	324
ระพีพรรณ พยัคฆพันธ์, กัลยา สว่างคง	
การรับรู้ความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และความรู้สึกเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่: บทบาทของทัศนคติ.....	336
กรวรรณ ใจยาว, วงศ์ลัดดา วีระไพบูลย์	
การจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2565.....	353
หทัย โปวานนท์, อรนนท์ กลั่นทูปุระ	
การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล.....	365
ศุภกิจ หนูแก้ว, ชานนท์ จันทรา, ทรงชัย อักษรคิด	
อัตลักษณ์การบรรเลงขอด้วงของครูประเวช กุมท.....	377
ชัยรัตน์ มีงาม, วีระ พันธุ์เสือ, เทพิกา รอดสการ	
การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร.....	393
ทัศน์พล พึ่งผล, เสาวลักษณ์ พันธบุตร	
การศึกษาเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาด้านางลอย.....	404
พงศธร มีทรัพย์, วีระ พันธุ์เสือ	
ประเด็นคัดสรรว่าด้วยเรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.....	417
พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, วรฉัตร วรวิรรณ, พิมลศักดิ์ นิลผาย, สุริยา ปัญญจิตร อภิวัฒน์ ทะสุนทร	
งานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ สุโขทัย 19 พิษเศรษฐกิจ.....	433
พระสมพล ยสชาติ(คล้ายสุบรรณ), พระศิริวัฒน์ ปิยสิโล (คงศิริ) พระภูธิปนิธิศรี ชุตีพล (คงโกคานันท์)	
ภาคผนวก	
หลักเกณฑ์การเสนอขอความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์.....	445

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

Factors Affecting the Accomplishment in Implementing the
Prevention Policy of the spread of Infectious on Coronavirus 2019
(Covid-19) of Krathum Lom Municipality, Sampran District, Nakhon
Pathom Province

สุภาภรณ์ วงศ์โชติศรี¹ นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา²

Supaporn Wongchotrawee, Nipon Sasithornsawapha

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ศึกษา ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ กับผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายไปปฏิบัติ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 182 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test One-Way ANOVA และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson ผลการศึกษาค้นพบ 1) ผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มอยู่ในระดับมาก 2)

Received: 2022-03-11 Revised: 2022-06-30 Accepted: 2022-07-06

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: pipat6156@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายไปปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย รองลงมา คือ ด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นํานโยบาย ไปปฏิบัติ และด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองตามลำดับ 3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประเภทตำแหน่งที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติแตกต่างกัน 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ในการนํานโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการนํานโยบายไปปฏิบัติทางบวกในระดับสูง ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์สำหรับเป็นข้อมูลในการดำเนินงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัย; ผลสัมฤทธิ์; การนํานโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

The purpose of this research was to study the level of effectiveness in implementing the policy to prevent the spread of coronavirus disease 2019 (Covid-19) into practice of Krathum Lom Municipality. To study the level of factors affecting the effectiveness of the implementation of the prevention policy for the prevention of the epidemic of coronavirus disease 2019 (Covid-19) into practice of Krathum Lom Municipality. Comparison of results in implementing the prevention of the novel coronavirus disease 2019 (Covid-19) policy into practice by Krathum Lom Municipality Classified by personal factors and to study the relationship between factors affecting the effectiveness of the policy to prevent the spread of the novel coronavirus disease 2019 (COVID-19) and the effectiveness of the policy implementation. This research is a quantitative research. The samples used in the research there were 182 personnel working in Krathum Lom Municipality, Sampran District, and Nakhon Pathom Province. The statistics used for data analysis were as follows: Frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA, and Pearson's correlation coefficient analysis. The results of the study showed that 1) the effectiveness in implementing the policy to prevent the spread of viral infectious diseases. Rhona 2019 (Covid-19) to practice of Krathum Lom Municipality 2) Factors affecting the effectiveness in implementing the policy to prevent the spread of coronavirus disease 2019 (Covid-19) into practice are at a high level The factors

affecting the policy's implementation the most were the standards and objectives of the policy, followed by the cooperation or response of the policy leaders, and the economic, social and political conditions, respectively. 3) The personal factors of different position types had different opinions on the effectiveness of the implementation of the novel coronavirus disease 2019 (COVID-19) epidemic prevention policy. 4) Factors affecting the achievement. The implementation of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) epidemic prevention policy was associated with a high level of positive policy implementation outcome. The results of this research can be used as information for the prevention of the spread of the novel coronavirus disease 2019 by government agencies, the private sector and local government organizations.

Keywords: Factors; Achievements; Policy Implementation

บทนำ (Introduction)

ในเดือนธันวาคม 2562 เริ่มมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) โดยระบาดครั้งแรกในนครอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และต่อมาการแพร่ระบาดเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในหลายประเทศทั่วโลก องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วโลก (pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 เนื่องจากมีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตจำนวนมาก ข้อมูล ณ วันที่ 28 มีนาคม 2563 มีรายงานผู้ป่วยใน 196 ประเทศ 2 เขตบริหารพิเศษ 1 นครรัฐ เรือสำราญเป็นผู้ป่วยที่ยืนยัน 597,458 ราย และเสียชีวิต 27,370 ราย และประเทศไทยเป็นประเทศแรกของโลกที่ยืนยันพบผู้ป่วยรายแรกนอกประเทศจีน ตรวจพบระหว่างการคัดกรองโรคของผู้เดินทางผ่านสนามบินสุวรรณภูมิ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 เป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีน อายุ 61 ปี เดินทางมาจากประเทศจีน ส่วนการระบาดที่เป็นกลุ่มก้อนใหญ่ คือ การระบาดในสนามมวยลุมพินี สนามมวยราชดำเนิน (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) นับเป็นจุดเริ่มต้นของการระบาดในประเทศไทยซึ่งเกิดขึ้น 3 รอบ โดยรอบแรกนั้นเกิดขึ้นจากการแข่งขันชกมวยที่สนามมวยลุมพินี รอบที่ 2 ในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2563 จากกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่ตลาดแพกุ้ง จังหวัดสมุทรสาคร และรอบที่ 3 จากคลัสเตอร์สถานบันเทิงย่านทองหล่อ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ทีดีอาร์ไอ, 2564)

จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) รัฐบาลได้ออกมาตรการในการป้องกัน โดยกำหนดมาตรการทั้งด้านสาธารณสุขและด้านกฎหมาย ซึ่งมาตรการทางด้านสาธารณสุขได้กำหนดมาตรการเร่งด่วนในการป้องกัน ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0505/ว 133 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2563 เรื่อง สรุปผลการประชุมคณะกรรมการ

บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด-19) ครั้งที่ 1/2563 และมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันวิกฤตการณ์จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด-19) ของกระทรวงสาธารณสุข

ในส่วนของมาตรการทางด้านกฎหมาย กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อพ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563 ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการควบคุมไปกับการใช้กฎหมายในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 นายกรัฐมนตรีได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และวันที่ 26 มีนาคม 2563 ได้ประกาศข้อกำหนดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1) โดยได้ออกข้อกำหนดและข้อปฏิบัติแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ นอกจากนี้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เรียกโดยย่อว่า “ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19” (ศบค.) ซึ่งได้มอบนโยบายผ่านทางกระทรวง กรม และจังหวัด โดยให้แต่ละจังหวัดสามารถออกคำสั่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่ และยังได้สั่งการมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยในช่วงแรกสามารถยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสในชุมชนต่าง ๆ ได้ โดยอาศัยการบูรณาการร่วมกันกับภาคส่วนอื่น ๆ อีกทั้งยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เป็นหน่วยงานหลักในการเฝ้าระวังและสกัดกั้นเชื้อไวรัสเข้าสู่หมู่บ้านหรือชุมชน แต่ต่อมาปรากฏว่ามาตรการดังกล่าวไม่ได้ผล และเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รอบ ที่ 2 ช่วงปลายปี 2563 ที่ตลาดแพกุ้ง จังหวัดสมุทรสาคร และเมื่อเกิดการแพร่ระบาดในรอบที่ 2 รัฐบาลได้ออกข้อกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ฉบับที่ 16 รายละเอียดสำคัญ คือ ห้ามใช้อาคาร หรือจัดกิจกรรมที่มีการรวมคนจำนวนมาก การปิดสถานที่ที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค ให้งดหรือชะลอการเดินทางข้ามจังหวัด การจำกัดผู้รับประทานอาหารในร้านหรือให้นำกลับไปบริโภคที่อื่น ซึ่งเป็นมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาตามกรอบมาตรการแก้ไขแบบเดิม คือ เน้นการควบคุมโรค ทำให้ไม่ทันต่อการแพร่ระบาด และในรอบนี้ยังพบปัญหาการกลายพันธุ์ของเชื้อโควิด-19 ที่ทำให้การระบาดขยายวงกว้างกว่าเดิมอย่างรวดเร็ว และทวีความรุนแรงมากขึ้น อีกทั้งประชาชนไม่เข้มงวดในการป้องกันโรค และภาครัฐเร่งกระตุ้นเศรษฐกิจจึงมีการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ ประกอบกับรัฐบาลยังขาดความรู้ความเข้าใจในโรคระบาดนี้ มาตรการการป้องกันในรอบที่ 2 จึงไม่ได้ผล และเกิดการระบาดรอบที่ 3 จากสถานบันเทิงย่านทองหล่อในช่วงต้นเดือนเมษายน 2564 ซึ่งสถานบันเทิงแห่งนี้เป็นสถานบันเทิงยอดนิยมของนักท่องเที่ยวกลางคืนในทุกวงการ ทุกชนชั้นที่มีคนระดับวีไอพี ศิลปิน ดารา นักเที่ยวมักชอบไปใช้บริการ จึงส่งผลให้เชื้อโควิด-19 กระจายไปอย่างกว้างขวางเหมือนไฟลามทุ่ง นักท่องเที่ยว นักดนตรี และ

อาชีพอื่น ๆ จากข่าวสารทิศที่เดินทางอยู่ในสถานบันเทิงย่านทองหล่อหลายรายนำเชื้อไปติดคนใกล้ชิดทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ การจัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข รวมทั้งการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นจึงต้องดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่สั่งการมายังท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจทางการปกครอง โดยดำเนินการตามหนังสือสั่งการจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และตามประกาศของจังหวัดนครปฐม ซึ่งนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดมานั้นนอกจากยังไม่สามารถระงับการระบาดของเชื้อโรคได้ ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะบางนโยบายยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ จำนวนผู้ติดเชื้อยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกระทุ่มล้ม นับตั้งแต่เริ่มพบการระบาดในพื้นที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อรวมทั้งสิ้น 3,229 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2565) และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว เห็นได้ว่าการกำหนดนโยบายในรูปมาตรการของรัฐบาล ทั้งด้านสาธารณสุขและด้านกฎหมาย ยังไม่มีประสิทธิภาพในการยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (โควิด-19) หากรัฐบาลยังคงใช้แนวทางการแก้ปัญหาแบบเดิมดังเช่นการระบาดเหมือนครั้งที่ผ่านมาจะส่งผลกระทบต่อความสูญเสียทั้งชีวิตจิตใจในทุก ๆ ด้านของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายนี้โดยตรง ผู้วิจัยจึงต้องทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ เพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ซึ่งหากไม่ทำการศึกษาอย่างจริงจัง ไม่มีการสืบค้นปัจจัยที่ส่งผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะเป็นผลเสียหายอย่างรุนแรงต่อชีวิตของประชาชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการค้นคว้าที่ต้องศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการป้องกันโรคและปรับปรุงการจัดทำบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ กับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้บุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

2. กลุ่มเป้าหมาย

บุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 182 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

3.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ จำนวน 6 ด้าน คือ 1. ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย 2) ด้านทรัพยากรของนโยบาย 3) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร 4) ด้านลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง 6) ด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกระดับความคิดเห็นของประชาชน

3.1.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ

3.1.4 ข้อเสนอแนะ

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ศึกษาจากศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งเป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

3.2.2 ดำเนินการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของ

คำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ โดยนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

3.2.3 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) ที่เทศบาลเมืองไผ่เชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ทำการศึกษาก่อน 40 ชุด โดยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) และหาค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับโดยใช้วิธีการของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นจากผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่ทำการศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 182 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ล่วงหน้า คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำราเอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.1.1.1 เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages)

5.1.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ จำนวน 6 ด้าน คือ 1. ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย 2) ด้านทรัพยากรของนโยบาย 3) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร 4) ด้านลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5) ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง 6) ด้านความ

ร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.1.1.3 ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

5.2.1 T-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ

5.2.2 F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Different: LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติโดยภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1 ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย	3.89	.74	มาก	1
2 ด้านทรัพยากรของนโยบาย	3.57	.80	มาก	6
3 ด้านการสื่อสารระหว่างองค์การ	3.70	.76	มาก	4
4 ด้านลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	3.58	.75	มาก	5
5 ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง	3.78	.72	มาก	3
6 ด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ	3.81	.77	มาก	2
รวม	3.72	.64	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ภาพรวม ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.72) โดยปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สุด คือ ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.89) และด้านที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านทรัพยากรของนโยบาย ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.57)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มจากการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม มีความคิดเห็นต่อระดับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) โดยในด้าน “ลดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในพื้นที่” สูงที่สุด ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์มาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มโดยในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เทศบาลเมืองกระทุ่มล้มได้ดำเนินตามนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อย่างเป็นรูปธรรม และเมื่อมีการบูรณาการงานร่วมกันจึงทำให้การดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์เพิ่มมากขึ้นและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มด้วยเช่นกัน และเทศบาลฯ ได้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนโยบายอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทราบถึงผลของการดำเนินงาน โดยมีเกณฑ์ในการวัดผลสัมฤทธิ์ คือ จากจำนวนผู้ติดเชื้อในพื้นที่ลดลง ซึ่งเกณฑ์ในการวัดผลสัมฤทธิ์หรือความสำเร็จนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของวรเดช จันทรศร (2559) ได้กล่าวถึงการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถวัดได้จากมิติต่าง ๆ ดังนี้ มิติที่ 1 เป็นการมองผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ผลผลิต (Outputs) วัดได้โดยใช้เกณฑ์ด้านปริมาณ เวลา ค่าใช้จ่าย คุณภาพ และความพึงพอใจ 2) ผลลัพธ์ (Outcomes) คือ ผลที่เกิดจากผลผลิต วัดได้โดยพิจารณาถึงประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายได้รับจากนโยบาย 3) ผลลัพธ์ขั้นปลาย (Ultimate outcomes) คือ ผลผลิตและผลลัพธ์โดยรวมที่เกิดผลต่อการพัฒนาประเทศ มิติที่ 2 ผลของความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบกับนโยบายอื่น ๆ มิติที่ 3 ผลรวมของความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาประเทศ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม จากการศึกษพบว่า ปัจจัยที่ส่งผล

ต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ด้านทรัพยากรของนโยบาย ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งบุคลากรในสำนักงานเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม มีความคิดเห็นต่อระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) โดยเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า “ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย” สูงที่สุด ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติมาก (ค่าเฉลี่ย 3.89) เนื่องจากเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ได้กำหนดมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไว้อย่างชัดเจน และกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ตามนโยบายของรัฐบาลที่สั่งการมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประเภทตำแหน่ง มีความคิดเห็นต่อระดับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มแตกต่างกัน แต่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มไม่แตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้าน “การดำเนินงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์” และปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์การทำงานมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้าน “ลดการระบาดจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในพื้นที่” ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ กับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r = .823$) โดยเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวก ดังแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติของแวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (อ้างถึงในวรเดช จันทรศร, 2559) ที่ได้กล่าวไว้ว่ากระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติประกอบไปด้วยตัวแปรทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ที่เชื่อมโยงระหว่างนโยบายและสมรรถนะในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีต่อกัน และความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม

ซึ่งตัวแปรดังกล่าวประกอบไปด้วย 1) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย เป็นปัจจัยสำคัญที่จะตัดสินว่านโยบายมีสมรรถนะมากน้อยเพียงใด การกำหนดมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทำเป็นอันดับแรก และต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่คลุมเครือหรือขัดแย้งกันเอง เพราะการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่สามารถทราบได้ว่าสำเร็จหรือล้มเหลวหากปราศจากเป้าหมายและข้อกำหนดที่ชัดเจน 2) ทรัพยากรของนโยบาย นอกจากนโยบายจะต้องมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐานแล้ว นโยบายยังต้องประกอบไปด้วยทรัพยากรซึ่งหมายรวมถึงเงินงบประมาณและแรงกระตุ้นสนับสนุนอื่น ๆ ที่ช่วยให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดประสิทธิผล 3) การสื่อสารระหว่างองค์กร การนำนโยบายไปปฏิบัติต้องอาศัยการสื่อสารเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไปยังหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับขององค์กร ซึ่งการสื่อสารที่สร้างให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องมีความชัดเจน ความเที่ยงตรง และสม่ำเสมอในระหว่างกระบวนการสื่อสาร 4) ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ องค์กรที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จได้นั้น ต้องมีโครงสร้างที่เหมาะสม มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน มีกฎระเบียบในการดำเนินงาน มีระบบการสื่อสารแบบเปิด รวมไปถึงแรงสนับสนุนจากผู้บริหารหรือนักการเมือง 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หมายถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ผลกระทบจากการต่อต้าน คัดค้านนโยบายจากฝ่ายต่าง ๆ สภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้มีผลสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม 6) ความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเข้าใจของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของนโยบาย หากผู้ปฏิบัติรับรู้และเข้าใจ มีทิศทางการตอบสนองต่อนโยบายที่ดี ตลอดจนการยอมรับในตัวนโยบาย โอกาสที่นโยบายนั้นจะประสบความสำเร็จย่อมมีมากกว่าการถูกปฏิเสธจากผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่ต้น ดังนั้น ปัจจัยดังกล่าวจึงมีความสำคัญที่นอกจากจะมีความสัมพันธ์ต่อกันแล้วยังมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำนักงานเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ควรเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้รวมถึงงบประมาณสำหรับดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ให้เพียงพอ และเตรียมความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวมถึงโรคอุบัติใหม่ในอนาคต

1.2 สำนักงานเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มควรจ้างพนักงานจ้างตามภารกิจเพิ่มเติมเพื่อมาช่วยปฏิบัติงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ

1.3 สำนักงานเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ควรมีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามนโยบายของหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรเพิ่มการวัดผลสัมฤทธิ์ของนโยบายเพื่อศึกษาผลของนโยบายที่ลงไปสู่ประชาชน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ เพิ่มเติม เพื่อจะได้ทราบว่ามีปัจจัยอื่นใดบ้างที่มีตัวแปรได้อีกบ้างที่ส่งผลกระทบต่อ การนำนโยบายไปปฏิบัติ ของหน่วยงาน

2.3 ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในหน่วยงานราชการรูปแบบอื่น ๆ เช่น หน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงระดับผลสัมฤทธิ์ในการนำนโยบายป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ไปปฏิบัติ ของหน่วยงานราชการรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

วรเดช จันทรศร. (2559). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). *ประเมินผลงานกลางทอมรัฐบาลประยุทธ์ 2: การควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 และการบริหารจัดการวัคซีน*. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://tdri.or.th/2021/07/report-2yearsprayut-cabinet2/>.

การศึกษาการขับร้องเพลงสำเนียงภาษาของครูศิริ วิชเวช (ศิลปินแห่งชาติ)
กรณีศึกษาดับเรื่องราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา
A Study of Siri Vichvet's Singing Method (National Artist of Thailand):
A Case Study of Rajathiraj, Saming Pharam Asa

พันธกานต์ ไบเทศ¹ รุจี ศรีสมบัติ²
Pantakan Baitate, Rujee Srisombat

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาการขับร้องเพลงสำเนียงภาษาของครูศิริ วิชเวช (ศิลปินแห่งชาติ) กรณีศึกษาดับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา พบผลการวิจัย ดังนี้ 1. พบหลักการขับร้องจากการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้ 1. คำร้อง โดยมีประเด็นย่อยคือ 1.1 บทร้อง พบว่าบทร้องในดับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสาเป็นบทร้อยกรองและบทร้อยแก้วเลียนแบบเสียงภาษาต่างชาติ 1.2 ความหมายของบทร้อง พบว่าความหมายของบทร้องเรียงตามลำดับเหตุการณ์ในเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา 1.3 การแบ่งวรรค สัดส่วนของคำร้อง พบว่ามีลักษณะคำประพันธ์ 3 ประเภท คือ 1) กลอนสุภาพ จัดกลุ่มตามพยางค์ในวรรคได้ 3 กลุ่ม คือ วรรคเพลงกลอนสุภาพ 7 พยางค์ มี 3 รูปแบบ วรรคเพลงกลอนสุภาพ 8 พยางค์ มี 3 รูปแบบ วรรคเพลงกลอนสุภาพ 9 พยางค์ มี 1 รูปแบบ 2) กลอนบทละคร จัดกลุ่มตามพยางค์ในวรรคได้ 5 กลุ่ม คือ วรรคเพลงกลอนบทละคร 2 พยางค์ มี 1 รูปแบบ วรรคเพลงกลอนบทละคร 3 พยางค์ มี 1 รูปแบบ วรรคเพลงกลอนบทละคร 6 พยางค์ มี 1 รูปแบบ วรรคเพลงกลอนบทละคร 7 พยางค์ มี 3 รูปแบบ วรรคเพลงกลอนบทละคร 9 พยางค์ มี 1 รูปแบบ 3) บทร้อยแก้วเลียนแบบภาษาจีน 2. การขับร้อง โดยมีประเด็นย่อยคือ 2.1 อารมณ์ในการขับร้อง พบ 9 แบบ ได้แก่ 1) อารมณ์ปกติ 2) อารมณ์ขุนเคือง 3) อารมณ์วิตกกังวล 4) อารมณ์ฮึกเหิม 5) อารมณ์รัก 6) อารมณ์เศร้า 7) อารมณ์โกรธ 8) อารมณ์ตกใจ 9) อารมณ์ดีใจ 2.2 การเอื้อน พบว่าสามารถแบ่ง 2 ประเภท คือ เอื้อนดำเนินทำนอง และเอื้อนตกแต่งคำร้อง 2.3 เทคนิคลีลา สามารถจัดหมวดหมู่ได้ 2 ประเภทคือ เทคนิคลีลาในคำร้อง พบว่ามีการครั่น การเน้นเสียง การประคบเสียง การกล่อมเสียง การโหนเสียง การลักจังหวะ เทคนิคลีลาในทำนอง พบว่ามีการครั่น การกระทบ การลงทรวง การโหนเสียง การสะบัดเสียง การเอื้อนสามเสียง เสียงนาสิก การกลืนเสียง 2. พบว่าวิธีการขับร้องเพลงสำเนียงภาษามอญมีการโหนเสียง กลืนเสียง ลง

Received: 2022-06-30 Revised: 2022-09-06 Accepted: 2022-09-07

¹ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University. Corresponding Author e-mail: smartphone.hv@gmail.com

² มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University.
e-mail: smartphone.hv@gmail.com

ทรวง วิธีการขับร้องเพลงสำเนียงพม่ามีการร้องเลียนแบบเสียงภาษาพม่า ใช้คำเหนือ วิธีการขับร้องเพลงสำเนียงจีนมีการใช้กระแสเสียงสูง กระซิบ ทั้งยังพบว่าบริบททางครอบครัว การศึกษาดนตรี และบุคลิกของครูศิริ วิชเวช ส่งผลให้ครูศิริ วิชเวชขับร้องเพลงสำเนียงภาษาได้ชำนาญ รวมถึงอุปนิสัยส่วนตัวที่ช่างสังเกต ช่างจดจำ และรู้จักประยุกต์ใช้ ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ วิธีการขับร้องเพลงสำเนียงภาษา

คำสำคัญ (Keywords): เพลงสำเนียงภาษา; ครูศิริ วิชเวช; ตั้บเรื่องราวชาธิราช ตอนสมิงพระราม อาสา

Abstract

The Objectives of This Study Were 1) To Study Siri Vichvet's Singing Principles And 2) To Study Samniang Phasa Songs Singing Method of Siri Vichvet, Both Objectives Were Focus In Rajathiraj Saming Pharam Asa Musical Suite. The Results Show That Siri Vichvet's Singing Principles Have 2 Main Points, Which Are Consists Of Lyrics Of The Musical Suite And Singing Techniques. 1. The Lyrics Of The Musical Suite, Which Implies 3 Subpoints: 1.1 The Characteristics Of Lyrics In The Rajathiraj Saming Pharam Asa Musical Suite Are Verses And Proses That Imitate Foreign Languages' Sounds. 1.2 The Meaning Of The Lyrics In The Musical Suite Was Sorted Together With The Rajathiraj Saming Pharam Asa Drama. 1.3 The Word Pattern Distribution From The Lyrics Can Be Divided Into 3 Types, Which Are 1) Klon Suphap That Is Grouped By Number Of Syllables Into 3 Groups, A. Klon Suphap With 7 Syllables Has 3 Patterns, B. Klon Suphap With 8 Syllables Has 3 Patterns, And C. Klon Suphap With 9 Syllables Has 1 Pattern. 2) Klon Bod Lakorn That Grouped By Number of Syllables As 5 Groups, A. Klon Bod Lakorn With 2 Syllables Have 1 Pattern, B. Klon Bod Lakorn With 3 Syllables Have 1 Pattern, C. Klon Bod Lakorn With 6 Syllables Have 1 Pattern, D. Klon Bod Lakorn With 7 Syllables Have 3 Patterns, And E. Klon Bod Lakorn With 9 Syllables Have 1 Pattern. 3) The Imitated Chinese's Language Sound Proses. 2. Singing Techniques, That Implies In To 3 Subpoints: 2.1 An Emotional Expression While Singing, In Rajathiraj Saming Pharam Asa Musical Suite Found 9 Types Of Emotion Which Are 1) Normal Mood, 2) Indignant, 3) Anxiety, 4) Energetic, 5) Love, 6) Tragic, 7) Anger, 8) Shocked And 9) Happy. 2.2 The "Uean" Technique Can Divided Into 2 Types Which Are 1) Uean Dumnern Tomnong And 2) Uean Toktaang Kamrong. 2.3 Singing Practical Techniques And Styles Found 2 Kinds: 1) Techniques And Styles In Lyrics Which Have "Kan Kran" "Kan Nen Siang" "Kan Prakob Siang" "Kan Klom Siang" "Kan

Honn Siang” And “Kan Lak Jangwa”. 2) Techniques And Styles In Melody Found “Kan Kran” “Kan Kratob” “Kan Long Suang” “Kan Honn Siang” “Kan Sabad Siang” “Kan Uean Sam Siang” “Siang Nasik” And “Kan Kaluen Siang” On Another Study Objective, Found That Samniang Phasa Songs Singing Method Of Siri Vichvet In Rajathiraj Saming Pharam Asa Musical Suite In “Mon” Accent Song Used Techniques: “Kan Honn Siang” “Kan Kaluen Siang” and “Kan Long Suang”. For “Phama” Accent Song Used Technique “Kan Chaii Kam-Ner”, And For “Jeen” Accent Song Used High Pitch And Tone Singing Technique. Moreover, This Study Found That Family Context, Music Studies, And Personal Characteristics Were All Affected To Siri Vichvet’s Singing Skills, Especially In "Mon" Accent Songs' Singing Techniques. Including Personal Character That Is Observant, Remembers, And Knows How To Apply All Knowledge To Sing In Many Different Samniang Phasa Songs.

Key Words: Samniang Phasa Song; Siri Vichvet; Rajathiraj Saming Pharam Asa Musical Suite

บทนำ (Introduction)

การขับร้อง มีระบบการพัฒนา การฝึกปฏิบัติการเรียนรู้การสอน ตลอดจนเทคนิคและวิธีการ ในการขับร้อง การใช้เอื้อนแบบต่างๆ ซึ่งมีเอกลักษณ์ชัดเจน ได้รับการสั่งสมมายาวนานและต่อเนื่อง (กาญจนา อินทรสุนานนท์ และคณะ, 2549) สันนิษฐานว่าการร้องจะเกิดขึ้นก่อนการรำ และบรรเลงเพลง โดยในขั้นต้นที่เกิดการขับร้องนั้น อนุมานว่าคงเกิดจากการอุทานจากการได้รับความกระทบกระเทือนทางอารมณ์ ทั้งดีใจและเสียใจ ฉะนั้นการร้องในครั้งแรกจึงยังไม่เป็นภาษาเท่าใดนัก ต่อมาเมื่อการขับร้องเจริญขึ้นจึงมีการใส่คำร้องที่มีความหมาย แต่ในคราวแรกก็ยังปรากฏคำอุทานในเพลง มีคำว่า เจ้าเอ๋ย ฮ่าโฮ้ พระพุทธเจ้าข้าเอ๋ยเป็นอาทิ เมื่อการขับร้องวิวัฒนาการขึ้นมาก ก็ตัดคำอุทานออกจนได้เนื้อเพลงที่เป็นเรื่องราวมากขึ้น มีการประดิษฐ์คิดค้นกลวิธีที่ทำให้การขับร้องนั้นวิจิตรพิสดาร กลายเป็น เพลงขับร้องชนิดต่างๆ อย่างในทุกวันนี้ (อุทิศ นาคสวัสดิ์, 2513) ครูสุรางค์ ดุริยพันธุ์ ศิลปินแห่งชาติผู้เชี่ยวชาญด้านการขับร้องเพลง กล่าวถึงการร้องว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามบทกวี ที่ทำนองลำน้ําและจังหวะการดำเนินเสียงสูงต่ำโดยยึดถือเนื้อเพลง(คำร้อง) เป็นสำคัญ ถ้อยคำที่มีเสียงสูงต่ำจะต้องอนุโลมเข้าหาทำนองแห่งเสียงเพลงนั้น ส่วนความสั้นยาวของจังหวะ ต้องอยู่ในบังคับของเสียงเพลง (สุรางค์ ดุริยพันธุ์, ม.ป.ป.) มีจังหวะแน่นอนสม่ำเสมอ ในการร้องเพลงจะมีทำนองและเนื้อร้อง การร้องนี้จะถือทำนองเป็นส่วนสำคัญถ้อยคำที่ร้องจะน้อมเข้าหาทำนองเป็นประโยค วรรคตอน ครบถ้วนตามทำนองเพลงที่มีผู้แต่งไว้และจะต้องอยู่ในกำหนดจังหวะตายตัวผิดพลาดไม่ได้(กาญจนา อินทรสุนานนท์, 2540) การขับร้องสามารถแบ่ง

ออกได้หลายลักษณะ โดยคุณหญิงจีน ศิลปบรรเลงแบ่งการร้องเพลงเป็น 3 ชนิดคือ 1) ร้องลำลอง 2) ร้องคลอ 3) ร้องส่งหรือร้องรับ (จีน ศิลปบรรเลง และลิขิต จินดาวรรณ, 2521)

เพลงตับเป็นเพลงประเภทหนึ่งในดุริยางคศาสตร์ไทย มีลักษณะสำคัญคือเป็นการนำเพลงหลายๆ เพลงมาร้อยเรียงต่อกันเป็นชุดๆ โดยมีการขับร้องเป็นตัวเล่าเรื่อง เพลงตับบางชุดก็ร้อยเรียงเรื่องราวเป็นเรื่องเดียวกัน ตอนเดียวกันโดยตลอด แต่เพลงตับบางชุดก็มีเนื้อหาที่มาจากวรรณกรรมต่างเรื่องกัน แต่ยังคงรูปแบบเพลงตับไว้ เพราะยังมีการร้อยเรียงกันผ่านรูปแบบของสำนวนเพลงที่ร้อยเรียงต่อกัน บางครั้งเพลงตับก็นำมาจากบทโขนหรือละครพันทาง โดยเป็นการดัดแปลงจากการขับร้องประกอบการแสดงเป็นการขับร้องสำหรับฟังเพื่อความสุนทรีย์ (ขนาด กิจจันทร์, 2543)

ละครพันทางเรื่อง ราชาริราช ดัดแปลงมาจาก วรรณกรรมเรื่องราชาริราช วรรณกรรมครั้งต้นกรุงรัตนโกสินทร์ที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคลัง (หน) และคณะ เรียบเรียงขึ้น ดังที่ปรากฏหลักฐานในบานแพนกของพระสมุทราชาริราช (กรมศิลปากร, 2546) ความว่า “พระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคลัง (หน) พระยาอินทอัครราช พระภิรมย์ศรี และพระศรีสุริยปริชา เรียบเรียงเรื่องราชาริราชให้เป็นภาษาไทยที่สมบูรณ์เพื่อเป็นประโยชน์สืบไป” เนื้อหาของเรื่องราชาริราชมีความสำคัญ ครบทุกรสชาติ เป็นผลให้เจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรงนำมาดัดแปลงเป็นบทละคร แม้ในยุคหลัง บทละครพันทาง เรื่องราชาริราช ก็ยังเป็นที่ยินยมนำมาจนถึงปัจจุบัน โดยตอนที่มิชชั่นเสียงที่สุดคือ ตอนสมิงพระรามอาสา เพราะในตอนเดียวมีเพลงภาษาถึง 3 กลุ่มสำเนียง คือ สำเนียงมอญ สำเนียงพม่า สำเนียงจีน ทั้งยังมีเนื้อหาที่น่าสนใจทั้งเรื่องการศึกษาสงคราม การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม รวมไปถึงบทกวีที่มีชื่อเสียง และบทโศกในตอนท้ายของเรื่องซึ่งมีเพลงสำคัญ คือ เพลงมอญร้องไห้ ที่เป็นวิวัฒนาการการร้องเพลงละครชั้นสูงของไทย ทั้งยังมีการบันทึกเสียงของห้างกมลสุโกศลรูปแบบตบเรื่องในปี พ.ศ. 2501-2510 บรรเลงโดยคณะดุริยประณีต ขับร้องโดยนักร้องที่มีชื่อเสียง มีครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต ครูสุรางค์ ดุริยพันธุ์ ครูณฤพล ดุริยพันธุ์ ครูศิริ วิชเวช เป็นอาทิ (วิเศษ อัคระไพฑูรย์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2563)

ครูศิริ วิชเวช เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการขับร้องหลายประเภทเพลงทั้งเพลงเถา เพลงเกร็ด เสาภา แม้กระทั่งเพลงออกภาษา จนได้รับคำชมจากผู้ฟังว่าร้องได้เหมือนอย่างเจ้าของภาษา (กาญจนา อินทรสุนานนท์, 2552, น. 103) จนได้บันทึกเสียงเพลงตบเรื่องราชาริราช ตอน สมิงพระรามอาสา ลงแผ่นเสียงของห้างกมลสุโกศล ซึ่งครูได้ถ่ายทอดลีลาการขับร้องจนแผ่นเสียงชุดนี้มีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน (ศิริ วิชเวช, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2563)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาการร้องเพลงของครูศิริ วิชเวช โดยใช้ตบเรื่องราชาริราช ตอนสมิงพระรามอาสาเป็นกรณีศึกษา เพื่อเป็นการศึกษาการร้องเพลงสำเนียงภาษาในเพลงตบของครูศิริ วิชเวช ผู้เป็นศิลปินแห่งชาติที่ทรงภูมิความรู้ทางคีตศิลป์ไทยเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาหลักการขับร้องเพลงของครุฑศิริ วิหะเวช กรณีศึกษาขับร้องพระราชธราทอน สมิงพระรามอาสา
2. ศึกษาวิธีการขับร้องเพลงสำเนียงภาษาของครุฑศิริ วิหะเวช ในขับร้องพระราชธราทอน สมิงพระรามอาสา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ขั้นเตรียมและจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนของการเตรียมและจัดกระทำข้อมูล ออกเป็น ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เตรียมเรียงข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาตามความสำคัญ และจัดเรียงข้อมูลให้เป็นระเบียบต่อเนื่อง
2. ถอดเทปจากแถบบันทึกเสียงเพลงขับร้องพระราชธราทอน สมิงพระรามอาสา ของครุฑศิริ วิหะเวช

3. ถอดข้อมูลจากแถบบันทึกการสัมภาษณ์บุคคลข้อมูลหลักและบุคคลข้อมูลสนับสนุน

4. นำข้อมูลตรวจสอบ แก้ไข ตามความสำคัญของเนื้อหาเพื่อเตรียมการวิเคราะห์

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์เป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้แก่

1. ศึกษาหลักการขับร้องเพลงของครุฑศิริ วิหะเวช กรณีศึกษา เพลงขับร้องพระราชธราทอน สมิงพระรามอาสา โดยศึกษาตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. คำร้อง

- บทร้อง

ความหมายของบทร้อง

- การแบ่งวรรค สัดส่วนของคำร้อง

2. การขับร้อง

- อารมณ์ในการขับร้อง

- การเอื้อน

- เทคนิคลีลา

2. ศึกษาวิธีการขับร้องเพลงสำเนียงภาษาในเพลงขับร้องพระราชธราทอน สมิงพระรามอาสา ของครุฑศิริ วิหะเวช โดยศึกษาตามประเด็นต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการการขับร้องเพลงสำเนียงมอญ

- วิเคราะห์ท่วงทิวและเทคนิคการขับร้องของครุฑศิริ วิหะเวช

2. ศึกษาหลักการการขับร้องเพลงสำเนียงพม่า

- วิเคราะห์ท่วงทิวและเทคนิคการขับร้องของครุฑศิริ วิหะเวช

3.ศึกษาหลักการการขับร้องเพลงสำเนียงจีน

-วิเคราะห์กลวิธีและเทคนิคการขับร้องของครุฑิรี วิชเวช

4.บริบทที่ส่งผลให้เกิดหลักการขับร้องเพลงสำเนียงในเพลงตับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา

ขั้นตอนการสรุปข้อมูล

ผู้วิจัยสรุปอภิปรายผลการศึกษาศึกษาการขับร้องเพลงสำเนียงภาษาของครุฑิรี วิชเวช (ศิลปินแห่งชาติ) กรณีศึกษาตับเรื่องราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสาและนำเสนอรายงานการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1.ศึกษาหลักการขับร้องเพลงของครุฑิรี วิชเวช กรณีศึกษาตับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา

1.1 คำร้อง

1.1.1 บทร้อง

จากการศึกษาพบว่า บทร้องในตับราชาธิราชเป็นวรรณกรรมที่นำมาใช้ในการขับร้องเป็นได้ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง ส่วนมากจะเป็นบทประพันธ์ที่มีความหมาย แต่ก็มียบทประพันธ์บางประเภทที่เกิดจากการเลียนแบบเสียงภาษาต่างชาติ สื่ออารมณ์ว่าเป็นเพลงสำเนียงของชาติอื่น

1.1.2 ความหมายของบทร้อง

ความหมายของบทร้องมีความสำคัญต่อการตีความของนักร้องเพื่อให้ผู้ฟังได้รับสุนทริยรสที่ถูกต้องตามความหมายของบทประพันธ์ จากการศึกษาพบว่าความหมายของของบทร้องเพลงตับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา เรียงลำดับเหตุการณ์ ดังนี้

เพลง	เหตุการณ์
เพลงพม่าเขว	พระเจ้ามณฑลเฑียรทองออกว่าราชการ
เพลงจีนหน้าเรือ	ราชทูตโจเปียวเข้าเฝ้าถวายสาส์น
เพลงพม่ากำขับ	พระเจ้ามณฑลเฑียรทองดีใจที่จะได้ทำสงครามแบบวีรกษัตริย์
เพลงจีนต้องเชียง	ราชทูตโจเปียวรับสาส์นจากพระเจ้ามณฑลเฑียรทอง
เพลงพม่าไชยา	พระเจ้ามณฑลเฑียรทองเสียใจที่ไม่มีใครอาสารบ
เพลงม่านมวย	ผู้คุมนักโทษสนทนาเรื่องไม่มีใครกล้าอาสารบ
เพลงพญาแปรร	สมิงพระรามติดเรื่องการอาสารบ
เพลงมอญรำดาบ ชั้นเดียว	สมิงพระรามบอกกับผู้คุม ว่าตนจะอาสาเข้ารบ
เพลงจีนลั่นถัน	พระเจ้ากรุงจีนจัดทัพ มีกามินีนำหน้า
เพลงจีนเดินทัพ	เป็นบทร้องเลียนแบบภาษาจีน
เพลงจีนปึงหลั่ง	กองทัพพระเจ้ากรุงจีน มาถึงสนามรบ

เพลงจีนขิมเล็ก ชั้นเดียว	ทหารจีนรอทัพพม่า
เพลงพม่าประเทศ	พระเจ้ามณฑลเถียรทองจัดทัพ มีสมิงพระรามนำหน้า
เพลงปลายพม่ารำขวาน	กองทัพพระเจ้ามณฑลเถียรทองมาถึงสนามรบ
เพลงจีนฮูหยิน	พระเจ้ากรุงจีนให้กามนีเข้ารับ
เพลงจีนเข้าห้อง	กามนีขี่ม้าออกมารบ
เพลงสองกุมาร	สมิงพระรามวางแผนเอาชนะกามนี
เพลงจีนซ้วน	กามนีรำทวนก่อน
เพลงซอพุมเรียง	สมิงพระรามแกล้งรำทวนเพื่อหลอกดูจุดอ่อนของกามนี
เพลงผ้าโพก ชั้นเดียว	สมิงพระรามต่อสู้กับกามนีและสามารถตัดหัวกามนีได้
เพลงจีนหลวง	พระเจ้ากรุงจีนเสียใจที่กามนีตาย
เพลงจีนขิมเล็ก	ขุนนางจีนอาสารบแก้แค้นให้กามนี
เพลงจีนใจย่อ	พระเจ้ากรุงจีนโกรธขุนนางที่ไม่รักษาสัตย์ ยกทัพกลับเมือง
เพลงกลางพม่าใหญ่	พระเจ้ามณฑลเถียรทองกับพระมเหสีมาถึงพิธีแต่งงาน
เพลงพม่าโลม	พระเจ้ามณฑลเถียรทองพูดกับสมิงพระรามเรื่องสัญญาที่ให้ไว้
เพลงแขกมอญบางขุนพรหม	สมิงพระรามดีใจที่จะได้แต่งงานกับพระธิดา แต่ต้องเสแสร้งไป
เพลงแขกมอญบางขุนพรหม ชั้นเดียว	สมิงพระรามขอคำสัญญา 2 ข้อ 1.ห้ามใครเรียกตนว่าเชลย 2.ไม่ขอรบกับพระเจ้าราชาธิราช
เพลงปรมัย	พระเจ้ามณฑลเถียรทองตอบรับคำขอของสมิงพระราม
เพลงพม่าเกษม	พิธีแต่งงานของสมิงพระรามกับพระธิดา
เพลงพม่าเริง	พระเจ้ามณฑลเถียรทองสอนสมิงพระรามเรื่องการปกครอง
เพลงตะละแม่ศรี	สมิงพระรามอยู่กับพระธิดาสองคนในตำหนักหอ
เพลงมอญอ้อยอิ่ง	สมิงพระรามออกต้อนรับพระธิดา
เพลงมะตะแบ	พระธิดาลองชิงสมิงพระราม
เพลงโลมมอญ	สมิงพระรามแก้วพาราสีพระธิดา
เพลงพม่าเห่	พระเจ้ามณฑลเถียรทองออกว่าราชการ แล้วพระนัดดาจับหัว จึงหลุดปากว่า “ลูกเชลย”
เพลงพม่าเห่ ชั้นเดียว	พระเจ้ามณฑลเถียรทองตกใจเพราะนึกถึงคำขอของสมิงพระราม
เพลงมอญรำดาบ	สมิงพระรามอับอายที่ถูกกล่าวถึงว่า เชลย
เพลงยาดเล้	สมิงพระรามเสียใจ จึงกลับตำหนัก
เพลงตะนาว	สมิงพระรามตัดสินใจหนีกลับไปหงสาวดี
เพลงมอญร้องไห้	สมิงพระรามเขียนจดหมายลาพระธิดา แล้วหนีไป

ตารางที่ 1 ความหมายของบทร้องในฉบับเรื่อง ราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา

1.1.3 การแบ่งวรรค สัดส่วนของคำร้อง

จากการศึกษาพบว่าลักษณะคำประพันธ์ในเพลงตับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา มี 3 ประเภท คือ กลอนบทละคร กลอนสุภาพ และบทร้อยแก้วเลียนแบบภาษาจีน

การแบ่งวรรคกลอนสุภาพ

เพลงที่ใช้คำร้องเป็นกลอนสุภาพสามารถจัดกลุ่มตามพยางค์ในวรรคได้ดังนี้

วรรคเพลงกลอนสุภาพ 7 พยางค์ แบ่งคำร้องได้ดังนี้

แบบที่ 1 2 / 2 / 3 เช่น ครั้นถึง / จึงตรง / เข้าไปเฝ้า

แบบที่ 2 3 / 2 / 2 เช่น จัตรงค์ / เรียงราย / ช้ายขวา

แบบที่ 3 2 / 3 / 2 เช่น ให้เคลื่อน / พยุหบาตร / ช้ายขวา

วรรคเพลงกลอนสุภาพ 8 พยางค์ แบ่งคำร้องได้ดังนี้

แบบที่ 1 3 / 2 / 3 เช่น เสด็จทรง / พาชี / มีอำนาจ

แบบที่ 2 2 / 3 / 3 เช่น ดุจได้ / สู่มหาราช / ขึ้นวิมาน

วรรคเพลงกลอนสุภาพ 9 พยางค์ แบ่งคำร้องได้ดังนี้

แบบที่ 1 3 / 3 / 3 เช่น ขอเดชะ / พระอาญา / ใ้พันเกล้า

การแบ่งวรรคกลอนบทละคร

เพลงที่ใช้คำร้องเป็นกลอนบทละครสามารถจัดกลุ่มตามพยางค์ในวรรคได้ดังนี้

วรรคเพลงกลอนบทละคร 2 พยางค์ แบ่งคำร้องได้ดังนี้

(2)/2 เช่น (บัดเอ๋ย) / บัดนั้น

วรรคเพลงกลอนบทละคร 3 พยางค์ แบ่งคำร้องได้ดังนี้

(2)/3 เช่น (สุดเอ๋ย) / สุดที่รัก

วรรคเพลงกลอนบทละคร 6 พยางค์ แบ่งคำร้องได้ดังนี้

2 / 2 / 2 เช่น ไพร่พล / พรักพร้อม / ล้อมวง

วรรคเพลงกลอนบทละคร 7 พยางค์ แบ่งคำร้องได้ดังนี้

แบบที่ 1 2 / 2 / 3 เช่น ผู้คุม / นักโทษ / จิตโหดหาญ

แบบที่ 2 3 / 2 / 2 เช่น รับสารา / มาพลัน / ทันท

วรรคเพลงกลอนบทละคร 8 พยางค์ แบ่งคำร้องได้ดังนี้

3 / 2 / 3 เช่น ฝ่ายสมิง / พระราม / งามสง่า

การแบ่งวรรคตอนของบทร้อยแก้วเลียนแบบภาษาจีน

ไม่มีการแบ่งวรรคตอน

1.2 การขับร้อง

1.2.1 อารมณ์ในการขับร้อง

จากการศึกษาค้นพบอารมณ์ในการขับร้อง 9 แบบ ดังนี้

1.อารมณ์ปกติ

2.อารมณ์ขุ่นเคือง

3.อารมณ์วิตกกังวล

4.อารมณ์ฮึกเหิม

5.อารมณ์รัก

6.อารมณ์เศร้า

7.อารมณ์โกรธ

8.อารมณ์ตกใจ

9.อารมณ์ดีใจ

1.2.2 การเอื้อน

จากการศึกษาพบว่าดับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา สามารถแบ่งประเภทการเอื้อนได้ 2 แบบ

1.เอื้อนดำเนินทำนอง

2.เอื้อนตกแต่งคำร้อง

1.2.3 เทคนิคลีลา

จากการศึกษาพบว่าดับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา สามารถแบ่งเทคนิคลีลาได้

2 ประเภท ดังนี้

2.3.1 เทคนิคลีลาในคำร้อง พบเทคนิคลีลา ดังนี้

-ครั้น - เน้นเสียง -ประคบเสียง

-กล่อมเสียง -โหนดเสียง -ลักจิ่งหะ

2.3.2 เทคนิคลีลาในคำร้อง พบเทคนิคลีลาดังนี้

-ครั้น -กระทบ -ลงทรวง -โหนดเสียง

-สะบัดเสียง -เอื้อนสามเสียง -เสียงนาสิก -กลืนเสียง

2.ศึกษาวิธีการขับร้องเพลงสำเนียงภาษาของครุฑวิ วิชาในดับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา

1.ศึกษาหลักการการขับร้องเพลงสำเนียงมอญ

จากการศึกษาพบว่าการขับร้องเพลงสำเนียงมอญของครุฑวิ วิชา มักปรากฏเทคนิค 3 อย่างอยู่เสมอ คือ การโหนดเสียง การกลืนเสียง และเสียงลงทรวง

2.ศึกษาหลักการการขับร้องเพลงสำเนียงพม่า

จากการศึกษาพบว่าการขับร้องเพลงสำเนียงพม่าของครุฑวิ วิชา มีการปฏิบัติ 2 ข้ออยู่เสมอ คือ การร้องเอื้อนเลียนแบบภาษาพม่า และการร้องเหนือ

3.ศึกษาหลักการการขับร้องเพลงสำเนียงจีน

จากการศึกษาพบว่าการขับร้องเพลงสำเนียงจีนของครุฑวิ วิชา จะร้องเพลงด้วยกระแสเสียงสูง และมีความกระชับ แม้จะเป็นอารมณ์เศร้า

4.บริบทที่ส่งผลให้เกิดหลักการขับร้องเพลงสำเนียงในเพลงดับเรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา

จากการศึกษาพบว่าบริบททางครอบครัว การศึกษาดนตรี และบุคลิกของครูศิริ วิชเวช ส่งผลให้ครูศิริ วิชเวชสามารถขับร้องเพลงสำเนียงภาษาได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ เพราะได้รับการหล่อหลอมมาตั้งแต่วัยเยาว์ รววมถึงอุปนิสัยส่วนตัว ที่เป็นคนช่างสังเกต ช่างจดจำ และรู้จักประยุกต์ใช้ ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ หลักการการขับร้องเพลงสำเนียงภาษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ครูศิริ วิชเวชเป็นผู้มีความสามารถด้านขับร้องเป็นที่ประจักษ์ โดยเกิดจากการหล่อหลอมตั้งแต่วัยเยาว์ ในแวดวงนักดนตรีและได้ศึกษาเพิ่มเติมกับครูผู้มีหลักการ ทำให้งานการขับร้องของครูศิริ วิชเวชมีความเข้าถึงสุนทรียศาสตร์ รวมทั้งพื้นฐานด้านอุปนิสัยของครูศิริ วิชเวช ที่มีความจำเป็นเลิศ และรู้จักนำองค์ความรู้ที่มีมาใช้อย่างเหมาะสม ไม่เลอะเทอะ หรือเกินพอดี ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาและเทคนิคลีลาข้างต้น สอดคล้องกับที่ สงัด ภูเขาทอง (2532) กล่าวว่า การเลียนทำนองเพลงภาษา เป็นเครื่องมือวัดความสามารถขั้นสูง ผู้ที่จะแต่งเพลงภาษาได้นั้นจะต้องเข้าใจคุณสมบัติของเพลงนั้นๆ เป็นอย่างดี ทั้งที่เป็นเสียงพูดและทำนองเพลง รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีอยู่ในเพลงภาษาเหล่านั้น การเลียนแบบมิใช่เอาของเขามาทั้งหมด แต่เราเอามาผสมคลุกเคล้ากับทำนองของไทย ซึ่งทำให้แปลกหูไปอีกแบบ เพลงแบบนี้ เราถือว่าเป็นเพลงไทยโดยแท้ แม้ว่าจะตั้งชื่อภาษาต่างๆ นำหน้าก็ตาม การกระทำเช่นนั้น นอกจากจะแสดงความสามารถของผู้ประพันธ์แล้ว ยังแสดงออกถึงน้ำใจของผู้ประพันธ์ที่ให้เกียรติต่อเจ้าของภาษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การศึกษาของผู้วิจัยเป็นการศึกษาการขับร้องเพลงสำเนียงภาษาเฉพาะภาษาจีน ภาษา มอญ และภาษาพม่า ควรที่จะทำการศึกษาภาษาอื่น ๆ ต่อไป เช่น ตลุง เขมร ฝรั่ง

ทั้งยังมีประเด็นด้านการขับร้องอื่น ๆ ในเพลงประเภทต่าง ๆ นอกเหนือจากเพลงตับ เช่น เพลงเถา เพลงประกอบการแสดง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมศิลปากร. (2546). *ราชาธิราช ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) และคณะ*. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.
- เจริญใจ สุนทรวาทิน. (2530). *ข้าพเจ้าภูมิใจที่เกิดเป็นนักดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว การพิมพ์.
- เฉลิมศักดิ์ พิภูสรี. (2542). *สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ขนาด กิจจันทร์. (2543). *เพลงไทย 1*. กรุงเทพฯ: โปรแกรมนาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ขึ้น ศิลปะบรรเลง และลิขิต จินดาวัฒน์. (2521). *ดนตรีไทยศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

- ชินอรส ทรงดาวเรือง. (2546). *ศึกษาการขับร้องเพลงไทยประเภททยอยทางครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต*. (นิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไทรรัตน์ พิพัฒน์โกศล. (2548a). *โซน ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).
- ไทรรัตน์ พิพัฒน์โกศล. (2548b). *วรรณคดีดนตรีเกี่ยวกับโซน : เอกสารประกอบการสอนวิชา ดร 362 (MU 362)*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).
- ถนอมศรี แสงทอง. (2540). *การศึกษาทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญ*. ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม.มานุษยดุริยางควิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นุชนาฏ ดีเจริญ. (2553). *ละครพันทาง*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญธรรม ตรโมท. (2540). *คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: ศิลปะสนองการพิมพ์.
- พันธ์ศักดิ์ วรรณวดี. (2543). *การศึกษาทางร้องเพลงตับต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้น*. ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม. มานุษยดุริยางควิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2527). *ดนตรีวิจักษ์ เอกสารประกอบการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เกียรติธุรกิจ.
- ไพโรจน์ บุญผูก. (2538). *เพลงมอญ ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 26*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินตติ้ง.
- มธุลดา เจียประเสริฐ. (2552). *ศึกษาภูมิปัญญาครูดนตรีไทย : กรณีศึกษา อาจารย์ศิริ วิชเวช*. ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม. มานุษยดุริยางควิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2556). *ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- ระวีวรรณ วรรณวิชัย. (ม.ป.ป.). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ศก313 การละครไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เรณู โกศินานนท์. (2516). *การขับร้องระดับมัธยมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วัชร พานิชย์วิจิตร. (2558). *การศึกษาเทคนิคการบรรเลงปี่พาทย์ของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร : กรณีศึกษา การประกอบการแสดงละครพันทาง เรื่อง พระลอ ตอน จากแมน สรวงสู่เมืองสรอง*. ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม. มานุษยดุริยางควิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิมลศรี อุประมัย. (2555). *นาฏกรรมและการละคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีเกียรติ มารคแมน. (2529). *จิ๋วแต่จิ๋วกับภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางดนตรี*. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. วัฒนธรรมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2545). *ดุริยางคศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังต์ ภูเขาทอง. (2532). *การดนตรีและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.

- สัญญา เอื้อศิลป์. (2546). *ทางซบร่องบ้านพาทย์โกศล ธรรมเนียมศึกษา ครูอุษา แสงไฟโรจน์*. ปรินญา
นิพนธ์ ศป.ม. มานุษยดุริยางควิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริลักษณ์ ศรีทอง. (2550). *การศึกษาวิธีซบร่องเพลงในตบนางลอยของครูศิริ วิชเวช*. ปรินญา
นิพนธ์ ศป.ม. มานุษยดุริยางควิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2546). *สำเนียงเพื่อนบ้าน*. กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม.
- สุนนมาลย์ นิมนต์พันธ์. (2532). *การละครไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543a). *นาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543b). *วิวัฒนาการนาฏยศิลป์ไทยในกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อนก นาวิกมูล. (2545). *นาฏกรรมชาวสยาม*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2513). *ทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีไทย (ภาค1)*. กรุงเทพฯ: บริษัทศิริวิทย์.

Factors Affecting Decision Making to Choose Accounting Job of Final Year Accounting Students in Lampang Institutes of Higher Education

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกงานบัญชีของนักศึกษาบัญชีชั้นปีสุดท้ายในสถาบันอุดมศึกษาลำปาง

Kanyapant Nakpongpany¹ Jeeraporn Pongpanpattana² Phaithun Intakhan³

Pornchanok Tonglad⁴ Apiwat Sripuman⁵

กัญญาพัชร นาคพงษ์พันธ์, จีราภรณ์ พงศ์พันธุ์พัฒนะ, ไพฑูรย์ อินตะขัน,
พรชนก ทองลาด, อภิวัฒน์ ศรีภูม่น

Abstract (บทคัดย่อ)

The purpose of this research was to study factors affecting job selection of accounting students. The data was collected from online questionnaires from the 4th year students in higher education institutions in Lampang province, consisting of 179 people and analyzed by using descriptive statistics and multiple regression analysis. The results of the research showed that factors that influence job selection in self-development had a positive impact on the selection of the desired job. While the factors of salary and welfare, organization reputation, and working environment regarding job security had no effect on job selection.

Keywords: Decision Making; Choose Accounting Job; Institutes of Higher Education

Received: 2021-10-18 **Revised:** 2022-06-21 **Accepted:** 2022-06-21

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University.

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

³ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

⁴ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

⁵ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: otto3395@hotmail.com

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกงานของนักศึกษาบัญชี รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด ลำปาง จำนวน 179 คน วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนาและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ได้แก่ การพัฒนาตนเองมี อิทธิพลต่อการเลือกงานบัญชี ในขณะที่ปัจจัยด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ชื่อเสียงขององค์กร และ สภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับความมั่นคงของงานไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานบัญชี

Key words: การตัดสินใจ; การเลือกงานบัญชี; สถาบันอุดมศึกษา

Introduction

At present, accounting is a service business which has a tendency of being highly competitive due to the need for quality service and in accordance with the specified accounting standards. It is coupled with the continuous increase in business which affects the demand for accounting services increased. Therefore, to be able to support the increased demand for accounting services the accounting firm must be ready to provide quality service and comply with the accounting standards as well. Accounting Services, human resources are considered an important component of the organization and an important mechanism for driving quality accounting because the accounting work requires personnel to provide services. Whether it is the work in accounting, auditing, and tax, it relies on personnel to provide services to meet the goals. Entrepreneurs that provide accounting services or other businesses that rely on accounting data, therefore it is necessary to have an accounting staff who is knowledgeable and capable in performing their work in accordance with the accounting standards. If the accounting job does not have a human resource with knowledge, ability, and sufficient time to perform the work it will affect the quality and compliance with the specified accounting standards. At present, the problem of shortage of qualified personnel in the accounting profession has increased as a result of the resignation rate of accounting staff is higher. Besides, it is combined with the number of people who are interested in working in the accounting profession less. As a result, many accounting firms currently face problems with insufficient human resources to provide increased customer service and perform quality accounting work as required by professional standards. Therefore, if the accounting business is able to motivate quality personnel to work, it will result in quality organization.

From the previous literature review on job selection preferences, there are many aspects that can show satisfaction in job selection including the Two-Factors Theory or Herzberg's Theory of Motivation explains that work satisfaction consists of two concepts: concepts that range from satisfaction to no satisfaction and the influence of Motivation Factors and concepts that are bound by Dissatisfaction to No Dissatisfaction and influenced by Hygiene Factors. Otherwise, it can be said that two theories consist of (1) motivation factors or motivators at work include achievement, recognition, advancement, or possibility of growth, work itself, responsibility, and responsibility. (2) Maintenance or Hygiene Factors include Company Policy and Administration, Supervision, Interpersonal Relations with Supervision, Interpersonal Relations with Peers, Interpersonal Relations with Subordinators, Status, Job Security, Personal Life, Working Conditions, and Compensations and Welfares. Therefore, it can be concluded that factors that influence job selection include Occupation development, Salary & Benefits, Corporate reputation, Career environment, and job stability.

Due to lack of personnel in the accounting profession. As a result, the accounting firm, especially the accounting firm has a high competition for recruiting and selecting new staff, particularly students with good academic performance who have previous experience in accounting practice. The factors that make graduates decide to work in accounting vary according to the different conditions of their decision to work in order to secure career advancement, compensation or welfare in order to be most satisfied. Therefore, studying the factors that influence the decision to choose work will make sense of the attitude and motivation in deciding to work for bachelor's degree graduates.

Research Objectives

The core purpose of this research was to study factors affecting job selection of accounting students. The sub-objectives are as follows.

1. To test the relationship between occupation development influences job selection.
2. To test the relationship between salary and benefits influence job selection.
3. To test the relationship between corporate reputation influences job selection.

4. To test the relationship between career environment influences job selection.

5. To test the relationship between job stability influences job selection.

Hypotheses

H1: Occupation development influences job selection.

H2: Salary and benefits influence job selection.

H3: Corporate reputation influences job selection.

H4: Career environment influences job selection.

H5: Job stability influences job selection.

Research Methods

Population and Sampling

Population and sampling in this research were bachelor degree students in Accounting Department from the universities in Lampang, 4th year, a total of 179 people. The instrument used in the research was a questionnaire received 67 people, equivalent to 37.43%.

The instrument used in the research

The instrument used in the research was a questionnaire created according to the objectives and conceptual framework established with the following steps.

Part 1 General information of respondents. The questionnaire is a checklist, which is a one-choice question.

Part 2 The opinions about the factors that influence the job selection, covering information about the factors that influence the job selection in all 5 areas, consisting of self-development, salary and welfare, organization reputation, working environment, and work security. The questionnaire is a rating scale.

Episode 3 Comments about choosing the desired job by specifying 4 items of work needs. The questionnaire is a Rating Scale.

Part 4 Comments, problems, and suggestions about factors that influence the job selection of undergraduate students 4th year Accounting Department from universities in Lampang province.

Bring the questionnaire modified by experts to evaluate the conformity index between questions and objectives (IOC) and check the confidence. The evaluation results showed that the consistency index has an average of 0.66 - 1.00, with each

question having an IOC of more than 0.5, indicating that the question is of reliable quality. The questionnaire passed an acceptable criteria and a Cronbach alpha between 0.868 - 0.964 which is greater than 0.7, indicating that the questionnaire is acceptable (Hair et al., 2006).

Data analysis methods

For data analysis, the researcher divided the statistics to be used in the analysis into 2 types together with the data description. As follows, the statistics used to analyze the overall picture of the questionnaire will use 2 types of descriptive statistics which are mean ($\bar{X}$) and standard deviation (SD) and test hypotheses 1 to 5 in order to test the relationship among self-development, salary and benefits, corporate reputation, corporate environment, and job stability. Moreover, testing the factor affects the selection of the desired job with multiple regression analysis: MAR which can be written as follows:

$$JSP = \beta_0 + \beta_1 OD + \beta_2 SB + \beta_3 CR + \beta_4 CE + \beta_5 JB + \varepsilon$$

Research Results

Most of the respondents were female (93.9%), Lampang Rajabhat University (60.6%). Hometowns lived in Lampang (75.4%). Income while studying was 7,500 baht or lower (88.7%). Average family income 30,000 baht or less (72.6 percent) and the need for accounting office work (70.8 percent).

The opinion on factors that influence the job selection of undergraduate students 4th year Accounting Program, Universities in Lampang province. is found that undergraduate students in accounting in the 4th year of the universities in Lampang province have opinions about the factors that influence the job selection at a high level ($\bar{X} = 3.83$) when considered in each aspect in order of average, descending from the first 3 levels as follows: Corporate Environment (CE) ($\bar{X} = 4.16$) Job stability (JB) ($\bar{X} = 4.00$) Occupation Development (OD) ($\bar{X} = 3.88$). It show in Table 1.

Table 1 Opinion on factors that influence the job selection of undergraduate students 4th year Accounting Program, Universities in Lampang province.

Factors that influence the job selection	$\bar{X}$	S.D.	Level of opinion
1. Occupation development (OD)	3.88	0.87	High
2. Salary and benefit (SB)	3.72	0.96	High
3. Corporate reputation (CR)	3.34	0.94	Medium
4. Corporate environment (CE)	4.23	1.05	High
5. Job stability (JB)	4.00	0.94	High
Overall	3.83	0.84	High

The opinions about the desired job selection of the undergraduate students in accounting, it is found that undergraduate students in accounting in the 4th year of the universities in Lampang province have opinions about the factors that influence the job selection at a high level ($\bar{X} = 3.78$) when considered in each aspect in order of average, descending from the first 3 levels as follows: You will accept work that is supported by the labor market ($\bar{X} = 3.94$) You will be accepted when you have completed your studies and academic results are permitted ($\bar{X} = 3.79$) You are quite clear about your job selection ($\bar{X} = 3.70$). It show in Table 2.

Table 2 Opinions about the desired job selection of the undergraduate students in accounting, 4th year from universities in Lampang province.

The desired job selection (JS)	$\bar{X}$	S.D.	Level of opinion
1. You are quite clear about your job selection.	3.70	1.08	High
2. You will be accepted when you have completed your studies and academic results are permitted.	3.79	1.06	High
3. You will accept work that is supported by the labor market.	3.94	1.08	High
4. You have made plans regarding your future career path.	3.70	1.08	High
Overall	3.78	0.91	High

Analysis of the relationships of factors that influence job selection of undergraduate students, it is found that each independent variable has a statistically significant relationship at the level of 0.05, which may cause problems with the relationship among independent variables (Multicollinearity). Therefore, the researchers conducted the test using the VIF value. It appears that the VIF value of the factors that influence the selection of the work is from 1.654 - 6.831, which is less than 10, indicating that the independent variables are not related (Black, 2006: 585).

When considering the correlation coefficient between variables according to the desired job selection overall the statistical significance is at the level of 0.05, with the correlation coefficient between 0.509 - 0.811. It show in Table 3.

Table 3 Analysis of the relationships of factors that influence job selection of undergraduate students, 4th year accounting department from universities in Lampang province.

ตัวแปร	JSP	OD	SB	CR	CE	JB	VIF
$\bar{X}$	3.78	3.88	3.72	3.34	4.23	4.00	
S.D.	0.91	0.87	0.96	1.05	1.05	0.94	
JSP	-	0.81*	0.75*	0.51*	0.74*	0.71*	5.88
OD		-	0.83*	0.56*	0.88*	0.87*	6.02
SB			-	0.62*	0.76*	0.77*	3.77
CR				-	0.55*	0.52*	1.65
CE					-	0.89*	6.83
JB						-	5.17

** Statistical significance is at the level of 0.05

Testing the relationship of factors that influence the job selection of undergraduate students, it is found that the factors that influence the job selection in Self-development has a positive impact on the desired job selection with statistical significance at the level of 0.05. Therefore, it accepted the 1st hypothesis. For salary and benefits, corporate reputation, corporate environment, and in terms of job stability, it does not affect the success of the business as a whole (Reject hypotheses 2, 3, 4 and 5). It show in Table 4.

Table 4 Testing the relationship of factors that influence the job selection of undergraduate students, 4th year accounting department from universities in Lampang province.

Factors that influence the job selection	Unstandardized coefficients		t	Sig
	B	Std. Err		
Constant value (a)	0.389	0.324	1.199	0.235
Occupation development (OD)	0.564	0.187	3.010	0.004*
Salary and benefit (SB)	0.215	0.134	1.600	0.115
Corporate reputation (CR)	0.023	0.092	0.246	0.806
Corporate environment (CE)	0.034	0.166	0.203	0.840
Job stability (JB)	0.046	0.161	0.286	0.776
F= 25.615 AdjR ² = 0.654 P=0.000				

** Statistical significance is at the level of 0.05

Research Discussion

From research studies on “Factors Influencing Job Selection of Undergraduate Students 4th Year Accounting Program from Universities in Lampang Province” can discuss the results as follows.

Factors influencing job selection in Self-development, there is a positive relationship with the selection of the desired job as a whole because self-development means making oneself better or change for the better. When the organization has a promotion policy by measuring the ability to work fair will result in new graduates to have the opportunity to develop their potential, experience, skills, ability, and higher potential that will be able to succeed in the future and result in career advancement. This is consistent with the research of Demagalhaes et al. (2011) and Moy & Lee. (2002). The results showed that career development is an important factor in determining job selection. Organizations that provide opportunities for employees to work resulting in career advancement and work positions.

Factors that influence job selection in corporate reputation, corporate environment and work stability does not affect the selection of the desired job. Due

to new graduates are Generation Y students. The group was born during 1981-2000. Generation Y loves independence, wants to do something new that always answers to their needs. Besides, Generation Y loves to work outside. They like to change the working atmosphere, such as photographers, bloggers, etc. Moreover, Generation Y chooses a job that they specialize in, so they don't focus on the reputation of the organization which is consistent with the research of Demagalhaes et al. (2011). The results show that Generation Y's job selection factors focus on job stability, corporate reputation, and corporate environment in the low level, only 23.5%, 22.7% and 2.5% respectively. When compared to the first is the starting salary of 62.2% because Generation Y groups like independence and freedom in working and can quickly change their preferences or needs.

Factors that influence job selection regarding salary and benefits, there is no effect on the selection of the desired job. Due to the graduating students do not want a very high salary, want to focus on work experience or focus on work more than a high salary. High salaries often come with increased responsibilities that new graduates have no work experience yet. Responsibility at work may not be as much as they should. The job selection of the newly graduated students need to focus on the experience or self-development to have knowledge, more capability, have all-round experience, have expertise in their field more than salary and benefits. This is consistent with the research of Bundy, P., & Norris, D (1992). The results showed that the salary and benefits in job satisfaction factors of accounting students have an average of 3.31. When ranking, their salaries ranks 22 out of a total of 35, ranking at a moderate level. The research by Catalanello, Wegener and Zikmund (1978), found that accounting students pay more attention to their work characteristics than high salaries.

References

- Aycan, Z. & Fikret-Pasa, S. (2003). Career choices, job selection criteria, and leadership preferences in a transitional nation: The case of Turkey. *Journal of Career Development*. 30(2), 129-144.
- Black, K. (2006). *Business Statistic for Contemporary Decision Making*. 4th ed. USA : John Wiley & Son.
- Bundy, P., & Norris, D. (1992). What Accounting Students Consider Important in the Job Selection Process. *Journal of Applied Business Research*. 82(2), 1-6.

- Catalanello, R. F., Wegener, S. M. & Zikmund, W. G. (1978). A Career Choice Experiment. *College Student Journal*. 12, 310-319
- Demagalhaes, R., Wilde, H., & Fitzgerald, L. R. (2011). Factors affecting accounting students' employment choices: A comparison of students' and practitioners' views. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 11(2), 32-40.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B., Anderson, R. E., and Tatham, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis*. 6 th Ed. New Jersey; Pearson Education
- Jurgensen, C. E. (1978). Job preferences (what makes a job good or bad?). *Journal of Applied Psychology*. 63(3), 267-276.
- Moy, J. W., & Lee, S. M. (2002). The career choice of business graduates: SMEs or MNCs?. *Career Development International*. 7(6), 339 – 347.
- Tang, M. (2009). Examining the application of Holland's Theory to vocational interests and choices of Chinese college students. *Journal of Career Assessment*. 17(1), 86-98.

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชนต่อ
โครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
The Relationship Between Media Exposure and Public Opinion
to the Project We Win in Bangpahan District Phranakhon Si Ayutthaya
Province

ฐิติพรรณ กรมยินดี¹ สุริยะ ประกายสาธก²
Thitipan Kromyindee, Suriya Prapysatok

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประชาชนที่ได้รับการเยียวยาโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 396 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ วัดค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสื่ออินเทอร์เน็ต ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกด้าน สื่อโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับด้านแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน และด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ สื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับด้านแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ และด้านการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และด้านสื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ด้านการปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ (Keywords): สื่อ; โครงการเราชนะ

Received: 2022-05-13 Revised: 2022-06-30 Accepted: 2022-07-05

¹หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program Department of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: mydreamdrm@gmail.com

²สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Department of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. e-mail: mydreamdrm@gmail.com

Abstract

This research aims to study the relationship between media exposure and public opinion the project we win in Bangpahan District Phranakhon Si Ayutthaya province. It was the quantitative research. It was the quantitative research. The sample was 396 people is healed the project we win in Bangpahan District Phranakhon Si Ayutthaya province. Tool for collected data was a set of questionnaire Statistics used in data analysis were correlation coefficient with a statistically significance at .05. The factors Internet Media, Factors print media There is a relationship with the public opinion towards the project we win. in Bangpahan District Phranakhon Si Ayutthaya Province in every aspect. Television media is related to solving problems in people's lives. and economic measures to cope with economic volatility. Radio media is related to solving problems in people's lives. in terms of economic measures to cope with economic volatility and solving problems of corruption and misconduct in the government sector and application media such as LINE, Facebook, Pao Tang, etc., are related to public opinion towards the project we win in Bangpahan District Phranakhon Si Ayutthaya Province Solving problems in people's lives improvement of welfare system and improvement of people's quality of life and economic measures to cope with economic volatility.

Keywords: Media; Project We Win

บทนำ (Introduction)

นโยบายรัฐบาลที่มาจากการทำรัฐประหาร มักมีการออกแบบนโยบายแบบเป็นไปตามความแนวคิดของผู้นำคัดค้านไม่ได้ ส่วนนโยบายรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งนั้น ประชาชนและฐานเสียงจะมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย มากกว่ารัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งช่วงแรกมาจากการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 บางครั้งจึงถูกเรียกว่ารัฐบาล ทหารหรือรัฐบาลเผด็จการ ซึ่งขณะนั้น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยมีเหตุผลหลักของการทำรัฐประหารคือลดความขัดแย้งความคิดทางการเมืองและการสร้างความโปร่งใสแก้ไขปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน จนกระทั่ง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ได้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้ได้รับการเสนอชื่อและได้รับผลโหวตให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่แถลงต่อรัฐสภาแบ่งออกเป็นนโยบายหลักซึ่งเป็นทิศทางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในช่วง 4 ปี ข้างหน้า จำนวน 12 ด้าน และนโยบายเร่งด่วน จำนวน 12 เรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องดำเนินการเร่งด่วนภายใน 1 ปี

มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาปากท้อง ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อบรรเทาปัญหาและลดผลกระทบกับประชาชนและระบบเศรษฐกิจ (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี, 2562)

ในการทำงานของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีมีการสื่อสารกับประชาชนอย่างตรงไปตรงมา และแสดงความก้าวร้าว ดุดัน ซึ่งหากพิจารณาถึงความเคยชินในการสื่อสารเช่นนี้ ในฐานะนายทหารกองทัพบก ซึ่งเคยชินต่อสายงานบังคับบัญชาและเป็นการสื่อสารทางเดียวมาตลอด อยุ่ราชการที่ยาวนาน แต่การสื่อสารเช่นนี้กลับไม่ประสบความสำเร็จเมื่อนำมาใช้กับประชาชน ในฐานะนายกรัฐมนตรี ซึ่งต้องทำการสื่อสารแบบสองทาง มีการตั้งคำถาม และสามารถโต้ตอบ แสดงความเห็นได้ในกรอบของกฎหมาย การที่นายกรัฐมนตรีส่งสารถึงประชาชนในรูปแบบการจัดรายการทางสื่อโทรทัศน์ไม่ประสบความสำเร็จ และไม่เป็นที่สนใจของประชาชนแม้จะเป็นการ สื่อให้ประชาชนทราบถึงการบริหารราชการแผ่นดิน และนโยบายต่าง ๆ ที่รัฐบาลจะผลักดันให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน แต่กลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เนื่องจากลักษณะการสื่อสารแบบ 3 นายทหารที่เป็นการสื่อสารทางเดียว และประชาชนไม่เชื่อว่ารัฐบาลจะสามารถกระทำตามที่กล่าว ได้จริง (<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/>, สืบค้นวันที่ 28 พฤษภาคม 2564)

มาตรการเยียวยาตามโครงการส่งผลให้ "หุ้นกลุ่มค้าปลีก" อาจได้รับอานิสงส์ทางอ้อมจากกลุ่มร้านค้าโชห่วยที่มาซื้อสินค้าเพื่อไปขายต่อ แม้ผลประกอบการหด รับผลมาตรการล็อกดาวน์ เชื้อครึ่งปีหลังฟื้นและต้องใช้เวลาเพื่อกลับสู่ภาวะปกติ OSP ได้ประโยชน์ในฐานะผู้ผลิตที่มีสินค้าอุปโภคบริโภคที่หลากหลาย MAKRO ราคาเนื้อหมูและเนื้อไก่พุ่งหนูน รวมถึงการหันไปจับกลุ่มลูกค้าที่เป็น End Consumer หรือซื้อและนำไปใช้เอง ส่วน CPALL และ BJC สดใสขึ้นเพราะผ่านจุดต่ำสุดแล้ว จากกระตุ้นภาครัฐหนุนการใช้จ่ายและท่องเที่ยวในประเทศฟื้น จากการที่รัฐบาลได้ออกมาตรการมาเพื่อเยียวยาประชาชน และกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านโครงการเราชนะเพื่อช่วยค่าใช้จ่าย 50% ให้แก่ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ไม่เกิน 10 ล้านคน ในการดำรงชีพใช้ซื้ออาหาร เครื่องดื่ม สินค้าทั่วไป ยกเว้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สลากกินแบ่ง ยาสูบ และบริการต่าง ๆ เป็นต้น เราชนะ คือ มาตรการล่าสุดของภาครัฐ ที่ออกมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยจะมอบเงินเยียวยาจำนวน 3,500 บาท เป็นระยะเวลา 2 เดือน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม รวมเป็นเงิน 7,000 บาท ตลอดโครงการ ซึ่งจะใช้งบประมาณ 2.1 แสนล้านบาท และคาดว่าจะมีผู้ได้รับสิทธิราว 31 ล้านคนทั่วประเทศ (ศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทย, 2564)

การสื่อสารทางการเมืองในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมไทยยังคงมีลักษณะเหมือนสมัยกรีกโบราณ คือ การใช้วาทวิทยา การโฆษณา ขวนเชื่อผสมผสานในการสื่อสารเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเมือง และการสื่อสารทางการเมืองยังทำหน้าที่สร้างทัศนคติทางการเมืองที่คับแคบ ในรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ-ไพร่ฟ้า หรือไพร่ฟ้า-มีส่วนร่วม สร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแบบอำนาจนิยม “ประชาธิปไตยแบบ ไทย ๆ” ข้ามไม่พ้นการเมืองแบบน้ำเน่าการ

ทุจริตคอร์รัปชันการสมคบคิดระหว่างผู้มีอำนาจกับนายทุนแย่งชิงทรัพยากรงบประมาณ และทรัพยากรธรรมชาติจากประชาชน โดยอ้าง “ทำเพื่อชาติ” หรือ “เพื่อความมั่นคง” เป็นสำคัญ ประชาชนในประเทศด้อยพัฒนายังต้องเผชิญต่อชะตากรรมวิกฤตความยากจน วิกฤตสิ่งแวดล้อม และวิกฤตวัฒนธรรมอีกยาวนาน ตรงเท่าที่การสื่อสารทางการเมืองยังเป็นแบบที่เห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบัน (สิบลีหึง เปณิฉา โสภาเจริญ, 2561)

ในการเลือกช่องทางการสื่อสารบุคคล จะเลือกเปิดรับสื่อ และข่าวสารจากแหล่งสารที่มีอยู่ด้วยกัน หลายแหล่งการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในมาตรการเยียวยาประชาชนผ่านโครงการเราชนะ จากสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ

ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยอยากทราบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
2. ประชากร คือ ประชาชนที่ได้รับการเยียวยา ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 40,978 คน (อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ค่า 0.05 % ได้กลุ่มตัวอย่าง 396 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ ลักษณะแบบสอบถามใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับ และแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามนโยบายเร่งด่วน 4 ด้าน คือ 1. ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน 2. ด้านการปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 3. ด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ และ 4. ด้านการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ ลักษณะแบบสอบถามใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะทำการสอบถามประชาชนที่ได้รับการเยียวยาจากโครงการเราชนะ

4.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564 - มกราคม 2565 โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจนได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.3 จากนั้นรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ แปรผล สรุป และรายงานผลการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ในการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์

หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ดังนี้ (Hinkle D. E., 1998)

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
.90 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
.70 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.50 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.30 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

เครื่องหมาย + , - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะบอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ โดย

ถ้า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง อีกตัวหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย)

ถ้า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงกันข้าม (ตัวแปรหนึ่ง มีค่าสูง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้ การเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภาพรวม

การเปิดรับข้อมูลจากสื่อ	ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ			
	r	Sig	ระดับความสัมพันธ์	ลำดับที่
1. สื่ออินเทอร์เน็ต	.209*	.000	ต่ำมาก	2
2. สื่อโทรทัศน์	.009	.854	ต่ำมาก	5
3. สื่อหนังสือพิมพ์	.337*	.000	ต่ำ	1
4. สื่อวิทยุ	.205*	.000	ต่ำมาก	3
5. สื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ	.178*	.000	ต่ำมาก	4
รวม	.281*	.000	ต่ำมาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภาพรวม พบว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภาพรวม มีค่า sig น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 หมายความว่า การเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .281 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันใน

สื่่ววิทย์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภาพรวม มีค่า sig น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 หมายความว่า การเปิดรับข้อมูลจากสื่่ววิทย์ ของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .205 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำมาก กล่าวคือ หากประชาชนเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวมมากขึ้น จะมีความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากขึ้น

สื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภาพรวม มีค่า sig น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 หมายความว่า การเปิดรับข้อมูลจากสื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ ของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .209 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำมาก กล่าวคือ หากประชาชนเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวมมากขึ้น จะมีความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากขึ้น

ตารางที่ 2 สรุปการทดสอบสมมติฐาน

ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ

การเปิดรับข้อมูลจากสื่อ	ด้านการ			
	ด้านการแก้ไข ปัญหาในการ ดำรงชีวิตของ ประชาชน	ปรับปรุงระบบ สวัสดิการและ พัฒนาคุณภาพ ชีวิตของ ประชาชน	ด้านมาตรการ เศรษฐกิจเพื่อ รองรับความ ผันผวนทาง เศรษฐกิจ	ด้านการแก้ไข ปัญหาทุจริต และประพฤติ มิชอบในวง ราชการ
1. สื่ออินเทอร์เน็ต	✓+	✓+	✓+	✓+
2. สื่อโทรทัศน์	✓-	X	✓+	X
3. สื่อหนังสือพิมพ์	✓+	✓+	✓+	✓+
4. สื่อวิทยุ	✓-	X	✓+	✓+
5. สื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ	✓+	✓+	✓+	X

X = ไม่มีความสัมพันธ์, ✓+ = มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน, ✓- = มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้าม

จากตารางที่ 4.30 สรุปการทดสอบสมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านสื่ออินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกด้าน ในทิศทางเดียวกัน

ด้านสื่อโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ในทิศทางตรงกันข้าม และด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ ในทิศทางเดียวกัน ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์

ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกด้าน ในทิศทางเดียวกัน

ด้านสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ในทิศทางตรงกันข้าม ด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ และด้านการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ในทิศทางเดียวกัน ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์

ด้านสื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ด้านการปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ ในทิศทางเดียวกัน ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์

สรุปได้ว่า การเปิดรับข้อมูลจากสื่อของประชาชนที่ได้รับการเยียวยาผ่านโครงการเราชนะ ในเขตอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประชาชนให้ความคิดเห็นว่า ด้านสื่ออินเทอร์เน็ต ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกด้าน ด้านสื่อโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ในทิศทางตรงกันข้าม และด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ ในทิศทางเดียวกัน ด้านสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ในทิศทางตรงกันข้าม ด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อ

รองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ และด้านการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ในทิศทางเดียวกัน และด้านสื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ด้านการปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ ในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข้อมูลจากสื่อ กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลการศึกษได้ ดังนี้

การเปิดรับข้อมูลด้านสื่ออินเทอร์เน็ต ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกด้าน ด้านสื่อโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ในทิศทางตรงกันข้าม และด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ ในทิศทางเดียวกัน ด้านสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ในทิศทางตรงกันข้าม ด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ และด้านการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ในทิศทางเดียวกัน และด้านสื่อแอปพลิเคชัน เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป่าตัง ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน ด้านการปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและด้านมาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ ในทิศทางเดียวกัน ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิบตรีหญิง เปณิศา โสภาเจริญ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา : ศึกษากรณีชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2561 พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง การเปิดรับสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลจากสื่อกับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการเราชนะ ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ในการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสื่อ ก็ควรที่จะสื่อสารด้วยความเป็นจริง และเป็นกลาง ที่ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากข่าวสารอย่างแท้จริง และไม่บิดเบือน

1.2 รัฐบาลควรเร่งพัฒนา กระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้เพิ่มขึ้น

1.3 รัฐบาลควรตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สิทธิตามหลักประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับจากรัฐบาล

2.2 ควรศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับเชิงปริมาณ เช่น การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์กับประชาชนที่ได้รับการเยียวยา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

ศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทย. (2564). เศรษฐกิจไทยปี 2564 จะฟื้นตัวหรือไม่ ภายใต้ความไม่แน่นอนที่ต้องติดตาม. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564 จาก: <https://kasikornbank.com>.

สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2564). ข้อมูลพื้นฐานอำเภอบางปะหัน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2564 จาก: <https://ww2.ayutthaya.go.th>.

สปีตรีหญิงเปณิษมา โสภากาเจริญ. (2561). ทศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา: ศึกษากรณีชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2561. การค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง, มหาวิทยาลัยเกริก.

อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2564). ข้อมูลพื้นฐานอำเภอบางปะหัน. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564 จาก: <https://ww2.ayutthaya.go.th>.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York. Harper and Row Publications.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
Factors Affecting the Decision to Purchase Clean Food of Generation Y
in Muang District Udonthani Province

ธัญญาภรณ์ ไชปานแก่น¹ จินตนา สุริยะศรี² เสาวภาคย์ ศรีสวัสดิ์³ สมชาย พาชอบ⁴
Thanyaporn Jaipankaen, Jintana Suriyasri, Saowapak Srisawat, Somchai Pachob

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย 2.ศึกษาการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย และ 3.ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคของ กลุ่มเจนเอเรชั่นวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่บริโภคอาหารคลีนจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ใช้แบบสอบถามมาตรฐานวัดประมาณค่า 5 ระดับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1)พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-35 ปีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท พฤติกรรมการเลือกผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกบริโภคอาหารคลีนว่าเป็นประโยชน์เพื่อสุขภาพ และได้รับคุณค่าทางโภชนาการสูง ส่วนใหญ่ ชอบอาหารประเภทสลัดผัก ผลไม้สดสถานที่บริโภค คือ ทานที่บ้าน และทานกับครอบครัว ประเภทของอาหารคลีนที่ซื้อบ่อยสุด คือ ผักสดปลอดสารพิษ สถานที่ที่ซื้ออาหารคลีนบ่อยที่สุดคือซูเปอร์มาร์เก็ตรับประทานสัปดาห์ละ 2 ครั้ง/สัปดาห์ มีค่าใช้จ่ายต่อครั้ง 201-300 บาทต่อครั้งโดยตนเองเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริโภค ตัดสินใจที่จะซื้อและรับประทานเองด้านเมนูที่ชื่นชอบ 2) การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับพบว่า ด้านการตัดสินใจซื้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินทางเลือกและด้านการ

Received: 2022-03-30 Revised: 2022-06-21 Accepted: 2022-06-22

¹ คณะบริหารธุรกิจวิทยาลัยพิชญบัณฑิต Faculty of Business Pitchayabundit College.
Corresponding Author e-mail: thanyapornjeab@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจวิทยาลัยพิชญบัณฑิต Faculty of Business Pitchayabundit College

³ คณะบริหารธุรกิจวิทยาลัยพิชญบัณฑิต Faculty of Business Pitchayabundit College

⁴ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต Faculty of Education Pitchayabundit College

ค้นหาข้อมูล 3)ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเนอเรชันวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านราคา รองลงมาเป็นปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.367 + (0.356X_2) + (0.340X_1) + (0.254X_4) + (0.232X_7) + (0.126X_6) + (0.124X_3) + (0.096X_5)$$

คำสำคัญ (Keywords): การตัดสินใจ; อาหารคลีน; เจนเนอเรชันวาย

Abstract

The objectives of this research were 1. 1) to study the buying behavior of clean food Generation Y 2. to study the purchasing decision of Generation Y clean food. and 3. to study the factors of marketing mix that affect the purchase decision of clean food of Generation Y in Muang District UdonThani Province The sample group used in this research was Gen Y consumers in Muang district. UdonThani Province There were 400 people who consumed clean food. The instrument used in this research was a 5-level estimation scale questionnaire with a confidence value of 0.91. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis. **The results of findings were as follows:** 1) Generation Y's clean food shopping behavior in Muang District UdonThani Province found that most of them were female, aged between 26-35 years, marital status, graduated with a bachelor's degree occupation: civil servant/state enterprise employee and has average monthly income 15,001-30,000 baht most consumer choice behaviors give reasons for choosing clean food that it is beneficial for health and get a high nutritional value, mostly like vegetable salads fruits that are consumed are eaten at home and eaten with family. The type of clean food that you buy most often. is fresh, non-toxic where to buy clean food most often supermarket eat twice a week/week. There is a cost per time of 201-300 baht per time, which is the person who participates in the consumptiondecided to buy and eat their favorite side dishes. 2)The decision to buy clean food from Generation Y in Muang District UdonThani Province It was at a high level with the highest mean, followed by alternative assessment and information search. 3)Marketing mix factors affect the purchase decision of clean food of Generation Y with statistical significance at the 0.05 level when considering independent variables

affecting the purchase decision of clean food is the best The price factor, followed by the product factor and marketing promotion factors, respectively, which can be written as a regression equation as follows:

$$Y = 0.367 + (0.356X_2) + (0.340X_1) + (0.254X_4) + (0.232X_7) + (0.126X_6) + (0.124X_3) + (0.096X_5)$$

Keywords: Decision; Clean Food; Generation Y

บทนำ (Introduction)

กระแสความต้องการสินค้ากลุ่มอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Health and Wellness) กำลังเป็นที่มาแรงอย่างมากในทุกตลาดทั่วโลก รวมถึงตลาดประเทศไทย และผู้ผลิตต่างมองเห็นโอกาสการเติบโตของตลาดดังกล่าว จึงได้พยายามพัฒนาสินค้าอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น โดยในปีพ.ศ. 2561 มีมูลค่า 190,219 ล้านบาท หรือมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.4 ต่อปี ตลอดช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2557 - พ.ศ. 2561) โดยส่วนใหญ่เป็นสินค้าอาหารมีสัดส่วนมูลค่าตลาดร้อยละ 53.4 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.5 ต่อปี ส่วนสินค้าเครื่องดื่มมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.3 ต่อปีเท่านั้น (ศูนย์วิจัยวิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร, สถาบันอาหารกระทรวงอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม, 2562) อาหารคลีน (Clean Food) เป็นอาหารเพื่อสุขภาพในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เน้นการทานอาหารแบบธรรมชาติ ไม่ผ่านการปรุงแต่งหรือผ่านการปรุงแต่งบ้างเล็กน้อย และเป็นอาหารที่สด สะอาด ผักผลไม้ที่สด และเนื้อสัตว์ที่จะไม่ผ่านความร้อนสูงเช่นการย่าง การนึ่ง การผัดที่จะไม่ใช้การทอดกับน้ำมันจะเน้นปรุงสุกใหม่ปรุงรสให้น้อยที่สุดให้เหมาะสมกับโภชนาการเป็นหลักและการรับประทานอาหารคลีนจะให้โภชนาการตามอาหาร 5 หมู่ เพราะประกอบไปด้วยผักเนื้อสัตว์แบ่งเป็นต้น (“กินอาหารคลีนเพื่อสุขภาพกันเถอะ”, 2561)

เนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนไทยไม่ว่าจะเพศใดวัยใดได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยหลากหลายสาเหตุ เช่น การรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด การทำงานและการเรียนที่หนักขึ้น การใช้เวลาเดินทางที่นานขึ้น ปัญหาภาวะทางจราจรที่มากขึ้น ชีวิตมีความเร่งรีบ ทำให้การสร้างสุขภาพที่ดีและการเลือกรับประทานอาหารที่ดีถูกมองข้ามไป เวลาที่เหลือเพื่อดูแลสุขภาพจึงมีอย่างจำกัด ผู้บริโภคจึงมีความจำเป็นที่ต้องการหาผลิตภัณฑ์ที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น ดังนั้นอาหารจึงเข้ามามีบทบาทและกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคที่เอาใจใส่สุขภาพ สอดคล้องกับ “อาหารคลีน” เริ่มเป็นที่นิยมในต่างประเทศมาตั้งแต่กลางทศวรรษ 1990 โดยเริ่มแรกในกลุ่มคนที่ออกกำลังกายที่ต้องการควบคุมแคลอรี หลังจากนั้นก็มายังกลุ่มคนที่ต้องการที่จะลดน้ำหนัก เนื่องจากอาหารประเภทนี้ให้พลังงานต่ำ จากนั้นก็แพร่ไปยังบุคคลทั่วไปที่รักสุขภาพและต้องการดูแลตัวเอง หรือการนำวัตถุดิบเหล่านั้นมาผัด ที่จะไม่นิยมการทอดใน น้ำมัน ปรุงสุกใหม่และปรุงแต่งน้อยจะสัมพันธ์กับหลักการโภชนาการเป็นส่วนใหญ่ มีคนหลาย ประเภทเชื่อว่าการบริโภคอาหารคลีนนั้นต้องทานอาหารจำพวกผักมาก แต่การบริโภคอาหารคลีนเป็นการทานให้ครบ 5 หมู่

ตามสัดส่วนให้พอเหมาะต่อความต้องการพลังงานในแต่ละวันร่างกายตนเอง (อาณัติ นิธิธรรมยง, 2558) ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การบริโภคอาหารและภาวะโภชนาการที่ดีการมีทัศนคติเกี่ยวกับอาหารคลีน ส่งผลทำให้การตัดสินใจบริโภคอาหารคลีน มากขึ้นเพื่อสุขภาพของตนเองและช่วยให้รูปร่างดีจะเป็น วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคมีสนใจมากขึ้นอยู่เสมอ เป็นอีกทางเลือกของกลุ่มผู้บริโภคที่จะทำให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับในปัจจุบันที่ผู้บริโภคหันมาดูแลเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเองมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อผู้บริโภคทราบถึงประโยชน์ของการรับประทานอาหารคลีน รวมถึงการสนองความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในส่วนของการส่งเสริมการตลาดโดยมีการขยายช่องทางการจัดจำหน่าย การให้โปรโมชั่น ความคุ้มค่าหรือเหมาะสมด้านราคาและตัวผลิตภัณฑ์ของอาหารคลีนเพื่อเป็นการขยายกลุ่มผู้บริโภค และปัจจุบันอาหารคลีนก็มีการพัฒนา คือการเพิ่ม เมนูอาหารและมีรสชาติที่ผู้บริโภคชอบ เพื่อสนองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด และยังมีการผลิตอาหารคลีนเพิ่มขึ้นจากเดิม เป็นการตอบสนองผู้บริโภค ความทันสมัย ความสะดวกสบาย ซึ่งเหมาะสมกับคนไทยในปัจจุบันเป็นทางเลือกใหม่และตอบสนองรูปแบบการดำเนิน ชีวิตของผู้บริโภค ที่ไม่มีเวลาดูแลสุขภาพตนเองแบบธรรมชาติ การใช้จ่ายบริโภคเพื่อแลกกับสุขภาพที่ดีด้วยอาหารส่งผลให้การตัดสินใจบริโภคอาหารคลีนเกิดขึ้นอย่างมาก

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีประชากรจำนวน 1,586,646 ในส่วนของผู้มีงานทำเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 94.89 โดยกลุ่มผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมจะทำงานในสาขาการผลิตมากที่สุดร้อยละ 57.57 แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรองรับ โอกาสการขยายตัวของธุรกิจด้านต่าง ๆ รวมทั้งโอกาสของธุรกิจอาหารด้วย ซึ่งมีข้อมูลที่ว่าคนไทยมีการ ใช้จ่ายในการบริโภคอาหารเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 22,034 บาทต่อคนต่อปีโดยมีแรงขับเคลื่อนมาจากการทำตลาด แบบเชิงรุกของผู้ประกอบการ ซึ่งมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการและ สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคได้ นอกจากนี้จังหวัดสมุทรสาครยังมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับอาหารอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมอัมมอรัย อาหารถิ่น ดินแดนประวัติศาสตร์ ซึ่งจัดโดย ททท.สำนักงาน อุดรธานี ในอีกด้านหนึ่งผู้ประกอบการในจังหวัดอุดรธานีเริ่มมีการ ประกอบธุรกิจประเภทอาหารคลีนแบบพร้อมรับประทานเพื่อตอบสนองกระแสคนรักสุขภาพมากขึ้น ยังมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับอาหารอย่างต่อเนื่อง เช่น เทศกาลอาหารปิ้งย่าง ณ ยูดี งานเปิดท้ายงานทุ่งศรีเมือง เป็นต้น ในอีกด้านหนึ่งผู้ประกอบการในจังหวัดอุดรธานี เริ่มมีการประกอบธุรกิจประเภทอาหารคลีนแบบพร้อมรับประทานเพื่อตอบสนองกระแสคนรักสุขภาพมากขึ้น มีทั้งแบบเปิดหน้าร้านขายและขายผ่านช่องทางออนไลน์มีการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ข้อมูลจากวารสารร้านอาหารของคนอุดรธานีที่นำเสนอประเภทอาหารคลีนแบบเปิดหน้าร้านขายและขายผ่านช่องทางออนไลน์มีการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ข้อมูลจาก www.wongnai.com มีการแนะนำอาหารคลีน /สลัด ยอดนิยม ในอุดรธานี จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า โอกาสการเติบโตของตลาดอาหารคลีนในจังหวัดอุดรธานียังมีอีกมาก เนื่องจากคู่แข่งมี

จำนวนน้อยราย ผลการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจ และทราบ ถึงลำดับความสำคัญของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภค และสามารถนำ ข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้ในการวางกลยุทธ์และพัฒนารูจกิจต่อไปได้ในอนาคต

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีส่งต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยอาศัยปัจจัยสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ (Integrated Marketing Communication-IMC) ร่วมกับปัจจัยส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) เพื่อให้ผู้ประกอบการหรือผู้ที่ประกอบธุรกิจทางอาหารคลีนทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภครุ่นเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด รวมถึงการบริหารงานต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 414,060 คน (สำนักงานเทศบาลนครอุดรธานี, 2564)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนของผู้บริโภคของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่บริโภคอาหารคลีน ที่แน่นอนดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรกำหนดขนาดตัวอย่างของ W.G.cochran(1953) ความเชื่อมั่นในการประมาณค่าร้อยละ 95 ดังนั้นจะคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 384 คน เพื่อความมั่นใจในข้อมูลผู้วิจัยจึงขอเก็บกลุ่มตัวอย่าง 400 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) กำหนดเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชันวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชันวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการตระหนักถึงปัญหา 2.ด้านการค้นหาข้อมูล 3.ด้านการประเมินทางเลือก 4.ด้านการตัดสินใจซื้อ 5.ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนกลุ่มเจนเอเรชันวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบลงความเห็นและให้คะแนนวิเคราะห์หาความสอดคล้องของแบบสอบถามโดยหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด 2560: 73) และคัดเลือกพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อระหว่าง 0.80 -1.0มาใช้เป็นคำถาม

3.4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ กับผู้บริโภคกลุ่มเจนเอเรชันวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารคลีน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.5 นำข้อมูลการทดลองใช้แบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง รับแบบสอบถามคืน ซึ่งได้ทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ส่วนที่3 นำมาวิเคราะห์หาพฤติกรรมทางเลือกซื้อ และการตัดสินใจซื้อสินค้าโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำมาแปลผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) เพื่อแปลผล ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง	พฤติกรรมทางเลือกซื้ออาหาร/การตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50 หมายถึง	พฤติกรรมทางเลือกซื้ออาหาร/การตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับมาก
2.51-3.50 หมายถึง	พฤติกรรมทางเลือกซื้ออาหาร/การตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50 หมายถึง	พฤติกรรมทางเลือกซื้ออาหาร/การตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50 หมายถึง	พฤติกรรมทางเลือกซื้ออาหาร/การตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis - MRA) โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม จำนวนหนึ่งตัวแปรกับตัวแปรต้น ตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีน ของกลุ่มเจนเอเรชั่นวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

6.1.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

6.1.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage)ค่าเฉลี่ย (Mean)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis - MRA) โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter

ผลการวิจัย(Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชันวาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผู้บริโภคอาหารคลีนกลุ่มเจนเอเรชันวายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-35 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกบริโภคอาหารคลีนว่าเป็นประโยชน์เพื่อสุขภาพ และได้รับคุณค่าทางโภชนาการสูง ส่วนใหญ่ ชอบอาหารประเภทสลัดผักผลไม้สดที่บริโภค คือ ทานที่บ้าน และทานกับครอบครัว ประเภทของอาหารคลีนที่ซื้อบ่อยที่สุดคือ ผักสดปลอดสารพิษ สถานที่ที่ซื้ออาหารคลีนบ่อยที่สุดคือซูเปอร์มาร์เก็ตได้รับประทานสัปดาห์ละ 2 ครั้ง/สัปดาห์ มีค่าใช้จ่ายต่อครั้ง 201-300 บาทต่อครั้งโดยตนเองเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริโภค ตัดสินใจที่จะซื้อและรับประทานเองด้านเมนูที่ชอบ

2. การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชันวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชันวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีโดยรวมและรายด้าน

การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการตระหนักถึงปัญหา	3.72	0.47	มาก
2. ด้านการค้นหาข้อมูล	3.96	0.47	มาก
3. ด้านการประเมินทางเลือก	4.02	0.40	มาก
4. ด้านการตัดสินใจซื้อ	4.09	0.43	มาก
5. ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ	3.94	0.48	มาก
รวม	3.94	0.24	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชันวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการตัดสินใจซื้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ ด้านการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.02$) และ ด้านการค้นหาข้อมูล ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเอเรชันวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลินิกกลุ่มเจนเอเรชั่นวัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ตัวแปรอิสระ	B Std.	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	0.367	0.059		1.719	0.000
1.ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์(X ₁)	0.303	0.083	.340	3.251	0.000
2.ปัจจัยด้านราคา (X ₂)	0.323	0.095	.356	3.136	0.000
3.ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X ₃)	0.210	0.058	.124	7.510	0.000
4.ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X ₄)	0.287	0.070	.254	6.529	0.000
5.ปัจจัยด้านบุคคล (X ₅)	0.154	0.064	.096	7.103	0.000
6. ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X ₆)	0.219	0.055	.126	9.623	0.000
7. ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (X ₇)	0.272	0.075	.232	9.915	0.000

$$R^2 = 0.942 \quad F = 175.274^{**} \quad N = 400 \quad p < 0.05^{*}$$

* p < .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลินิกของกลุ่มเจนเอเรชั่นวัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 94.20 โดยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลินิก ของเจนเอเรชั่นวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลินิกได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านราคา (X₂) (β = 0.356) รองลงมาเป็น ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์(X₁) (β = 0.340) และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X₄) (β = 0.254) ตามลำดับ โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.367 + (0.356X_2) + (0.340X_1) + (0.254X_4) + (0.232X_7) + (0.126X_6) + (0.124X_3) + (0.096X_5)$$

อภิปรายผลการวิจัย(ResearchDiscussion)

1. จากการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารคลินิกของกลุ่มเจนเอเรชั่นวัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีพบว่า ผู้บริโภคอาหารคลินิกกลุ่มเจนเอเรชั่นวัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-35 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกบริโภคอาหารคลินิกว่าเป็นประโยชน์เพื่อสุขภาพ และได้รับคุณค่าทางโภชนาการสูง ส่วนใหญ่ชอบอาหารประเภทสลัดผัก ผลไม้สดที่บริโภค คือ ทานที่บ้าน และทานกับครอบครัว ประเภทของอาหารคลินิกที่ซื้อบ่อยสุด คือ ผักสดปลอดสารพิษ สถานที่ที่ซื้ออาหารคลินิก บ่อยที่สุดคือซูเปอร์

มาร์เก็ต รับประทานสัปดาห์ละ 2 ครั้ง/สัปดาห์ มีค่าใช้จ่ายต่อครั้ง 201-300 บาทต่อครั้งโดยตนเอง เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริโภค ตัดสินใจที่จะซื้อไปรับประทานเองด้านเมนูที่ชื่นชอบสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตติมา พัฒม และ กุลเชษฐ์ มงคล (2558) ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ประเภทของอาหารคลีนฟู้ดที่ซื้อบ่อยที่สุด คือผักปลอดสารพิษ สถานที่ซื้ออาหารคลีนฟู้ดบ่อยที่สุด คือ ซูเปอร์มาร์เก็ต ความถี่ในการซื้อมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์โดยไม่จำกัดวาระ และโอกาส ซึ่งตนเองเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์บน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อกับงานวิจัยของ กันยาลักษณ์ ชนะภัย, ธีระวัฒน์ จันทิก (2560) ศึกษา วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกรับประทานผลิตภัณฑ์อาหารคลีนเพื่อสุขภาพสำเร็จรูป ได้สรุปผลการวิจัยว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 17-51 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีกับงานวิจัยของปานิสราร เฉยบัว และนลินี เหมาะประสิทธิ์(2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 236 คน มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 270 คน มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษาจำนวน 115 มีรายได้ส่วนมากอยู่ที่ 10,000-20,000 บาท พฤติกรรมผู้บริโภคอาหารคลีน มีจุดประสงค์เพื่อให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ความถี่ในการรับประทานอาหารคลีนส่วนมากอยู่ที่ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ช่วงเวลาในการรับประทานคือมื้อเย็น และมีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการรับประทานอาหารที่ 100-200 บาท

2. การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชันวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการตัดสินใจซื้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการประเมินทางเลือกและ ด้านการค้นหาข้อมูลตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะปัจจุบันผู้บริโภคอาหารคลีนของ กลุ่มเจนเอเรชันวายให้ความสำคัญต่อการบริโภคเพื่อให้สุขภาพแข็งแรง การทานตามกระแสนิยมในปัจจุบัน การทานตามคำแนะนำของคนอื่น ความต้องการลดน้ำหนัก ความอยากลองรับประทานดู การมีความสะดวกในการซื้อเพราะอยู่ใกล้ที่ทำงานหรือบ้านและอื่น ๆ มักจะรับประทานอาหารคลีนช่วงมื้อเย็นมีความหลากหลายของเมนูอาหารคลีน และมีรสชาติที่ถูกปาก ราคาไม่สูงมากนัก และร้านค้าตลอดจนอาหารมีคุณภาพดีในส่วนของ การตัดสินใจซื้อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญปัจจัยด้านการประเมินทางเลือก โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับรสชาติ ราคา และคุณภาพอาหาร ตลอดจนร้านค้ามีบริการดี มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ การมีเมนูอาหารที่หลากหลาย และการบริการที่ดีเป็นหลักในการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนสอดคล้องกับณัฐนรี ชูถม(2559)ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (คลีนฟู้ด)ของผู้บริโภค ในเขตนิคมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี พบว่าการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารคลีน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีการบริโภคเพื่อให้สุขภาพแข็งแรง การทานตามกระแสนิยมในปัจจุบัน การทานตามคำแนะนำของคนอื่น ความต้องการลด น้ำหนัก ความอยากลองรับประทานดู การมีความสะดวกในการซื้อเพราะอยู่ใกล้ที่ทำงานหรือบ้านและอื่น ๆ รับประทานอาหารเพื่อสุขภาพเพราะต้องการรักษาสุขภาพ และชอบอาหารประเภทสลัดผัก ผลไม้ และทานตาม

คำแนะนำของคนอื่น เพื่อน และครอบครัวกับงานวิจัยของอัมพู พวงไม้(2560)ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนในกรุงเทพมหานคร พบว่าเลือกรับประทานอาหารคลีนเพราะมีประโยชน์ต่อตัวท่านและมักหาข้อมูลประกอบการก่อนการตัดสินใจซื้อทุกครั้งและเพื่อจุดประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อลดน้ำหนักให้ความสำคัญปัจจัยด้านการประเมินทางเลือก กับรสชาติ ราคา และคุณภาพอาหาร กับงานวิจัยของ กันต์วิรุฬห์ พลุปราชญ์ (2563) ที่พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพ คือ อาหารเพื่อสุขภาพบริโภคแล้วทำให้ร่างกายแข็งแรงเป็นอันดับแรก และการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพที่ดีส่งผลให้ผู้บริโภคมีความคิดที่อยากจะรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีน ของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 94.20 โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีน ของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีน ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านราคา รองลงมาเป็นปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของกับงานวิจัยของ ญัฐภัทร วัฒนถาวร (2558) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารคลีนของผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าทัศนคติของผู้บริโภคโดยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ปัจจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตโดยรวมยังสำคัญมาก และการตัดสินใจบริโภคอาหารคลีนผู้ใดในกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการตัดสินใจบริโภคอาหารคลีนผู้ใดในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับงานวิจัยของธิดิมา พัฒลม, กุลเชษฐ์ มงคล (2558) ศึกษาการวิจัย พฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนผู้ใดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนผู้ใดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านประเภทของอาหารคลีนผู้ใดที่ซื้อบ่อยด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อ และด้านแหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ โชคถาวร (2560) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมการตลาดและปัจจัยทัศนคติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ คงธนาคุณธัญกิจ (2563)ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพในรูปแบบพร้อมทานของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพในรูปแบบพร้อมทานของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา และตำแหน่งที่ตั้งของร้านค้า ปัจจัยด้านวิธีการจัดจำหน่าย ด้านกายภาพ และรูปแบบการให้บริการ ปัจจัยด้านบุคลากรและกระบวนการ และปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาดกับงานวิจัยของณรัชชอร์ สิริวิชญ์ชัยเดช

(2563) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มแฟรนไชส์สัญชาติไทยของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มแฟรนไชส์สัญชาติไทยของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย(Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกบริโภคอาหารคลีนว่าเป็นประโยชน์เพื่อสุขภาพ และได้รับคุณค่าทางโภชนาการสูง ดังนั้น เราควรส่งเสริมอาหารคลีนในการทำกลยุทธ์ทางตลาดในกลุ่มเจเนอเรชันวัยกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มรักสุขภาพ กลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการขยายการตลาดในกลุ่มอื่นๆต่อไป

1.2 ควรส่งเสริมการส่งอาหารคลีนแบบเดลิเวอรี่ เน้นการทำการตลาดออนไลน์ การเข้าถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ แต่ละร้านอาหารคลีน และความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีการซื้ออาหารออนไลน์ ทั้ง อาจเป็นการกระตุ้นให้ลูกค้าตัดสินใจซื้ออาหารคลีนเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่ทานอาหารคลีนครั้งแรกกับผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการทานอาหารคลีนว่ามีการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารคลีน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน เพื่อจะสามารถนำข้อมูลมาพัฒนา ตลอดจน วางแผนให้มีการใช้บริการมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมกลุ่มผู้บริโภค ที่อยู่ในช่วงวัยเรียน และวัยทำงาน เพื่อ ได้ข้อมูลที่กว้างขึ้น และควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านจิตวิทยา เพื่อเป็นข้อมูลให้ทาง ร้านค้า มีความเข้าใจผู้บริโภค และไปปรับปรุงเพิ่มเติมให้สินค้าให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ คงธนาคมธัญกิจ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพในรูปแบบพร้อมทานของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กันยาลักษณ์ ชนะภัย และ ระวีพันธ์ จันทิก. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกรับประทานผลิตภัณฑ์อาหารคลีนเพื่อสุขภาพ. การประชุมเชิงวิชาการระดับชาติและนานาชาติด้านการบริหารธุรกิจครั้งที่ 5 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (9 - 10 มีนาคม 2560)

- ณัฐภัทรวัฒนถาวร. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารคลีนฟู้ดของประชากรใน กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณัฐนรี ชูถม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (คลีนฟู้ดส์)ของผู้บริโภค ใน เขตนิคมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐณิชา คำจิตร. (2561). ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อ สุขภาพของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณรัชชอร์ สิริวิชญ์ชัยเดช. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มแฟรนไชส์ สัญชาติไทยของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.วิทยานิพนธ์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิตติมา พัดลม และ กุลเชษฐ์ มงคล. (2558). พฤติกรรม การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนฟู้ดผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. 4(2), 6-21.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ โชคถาวร. (2560). อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมการตลาดและปัจจัยทัศนคติที่ส่งผลต่อ การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 5(1), 79-91.
- ศูนย์อำนวยการเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร, สถาบันอาหารกระทรวงอุตสาหกรรม, กระทรวง อุตสาหกรรม. (2562). อาหารเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีในประเทศไทย. สืบค้น 23 มิถุนายน 2564, จาก <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=271>
- อัมพู พวงไม้. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนในกรุงเทพมหานคร. การ ค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของบ้าน
บังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
Development of Tanaka Sunscreen Products to Increase Economic
Value of Bangearn Herb Nai Dong Sub-district Tha Yang District
Phetchaburi

ณัฐอร มหาทำนุโชค¹
Nataorn Mahatamnuchok

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาและศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของกลุ่มประชากรที่แน่นอนจึงใช้การคำนวณตัวอย่างโดยใช้สูตรวิธีการคำนวณของ Cochran (1997) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ 384 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบโดยบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด เพื่อให้สะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าไค-สแควร์ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาได้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีเนื้อครีมสีเหลืองอ่อน มีความนุ่มอ่อนโยนต่อผิว ไม่เหนียว จับกับผิวได้ดี เนื้อครีมบางเบาทาแล้วซึมลงสู่ผิวหนังได้ดี ไม่มีความระคายเคืองต่อผิว ครีมกันแดดทานาคาถูกบรรจุใส่หลอดพลาสติกแบบบีบขนาด 30-50 มิลลิลิตร ในส่วนของความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคา พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติป้องกันผิวจากแสงแดดได้ดีซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เนื้อครีมมีความนุ่มอ่อนโยนต่อผิว ไม่เหนียว จับกับผิวได้ดี ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม บรรจุภัณฑ์สวยงามและน่าสนใจ มีรายละเอียดส่วนผสมและป้ายฉลากติดชัดเจนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่; ครีมกันแดดทานาคา; ความพึงพอใจของผู้บริโภค; การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

Received: 2022-04-02 Revised: 2022-06-11 Accepted: 2022-06-13

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี Phetchaburi Rajabhat University. Corresponding Author
e-mail: nataorn.mah@mail.pbru.ac.th

Abstract

The objective of this research is to develop tanaka sunscreen products and study the consumer's satisfaction with tanaka sunscreen products to increase the economic value of Bangearn Herb, Nai Dong sub-district, Tha Yang district, Phetchaburi. The researcher does not know the population, then sample calculations are used with Cochran's (1977) computational formula at 95%. The simple size is 384 people, by an accidental sampling technique. The research instrument for collecting data is 400 questionnaires because of the accuracy of the data. Data statistics consist of mean, percentage, standard deviation, and chi-square test, at a significance level of 0.05 The result found that the development of tanaka sunscreen products has a light-yellow creamy texture, soft and gentle skin, not sticky, good grip on skin, light cream absorbs into skin well, and less skin irritation. Tanaka sunscreen is packed in a plastic squeeze tube of 30-50 ml. Furthermore, consumer satisfaction with Tanaka sunscreen discovered that demographic profile influenced customer satisfaction, such as the product's ability to protect skin from the sun at a high level. Next, the creamy texture is soft and gentle on the skin and not sticky; a fragrant smell; beautiful packaging and attractiveness; and clear ingredients and details on the label, at a significance level of 0.05

Keywords: New product development; Tanaka sunscreen; Customer satisfaction; Increase economic value

บทนำ (Introduction)

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดยรัฐพร้อมที่จะช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้า เครือข่ายและอินเทอร์เน็ต ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ การมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศเป็นการเพิ่มอาชีพและรายได้ให้กับชุมชนในระดับรากหญ้า โดยภาครัฐช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี, 2563)

การพัฒนาสินค้าและบริการโดยชุมชนนั้นเป็นแนวคิดหนึ่งที่สามารถสร้างอาชีพให้คนในท้องถิ่นมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น วรณกาญจน์ วริศเศรษฐ์ชาญ (2552) กล่าวว่า การพัฒนาสินค้าและบริการจึงเริ่มจากการสรรหาวัตถุดิบหลักที่ชุมชนมีและเห็นว่าวัตถุดิบนั้นจะสามารถถูกแปรรูปเป็น

ผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มและขายออกสู่ท้องตลาดได้ ในขณะเดียวกันก็พบปัญหาของชุมชนคือ ขาดความรู้ขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาสินค้าและขาดหลักแนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ขาดความเข้าใจพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น จากประเด็นเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการ วิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยชุมชนซึ่งต้องอาศัยความรู้เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการดังกล่าว

งานวิจัยนี้ต้องการนำเสนอการพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทาง เศรษฐกิจของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอยายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อต้องการสร้าง ผลิตภัณฑ์ใหม่จากวัตถุดิบที่มีอยู่ของชุมชนซึ่งมีมูลค่าและสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้ นอกจากนี้ ยังเป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถนำความรู้นี้ เป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนอื่นต่อไปได้และเพื่อดำรงรักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่นให้แก่ลูกหลาน รวมทั้งเพื่อเป็นการยกความสามารถในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอยายาง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอยายาง จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) โดยใช้ แบบสอบถาม (Survey Questionnaire) จำนวนทั้งหมด 400 ชุด ในการเก็บข้อมูลตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาในจังหวัด เพชรบุรี

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบล ในดง อำเภอยายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) มีการ กำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ของ Cochran (1977) ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยคือ 384 ตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 400 ตัวอย่าง เพื่อให้สะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Survey Questionnaire) จำนวน ทั้งหมด 400 ชุด ก่อนเก็บแบบสอบถามผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของข้อคำถามและความ สอดคล้องของเครื่องมือวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence=IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อรายการ (Items) ที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย IOC ที่ 0.79 หาค่าความ

เชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Cronbach) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.82 ซึ่งสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บตัวอย่างขนาดใหญ่ได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยแสดงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อใช้บรรยายข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคโดยและมีระดับความพึงพอใจแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า พึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า พึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า พึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า พึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า พึงพอใจน้อยมาก

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยแสดงค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคครีมนกันแดดทานาคา

ผลการวิจัย (Research Results)

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอยางาย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคา ดำเนินการโดยมีขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เริ่มจากกระบวนการมีส่วนร่วมโดยสมาชิกกลุ่มบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอยางาย จังหวัดเพชรบุรี และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องของสมุนไพรทานาคา พบว่า ทานาคามีสารสำคัญที่ชื่อว่าสารมาร์เมซิน (Marmesin) มีฤทธิ์ปกป้องผิวหนังจากรังสีอัลตราไวโอเลต สารอาร์บูติน (Arbutin) ช่วยยับยั้งการสร้างเม็ดเลือดสีเมลานินป้องกันการเกิดฝ้า กระ และสารซูเบอโรซิน (Suberosin) ซึ่งมีคุณสมบัติด้านเชื้อแบคทีเรีย ช่วยป้องกันและรักษาผิว จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลแล้วจึงดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาโดยเนื้อครีมมีสีเหลืองอ่อน มีความนุ่มอ่อนโยนต่อผิว ไม่เหนียว จับกับผิวได้ดี เนื้อครีมบางเบาทาแล้วซึมลงสู่ผิวหนังได้ดี ไม่มีความระคายเคืองต่อผิว และที่สำคัญสามารถป้องกันผิวจากแสงแดดได้ดี โดยจะบรรจุใส่หลอดพลาสติกแบบบีบขนาด 30-50 มิลลิลิตร เนื่องจากมีต้นทุนต่ำ มีน้ำหนักเบายืดหยุ่นไม่แตกหัก มีความทนทานและรูปลักษณะที่สวยงาม ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคา โดยกระบวนการร่วมกันคิดของสมาชิกกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญและนักออกแบบบรรจุภัณฑ์ พบว่า ลักษณะหลอดพลาสติกแบบบีบขนาด 30-50 มิลลิลิตร กำลังดีสำหรับผู้บริโภคเพราะสามารถใช้ง่าย ส่วนเทคนิคการพิมพ์จะมีรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ มีชื่อครีมกันแดด PERFECT SUNSCREEN มีสรรพคุณบอกถึงการป้องกันแสงแดด SPF50++ และมีตัวหนังสือบอก UV PROTECTION

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 278.0 ด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุ 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 234.70 ด้านระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 149.90 และด้านอาชีพส่วนใหญ่ทำงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 165.80

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยแสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้บริโภคในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์สามารถป้องกันผิวแสงแดดได้ดีมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ มีเนื้อครีมมีความนุ่มอ่อนโยนต่อผิวไม่เหนียวจับกับผิวได้ดี ($\bar{X} = 4.36$) การบรรจุภัณฑ์สวยงามและน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.21$) เนื้อครีมบางเบาทาแล้วซึมลงสู่ผิวหนึ่งได้ดี ($\bar{X} = 4.14$) ไม่มีความระคายเคืองต่อผิว ($\bar{X} = 4.05$) สามารถป้องกันน้ำและเหงื่อไม่ไหลเยิ้ม ($\bar{X} = 3.97$) ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม ($\bar{X} = 3.93$) มีรายละเอียดส่วนผสมและป้ายฉลากที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.91$) และสามารถป้องกันผิวไหม้และหมองคล้ำ ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ความพึงพอใจของผู้บริโภค	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1. ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม	3.93	0.89	มาก
2. เนื้อครีมมีความนุ่มอ่อนโยนต่อผิว ไม่เหนียว	4.36	0.82	มาก
3. เนื้อครีมบางเบาทาแล้วซึมลงสู่ผิวหนึ่งได้ดี	4.14	0.91	มาก
4. ไม่มีความระคายเคืองต่อผิว	4.05	0.76	มาก
5. สามารถป้องกันผิวจากแสงแดดได้ดี	4.43	0.94	มาก
6. สามารถป้องกันน้ำและเหงื่อไม่ไหลเยิ้ม	3.97	0.87	มาก
7. สามารถป้องกันผิวไหม้และหมองคล้ำ	3.86	0.74	มาก
8. มีรายละเอียดส่วนผสมและป้ายฉลากที่ชัดเจน	3.91	0.75	มาก
9. การบรรจุภัณฑ์สวยงามและน่าสนใจ	4.21	0.81	มาก
ภาพรวมเฉลี่ย	4.09	0.86	มาก

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานค่าไค-สแควร์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความพึงพอใจของผู้บริโภค ซึ่งพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีผลต่อความพึงพอใจในการบริโภคครีมกันแดดทานาคา ผลิตภัณฑ์สามารถป้องกันผิวจากแสงแดดได้ดีมากที่สุด มีเนื้อครีมมีความนุ่มอ่อนโยนต่อผิว ไม่เหนียวจับกับผิวได้ดี การบรรจุภัณฑ์สวยงามและน่าสนใจ เนื้อครีมบางเบาทาแล้วซึมลงสู่ผิวหนังได้ดี ไม่มีความระคายเคืองต่อผิว สามารถป้องกันน้ำและเหงื่อไม่ไหลเยิ้ม ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม มีรายละเอียดส่วนผสมและป้ายฉลากที่ชัดเจนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับความพึงพอใจของผู้บริโภคครีมกันแดดทานาคาโดยใช้สถิติไค-สแควร์ด้วยวิธี Crosstab ณระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี								
	ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม	เนื้อครีมมีความนุ่มอ่อนโยนต่อผิว ไม่เหนียว	เนื้อครีมบางเบาทาแล้วซึมลงสู่ผิวหนังได้ดี	ไม่มีระคายเคืองต่อผิว	สามารถป้องกันผิวจากแสงแดดได้ดี	สามารถป้องกันน้ำและเหงื่อไม่ไหลเยิ้ม	สามารถป้องกันผิวไหม้และหมองคล้ำ	มีรายละเอียดส่วนผสมและป้ายฉลากที่ชัดเจน	การบรรจุภัณฑ์สวยงามและน่าสนใจ
เพศ	167.47 .000*	135.05 .001**	146.65 .000*	94.87 .000*	146.36 .000*	125.03 .000*	84.48 .000*	164.33 .000*	73.73 .000*
อายุ	86.74 .000*	145.67 .001**	135.46 .001**	68.94 .029	129.42 .000*	98.04 .001**	189.47 .001**	99.03 .001**	138.44 .000*
ระดับการศึกษา	136.98 .001**	67.98 .000*	124.89 .000*	169.96 .001**	198.53 .001**	189.05 .000*	157.44 .045	135.95 .000*	168.63 .000*
อาชีพ	120.56 .000*	98.95 .001**	133.90 .000*	159.05 .001**	164.37 .000*	78.45 .001**	169.58 .001**	122.73 .000*	149.53 .000*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, **ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาโดยชุมชนบ้านบังเอิญสมุนไพร พบว่า ตัววัตถุดิบหลักที่นำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่นั้นสำคัญมากซึ่งต้องเป็นวัตถุดิบที่มีองค์ประกอบที่โดดเด่นในการนำเสนอความแตกต่างของตัวผลิตภัณฑ์เมื่อเทียบกับคู่แข่ง ซึ่งวัตถุดิบแต่ละชนิดสามารถสื่อถึงบุคลิกภาพและคุณค่าให้กับตราสินค้าที่ต่างกันออกไป ดังเช่นสรรพคุณของทานาคามีคุณสมบัติช่วยปกป้องผิวจากแสงแดดได้และยังช่วยจัดปัญหาผิวหนังและชะลอการเสื่อมสภาพของผิวซึ่งสอดคล้องกับสัจพจน์ นิมรัตร์ และคณะ (2557) ได้พูดถึงคุณสมบัติของทานาคาซึ่งเป็นพืชสมุนไพรช่วยป้องกันไอร้อนจากรังสี ต้านอนุมูลอิสระในแสงแดด ผื่น คัน ป้องกันการเกิด ฝ้า กระ จุดต่างด่าง และยังช่วยลดเลือนรอยต่างด่างบนใบหน้าให้จางลง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับพิทยาภรณ์ นวลสีทอง และคณะ (2560) ได้พบว่า ทานาคาสามารถใช้ลดริ้วรอย ป้องกันผิวหน้าจากแสงแดด ในส่วนของการออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความงามนั้นต้องมีเอกลักษณ์ที่สวยงาม ดูสะอาด ปลอดภัยและพกพาสะดวก ทั้งนี้ ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญบนบรรจุภัณฑ์ที่มีการบอกถึงสรรพคุณการป้องกันแสงแดด ปริมาณของผลิตภัณฑ์และการให้สีของบรรจุภัณฑ์ต้องมีความเป็นเอกลักษณ์เน้นการจดจำได้ง่าย มีความโดดเด่นจากสินค้าคู่แข่ง เพื่อช่วยให้เกิดความประทับใจและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค สอดคล้องกับมันตาภรณ์ อนุวัชพงษ์ (2559) พบว่า ด้านคุณสมบัติของบรรจุภัณฑ์เครื่องสำอางสามารถสรุปออกมาเป็นทัศนคติ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านแรกคือด้านความเหมาะสมของวัสดุและรูปร่างของบรรจุภัณฑ์ที่โดยส่วนใหญ่เน้นไปที่ความทนทานและการใช้งานสะดวก รวมถึงต้องทำหน้าที่เก็บรักษาผลิตภัณฑ์ทำให้ผลิตภัณฑ์ภายในสะอาดและปลอดภัยต่อผิวอยู่เสมอ ส่วนด้านที่สองคือ ด้านความเหมาะสมของสีที่ใช้ในการทำบรรจุภัณฑ์เครื่องสำอางประเภทดูแลผิว สีโทนที่บหรือโทนมืด เช่น สีดำ สีเทา สีน้ำเงิน สีขาว มีความเหมาะสมในการนำมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์มากกว่าสีสดฉูดฉาด สีโทนร้อน เช่น สีแดง สีเหลือง สีส้ม เป็นต้น

ในส่วนของการเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาของบ้านบังเอิญสมุนไพร ตำบลในดง อำเภอยะหา จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ครีมกันแดดทานาคาเนื่องจากสามารถป้องกันผิวจากแสงแดดได้ดีมาก เนื้อครีมมีความนุ่ม อ่อนโยนต่อผิวไม่เหนียว จับกับผิวได้ดี การบรรจุภัณฑ์สวยงามและน่าสนใจ เนื้อครีมบางเบาทาแล้วซึมลงสู่ผิวได้ดี ไม่มีความระคายเคืองต่อผิว สามารถป้องกันน้ำและเหงื่อไม่ไหลเยิ้ม ผลิตภัณฑ์มีกลิ่นหอม แสดงรายละเอียดส่วนผสมและป้ายฉลากที่ชัดเจนสอดคล้องกับภาทิพย์ ไตรกุลนิภัทร (2559) พบว่า ตัวผลิตภัณฑ์กันแดดต้องเหมาะแก่การปกป้องจากแสงแดด มีหลากหลายสูตรที่เหมาะสมกับสภาพผิว มีผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือและไม่ก่อให้เกิดการแพ้หรือระคายเคืองผิวและยังสอดคล้องกับณัฐกาญจน์ สุวรรณธรา (2560) พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจด้านความปลอดภัยในการใช้ผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางมากและต้องมีสถาบันที่มีชื่อเสียงรับรองคุณภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

สามารถนำแนวทางไปพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าและสามารถนำแนวคิดลักษณะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นได้โดยเน้นเฉพาะที่เกี่ยวกับเวชสำอางในชุมชนอื่นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาองค์ประกอบส่วนประสมทางการตลาด อันได้แก่ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้ อาจมีการศึกษาผลิตภัณฑ์ตัวอื่นเพิ่ม เช่น การทำสบู่ ครีมอาบน้ำ โลชั่นทาผิว เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัมพล แสงเอี่ยม. (2561). กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปางโดยประยุกต์แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 17(3), 10-19.
- ชลธิศ ดาราวงษ์. (2563). การสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 39(3), 138-150.
- ณัฐกาญจน์ สุวรรณธารา. (2560). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลือกซื้อเครื่องสำอางตราสินค้าไทยของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 11(25), 164-171.
- ดวงจันทร์ นาชัยสินธุ์. (2562). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ชุมชนวิถีบวก กลุ่มทอเสื้อบ้านท่อนใหม่ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 11(2), 285-304.
- นภาพิพย์ ไตรกุลนิภัทร. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กันแดดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะนันท์ ทรงสุนทรวัฒน์. (2564). รูปแบบการบริหารเครือข่ายเกษตรกรรมแปลงใหญ่ในการเพิ่มมูลค่าข้าวอย่างยั่งยืน. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 15(2), 94-103.
- พรณี พิมพันธ์ศรี. (2563). รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อการคิดสร้างสรรค์สู่การเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 9(2), 105-116.

- พิทยาภรณ์ นวลสีทอง และคณะ. (2560). ผลของการใช้แปรงทานาคาในการป้องกันแผลกดทับระดับ 1 ในผู้สูงอายุห่อผู้ป่วยศัลยกรรมชายโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต. *วารสารวิชาการแพทย์ เขต 11*. 31(1), 179-189.
- มันตาภรณ์ อนุะวัชพงษ์. (2559). พฤติกรรมการเลือกซื้อและทัศนคติต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ เครื่องสำอางประเภทดูแลผิวของผู้บริโภคเพศชายสมัยใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ). คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรณกาญจน์ วริศเศรษฐ์ชาญ. (2552). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของธุรกิจ OTOP กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แหวดดาว จงกลนี. (2564). ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพจากรำข้าวของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ชาวนาหัวหินตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 15(3), 175-189.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี. (2563). *ความเป็นมาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์*. สืบค้น 1 กรกฎาคม, 2563, จาก <https://district.cdd.go.th/bansang/services/ความเป็นมาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์>
- สุบัณฑิต นิมรรัตน์ และคณะ. (2557). การประเมินการปนเปื้อนแบคทีเรียในผลิตภัณฑ์ทานาคาที่จำหน่ายในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์. *วารสารวิทยาศาสตร์ มช.* 42(4), 781-791.
- อภิสร กฤตวาณิชย์. (2564). การสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนสู่การออกแบบบรรจุภัณฑ์กาแฟอาข่าปางขอน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีกาแฟ. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 15(43), 197-210.
- Bhuiyan, N. (2011). A framework for successful new product development. *Journal of Industrial Engineering and Management*. 4(4). 746-770
- Cochran, W.G. (1997). *Sampling Techniques*. John Wiley Sons; Third Edition.
- Dubrin, A. J. (1997). *Human Relations Interpersonal*. 6th ed. New Jersey: PrenticeHall, Inc.
- Solomon, M. (2009). *Consumer behavior: Buying, having and being*. 8th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Wolman, B.B. (1978). *Dictionary of behavioral science*. Boston, MA.: PWS-Kent.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอรือ จังหวัดเลย
ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal
Factors Affecting Behavior of Choosing Accommodation in
Phu Ruea District, Loei Province of Thai tourists in New Normal Era

ประภา เสงไพบูลย์¹ นพดล มั่งมี² วิไลลักษณ์ ฉัตรชัยพลรัตน์³ พงศกร ทวันเวช⁴
Prapa Hengpaiboon, Noppadol Mungmee, Vilailuk chutchaipolrut, Pongsakorn
Tawanwech

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอรือ 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพและรายได้ต่อเดือน 3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดใหม่ผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักอำเภอรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอรือ จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนและการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1. พฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับในยุค New Normal พบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการใช้บริการเปลี่ยนแปลง จากการให้บริการของที่พัก มีการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย บันทึกประวัติผู้ให้บริการและผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยวสวมใส่หน้ากากอนามัย และถูกมือตลอดเวลาจัดให้มีสถานที่ล้างมือและจุดบริการแอลกอฮอล์มีระบบจัดการขยะ และของเสียที่ถูกสุขอนามัยวันระหว่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตรกำหนดแนวเส้นการใช้บริการอย่างชัดเจนและเพิ่มความถี่ในการทำความสะอาดเปลี่ยนการชำระเงินด้วยเงินสดเป็นระบบโอนเงิน พร้อมเพย์eWallet เป็นต้น การวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักอำเภอรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal พบว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจใช้บริการที่พักโดยคำนึงถึง

Received: 2022-03-30 Revised: 2022-06-25 Accepted: 2022-07-04

¹หลักสูตรบริหารมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย Master of Management Program Department of Business Administration Faculty of Business Administration Asian Graduate College. Corresponding Author e-mail: noppadol@cas.ac.th

^{2,3}หลักสูตรบริหารบัณฑิต ภาควิชาธุรกิจระหว่างประเทศและการตลาดดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย Bachelor of Management Program Department of International Business and Digital Marketing Faculty of Business Administration Asian Graduate College

⁴หลักสูตรบริหารบัณฑิต ภาควิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย Bachelor of Management Program Department of Business Computing Faculty of Business Administration Asian Graduate College

ด้านวางแผนล่วงหน้าเป็นอันดับแรก โดยมีด้านปลอดภัยไว้ก่อนด้านการท่องเที่ยวแบบใส่ใจ และด้านเทคโนโลยีสร้างความมั่นใจตามลำดับ 2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal จำแนกตามเพศ อาชีพ และสถานภาพโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05และการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการเลือกใช้บริการจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้โดยรวม ไม่แตกต่างกัน 3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal ได้ร้อยละ 91.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.421 + (0.365X_2) + (0.286X_4) + (0.267X_1) + (0.263X_3) + (0.165X_5) + (0.137X_7) + (0.113X_6)$$

คำสำคัญ (Keywords): พฤติกรรม; การเลือกใช้บริการ; นักท่องเที่ยวชาวไทย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the behavior of choosing accommodation in PhuRuea District 2) to compare personal factors classified by sex, age, status, occupation and monthly income. 3) to study which marketing mix factors affect the decision of tourists to choose accommodation in PhuRuea District, Loei Province of Thai tourists in the New Normal era. The sample group is 400 Thai tourists traveling to PhuRuea District using a questionnaire to collect information. The statistics used in the analysis were percentage, mean, standard deviation t-test of one way analysis of variance according to the Scheffe' s method and multiple regression analysis. The results of the research revealed that 1. The behavior of choosing accommodation in tourism received in the New Normal era found that the tourists' behavior in using the service changed from the service of the accommodation Body temperature is checked Record the history of service providers and service recipients or tourists. Wear a mask and gloves at all times. Provide a place to wash your hands and an alcohol service point have a waste management system and sanitary waste Keep a distance of at least 1 meter between people, clearly define the lines of service and increase the frequency of cleaning and change the payment by cash to a money transfer system, PromptPay, eWallet, etc. Analysis of the decision to use accommodation in PhuRuea District, Loei Province of Thai tourists in the New Normal era revealed that the tourists decided to use accommodation taking into account planning ahead first with safety

first Careful tourism and technology build confidence respectively. 2. Comparison of differences in accommodation selection behavior in PhuRuea District, Loei Province of Thai tourists in the New Normal era, classified by gender, occupation and overall status were different with statistical significance at the .05 level and comparing the differences in service selection behaviors classified by age. The level of education and overall income were not different. 3. Multiple regression analysis found that The 7 independent variables together explained the factors affecting the behavior of choosing accommodation in PhuRuea District, Loei Province of Thai tourists in the New Normal era at 91.20% with statistical significance at the 0.05 level. The regression equation is as follows.

$$Y = 0.421 + (0.365X_2) + (0.286X_4) + (0.267X_1) + (0.263X_3) + (0.165X_5) + (0.137X_7) + (0.113 X_6)$$

Keywords: Behavior; Choosing Accommodation; Thai Tourists

บทนำ (Introduction)

สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามามากกว่าแสนล้านบาทในแต่ละปี ซึ่งเป็นรายได้ที่มีมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอและสินค้าเกษตรโดยที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้เกิดการจ้างงานและเกิดการกระจายรายได้ไปสู่ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมสอดคล้องกับการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยวในแต่ละปีได้ถูกนำไปพัฒนาระบบสาธารณูปโภคภายในประเทศโดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นนั้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดถือว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนค่อนข้างต่ำ แต่กลับให้ผลตอบแทนที่สูงมาก จึงทำให้แต่ละประเทศหันมาให้ความสนใจส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างถนน ระบบไฟฟ้า ประปา เป็นต้น นอกจากนั้นยังเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสร้างจิตสำนึกในการรักและหวงแหนบ้านเกิดอย่างยั่งยืน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟู และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีความพร้อมในด้านคุณภาพการแข่งขัน รวมทั้งเพื่อเร่งรัดให้เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และจากการดำเนินการที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2562 มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางท่องเที่ยวไทยมากกว่า 160 ล้านคน สร้างรายได้ให้ประเทศกว่า 1.80 ล้านล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ COVID-19 ในเมืองอู่ฮั่นมณฑลหูเป่ย์ประเทศจีนและได้มีการแพร่ระบาดในหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่าง

กว้างขวางโดยเฉพาะด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการคาดการณ์ว่าหากสถานการณ์การแพร่ระบาดยาวนาน 1 - 3 เดือนจำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยในปี.ศ. 2563 อาจลดลงเหลือประมาณ 10.94 - 10.77 ล้านคนซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทยเช่นโรงแรมร้านอาหารบริษัททัวร์และร้านขายของที่ระลึกอีกทั้งสถานการณ์ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศจีนซึ่งจะมีผลต่อการเข้ามาท่องเที่ยวและใช้จ่ายในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวจีนอันจะส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งห่วงโซ่อุปทาน(ศูนย์วิจัยกสิกร, 2563) ปัจจุบันภาครัฐได้มีนโยบายต่าง ๆ ที่พยายามเข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย เช่น พยายามทำให้คนไทยที่นิยมท่องเที่ยวต่างประเทศ หันมาให้ความสนใจกับประสบการณ์และคุณค่าจากการท่องเที่ยวในเมืองไทยมากขึ้น โดยใช้แนวทางการส่งเสริมการตลาด ททท.ปี.ศ.2563ตอบโจทย์ทุกวัยเน้น Lifestyle มุ่งแบ่งกลุ่มลูกค้าในหลากหลายมิติ และโครงการ “เราเที่ยวด้วยกัน” เป็นโครงการที่ได้ความช่วยเหลือจากรัฐ สนับสนุนค่าใช้จ่ายโรงแรมที่พัก 40% สนับสนุนค่าบัตรโดยสาร 40% ในลักษณะการจ่ายเงินคืนผ่านแอปพลิเคชัน “

จากคำขวัญจังหวัดเลย “เมืองแห่งทะเลภูเขา สุดหนาวในสยาม ดอกไม้งามสามฤดู ถิ่นที่อยู่อริยสงฆ์มั่นคงความสะอาด” ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย โดยหนึ่งในนั้นคือ อำเภอภูเรือ หรือชื่อเดิมเรียกว่า “ภูท่ง” หากมองจากด้านอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลยจะมีลักษณะเหมือนเรือวิ่งอยู่ในมหาสมุทร จึงเรียกว่า “ภูเรือ” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่สมบูรณ์มีความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โอบล้อมด้วยภูเขาสลับซับซ้อน ท่ามกลางสายหมอกปกคลุมเหนือยอดภู อุดมไปด้วยพืชพรรณป่าไม้นานาชนิด อากาศสดชื่นเย็นสบาย ภูมิประเทศที่สวยงามตามประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ดังนั้นจึงเห็นความสำคัญของปัญหาและเล็งเห็นถึงความสำคัญในผลกระทบจากวิกฤตการณ์ Covid-19 ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวแบบวิถีปกติใหม่ New Normal โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลักปรับรูปแบบการท่องเที่ยวให้เป็นรูปแบบใหม่เนื่องจากพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่จะเปลี่ยนแปลงไปรวมถึงนโยบายและการสนับสนุนจากภาครัฐผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอภูเรือ จังหวัดเลยของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normalซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจที่จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถส่งเสริมการตลาดใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างตรงจุดและก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งทางด้านการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตลอดจนสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เลือกใช้บริการที่พักอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal

3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ที่เคยเดินทางมาใช้บริการที่พักซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรคำนวณของ W.G. Cochran (1953) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 คน และสำรองเพื่อแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ไว้เท่ากับ 15 คน ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) กำหนดเป็น 2 ตอน ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพและรายได้ต่อเดือน

2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกใช้เลือกใช้บริการ ที่พักอำเภอกู่เรือ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.3 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.4 ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด ที่การตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พัก และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดหรือ 7Ps และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ทจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดในการวิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบลงความเห็นและให้คะแนนวิหาคความสอดคล้องของแบบสอบถามโดยหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด 2560: 73) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งแบบสอบถามมีค่า IOC แต่ละข้อระหว่าง 0.67 -1.0

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมาย เวลา และสถานที่ ขอรับแบบสอบถามคืน ซึ่งได้ทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพรายได้ต่อเดือนและสถานภาพ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 และ 3 นำมาวิเคราะห์หาพฤติกรรมการเลือกใช้เลือกใช้บริการ และการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยค่าเฉลี่ย (Mean) แปลความหมายระดับความสำคัญที่กำหนดแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3.วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้สถิติแบบ t-test และ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way – ANOVA) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวต่อการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal

4.สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis -MRA) โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม จำนวนหนึ่งตัวแปรกับตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป ในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดได้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

6.1.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

6.1.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)

6.2 สถิติพื้นฐานได้แก่ร้อยละ (Percentage)ค่าเฉลี่ย (Mean)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

6.3.1 สถิติทดสอบค่าที (t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') เนื่องจากสามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เท่ากันหรือต่างกันได้

6.3.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis - MRA) โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter

ผลการวิจัย(Research Results)

1. พฤติกรรมการเลือกใช้บริการ ที่พักอำเภอภูเรือ จังหวัดเลยของนักท่องเที่ยวชาวไทยยุค New Normalพบว่า พฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักส่วนใหญ่เคยเข้ารับบริการ จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 98.60โดยมีการวางแผนล่วงหน้าการเลือกใช้บริการ ส่วนใหญ่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 57.80 รองลงมาเพื่อประชุม สัมมนา อบรมจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.80 ในด้านระยะเวลาในการเข้าพัก พบว่า ส่วนใหญ่ เข้าพัก 1-2 วันจำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 82.00

พฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พัก ส่วนใหญ่ใช้บริการวันหยุดนักขัตฤกษ์จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้ง ส่วนใหญ่ 4,001 บาทขึ้นไปจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.80 ในการเดินทางท่องเที่ยวกับใคร ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00พฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับในยุค New Normal พบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการใช้บริการเปลี่ยนแปลง จากการให้บริการของที่พัก มีการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย บันทึกประวัติผู้ให้บริการและผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยวสวมใส่หน้ากากอนามัยและถูกมือตลอดเวลาจัดให้มีสถานที่ล้างมือ

และจุดบริการแอลกอฮอล์มีระบบจัดการขยะ และของเสียที่ถูกสุขอนามัยวันระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตรกำหนดแนวเส้นการใช้บริการอย่างชัดเจนและเพิ่มความถี่ในการทำมาสะอาด

การวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักรักษาอาการเจ็บป่วย จังหวัดเลยของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal มีผลวิเคราะห์ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พัก
โดยรวมและรายด้าน

การตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พัก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวางแผนล่วงหน้า	4.48	0.22	มาก
2. ด้านการท่องเที่ยวแบบใส่ใจ	4.46	0.21	มาก
3. ด้านปลอดภัยไว้ก่อน	4.47	0.34	มาก
4. ด้านเทคโนโลยีสร้างความมั่นใจ	4.44	0.30	มาก
รวม	4.46	0.15	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักรักษาอาการเจ็บป่วย จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านวางแผนล่วงหน้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านปลอดภัยไว้ก่อนและ ด้านการท่องเที่ยวแบบใส่ใจตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการที่พักรักษาอาการเจ็บป่วย จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการที่พักรักษาอาการเจ็บป่วย จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal จำแนกตามเพศ อาชีพ และสถานภาพโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการที่พักจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการที่พักรักษาอาการเจ็บป่วย จังหวัดเลย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal

ตัวแปรอิสระ	B Std.	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	0.421	0.047		13.065*	0.000
1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์(X ₁)	0.282	0.071	0.267	2.931*	0.009
2. ปัจจัยด้านราคา (X ₂)	0.314	0.095	0.365	6.121*	0.000
3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X ₃)	0.247	0.066	0.263	4.713*	0.007
4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X ₄)	0.271	0.084	0.286	2.104*	0.036
5. ปัจจัยด้านบุคคล (X ₅)	0.152	0.023	0.165	2.099*	0.001
6. ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (X ₆)	0.219	0.036	0.137	3.530*	0.016
7. ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X ₇)	0.132	0.035	0.113	1.990*	0.021

$R^2 = 0.912$ $F = 76.014^{**}$ $N = 400$ $p < 0.05^*$

* $p < .05$

จากตารางที่2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal ได้ร้อยละ 91.20 โดยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์(X₁) ปัจจัยด้านราคา (X₂) ปัจจัยด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (X₃) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X₄) ปัจจัยด้านบุคคล (X₅) ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (X₆) และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X₇) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้ดีที่ที่สุดคือ ปัจจัยด้านราคา (X₂) ($\beta = 0.365$) รองลงมาเป็นปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X₄) ($\beta = 0.286$) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์(X₁) ($\beta = 0.267$) ปัจจัยด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (X₃) ($\beta = 0.263$) ปัจจัยด้านบุคคล (X₅) ($\beta = 0.165$) ปัจจัยด้านกระบวนการ (X₇) ($\beta = 0.137$) และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X₆) ($\beta = 0.113$) ตามลำดับสมการถดถอย ดังนี้

$$Y = 0.421 + (0.365X_2) + (0.286X_4) + (0.267X_1) + (0.263X_3) + (0.165X_5) + (0.137X_7) + (0.113 X_6)$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. พฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักส่วนใหญ่เคยเข้ารับบริการ โดยมีการวางแผนล่วงหน้า การเลือกใช้บริการ ส่วนใหญ่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เลือกใช้บริการที่พัก ส่วนใหญ่ใช้บริการวันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้ง ส่วนใหญ่ 4,001 บาทขึ้นไป ในการเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร ส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัวพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับในยุค New Normal พบว่า นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการใช้บริการเปลี่ยนแปลง จากการให้บริการของที่พัก มีการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย บันทึกประวัติผู้ให้บริการและผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยวสวมใส่หน้ากากอนามัยและถุงมือตลอดเวลาจัดให้มีสถานที่ล้างมือและจุดบริการแอลกอฮอล์มีระบบจัดการขยะ และของเสียที่ถูกสุขอนามัยเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตรกำหนดแนวเส้นการใช้บริการอย่างชัดเจนและเพิ่มความถี่ในการทำมาสะอาดการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักอำเภอภูเรือ จังหวัดเลยของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal พบว่า นักท่องเที่ยวตัดสินใจใช้บริการที่พักโดยคำนึงถึงด้านวางแผนล่วงหน้าเป็นอันดับแรก โดยมีด้านปลอดภัยไว้ก่อนด้านการท่องเที่ยวแบบใส่ใจ และด้านเทคโนโลยีสร้างความมั่นใจสอดคล้องกับการวิเคราะห์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2563) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวที่ขับเคลื่อนไปภายใต้การกำกับดูแลของสาธารณสุข และสอดคล้องกับพฤติกรรมแบบ “BEST” ซึ่งเป็น 4 ตัวสำคัญที่จะเป็นตัวเปลี่ยนพฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยววิถีวิถีใหม่ดังนี้ 1) B-Booking (in advance) วางแผนล่วงหน้าและจองก่อนล่วงหน้าส่งผลต่อการวางแผนการเดินทางได้แก่การจัดสรรคนร่วมคณะเดินทางวันเวลาและค่าใช้จ่ายและอยู่ภายใต้การจำกัดจำนวนและเงื่อนไขการบริหารพื้นที่แบบเว้นระยะห่าง 2) E-Environment หรือการท่องเที่ยวแบบใส่ใจและรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่ออนุรักษ์และรักษาธรรมชาติที่พื้นตัวให้ดียิ่งขึ้น 3) S-Safety (Come first) นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยมากขึ้นเพื่อให้สามารถป้องกันตัวเองและป้องกันไม่ให้ไวรัสแพร่กระจายสู่คนอื่นพฤติกรรมในการเตรียมตัวเดินทางจะเปลี่ยนไป นักท่องเที่ยวจะระมัดระวังสุขภาพและสวมใส่หน้ากากอนามัยให้ความสำคัญกับการล้างมือใช้เจลล้างมือหรือการกำหนดระยะห่าง 4) T-Technology ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสร้างความมั่นใจและเสริมสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่ามากขึ้นสอดคล้องกับพิรพจน์ ใจแก้วมา (2563) ได้ศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยใช้ข้อมูลการสืบค้นบนสื่อออนไลน์จาก Pulsar Platform และ Google Trends ทั้งนี้ การสำรวจของ Pulsar Platform ได้แสดงให้เห็นถึง พฤติกรรมดำรงชีวิตแบบปกติใหม่ของคนทั่วโลกที่เกิดขึ้นสามรูปแบบ คือ พฤติกรรมเริ่มแล้วเลิก พฤติกรรมเริ่มแล้วทำต่อ และกระแสรองเป็นกระแสหลัก ขณะที่ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพฤติกรรม ชีวิตแบบปกติใหม่ของสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ใน Google Trends มี 4 ด้าน คือ วิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ การสำรวจของข้อมูลทั้งสองส่วนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมดำรงชีวิต แบบปกติใหม่สามรูปแบบ คือ 1) พฤติกรรมเริ่มแล้วเลิก มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ

2) พฤติกรรมเริ่มแล้วทำต่อ มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต และเศรษฐกิจ และ 3) พฤติกรรมกระแสรอง เป็นกระแสหลัก มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และนันทนาการ จาก ความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมชีวิตแบบปรกติใหม่ของสังคมไทยที่มีโดดเด่นมากมี 4 อย่าง ได้แก่ การศึกษาแบบออนไลน์ การดูแลบ้านตามสื่อออนไลน์ พร้อมเพย์และดื่กต็อก ซึ่งจะ กลายเป็น พฤติกรรมวิถีชีวิตปรกติใหม่ที่จะมีมากขึ้นในอนาคต

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมทางเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมทางเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal จำแนกตามเพศ อาชีพ และสถานภาพโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมทางเลือกใช้บริการจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โดยรวม ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับขวัญชนก สุวรรณพงศ์ (2561) ศึกษาคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอ เมือง จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาพฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มความ สนใจ พิเศษที่มีเพศ อายุสุขภาพสถานภาพ รายได้ต่อเดือน อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการ รับรู้ ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ด้านการให้ ความ มั่นใจ และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ ไม่แตกต่างกันกับศิริวรรณ จันทวงศ์ (2557) ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางมา ท่องเที่ยวเกาะช้าง จังหวัดตราด นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และภูมิลำเนาต่างกันมีความคิดเห็นต่อ ปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมทางเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ยุค New Normal ได้ร้อยละ 91.20 โดยพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการที่พักอำเภอกู เรือ จังหวัดเลย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้ดีที่ที่สุดคือ ปัจจัยด้านราคา รองลงมาเป็นปัจจัยด้านการ ส่งเสริมการตลาดปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านบุคคลปัจจัยด้านกระบวนการและปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพสอดคล้องกับทฤษฎี พฤติกรรมทางเลือกวิถีใหม่ เนื่องจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และภาวะ เศรษฐกิจถดถอย ล้วนทำให้พฤติกรรมท่องเที่ยวของผู้คนเปลี่ยนไป โดยปกติสถานที่ที่เราไปเที่ยวมัก มีความสะอาดปลอดภัยดีอยู่แล้ว แต่การระบาดของโควิด-19 ทำให้เวลาจะไปเที่ยวนักท่องเที่ยวมัก คำนึงถึงความปลอดภัยเพิ่มขึ้นอย่างมาก ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย ทำให้พฤติกรรมใน

การท่องเที่ยวของผู้คนมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่ง 3 New Normal ของการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศหลังวิกฤติโควิด-19 ได้แก่ 1) เที่ยวในประเทศเป็นตัวเลือกแรก 2) เที่ยวใกล้ ๆ สั้น ๆ ขับรถไป และ 3) เที่ยวที่ Unseen คนไม่พลุกพล่าน (Krungthai COMPASS, 2563) และพีรพัฒน์ ใจแก้วมา (2563) ได้ศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยใช้ข้อมูลการสืบค้นบนสื่อออนไลน์จาก Pulsar Platform และ Google Trends ทั้งนี้การสำรวจของ Pulsar Platform ได้แสดงให้เห็นถึง พฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบปรกติใหม่ของคนทั่วโลกที่เกิดขึ้นสามรูปแบบ คือ พฤติกรรมเริ่มแล้วเลิก พฤติกรรมเริ่มแล้วทำต่อ และกระแสรองเป็นกระแสหลัก ขณะที่ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพฤติกรรม ชีวิตแบบปรกติใหม่ของสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ใน Google Trends มี 4 ด้าน คือ วิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ การสำรวจของข้อมูลทั้งสองส่วนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการดำรงชีวิต แบบปรกติใหม่สามรูปแบบ คือ 1) พฤติกรรมเริ่มแล้วเลิก มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ 2) พฤติกรรมเริ่มแล้วทำต่อ มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต และเศรษฐกิจ และ 3) พฤติกรรมกระแสรองเป็นกระแสหลัก มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และนันทนาการ จาก ความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมชีวิตแบบปรกติใหม่ของสังคมไทยที่มีโดดเด่นมากมี 4 อย่าง ได้แก่ การศึกษาแบบออนไลน์ การดูแลบ้านตามสื่อออนไลน์ พร้อมเพย์ และติ๊กต็อก ซึ่งจะกลายเป็นพฤติกรรมวิถีชีวิตปรกติใหม่ที่จะมีมากขึ้นในอนาคต และเมื่อนำพฤติกรรมวิถีชีวิตปรกติใหม่ เหล่านี้มาทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ที่มีการค้นหาในสื่อออนไลน์มากที่สุด ด้วยวิธีวิเคราะห์ ถอดอยพหุคูณร่วมกับคุณภาพการศึกษา ความเป็นเมือง และบุคลากรทางการแพทย์ พบว่า มีความสัมพันธ์ของพฤติกรรมวิถีชีวิตปรกติใหม่อย่างมีนัยสำคัญเฉพาะด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และ นันทนาการ ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทางการแพทย์เท่านั้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย(Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การเลือกใช้บริการที่พักในปัจจุบันนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับ ด้านวางแผนล่วงหน้า ซึ่งจากค่าเฉลี่ยสูงสุด ในการท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรเตรียมการปรับตัวเพื่อขับเคลื่อนกลยุทธ์ต่าง ๆ และพัฒนาการบริการให้ตอบสนองพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบวิถีปรกติใหม่ และเป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่สถานประกอบการเอง โดยปรับปรุงรูปแบบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทางข้อมูลข่าวสาร รวดเร็วและทันสมัยกับสถานการณ์

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การเลือกใช้บริการที่พักในปัจจุบันนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับ ด้านเทคโนโลยีสร้างความมั่นใจ ซึ่งจากค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสร้างความมั่นใจและประยุกต์ใช้เพื่อลดการติดต่อโดยตรงระหว่างบุคคลจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่ได้มาตรฐานให้เพียงพอ เช่นมาตรการป้องกันโควิด 19 ตามหลัก D-M-H-T-T (D : Social Distancing เว้นระยะห่าง 1-2 เมตร M : Mask Wearing สวมหน้ากากผ้าหรือ

หน้ากากอนามัยตลอดเวลา H : Hand Washing ล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่ หรือเจล แอลกอฮอล์ T : Testing และ T : Thai Cha Na สแกนไทยชนะก่อนเข้า-ออกสถานที่ ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข หรือช่องการชำระเงินออนไลน์ตามแพลตฟอร์มให้ผู้ให้บริการเข้าพักได้รับการเพื่อสร้างความมั่นใจทุกครั้งที่ใช้บริการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบ New Normal หลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด เช่น ปัจจัยท่องเที่ยวจากภายใน อุปสรรคทางการท่องเที่ยวแบบ New Normal เป็นต้น

2.2 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงประชากรในที่ให้บริการที่พักในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เท่านั้น ซึ่งหากต้องการข้อมูลที่มีความหลากหลายมากขึ้น ควรมีการขยายขอบเขตประชากรที่แตกต่างจากเดิม หรือเพิ่มกลุ่มขนาดประชากร เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). แผนพัฒนานาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). การบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560. สืบค้น 20 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.jpp.moi.go.th/files/MOTS.pdf>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิรพัฒน์ ใจแก้วมา. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบปกติใหม่ของประชาชนชาวไทยระหว่างวิกฤตโควิด-19 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์. วิทยานิพนธ์ วท.บ. สาขาวิชา ภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). ประมาณการสถานการณ์การพักแรมจำนวนผู้เยี่ยมเยือน. สืบค้น 19 มิถุนายน 2564, จาก <https://intelligencecenter.tat.or.th/articles/16148>
- ศิริวรรณ จันทวงศ์. (2557). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะช้าง จังหวัดตราด. นิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Krungthai Compass. (2563). เจาะพฤติกรรมท่องเที่ยวใน New Normal: เมื่อโควิดทำชีวิตเปลี่ยน. สืบค้น 22 ตุลาคม 2564, จาก <https://rb.gy/ewwy5>

การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร

Development of a Set Community Tourism Promotion media

Case Study of Chumphon Province

ภากรณ์ โพธิ์¹ กิตติกรณ์ นพุดมพันธ์²
Pakorn Pota, Kittikorn Nopudomphan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนจังหวัดชุมพร 2. เพื่อออกแบบและพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวชุมชน เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ช่วงอายุ 1-20 ปี ช่วงอายุ 21-38 ปี ช่วงอายุ 39-53 ปี และช่วงอายุ 54-72 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดชุมพร กลุ่มละ 25 คน เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถาม ข้อมูลในการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร ประเมินคุณภาพชุดสื่อประชาสัมพันธ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวระหว่างชุมชนในจังหวัดชุมพร สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กิจกรรม 1) กิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2) กิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม 3) กิจกรรมท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ และการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวชุมชน ออกแบบสื่อเป็น 2 ระบบคือระบบออฟไลน์ พัฒนาเป็นปฏิทินท่องเที่ยว โดยใช้ควบคู่กับระบบออนไลน์ที่เป็นสื่อ Event Calendar Facebook ประกอบด้วย 1) ภาพและข้อมูลกิจกรรมและเทศกาล 2) ข้อมูลแสดงช่วงเวลาที่มีเทศกาลและกิจกรรมในจังหวัดชุมพร 3) ข้อมูลแสดงถึงช่วงวัน-เวลา ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมชุมชน 4) ภาพและข้อมูลสินค้าประจำท้องถิ่น

คำสำคัญ (Keywords): สื่อประชาสัมพันธ์; ปฏิทิน; การท่องเที่ยวชุมชน

Received: 2022-06-16 Revised: 2022-07-13 Accepted: 2022-07-19

¹ สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Design for Business, College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University. Corresponding Author e-mail: Pakorn.p.bsa@gmail.com

² คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Faculty of Fine Art, Srinakharinwirot University.

Abstract

The Research and development of public relations media kits for community tourism the objectives are 1. to study the guideline for tourism among communities in Chumphon province. 2. to design and develop a media kit for community tourism. The researcher used a Research and Development method. The sample was divided into 4 groups: 1 - 20 years old, 21 - 38 years old, 39 - 53 years old, and 54 - 72 years old, living in Chumphon province, 25 people per group. Research tools include questionnaire for Development of a Set Community Tourism Promotion Media and suggestions from experts in 3 areas: 1)The design expert 2)The communication specialist 3)The specialist in tourism and community development to improve and edit the public relations media. The results showed Chumphon Province can be divided into 3 forms These are: Form 1) Tourism activities in natural resources 2) Tourism activities in cultural sites, 3) Tourism activities of special interest. And designing the media into 2 channels: Online media and Offline media. The offline media designed as a hanging calendar media format and online media as a Event Calendar Face book, focusing on key issues; 1) Pictures and information on events and festivals. 2) Information showing the time of festivals and events in Chumphon province. 3) Information showing the date-time range. that is consistent with the community environment. 4) Pictures and information of local recommended products. Issue 5, Convenience in using online-offline media kits.

Keywords: Media Kits; Calendar; Community Tourism

บทนำ (Introduction)

แผนยุทธศาสตร์และนโยบายการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2559 - 2568 (ASEAN Tourism Strategic Plan) บทที่ 2 ประเด็นหลักของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและมีส่วนร่วม หัวข้อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ระบุว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการลดปัญหาความยากจนในภูมิภาคเนื่องจากพื้นที่ชนบทและชุมชนเหล่านี้ มักจะเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งหากการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาภายใต้ต้นนโยบายฯ อย่างมีส่วนร่วมแล้ว ก็จะสามารถสร้างโอกาสใหม่ ๆ ทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนได้ รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วม จึงนับเป็นเป้าหมายหลักของวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวอาเซียนหลังจากปี พ.ศ. 2558 ส่งผลให้ชุมชนท้องถิ่นขนาดเล็กมีบทบาทและมีส่วนร่วมโดยตรง คือชุมชนเป็นผู้ให้บริหารจัดการเอง หรือการมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม ที่ชุมชนมีบทบาทเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว (Ministry of Tourism and Sports, 2019)

จังหวัดชุมพรจังหวัดที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่หลากหลาย สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยมีแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สวยงามแต่การท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรยังคงไม่ได้รับความนิยมมากขึ้น ด้วยภูมิประเทศของจังหวัดชุมพรที่เป็นเมืองผ่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจในเมืองท่องเที่ยวหลักมากกว่าจังหวัดชุมพร ซึ่งสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของจังหวัดชุมพรไม่ได้ระบุและทำการประชาสัมพันธ์ช่วงระยะเวลาของเทศกาลในแต่ละเดือนที่ชัดเจน มีเพียงแต่ชาวบ้านในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวบางส่วนเท่านั้นที่ทราบในช่วงเวลาของกิจกรรม ประเพณีและงานเทศกาลต่าง ๆ จึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว โดยจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้พัฒนาสื่อและชุมชนท้องถิ่น ที่จะนำไปสู่การเตรียมพร้อมในการจัดการด้านเวลาและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูล สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนด้วยกันเอง ทำให้ชาวบ้านในชุมชนและนักท่องเที่ยวทราบถึงข้อมูลและเหตุการณ์ต่าง ๆ แนวทางการพัฒนาเหล่านี้จึงนำไปสู่แนวคิดในการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนจังหวัดชุมพร และเพื่อออกแบบและพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนจังหวัดชุมพร
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา ขอบเขตพื้นที่ใน 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ อำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน อำเภอละแม และอำเภอพะโต๊ะ ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2562 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2564

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 4 เจเนอเรชัน คือ เจเนอเรชัน Z (ช่วงอายุ 1 – 20 ปี) เจเนอเรชัน Y (ช่วงอายุ 21 – 38 ปี) เจเนอเรชัน X (ช่วงอายุ 39 – 53 ปี) เจเนอเรชัน baby boomer (ช่วงอายุ 54 – 72 ปี) ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดชุมพร จำนวนกลุ่มละ 25 คน รวมคนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แบ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามข้อมูลในการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร เป็นแบบสอบถามในเชิงสำรวจข้อมูล ความคิดเห็น และความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2) ข้อมูลด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร 3) ข้อคิดเห็นในรูปแบบปฏิทินการท่องเที่ยว 4) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบออนไลน์ 5) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับภาพสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

3.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การประเมินคุณภาพสื่อของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดสื่อประชาสัมพันธ์ และ 3) ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการท่องเที่ยว ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการออกแบบพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร ด้วยวิธีการทำแบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) ผ่านทาง Google Forms เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน

2. ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านงานออกแบบ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) กำหนดข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การประเมินคุณภาพสื่อของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดสื่อประชาสัมพันธ์ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแยกวิเคราะห์ตามลำดับ และรายงานผลค่าสถิติดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ผลการสำรวจข้อมูลการท่องเที่ยว และความต้องการเกี่ยวกับการออกแบบพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) รวมทั้งวิเคราะห์สาระสำคัญจากข้อคิดเห็นในประเด็นการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์

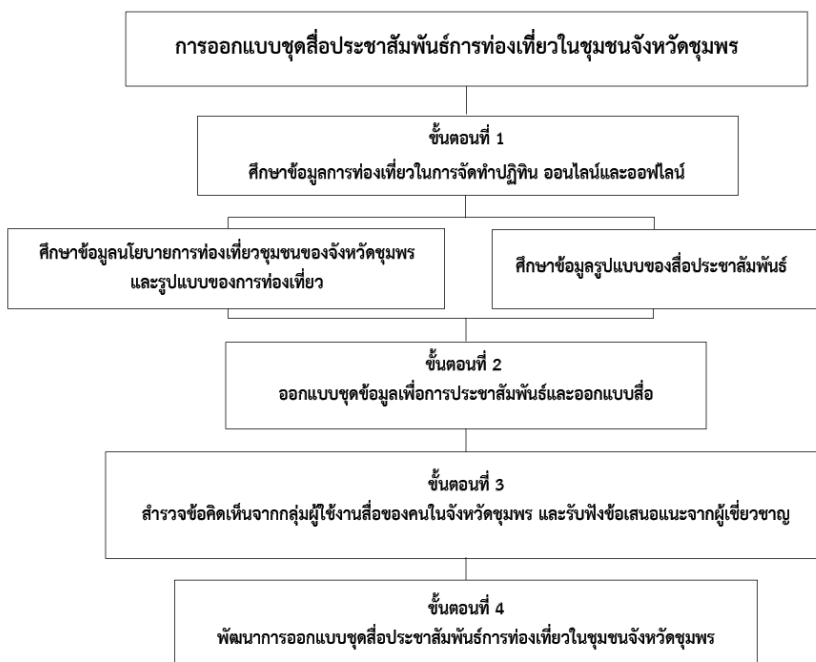
2. วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านในประเด็นคุณภาพและ แนวทางของสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร” ผลการวิจัยพบว่า

การท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชุมพร มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ และเหมาะสมกับทุกช่วงวัย การท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรม หรือตามความสนใจพิเศษ มีทั้งกิจกรรมที่ยึดถือปฏิบัติกันมายาวนาน ไม่เปลี่ยนแปลงและมีกิจกรรมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ตัวอย่างเช่น คำขวัญประจำจังหวัดชุมพรได้ให้ข้อมูลไว้ว่า “ประตูกาโต้ ไขว้เสด็จ ในกรม ชมไร่ กาแฟ แลหาดทรายรี ดิกล้วยเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก” พบว่า กิจกรรมบางอย่างในคำขวัญประจำจังหวัดไม่เหมาะสำหรับการท่องเที่ยว และไม่สามารถประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวได้ เนื่องด้วยสภาพปัจจุบันทำให้การรับรู้และการประชาสัมพันธ์จากสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อภาพรวมของการท่องเที่ยว ดังนั้นวิธีการสื่อสารภาพลักษณ์ การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย และกิจกรรมต่าง ๆ อาจมีช่วงเวลาเฉพาะที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว ดังนั้นการใช้ปฏิทินเป็นสื่อกลาง เพื่อแนะนำกิจกรรมการท่องเที่ยวและเทศกาลในเดือนต่าง ๆ ตลอดทั้งปี จะช่วยให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถประเมินและวางแผนแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมต่อเศรษฐกิจชุมชน สร้างรายได้ให้กับผู้คนในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน รวมทั้งสร้างความสนใจ สะดวกต่อการวางแผนในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอีกด้วย ซึ่งจากการวิเคราะห์

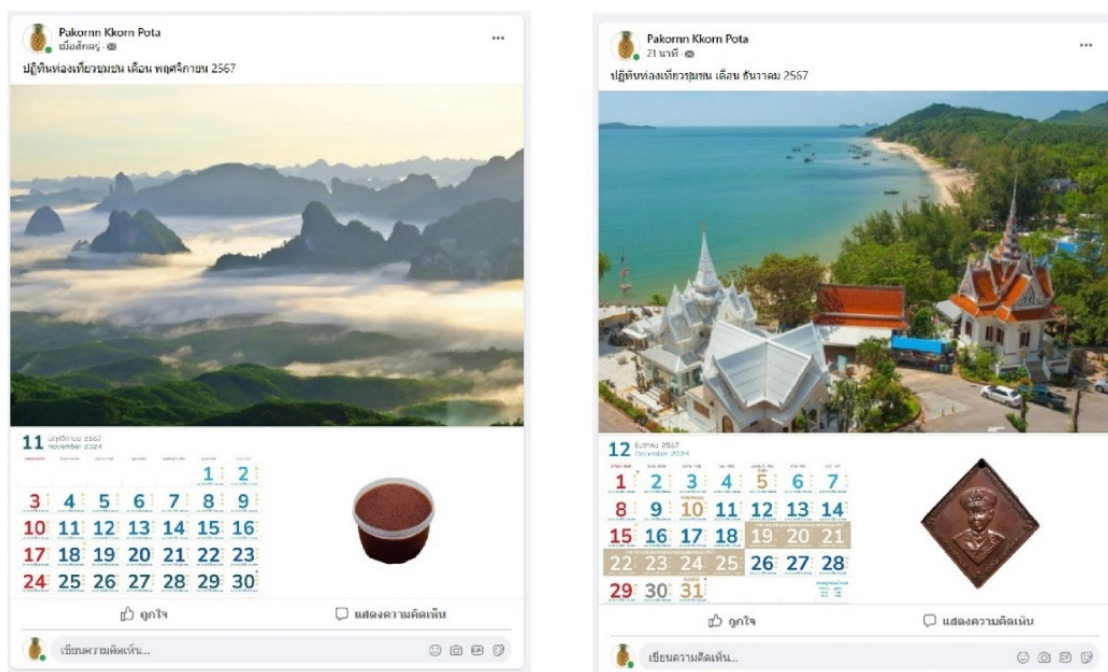
และสรุปแนวทางการท่องเที่ยวที่กล่าวมาในขั้นต้น นำไปสู่ขั้นตอนในการออกแบบชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการออกแบบชุดสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร
ที่มา: ภาพกรณ โพรธะ 2564

ภาพที่ 2 ตัวอย่างปฏิทินออนไลน์
ที่มา: ภาพกรณ โพรธะ 2564

ภาพที่ 3 ตัวอย่างสื่อปฏิทินออนไลน์

ที่มา: ภาพกรณ์ โพธิ์ 2564

2. การออกแบบชุดสื่อประชาสัมพันธ์ มุ่งเน้นการออกแบบโดยให้ความสำคัญกับ 4 ด้านหลัก ดังนี้

ด้านที่ 1 พื้นที่โครงสร้างของชุดสื่อประชาสัมพันธ์ ในแต่ละสื่อจะมีพื้นที่และวิธีการสื่อสารที่แตกต่างกัน ฉะนั้นรูปแบบการนำเสนอสื่อในแต่ละรูปแบบ ผู้ใช้งานจะต้องเลือกใช้พื้นที่ที่จำกัดและเหมาะสมกับรูปแบบของตัวสื่อ โดยให้ความสำคัญกับการจัดการพื้นที่ของสื่อ ส่วนใดสำคัญหรือเป็นจุดเด่นก็ควรใช้พื้นที่ที่มีขนาดมากกว่าพื้นที่ของข้อมูลรอง ยกตัวอย่างเช่น พื้นที่ของสื่อปฏิทินรูปแบบออฟไลน์ จะมีพื้นที่จำกัดเพียง 21x16 นิ้ว ซึ่งต้องนำเสนอข้อมูลทั้งหมดลงไปในพื้นที่ที่มีขนาดจำกัด ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการแบ่งพื้นที่ความสำคัญของเนื้อหา ออกมาเป็นขนาดของพื้นที่ ภาพหลักของเรื่องใช้พื้นที่ในสื่อกำหนดใช้ ร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด จึงออกแบบพื้นที่ตามลำดับความสำคัญของข้อมูล เช่น ร้อยละ 40 ใช้สำหรับข้อมูลเลขเดือน ร้อยละ 20 สำหรับข้อมูลเนื้อหาประกอบเรื่อง กิจกรรมเทศกาลท่องเที่ยว และข้อมูลสินค้าประจำถิ่น แตกต่างกับการออกแบบสื่อแบบออนไลน์ ที่สามารถออกแบบได้หลากหลายมากกว่า เพราะสื่อออนไลน์สามารถออกแบบบนพื้นที่ที่นำเสนอสื่อ เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเห็น และรับรู้ได้โดยมีขนาด 1080x1080 พิกเซล ทำให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลไปยังพื้นที่ย่อยของสื่อประชาสัมพันธ์ได้ ส่งผลต่อการจำแนกข้อมูลที่สำคัญและข้อมูลที่มีความสำคัญน้อยกว่าสามารถเรียบเรียงและออกแบบลงไปสื่อประชาสัมพันธ์เดียวกันทั้งหมดได้ ทั้งพื้นที่ออนไลน์ยังสะดวกต่อการใช้งานของกลุ่มนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่นิยมค้นหาข้อมูลผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านที่ 2 ภาพประกอบของชุดสื่อประชาสัมพันธ์ที่นำมาใช้ ต้องได้รับการคัดเลือก เป็นภาพที่เหมาะสมกับพื้นที่ เนื้อหา สามารถแสดงภาพลักษณ์ หรือจุดเด่น รวมทั้งต้องแสดงถึงความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ โดยต้องใช้ภาพจากสถานที่จริงให้สามารถสื่อสารความหมายที่มีคุณภาพได้ และยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสื่อประชาสัมพันธ์

ด้านที่ 3 ข้อมูลของชุดสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งการนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้นั้น จะต้องได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถสร้างความน่าสนใจ การเตรียมข้อมูลจะต้องแม่นยำและเป็นปัจจุบัน แต่สามารถปรับแก้ไขได้ตามความเหมาะสม ซึ่งการใช้สื่อรูปแบบออนไลน์ Event Calendar Facebook มีข้อได้เปรียบมากกว่า เนื่องจากสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไข ปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลา แต่สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบออฟไลน์จะต้องมีการเตรียมข้อมูลล่วงหน้าเป็นเวลานานเกิน 1 ปี จึงสามารถผลิตและแจกจ่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเพิ่มข้อมูลรูปแบบ QR CODE ลงไปในปฏิทิน เพื่อให้สามารถรับรู้ข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงกำหนดการต่าง ๆ หรือการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

ด้านที่ 4 รูปแบบตัวอักษรของชุดสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับการใช้งาน ควรมีขนาดที่สอดคล้องกับพื้นที่สื่อ ที่สามารถนำเสนอข้อมูลอย่างครบถ้วน โดยกำหนดให้มีขนาด และตำแหน่งที่เหมาะสม รวมถึงสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนถูกต้อง ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้งานได้ ซึ่งควรใช้รูปแบบตัวอักษรชนิดเดียวกันทั้งในเนื้อหาและข้อมูล เพื่อให้มีความสอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสื่อทั้งหมด

การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือสามารถระบุแนวทางการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนในจังหวัดชุมพร ได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) กิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2) กิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม 3) กิจกรรมท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ และยังสามารถพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนได้เป็น 2 ระบบ คือ ระบบออฟไลน์ พัฒนาเป็นปฏิทินท่องเที่ยวรูปแบบปฏิทินแขวน โดยสามารถใช้ควบคู่กับระบบออนไลน์ที่เป็นสื่อ Event calendar Facebook ได้ ซึ่งภายในสื่อประกอบด้วย 1) ภาพและข้อมูลกิจกรรมและเทศกาล 2) ข้อมูลแสดงช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์และกิจกรรมในจังหวัดชุมพร 3) ข้อมูลแสดงถึงช่วงวัน-เวลา ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมชุมชน 4) ภาพและข้อมูลสินค้าประจำท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำไปสู่การอภิปรายได้ ดังนี้

การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร เริ่มต้นจากลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจ และศึกษาความต้องการของชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่น ทำให้ได้ข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

ท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปัทมสุวรรณ (2559) ที่ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดชัยภูมิ: กรณีศึกษามอหินขาว” โดยนำเสนอผลการศึกษาว่า การพัฒนา การท่องเที่ยวชุมชนต้องอาศัย ชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมแก้ปัญหา ร่วมลงมือทำ และร่วมตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ รักแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีความกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีการจัดการบริหารแบ่งปันผลประโยชน์รายได้อย่างทั่วถึง จะนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร เป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริม การท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพรได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจแนวทางในการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร รวมทั้งข้อมูลด้านสภาพอากาศ ภูมิประเทศ กิจกรรม และเทศกาลในแต่ละช่วงเวลา มาเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนชุดสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน เพื่อให้เกิดพลวัต การนัดหมาย จนกลายเป็นปฏิทินท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกัน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์เป็น 2 รูปแบบ กล่าวคือ สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดชุมพรรูปแบบออฟไลน์ หรือปฏิทินแขวน กำหนดแผนการใช้งานในระยะเวลา 1 ปี และสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบออนไลน์ Event calendar Facebook กำหนดแผนการใช้งานรายเดือน ซึ่งสามารถเพิ่มเติม ปรับปรุง แก้ไขข้อมูลในระยะสั้นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาภรณ์ รัตนพงษ์. (2556) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนรอบตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร" ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ควรมีการวางแผนนโยบายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างจริงจัง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นวิถีชีวิตแก่ประชาชนในชุมชน

อีกทั้งชุดสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดชุมพร ยังสามารถช่วยให้เห็นการขับเคลื่อนของการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร และกำหนดจุดจุดหมายการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะสามารถทำให้เกิดการขับเคลื่อนและกระตุ้นการท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับ ชูติกาญจน์ กันทะอุ (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง "การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษาบ้านร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่" ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้องเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากประชาชน โดยเร่งประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน หน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนต่อไป

ปฏิทินแขวนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้พัฒนาการนำเสนอข้อมูลด้วยเทคโนโลยีการสแกนภาพผ่านระบบ QR CODE เพื่อนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว และข้อมูลสินค้าประจำท้องที่สำหรับผู้สนใจ จากความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาครัฐ จึงทำให้การสื่อสารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดความเข้าใจที่ตรงกันสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2554) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง" ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนว่า การสร้างความร่วมมือทางการท่องเที่ยวชุมชน

ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ช่วยให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน

นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า แนวคิดการใช้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร ยังมีความเหมาะสมกับรูปแบบการใช้งาน สอดคล้องกับแนวคิดของ วาสนา จันทรวงศ์ (2533) ที่ระบุว่าการเลือกใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ควรคำนึงถึงการดำเนินงานดังนี้

1. การย่ำหรือการซ้ำ การใช้สื่อซ้ำหรือซ้ำบ่อย ๆ ติดต่อกันไป จะเตือนความจำและความสนใจอยู่ตลอดเวลา โดยสื่อปฏิทิน เป็นสื่อที่สามารถใช้งานได้ในชีวิตประจำวันทั่วไป กลุ่มเป้าหมายสามารถพบเห็นสื่อได้ทุกวัน ซึ่งจะสามารถเตือนความทรงจำของผู้ใช้งานได้ทุกครั้ง ที่เห็นสื่อประชาสัมพันธ์ เป็นการเน้นย้ำความสนใจ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงนำเสนอข้อมูลสินค้าต่าง ๆ ของชุมชนในจังหวัดชุมพรได้เป็นอย่างดี

2. การมีส่วนร่วม จะกระตุ้นเตือนให้ผู้รับสาร สื่อสาร สนใจและติดตาม ชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร มีการอ้างอิงถึงขอบเขตการใช้งานในเทศกาลต่าง ๆ ของแต่ละอำเภอในจังหวัดชุมพร ทำให้เกิด การตระหนักรู้และมีส่วนร่วมว่าในเดือนนั้น ๆ จะมีกิจกรรมหรือมีเทศกาลที่อยู่ในขอบเขตพื้นที่ ภายในอำเภอของผู้ใช้งาน จึงทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น ทั้งชุดสื่อประชาสัมพันธ์นี้ยังเกิดจากความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

3. การได้ผลประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่น ให้ได้รับผลประโยชน์ทางตรง และผลประโยชน์ทางอ้อม เช่น การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ค่าที่พัก อาหาร หรือการซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการจัดการทรัพยากรของชาวบ้านในท้องถิ่นและเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ด้านการสื่อสาร

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำในเรื่องการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ปฏิทินแขวนรูปแบบออฟไลน์ ว่าสามารถเพิ่มเทคโนโลยี Augmented Reality (AR) โดนการสแกน QR CODE ในสื่อปฏิทินทำให้พัฒนาสื่อจากประเภทออฟไลน์กลายเป็นสื่อประเภทผสม (hybrid) แสดงข้อมูลภาพเสมือน-ภาพเคลื่อนไหวเพิ่มเติมลงในสื่อออฟไลน์ได้ทันที

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าจะพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบออนไลน์ที่เป็นการสื่อสารทางเดียวให้กลายเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองผู้ใช้ในรูปแบบการสื่อสารสองทาง โดยอาจจะพัฒนาจาก แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ Line bot Chat bot หรือช่องทางอื่น ๆ ให้สามารถพิมพ์ ถาม-ตอบ ข้อมูลได้แบบทันที และสามารถแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อมูลได้ตลอดเวลา เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้น

ด้านข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำเรื่องข้อมูลแสดงถึงช่วงวัน-เวลา ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมชุมชน (ข้อมูลแสดงข้างขึ้น-ข้างแรม และ ค่าเวลา-ความสูงของน้ำทะเล) ในสื่อชิ้นงานผู้วิจัยได้ระบุเวลา เป็นช่วงกลางคืนของทุกวัน เนื่องจากผู้วิจัยตั้งใจสื่อสารให้ข้อมูลเรื่องน้ำขึ้น-น้ำลงแก่ชาวประมง ซึ่งออกเรือในเวลากลางวัน แต่ในทางด้านการท่องเที่ยวแล้ว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายกิจกรรม ซึ่งจำเป็นต้องใช้ค่าน้ำขึ้น-น้ำลงดู ประกอบการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น กิจกรรมล่องเรือชมสันทราย หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวพายเรือคายักในป่าโกงกาง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยช่วงจังหวะที่น้ำทะเลขึ้น-ลง ที่เหมาะสมจึงจะสามารถเที่ยวชมหรือท่องเที่ยวกิจกรรมนั้นได้

ผู้วิจัยมีความคิดเห็น bahwa ข้อมูลแสดงถึงช่วงวัน-เวลา ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมชุมชนสามารถนำไปปรับใช้กับภูมิประเทศที่แตกต่างไปจากจังหวัดชุมพรได้เช่น ในกรณีพื้นที่จังหวัดมีภูมิประเทศเป็นภูเขา เช่นในภาคเหนือ มีภูมิอากาศที่หนาว และเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยว ข้อมูลแสดงถึงช่วงวัน-เวลา ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมชุมชน อาจจะใช้แสดงผลเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุด และช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดของแต่ละวัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกและกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวได้ หรือข้อมูลสภาพดินฟ้าอากาศ และฤดูมรสุมเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถจัดขึ้นได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- ปรียาภรณ์ รัตนพงษ์. (2556). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนรอบตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา จันทรสว่าง. (2533). *การประชาสัมพันธ์ในงานสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

การพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิด
ขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) มาประยุกต์ใช้กรณีศึกษา
โรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย

Improving the Procurement Process Using Lean Concept:
A Case Study of Mae Chan Hospital, Chiang Rai Province

วิทยา ปารีเลียม¹ ศิริพรรณ จินะบุญเรือง²

Wittaya Pareeliam, Siripan Jeenaboonrueang

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) มาประยุกต์ใช้ กรณีศึกษา โรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย 2. พัฒนารูปแบบกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ในโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย และ 3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุปัจจุบันและการจัดซื้อแบบใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อของโรงพยาบาลแม่จัน มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อประมาณ 10 ปี จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 11 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน เกิดจากการมีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเอกสารที่มากเกินไปและสถานที่ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อที่ถูกแบ่งส่วน ส่งผลให้การทำงานเกิดความล่าช้าและเสียเวลา 2) การพัฒนารูปแบบกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยการพัฒนาระบบการควบคุมการสั่งซื้อในระบบ Google Drive แทนระบบมือ (Manual) เพื่อช่วยในการและลดระยะเวลาในการเคลื่อนย้ายหรือขนส่ง ช่วยขจัดขั้นตอนที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าและเกิดความสูญเปล่าภายในกระบวนการ และ 3) การนำแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) มาประยุกต์ใช้ทำให้รูปแบบการจัดซื้อจัดจ้างมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมคือมีการลดกิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่าเช่นการตรวจสอบและมีการรวมกิจกรรมการพิจารณาการจัดซื้อและการอนุมัติเข้าด้วยกันสามารถลดความ

Received: 2022-06-16 Revised: 2022-07-13 Accepted: 2022-07-19

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, Faculty of Business Administration, Chiang Rai Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: a_pareeliam@hotmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, Faculty of Business Administration, Chiang Rai Rajabhat University

สูญเสียเปล่าในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุลงจากเดิมที่มีอยู่ 41 ขั้นตอน สามารถลดลงเหลือเพียง 31 ขั้นตอน รวมทั้งยังสามารถลดระยะเวลาในการทำงานลงจาก 802 นาที เหลือเพียง 442.50 นาที คิดเป็นร้อยละ 44.83 และสามารถลดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อกระดาษที่ต้องใช้ในกระบวนการจัดซื้อลงได้ 1,050.00 บาทต่อเดือนหรือ 12,600.00 บาทต่อปี

คำสำคัญ (Keywords): กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ; แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเสียเปล่า

Abstract

The research on improving the procurement process using Lean concept: a case study of Mae Chan hospital, Chiang Rai province aimed to 1. study problems and obstacles in the procurement process of Mae Chan Hospital 2. improve a procurement process using Lean concept in Mae Chan hospital and 3. compare the efficiency of the present procurement process and procurement process using Lean concept. The research methodology used in this study was qualitative research method and semi-structured interviews and focus group interviews were used to collect data. There were 11 informants who gave the interview and joined the focus group interview. Most of them have experience working in the procurement department for about 10 years. The study found that 1) Problems and obstacles arising in the procurement process of Mae Chan Hospital This is caused by excessive documentation procedures and a divided purchasing officer's place of operation. As a result, the work is delayed and time consuming. 2) Developing a model for the procurement process of parcels by developing an order control system in Google Drive instead of a manual system to help and reduce the time of moving or transportation. eliminates non-value-added steps and wastes within the process; and 3) Using Lean concept in the procurement process can reduce the process from 41 to 31 processes, time spent is decreased from 802 minutes to 442.50 minutes which is equal to 44.83 percent, and decrease the cost of paper by 1,050 baht per month or 12,600 baht per year.

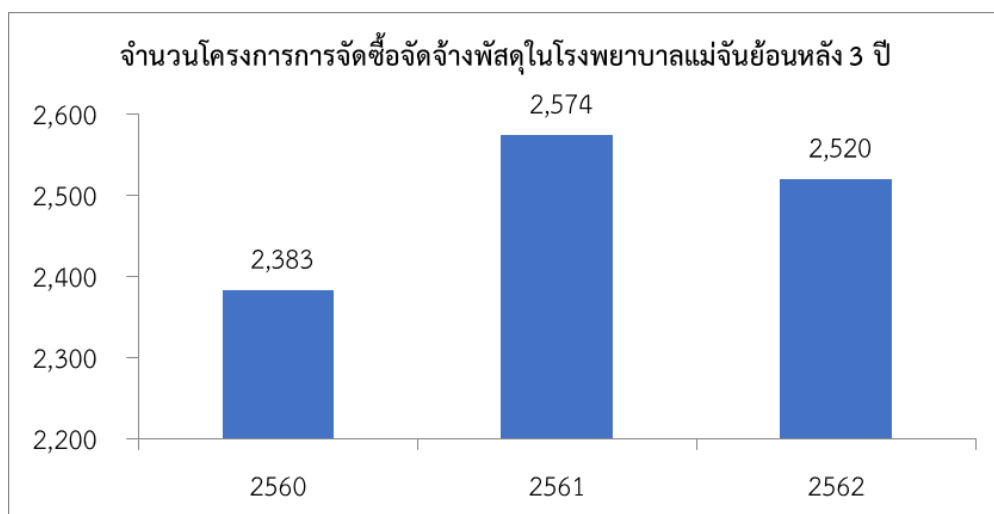
Keywords: Procurement Process; Lean Concept

บทนำ (Introduction)

ตามที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ พ.ศ.2560 มีผลบังคับใช้เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐทั้งประเทศ โดยใช้เงินงบประมาณ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐ และให้สอดคล้องกับหลักการ

“คัมค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรวจสอบได้” ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างหน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการได้ 3 วิธี คือ วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป วิธีคัดเลือก และวิธีเฉพาะเจาะจง โดยรายงานผลการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังพบว่า วิธีการที่หน่วยงานของรัฐมีการใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างมากที่สุด คือ วิธีเฉพาะเจาะจง คือมีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่มีวงเงินในการจัดซื้อจัดจ้างครั้งหนึ่งไม่เกิน 500,000 บาท (กองบริหารสาธารณสุข, 2560)

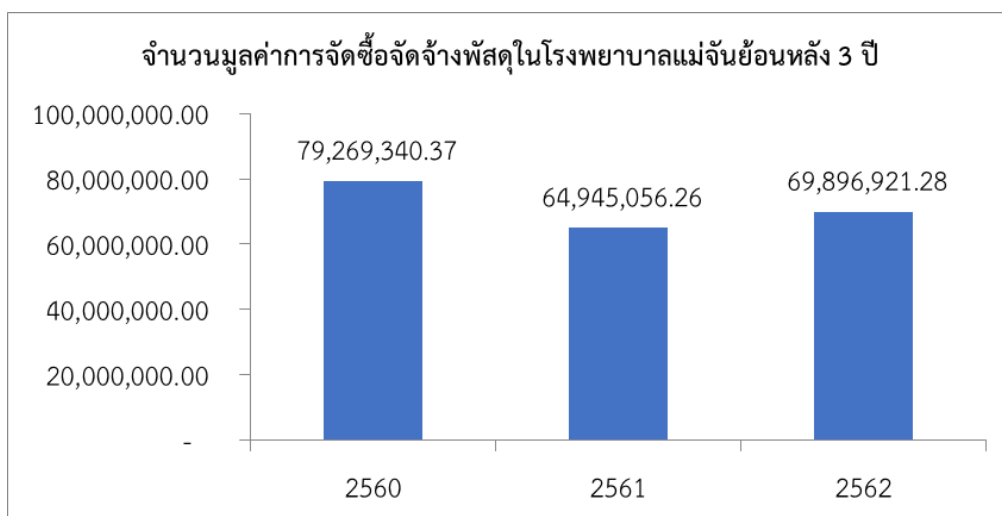
โรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย นับเป็นหน่วยงานของรัฐ ในกำกับของกระทรวงสาธารณสุข จึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 ข้างต้น ซึ่งในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุเป็นกระบวนการสำคัญในการสนับสนุนให้ภารกิจบริการทางการแพทย์ให้ประสบผลสำเร็จเป็นห่วงโซุ่ปทานแรกที่จะสามารถช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานของโรงพยาบาลแม่จัน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามแผนที่กำหนดซึ่งในแต่ละปีโรงพยาบาล แม่จันได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดหาพัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นจำนวนมากขึ้น ดังนั้น ในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ จึงต้องมีรูปแบบกระบวนการ ระบบบริหารจัดการด้านพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุทุกวิธีอย่างเป็นระบบเพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องสมเหตุสมผลได้มาซึ่งพัสดุที่มีคุณภาพใช้ในราชการอย่าง คัมค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ ของโรงพยาบาลแม่จันและสถานบริการสุขภาพในเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอแม่จัน จำนวน 16 หน่วยงาน เพื่อให้ผู้รับบริการพึงพอใจ ผู้ให้บริการมีความสุข เกิดประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 แสดงจำนวนโครงการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุในโรงพยาบาลแม่จันย้อนหลัง 3 ปี

ที่มา : งานพัสดุ.โรงพยาบาลแม่จัน, 2563.

จากภาพที่ 1 แสดงจำนวนโครงการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุในโรงพยาบาลแม่จันย้อนหลัง 3 ปี พบว่า จำนวนโครงการของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุในโรงพยาบาลแม่จันในปีงบประมาณ 2560 มีจำนวน 2,383 โครงการ ในปีงบประมาณ 2561 มีจำนวน 2,574 โครงการ และในปีงบประมาณ 2562 มีจำนวน 2,520 โครงการ จากรายละเอียดข้างต้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าจำนวนโครงการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุในโรงพยาบาลแม่จันย้อนหลัง 3 ปี มีความผันผวน

ภาพที่ 2 แสดงจำนวนมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุในโรงพยาบาลแม่จันย้อนหลัง 3 ปี
ที่มา : งานพัสดุ.โรงพยาบาลแม่จัน, 2563.

จากภาพที่ 2 แสดงจำนวนมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุในโรงพยาบาลแม่จันย้อนหลัง 3 ปี พบว่า จำนวนมูลค่าของการจัดซื้อจัดจ้างในปีงบประมาณ 2560 มีจำนวนทั้งสิ้น 79,269,340.37 บาท ในปีงบประมาณ 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 64,945,056.26 บาท และในปีงบประมาณ 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 69,896,921.28 บาท จะเห็นได้ว่าโรงพยาบาลแม่จัน มีงบประมาณในการจัดสรรดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างค่อนข้างสูง ประกอบกับจากข้อมูลรายงานผลการประเมินการควบคุมภายในของโรงพยาบาลแม่จัน โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย ปีงบประมาณ 2562 พบว่าการดำเนินการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่ผ่านมาการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่มีความเสี่ยงมีปัญหาคือ การได้มาของพัสดุที่ไม่ทันต่อความต้องการของผู้ใช้ มีการใช้ระยะเวลาในขั้นตอนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของกรมบัญชีกลางที่มีความล่าช้ากว่ากำหนด มีกระบวนการทำงานที่ซ้ำซ้อน สูญเสียเวลาในการดำเนินการ ซึ่งเป็นผลให้หน่วยงานไม่ได้รับพัสดุตามที่ต้องการและในเวลาที่เหมาะสม เกิดผลกระทบต่อแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ ผู้ให้การรักษาขาดเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้เพื่อทำการรักษาชีวิตผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลแม่จัน เกิดการร้องเรียน ฟ้องร้อง ดำเนินคดี ทั้งยังเกิดความสูญเสียงบประมาณในการ

จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานนอกเวลา และส่งผลให้มีการจัดทำชุดการเบิกจ่ายเพื่อตั้งเบิกจ่ายเงินล่าช้า (โรงพยาบาลแม่จัน ,2562)

จากการศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดซื้อและจัดหาในโรงพยาบาลแม่จัน พบว่า ปัญหาหลักคือความผิดพลาดของการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นความผิดพลาดของผลการปฏิบัติงาน จากแผนการดำเนินการ หรือความผิดพลาดของกระบวนการตามหลักการปฏิบัติงานของหน่วยงาน (Defect) ปัญหาต่อมาคือการใช้เวลาปฏิบัติงานอย่างยาวนาน (Waiting) ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการที่จะได้มาซึ่งวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิต หรือเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร และปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายในหน่วยงานเอง เช่น กระบวนการการธุรการที่ยาวนาน หรือปัจจัยภายนอก เช่นการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่ขัดข้อง ปัญหาต่อมาได้แก่ ปัญหาด้านการขนส่ง เคลื่อนย้าย (Transportation) ซึ่งเกิดทั้งภายในองค์กรในลักษณะของการจัดส่งพัสดุ หรือข้อมูลระหว่างหน่วยงาน อาจเกิดปัญหาความผิดพลาดทั้งในด้านเทคโนโลยีที่ไม่ประสานกัน รวมถึงการตกหล่นของพัสดุ หรือข้อมูลระหว่างการเคลื่อนย้าย ปัญหาสุดท้าย ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็น (Motion) และกระบวนการยุ่งยาก (Excess Process) ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่องค์กรได้ออกแบบระบบ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนเกินความจำเป็นและไม่เหมาะสมกับผลและวัตถุประสงค์ของงาน ด้วยขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนจะส่งผลให้กระบวนการปฏิบัติงานใช้ทรัพยากรทั้งแรงงาน พลัง และเวลามากเกินความจำเป็น แม้จะปฏิบัติตามระเบียบงานโดยไม่ล่าช้าก็ตาม ดังนั้นการนำแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ซึ่งเป็นแนวทางที่จะขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Wastes) ของทุกกิจกรรม และขจัดกระบวนการดำเนินงานที่ไม่ได้ก่อให้เกิดมูลค่า โดยการทำให้ต้นทุนต่ำลง และจัดเรียงทุกกิจกรรมที่สร้างคุณค่า (Value) ให้กับผลิตภัณฑ์ ให้มีประสิทธิภาพด้วยต้นทุนที่น้อยที่สุด (Lalna, 2018) ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานและองค์กรหลาย ๆ แห่ง ได้ให้ความสำคัญ และมีการสนับสนุนในการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) มาปรับใช้กับทุกกิจกรรมในหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่พัสดุและได้รับมอบหมายให้ดำเนินการบริหารงานพัสดุในโรงพยาบาลแม่จันให้มีประสิทธิภาพ จึงได้เล็งเห็นปัญหาของระบบการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุในปัจจุบันที่มีปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) เข้ามาประยุกต์ใช้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวางรูปแบบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้ ช่วยให้สามารถปรับปรุงกระบวนการจัดหาโดยวิธีเฉพาะเจาะจงแบบใหม่ ที่สามารถลดระยะเวลาในการทำงาน และหากผลการวิจัยประสบผลสำเร็จสามารถสร้างเป็นนวัตกรรมในการทำงาน สร้างเป็นผลงานวิชาการให้แก่ข้าพเจ้า และช่วยให้หน่วยงานรัฐเกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพจากการปรับปรุงแบบกระบวนการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ในโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุปัจจุบันและการจัดซื้อแบบใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการกำหนดรูปแบบการศึกษาเป็นการสัมภาษณ์ (interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของผู้ปฏิบัติหน้าที่การจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุ เพื่อระดมความคิดเห็นให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ในโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย และเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุปัจจุบันและการจัดซื้อแบบใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ผู้วิจัยจะนำผลจากการสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง มาลงสู่การปฏิบัติโดยนำทฤษฎีแนวความคิดแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) มาปรับใช้เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ

2. กลุ่มเป้าหมาย

เป็นการศึกษาประชากรทั้งหมดจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญของหน่วยงานที่ทำการศึกษา คือ โรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย เนื่องจากหน่วยงานที่ทำการศึกษเป็นหน่วยงานราชการที่มีการบริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นหน่วยงานราชการประจำอำเภอ ที่มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 11 คน ดังนี้ (1) หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 1 ราย (2) เจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 7 ราย และ (3) เจ้าหน้าที่ตรวจรับพัสดุ จำนวน 3 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

(1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interview) ซึ่งผู้วิจัยศึกษาสร้างขึ้นโดยอ้างอิงจากกรอบแนวคิดที่ได้มาจากแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาการปฏิบัติงานและการปรับปรุง โดยประเด็นในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบหัวข้อในการสัมภาษณ์ขึ้นเองโดยมีประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อคิดเห็นในการพัฒนาขั้นตอนกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยอาศัยแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) โดยแบ่งลักษณะคำถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชากร ประกอบด้วย ชื่อ – สกุล อายุ ตำแหน่งงาน ปัจจุบัน ลักษณะงานปัจจุบัน อายุงาน สังกัดหน่วยงาน กลุ่มงาน เวลาที่ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์การของกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ด้านของเสียหรือความผิดพลาด (Defect) การรอคอย ช่องว่าง รอนาน (Waiting) การขนส่ง เคลื่อนย้าย (Transportation) การเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็น (Motion) และกระบวนการยุ่งยาก (Excess Process)

(2) การสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนารูปแบบกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) โดยมีประเด็นในการสนทนากลุ่ม ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชากร ประกอบด้วย ชื่อ – สกุล อายุ ตำแหน่งงาน ปัจจุบัน ลักษณะงานปัจจุบัน อายุงาน สังกัดหน่วยงาน กลุ่มงาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความต้องการการปรับปรุงกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ด้านของเสียหรือความผิดพลาด (Defect) การรอคอย ช่องว่าง รอนาน (Waiting) การขนส่ง เคลื่อนย้าย (Transportation) การเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็น (Motion) และกระบวนการยุ่งยาก (Excess Process)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการพัฒนาขั้นตอนกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ โดยอาศัยแนวคิดขจัดความสิ้นเปลือง และสูญเปล่า (LEAN) ประกอบด้วยด้านความคุ้มค่า (Purchasing) ด้านความโปร่งใส (Transparency) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) และด้านการตรวจสอบ (Inspection)

หลังจากนั้น จึงวัดประสิทธิภาพของการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างผ่านกระบวนการได้แก่ การวัดระยะเวลาด้วยการจับเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนทั้งก่อนการปรับปรุง และหลังการปรับปรุง ต่อมาคือการวัดของเสีย หรือความผิดพลาดซึ่งเกิดจากกระบวนการปฏิบัติงานทั้งก่อนการปรับปรุง และหลังการปรับปรุงโดยเปรียบเทียบเป็นหน่วย “ครั้ง” ตามความผิดพลาดที่เกิดขึ้น โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้ และสุดท้ายได้แก่การวัดการใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางกระบวนการที่กำหนดทั้งก่อนการปรับปรุง และหลังการปรับปรุง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลระยะเวลาการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละกระบวนการด้วยการจับเวลาผ่านนาฬิกาจับเวลา ทั้งก่อน และหลังจากการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้าง โดยมีการเก็บข้อมูลดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

2) สร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยข้อคำถามแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

3) นำเสนอคำถามต่อผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงข้อคำถาม เพื่อให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูล ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 09.72

4) เก็บข้อมูลจากข้อคำถามแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

5) วัดระยะเวลากระบวนการจัดซื้อก่อนการปรับปรุงแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

6) ปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อตามแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

7) วัดระยะเวลากระบวนการจัดซื้อหลังการปรับปรุงแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

8) เปรียบเทียบระยะเวลา ก่อน และหลังการปรับปรุงแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

นอกจากนั้น ด้านของการแก้ไขปัญหามีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล เก็บข้อมูลปัญหา มีการปรึกษาหารือ ระดมความคิดเห็น เพื่อระดมความรู้ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล เรียนรู้รูปแบบกระบวนการ แสดงความคิดเห็นสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง โดยใช้เครื่องมือวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ประเด็นการสนทนา ปัญหาของขั้นตอนกระบวนการ รูปแบบและกระบวนการสนทนา และเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสนทนา คือ สมุดจดบันทึกการสนทนา โทรศัพท์บันทึกเสียง บันทึกภาพ เป็นต้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยมีการจัดเตรียมขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงาน (Flow) ในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ โดยวิธีเฉพาะเจาะจง

2) ผู้วิจัยได้มีการเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และระเบียบ กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และมีการศึกษาทฤษฎีแนวความคิดแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน

3) ผู้วิจัยมีจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ มีการระดมสมองจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานด้านพัสดุ โดยมีตัวแทนเข้าร่วมประชุม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและบรรยายสรุปตามรายวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) มาประยุกต์ใช้ กรณีศึกษา โรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัย พบว่า

1) ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน

ปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน พบว่า (1) เกิดจากการปฏิบัติงานที่มีขั้นตอนการเดินทางของเอกสารมากเกินไป เนื่องจากลำดับขั้นตอนการอนุมัติที่ถูกกำหนดไว้ตามนโยบายของผู้บริหารและระเบียบของทางราชการที่กำหนดให้ปฏิบัติตามระเบียบทำให้เกิดขั้นตอนการตรวจสอบและอนุมัติหลายขั้นตอนตามลำดับการบังคับบัญชาในกระบวนการจัดซื้อแต่ละครั้ง และ (2) สถานที่ปฏิบัติงานของแผนกจัดซื้อยังถูกแบ่งออกเป็น 2 สถานที่คือคลังพัสดุ จัดให้เจ้าหน้าที่นั่งปฏิบัติงานอยู่ 2 คนและงานพัสดุจัดให้มีเจ้าหน้าที่และหัวหน้างานพัสดุอยู่ 7 คน เมื่อมีการจัดทำเอกสารและการเสนอรายงานผลการต่อรองราคาและเปรียบเทียบราคา รายงานขอซื้อ รายงานผลการพิจารณาจัดซื้อพัสดุและใบสั่งซื้อต้องเสนอผ่านหัวหน้างานพัสดุดูตรวจสอบก่อนการนำเสนอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไปเพื่อตรวจสอบและเก็ยณก่อนเสนอต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลแม่จันทำการอนุมัติในแต่ละขั้นตอน จึงจำเป็นต้องขนส่งเอกสารไปมาเพื่อดำเนินการอนุมัติตามขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้า เกิดการเคลื่อนไหว เกิดกระบวนการที่ยุ่งยาก และเสียเวลาในแต่ละกระบวนการเป็นจำนวนมาก

2) การพัฒนารูปแบบกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุแบบใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

ในการพัฒนารูปแบบของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จันจากเดิมได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่คือ (1) ด้านกระบวนการจัดซื้อมีการพัฒนาระบบการควบคุมการสั่งซื้อในระบบ Google Drive แทนระบบมือ (Manual) เพื่อช่วยในการและลดระยะเวลาในการเคลื่อนย้ายหรือขนส่ง สามารถช่วยขจัดขั้นตอนที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าและเกิดความสูญเปล่าภายในกระบวนการ อีกทั้งยังเป็นการรวบรวมขั้นตอนบางขั้นตอนเข้าด้วยกันหรือการจัดระบบการทำงานใหม่เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ในการปรับปรุงด้านกระบวนการจัดซื้อ (2) ด้านขั้นตอนการทำงาน มีการลดและรวมการตรวจสอบในกิจกรรมเข้าด้วยกันเช่นการพิจารณา รายงานขอซื้อและรายงานผลการพิจารณาสั่งซื้อสั่งจ้างเข้าด้วยกันทำให้สามารถลดขั้นตอนในการทำงานลงเหลือ 10 ขั้นตอน (เดิม 41 ขั้นตอน) ด้านระยะเวลาในการกระบวนการจัดซื้อสามารถลดระยะเวลาในการทำงานลงเหลือ 442.50 นาที (จากเดิม 802 นาที) ลดลงจากเดิมเป็น 359.50 นาที คิดเป็นร้อยละ 44.83 (3) ด้านระยะทางในการเดินเอกสารงานพัสดุมีการปรับผังทางเดินของงานพัสดุ โดยจัดเจ้าหน้าที่อยู่จุดเดียวกันโดยปรับผังให้มีการเดินทางของเอกสารทางเดียวกันไม่ย้อนศรเพื่อลดการเคลื่อนไหวโดยสามารถลดระยะทางในการเดินเอกสารคงเหลือ 104 เมตร (เดิม 147 เมตร) ลดลง 43 เมตร คิดเป็นร้อยละ 29.25 และ (4) ด้านค่าใช้จ่าย สามารถลดค่าใช้จ่ายในการ

สั่งซื้อแบบฟอร์มใบสั่งซื้อที่ใช้ภายในกระบวนการจัดซื้อลงได้ 1,050.00 บาทต่อเดือน หรือ 12,600.00 บาทต่อปี

3) การเปรียบเทียบสรุปผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุปัจจุบัน และการจัดซื้อแบบใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean)

สรุปผลการประยุกต์ใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ในการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุกรณีศึกษาโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า (1) ประสิทธิภาพด้านความคุ้มค่า (Purchasing) พบว่าเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการดำเนินงาน จัดซื้อจัดจ้างพัสดุสามารถลดเวลาของกิจกรรมในการดำเนินงานได้ 359.50 นาที สามารถลดระยะทางในการเดินทางของเอกสารลงจากเดิม 43 เมตร และสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ 12,600 บาท ต่อปี สามารถส่งผลให้บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาในการไปพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมอื่นให้เกิดมูลค่ามากยิ่งขึ้น และสามารถลดค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานของรัฐอีกด้วย (2) ประสิทธิภาพด้านความโปร่งใส (Transparency) พบว่ากระบวนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโรงพยาบาลแม่จันมีการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง มีการเปิดให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม โดยมีการพัฒนาระบบการเปิดเผยข้อมูลผ่านเว็บไซต์และระบบ Google Drive ระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (E-GP) ทำให้สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และโรงพยาบาลมีการเข้าร่วมโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ซึ่งผลการประเมินในปี 2564 ค่าคะแนนที่ได้ 100% (3) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) พบว่าการดำเนินการกิจกรรมการจัดซื้อจัดจ้างสามารถลดขั้นตอนการดำเนินการ กิจกรรมได้ 10 กิจกรรม ส่งผลให้การดำเนินการจัดหาพัสดุสามารถได้มาซึ่งพัสดุได้ในเวลาที่รวดเร็วขึ้น ส่งผลให้หน่วยงานภายในสามารถมีพัสดุ วัสดุ อุปกรณ์ในการให้บริการผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่า และโปร่งใส และ (4) ด้านการตรวจสอบ (Inspection) สามารถตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างได้ในระบบ Google Drive ระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (E-GP) ซึ่งผู้บริหารสามารถเข้าตรวจสอบได้ในทุกที่ และสามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการประกอบการตัดสินใจได้ง่ายขึ้น รวมถึงประชาชนผู้สนใจสามารถเข้าดูได้อย่างเปิดเผย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย “การพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) มาประยุกต์ใช้ กรณีศึกษา โรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย” พบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของโรงพยาบาลแม่จัน เกิดจากการมีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเอกสารที่มากเกินไปและสถานที่ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อที่ถูกแบ่งส่วน ส่งผลให้การทำงานเกิดความล่าช้าและเสียเวลา ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นความสูญเสียจากการที่มีขั้นตอนการทำงานมากจนเกินความจำเป็น (Extra Processing) เป็นปัญหาที่องค์กรได้ออกแบบระบบ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนเกินความจำเป็นและไม่เหมาะสมกับผลและวัตถุประสงค์ของงาน ด้วยขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนจะ

ส่งผลให้กระบวนการปฏิบัติงานใช้ทรัพยากรทั้งแรงงาน พลัง และเวลามากเกินความจำเป็น แม้จะปฏิบัติตามระเบียบงานโดยไม่ล่าช้าก็ตาม ด้านการพัฒนารูปแบบกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุในปัจจุบันและการจัดซื้อแบบใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) พบว่า มีการพัฒนาระบบการควบคุมการสั่งซื้อในระบบ Google Drive แทนระบบมือ (Manual) เพื่อช่วยในการลดระยะเวลาในการเคลื่อนย้ายหรือขนส่ง ช่วยขจัดขั้นตอนที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าและเกิดความสูญเปล่าภายในกระบวนการ เนื่องจากเป็นการรวบรวมขั้นตอนบางขั้นตอนเข้าด้วยกันหรือการจัดระบบการทำงานใหม่เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านขั้นตอนการทำงาน สามารถลดขั้นตอนในการทำงานลงเหลือ 10 ขั้นตอนจากเดิม 41 ขั้นตอน ด้านระยะเวลาในกระบวนการจัดซื้อ สามารถลดระยะเวลาลง เป็น 442.50 นาที จากเดิม 802 นาที คิดเป็นร้อยละ 44.83% ด้านระยะทางในการเดินเอกสารงานพัสดุ มีการปรับปรุงกระบวนการผังทางเดินของงานพัสดุ จัดระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทำให้ลดระยะทางในการเดินเอกสารคงเหลือ 104 เมตร (เดิม 147 เมตร) ลดลง 43 เมตร คิดเป็นร้อยละ 29.25% และด้านค่าใช้จ่าย สามารถลดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อแบบฟอร์มใบสั่งซื้อที่ใช้ภายในกระบวนการจัดซื้อลงได้ 1,050.00 บาทต่อเดือน หรือ 12,600.00 บาทต่อปี จากผลการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาของชุดิมา คงสุข (2559) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดหาโดยวิธีตกลงราคาด้วยการใช้แนวคิดแบบลีนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนากระบวนการจัดหาโดยวิธีตกลงราคาด้วยการใช้แนวคิดแบบลีนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถลดรอบเวลากระบวนการจัดหาโดยวิธีตกลงราคาจากเดิมใช้เวลาในกระบวนการจัดหาโดยวิธีตกลงราคาโดยเฉลี่ยประมาณ 370.5 ชั่วโมง (15 วัน) ลดลงเหลือ 201.5 ชั่วโมง (8วัน) ต่อรอบกระบวนการ จัดหา คิดเป็น 45.61% โดยเวลาการทำงานจากเดิมใช้เวลาเฉลี่ย 177 ชั่วโมง (7 วัน) ลดลงเหลือ 104.25 ชั่วโมง (4วัน) คิดเป็น 41.10% เวลากิจกรรมความสูญเปล่าจากเดิมใช้เวลา 193.5 ชั่วโมง(8 วัน) ลดลงเหลือ 97.25 ชั่วโมง(4 วัน) คิดเป็น 49.74% และในด้านของการใช้ทรัพยากรสามารถลดต้นทุนในการจ้างพนักงาน จากเดิมมีต้นทุนเฉลี่ย 50,570.67 บาท ลดลงเหลือ 29,785.27 บาท ซึ่งคิดเป็น 41.10% และนภัสรพี ปัญญาธนพาณิชย์ (2560) ได้ทำการวิจัยการประยุกต์ใช้แนวคิดแบบลีนในการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อ ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดแบบลีนในการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อ กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ สามารถลดความสูญเปล่าในกระบวนการลงจากเดิม 43 ขั้นตอนเหลือเพียง 16 ขั้นตอน รวมทั้งยังสามารถลดระยะเวลาในการทำงานลงจาก 8,730 นาที เหลือเพียง 472 นาที คิดเป็นร้อยละ 94.59 และสามารถลดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อกระดาษที่ใช้ภายในกระบวนการจัดซื้อลงได้ 2,666.47 บาทต่อเดือน หรือ 31,997.64 บาทต่อปี และสุภาภรณ์ สุวรรณไฉไล (2561) ได้ทำการวิจัยประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่พัสดุในการปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐโดยใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ (E-GP) กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่พัสดุสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีความรู้ความเข้าใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-

GP) ในระดับมาก และมีทัศนคติในระดับปานกลาง และด้านความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของเจ้าหน้าที่พัสดุ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-GP) และกอบกุล สุวลักษณ์ (2560) ได้ทำการศึกษากระบวนการจัดการในห้องสมุด: การประยุกต์ใช้ “ลีน” เพื่อลดความสูญเปล่าในการจัดทำวารสารเย็บเล่ม ผลการศึกษาพบว่าเดิมขั้นตอนการทำงานใช้เวลาดำเนินการทั้งสิ้น 1,622 นาที ลดลงเหลือ 1,494 นาที ประหยัดเวลาได้ 128 นาที และสามารถลดระยะทำงานจากเดิม 220 เมตร มาเป็น 40 เมตร ลดลง 180 เมตร ซึ่ง ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการวารสารเย็บเล่มได้รวดเร็วขึ้น และอาจเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการสูงขึ้น กระบวนการ Lean นี้ ควรมีการทำซ้ำอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงการบริการรวมถึงขยายขอบเขตไปใช้กับกระบวนการอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริการของห้องสมุดให้สูงที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้คือ รูปแบบกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุด้วยการใช้แนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ในโรงพยาบาลแม่จัน จังหวัดเชียงราย ควรมุ่งเน้นดังนี้

1) หน่วยงานควรมีการพัฒนากระบวนการควบคุมการสั่งซื้อในระบบ Google Drive แทนระบบมือ (Manual) เพื่อสามารถลดระยะเวลาในการเคลื่อนย้ายหรือการเดินทางของเอกสารจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าและเกิดความสูญเปล่าภายในกระบวนการ เกิดความสะดวกรวดเร็ว ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2) หน่วยงานควรมีการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะเสริมทักษะการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพด้วยแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) แก่บุคลากรทุกระดับ เพื่อลดขั้นตอนหรือขจัดความสูญเปล่าที่ไม่จำเป็นหรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานของกลุ่มงานอื่นๆ ในโรงพยาบาลเพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางการทำงานเพื่อให้บริการประชาชนให้เกิดความพึงพอใจและมีความมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรระดับผู้กำหนดนโยบายเพื่อให้ผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญและนำไปกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กร และบุคลากรระดับปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำแนวคิดขจัดความสิ้นเปลืองและสูญเปล่า (Lean) ไปสู่การประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงานทุกระดับให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรและนำมาซึ่งองค์กรต้นแบบด้านการบริหารจัดการองค์กรที่ดีเพื่อบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาระบบบริหารจัดการระบบคลังสินค้าในทุกหน่วยเบิกจ่ายของโรงพยาบาลแม่จัน เช่น เวชภัณฑ์ยา เวชภัณฑ์มีชีวะหรือวัสดุการแพทย์ เพื่อวัดประสิทธิภาพความคุ้มค่าและเพื่อเป็นการต่อยอดการวิจัยให้สามารถมาปรับกระบวนการในดำเนินการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองบริหารสาธารณสุข. (2562). *ระเบียบแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ*. (เล่ม 1-1,500). กรุงเทพฯ: กองบริหารสาธารณสุข.
- กอบกุล สุวลักษณ์. (2017). กระบวนการจัดการในท้องสมุด: การประยุกต์ใช้ “สิน” เพื่อลดความสูญเสียในการจัดทวารสารเย็บเล่ม. *PULINET Journal*. 4(3), 190-198.
- ชุติมา คงสุข. (2559). *การพัฒนากระบวนการจัดหาโดยวิธีตกลงราคาด้วยการใช้แนวคิดแบบสินและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา. กรุงเทพมหานคร.
- นายณัฏฐ์ ปัญญานวณิช. (2560). *การประยุกต์ใช้แนวคิดแบบสินในการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อ : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์*. การค้นคว้าอิสระวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนางานอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- สุภาภรณ์ สุวรรณไฉไล. (2561). *ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่พัสดุในการปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐโดยใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด. กรุงเทพมหานคร.
- Lalna,W. (2018). *รวบรวม 15 หน่วยงานที่ช่วยเหลือ SME ไทย*. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.peerpower.co.th/blog/sme/15-agencies-that-support-thai-smes/>. Nakamol

พลวัตเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
The Dynamics of Laopan Solo for Khim of Luang Pradit Phairoh
(Sorn Silapabanleng)

รมณีย์ เรือนช้าง¹ เทพิการ รอดสการ²
Rommanee Rueanchang, Tepika Rodsakan

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยเรื่อง พลวัตเดี่ยวเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ผู้วิจัยได้เลือกกรณีศึกษาพลวัตเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จากการวิเคราะห์เพลงจากบุคคลข้อมูล 3 คน คือ อาจารย์ชนก สาคริก อาจารย์ณัทวีร์ สดคมขำ และอาจารย์รัฐนิน อัครสินธัญโชติ ซึ่งเป็นตัวแทนในแต่ละยุค เพื่อหาความเป็นพลวัตทางเดี่ยวซิมดังกล่าว พบว่า ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยภาพรวมสามารถพิจารณาความสอดคล้องของทำนองเพลงได้ว่า เดี่ยวซิมของอาจารย์ชนกและอาจารย์ณัทวีร์ มีความสอดคล้องของทำนองใกล้เคียงกันมากที่สุด พบว่าเพลงลาวแพนใหญ่ ลาวสมเด็จ ลาวลอดค่าย และซุ่มลาวแพน ในเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน มีทำนองที่สอดคล้องกันอย่างมีนัย แต่ทำนองในเพลงลาวแพนน้อย ทำนองของอาจารย์ชนก และอาจารย์รัฐนิน กลับมีทำนองสอดคล้องใกล้เคียงกันมากกว่า ทำนองของอาจารย์ณัทวีร์ ซึ่งจากการเปรียบเทียบทำนองทั้ง 3 ทางแล้ว เดี่ยวซิมเพลงลาวแพนของอาจารย์รัฐนิน จะมีความแตกต่างจากเดี่ยวซิมของอาจารย์ชนก และอาจารย์ณัทวีร์มากที่สุด ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดพลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยการเปลี่ยนแปลงนั้น พบว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากขนบธรรมเนียมทางดนตรีไทย มีการปลูกฝังและปฏิบัติกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่เนื่องจากขนบธรรมเนียมบางประการนั้นขัดต่อการดำรงอยู่ของบทเพลงเดี่ยว การยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียน เหมาะสมกับสถานการณ์ จึงจะทำให้เพลงเดี่ยวยังคงอยู่ในวัฒนธรรมดนตรีไทยสืบไป

คำสำคัญ (Keywords): พลวัต; ซิม; ทางเดี่ยว; เพลงลาวแพน

Received: 2022-06-11 Revised: 2022-07-13 Accepted: 2022-07-15

¹ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University. Corresponding Author e-mail: fngfaah@hotmail.com

² มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University.

Abstract

The objectives of this study were to investigate dynamics of Lao Pan dulcimer(Khim) solo performance and to study the factors affecting the dynamics of Lao Pan dulcimer solo performance. The researcher selected a case study on The Dynamics of Laopan Solo for Khim of Luang Pradit Phairoh (Sorn Silapabanleng). From the analysis of songs from 3 data people, Ajarn Chanok Sakrik, Ajarn Nattawee Sodkomkham and Ajarn Rattanin Akarasinthanyachot who represents each era in order to find the dynamics in the aforementioned dulcimer, it was found that Luang Pradit Phairoh Foundation (Sorn Silapabanleng) as a whole can consider the consistency of the melody that Ajarn Chanok and Ajarn Nattawee's solo dulcimer had the most similar harmony. It was found that Lao Pan Yai, Lao Somdet, Lao Lod Khai and Soom Lao Pan in Lao Pan solo dulcimer song had a consistent melody. However, the melody in the Lao Pan Noi song by Ajarn Chanok and Ajarn Rattanin had a more consistent melody than the melody of Ajarn Nattawee. From the comparison of the three melodies, Ajarn Rattanin's Lao Pan dulcimer was the most different from Achan Chanok and Ajarn Nattawee's solo dulcimer. Regarding the factors affecting the dynamics of Lao Pan dulcimer solo performance, it was found that the change in music was caused by both external and internal factors. The change was found to be an evolutionary change, a gradual change as Thai musical traditions have been cultivated and practiced for a long time, but because some customs are against the existence of a solo song, the flexibility to suit the learner, appropriate to the situation will allow the solo song to remain in Thai music culture forever.

Keywords: Dynamics; Dulcimer(Khim); Solo; Lao Pan Song

บทนำ (Introduction)

การสืบทอดทางเพลงเดิมนั้น การจะถ่ายทอดเพลงเดียวให้กับลูกศิษย์ จะต้องมีการประกอบหลายอย่าง ที่ทำให้ครูต้องเลือกลูกศิษย์ที่ต่อเพลงเดียวให้ เนื่องจากเพลงเดิมนั้นเป็นเพลงชั้นสูงของคนไทย ครูจะพิจารณาว่าศิษย์คนไหนสมควรที่จะได้ต่อเพลงเดียว โดยลูกศิษย์จะต้องมีคุณสมบัติพร้อมทั้งด้านทักษะฝีมือรวมถึงด้านคุณธรรมจริยธรรม เมื่อครูผู้สอนเห็นว่าศิษย์คนใดมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้วก็จะต่อเพลงเดียวให้ ลักษณะการต่อเพลงเดิมนั้นจะมีขนบประเพณีนี้สืบเนื่องมาตั้งแต่อดีต จากรุ่นครูได้สืบทอดทางเพลงมาจนถึงรุ่นลูกศิษย์ การถ่ายทอดเพลงในแต่ละครั้งนั้นครูผู้สอนอาจจะถ่ายทอดตามต้นฉบับที่ตนได้ต่อมาหรือมีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมเทคนิคบางอย่าง โดยมีจุดประสงค์อาจจะเพื่อให้เหมาะสมกับลูกศิษย์ที่ตนจะถ่ายทอดให้ หรือในช่วงเวลานั้นลักษณะเทคนิคบางอย่างกำลังเป็นที่นิยม เนื่องจากความต้องการรับ

รสดนตรีที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลาจึงอาจส่งผลให้เกิดพลวัตในเพลงนั้น ๆ หนึ่งปัจจุบันมีการแข่งขันดนตรีไทย หลายสถาบันที่เลือกใช้เพลงเดี่ยวเป็นเพลงในการตัดสิน ผู้ที่เข้าร่วมในการแข่งขันใช้เพลงเดี่ยวเพลงเดียวกัน ความแตกต่างกันจะอยู่ตรงที่ทางของผู้เข้าแข่งขันเลือกนำมาบรรเลง เพื่อเพิ่มความพิเศษและเป็นเอกลักษณ์มากยิ่งขึ้น ได้มีการปรับปรุงทางเพลงให้มีความยากและท้าทายมากยิ่งขึ้น อาจจะมีการคงทำนองเดิมไว้และใส่ลูกเล่นเพิ่มเติม เช่น สะบัด ชยี้ เพื่อเพิ่มสีสันให้กับทางเพลงมากยิ่งขึ้น ทางเดี่ยวเหล่านั้นจึงถูกพัฒนาขึ้นตามโอกาสต่าง ๆ แต่ทางเดี่ยวที่ถูกพัฒนาขึ้นนั้นยังถือเป็นทางของครูหรืออาจารย์คนเดิม เพียงแต่มีการเพิ่มเทคนิคลูกเล่นขึ้นเพื่อให้เข้ากับยุคหรือสมัยที่เปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงของทางเพลงนั้นสามารถบ่งบอกถึงรสนิยมของตัวบุคคลหรือรสนิยมของทางเพลงในแต่ละช่วงเวลา

เดี่ยวขิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นทางเพลงที่หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ถ่ายทอดให้กับ ครู บรรเลง สาคริก (ศิลปบรรเลง) โดยทางที่นำมาบรรเลงนั้นมีความพิเศษแตกต่างออกไปจากทางอื่น กล่าวคือมีทางสำหรับบรรเลงคลอร้อง เรียกว่า “ทำนองว่าดอกลาวแพน” เป็นการเรียกในเชิงเปรียบเทียบทำนองคลอร้องเพลงลาวแพนมีลักษณะคล้ายกันคือ ผู้บรรเลงจะต้องกรอสายขิมให้มีท่วงทำนองในการเอื้อนคำร้องเพลงลาวแพน ทางเดี่ยวขิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประกอบด้วยทำนองเพลง 5 เพลง คือ 1. เพลงลาวแพน 2. เพลงลาวสมเด็จ (ทางเดี่ยว) 3. เพลงลาวลอดค่าย 4. เพลงลาวแพนน้อย (สาวตกก็) และออกทางซุ่ม โดยแนวการดำเนินทำนองเพลงที่แตกต่างจากทางเดี่ยวของครูท่านอื่น คือเมื่อเริ่มต้นการบรรเลงแนวเพลงจะดำเนินไปอย่างช้า ๆ และเร็วขึ้นตามลำดับ อาจารย์ชนก สาคริก เป็นบุคคลรุ่นที่ 3 ที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวลาวแพนนี้จากผู้ที่เป้นมารดา คือ ครู บรรเลง สาคริก โดยหลังจากนั้น อาจารย์ชนกได้ถ่ายทอดเพลงเดี่ยวลาวแพนทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ให้กับลูกศิษย์หลายสถาบัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2524 ได้มีการจัดมหกรรมดนตรีศรีศตวรรษเพื่อเฉลิมฉลองในวาระครบ “ร้อยปีเกิด” ของหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ณ โรงละครแห่งชาติ มีชุดการบรรเลงขิมหมู่เพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยใช้นักดนตรีจำนวน 58 คน และหลังจากนั้นอาจารย์ ชนก สาคริก ก็ได้ถ่ายทอดทางเพลงให้ลูกศิษย์อีกมากมาย เพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ถือว่าเป็นเพลงเดี่ยวทางหนึ่งที่มีความนิยมเป็นอย่างมาก โดยผ่านการถ่ายทอดจากครูไปยังลูกศิษย์ต่อ ๆ กันไป ในการประกวดแข่งขันเพลงเดี่ยวลาวแพน จึงมักจะมีผู้แข่งขันนำทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นำมาประกวดแข่งขันเป็นจำนวนมาก

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำทางเดี่ยวขิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มาศึกษาประวัติที่มาของทางเพลง วิเคราะห์โครงสร้างทำนองเพลงและเทคนิคในการบรรเลง จากนั้นผู้วิจัยจะทำการสืบค้นลูกศิษย์ที่ได้ต่อทางเดี่ยวเพื่อศึกษาพลวัตของทางเดี่ยวขิมลาวแพนของทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะหาปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตทางเดี่ยวเพลงลาวแพน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาพลวัตเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง “ศึกษาพลวัตเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์บุคคลซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญซิม และนักวิชาการ โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมเรียบเรียง ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นเรียบเรียงและจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนของการเรียบเรียงและจัดกระทำข้อมูล ออกเป็น ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ มาตรวจสอบและเรียบเรียง
2. ผู้วิจัยนำไฟล์เสียงทั้งหมดมาบันทึกโน้ตในระบบดนตรีไทย
3. เมื่อเรียบเรียงและจัดกระทำข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาพลวัต

ทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

พลวัตเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการดังนี้

1. ศึกษาพลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เพลง เปรียบเทียบ ทางบรรเลงจากบุคคลข้อมูล 3 คน โดยใช้ ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงของ รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยโดยใช้ข้อสมมติทางการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของ ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี โดยวิเคราะห์ตามหัวข้อดังนี้

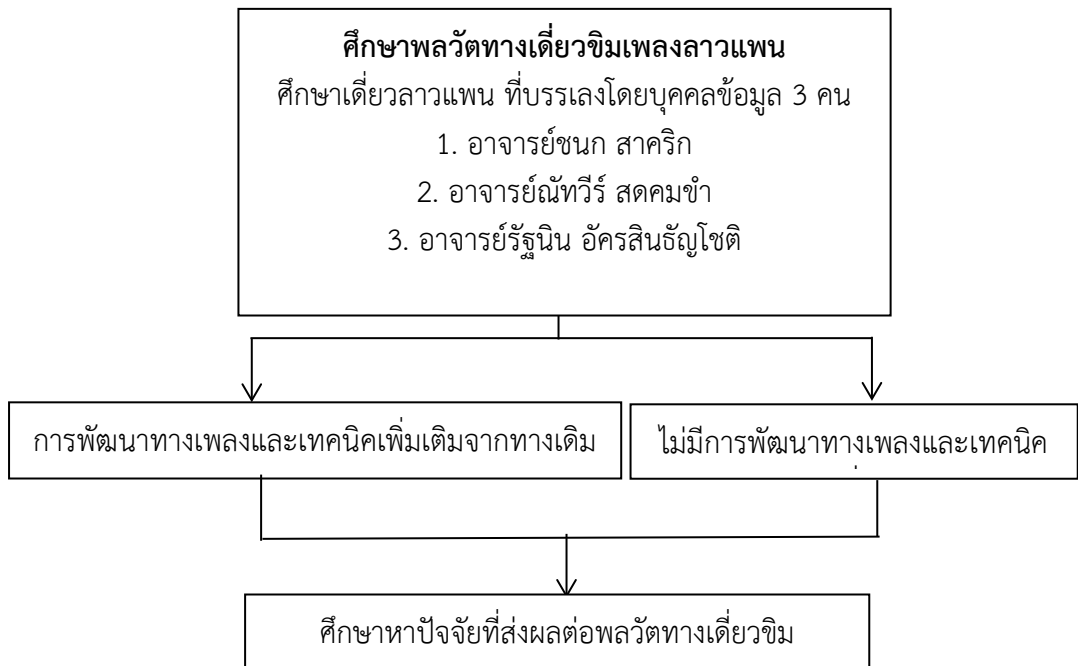
- 2.1 การเปลี่ยนแปลงในดนตรี
- 2.2 ภูมิหลัง
- 2.3 สาเหตุและข้อสมมติฐานการเปลี่ยนแปลงทางดนตรี
- 2.4 ระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงทางดนตรี
- 2.5 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางดนตรี

ขั้นตอนการสรุปข้อมูล

ผู้วิจัยสรุปอภิปรายผลพลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพนและนำเสนอรายงานการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework For Research)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล ให้ครอบคลุมและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย
พลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พลวัตทางเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน

การแบ่งวรรคเพลง

ทำนองเกริ่นทั้ง 3 ทางนั้น เป็นทำนองที่มีจังหวะไม่สม่ำเสมอและเป็นอิสระ การแบ่งวรรคเพลงจะแบ่งตามความรู้สึกจบในทำนองของวรรคเช่นเดียวกันทั้ง 3 ทำนอง ซึ่งเพลงเกริ่นในเดี่ยวลาวแพนทั้ง 3 ทาง มีการแบ่งวรรคเพลงเท่ากัน 5 วรรคเพลง เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 ทางแล้วสามารถแบ่งได้ 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่ 1 การแบ่งวรรคเพลงของเพลงเกริ่นมีความยาวเท่ากันทั้ง 3 ทาง และกรณีที่ 2 การแบ่งวรรคเพลงของเพลงเกริ่นมีความยาวไม่เท่ากัน ในส่วนรูปแบบทำนองของเกริ่นทั้ง 3

ในส่วนของเพลงลาวแพนใหญ่ เนื่องจากเพลงลาวแพนใหญ่ เป็นเพลงที่มีความยาวและจังหวะที่คงที่ และสามารถแบ่งวรรคเพลงได้ตามมาตรฐาน คือ วรรคละ 4 ห้องเพลง โดยทั้ง 3 ทาง

มีจำนวนวรรคเพลงแตกต่างกัน ซึ่งเพลงลาวแพนใหญ่ทางอาจารย์ชนก สาคริก และเพลงลาวแพนใหญ่ทางอาจารย์ณัฏฐิ์ สดคมขำ มีความยาว 91 วรรคเพลง ส่วนเพลงลาวแพนใหญ่ทางอาจารย์รัฐนิน อัครสินธัญโชติ มีความยาว 88 วรรคเพลง

เพลงลาวสมเด็จ เป็นเพลงที่มีความยาวและจังหวะที่คงที่ และสามารถแบ่งวรรคเพลงได้ตามมาตรฐาน คือ วรรคละ 4 ห้องเพลง โดยทั้ง 3 ทางมีจำนวนวรรคเพลงแตกต่างกัน ซึ่งเพลงลาวสมเด็จทางอาจารย์ชนก สาคริก และเพลงลาวสมเด็จทางอาจารย์ณัฏฐิ์ สดคมขำ มีความยาว 32 วรรคเพลง ส่วนเพลงลาวสมเด็จทางอาจารย์รัฐนิน อัครสินธัญโชติ มีความยาว 34 วรรคเพลง

การแบ่งวรรคเพลงของเพลงลาวลอดค่าย เนื่องจากเพลงลาวลอดค่าย เป็นเพลงที่มีความยาวและจังหวะที่คงที่ และสามารถแบ่งวรรคเพลงได้ตามมาตรฐาน คือ วรรคละ 4 ห้องเพลง โดยทั้ง 3 ทางมีจำนวนวรรคเพลงเท่ากัน คือ 8 วรรคเพลง

การแบ่งวรรคเพลงของเพลงลาวแพนน้อย เนื่องจากเพลงลาวแพนน้อย เป็นเพลงที่มีความยาวและจังหวะที่คงที่ และสามารถแบ่งวรรคเพลงได้ตามมาตรฐาน คือ วรรคละ 4 ห้องเพลง โดยทั้ง 3 ทางมีจำนวนวรรคเพลงเท่ากัน คือ 16 วรรคเพลง

การแบ่งวรรคเพลงของเพลงซุ่มลาวแพน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนหัวมีอัตราจังหวะชั้นเดียว ส่วนกลางมีอัตราจังหวะสองชั้น และส่วนท้ายมีอัตราจังหวะชั้นเดียว เช่นเดียวกันทั้ง 3 ทาง โดยการแบ่งวรรคเพลงซุ่มลาวแพนของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ รัฐนิน อัครสินธัญโชติ เป็นการแบ่งทำนองตามมาตรฐาน คือ 1 วรรคเพลง เท่ากับ 4 ห้องเพลง เพราะมีความยาวของทำนองที่คงที่ชัดเจน แต่เพลงซุ่มลาวแพนของอาจารย์ณัฏฐิ์ สดคมขำ นั้น มีทำนองที่มีความยาวไม่คงที่ การแบ่งวรรคเพลงจึงแบ่งได้ความความรู้สึกจบทำนอง

บันไดเสียง

บันไดเสียงของเพลงเดี่ยวลาวแพนจากทำนองทั้ง 3 ทาง มีความสอดคล้องกัน โดยทำนองเพลงส่วนใหญ่เป็นทำนองในบันไดเสียงฟา ซึ่งปรากฏเสียงหลัก 5 เสียง คือ ฟา ซอล ลา โด และเร และพบการเปลี่ยนบันไดเสียงไปยังบันไดเสียงโด และเปลี่ยนกลับมาบันไดเสียงฟา โดยอยู่ในช่วงวรรคเพลงที่ 15-20 เช่นเดียวกันทั้ง 3 ทาง เช่นเดียวกับซุ่มลาวแพนซึ่งปรากฏเสียงหลัก 5 เสียง ได้แก่ ฟา ซอล ลา โด และเร ส่วนทำนองส่วนท้ายนั้น มีทำนองในบันไดเสียงฟา 1 บรรทัด ก่อนที่จะเข้าสู่วรรคเชื่อมแล้วเปลี่ยนไปเป็นบันไดเสียงโด ซึ่งปรากฏเสียงหลัก 5 เสียง ได้แก่ โด เร มี ซอล และลา จากนั้นจบเพลงด้วยทำนองที่มีการใช้โน้ตรองในบันไดเสียงโดมาประกอบในทำนอง เช่นเดียวกันทั้ง 3 ทาง

คีตลักษณ์

คีตลักษณ์ของเพลงลาวแพนใหญ่ของทั้ง 3 ทาง มีความคล้ายคลึงกัน คือ มีการซ้ำทำนองในลักษณะของทำนองที่ n1 และ n2 โดยที่ทำนอง n2 เกิดจากการซ้ำ หรือแปรทำนองมาจากทำนอง n1 ในส่วนของรูปแบบจังหวะและรูปแบบนั้นมีความสอดคล้องกันในตัวเพลง จึงควรวรรณไว้ในหัวข้อนี้ โดยจะทำการเปรียบเทียบทำนองเพลงจากทั้ง 3 ทาง ตามคีตลักษณ์ที่สอดคล้องกัน ซึ่งพบว่าทำนองส่วนใหญ่ของเพลงลาวแพนใหญ่ทั้ง 3 ทางนั้น มีทำนองที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น

3 กรณี คือ ทำนองที่เหมือนกันหรือเพิ่มเติมทำนองเล็กน้อย ทำนองที่คล้ายกันหรือมีโครงสร้างเดียวกัน และทำนองที่แตกต่างกัน

คีตลักษณ์ของเพลงลาวสมเด็จั้น จากการวิเคราะห์เพลงโดยการวิเคราะห์ตามคีตลักษณ์ของเพลงลาวสมเด็จั้นทำนองเดิม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่า ทำนองเพลงลาวสมเด็จั้นของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ มีคีตลักษณ์ที่มีความยาวเท่ากัน แต่ทำนองเพลงลาวสมเด็จั้นของอาจารย์รัฐนิ อัครสินธัญโชติ มีความยาวในทำนองเดียวกันนั้นยาวขึ้น 1 บรรทัด

คีตลักษณ์ของเพลงลาวลุดค้ายั้น ทำนองเพลงลาวลุดค้ายของอาจารย์ชนก สาคริก อาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ และอาจารย์รัฐนิ อัครสินธัญโชติ มีคีตลักษณ์ที่สอดคล้องกัน คือ A1, A2, B1 และ B2 ในส่วนของการเปรียบเทียบทำนองเพลงลาวสมเด็จั้นของทั้ง 3 ทาง เปรียบเทียบตามคีตลักษณ์และทำนองที่ตรงกันซึ่งพบว่าทำนองส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกัน มีเพียงทำนอง B1 ที่เหมือนกันทั้ง 3 ทาง และทำนอง B2 ที่ทำนองเพลงลาวลุดค้ายของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ เหมือนกัน

เพลงลาวแพนน้อยมีคีตลักษณ์ที่สอดคล้องกัน คือ A, B1, B2 และ C ในส่วนของการเปรียบเทียบทำนองเพลงลาวแพนน้อยของทั้ง 3 ทาง เปรียบเทียบตามคีตลักษณ์และทำนองที่ตรงกัน ซึ่งพบว่าทำนองมีสอดคล้องกันที่หลากหลาย ซึ่งจะจำแนกตามลักษณะ

คีตลักษณ์ของเพลงซุ่มลาวแพน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนหัว ส่วนกลาง และส่วนท้าย โดยทั้ง 3 ส่วน มีความแตกต่างทางคีตลักษณ์ของทำนองทั้ง 3 ทาง ส่วนการเปรียบเทียบทำนองเพลงซุ่มลาวแพนของของอาจารย์ชนก สาคริก อาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ และอาจารย์รัฐนิ อัครสินธัญโชติ นั้น พบว่าทำนองมีความสอดคล้องที่หลากหลาย ซึ่งเมื่อจำแนกตามส่วนเพลงแล้ว ทำนองส่วนหัวและส่วนกลางจะมีทำนองที่ไม่สอดคล้องกัน แต่ทำนองในส่วนท้าย ทำนองของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ จะมีความสัมพันธ์กันมากกว่าทำนองของอาจารย์รัฐนิ อัครสินธัญโชติ

ทำนองเพลง

จากการวิเคราะห์เพลงลาวแพนใหญ่ทั้ง 3 ทาง รูปแบบจังหวะและรูปแบบนั้นมีความสอดคล้องกันในตัวเพลง จึงควรวมไว้ในหัวข้อนี้ โดยจะทำการเปรียบเทียบทำนองเพลงจากทั้ง 3 ทาง ตามคีตลักษณ์ที่สอดคล้องกัน ซึ่งพบว่าทำนองส่วนใหญ่ของเพลงลาวแพนใหญ่ทั้ง 3 ทางนั้น มีทำนองที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กรณี คือ ทำนองที่เหมือนกันหรือเพิ่มเติมทำนองเล็กน้อย ทำนองที่คล้ายกันหรือมีโครงสร้างเดียวกัน และทำนองที่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบทำนองเพลงลาวสมเด็จั้นของทั้ง 3 ทาง เปรียบเทียบตามคีตลักษณ์และทพำนองที่ตรงกัน ซึ่งพบว่าทำนองเพลงลาวสมเด็จั้นทั้ง 3 ทาง มีทำนองที่เหมือนกัน โดยพบความแตกต่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และพบว่าเพลงลาวสมเด็จั้นของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ จะมีทำนองที่สอดคล้องกันมากที่สุด ซึ่งทำนองของอาจารย์รัฐนิ อัครสินธัญโชติ พบความแตกต่างจาก 2 ทางข้างต้นมากกว่า

การเปรียบเทียบทำนองเพลงลาวสมเด็จของทั้ง 3 ทาง เปรียบเทียบตามคีตลักษณ์และทำนองที่ตรงกัน ซึ่งพบว่าทำนองส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกัน มีเพียงทำนอง B1 ที่เหมือนกันทั้ง 3 ทาง และทำนอง B2 ที่ทำนองเพลงลาวลอดค้ายของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ณัฏฐ์ สดคำชม เหมือนกัน

การเปรียบเทียบทำนองเพลงลาวแพนน้อยของทั้ง 3 ทาง เปรียบเทียบตามคีตลักษณ์และทำนองที่ตรงกัน ซึ่งพบว่าทำนองมีสอดคล้องกันที่หลากหลาย

การเปรียบเทียบทำนองเพลงซุ่มลาวแพนของของอาจารย์ชนก สาคริก อาจารย์ณัฏฐ์ สดคำชม และอาจารย์รัฐนิ อัครสินธยโชติ นั้น พบว่าทำนองมีความสอดคล้องที่หลากหลาย ซึ่งเมื่อจำแนกตามส่วนเพลงแล้ว ทำนองส่วนหัวและส่วนกลางจะมีทำนองที่ไม่สอดคล้องกัน แต่ทำนองในส่วนท้าย ทำนองของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ณัฏฐ์ สดคำชม จะมีความสัมพันธ์กันมากกว่าทำนองของอาจารย์รัฐนิ อัครสินธยโชติ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตทางเดียวซิมเพลงลาวแพน

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในของนักดนตรีหรือผู้บรรเลง คือปัจจัยที่เกิดจากภายในของตัวนักดนตรีเอง งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบปัจจัยที่เกิดจากภายในของตัวนักดนตรีเองคือ ปัจจัยที่เกิดจากการเสริมเติมแต่ง การเสริมเติมแต่งในที่นี้คือ เกริ่นนำ คือเอกลักษณ์ที่สำคัญของเพลงเดียวลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) อาจารย์ชนกได้กล่าวว่า การประพันธ์เกริ่นนำนี้ได้เลียนเสียงดนตรีกับธรรมชาติ เป็นเสียงฝน เสียงฟ้าร้อง และเสียงหยดน้ำ นอกเหนือจากอาจารย์ชนกแล้ว อาจารย์ณัฏฐ์ก็ได้มีการเพิ่มเติมเสริมแต่งเช่นเดียวกัน โดยกล่าวในการสัมภาษณ์ว่าเพิ่มการสะบัด 5 เสียงขึ้น เนื่องจากมีความคล่องแคล่วแล้ว จึงเพิ่มเทคนิคเพิ่มเติมเพื่อเป็นการท้าทายและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ปัจจัยภายนอกคือ ปัจจัยที่เกิดจากสภาวะ เหตุการณ์ภายนอกของตัวนักดนตรีหรือผู้บรรเลง ที่มากระทบหรือประสบจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ซึ่งเดียวซิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีเหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ทางเป็นที่แพร่หลาย พ.ศ. 2524 ได้มีการจัดมหกรรมดนตรีศรีศตวรรษ เพื่อเฉลิมฉลองในวาระครบรอบ “ร้อยปีเกิด” ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ณ โรงละครแห่งชาติ โดยมีชุดการแสดงบรรเลงซิมหมู่เพลงเดียวลาวแพน โดยใช้นักดนตรีจำนวน 58 คน มีการส่งโน้ตให้ไปต่อเพลงกันเองในบางสถาบัน และการประกวดแข่งขันต่าง ๆ ก็ถือเป็นหนึ่งในปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีอีกด้วย

ผู้วิจัยได้นำบทสัมภาษณ์และข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย มาวิเคราะห์กับข้อสมมติการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาของ Robert Nisbet โดยนำข้อสมมติมาประยุกต์กับงานทางดนตรีวิทยา การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็น (Change is necessary) โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการเกิดสิ่งใหม่ และการกระจาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาพลวัตเดี่ยวเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาพลวัตเดี่ยวเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตเดี่ยวเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้ เดี่ยวลาวแพน โดยอาจารย์ชนก สาคริก

พลวัตเดี่ยวเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จากการเปรียบเทียบเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ที่บรรเลงโดยอาจารย์ชนก สาคริก อาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ และอาจารย์รัฐนิน อัครสินธัญโชติ นั้น โดยภาพรวมสามารถพิจารณาความสอดคล้องของทำนองเพลงได้ว่า เดี่ยวซิมของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ มีความสอดคล้องของทำนองใกล้เคียงกันมากที่สุด พบว่าเพลงลาวแพนใหญ่ ลาวสมเด็จ ลาวลอดค่าย และซุ่มลาวแพน ในเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน มีทำนองที่สอดคล้องกันอย่างน้อย แต่ทำนองในเพลงลาวแพนน้อย ทำนองของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์รัฐนิน อัครสินธัญโชติ กลับมีทำนองสอดคล้องใกล้เคียงกันมากกว่าทำนองของอาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ ซึ่งจากการเปรียบเทียบทำนองทั้ง 3 ทางแล้ว เดี่ยวซิมเพลงลาวแพนของอาจารย์รัฐนิน อัครสินธัญโชติ จะมีความแตกต่างจากเดี่ยวซิมของอาจารย์ชนก สาคริก และอาจารย์ณัฏฐ์ สดคมขำ มากที่สุด อาจสรุปได้ว่าสาเหตุที่เดี่ยวซิมของอาจารย์ณัฏฐ์มีความคล้ายคลึงกับอาจารย์ชนกมากกว่า เนื่องจากว่าเป็นลูกศิษย์ที่ถ่ายทอดกันมาโดยตรง กล่าวได้ว่าถึงแม้ว่าบุคคลข้อมูลทั้ง 3 คน บรรเลงทางเดียวกัน แต่ก็ยังเกิดพลวัตขึ้น โดยอาจารย์ชนกและอาจารย์ณัฏฐ์ มีความใกล้เคียงกัน เนื่องจากว่าเป็นครูศิษย์ที่ถ่ายทอดกันมาโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามก็เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่ดี ยิ่งหากกล่าวถึงอาจารย์รัฐนินแล้ว ที่อาจจะไม่มีความใกล้เคียงเท่า อาจารย์ชนกและอาจารย์ณัฏฐ์ เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดมาจากอาจารย์ของตนเองคือ อาจารย์วิชัย แต่ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือถึงแม้ว่าบุคคลข้อมูลจะบรรเลงทางเดียวกันทั้ง 3 คน แต่ก็ยังเกิดพลวัตขึ้นอยู่ดี ถึงแม้ว่าจะมีขนบธรรมเนียมความเชื่อที่ปลูกฝังให้รักษาทางเดี่ยว ไม่ควรเปลี่ยนแปลงทางเพลง โดยการเปลี่ยนแปลงใดๆ ล้วนมีสาเหตุและปัจจัยทำให้บุคคลข้อมูลต้องปรับตัวให้เท่าทันยุคสมัยทางวัฒนธรรมดนตรีไทยที่เปลี่ยนไปได้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพลวัตเดี่ยวเพลงลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า จากบุคคลข้อมูลที่ผู้วิจัยยกมาเป็นกรณีศึกษา เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากสายเดียวกัน กล่าวคืออาจารย์ทั้ง 3 ท่านได้มีการรับการถ่ายทอดทางเดี่ยวซิมลาวแพนมาจากสำนักเดียวกัน และยังได้รับการถ่ายทอดขนบธรรมเนียมการต่อทางเดี่ยวมาอย่างครบถ้วน บุคคลข้อมูลทั้ง 3 ท่าน ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการต่อเพลงเดี่ยวเป็นอย่างมาก และยังยึดถือข้อปฏิบัติที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน โดยบุคคลข้อมูลเห็นตรงกันว่าเพลงเดี่ยวเป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อให้ผู้บรรเลงได้แสดงศักยภาพในการบรรเลงได้อย่างเต็มที่ และผู้ประพันธ์ก็ได้แสดงความสามารถในการคิด สร้างสรรค์ทำนองเพลง เพลงเดี่ยวจึงเป็นเหมือนสมบัติประจำบ้านหรือสำนัก เป็นเสมือนของรักของหวงที่จำเป็นจะต้องรักษาและสืบทอดเอาไว้ ครูผู้สอนจึงต้องมีความพิถีพิถันในการต่อเพลงเดี่ยว

ให้กับลูกศิษย์ และเลือกศิษย์ที่เหมาะสม มีคุณสมบัติในการเป็นนักดนตรีที่ดี คือเป็นบุคคลที่มีความเพียรพร้อมทางความสามารถและมีเป็นบุคคลที่มีความประพฤติและจิตใจดี เพื่อจะได้มั่นใจได้ว่า หากเมื่อครูผู้สอนได้ต่อเพลงเดี่ยวให้แล้ว จะไม่นำเพลงเดี่ยว ที่ตนได้นั้น ไปก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น การนำเพลงเดี่ยวที่ได้มา ไปโอ้อวดว่าตนได้ หรือการนำเพลงเดี่ยวที่ได้ไปดัดแปลง นี่จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญว่า ทำไมครูดนตรีไทยจึงสร้างขนบธรรมเนียมมาเพื่อรักษาเพลงเดี่ยวเอาไว้ แต่ผู้วิจัยมองว่าขนบธรรมเนียมดังกล่าว สามารถมองได้ในอีกแง่หนึ่ง กล่าวคือ หากครูผู้สอนไม่ได้ถ่ายทอดบทเพลงเดี่ยวให้ลูกศิษย์คนไหนเลย เพลงเดี่ยวนั้นก็จะสูญหายไป ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด อาจจะมีการผ่อนปรนกันในบางกรณี เพื่อให้เพลงเดี่ยวนี้อยู่คงอยู่ต่อไป เช่นการปรับเปลี่ยนเทคนิคบางอย่าง เพื่อให้เหมาะสมกับผู้บรรเลง เพื่อให้มีความราบรื่นยิ่งขึ้น เหตุการณ์การกระจายโน้ตเพลงเดี่ยวลาวแพนทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบรรเลงขิมหมู่เพลงลาวแพน ในงานมหกรรมดนตรีศรีศตวรรษ เฉลิมฉลองร้อยปีเกิด หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) แต่ในทุก ๆ เหตุการณ์ที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมานั้น สามารถกล่าวได้ว่าเพื่อให้เพลงเดี่ยว สามารถคงอยู่ในวัฒนธรรมดนตรีไทยต่อไป คนในวัฒนธรรมดนตรีจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีไปตามบริบททางสังคมเพื่อความอยู่รอด สรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งสังคมและวัฒนธรรม ล้วนไม่อาจจะดำรงอยู่ได้หากไร้ซึ่งการเปลี่ยนแปลง เฉกเช่นเดียวกัน พลวัตทางเดี่ยวขิมเพลงลาวแพน ก็เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของหนทางในการคงอยู่ของบทเพลงเดี่ยวในวัฒนธรรมดนตรีไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ศึกษาบุคคลข้อมูลเพิ่มเติม ที่มีอายุที่ห่างกันมากขึ้น โดยมาจากช่วงหลากหลายยุค
2. ศึกษาพลวัตในบทเพลงอื่น ๆ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง (References)

- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2560). *การเปลี่ยนแปลงทางดนตรี*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์แอนนาออฟเซต.
- ชนก สาคริก. (2551). *ครบเครื่องเรื่องขิม*. กรุงเทพฯ: ปิ่นเกล้าการพิมพ์.
- ชนก สาคริก. (2553, มกราคม-มีนาคม). ตำนานเดี่ยวขิมเพลงลาวแพนทางของหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*. 35(1), 127.
- ชนะชัย กอมจัญ. (2547). *การศึกษาเพลงเดี่ยวลาวแพน ทางจะเข้*. ปริญญาโท ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เชาวน์มนัส ประภักดี. (2552). *วงคาวีวิทยาของเพลงลาวแพน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2532). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐดา นุ่มปราณี. (2559). *กระบวนการถ่ายทอดทางขิม เพลงเดี่ยวลาวแพน ทางหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง): กรณีศึกษา อาจารย์ชนก สาคริก*. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (ดนตรีศึกษา). นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- ธนาธิป เผ่าพันธุ์. (2562, กรกฎาคม-ธันวาคม). พลวัตของเพลงพระอาทิตย์ชิงดวงในวัฒนธรรมดนตรีไทย. *วารสารดนตรีบ้านสมเด็จเจ้า*. 1(2), 51-67.
- พงศิลป์ อรุณรัตน์. (2554). ปฐมบทดนตรีไทย. ใน *โครงการตำราและหนังสือคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร* (น. 83). นครปฐม.
- พนม ลิ้มอารีย์. (2529). *กลุ่มสัมพันธ์ = Group dynamics*. มหาสารคาม: ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ภิชาติ เลณะสวัสดิ์. (2548). *อักขราศรียางค์ทางขมิ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). ขมิ. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน 2556.
- สมศักดิ์ สันติสุข. (2536). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : แนวทางศึกษาวิเคราะห์และวางแผน*. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุธี จันทร์ศรี. (2561). โทดำ : พลวัตวัฒนธรรมกับการธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ผ่านดนตรี. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 37(1), 97-116.
- สุรพล สุวรรณ. (2549). *ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Sima Shadow Space: ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา

Sima Shadow Space: A Reflection of Meaning Under Social and Cultural Context in Nakhon Ratchasima

สุธิดา วรธนะปรณ์¹ ปานู สุวายุวรรณ² ปัทมรัตน์ คุณพลทรัพย์³
Suthida Watthanapakon, Panu Suaysuwan, Papattaranan Kunphunsup

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาข้อมูลบริบททางสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมาโดยนำข้อมูลที่ศึกษามาการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางความคิด อารมณ์ความรู้สึก สัญลักษณ์ความหมาย และการคลี่คลายรูปแบบของภาพความคิดสู่เงา ให้เกิดชุดความรู้ใหม่ด้านการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานในเชิงสุนทรีย์และการสื่อสารความหมาย 2. เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลสู่การสร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนาเทคนิคในการออกแบบศิลปะเงา (Shadow Arts) ภายใต้แนวคิด Sima Shadow space : ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา และเผยแพร่ให้ผู้ชมได้เกิดการตระหนักรู้ถึงนัยยะของผลงานโดยใช้การปรากฏของภาพเงาสื่อถึงการคาบเกี่ยวความหมายของสิ่งที่อยู่ในภาวะของความเป็นจริงและมโนคติ ด้วยวิธีการวิจัยแบบประยุกต์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล สู่การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เข้าชมผลงาน โดยมีผลการวิจัย 4 ผลงานได้แก่ ชั้นที่ 1 ศูนย์รวมจิตใจ “Center Space” ชั้นที่ 2 ผืนดินแห่งจิตวิญญาณ “Spirit Space” ชั้นที่ 3 ตำนานโคราช “Korat Culture Space” และชั้นที่ 4 โคราชในฝัน “Future Space” โดยผลงานทั้งหมดได้ถูกเผยแพร่และจัดแสดงโดยการใช้เทคนิคกระบวนการสร้างการปฏิสัมพันธ์กับผลงานเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตความหมายให้ผู้ชมได้เกิดการตระหนักรู้ถึงนัยยะของผลงานโดยใช้วิธีการสื่อสารแบบศิลปะที่เน้นแนวคิดผสมผสานกับเทคนิคการสร้างผลงานศิลปะการจัดวาง (Installation) ในการผนวกเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่สื่อสารถึงความหมายให้ผู้ชมได้เกิดการตระหนักรู้ถึงนัยยะของผลงานได้ตามวัตถุประสงค์

คำสำคัญ (Keywords): ศิลปะเงา; บริบททางสังคมและวัฒนธรรม; จังหวัดนครราชสีมา

Received: 2022-05-04 Revised: 2022-06-20 Accepted: 2022-06-20

¹ มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University. Corresponding Author e-mail: suthida_pla01@hotmail.com

² มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University.

³ มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

Abstract

The purpose of this research was 1. to study the social, artistic and cultural context in Nakhon Ratchasima Province. by using the data studied to analyze the connection of ideas emotion sign meaning and unraveling the form of images, ideas into shadows giving rise to a new set of knowledge in design, creating aesthetic works and communicating meaning. 2. o synthesize information to create works and develop techniques for designing shadow arts under the concept of Sima Shadow space: Shadow art in the dimension of reflection of meaning under the social and cultural context of Nakhon Ratchasima Province By disseminating the audience to become aware of the meaning of the work by using the appearance of shadows to convey the overlap of the meaning of things that are in the state of reality and concepts. with applied research methods by using questionnaires as data collection to data analysis using mean and standard deviation from a sample group of visitors. The results that researcher 4 sets of creative works,namely the first work “Center Space” the second work “Spirit Space” the third work “Korat Culture Space”and the fourth work “Future Space” All works are published and exhibited by using process techniques to create interaction with the work as part of producing meaning for the audience to be aware of the meaning of the work by means of communication. An art style that focuses on concepts combined with techniques for creating works of art installations. in to inclusion of creative that communicates meaning to audience of the meaning of the work according to the objectives.

Keywords: Shadow Art; Social and Cultural Context; Nakhon Ratchasima Province

บทนำ (Introduction)

ศิลปะคือเครื่องมือรูปแบบหนึ่งที่มนุษย์ใช้เพื่อเป็นสื่อกลางในการส่งต่อความหมาย เชื่อมโยงและสื่อสารกันมาตั้งแต่อดีตกาล ผลงานศิลปะจึงเป็นผลจากการประมวลสารัตถะ อารมณ์ ความรู้สึก ผ่านจินตนาการสู่ทักษะการรังสรรค์ของศิลปิน โดยใช้วัสดุและเทคนิควิธีการเป็น เครื่องมือที่นำไปสู่การสร้างปรากฏการณ์ต่อประสาทสัมผัสทั้ง 6 ของมนุษย์ อันมีที่มาจากการ ประกอบทัศนธาตุและหลักการทางทัศนศิลป์เข้าด้วยกันจนเกิดเป็นรูปธรรมที่มีอิทธิพลในการผลิต ความหมายในทางสุนทรียศาสตร์ ที่ว่าด้วยความงามอันก่อเกิดขึ้นมาภายใต้บริบท ความรู้ และ วิทยาการรอบด้านผ่านทางศิลปินเองที่เปรียบได้กับนักเดินทางที่แสวงหาหนทางเพื่อสร้างการ ตระหนักถึงเอกลักษณ์ในความเป็นปัจเจกเฉพาะตน ภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเสมือน

กลไกที่ขับเคลื่อนให้วงการศิลปะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเป็นปัจจุบันในทุกยุคสมัย สอดคล้องกับมุมมองและทฤษฎีความรู้ใหม่ที่เชื่อว่าวิทยาการทั้งหลายนั้นมีจุดที่เชื่อมโยงถึงกัน และสามารถก่อให้เกิดมิติหรือมุมมองที่ส่งผลต่อพัฒนาการขององค์ความรู้รูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาได้ เรียกรวมนแนวคิดทางศิลปะรูปแบบนี้ว่า สหวิทยาการทางศิลปะ อันหมายถึงการนำความรู้จากฐานศาสตร์ต่างๆ มาบูรณาการให้เกิดเป็นผลงานทางศิลปะเพื่อสร้างสรรค์รูปแบบ วัสดุ เทคนิค ตลอดจนวิธีการใหม่ๆ ขึ้นมา (สุชาติ เถาทอง, 2559)

แสงและเงาเป็นส่วนประกอบหนึ่งในมูลธาตุพื้นฐานทางทัศนศิลป์ (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2559) และมีบทบาทสำคัญในวงการศิลปะระดับโลกมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ที่มนุษย์ได้ตระหนักถึงและเรียนรู้ที่จะใช้ประโยชน์จากการมีอยู่ของทั้ง 2 สิ่งนี้ “เงา” คือภาพที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ทางฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ว่าด้วยเรื่องของแสงที่เดินทางผ่านวัตถุภายใต้อาณาเขตที่มีฉากหลังเป็นพื้นที่ตกกระทบ นิยามของคำว่าเงานั้นสามารถสื่อสารความหมายได้ 2 รูปแบบ ได้แก่เงาสะท้อน และเงาทึบ (สุรศักดิ์ เชิงงกา, 2557) โดยในงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้จะขอมุ่งศึกษาการรูปแบบการสื่อสารสัญลักษณ์ของผลงานผ่านนิยามของ “เงาทึบ” เพียงเท่านั้น โดยเงาทึบ (Shadow) นั้นเกิดจากคุณสมบัติทึบแสงของวัตถุที่ปิดกั้นหรือดูดกลืนแสงบางส่วน ทำให้เห็นเป็นภาพพื้นสีทึบที่มีลักษณะเป็นภาพ 2 มิติ เป็นขอบโครงแสดงรูปร่างของวัตถุขึ้นมาได้ ลักษณะความเข้มของเงาทึบจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติการยอมให้แสงผ่านของวัตถุซึ่งมี 2 รูปแบบ รูปแบบแรกเรียกว่า “เงามืด” คือบริเวณที่แสงส่องไปไม่ถึงเลยเกิดเป็นภาพสีทึบเข้มขอบคมชัด และรูปแบบที่สองเรียกว่า “เงามัว” คือบริเวณที่แสงส่องไปถึงเพียงบางส่วนหรือมีปริมาณของแสงไม่เพียงพอ ทำให้เกิดเป็นภาพฟุ้งมัวที่สามารถรับอิทธิพลจากสีของวัตถุที่แสงส่องผ่านได้ เงานั้นสามารถปรับเปลี่ยนขนาดและรูปลักษณ์ได้จากหลายตัวแปร อาทิ จำนวนของแหล่งกำเนิดแสง การปรับเปลี่ยนคุณสมบัติของวัตถุ การปรับเปลี่ยนควมคุมทิศทางองศาของแสง ฯลฯ “เงาทึบ” นั้นมีศักยภาพในการสื่อสารเป็นรูปลักษณ์ของภาพ 2 มิติ ที่มักถูกหยิบยกใช้เป็นวัสดุประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทั้งในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของภาพจิตรกรรมเพื่อการเติมเต็มข้อเท็จจริง สร้างมิติ บรรยากาศ อารมณ์ และความหมายของภาพ ในขณะที่เค้าร่างเงานั้นก็มีศักยภาพในการสื่อสารภายใต้ภาพที่ปรากฏออกมาเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการที่ศิลปินหลายคนที่ใช้เงาเป็นวัสดุหลักในการคิดค้น และแสวงหาวิธีสร้างปรากฏการณ์ของเงาผ่านการจัดแสดงในรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายไปทั่วทุกมุมโลก ในส่วนของประเทศไทยเองก็มีการใช้ประโยชน์จากเงามาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล โดยปรากฏงานศิลปะและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการจัดแสดงผ่านงานมหรสพชั้นสูงอย่างหนึ่งใหญ่มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งต่อมาจึงมีการกระจายวัฒนธรรมสู่มหรสพท้องถิ่นอาทิ หนังตะลุง และละครเงา โดยเงานั้นมีหน้าที่ในการเชื่อมโยงความหมายให้กับสิ่งที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังฉากผ่านภาพโครงสร้างที่เกิดขึ้น ผลงานศิลปะจากเงานั้นมีการพัฒนารูปแบบ เทคนิค วิธีการรวมทั้งอุปายในการนำเสนอที่สร้างความประหลาดใจให้ผู้ชมมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้อาจเพราะคุณสมบัติของตัวตนและความหมายของเงาที่แฝงอยู่ในคติความเชื่อของมนุษย์นั้นยังคงเป็นความลึกลับ คลุมเครือ และไม่สามารถสัมผัสได้ จุดเด่นและความ

น่าสนใจของเงาที่บิอีกประเด็นหนึ่งคือ การปรากฏตัวที่เป็นปรากฏการณ์ฉาบฉวยอันจะเกิดขึ้นเฉพาะช่วงเวลา ซึ่งภาพที่เกิดขึ้นนั้นอาจมีความสัมพันธ์กับวัตถุกำเนิดหรือไม่ก็ได้

เงานั้นถือเป็นสื่อศิลปะเกิดจากการควบคุมตัวแปรทางด้านกายภาพของวัตถุกับแสง เกิดเป็นภาพที่ไร้ซึ่งตัวตนจึงไม่ก่อให้เกิดรูปธรรมอันนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากร ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางกายภาพต่อพื้นที่แสดง และไม่ก่อให้เกิดขยะ อันเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้มีความสนใจเฉพาะตัวที่จะศึกษากระบวนการ การสร้างศิลปะเงาสู่การเชื่อมโยงในการออกแบบผลงานสื่อสร้างสรรค์ในการสื่อสารถึงเอกลักษณ์ตัวตน จากการศึกษาบริบทของถิ่นกำเนิดอันในประเด็นของการนำเสนอทัศนคติต่อบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่เดิมเคยเป็นพื้นที่แหล่งอารยธรรมขอมในยุคกรุงเวียง ที่สืบทราบได้จากโบราณสถานและโบราณวัตถุอันล้ำค่าที่ถูกพบภายในอาณาเขตของจังหวัด ชื่อเมืองนครราชสีมา ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ครั้งแรกในสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ โดยมีชื่อปรากฏในกฎหมายเตียรบาลว่า เป็นเมืองหนึ่งในทำเนียบเมืองพระยามหานคร 8 เมือง ที่ต้องถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้โปรดให้พระยายมราช (สังข์) ขึ้นครองเมืองและย้ายเมืองนครราชสีมาจากที่ตั้งเดิมคือเมืองเสมา-โคราช โดยขยับมาทางทิศตะวันออกเพื่อตั้งเมืองในตำแหน่งปัจจุบัน (กรมศิลปากร, 2558) ในด้านศิลปะและวัฒนธรรมนั้น จังหวัดนครราชสีมาถูกนับว่าเป็นประตูสู่ภาคอีสาน อันก่อให้เกิดรอยต่อของการผสมผสานชนบประเพณีวัฒนธรรมจากหลายภูมิภาค วิวัฒนาการเกิดเป็นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ในปัจจุบันจังหวัดนครราชสีมาถือเป็นพื้นที่ ที่ได้รับโอกาสและความสนใจจากภาครัฐในหลายด้าน ทั้งในด้านการเป็นศูนย์กลางทางสังคมและเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ภายใต้กระบวนการการขับเคลื่อนอุทยานธรณีโคราชสู่อุทยานธรณีโลก เพื่อรับการรับรองจากยูเนสโกตามโรดแมปในปี พ.ศ. 2563 ให้เป็นดินแดนแห่ง 3 มงกุฎของยูเนสโก หรือ The UNESCO Triple Crown คือในพื้นที่ 1 จังหวัด มี 3 มรดกของยูเนสโก ประเทศที่ 4 ของโลก ต่อจากอิตาลี เกาหลีใต้ และจีน และอยู่ในกระแสของนโยบายในการผลักดันสู่การเป็นเมืองศิลปะ (สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, 2560)

จากความสำคัญที่กล่าวถึงในข้างต้นนี้เองจึงเป็นมูลเหตุให้ผู้ศึกษาเกิดความความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับมิติของการเชื่อมโยงความคิด ความรู้สึก การก่อร่าง การคลี่คลาย และสัญลักษณ์ความหมาย สู่การสร้าง Shadow Arts หรือศิลปะจากเงาที่เกิดจากการออกแบบและจัดการพื้นที่ของแสงกับวัตถุเพื่อให้การสะท้อนเงานั้นสามารถสะท้อนความหมายได้เช่นเดียวกับภาพงานศิลปะรูปแบบอื่นๆ เพื่อสร้างภาพเสมือนจากเงาผ่านการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสิ่งแวดล้อมและพื้นที่จัดแสดงสู่การผลิตความหมายใหม่ โดยได้หยิบยกสาระเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาขึ้นมาเป็นแนวความคิดในการออกแบบสื่อศิลปะเพื่อให้ผู้ที่ได้รับชมได้เกิดความรู้สึกถึงคุณค่าเชิงนิยยะของบริบทในท้องถิ่นที่คนในปัจจุบันอาจจะกำลังจะหลงลืมไป และเพื่อ

พัฒนารูปแบบผลงานศิลปะเฉพาะตนของผู้วิจัยซึ่งมีพื้นฐานเป็นคนในจังหวัดนครราชสีมาโดยกำเนิด ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงสัญลักษณ์ ผสมผสานองค์ความรู้ทางศิลปะ จินตนาการ และมุมมองทางสังคมเฉพาะตน ซึ่งนอกจากสาระที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดคุณค่าทางด้านการพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปกรรมแล้ว ตัวผลงานยังสามารถใช้เป็นต้นแบบเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต้นแบบสื่อศิลปะแบบเพื่อการจัดแสดงผลงานศิลปะให้กับจังหวัดนครราชสีมาได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาข้อมูลบริบททางสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา โดยนำข้อมูลที่ศึกษามาการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางความคิด อารมณ์ความรู้สึก สัญลักษณ์ความหมาย และการคลี่คลายรูปแบบของภาพความคิดสู่เงา ให้เกิดชุดความรู้ใหม่ด้านการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานในเชิงสุนทรีย์และการสื่อสารความความหมาย
2. เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลสู่การสร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนาเทคนิคในการออกแบบศิลปะเงา (Shadow Arts) ภายใต้แนวคิด Sima Shadow space: ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา และเผยแพร่ให้ผู้ชมได้เกิดการตระหนักรู้ถึงนัยยะของผลงานโดยใช้การปรากฏของภาพเงาสื่อถึงการคาบเกี่ยวความหมายของสิ่งที่อยู่ในภาวะของความเป็นจริงและมนต์คติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ (Art Creative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบประยุกต์ (Applied research) ในการศึกษาบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาและนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ โดยมีวิธีดำเนินการศึกษามีขั้นตอนสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ

ก. การศึกษาส่วนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดการศึกษา ดังนี้

1. เนื้อหาที่ทำการศึกษา

ทำการศึกษาด้านบริบทด้านสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาในด้านของประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในส่วนของการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ทำการศึกษาด้านบริบทด้านสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาประชากรจากการสังเกต และสอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญ

หรือนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมา และบุคคลทั่วไปด้วยวิธีการสัมภาษณ์ออนไลน์ผ่านระบบ Zoom

ข. การศึกษาส่วนที่ 2 การประเมินผลและการจัดแสดงผลงานมีรายละเอียดการศึกษา ดังนี้

1 เนื้อหาที่ทำการศึกษา

ทำการศึกษาเพื่อการประเมินผลบริบทผลการออกแบบโดยมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ และเสวนาทักษะและผลที่ได้รับจากการเผยแพร่ผลงาน เพื่อนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ของผลงานคุณนิตินพณีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจและทัศนคติจากผู้เข้าชมผลงานทั้งหมดจำนวน 81 คน รวมทั้งการจัดเวทีเสวนาทักษะของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คนในประเด็นที่สัมพันธ์ต่อผลงานในด้านการสร้างการตระหนักรู้ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการอภิปรายผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการกำหนดเครื่องมือที่ใช้เพื่อการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสำรวจทางกายภาพ การบันทึกภาพ การใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงการใช้แบบสอบถาม และแบบประเมินผลกับผู้เข้าชมผลงาน เพื่อการอภิปรายผลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผลงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา

ในงานวิจัยขั้นที่ผู้วิจัยได้มีการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยการกำหนดคุณลักษณะด้านความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ และสังคมของจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 คน และการเก็บข้อมูลจากบุคคลทั่วไปด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มแบบออนไลน์ในระบบ zoom จำนวน 60 คน และการรื้อค้นความทรงจำของผู้วิจัยเองในฐานะของประชากรที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้างต้น มาสังเคราะห์เป็นชุดข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบ Shadow Arts ผสมผสานกับกรอบทฤษฎีในการออกแบบ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่

2.1 ส่วนของชิ้นงานการออกแบบ (Final Project) โดยการออกแบบสื่อ Shadow Arts การออกแบบชุดสื่อสร้างเงาที่ได้รับแรงงูใจในการถอดรูป ก่อร่าง และคลี่คลายรูปแบบมาจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา สู่อการประมวณผล การออกแบบโดยผสมผสานเจตคติของผู้วิจัย จำนวน 4 ชิ้นงานเพื่อใช้ในการติดตั้งบนพื้นที่จัดแสดงเฉพาะ

2.2 ส่วนของการแสดงผลงาน (Exhibition) โดยการออกแบบนิทรรศการจัดแสดง Shadow Arts ในการจัดแสดงผลงานบนพื้นที่จัดแสดงส่วนหนึ่งของนครราชสีมา ณ หอศิลป์จินตนาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การวิเคราะห์และประมวลผล

1. วิเคราะห์ข้อมูล จากการจัดระเบียบผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั้งจากเอกสารและภาคสนาม และนำมาตีความ เพื่อใช้เป็นแนวทางการในการออกแบบผลงานสร้างสรรค์ Shadow Arts ภายใต้แนวคิด Sima Shadow space: ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา
2. สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเงา (Shadow Arts) และจัดนิทรรศการแสดงผลงาน
3. ทำการประเมินผลการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมผลงาน
4. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย (Research Results)

ดุซกัญนิพนธ์เรื่อง Sima Shadow space : ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมาย ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา โดยเป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ (Art Creative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบประยุกต์ (Applied research) ในการศึกษา บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และการจัดแสดงผลงานสร้างสรรค์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยใน 2 ด้านได้แก่

1. เพื่อศึกษาข้อมูลบริบททางสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา โดยนำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางความคิด อารมณ์ความรู้สึก สัญลักษณ์ความหมาย และการคลี่คลายรูปแบบของภาพความคิดสู่เงา ให้เกิดชุดความรู้ใหม่ด้านการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานในเชิงสุนทรีย์และการสื่อสารความหมาย
2. เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลสู่การสร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนาเทคนิคในการออกแบบศิลปะเงา (Shadow Arts) ภายใต้แนวคิด Sima Shadow space : ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา และเผยแพร่ให้ผู้ชมได้เกิดการตระหนักรู้ถึงนัยยะของผลงานโดยใช้การปรากฏของภาพเงาสื่อถึงการคาบเกี่ยวความหมายของสิ่งที่อยู่ในภาวะของความเป็นจริงและมนโคติ

โดยมีผลการวิจัยจากการศึกษาข้อมูลบริบททางสังคม ศิลปะและวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา โดยนำข้อมูลที่ศึกษามาใช้ในการออกแบบศิลปะเงา (Shadow Arts) ภายใต้ความคาดหวังในการสร้างชุดความรู้ใหม่ด้านการออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน ในเชิงสุนทรีย์ และการสื่อสารความหมายในด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของงานวิจัยชุดนี้ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานจากการศึกษาข้อมูลที่บริบท และตัวตนของความเป็นจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษาข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งในด้านของ

การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างและผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการวิจัยสร้างประสบการณ์ส่วนตัว ในการประกอบร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานศิลปะในงานในรูปแบบต่างๆ ของศิลปินทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่ส่งอิทธิพลกับกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานใน 3 ส่วน ได้แก่ 1.การใช้แสงเงาและการสื่อความหมาย 2. การวิเคราะห์ทัศนศิลปธาตุและแนวคิดเพื่อการสร้างสรรค์ผลงาน 3. การวิเคราะห์ผลงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ โดยได้คัดเลือกประเด็นสาระของสัญญาณจากแนวคิดประสบการณ์นิยม โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลในรูปแบบของวิธีแบบมานุษยวิทยาตามแนวคิดปรากฏการณ์นิยม โดยการนำเสนอผลงานในรูปแบบของศิลปะเงา (Shadow Arts) ที่ใช้เงาเป็นส่วนในการเชื่อมโยงความหมายให้กับผลงานประติมากรรมสื่อผสมอันเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างมิติของพื้นที่งานศิลปะที่จะสร้างการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Experience) ร่วมกับการใช้จินตภาพที่เกิดขึ้น โดยในการนี้ผู้วิจัยได้มีความต้องการให้ผลงานที่เกิดขึ้นสามารถสร้างการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้ชมได้ทั้งในด้านของการสร้างประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการผลิตความหมาย และสร้างกิจกรรมให้ผู้ชมได้ใช้จินตนาการของตนเองเพื่อให้เกิดผลทางสุนทรียะภายใต้แนวความคิดในการศึกษาถึงสัญลักษณ์ และเอกลักษณ์ของบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา

ในกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลสู่การสร้างสรรค์ผลงาน และพัฒนาเทคนิคในการออกแบบศิลปะเงา (Shadow Arts) ภายใต้แนวคิด Sima Shadow space : ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการวิเคราะห์จากข้อมูล ผลการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง และเจตคติของผู้วิจัยที่สามารถวิเคราะห์และแบ่งอัตลักษณ์ของจังหวัดนครราชสีมาออกเป็น 3 บริบทได้แก่ บริบทด้านประวัติศาสตร์ จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานปรากฏหลักฐานการสร้างอารยธรรมตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์และมีบทบาทในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ชาติไทยหลายเหตุการณ์ บริบทด้านศิลปวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมาโดดเด่นที่การผสมผสานวัฒนธรรมหลายสัญชาติแบบพหุวัฒนธรรมจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง และบริบทด้านสภาพแวดล้อมสังคมที่เป็นสังคมและมีวิถีชีวิตที่ผสมผสานระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบทภายในพื้นที่ร่วมซึ่งเป็นรอยต่อของความเป็นอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยการออกแบบผลงานสร้างสรรค์จำนวน 4 ผลงานได้แก่

ภาพที่ 1 ผลงานชิ้นที่ 1 ศูนย์รวมจิตใจ “Center Space”
(สุธิดา วรรณะปรกรณ์, 2565)

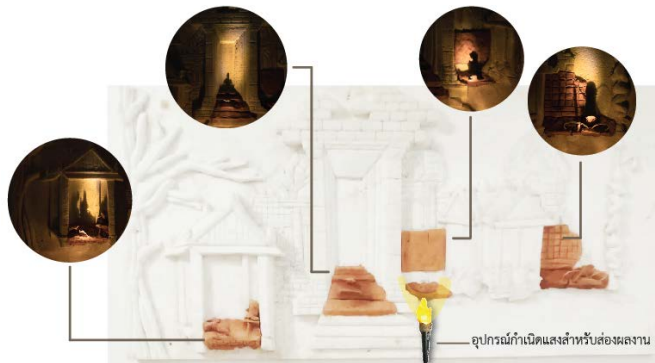
ภาพถ่ายผลงานก่อนและหลังการปฏิสัมพันธ์ด้วยการการส่องไฟ เป็นการสื่อถึงศูนย์รวมแห่งจิตวิญญาณของชาวจังหวัดนครราชสีมาซึ่งก็คือคุณย่าโมโดยตัวโครงสร้างของงานต้องการจะสื่อถึงรากฐานของกำแพงเมือง ที่ถึงแม้ว่าจะเป็นการบูรณะและจำลองแบบขึ้นมา แต่ก็สามารถสื่อถึงจิตใจสื่อถึงความสามัคคี ความภาคภูมิใจในความเป็นคนโคราช เป็นหลานย่าโม เปรียบได้กับรากฐานของเมืองที่มั่นคง

ภาพที่ 2 ผลงานชิ้นที่ 2 ผืนดินแห่งจิตวิญญาณ “Spirit Space”
(สุธิดา วรรณะปรกรณ์, 2565)

เป็นการสื่อถึงความเป็นมาของอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ร่วมผืนแผ่นดินที่ต่างยุคต่างสมัยเริ่มด้วยในยุคไมโอซีนช่วงกลาง (16 -11 ล้านปีก่อน) ใช้ภาพแทนของ กอมโฟทีเรียม ซึ่งขุดพบที่พื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ถัดมาเป็นภาพเขียนโบราณติดผนังหิน วัดเขาจันทร์งามที่แสดงถึงจุดเริ่มต้นของอารยธรรมของมนุษย์โบราณที่มีการสื่อสารถึงการล่าสัตว์ การประกอบพิธีกรรม โดยประเด็นที่น่าสนใจคือการมีสุนัขเป็นส่วนหนึ่งของภาพ ถัดมาเป็นยุคของรากอารยธรรมร่วมอันรุ่งเรืองโดยใช้

ปราสาทหินภาพเพน ถัดมาเป็นยุคสมัยแห่งวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญสู่การก่อร่างสร้างเมืองจากอดีตจนกลายเป็นเมืองโคราชในปัจจุบัน

ภาพที่ 3 ผลงานชิ้นที่ 3 ตำโคราช “Culture Space”

(สุธิดา วรรณะปรกรณ์, 2565)

เป็นการสื่อความหมายถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมซึ่งแฝงนัยยะอยู่ในชนบพระเพณีย์ และวัฒนธรรมพื้นถิ่นอันได้แก่ พื้นที่ศาลหลักเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ของการแสดงศิลปะ วัฒนธรรมพื้นถิ่นทั้งลิเกโคราช และการแสดงจ๊วโคราช พื้นที่ปราสาทหินพิมายที่ฉายภาพเงาของผลงานประติมากรรมรูปเหมือนพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 พื้นที่ลานวัฒนธรรมข้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีซึ่งเป็นพื้นที่หลักในการจัดการแสดงเพลงโคราช

ภาพถ่ายผลงาน

ภาพถ่ายผลงานหลังส่องไฟ

ภาพที่ 4 โคราชในฝัน “Future Spa

(สุธิดา วรรณะปรกรณ์, 2565)

เป็นการสื่อถึงโคราชในภาพของเมืองใหญ่ที่พร้อมไปด้วยสาธารณูปโภคทั้งมอเตอร์เวย์ รถไฟความเร็วสูง ตึกสูง และแลนด์มาร์คหลายพื้นที่ ซึ่งในกระบวนการของการขยายเมืองนั้นก็ส่งผลเชิงรูปธรรมหลายด้าน อาทิ สภาพซ่อมบำรุงพื้นถนนที่ส่งผลต่อการจราจร ปัญหาฝุ่นละอองจากงานก่อสร้าง ตลอดจนปัญหาเรื่องคนจรจัดและการไล่ที่ทำทางเพื่อการขยายเมือง

โดยผลงานทั้งหมดได้ถูกเผยแพร่และจัดแสดงและมีผลการประเมินทัศนคติและความพึงพอใจต่อผลงานสร้างสรรค์จำนวน 4 ชุด ได้แก่ ผลงานที่ 1 ศูนย์รวมจิตใจ ผลงานที่ 2 ผืนดินแห่งจิตวิญญาณ ผลงานที่ 3 ต้าโคราช และผลงานที่ 4 โคราชในฝัน โดยมีการประเมินความพึงพอใจต่อผลงานสร้างสรรค์ ในด้านความรู้สึกถึงความงามไปพร้อมกับเกิดความตระหนักถึงความหมายที่สื่อถึงจังหวัดนครราชสีมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ด้านรูปแบบของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการผลิตความหมายได้ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ด้านความเหมาะสมของการเชื่อมโยงสัญลักษณ์ สู่ชุดข้อมูลที่สะท้อนถึงบริบททางสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 คุณค่าด้านสุนทรียะและการตระหนักคุณค่าตามวัตถุประสงค์ของผลงานสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ในด้านผลการมีปฏิสัมพันธ์และทัศนคติต่อผลงานพบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่เกิดกระบวนการเรียกคืนความทรงจำและระลึกถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ สร้างความภาคภูมิใจในลักษณะท้องถิ่นนิยมซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผลงาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ดัชนีนิพนธ์ชุดนี้เป็นผลการศึกษาข้อมูลบริบททางสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา โดยนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางความคิด อารมณ์ความรู้สึก สัญลักษณ์ความหมาย และการคลี่คลายรูปแบบของภาพความคิดสู่เงา ให้เกิดชุดความรู้ใหม่ด้านการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานในเชิงสุนทรียะและการสื่อสารความหมายผ่านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างงานศิลปะและประสบการณ์ศิลปะที่มีผู้ชมเป็นส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้เลือกที่จะศึกษาในประเด็นของบริบทการศึกษาทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการระบุอัตลักษณ์ในเชิงลึกของจังหวัดนครราชสีมาผ่านการศึกษาข้อมูลทั้งภาคทฤษฎี ด้านสังคม วัฒนธรรม รวมถึงการดึงเจตคติของผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัยซึ่งเป็นชาวจังหวัดนครราชสีมา มาใช้ในการระบุถึงอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ที่แสดงถึงตัวตนของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสร้างผลงานศิลปะเงาในรูปแบบของผลงานประติมากรรมสื่อผสม โดยให้ความสนใจกับแนวคิดในการจัดระบบสัญลักษณ์ซึ่งอ้างอิงจากแนวความคิดของ Ferdinand de Saussure (1974) เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานใน 2 รูปแบบ ได้แก่ การสร้างชุดโครงสร้างของผลงาน เพื่อการกำหนดรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ในการสื่อสารถึงการรับรู้ต่อตัวงาน และออกแบบกระบวนการสร้างการปฏิสัมพันธ์กับผลงานผ่านการส่องไฟเพื่อแสดงถึงภาพเงาที่ซ่อนอยู่ในลักษณะของ Paradigmatic code ซึ่งเป็นการแสดงความหมายของกลุ่มของสัญลักษณ์ที่ทดแทนความหมายดั้งเดิม และผลิตความหมายร่วมโดยการสร้างรูปสัญลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ด้านบริ

บทของจังหวัดนครราชสีมา ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Umberto Eco ในการวิเคราะห์และการผลิตซ้ำทางสัญลักษณ์โดยการเรียกชื่อ “ประสบการณ์” ร่วมกับการขยายฐานแนวความคิดของ Charles Sanders Peirce (1995) ในการถอดจำแนกองค์ประกอบของสัญลักษณ์ ที่ประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ของสื่อกลางหรือพาหะที่เป็นตัวนำความหมายไปสู่ผู้รับสารที่แสดงถึงนัยยะที่ใช้เชื่อมโยงสู่การผลิตความหมาย

ในด้านการสังเคราะห์ข้อมูลสู่การสร้างสรรคผลงาน และพัฒนาเทคนิคในการออกแบบศิลปะเงา (Shadow Arts) ภายใต้แนวคิด Sima Shadow space : ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา ได้มีการจัดแสดงและเผยแพร่ให้ผู้ชมได้เกิดการตระหนักรู้ถึงนัยยะของผลงานโดยใช้การปรากฏของภาพเงาสื่อถึงการคาบเกี่ยวความหมายของสิ่งที่อยู่ในภาวะของความเป็นจริงและมโนคติ โดยใช้เทคนิคในการออกแบบสร้างสรรค์งานศิลปะการจัดวางเพื่อเป็นสื่อแสดงศิลปะเงา (Shadow Arts) โดยใช้รูปแบบการสื่อสารสาระแบบศิลปะเน้นแนวคิด (Conceptual Arts) บนพื้นที่จัดแสดงที่สามารถควบคุมแสงและเงาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ภาพของเงาดำในการทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ในการเชื่อมโยงประสบการณ์ทางสังคมของผู้ชมกับการรับรู้ในการสื่อความหมายแบบเป็นเหตุเป็นผลกันโดยอ้างอิงแนวคิดของ Marie Gillespie & Jason Toynbee (2006) ในการตีความซึ่งประกอบสร้างขึ้นมาจากตัวบุคคล ค่านิยม หรือทัศนคติภายใต้กรอบของสังคมและวัฒนธรรมร่วมกับกลไกที่พัฒนาสู่ภาพแทนของมายาคติที่เกิดขึ้นในนิยามของความเป็นจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการสร้างการรับรู้ต่อผลงาน และการเกิดผลเชิงทัศนคติในการตระหนักรู้ถึงความหมายแฝงในรูปแบบของท้องถิ่นนิยม เกิดความภาคภูมิใจและเกิดการพัฒนานองค์ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถนำไปสู่การต่อยอดและพัฒนาต้นแบบสื่อศิลปะแบบเพื่อการจัดแสดงผลงานหรือสื่อนิทรรศการที่รวบรวมสารสนเทศของจังหวัดนครราชสีมาในประเด็นสาระอื่นๆได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลงานวิจัยชุดนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในด้านการศึกษานิเทศศาสตร์ทางสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา

1.2 งานวิจัยชิ้นนี้เป็นผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ และพัฒนาเทคนิคในการออกแบบศิลปะเงา (Shadow Arts) จากการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางความคิด อารมณ์ความรู้สึก สัญลักษณ์ ความหมาย และการคลี่คลายรูปแบบของภาพสู่เงา ภายใต้แนวคิด Sima Shadow space : ศิลปะเงา ในมิติของการสะท้อนความหมายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา

1.3 สามารถนำแนวความคิดไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต้นแบบของการผสมผสานระหว่างสื่อศิลปะร่วมสมัยกับการออกแบบและจัดการสารสนเทศเพื่อเป็นต้นแบบของสื่อการ

เรียนรู้รูปแบบใหม่ หรือพัฒนาสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของจังหวัด นครราชสีมาได้ในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยที่ต่อยอดจากผลการวิจัยชุดนี้สามารถต่อยอดแนวความคิดในการเพิ่มโจทย์ หรือประเด็นทางการศึกษาที่ครอบคลุมสาระที่แตกต่าง หรือเป็นประเด็นตัวอย่างในการศึกษาในพื้นที่ หรือกรณีศึกษาอื่นๆเพิ่มเติม

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการผลักดัน ส่งต่อกลไก และการต่อยอดการใช้งาน ผลงานวิจัยชุดนี้สู่การสร้างการรับรู้แก่จังหวัดและสังคมภายนอก เพื่อเป็นการยกระดับการสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบของสื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมในประเด็นอื่นๆต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. (2560).

แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2561- พ.ศ. 2564). สืบค้น 10 พฤษภาคม 2563, จาก

http://www.nakhonratchasima.go.th/strategy/strg_plan61_64_section1_3.pdf

กำจร สุนพงษ์ศรี. (2559). *สุนทรียศาสตร์ หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุชาติ เกาทอง. (2559). *ศิลปวิจัย : สร้างวิชาการแบบการปฏิบัติสร้างสรรค์ศิลปะ*. ชลบุรี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุรศักดิ์ เขียงกา. (2557). *ทัศนศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. (2558). *ปกิณกะศิลปวัฒนธรรม เล่ม 21 จังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

Gillespie, M., Toynbee, J. (2006). *Analyzing Media Texts*. London: McGraw-Hill Education.

Peirce, C. S. (1995). *Peirce on signs: Writings on semiotic*. Chapel Hill: Univ. of North Carolina Press.

Saussure, F. D. (1974). *Course in General Linguistics*. London: Collins.

คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการ
สำนักงานงบประมาณ

Quality of Working Life and Organizational Engagement
of Government Officer Budget Bureau

รักษ์สุดา กาจारी¹ อรนันท์ กลันตปุระ²

Ruksuda Kajaree, Oranan Gluntapura

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ 2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ 3. เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการสำนักงานงบประมาณจำนวน 271 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติการทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษา พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ข้าราชการสำนักงานงบประมาณมีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน ระดับตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรต่างกัน และคุณภาพชีวิตการทำงานในด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและมีความปลอดภัย ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาทักษะและความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี ด้านลักษณะงานที่ทำให้เกิดความเจริญในหน้าที่การงานและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการบูรณาการทางสังคมของ

Received: 2022-05-06 Revised: 2022-06-19 Accepted: 2022-06-20

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Arts Program Department of Political Science and Public Administration Faculty of Social Sciences Kasetsart University. Corresponding Author e-mail: ruksuda.k@ku.th

² สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Department of Political Science and Public Administration Faculty of Social Sciences Kasetsart University. e-mail: fsocong@ku.th

ผู้ปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของหลักกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม และด้านลักษณะงานมีส่วนสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): คุณภาพชีวิตการทำงาน; ความผูกพันต่อองค์กร; สำนักงานงบประมาณ

Abstract

The objectives of this study were 1. to study the level of organizational engagement of Government Officer Budget Bureau, 2. to study the level of the quality of working life of Government Officer Budget Bureau, 3. to compare the organizational engagement of Government Officer Budget Bureau. Classified by personal factors 4. to study the relationship between quality of working life and organizational engagement of Government Officer Budget Bureau. The factors used in the study were personal characteristics factors, quality of work life and Engagement to the organization of government officials, Bureau of the Budget. The sample consists of 271 Government Officer Budget Bureau. The data were collected by questionnaire. The statistical tools used for the analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Pearson Product Moment Correlation Coefficient. The level of statistical significance was set at .05 The results of this study found that the level of the organizational engagement of Government Officer Budget Bureau was high. The level of the quality of working life of Government Officer Budget Bureau was high. The hypothesis testing revealed that the personal characteristics factors such as age, status, educational level, working age, position level and monthly income, are related to different organizations engagement. The quality of Government Officer Budget Bureau working life aspects which were adequate and fair compensation, healthy and safe environment, development of human capacities, growth and security, social integration, constitutionalism, the total life space and social relevance was related to the organizational engagement of Government Officer Budget Bureau at was .05 statistical significance level.

Keywords: Quality of Working Life; Organizational Engagement, Officer Budget

บทนำ (Introduction)

คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ การมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุขจากสภาพที่ตนเองได้รับการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความรู้สึกดีต่อตนเอง ต่องาน และต่อองค์กร การปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานถือเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาองค์กร ช่วยส่งเสริมให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ช่วยลดปัญหาการขาดงาน การโอนย้ายหรือลาออก และทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้า เมื่อข้าราชการมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีก็จะส่งผลให้มีความผูกพันต่อองค์กร เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับองค์กร มีความรู้สึกว่าตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ได้รับการยอมรับในองค์กร จึงมีความศรัทธารวมถึงความจงรักภักดีและตั้งใจที่จะใช้ความพยายามที่มีอยู่ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์กรนั้นต่อไป ตลอดจนมีการแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร พร้อมทั้งทุ่มเทแรงกายแรงใจทำงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความผูกพันต่อองค์กรนับเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างหนึ่งของสมาชิกขององค์กร เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพและอยู่รอดต่อไป องค์กรต้องสามารถสรรหาข้าราชการที่มีคุณภาพเข้ามาเป็นสมาชิกขององค์กร และต้องรักษาให้ข้าราชการเหล่านั้นคงอยู่กับองค์กรอย่างมีคุณค่า ด้วยการพยายามสร้างทัศนคติของความผูกพันที่ดีกับองค์กรให้เกิดขึ้นกับสมาชิกแต่ละคนในองค์กร จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งด้วย เนื่องจากความผูกพันต่อองค์กรนั้นเป็นทัศนคติที่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานกับองค์กรเพื่อทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Steers and Porter, 1993)

สำนักงานประมามีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐในด้านการงบประมาณ ต้องทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณของชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้บรรลุภารกิจของรัฐและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ตอบสนองความต้องการของประชาชน เมื่อข้าราชการสำนักงานประมามีได้รับมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชา ข้าราชการจะต้องปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายและตามเวลาที่กำหนดเพื่อให้เป็นไปตามแผนของวงจรงบประมาณในแต่ละปี ต้องรวบรวมเอกสาร มีการประสานงานจากหน่วยงานภายนอก นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเรียบเรียงเพื่อนำเสนอผู้บังคับบัญชา จึงเป็นเหตุให้ข้าราชการสำนักงานประมาเกิดความกดดันและรู้สึกเครียดซึ่งอาจจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานประมา

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานประมา ซึ่งมีอัตราการโอนย้ายหรือลาออกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยจะสามารถนำผลการศึกษาไปนำเสนอผู้บริหารระดับสูงเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการสร้างความผูกพันต่อองค์กรและเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ

ข้าราชการ และเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานประมาณให้มีความเหมาะสม เพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานประมาณ
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการสำนักงานประมาณ
3. เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานประมาณ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานประมาณ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานประมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการสำนักงานประมาณ 840 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการสำนักงานประมาณจำนวน 271 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1976, p. 1088)

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรคือ ข้าราชการสำนักงานประมาณจำนวน 840 คน กลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1976) คิดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 271 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม พ.ศ. 2565 มีการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยนำไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำไปทดสอบ (Try out) กับข้าราชการกรมบัญชีกลาง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient) พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น 0.97 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 271 คน โดยมีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2565 ซึ่งได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์และ

ประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลค่าสถิติต่างๆ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 โดยใช้สถิติอย่างง่าย เปรียบเทียบเป็นร้อยละ (Percentage of Frequency) คำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้าน ภาพรวมของแต่ละด้านและโดยภาพรวมทั้งหมด จากนั้นนำค่าข้อมูลสถิติที่ได้จากการประมวลผล มาทำการวิเคราะห์ โดยแยกวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานในการศึกษา แล้วอภิปราย สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ซึ่งวิเคราะห์จากค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณโดยใช้สถิติ คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระดับค่าเฉลี่ยใช้เพื่ออธิบายปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ

ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติการทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานงบประมาณโดยแปลงผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่ามากกว่า 0.80 แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าระหว่าง 0.50 - 0.80 แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าน้อยกว่า 0.50 แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 153 คน (ร้อยละ 56.5) มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 97 คน (ร้อยละ 35.8) สถานภาพโสด จำนวน 151 คน (ร้อยละ 55.7) มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 190 คน (ร้อยละ 70.1) มีอายุการทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 130 คน (ร้อยละ 48.0) ระดับตำแหน่งชำนาญงาน/ชำนาญการ จำนวน 106 คน (ร้อยละ 39.1) มีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 107 คน (ร้อยละ 39.5)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันต่อองค์การ
ของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ

(n=271)

ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ	4.16	.78	สูง	2
2. ด้านความพยายามทำเพื่อประโยชน์ขององค์การอย่างเต็มที่และเต็มกำลังความสามารถ	4.33	.63	สูง	1
3. ด้านความต้องการที่จะดำรงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์การต่อไป	3.76	.90	สูง	3
ภาพรวม	4.08	.70	สูง	

2. ระดับความผูกพันต่อองค์การ ข้าราชการสำนักงานงบประมาณมีระดับความผูกพันต่อองค์การโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$)

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพยายามทำเพื่อประโยชน์ขององค์การอย่างเต็มที่และเต็มกำลังความสามารถมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.33$) ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.16$) และด้านความต้องการที่จะดำรงอยู่เป็นสมาชิกภาพขององค์การต่อไป อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน
ของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ

(n=271)

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม	3.46	1.0	ปานกลาง	8
2. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย	3.66	.94	ปานกลาง	6

3. ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี	4.00	.81	สูง	4
4. ด้านลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน	4.00	.84	สูง	5
5. ด้านลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน	4.05	.78	สูง	2
6. ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของหลักกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม	4.02	.88	สูง	3
7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงานโดยส่วนรวม	3.52	1.0	ปานกลาง	7
8. ด้านลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง	4.26	.77	สูง	1
ภาพรวม	3.87	.77	สูง	

3. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน ข้าราชการสำนักงานงบประมาณมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.87$)

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมโดยตรง มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.05$) ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของหลักกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.00$) ด้านลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.66$) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงานโดยส่วนรวม มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.52$) และด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$)

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ข้าราชการสำนักงานงบประมาณที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความผูกพันต่อการของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ แตกต่างกัน

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีความผูกพันต่อการของข้าราชการสำนักงานงบประมาณไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อายุการ

ทำงาน ระดับตำแหน่ง และรายได้ต่อเนื่องแตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานงบประมาณแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ มีความสัมพันธ์กับ ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการสำนักงานงบประมาณโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและมีความปลอดภัย ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาทักษะและความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี ด้านลักษณะงานที่ทำให้เกิดความเจริญในหน้าที่การงานและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของหลักกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม และด้านลักษณะงานมีส่วนสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 3 การสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	r	Sig	ผลการทดสอบ	
			สมมติฐาน	
			เป็นไป	ไม่เป็นไป
			ตาม สมมติฐาน น	ตาม สมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1 ข้าราชการสำนักงานงบประมาณที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์การ แตกต่างกัน				
1.1 เพศ				✓
1.2 อายุ			✓	
1.3 สถานภาพสมรส			✓	
1.4 ระดับการศึกษา			✓	
1.5 อายุการทำงาน			✓	
1.6 ระดับตำแหน่ง			✓	
1.7 รายได้ต่อเดือน			✓	

สมมติฐานที่ 2 คุณภาพชีวิตการทำงานของ

ข้าราชการ

สำนักงานประมาณ มีความสัมพันธ์กับ ความผูกพัน	.856*	.00	✓
ต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานประมาณ โดย		0	
ภาพรวม			
2.1 ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็น	.720*	000	✓
ธรรม			
2.2 ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและมีความ	.741*	000	✓
ปลอดภัย			
2.3 ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนา	.787*	000	✓
ทักษะและความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี			
2.4 ด้านลักษณะงานที่ทำให้เกิดความเจริญใน	.772*	000	✓
หน้าที่การงานและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน			
2.5 ด้านลักษณะงานมีส่วนช่วยในการส่งเสริม	.764*	000	✓
การบูรณาการ			
ทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน			
2.6 ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของหลัก	.771*	000	✓
กฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม			
2.7 ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการ	.635*	000	✓
ปฏิบัติงาน			
โดยส่วนรวม			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ระดับความผูกพันต่อองค์การ พบว่า ข้าราชการสำนักงานประมาณส่วนใหญ่มีระดับความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับสูง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความพยายามทำเพื่อประโยชน์ขององค์การอย่างเต็มที่และเต็มกำลังความสามารถ มีระดับความผูกพันต่อองค์การมากที่สุด เนื่องจาก ข้าราชการสำนักงานประมาณมีความยินดีที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถถึงแม้ว่าจะมีการะงานเพิ่มมากขึ้น ข้าราชการสำนักงานประมาณมีความเต็มใจที่จะทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับงานที่ได้รับมอบหมายและกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด หากภาระงานมากจนไม่สามารถทำให้เสร็จได้ในเวลา ข้าราชการสำนักงานประมาณก็จะใช้เวลานอกเหนือเวลาราชการปฏิบัติงานจนสำเร็จเป็นไปตามปฏิทินงบประมาณ และให้เป็นไปตามแผนงาน

2. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน พบว่า ข้าราชการสำนักงานงบประมาณมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับสูง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมโดยตรง มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานมากที่สุด เนื่องจาก อาชีพข้าราชการสำนักงานงบประมาณเป็นอาชีพที่ทำประโยชน์ให้กับสังคม ทำให้บุคคลทั่วไปในสังคมชื่นชม ตลอดจนบุคคลในครอบครัวให้การสนับสนุน และข้าราชการสำนักงานงบประมาณก็มีความภูมิใจในอาชีพของตนเอง

3. การทดสอบสมมติฐาน

3.1 สมมติฐานที่ 1 ข้าราชการสำนักงานงบประมาณที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ข้าราชการสำนักงานงบประมาณที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสอายุการทำงาน ระดับตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันวานี ประกอบของ (2561) ที่ศึกษา คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของบุคลากรโรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ และเอกลักษณ์ ชุมภูชัย (2561) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การกรณีศึกษา พนักงานที่ทำงานอยู่ภายใต้การดูแลของบริษัท สกิลพาวเวอร์ เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด (แมนพาวเวอร์ สาขาลำพูน) เนื่องจากบุคลากรที่มีอายุ อายุการทำงาน ระดับตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือนสูงกว่าเป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาเป็นระยะเวลานาน ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาในด้านต่างๆ และมีความสัมพันธ์กับบุคลากรในองค์การเป็นอย่างดี และบุคลากรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย รวมทั้งวิเคราะห์แนวทางและเป้าหมายขององค์กร และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ดี จึงทำให้มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่า รวมถึงบุคลากรที่มีสถานภาพสมรส เป็นบุคลากรที่มีวุฒิภาวะในด้านชีวิตครอบครัว มีภาระค่าใช้จ่าย จึงมีความมุ่งมั่นพยายามที่จะดำรงอยู่ในองค์การและมีความผูกพันต่อองค์การมากกว่า

3.2 สมมติฐานที่ 2 คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ มีความสัมพันธ์กับ ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 รวมทั้งปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานทั้ง 8 ด้านมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชมงคล คำชู (2556) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา แสดงให้เห็นว่า การที่บุคลากรในองค์การมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจะส่งผลให้ความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับดีไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของฮิธส์และคัมมิ่ง ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์บ่งชี้และ

องค์ประกอบของการมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน 8 ประการ และ สโกรแวน ที่ได้สรุปประโยชน์ของการมีคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ว่าจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจในการทำงานสูงสุด เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น ช่วยลดอัตราการขาดงานหรือการลาออก ทำให้เกิดมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

สำนักงานประมาณควรจัดให้มีสวัสดิการด้านค่าตอบแทนพิเศษ เงินประจำตำแหน่ง หรือ ค่าตอบแทนสำหรับการทำงานนอกเวลาราชการให้แก่ข้าราชการสำนักงานประมาณ เพื่อให้เหมาะสมกับภาระงานที่ต้องรับผิดชอบและให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะส่งผลให้ข้าราชการสำนักงานประมาณมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีและมีความผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น และสำนักงานประมาณควรจัดให้มีสถานที่จอดรถเพียงพอและปลอดภัย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรสำนักงานประมาณ และจัดให้มีสถานที่พักผ่อน เพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ซึ่งจะช่วยลดความตึงเครียดจากการทำงานลงได้ จะส่งผลให้บรรยากาศในสำนักงานประมาณน่าอยู่มากขึ้น รวมถึง ผู้บังคับบัญชาควรมอบหมายงานในปริมาณที่เหมาะสมให้แก่ข้าราชการสำนักงานประมาณ มีการกระจายหน้าที่ความรับผิดชอบให้เท่าเทียมกัน เพื่อให้มีการจัดสรรเวลาทำงานกับเวลาส่วนตัวให้มีความสมดุล

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษากลุ่มบุคลากรประเภทอื่นนอกเหนือจากข้าราชการสำนักงานประมาณ เนื่องจากบุคลากรสำนักงานประมาณมีหลายกลุ่ม ประกอบด้วย พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างตามสัญญา ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อสำนักงานประมาณในการปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ เกี่ยวกับตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร เช่น ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร และปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน

2.3 ควรใช้วิธีการศึกษาที่หลากหลาย เช่น การศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง ซึ่งผลการศึกษาที่ได้อาจมีความแตกต่างหรือมีความชัดเจนมากกว่าการศึกษาในครั้งนี้

2.4 ควรมีการวางแผนการเก็บข้อมูลให้เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรใช้ช่องทางออนไลน์เพื่อลดการสัมผัสเพื่อความปลอดภัยของผู้ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง (References)

- โชติรส คนรักษา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานระดับปฏิบัติการ ธนาคารออมสินภาค 8. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ณัฐกร โสภานันท์. (2560). คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กรที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการสำนักงานสถิติแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ธันวณี ประกอบทอง. (2560). คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของบุคลากรโรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- รัชมงคล คำชู. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต. (2555). คู่มือการวัดความสุขด้วยตนเอง (HAPPINOMETER). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส.
- เอกลักษณ์ ชุมภูชัย. (2561). การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร กรณีศึกษา พนักงานที่ทำงานอยู่ภายในการดูแลของบริษัท สกิลพาวเวอร์ เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด (แมนพาวเวอร์ สาขาลำพูน). สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
Development of the Transformational Leadership of Small-Sized
School Administrators under the Supervision of Phetchabun Primary
Educational Service Area Office 3

วันเพ็ญ ดาราวงค์¹ ชัชชญา พิระธรณิศร์²

Wanpen Darawong, Chatchaya Perathoranich

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างคือ ครู จำนวน 236 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากผู้บริหารระดับนโยบาย และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน โดยวิเคราะห์เนื้อหา และหาข้อค้นล้าดับความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดย รวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นที่สุดคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 คือ ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาล กำหนดวิสัยทัศน์ มีเป้าหมาย แนวทางและทิศทางที่ชัดเจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การรับฟังความคิดเห็น และมอบหมายงานตามความสามารถของผู้ร่วมงาน

คำสำคัญ(Keywords): ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ผู้บริหารสถานศึกษา; โรงเรียนขนาดเล็ก

Received: 2022-05-06 Revised: 2022-06-06 Accepted: 2022-06-08

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
Graduate Student Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers
College, Rangsit University. Corresponding Author e-mail: wonpendarawong@gmail.com

² วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต Suryadhep Teachers College, Rangsit University.

Abstract

This research aimed to investigate the current status, the desired status, and needs for the development of the transformational leadership of administrators of small-sized schools under the supervision of Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. This descriptive research collected data from 236 teachers using a 5-scale questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Additional data were obtained through semi-structure interviews with 5 key informants who were small-sized school administrators. Content analysis and Priority Needs Index Modified (PNI modified) were also employed. The results revealed that 1) the current status and the desired status of the transformational leadership of small-sized school administrators in four aspects was high. The highest need was idealized influence. 2) To develop their transformational leadership, the research recommended that administrators follow the principle of good governance, having vision and clear goals and direction. In addition, the promotion of participation of all sectors, receptiveness, and effective work allocation and delegation was recommended.

Keywords: Transformational Leadership; School Administrators; Small-Sized Schools

บทนำ (Introduction)

การศึกษานั้นเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดเพื่อพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัย โดยนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลนั้นจัดให้มีการเรียนฟรี 15 ปี เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข และประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 โดยการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) โดยมีความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาไทย ที่ยังมีปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยในทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหาร จัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาด ความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทย ส่วนใหญ่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ในการจัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นยุคการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง จากการปฏิรูประบบการศึกษาดังกล่าว ทำให้การบริหารจัดการในด้านต่างๆ ทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีลักษณะภาวะผู้นำสูง (อำพล ช่างพินิจ, อุดลย์ วังศรีคุณ, และเกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์, 2559) ภาวะผู้นำเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญในด้านความคิดเชิงวิเคราะห การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน มีการสร้างพันธกิจเพื่อให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ปลุกฝังวัฒนธรรมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน กระตุ้นและส่งเสริมการใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์และการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์การ เพื่อให้้องค์การสามารถปรับตัว พัฒนาขีดความสามารถภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีการแข่งขันที่สูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน (นฤมล จิตรเอื้อ, 2560)

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า มีโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3, 2562) ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กจะประสบปัญหามากในเรื่องของงบประมาณที่จะนำมาจัดการบริหารงานในโรงเรียน และต่อมาคือในเรื่องของบุคลากร มีครูไม่ครบชั้น ครูหนึ่งคนสอนมากกว่าหนึ่งชั้นเรียน ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง ขาดทั้งอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และขาดแคลนครูตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ (อักรณัย ขวัญอยู่, 2558) ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงถึงความสามารถในการบริหารงานทุกงาน และบุคลากรให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมาย จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับ และกล่าวถึงกันมาก คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้นมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพขององค์การ สร้างความพึงพอใจในการทำงาน และการพัฒนาบุคลากรในองค์การ (ขจรอรุณ พงศ์วิริทธิ์ร, สาลินี ชัยวัฒนพร, ศิกัญจน์มณี ไชเออร์ส, ภาคภูมิ ภักวิภาส และสุธิมนต์ ทรงศิริโรจน, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อทำให้ทราบข้อมูลของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการคือ 1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3. การกระตุ้นทางปัญญา 4. การสร้างแรงบันดาลใจ โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ และการรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งเป็นการสนทนอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบข้อมูลที่ต้องการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2563 แยกเป็น 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองไผ่ อำเภอ빙สามพัน อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ รวม 785 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 236 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Mogan, 1970.p 607-610) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.5 % และ ระดับความเชื่อมั่น 95 % ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) พิจารณาจากเครื่องมือที่มีผู้วิจัยทำมาก่อนภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format) จำนวน 40 ข้อ โดยมี 4 ด้าน ดังนี้ 1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3. การกระตุ้นทางปัญญา 4. การสร้างแรงบันดาลใจ โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating &

Scale) 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert's Scale) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2554, น. 225) คือ ระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 5 คะแนน จนถึงระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน และแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อยที่สุด

การหาคุณภาพแบบสอบถามดำเนินการโดยนำเครื่องมือในการวิจัยที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาและการใช้ภาษาโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1 จากนั้นทดลองใช้ (Try Out) เครื่องมือวิจัย กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1984) ซึ่งเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ผู้วิจัยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.953 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.973 และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยวิเคราะห์เนื้อหา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมจากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยตรง โดยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับการบรรยายลักษณะของส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรูปแบบของผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการสัมภาษณ์โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 236 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ตำแหน่ง ครู คศ. 3 วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน อยู่ระหว่าง 16 - 25 ปี

ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวม 4 ด้าน นั้นสามารถวิเคราะห์ ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา ใน โรงเรียนขนาดเล็ก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S. D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ ที่
1. ด้านการมีอิทธิพล อย่างมีอุดมการณ์	3.49	0.64	ปาน กลาง	4.36	0.60	มาก	0.25	1
2. ด้านการคำนึงถึง ความเป็นปัจเจกบุคคล	3.54	0.69	มาก	4.26	0.56	มาก	0.21	3
3. ด้านการกระตุ้น ทางปัญญา	3.60	0.75	มาก	4.28	0.56	มาก	0.19	4
4. ด้านการสร้างแรง บันดาลใจ	3.58	0.70	มาก	4.37	0.54	มาก	0.22	2
ค่าเฉลี่ยรวม	3.55	0.70	มาก	4.32	0.57	มาก	0.22	-

สภาพปัจจุบัน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาจากผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ความต้องการจำเป็น ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสถานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดย

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับสูงสุด ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และต่ำที่สุด ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเป็นธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล ให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของผู้ร่วมงานแต่ละบุคคล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก อาจเป็นเพราะ ผู้นำประพฤติกรรมเป็นแบบอย่าง ยึดหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารคน บริหารงาน ด้วยการเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และแก้ไขปัญหา โดยยึดหลักเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองและเข้าใจผู้อื่นให้มาก สอดคล้องกับ นิตยา ชันธุแสง (2562) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเมืองสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้นำที่ดีต้องประพฤติกรรมเป็นแบบอย่าง เป็นที่ยกย่องเคารพนับถือ ศรัทธาไว้วางใจ และทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความภาคภูมิใจ สามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงอยู่เสมอ

2. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวาในการปฏิบัติงาน สร้างเสริมความเชื่อมั่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานที่มีความท้าทายให้แก่ผู้ร่วมงาน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก อาจเป็นเพราะ การมีเป้าหมายการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน นำมาซึ่งคุณภาพผู้เรียน การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษารับทราบ ปัญหาในการทำงานและกลับมาหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงให้อำนาจกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน โดยเปิดโอกาสให้ทำงานได้อย่างอิสระ สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการทำงาน เป็นกำลังใจแก่ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดี คิดแก้ปัญหาในองค์กรพร้อมนำไปเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น การวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ ชนะสงคราม (2563) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนบ้านดุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานทำงานให้สำเร็จ

3. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นของตนเองผู้บริหารสถานศึกษาช่วยให้ผู้ร่วมงานมองปัญหาได้ชัดเจน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของทุกคน โดยไม่ตัดสินความคิดของแต่ละคนว่าผิด หรือถูก แต่ยึดเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นสำคัญ โดยใช้คนให้เหมาะกับงาน มีการติดตามงาน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลได้ด้วยดี รวมถึงมีการให้รางวัลยกย่อง ชมเชยเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้ดี การวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร พึ่งพงษ์ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ที่ผู้บริหารสถานศึกษาใส่ใจเรื่องความเป็นปัจเจกบุคคล จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกครูปฏิบัติงานได้ตรงตามความรู้ความสามารถ มีเทคนิคเฉพาะในการมอบหมายงาน ทำให้เกิดความสำเร็จที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ทำให้ครูรู้สึกพอใจ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาใส่ใจครูเป็นรายบุคคล การปฏิบัติงานของครูจะมีความตั้งใจมากยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะปฏิบัติตามผู้บริหารสถานศึกษา

4. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยให้ผู้ร่วมงานมองปัญหาได้ชัดเจนสนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้ความสนใจที่จะปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน การวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวัฒน์ พระงาม (2561) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสนับสนุนส่งเสริม ให้ครูมีความคิดใหม่ๆ เพื่อนำมาปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหา รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายประเด็นแนวคิดที่สร้างสรรค์ การปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างอุดมการณ์ จิตสำนึก ความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน คิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นการให้มีส่วนร่วม มีพลังในการทำงาน มีการกระตุ้นทางปัญญา ให้ผลตอบแทนตามโอกาสอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้สามารถนำผลของการวิจัยมาเผยแพร่ และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- ขจรอรุณพงษ์ พงศ์วิจิตร, สาลินี ชัยวัฒน์พร, ศิกัญจน์มณี ไชเออร์ส, ภาควงิณี ภักวิภาสและสุธิมนต์ ทรงศิริโรจน์. (2563). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ: เชียงราย. *วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(6), 4-6.
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: แฮส ออฟ เคอร์มีส์.
- ณัฐวัฒน์ พระงาม. (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 8(2), 13-21.
- ธนภัทร พึ่งพงษ์ และ ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academ*. 6(2), 72-83.
- นิตยา ชันธุแสง. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียนเมืองสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *มงกุฎทักษิณ*. 1(1), 55-66.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภารัตน์ ชนะสงคราม. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนบ้านดุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 9(1), 34-52.
- อักรณัย ขวัญอยู่. (2558). *การแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก*. รายงานที่ตีพิมพ์. 113, มีนาคม 2558.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการ
เปลี่ยนแปลงภายในโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โดยการเรียนรู้จากการสร้างอินโฟกราฟิก
The Development of Learning Achievement
Through Learning Unit of Processes Change Inside the Earth
of Grade 12nd Students by Learning from Creating Infographics

ภูษนิศา สุวรรณศิลป์¹
Pusanisa Suwansil

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกและกลุ่มการเรียนรู้แบบปกติ 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้การทดลองแบบ Posttest - Only Control Group Design กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; อินโฟกราฟิก

Received: 2022-03-31 Revised: 2022-06-15 Accepted: 2022-06-16

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: pusanisa.suwansil@aru.ac.th

Abstract

The objective of this research was to 1. compare learning achievement of processes change inside the earth learning unit between creating infographic group and traditional learning group 2. compare learning achievement of processes change inside the earth learning unit after creating infographic with a criterion of 80%. The posttest-only control group design was used in this study by collecting the data of participants were 72 grade 12nd students from demonstration school of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University who studied in learning unit of processes change inside the earth in first academic semester year 2021. The research instruments were the assessment form of quality instructional media with the learning achievement test. The statistic used to analyze the data were mean ($\bar{x}$) standard division (S.D.) and t-test for dependent sample statistics. The results were concluded as follow: 1) learning achievement of the students in the creating infographic group (experimental group) was higher than those in the traditional learning group (control group) at .05 level of significance; and 2) learning achievement of creating infographic group was higher than the criterion of 80% at .05 level of significance.

Keywords: Processes Change Inside the Earth; Learning Achievement; Infographic

บทนำ (Introduction)

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 นอกจากจะเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาศาสตร์แล้ว ควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้ชีวิตและยืนหยัดในโลกอนาคตได้อย่างมีความสุข ผู้สอนจึงต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ที่เท่าทันยุคสมัยของการใช้เทคโนโลยี โดยจำเป็นต้องมีการนำสื่อเทคโนโลยีเข้ามาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (ปาณิสรา ศิลาพล และกอบสุข คงมนัส, 2563) ปัจจุบันมีการนำสื่อเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านการศึกษา เนื่องจากสื่อเป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ทำให้ผู้สอนสื่อสารองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประโยชน์ เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน (ปิยพงษ์ ราชสี, 2559) การผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนมีอยู่อย่างหลากหลาย ได้แก่ สื่อมัลติมีเดีย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แอนิเมชัน และอินโฟกราฟิก เป็นต้น โดยการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ต้องอาศัยการบูรณาการความรู้ ทักษะในการผลิตสื่อ และการออกแบบการเรียนรู้ (พงษ์พิพัฒน์ สายทอง, 2557)

อินโฟกราฟิกเป็นสื่อการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งอินโฟกราฟิกมาจากคำว่า Information + Graphics หมายความว่า การนำข้อมูลหรือความรู้มาสรุปเพื่อถ่ายทอดเป็นสารสนเทศในลักษณะของข้อมูลและกราฟิก ซึ่งอาจนำเสนอออกมาในรูปของสัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ แผนภาพ ไดอะแกรม แผนที่ เป็นต้น โดยอินโฟกราฟิกถูกออกแบบในลักษณะภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว (พนมวรรณ ผลสาส์ และณฤมล เทพนวล, 2562, และ ปิยพงษ์ ราศรี, 2559) เปรียบเสมือนการสรุปข้อมูลลงในภาพ เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจได้ทั้งหมด ทั้งนี้หลักการสร้างอินโฟกราฟิก ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การอ่านข้อมูลทั้งหมด 3) การค้นหาวิธีการเล่าเรื่อง 4) การระบุปัญหาและความต้องการ 5) การจัดลำดับโครงสร้างข้อมูล 6) การออกแบบโครงสร้างข้อมูล 7) การเลือกรูปแบบอินโฟกราฟิก 8) การกำหนดภาพให้ตรงกับหัวข้อ 9) การตรวจสอบข้อมูลและทดลองใช้ 10) การแบ่งปันความรู้ในอินเทอร์เน็ต (จงรัก เทศนา, 2558)

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่ง คือการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ฝึกลงมือทำ ฝึกคิด วิเคราะห์ แยกแยะและแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5E) คือ ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และขั้นประเมิน (Evaluation) (Bybee, 2006) และยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (Basco, 2020) ที่สำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) โดยมีรากฐานสำคัญมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Theory of Cognitive Development) (Piaget, 1952) อธิบายว่าพัฒนาการทางชีวปัญญาของบุคคลจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับและซึมซับข้อมูลหรือประสบการณ์เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้หรือโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์จึงเป็นแนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการนำประสบการณ์หรือสิ่งที่พบเห็นในสิ่งแวดล้อมหรือสารสนเทศใหม่ที่ได้รับมาเชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมมาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง ผู้สอนจึงมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามหากเนื้อหาที่มีความยากซับซ้อนมีรายละเอียดค่อนข้างมาก รวมถึงเนื้อหาที่มีปริมาณข้อมูลมากทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจและจดจำ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถจับใจความเป็นสาระสำคัญได้ ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ภายในห้องเรียนอาจมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ผู้เรียนบางคนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างถูกต้องครบถ้วน แนวทางการแก้ไขอย่างหนึ่ง คือการนำสื่ออินโฟกราฟิกมาเป็นส่วนเสริมให้ผู้เรียนได้สรุปเนื้อหา สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองอย่างมีความหมาย และความรู้ใหม่ที่ได้จากการสร้างจะเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและถูกเก็บไว้ในความจำระยะยาว ทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ (Damyanov & Tsankov, 2018, และ ภูษณิศรา สุวรรณศิลป์, 2564)

เทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่กล่าวถึง การจัดการความรู้ที่ได้เรียนรู้อย่างมีระบบ ช่วยให้ผู้เรียนได้จัดลำดับความสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงจากมโนทัศน์ระดับกว้างครอบคลุมลงมาจนถึงมโนทัศน์ย่อยที่เฉพาะเจาะจง รวมถึงทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงจากสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว และช่วยขยายความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น (Ausubel, 1968) ซึ่งข้อดีของเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้สรุปเรื่องที่เรียนรู้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน (Novak & Gowin, 1984) จากการที่ผู้วิจัยได้มีประสบการณ์การสอนในหน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลกที่ประกอบด้วย 3 บทเรียน คือ โครงสร้างโลก การแปรสัณฐานของแผ่นธรณี และธรณีพิบัติ โดยเนื้อหาเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและการเปลี่ยนแปลงภายในพื้นผิวโลกที่ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้จริง ผู้สอนต้องอาศัยการใช้ภาพเสมือนจริงและวิดีโอประกอบการเรียนรู้ อีกทั้งเนื้อหาที่มีความหลากหลาย มีรายละเอียดมาก ซึ่งผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาส่วนย่อยในแต่ละประเด็นเข้าด้วยกันเพื่อสร้างเป็นสาระสำคัญหลักหรือเชื่อมโยงหลายเหตุผลย่อยให้เป็นเหตุผลหลัก เช่น ผู้เรียนต้องเข้าใจเรื่องโครงสร้างโลก (บทที่ 1) เป็นพื้นฐานก่อนที่จะเชื่อมโยงไปสู่สาเหตุของการแปรสัณฐานของแผ่นธรณี (บทที่ 2) และผลของการแปรสัณฐานของแผ่นธรณีจะทำให้เกิดธรณีพิบัติ (บทที่ 3) หากผู้เรียนไม่เข้าใจบทเรียนก่อนหน้า จะส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์จากข้อมูลเดิมหรือข้อมูลส่วนย่อยไปยังบทเรียนต่อไปได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดผังมโนทัศน์สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้ในแต่ละประเด็น ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาที่ซับซ้อนและมโนทัศน์ที่ยากต่อการทำความเข้าใจและจดจำ มาจัดเรียงตามลำดับความสำคัญด้วยการคิดวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งใดเป็นเหตุและสิ่งใดเป็นผลอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในบทเรียนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลกระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคการจัดผังมโนทัศน์ และกลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการจัดผังมโนทัศน์กระตุ้นให้ผู้เรียนจัดลำดับความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ตั้งแต่ระดับกว้างไปจนถึงระดับย่อยที่จำเพาะเจาะจง ตลอดจนนำความรู้มาถ่ายทอดผ่านการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจเนื้อหาสาระได้ง่ายขึ้น และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของสารสนเทศที่ได้จากการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นตามไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective Researches)

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกและกลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 80

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยแบบทดลอง (Experimental Research) ดำเนินการทดลองแบบ 2 กลุ่ม ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยทดสอบหลังเรียน (Posttest - Only Control Group Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานการอุดมศึกษา จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 90 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานการอุดมศึกษา จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 59 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มควบคุมที่เรียนรู้แบบปกติ จำนวน 30 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มทดลองที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ จำนวน 29 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ฯ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ดังรายละเอียด

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ประกอบด้วย 3 บท ซึ่งตรงกับบทที่ 5 โครงสร้างโลก (2 แผน ใช้เวลา 4 คาบเรียน) บทที่ 6 การแปรสัณฐานของแผ่นธรณี (3 แผน ใช้เวลา 6 คาบเรียน) และบทที่ 7 ธรณีพิบัติภัย (3 แผน ใช้เวลา 6 คาบเรียน) โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะออกแบบเป็น 2 รูปแบบ คือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับกลุ่มควบคุม และการจัดการ

เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์สำหรับกลุ่มทดลอง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเหมาะสมของภาษาและการนำไปใช้มีค่าอยู่ระหว่าง 4.21 – 4.75

3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบวัดชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0 จำนวน 60 ข้อ สำหรับทดสอบหลังเรียน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบวัดไปทดลองใช้ พบว่า ข้อสอบมีค่าของความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.60 ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าความเชื่อมั่น ($r_{tt} - KR 20$) มีค่าเท่ากับ 0.78

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก จำนวน 3 บทเรียน คือ 1) โครงสร้างโลก 2) การแปรสัณฐานของแผ่นธรณี และ 3) ธรณีพิบัติภัย รวมใช้เวลา 16 คาบเรียน โดยกลุ่มควบคุมผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ 1) สร้างความสนใจ 2) การสำรวจและค้นหา 3) อธิบายและลงข้อสรุป 4) ขยายความรู้ และ 5) ประเมินผล ส่วนกลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ ประกอบด้วย 5 ขั้น โดยในขั้นที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุปจะใช้ร่วมกับเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ เป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้มาจัดระบบเป็นแผนผังมโนทัศน์ จากนั้นนักเรียนนำแผนผังมโนทัศน์มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างอินโฟกราฟิก ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องสร้างอินโฟกราฟิกจำนวน 1 ภาพ ต่อ 1 บทเรียน รวมคนละ 3 ภาพ โดยนักเรียนจะสร้างอินโฟกราฟิกภายหลังจากเรียนจบแต่ละบทเรียน และอาศัยหลักการสร้างอินโฟกราฟิก 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การอ่านข้อมูลทั้งหมด 3) การค้นหาวิธีการเล่าเรื่อง 4) การระบุปัญหาและความต้องการ 5) การจัดลำดับโครงสร้างข้อมูล 6) การออกแบบโครงสร้างข้อมูล 7) การเลือกรูปแบบอินโฟกราฟิก 8) การกำหนดภาพให้ตรงกับหัวข้อ 9) การตรวจสอบข้อมูลและทดลองใช้ 10) การแบ่งปันความรู้ในอินเทอร์เน็ต (จงรัก เทศนา, 2558, ออนไลน์) และนักเรียนสามารถเลือกใช้โปรแกรมตามความถนัดและสนใจในการสร้างอินโฟกราฟิก

4.2 นักเรียนทำแบบวัดหลังเรียน จากนั้นนำผลคะแนนเฉลี่ยจากการตรวจแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบอิสระ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 80

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ โดยทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติ Independent t –test และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้สถิติ One Sample t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกและกลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน หลังการสร้างสื่อการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟิก

กลุ่ม	จำนวน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิก	29	60	46.69	2.23	1.95	.087
กลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ	30	60	38.46	1.32		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกเท่ากับ 46.69 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.23 และค่าเฉลี่ยคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนแบบปกติ เท่ากับ 38.46 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 และจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกและกลุ่มที่เรียนแบบปกติด้วยคะแนนทดสอบที่ ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 80

กลุ่ม	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
กลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิก	29	46.69	2.23	-4.87	.00

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ด้วยคะแนนทดสอบที่ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิก มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกและกลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกสูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิคการจัดผังมโนทัศน์ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ผูกโยงมือทำ ผูกคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ที่มีรากฐานสำคัญมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget, 1952) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการนำประสบการณ์หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมมาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้เรียนรู้มาคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล และสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมายผ่านการสร้างสื่ออินโฟกราฟิก และความรู้ใหม่ที่ได้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกจะเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและถูกเก็บไว้ในความจำระยะยาว ทำให้นักเรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้ (Damyanov & Tsankov, 2018) และจากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยค้นพบว่า กลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกต้องใช้เวลาในการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติเพราะผู้เรียนต้องใช้เวลาในการทบทวนเนื้อหาซ้ำอย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจบทเรียนเป็นอย่างดีก่อนที่จะลงมือเขียนผังมโนทัศน์ เช่น การเรียนรู้ในบทที่ 1 โครงสร้างโลก ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังสับสนกับการเขียนผังมโนทัศน์ ยังไม่แยกแยะรายละเอียดที่สำคัญของโครงสร้างโลกในแต่ละชั้นได้ครบถ้วน ผู้สอนจึงตรวจสอบความถูกต้องของผังมโนทัศน์ของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องก่อนนำไปสร้างอินโฟกราฟิก และผู้วิจัยยังสังเกตพบว่า ผู้เรียนใช้เวลาในการเขียนผังมโนทัศน์น้อยลงในบทเรียนที่ 2 และบทเรียนที่ 3 อาจเนื่องจากผู้เรียนเริ่มคุ้นชินกับการเรียนรู้รูปแบบนี้ และทราบแนวทางในการทำความเข้าใจบทเรียน สรุปบทเรียนได้รวดเร็วและง่ายขึ้น ในขณะที่ผู้เรียนในกลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติจะใช้เวลาในการเรียนรู้ต่ำกว่า แต่ใช้เวลาในการทำแบบฝึกหัดลักษณะเขียนตอบนานในทุกบทเรียน คำตอบส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้องชัดเจน ผู้เรียนไม่สามารถเขียนเชื่อมโยงเหตุผลใน

ประเด็นหลักไปสู่ประเด็นย่อย และใช้ความรู้เดิมมาเชื่อมโยงความรู้ใหม่ได้ เช่น ในการเรียนบทที่ 2 การแปรสัณฐานของแผ่นธรณี จากคำถาม “อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้แผ่นธรณีภาคเคลื่อนที่” ผู้เรียนส่วนใหญ่เขียนตอบไปในทิศทางเดียวกัน คือ แผ่นธรณีภาคเคลื่อนที่ได้เพราะภายใต้แผ่นธรณีภาคมี หินหลอมเหลวหนืดที่เคลื่อนที่อยู่ตลอดเวลา เมื่อหินหลอมเหลวหนืดเคลื่อนที่ก็จะส่งผลให้แผ่นธรณีภาคเคลื่อนที่ตามไปด้วย แต่คำตอบที่ถูกต้องชัดเจน ผู้เรียนควรเขียนอธิบายโดยใช้ความรู้เดิมในบทที่ 1 โครงสร้างโลก มาเชื่อมโยงคำตอบด้วยว่า แผ่นธรณีภาคคือแผ่นเปลือกโลกและเนื้อโลกชั้นบนสุด ซึ่งวางตัวอยู่บนฐานธรณีภาค และควรกล่าวถึงเหตุผลว่าการเคลื่อนที่ของแผ่นธรณีภาคเกิดขึ้นจากวงจรการพาความร้อนของหินหนืดในชั้นเนื้อโลก เพราะหินหนืดมีอุณหภูมิสูงขึ้นจากความร้อนภายในแก่นโลก โดยเหตุผลเหล่านี้เป็นความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในบทที่ 1 ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องนำมาเชื่อมกับความรู้ใหม่ในบทที่ 2 ในขณะที่กลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกส่วนใหญ่เขียนแผนผังความคิดที่แยกผังมโนทัศน์ออกเป็นหลายเส้นทางเพื่อแสดงเหตุผลใหญ่ไปสู่เหตุผลย่อย ๆ ได้หลายประเด็นถึงสาเหตุที่ทำให้แผ่นธรณีภาคเคลื่อนที่ได้เป็นอย่างดี และส่งผลให้กลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษณิศรา สุวรรณศิลป์ (2564) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการสร้างสื่อการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟิกหัวข้อเรื่องฟิสิกส์ในชีวิตประจำวัน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังจากสร้างสื่อการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากนักศึกษาสามารถนำความรู้พื้นฐานด้านการสร้างสื่อการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟิกมาประยุกต์ร่วมกับความรู้ทางฟิสิกส์ในชีวิตประจำวันเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันยรัตน์ ทองบุญตา (2563) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพัฒนาการมนุษย์และจิตวิทยาการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาสำหรับครูของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้จากการผลิตสื่ออินโฟกราฟิกและกลุ่มเรียนรู้แบบปกติ พบว่า กลุ่มที่เรียนรู้จากการผลิตสื่ออินโฟกราฟิกมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (ทิตนา แชมมณี, 2555) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นจากการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ดังเช่นการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและมองเห็นภาพเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการมนุษย์และจิตวิทยาการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก ของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่ออินโฟกราฟิกจัดเป็นตัวกลางการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มี

ประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ช่วยอธิบายการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระตุ้นการจดจำเนื้อหาผ่านการนำเสนอลงในสื่อ อินโฟกราฟิก ทำให้การเรียนรู้ผ่านสื่ออินโฟกราฟิกช่วยพัฒนาการรู้วิทยาศาสตร์ได้อย่างมีศักยภาพ (Damyanov & Tsankov, 2018) จึงส่งผลให้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้ จากการดำเนินการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่เขียนผังมโนทัศน์ได้ถูกต้องครอบคลุมทุกประเด็น สามารถนำข้อมูลไปสื่อสารผ่านอินโฟกราฟิกได้อย่างชัดเจน โดยผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถสรุปองค์ความรู้ผ่านอินโฟกราฟิกได้น่าสนใจและเข้าใจได้ง่ายกว่าผังมโนทัศน์ อาจเป็นเพราะว่าในผังมโนทัศน์ ผู้เรียนมักสรุปองค์ความรู้เป็นข้อความ แต่ในอินโฟกราฟิกเสมือนผู้เรียนได้สรุปองค์ความรู้ซ้ำเป็นครั้งที่สอง จึงมีโอกาสกลั่นกรองความถูกต้องของข้อมูลได้อย่างละเอียด และเลือกใช้ภาพในการสื่อความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนที่เรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปิยพงษ์ ราชี, 2559, และพัชรี เมืองมุสิก และคณะ, 2558) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ผ่านสื่ออินโฟกราฟิกสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Basco (2020) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้อินโฟกราฟิกในรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การใช้สื่ออินโฟกราฟิกในการจัดการเรียนวิทยาศาสตร์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ เนื่องจากการเรียนรู้จากอินโฟกราฟิกส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิด การจดจำข้อมูล การทำความเข้าใจข้อมูลที่ซับซ้อนและการจัดระเบียบข้อมูลเป็นกลุ่มอย่างมีตรรกะ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสื่ออินโฟกราฟิก มาให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการออกแบบและสร้างสื่ออินโฟกราฟิกให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนหลายคนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ แต่ไม่สามารถออกแบบและจัดวางองค์ประกอบของข้อความ สี สัน และภาพประกอบให้เกิดความดึงดูดต่อการสื่อสารข้อมูล

1.2 ผู้สอนควรตรวจสอบและติดตามกระบวนการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกของนักเรียนตั้งเริ่มต้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อคอยชี้แนะในองค์ประกอบที่ยังไม่สมบูรณ์ ได้แก่ เนื้อหาข้อมูลภายในสื่อต้องถูกต้องและครบถ้วน การเลือกภาพประกอบต้องถูกต้องและสัมพันธ์กับเนื้อหา เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนสามารถสร้างสื่ออินโฟกราฟิกได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาผลการเรียนรู้จากการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น เนื่องจากการออกแบบและสร้างสื่ออินโฟกราฟิก จำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นความสามารถทางสมองในการคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ คิด ตัดแปลง ประยุกต์ ผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ และใช้ทักษะการสื่อสารในการนำเสนอข้อมูลผ่านการเขียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- จรงค์ เทศนา. (2558). การออกแบบอินโฟกราฟิก. สืบค้น 29 พฤษภาคม 2564 จาก <https://www.learningstudio.info/infographics-design>.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญนันท์ ทองบุญตา. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพัฒนาการมนุษย์และจิตวิทยา การเรียนรู้จิตวิทยาสำหรับครูของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 โดยการเรียนรู้จากการผลิตสื่อ อินโฟกราฟิก. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. 11(2), 91-98.
- ปิยพงษ์ ราศี. (2559). การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกวิชาเครือข่ายคอมพิวเตอร์เบื้องต้น สำหรับ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปาณิสรา ศิลาลพ และกอบสุข คงมนัส. (2563). ผลการใช้อินโฟกราฟิกร่วมกับกระบวนการเรียน แบบสืบเสาะที่มีต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน. 10(2), 185-194.
- พัชรี เมืองมุสิก, ธันว์รัชต์สินธนะกุล และจิรพันธ์ ศรีสมพันธ์. (2558). การพัฒนาสื่อการสอนด้วย ภาพอินโฟกราฟิกส์ผ่านระบบเครือข่ายวิทยาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ หลักสูตรครู ศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. ในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ เครือข่าย บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ครั้งที่ 15. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์. 911-926.
- พงษ์พิพัฒน์ สายทอง. (2557). การออกแบบอินโฟกราฟิกแอนิเมชันเพื่อการเรียนการสอน, วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 5(2), 119-135.
- พนมวรรณ ผลสาดี และนฤมล เทพนวล. (2562). การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกตามทฤษฎีการถ่ายโยง ความรู้ เรื่อง การออมเพื่ออนาคตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสาร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 13(3), 89-100.
- ภูษนิศา สุวรรณศิลป์. (2564). ความสามารถในการสร้างสื่อการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟิกของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับ เทคนิคการจัดผังโมโนทัศน์. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี. 17(3), 12-23.
- Ausubel, D. P. (1968). *Educational Psychology: A Cognitive View*. New York: Holt-Rinehart and Winston.
- Basco, R. O. (2020). Effectiveness of Science Infographics in Improving Academic Performance Among Sixth Grade Pupils of One Laboratory School in The Philippines. *Research in Pedagogy*. 10(2), 313-323.

- Bybee, R., Taylor, J. A., Scotter, V. P., Carlson, J., Westbrook, A., & Landes, N. (2006). *The BSCS 5E Instructional Model: Origins and Effectiveness*. Colorado Springs, CO: BSCS.
- Damyanov, Ivo, & Tsankov, Nikolay. (2018). The Role of Infographics for the Development of Skills for Cognitive Modeling in Education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*. 13(1), 82-92.
- Novak, J. D., & Gowin, D. B. (1984). *Learning How to Learn*. London: Cambridge University.
- Piaget, J. (1952). The Origins of Intelligence in Children. Retrieved November 27, 2021, from https://www.pitt.edu/~strauss/origins_r.pdf.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน
ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
Factors Affecting the Decision to Shop online through the Application
During the COVID -19 Crisis of Burapha University students
Sakao Campus

เบญญาดา กระจ่างแจ้ง¹ นงนุช ศรีสุข²
Benyada Krajangjaeng, Nongnuch Srisuk

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว รวมทั้งหมด 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐาน โดยสถิติที่ใช้ในการทดสอบการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis) ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการยอมรับเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ส่วนการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ อันดับแรกด้านการค้นคว้าหาข้อมูล และขั้นตอนการประเมินทางเลือก รองลงมาคือ ด้านการ

Received: 2022-04-08 Revised: 2022-06-18 Accepted: 2022-06-24

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และการค้าชายแดน คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว Bachelor of Business Administration Green Logistics and Supply Chain Management, Faculty of science and social sciences, Burapha University Sakao Campus. Corresponding Author e-mail: benyada@buu.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว Bachelor of Public Administration Program in General Administration, Faculty of science and social sciences, Burapha University Sakao Campus

ตัดสินใจซื้อ ด้านขั้นตอนภายหลังจากการซื้อ และด้านการรับรู้ปัญหาหรือความจำเป็น โดยอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการยอมรับเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า 0.01 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000 (ยอมรับสมมติฐาน) โดยมีค่า R square เท่ากับ .816 หรือร้อยละ 81.60 อีกร้อยละ 18.40 เป็นตัวแปรที่ยังไม่ได้ศึกษา

คำสำคัญ (Keywords) : ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด; ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี; การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์; แอปพลิเคชัน; ภาวะวิกฤตโควิด-19

Abstract

The purpose of this research was to study the subject. Factors influencing the purchasing decisions online products by application during the COVID-19 Crisis of student's Burapha University, Sakaeo Campus. The population and samples were student's Burapha University, Sakaeo Campus, total 400 students. A questionnaire was adopted to collect data and were frequency distribution, percentage, mean and standard deviation test hypothesis. By the statistics used in the simple regression analysis and multiple linear regression analysis. The finding of research showed that the marketing mix factor and the technology adoption factor student's Burapha University Sakaeo Campus, overall level was very high. Sorted by average as follows: technology acceptance marketing promotion, price, product, and distribution channel. As for the decision to buy products online by the application during the COVID-19 Crisis of student's Burapha University Sakaeo Campus was very high level. Sorted by average as follows: First in research was information search followed by evaluation of alternatives, purchase decision, postpurchase process and the perception of problems or necessities were very high level in all. The hypothesis test results the marketing mix factor and the technology adoption factor influence the purchasing decisions online products by application during the COVID-19 Crisis of student's Burapha University, Sakaeo Campus found that marketing promotion and technology adoption which statistically significant at the .001 because the Sig. value is less than 0.01 with a Sig. value of .000 (accepting the hypothesis) with R square value of .816 or 81.60 percent, the other 18.40% is a variable that has not been have studied.

Keywords: Marketing mix; Technology adoption factor; Decision to Shop online Through; The Application; The COVID-19 Crisis

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันโลกดิจิทัล หรือสื่อออนไลน์ เว็บไซต์ออนไลน์ต่าง ๆ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมาก และยังมีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการทำตลาดและการโฆษณา เพราะเป็นสื่อที่มีความสอดคล้อง และสามารถเข้าถึงประชากรในยุคสมัยนี้ได้ดีเป็นอย่างยิ่ง บริษัทโฆษณา องค์กรต่าง ๆ จึงเลือกที่จะหันมาให้บริการการขายสินค้า หรือการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านทางออนไลน์มากยิ่งขึ้นจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีการสื่อสารออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถนำไปใช้ภายในองค์กร และเทคโนโลยีอุปกรณ์อุปกรณ์การสื่อสารแบบพกพาหรือโทรศัพท์มือถือ ที่มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเข้ามามีอิทธิพลต่อประชากรมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของประชากรในปัจจุบันเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังเข้ามามีปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตให้มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการสื่อสารกันที่ง่ายมากขึ้นการใช้ชีวิตสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้จะเข้ามาช่วยเหลือและแก้ปัญหาสามารถใช้ชีวิตได้ง่ายมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้คนปัจจุบันหันมาเลือกใช้บริการสินค้าและบริการทางออนไลน์มากยิ่งขึ้น โดยธุรกิจออนไลน์ต่าง ๆ ภายในประเทศมีการปรับตัวโดยการพึ่งพาเทคโนโลยีและเลือกใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ในการเป็นตัวขับเคลื่อนดำเนินธุรกิจ ในรูปแบบธุรกิจออนไลน์ หรือรูปแบบการขายสินค้าผ่านตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Marketplace) ซึ่งเป็นธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่จะเน้นไปในส่วนของการซื้อหาขายไป เป็นธุรกิจอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมเป็นอย่างมาก นอกจากจะมีการพัฒนาภายในองค์กรให้เข้ากับเทคโนโลยี เข้ากับสื่อประเภทออนไลน์ต่าง ๆ ยังมีการพัฒนาไปถึงตัวของเว็บไซต์เพื่อการขายสินค้าการให้ข้อมูลกับผู้บริโภค ทั้งในส่วนของการภาพเสียง คลิปวิดีโอ ราคาสินค้าที่ชัดเจน ปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการสั่งซื้อและชำระเงินให้มีความสะดวกและง่ายมากยิ่งขึ้นเหมือนกับการซื้อสินค้าผ่านทางร้านค้าทั่วไป (เปรมกมล หงษ์ยนต์, 2562) โดยการตลาดออนไลน์หรือ e-Commerce เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อธุรกิจในประเทศไทยมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยการตลาดออนไลน์หรือ e-Commerce จะมีจุดเด่นที่ความรวดเร็ว สะดวกสบายในการใช้บริการ และการทำธุรกรรมต่าง ๆ เพราะเพียงแค่มีเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันก็สามารถที่จะเข้าชมข้อมูลหรือสินค้าต่าง ๆ ได้ทั่วโลก และด้วยความที่ไม่มียึดจำกัดในช่วงเวลาของการใช้งาน สามารถที่จะขายสินค้าและบริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง

ในปัจจุบันนี้ ปี 2563 ธุรกิจการขายสินค้าออนไลน์มีการเจริญเติบโตและขยายตัวมากขึ้นสวนทางกับการค้าขายแบบดั้งเดิม แม้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศจะซบเซาหรือถดถอย จากการสำรวจข้อมูลของ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2563) พบว่า การซื้อขายสินค้าออนไลน์ อีคอมเมิร์ซ (E-commerce) ในประเทศไทยเติบโตเพิ่มขึ้นจากปี 2558 สูงถึงร้อยละ 12.42 ซึ่งแสดงถึงอัตราการเจริญเติบโตที่รวดเร็ว มีมูลค่ากว่า 2,523,994.46 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 40.08 ของมูลค่าขายสินค้าและบริการทั้งหมด และคนไทยมีการตื่นตัวในการทำธุรกรรม

ทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่เหล่านี้ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีทางการสื่อสารและนวัตกรรมสมัยใหม่ ทำให้มีพฤติกรรมหรือรูปแบบการอุปโภคและบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลกส่งผลต่อการผลักดันการทำธุรกรรมทางออนไลน์ภายในประเทศให้เติบโต การเติบโตของผู้ใช้สมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง บวกกับการเกิดขึ้นของช่องทางโนโซเชียลมีเดีย (Social Media) และวิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางสังคมตลอดเวลามีความจำเป็นให้ผู้บริโภคต้องปรับตัว ได้สร้างพฤติกรรมใหม่ออกมามากมายในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และหนึ่งในนั้นคือ การจับจ่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งที่ผ่านมาการเติบโตอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้หลายคนอาจมองว่าพฤติกรรมผู้บริโภคที่หันไปซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ในช่วงเวลานี้เป็นเรื่องธรรมดาการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลหรือ Digital Disruption นั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างรวดเร็ว มีธุรกิจใหม่ที่เกิดและธุรกิจเก่าที่หายไปในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งอาจจะเป็นการปรับตัวที่เร็วที่สุดเท่าที่มนุษย์เคยทำได้แล้ว ในครั้งนี้เมื่อเกิดวิกฤตโรคโควิด-19 ระบาดไปทั่วโลก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนได้เร็วยิ่งกว่าและเห็นผลทันภายในเวลา 1-2 เดือนเท่านั้น แต่แทบจะไม่มีธุรกิจไหนเลยที่ได้รับผลดีจากวิกฤตในเวลานี้ ซึ่งเป็นผลจากการปรับตัวของพฤติกรรมมนุษย์ภายใต้เงื่อนไขทางสังคม (มนต์ชัย วงษภิตติไกรวัล, 2563)

จากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทยส่งผลให้ยอดขายสินค้าออนไลน์ในประเทศโตสวนกระแสนี้ถึง 80% เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกที่จะหลีกเลี่ยงแหล่งการซื้อขายสินค้าในสถานที่ที่มีผู้คนแออัด และหันไปเลือกสั่งสินค้าออนไลน์แทน ("นอสตรา โลจิสติกส์ เผยวิกฤต COVID-19", 2563) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าทางออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้มีปริมาณการขนส่งสินค้าที่เพิ่มขึ้นกว่าสถานการณ์ปกติ เนื่องจากผู้ซื้อหลีกเลี่ยงการออกจากบ้านไปยังสถานที่ที่มีผู้คนแออัดอย่างห้างสรรพสินค้า หรือแม้แต่ซูเปอร์มาร์เก็ต โดยใช้วิธีการปรับเปลี่ยนมาสั่งซื้อสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์แทน ทำให้อัตราการสั่งซื้อมีปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ที่เผยแพร่การสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,554 คน ที่ใช้งานแอปพลิเคชันของสำนักงาน กสทช. ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 มียอดสูงขึ้นจากเดือนมกราคม 2563 มากกว่า 80% โดยมาจากการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค

ในช่วงโควิด 19 นิสิตใช้เวลาทำกิจกรรมในบ้านหรือหอพักมากขึ้น และให้ความสำคัญกับครอบครัวและเพื่อนฝูงเพิ่มขึ้น ทำให้สินค้าที่สร้างความบันเทิงภายในบ้านหรือหอพัก รองรับเพื่อนฝูง การรับประทานอาหารในบ้านหรือ สินค้าประเภทตกแต่งบ้าน ทำสวน และของใช้ต่าง ๆ มียอดขายดีขึ้น โดยนิสิตลดการใช้จ่ายลงในทุกหมวดสินค้า คำนึงถึงความคุ้มค่าจึงใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจเลือกสินค้ามากขึ้น การซื้อสินค้าที่น้อยลงทำให้รู้สึกเป็นคนมีเหตุผล

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าทุกครั้งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ที่สร้างวิกฤตต่าง ๆ ให้สังคมล้วนส่งผลให้ผู้บริโภคต้องปรับตัวภายใต้เงื่อนไขสังคมเพื่อความอยู่รอดในแต่ละระดับความรุนแรงของภาวะวิกฤตในแต่ละ

ช่วงซึ่งในครั้งนี้นี้การเกิดวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จากข้อมูลข้างต้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคในโลกออนไลน์อย่างมาก ผู้ทำวิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว” เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว และเพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค ลักษณะหรือความคิดเห็นในการตัดสินใจ ปัญหาและข้อจำกัดของการซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์ในภาวะวิกฤตโควิด-19 และแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเมื่อวิกฤตผ่านไป โดยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือในการแก้ไขภาวะวิกฤตกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อสินค้าในตลาดที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต รวมถึงการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้กับธุรกิจให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขทางสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

สมมติฐานในการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยกำหนดตัวแปรที่ศึกษา คือตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี และตัวแปรตาม ได้แก่ การซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ใช้วิธีการใช้รูปแบบการสำรวจ สืบค้นข้อมูล จากหนังสือ อินเทอร์เน็ต และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ทุกชั้นปีการศึกษา จำนวน 580 คน (กองทะเบียนและประมวลผลการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว, 2564)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ทุกชั้นปีการศึกษา จำนวน 400 คน โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และศึกษาเพียง 400 คน เนื่องจากมีนิสิตบางส่วนออกฝึกงาน และฝึกสหกิจศึกษา

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามแบบเชิงสำรวจ ตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่กำลังศึกษา ชั้นปีการศึกษา ค่าใช้จ่ายที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2) ข้อมูลด้านคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการยอมรับเทคโนโลยี และส่วนที่ 3) ข้อมูลด้านคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว นั้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับความสำคัญน้อยที่สุดและค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 คะแนน หมายถึง มีระดับความสำคัญมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยนำข้อคำถามมาจากตัวแปรงานวิจัยและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity test) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คำนวณค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.5-1.00 โดยได้ค่า IOC เท่ากับ 0.95 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง และหาความเชื่อมั่น (Reliability) วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ระดับ 0.975 ถือว่าเป็นแบบสอบถามที่เหมาะสมในการนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนาม

สถิติที่ใช้เป็นเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) หาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 230 คน (ร้อยละ 57.50) มีอายุระหว่าง 21 ถึง 30 ปี จำนวน 285 คน (ร้อยละ 71.25) ระดับชั้นปีการศึกษาคือ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 275 คน (ร้อยละ 68.75) มีรายรับจากครอบครัวและทำงานนอกเวลา 9,000 บาท จำนวน 159 คน (ร้อยละ 39.75) และส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,000-7,500 บาท จำนวน 235 คน (ร้อยละ 58.75) ตามลำดับ

ปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D = 0.43) โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.40) รองลงมาคือด้านการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.42) อันดับที่ 3 ได้แก่ปัจจัยด้านราคา (Price) ($\bar{X} = 4.14$, S.D = 0.41) อันดับที่ 4 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ($\bar{X} = 4.05$, S.D = 0.50) และอันดับสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงผลปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี

ปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และ ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี	ระดับความสำคัญ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	4.05	.50	4	มาก
ด้านราคา (Price)	4.14	.41	3	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	4.03	.48	5	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	4.35	.40	1	มาก
ด้านการยอมรับเทคโนโลยี (TAM)	4.25	.42	2	มาก
ภาพรวม	4.16	.43		มาก

การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.48) โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ อันดับแรกด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.49) รองลงมาคือด้านการค้นคว้าหาข้อมูล ($\bar{X} = 4.33$, S.D = 0.44) อันดับ 3 ด้านขั้นตอนการประเมินทางเลือก ($\bar{X} = 4.29$, S.D = 0.46) อันดับ 4 ด้านขั้นตอนภายหลังจากการซื้อ ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.48) อันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการรับรู้ปัญหาหรือความจำเป็น ($\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.47) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน แอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19	ระดับความสำคัญ			
	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
ด้านการรับรู้ปัญหาหรือความจำเป็น	4.20	.47	5	มาก
ด้านการค้นคว้าหาข้อมูล	4.33	.44	2	มาก
ด้านขั้นตอนการประเมินทางเลือก	4.29	.46	3	มาก
ด้านการตัดสินใจซื้อ	4.36	.49	1	มาก
ด้านขั้นตอนภายหลังจากการซื้อ	4.25	.48	4	มาก
ภาพรวม	4.26	.48		มาก

สมมติฐานในการวิจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการยอมรับเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า 0.01 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000 (ยอมรับสมมติฐาน) โดยมีค่า R square เท่ากับ .816 หรือร้อยละ 81.60 อีกร้อยละ 18.40 เป็นตัวแปรที่ยังไม่ได้ศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และปัจจัยด้านการยอมรับ เทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ สินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19	Unstandardized Coefficients		Standardized coefficients	t	Sig.	Collinearity statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF

ค่าคงที่	.134	.209	.639	.525		
ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4)	.706	.162	.505	5.138	.000	5.507
ด้านการยอมรับเทคโนโลยี (X_5)	.288	.129	.282	4.368	.005	4.008
R	.903					
R square	.816					
Adjusted R square	.808					
Durbin Watson	2.252					
F-ratio	112.07 (.000*)					

* P-value < 0.05

การทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการยอมรับเทคโนโลยี ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปร มีค่ามากกว่า 0.0 และค่า VIF ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี” และตัวแปรตาม “การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว” ซึ่งเท่ากับ .903 ดังนั้น ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว โดยมีค่า R square เท่ากับ .816 หรือร้อยละ 81.60 อีกร้อยละ 18.40 เป็นตัวแปรที่ยังไม่ได้ศึกษา

การทดสอบค่าสถิติทดสอบ F ปรากฏว่าค่า Sig. = .000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงว่ามีตัวแปรต้นคือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี อย่างน้อย 2 ตัว ที่สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการยอมรับเทคโนโลยี

สมการ Multiple linear regression ดังนี้

$$\text{Unstandardized } \hat{Y} = 0.134 + 0.706 (X_4) + 0.288 (X_5)^*$$

เมื่อ $\hat{Y}$ = การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

(X_4) = ด้านการส่งเสริมการตลาด

(X_5) = ด้านการยอมรับเทคโนโลยี

$$\text{Standardized } \hat{Y} = 0.706 (X_4) + 0.288 (X_5)^*$$

เมื่อ $\hat{Y}$ = การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19

ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

(X_4) = ด้านการส่งเสริมการตลาด

(X_5) = ด้านการยอมรับเทคโนโลยี

สามารถแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว โดยพบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการยอมรับเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า .01 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000 (ยอมรับสมมติฐาน)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว โดยพบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการยอมรับเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากค่า Sig. น้อยกว่า .01 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ .000“ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี” และตัวแปรตาม “การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว” ซึ่งเท่ากับ.903 ดังนั้น ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว โดยมีค่า R square เท่ากับ .816 หรือร้อยละ 81.60 อีกร้อยละ 18.40 เป็นตัวแปรที่ยังไม่ได้ศึกษา โดยปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากคือด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) รองลงมาคือด้านการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) อันดับที่ 3 ได้แก่ปัจจัยด้านราคา (Price) อันดับที่ 4 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) และอันดับสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) สอดคล้องกับรังสรรค์ สุธีสิริมงคล (2561,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6P) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด รองลงมาคือ ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการให้บริการส่วนบุคคล ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ และซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2015:25) ได้กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด (marketing Mix) หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดซึ่งธุรกิจจะมีการผสมผสานเครื่องมือหลากหลายรูปแบบเพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้โดยส่วนประสมการตลาดมีทั้งหมด 7 ส่วนประกอบเรียก 7Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริม

การตลาด บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (4 Ps) และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว มีการส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ เช่น ให้ส่วนลด แจกของสมนาคุณพิเศษ จัดกิจกรรม อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นที่ตรึงสินค้าหรือร้านค้าเป็นที่รู้จักอย่างต่อเนื่อง ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ และจูงใจให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ส่วนด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วทั้งนี้เนื่องจากนิสิตมีความเข้าใจในใช้แอปพลิเคชันและการตัดสินใจที่จะยอมรับแอปพลิเคชันแล้วนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและนำมาทำการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 โดยการคิด ไตร่ตรอง ตระหนักถึง ความต้องการก่อนที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับคุณสมบัติและราคา ข้อมูลของสินค้าต่าง ๆ ที่มีต่อสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการจะซื้อผ่านทางแอปพลิเคชัน เพราะเทคโนโลยีนั้นเป็นวิถีทางที่ดีกว่า รวดเร็วกว่าและมีประโยชน์มากกว่า นอกจากนี้แอปพลิเคชันมีช่องทางติดต่อกับลูกค้าเป็นรายบุคคลได้สะดวก รวดเร็ว เช่น สนทนาออนไลน์ อีเมลหรือระบบฝากข้อความ (Inbox) และสอดคล้องกับงานวิจัยของผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของสามารถ สิทธิธนิ (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางช่องทาง Online: กรณีศึกษาจังหวัดน่าน และกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย(สถานที่) การส่งเสริมการตลาด สื่อสารการตลาด การยอมรับเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทาง Online จังหวัดน่านและกรุงเทพมหานครส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางช่องทาง Online

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงภาวะวิกฤต โควิด-19 ดังนั้น ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือผู้ที่ประกอบธุรกิจผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้งานเครื่องมือในการซื้อ-ขายสินค้าออนไลน์ที่มีคุณภาพ เนื่องจากในปัจจุบัน มีเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย แต่ละช่องทางมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน การพัฒนาให้มีคุณภาพและมีองค์ประกอบในการซื้อขายสินค้าออนไลน์ที่ครบวงจรและ สะดวก รวดเร็ว มีการให้ข้อมูลที่ดี ติดต่อกันได้ง่าย มีบริการหลังการขายที่ประทับใจ ทำให้ผู้บริโภคสามารถใช้บริการสืบค้นและสั่งซื้อสินค้าได้ง่ายและรวดเร็ว นอกจากนี้ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการปกป้องข้อมูลส่วนตัว ของผู้บริโภค การใช้งานที่สะดวก มีระบบนำทางไปเมนูต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวมถึงมีระบบการชำระเงินที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับเปรียบเทียบในสถานการณ์ปกติเปรียบเทียบกับช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อให้ทราบถึงส่งผลการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ และควรมีกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความหลากหลาย และส่งผลการนำไปใช้ในการสร้างกลยุทธ์ของผู้ประกอบการ Online ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- เปรมกมล หงส์ยนต์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ (ลาซาด้า) ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.
- มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล. (2563). มองความคิดผู้บริโภคผ่านสินค้าที่ซื้อในช่วงวิกฤตโควิด-19 โลกจะไม่เหมือนเดิมอีกจริงหรือ. สืบค้น 25 มกราคม 2563, จาก <https://themomentum.co/covid-19-change-consumer-behavior/>
- รังสรรค์ สุธีสิริมงคล. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.
- Armstrong, G. & Kotler, P. (2009). *Marketing, an introduction (9 th ed.)*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Kotler (2015). *Marketing Management (Global ed)*. New Jersey: Asimmon & Schuster.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็ม
ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3
Approaches for Academic Management Development
in Small School on the Concept of Steam Education under
Phetchabun Primary School Educational Service Area Office 3

วรชญา ขวัญแก้ว¹ ชัชชญา พิระธรณิศร์²

Waratchaya Khwankaew, Chatchaya Perathoranich

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน และข้าราชการครู จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจาก แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 คือ จัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน และใช้โครงงานเป็นฐาน โดยใช้ศิลปะรูปแบบต่าง ๆ บูรณาการกับวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ และสอดแทรกทักษะของศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ(Keywords) : การบริหารงานวิชาการ, สะเต็มศึกษา

Abstract

The purposes of this study are 1) to investigate the current conditions, desirable conditions, and needs as well as 2) to propose a guideline for the academic management development of a small-sized school under the Office of Phetchabun

Received: 2022-05-07 Revised: 2022-06-07 Accepted: 2022-06-08

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
Graduate Student Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers
College, Rangsit University, Corresponding Author e-mail: waratchaya32@gmail.com

² วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต Suryadhep Teachers College, Rangsit University.

Primary Educational Service Area 3 based upon the concept of STEAM Education. This study employed descriptive research methods. Data were collected from 269 samples who were school administrators and teachers using 5-point Likert scale questionnaires. The statistics used in the analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. In addition, the qualitative data were collected from five school administrators and teachers through a semi-structured interview. The collected data were analyzed to identify the Priority Needs Index (PNI modified). The findings showed that the current conditions and desirable conditions of the academic management of a small-sized school under the Office of Phetchabun Primary Educational Service Area 3 based upon the concept of STEAM Education in four aspects were at high level with the highest mean. In addition, the most necessary need for administrators and teachers was teaching and learning management. In addition, the guideline for the academic management development of the small-sized school included the implementation of the problem-based learning and project-based learning with the integration of various art forms with other subjects such as science, engineering, mathematics, and 21st century skills.

Keywords: Academic Management, Steam Education

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่มีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในด้านของ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จากการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งความท้าทายที่ทุกประเทศต้องพัฒนากำลังคนให้มีทักษะในการผลิตและพัฒนา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น จากปัจจัยการเปลี่ยนแปลงของโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เครื่องมือสำคัญที่จะพัฒนากำลังคนให้เป็นทุนมนุษย์ที่สอดคล้องกับความต้องการของโลกในศตวรรษที่ 21 (Wangsrikoon, 2018) ผลการศึกษาของ สภาเศรษฐกิจโลก เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (World Economic Forum, 2018) ก็คือการศึกษาต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและสังคมไทย ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ของประเทศไทย มีวิสัยทัศน์คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ (3Rs8Cs) ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะที่มีความสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ WEF (Office of the Education Council, 2017) เพื่อทำให้ประเทศไทยไปสู่เป้าหมาย ในการขับเคลื่อนการเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขัน และทำให้ประเทศไทยก้าวข้ามจาก ประเทศที่มีรายได้ปานกลางเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ตามที่ระบุในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร มนุษย์ ที่กล่าวว่ามุ่งพัฒนาระบบการเรียนรู้ในทุกระดับ โดยใช้ฐานความรู้และระบบบูรณาการ แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติเพื่อนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ในชีวิตจริง (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้เสนอแนวทางการ ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสำหรับไทยแลนด์ 4.0 ไว้ประการหนึ่งว่าภายใน 5 ปี จะทำให้มีการเรียน การสอนแบบ สะเต็มศึกษา (Stem Education (Science Technology Engineering and Mathematics) ครบทุกโรงเรียน มีการจัดการเรียนรู้แบบ Stem Steam และStream ซึ่งเป็นการ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อครูและผู้ที่สนใจนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ โดยเน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง (ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ, 2559)

สะเต็มศึกษา (Steam Education) จึงเป็นหนึ่งในแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับโลกในศตวรรษที่ 21 ที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2559) ผลักดันเพื่อ จะช่วยแก้ปัญหาพัฒนาการที่ล่าช้าของเด็กนักเรียน โดยเน้นการนำความรู้ และกระบวนการด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง เพื่อเป็น การปูพื้นฐานให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต “สะเต็ม ศึกษา” เป็นการศึกษาที่ช่วยทำให้เด็กอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง เปลี่ยนการเรียนแบบท่องจำมา เป็น การเรียนรู้แบบลงมือทำปฏิบัติจริง ทดลอง สืบค้น และใช้วัสดุอุปกรณ์ ทำให้นักเรียนได้ใช้ ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ได้รับความสนุกสนานและมีความสนใจในวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ และศิลปะมากยิ่งขึ้น สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (2559) สะเต็มศึกษา (Steam Education) ช่วยสนับสนุนและพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดบูรณาการ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม (Sousa & Pilecki, 2013; Kim & Kim, 2016; Hong, 2017; Wongthong, 2019; Orapiriyakul, 2019) การจัดการศึกษาแบบ “Steam Education” คือการนำ “Stem” มา บูรณาการกับทักษะทางศิลปะ “Art” เพื่อจะทำให้เด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และมีจินตนาการใน การออกแบบชิ้นงานนั้น ๆ ให้มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น (ชลธิชา สมชาติ, 2560) โดยต่อยอดมา จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ สะเต็มศึกษา ซึ่งถูกนำมาใช้ เนื่องจากต้องการเตรียมผู้เรียน สำหรับการแข่งขันทางเศรษฐกิจของโลกและการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (Yakman & Lee, 2017) แนวคิดสะเต็มศึกษา มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ พร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองที่สามารถบูรณาการเนื้อหาความรู้และทักษะของ 5 สาขาวิชาและ นำมาต่อยอดสร้างเป็นกระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้นตอบสนองต่อการ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น ตอบสนอง

ต่อยุทธศาสตร์ชาติและวิสัยทัศน์ของประเทศไทย (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018)

การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจหลักแรกของการบริหารสถานศึกษาและมุ่งให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารจัดการ เกี่ยวกับกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เต็มประสิทธิภาพ (ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล, 2561) ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงมีบทบาทในการผลักดันนำแนวคิดสะเต็มศึกษา ไปบูรณาการลงสู่สถานศึกษาได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และผู้เรียนมีคุณภาพตามวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ของสถานศึกษารวมไปถึงวิสัยทัศน์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับภาพรวมในการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (o-net) ปีการศึกษา 2562 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดใน 10 อันดับ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 (รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน o-net สพป.พ.ช.3, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา และเสนอเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูให้สามารถนำไปเป็นแนวทางการบริหาร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้อย่างสร้างสรรค์ เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ มีสมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ ใช้ชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ประกอบด้วยขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน คือ

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ และรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และ ข้าราชการครูของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 109 โรงเรียน แยกได้เป็น 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองไผ่ อำเภอ빙สามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 109 คน และข้าราชการครูจำนวน 785 คน รวม 894 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน และข้าราชการครู ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 269 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน Krejcie and Morgan, 1970, p. 607-610) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 269 คน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วน (Proportional Allocation)

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบ่งได้ 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ คือ ระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 5 คะแนน จนถึงระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน และแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.50–4.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50–3.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50–2.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00–1.49 แปลความว่า มีผลปฏิบัติน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.968 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.959 และตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยตรง และขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ส่งแบบสอบถามผ่านทาง Google Form ไปยัง

กลุ่มตัวอย่างผ่านทางสังคมออนไลน์ ช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ Smart Office, Facebook, Line กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเข้าถึงช่องทางนี้ได้สะดวก และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 269 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 51-60 ปี ตำแหน่งข้าราชการครู วุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 25 ปี

ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวม 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวม 4 ด้าน

การพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	PNI _{modified}	ลำดับที่
1.ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.75	0.10	มาก	4.47	0.17	มาก	0.19	2
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.77	0.16	มาก	4.56	0.16	มากที่สุด	0.21	1

3.ด้านการวัดผลและ ประเมินผล	3.78	0.11	มาก	4.44	0.16	มาก	0.17	3
4. ด้านการพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้	3.79	0.17	มาก	4.37	0.14	มาก	0.15	4
ค่าเฉลี่ยรวม	3.77	0.14	มาก	4.46	0.16	มาก	0.18	-

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ซึ่งเป็นการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สภาพปัจจุบัน การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.17) รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.78, S.D. = 0.11) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.10) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นทุกด้าน

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ในภาพรวม 4 ด้าน มีค่าดัชนี ($PNI_{Modified}$ = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าดัชนี ($PNI_{Modified}$ = 0.21) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าดัชนี ($PNI_{Modified}$ = 0.19) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีค่าดัชนี ($PNI_{Modified}$ = 0.15) ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีแนวทางดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรม ประชุม ให้ความรู้ครู และบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารครู และบุคลากรร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายให้ชัดเจน และจัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการสะเต็มศึกษาเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ปรับปรุง พัฒนา

หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมครู โดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องสะเต็มศึกษา ครูทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของเด็ก ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และโครงงานเป็นฐาน โดยใช้ศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ บูรณาการกับการจัดกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ และบูรณาการสะเต็มให้ครบทุกกลุ่มสาระ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล มีแนวทางการพัฒนา คือ อบรม ประชุมครู และบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผล กำหนดนโยบายให้ครูใช้การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง ออกแบบเครื่องมือการวัดผลประเมินผลตามมาตรฐานตัวชี้วัด โดยประเมินทั้งความรู้ ทักษะ และกระบวนการ 4) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนา คือ ประชุม ครู และบุคลากร วางแผนร่วมกันในการจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดหาสื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ และครบถ้วน ครูจัดทำ มุมศูนย์การเรียนรู้ให้เด็กสามารถเรียนรู้ สืบค้น ด้วยตนเองตามความสนใจ เน้นสื่อที่มีความหลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน ลำดับความจำเป็นที่สูงที่สุดคือ การบูรณาการวิชา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และ คณิตศาสตร์ โดยใช้ศิลปะ รองลงมาเป็น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สืบเนื่องมาจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการสอนแบบบูรณาการ แต่ด้วยหลักสูตรและเวลาในการเรียนที่อาจไม่ได้มีการปรับให้สอดคล้องกัน จนทำให้ยากที่จะเกิดการสอนแบบบูรณาการที่มีความต้องการสูงสุด มากไปกว่านั้นระดับในการสอนแบบบูรณาการที่มีความต้องการสูงสุด มีระดับความเหมาะสมเป็นไปได้กับบริบทของโรงเรียน และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา เศรษฐจักร์ และเพ็ญวรา ชูประวัติ (2563) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์ ตามแนวคิดการศึกษาสาธิตพบว่า แนวทางหลัก 1) กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการข้ามกลุ่มการเรียนรู้(Transdisciplinary Integration) และการจัดการเรียนรู้ตามปัญหา (Problem-Based Learning) 2) การจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทรัพยากรที่บูรณาการความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณลักษณะของผู้เรียนในทุกวิชา ทุกระดับผ่านการสอนแบบใช้ปัญหาและการเรียนรู้ตามโครงงาน (Project-Based Learning) 3) กำหนดเกณฑ์รูปแบบการวัดผล การประเมิน การบูรณาการองค์ความรู้ และการสร้างนวัตกรรม 4) กำหนดเป้าหมาย แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ของหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้จากสะเต็มศึกษามาสร้างนวัตกรรม และการแก้ปัญหาในชีวิตจริง

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ลำดับความจำเป็นที่สูงที่สุด คือ บูรณาการสะเต็มศึกษาเข้าไปในหลักสูตร รองลงมา ประชุมวางแผนและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน และครูทราบถึงปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรโรงเรียนที่ขาด

การบูรณาการ และส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ของตนเองผ่านการเรียนรู้ตามปัญหาจนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongsupan, Sinlarat, and Kiewkor (2019) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาไทยควรปรับเปลี่ยนหลักสูตรการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันยังไม่มีการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากผู้เรียนได้ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ให้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้จากการศึกษามาสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมสอดคล้องกับ Sitthichaiyakarn and Petroj (2019) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิด STEM ของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์การศึกษา STEM ศึกษา และเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาหลักสูตร STEM สำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถใช้แนวคิด STEM เพื่อทำงานร่วมกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรของโรงเรียน

3. ด้านการวัดผลและประเมินผล ลำดับความจำเป็นที่สูงที่สุดคือ การวัดและประเมินผล ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริง ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ครูยังคงเน้นการบรรยายเนื้อหา การจัดการเรียนรู้นั้นมีมาก ดังนั้นครูจึงมีเวลาจำกัดในการประเมิน ครูจึงต้องจัดให้มีการทดสอบความรู้ และทักษะพื้นฐาน เพื่อวางแผนการสอน เนื้อหา วิธีการสอน ต้องได้รับการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านแบบทดสอบ การสังเกต แบบทดสอบ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประเมินตนเอง และการประเมินเพื่อนหรือเพื่อนร่วมชั้น สอดคล้องกับ นัสนรินทร์ บิอศา (2558) กล่าวว่า การประเมิน ตามแนวคิดของการศึกษา STEM ครูควรใช้การประเมินหลายประเภทก่อน ระหว่าง และหลังการศึกษา แบบประเมินก่อนเรียน ครูทำได้โดยการถามคำถาม การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน สอดคล้องกับ กมลฉัตร กล่อมอิม (2559) กล่าวว่า เพื่อประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนในการดำเนินการของการกระทำ หรือผลการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความรู้ในตนเองในขณะที่นักเรียนแสดงออกในกิจกรรมหรือสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนถึงกระบวนการคิดระดับสูง กระบวนการทำงาน และความสามารถในการแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ การประเมินในโลกแห่งความเป็นจริงจะมีผลก็ต่อเมื่อประเมินหลายด้านเท่านั้น โดยใช้วิธีประเมินที่หลากหลายวิธี ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง และต้องประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มากพอที่จะสะท้อนถึงการพัฒนา และความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้

4. ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ลำดับความจำเป็นที่สูงที่สุด คือ การวางแผนจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ มีสื่อที่หลากหลาย เหมาะสม ใช้งานได้จริงและตรงกับความต้องการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าโรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมโดยผู้เรียนเอง ผ่านการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการใช้ปัญหาและโครงงานเป็นฐาน ซึ่งสนับสนุนเชื่อมโยงความรู้อะกาศเข้ากับชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องด้วยกรอบมาตรฐานการจัดการเรียนรู้แบบการสอนของ KOFAC ขั้นตอนแรก คือการนำเสนอสถานการณ์ โดยนำเสนอเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียนที่

กระตุ้นความปรารถนาของนักเรียนในการแก้ปัญหา จากขั้นตอนที่ 1 ของกรอบมาตรฐานข้างต้น มีความหมายทั่วไปของการเรียนรู้ตามปัญหา และการเรียนรู้ตามโครงการ(The Korea Foundation for the Advancement of Science and Creativity (KOFAC)2016, as cited in Oksu Hong, 2017) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Silpakityan (2017) ที่พบว่า การพัฒนากระบวนการสอน-เรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาสะเต็มศึกษาและการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ส่งเสริมการสื่อสารระหว่างเด็กอนุบาล หนึ่งในหกระบวนการหลัก คือการเรียนรู้ตามปัญหาผ่านกิจกรรมการสื่อสารในสถานการณ์จริง และสามารถนำไปสู่ผลงานสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน ให้ครูมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องสะเต็มศึกษา บูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยใช้ศิลปะ และจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และโครงการเป็นฐาน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการบูรณาการสะเต็มศึกษาเข้าไปในหลักสูตร สถานศึกษามีการประชุมวางแผนและพัฒนาหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ในสถานศึกษาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ในสถานศึกษาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2559). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. รายงานการวิจัย. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ชลธิษ สมชาติโต. (2560). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในระดับ การศึกษาปฐมวัย. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 32(1), 117-123.
- ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ. (2559). การประชุมชี้แจงนโยบายการปฏิรูปการศึกษาให้แก่ข้าราชการ ส่วนกลางกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์เชิงปริมาณผานเชิงคุณภาพ. 11(1),128.

- นัสนรินทร์ ปือชา.(2558).ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รชยา เศรษฐจักรักษ์ และเพ็ญวรา ชูประวัตติ. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา. การบริหารและนวัตกรรมการศึกษา. 3(2), 12-15
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). คู่มือจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของ สกสศ.
- Hong, O., Trajectories, T. T. P., & Education, I. i. S. (2017). STEAM education in Korea: Current policies and future directions. *Science and Technology*. 8(2), 92-102.
- Office of the Education Council. (2017). *The National Scheme of Education B.E. 2560- 2579 (2017-2036)*. Bangkok: Office of the Education Council. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *20-year National Strategy 2018-2037*. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board. [in Thai]
- Orapiriyakul, S. (2019). STEAM EDUCATION: Innovative Education Integrated into Learning Management. *Journal of Research and Curriculum Development*. 9(1), 1-16. [in Thai]
- Pongsupan, P., Sinlarat, P., & Kiewkor, S. (2019). The Development of a STEM-enriched Curriculum to Enhance the Creative Thinking and Productive Thinking Skills of Prathomsuksa 4 students. *Journal of Education Studied Chulalongkorn University*. 47(1), 219-239. [in Thai].
- Silpakityan, K. (2017). *Development of teaching process based on STEM Education and communicative approaches to enhance communication abilities of kindergarteners*. Doctoral dissertation, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Sitthichaiyakarn, S., & Petroj, L. (2019). Academic Administration Model According to Stem Education Concept of Network Schools in Regional Stem Education Center. *Journal of Research and Curriculum Development*. 9(1), 17-32. [in Thai]
- Sousa, D. A., & Pilecki, T. (2013). *From Stem to Steam Using Brain-Compatible Strategies to Integrate the Arts*. California: A SAGE Company.

- Wangsrikoon, A. (2018). Thai Studies in the 21st Century: Productivity and Development Guidelines. *Humanities and Social Sciences Journal of Graduate School Pibulsongkram Rajabhat University*. 8(1), 1-17. [in Thai]
- Wongthong, P. (2019). Effect on Integrated Learning Activities Based on STEAM Education on Science Learning Achievement, Critical Thinking Skills and Student' Satisfaction on Grade 4 Students. *Journal of Research Unit on Science, Technology and Environment for Learning*. 10(1), 81-99. [in Thai]
- Yakman, G., & Lee, H. (2017). Exploring the exemplary STEAM education in the U.S. as a practical educational framework for Korea. *Journal of the Korean Association for Science Education*. 32(6), 1072-108

คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช

Quality of life of Myanmar migrant workers in Nakhon Si Thammarat Province

เดโช แขน้ำแก้ว¹

Daycho Khaenamkhaew

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แรงงานพม่า กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน และเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 460 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอาหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.75) ส่วนด้านรายได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.71) ด้านความสัมพันธ์ในสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.80) ด้านเครื่องนุ่งห่มอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.71) และด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.86) ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ คือ ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.93)

คำสำคัญ (Keywords): คุณภาพชีวิต; แรงงาน; พม่า

Abstract

This research aims to investigate the quality of life of Myanmar migrant workers in Nakhon Si Thammarat Province. For quantitative research were employed in this present study. Questionnaires were used to collect the data from 460 Myanmar migrant workers by setting a confidence level of 95% and an error level of 5%, a total of 387 samples were obtained and for the convenience of data analysis,

Received: 2022-04-08 Revised: 2022-06-05 Accepted: 2022-06-08

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Program in Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si
Thammarat Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Daycho_kha@nstru.ac.th

a total sample size of 460 samples was used. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the study found that: The average quality of life of Myanmar migrant workers is at a high level. ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.81), when considering each aspect They are sorted in descending order of average. The side with the highest mean is food is at a high level ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.75) The income aspect is at a high level ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.71) The relationship in society was at a high level ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.80) In terms of clothing, it is at a high level. ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.71), and the housing aspect is at a high level ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.86) However, the aspect with the lowest mean compared to other aspects was health at a high level ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.93)

Keywords: Quality of life; Workers; Myanmar migrant.

บทนำ (Introduction)

การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ส่งผลให้องค์กรธุรกิจในประเทศไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องเร่งปรับตัวและเตรียมคนให้มีความพร้อม โดยติดตามความเคลื่อนไหวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เรียนรู้เกี่ยวกับพันธสัญญา ข้อตกลงและผลผูกพันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ศึกษาถึงโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เพื่อยกระดับสมรรถนะให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล สามารถแข่งขันได้และมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิภา วิริยะพิพัฒน์, 2559) ทำให้มีการย้ายถิ่นเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงสถาบันครอบครัว ที่มีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการย้ายถิ่นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ รวมไปถึงวิถีชีวิตของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปโดยมีประชากรทุกภาคส่วนของประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวมากขึ้น (วสวัตต์ สุตินฤญาติ, 2558)

ทั้งนี้ ทำให้กลายเป็นปัจจัยที่มีส่วนผลักดันให้ “แรงงานพม่า” เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพื่อความต้องการมีงานทำและการมีรายได้ที่มั่นคง ประกอบกับการมีทางเลือกสำหรับการทำางานอื่น ๆ ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับตำแหน่งงานในประเทศไทย โดยมีรูปแบบการเคลื่อนย้ายของแรงงานพม่ามีการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศอยู่ 2 ลักษณะคือ การเคลื่อนย้ายแรงงานชั่วคราว และการเคลื่อนย้ายแรงงานถาวร โดยอาศัยรถยนต์จากประเทศต้นทางมายังด่านที่ชายแดน ก่อนจะย้ายที่ทำงานไปยังที่อื่น ๆ โดยแบ่งวิธีการเดินทางออกเป็น 3 ลักษณะคือ เดินทางด้วยเท้า เข้ามาตามตะเข็บชายแดนและเดินทางมาโดยรถโดยสารประจำทาง โดยมีนายหน้า บุคคลในครอบครัว เพื่อนหรือญาติที่เคยมาทำงานในประเทศไทยแล้ว เดินทางมาด้วย (สิริรัฐ สุกันธา, 2557) เช่นเดียวกับในจังหวัดนครราชสีมาที่มีแรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 11,661 คน (สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครราชสีมา, 2564) ซึ่งเกิดจากการ

สร้างร่วมมือภายในประเทศ (MOU) ทำให้มีทั้งแรงงานที่มีทักษะในการทำงาน แรงงานกึ่งฝีมือที่ทำงานในสายการผลิตและมีแรงงานไร้ฝีมือเป็นคณากรระดับล่างที่ไม่ต้องการความชำนาญ มีการพิจารณาการนำเข้าแรงงานต่างด้าวมาทำงานในประเทศตาม MOU เพื่อนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน หรือเพื่อทดแทนแรงงานไทย (กรมการจัดหางาน, 2564)

อีกทั้งการเข้ามาทำงานของแรงงานพม่าจำนวนมากเลือกที่จะทำงานอยู่ต่อในประเทศไทย หลังจากเปิด AEC แม้ระยะเวลาคาดหวังในการทำงานในประเทศไทยของแรงงานพม่าจะอยู่ในช่วงสั้น ๆ แต่การหมุนเวียนเข้าออกของแรงงานพมานั้นเพิ่มมากขึ้น แรงงานจะนำเงินกลับไปดูแลครอบครัวหรือลงทุนแล้วเดินทางกลับเข้ามาใหม่ โดยรูปแบบดังกล่าวจะเป็นไปจนกว่าตนเองและครอบครัวจะมี “คุณภาพชีวิต” ที่ดีขึ้น หรือมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมเกิดขึ้นในประเทศพม่า (มหชัย สัตยธำรงเกียรติ และปิยะวงศ์ ปัญจะเทวคุปต์, 2559) ดังงานวิจัยของสอศคล้องกับการศึกษาของ Waldrom (1994) พบว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานในด้านอาหารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ในขณะที่การศึกษาของวันทนี วาสิกะสิน, สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และกิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุล (2553) พบว่า เสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มสวมใส่เพื่อปกปิดร่างกายและเพื่อให้ร่างกายอบอุ่น ส่วนงานวิจัยด้านที่อยู่อาศัยของ Ratha, Mohapatra & Scheja (2010) พบว่า ที่อยู่อาศัยต้องได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย อีกทั้งงานวิจัยของเพชรารณ ชัชวาลชาญชนกิจ (2560) ค้นพบเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพตามสิทธิที่ได้รับตามกฎหมาย และได้รับข่าวสารด้านสุขภาพ ในขณะที่เมื่อพิจารณาถึงด้านรายได้ ดังงานวิจัยของสิริรัฐ สุกันธา (2557) พบว่า ได้รับค่าจ้างที่สูงและมีรายได้ที่มั่นคง และในด้านความสัมพันธ์ในสังคม ดังงานวิจัยของอนรรักษ์ สิงห์ชัย, วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2558) พบว่า มีพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางความคิดเพื่อทำกิจกรรม ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสามารถเทียบเคียงถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Maslow, 1943) ในลักษณะคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในด้านอาหาร ด้านเครื่องนุ่งห่ม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ และด้านความสัมพันธ์ในสังคม (เดโช แชน้ำแก้ว, พระสุธีรัตนบัณฑิต และปาริชาติ วลัยเสถียร, 2562) ยังพบว่ายังมีช่องว่างระหว่างของคุณภาพชีวิต ยังคงไม่ดีเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้าน (บงกชมาศ เอกเยี่ยม, 2562)

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งโดยมีคำถามการวิจัยที่ว่า คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลจากผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราชไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานพม่าให้ดีขึ้นได้ และนำไปเสนอเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการเข้าใจและพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 11,661 คน (สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2564) โดยขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรเกรซซีและมอแกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละโดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553) เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 460 ตัวอย่าง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนดคือ ไม่น้อยกว่า 387 ตัวอย่าง และใช้การสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการจนครบ 460 ตัวอย่าง (Showkat & Parveen, 2017)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าจากหนังสือเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดเป็นกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาวิจัย

3.2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ทักษะฝีมือแรงงาน ประสบการณ์การทำงานในประเทศไทย รายได้ต่อเดือนและสถานภาพการสมรส

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า ได้แก่ ด้านอาหาร ด้านเครื่องนุ่งห่ม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ และด้านความสัมพันธ์ในสังคม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Numerical Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (สุทธิพร บุญมาก, 2560)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

3.3 ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอที่ปรึกษาและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

ช่วยตรวจสอบความถูกต้อง ครบคลุม และแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร IOC (Index of Congruence) ด้วยการนำเครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงครายข้อ (Index of Item – Objective Congruence) ซึ่งค่า IOC จะต้องมามีค่า 0.5 ขึ้นไปจึงจะแปลผลว่า ใช้ได้ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามได้ค่าระหว่าง 0.80-1.00 ทุกข้อแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปตรวจหาความเที่ยงตรงเพื่อให้เครื่องมือการวิจัยมีคุณภาพ

3.4 การทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ และการทดลองเครื่องมือ (Try-out) จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach Coefficient) (Peterson, 1994) โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค่าสัมประสิทธิ์ = 0.775

3.5 นำแบบสอบถามที่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกจ่ายให้กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุมัติหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 2) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อผู้ประกอบการ/นายจ้างของแรงงานพม่าเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังแรงงานพม่า โดยผู้วิจัยเป็นคนเก็บข้อมูลร่วมกับล่ามชาวพม่าโดยใช้ภาษาไทยและให้ล่ามแปลเป็นภาษาพม่าให้ขณะสอบถาม จำนวน 460 คน และรับแบบสอบถามกลับคืนมา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

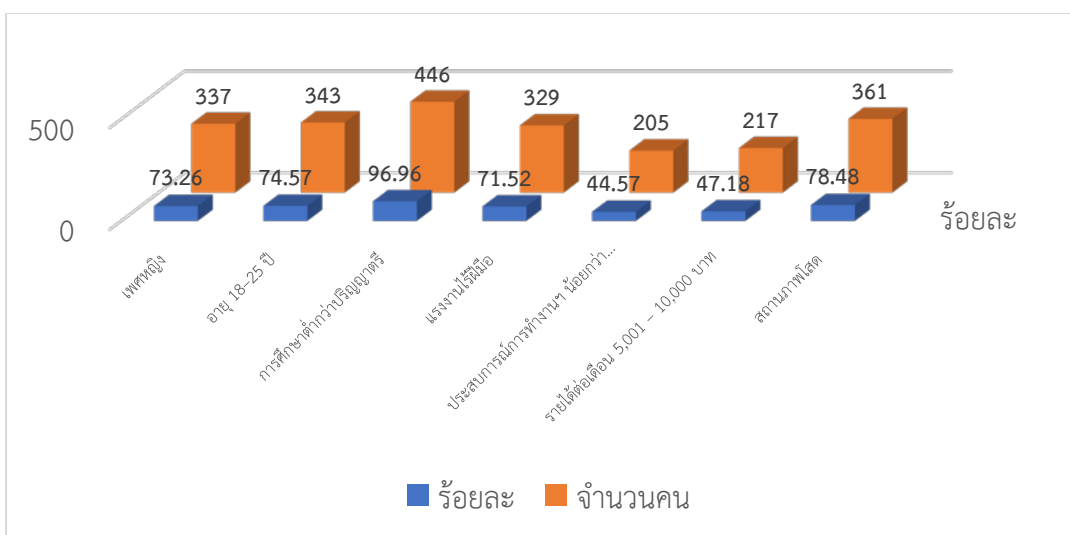
ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Frequency and percentage) เพื่อใช้อธิบายความถี่และร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Mean and Standard Deviation) โดยใช้อธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อใช้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช (อภิรักษ์ จันทะนี, 2538)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้มีข้อมูลเบื้องต้นผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมทุกด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 337 คน คิดเป็นร้อยละ 73.26 อายุ 18–25 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 343 คน คิดเป็นร้อยละ 74.57 การศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวนทั้งสิ้น 446 คน คิดเป็นร้อยละ 96.96 เป็นแรงงานไร้ฝีมือ มีจำนวนทั้งสิ้น 329 คน คิดเป็นร้อยละ 71.52 มีประสบการณ์การทำงานในประเทศไทยน้อยกว่า 10 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 205 คน คิดเป็นร้อยละ 44.57 มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 217 คน คิดเป็นร้อยละ 47.18 และมีสถานภาพโสด มีจำนวนทั้งสิ้น 361 คน คิดเป็นร้อยละ 78.48 ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นผู้ตอบแบบสอบถาม

2. คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราชในด้านอาหาร ด้านเครื่องนุ่งห่ม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ และด้านความสัมพันธ์ในสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านอาหาร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตด้านอาหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ซื้อและจัดหาอาหารได้สะดวกทุกสถานที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ บริโภคอาหารได้อิ่มและครบ 3 มื้อในแต่ละวัน หรือตามที่ต้องการได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.68) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ซื้อและจัดหาอาหารได้สะดวกทุกเวลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.72) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า ด้านอาหาร

ด้านอาหาร	ระดับคุณภาพชีวิต			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ซื้อและจัดหาอาหารได้สะดวกทุกสถานที่	4.13	0.73	มาก	1
ซื้อและจัดหาอาหารได้สะดวกทุกเวลา	3.95	0.72	มาก	5
บริโภคอาหารที่สดใหม่ สะอาดและมีประโยชน์	4.00	0.83	มาก	3
บริโภคอาหารที่ปรุงสุกใหม่อยู่เสมอ	3.97	0.74	มาก	4
บริโภคอาหารได้อิ่มและครบ 3 มื้อในแต่ละวันหรือตามที่ต้องการได้	4.10	0.68	มาก	2
รวม	4.03	0.75	มาก	

2.2 ด้านเครื่องนุ่งห่ม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตด้านเครื่องนุ่งห่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดหาเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มมาใช้ได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ มีเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มที่สวมใส่เหมาะสมกับลักษณะในการทำงานได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มที่สะอาดอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.67) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า ด้านเครื่องนุ่งห่ม

ด้านเครื่องนุ่งห่ม	ระดับคุณภาพชีวิต			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
จัดหาเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มมาใช้ได้	4.11	0.72	มาก	1
มีเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มที่สะอาดอยู่เสมอ	3.77	0.67	มาก	5
มีเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มที่สวมใส่เหมาะสมกับลักษณะในการทำงานได้	3.98	0.75	มาก	2
มีเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มที่เพียงพอต่อการนำมาสวมใส่ได้	3.84	0.63	มาก	4
มีเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มที่สวมใส่ได้เหมาะสมตามโอกาสและเทศกาลต่าง ๆ	3.90	0.72	มาก	3
รวม	3.92	0.71	มาก	

2.3 ด้านที่อยู่อาศัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีรายได้เพียงพอต่อการเช่าที่อยู่อาศัย (กรณีที่ต้องจ่ายค่าที่พักเอง) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.82) รองลงมาคือ มีที่อยู่อาศัยที่มีความสะอาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีที่อยู่อาศัยที่มีความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.87) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า ด้านที่อยู่อาศัย

ด้านที่อยู่อาศัย	ระดับคุณภาพชีวิต			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
มีที่อยู่อาศัยที่มีความสะอาด	3.79	0.77	มาก	2
มีที่อยู่อาศัยที่มีความปลอดภัย	3.65	0.87	มาก	5
มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและเป็นสัดส่วน	3.66	0.87	มาก	4
มีที่พักอาศัยขนาดที่เหมาะสมและไม่คับแคบ	3.68	0.98	มาก	3
มีรายได้เพียงพอต่อการเช่าที่อยู่อาศัย (กรณีที่ต้องจ่ายค่าที่พักเอง)	3.83	0.82	มาก	1
รวม	3.72	0.86	มาก	

2.4 ด้านสุขภาพ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผ่อนคลายความเครียดของตนเองได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ ได้รับการดูแลและรักษาพยาบาลเมื่อมีอาการเจ็บป่วย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 1.04) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า ด้านสุขภาพ

ด้านสุขภาพ	ระดับคุณภาพชีวิต			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ	3.61	1.01	มาก	4

ได้ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาตามที่ต้องการได้	3.63	0.84	มาก	3
ได้รับการดูแลและรักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วย	3.66	0.93	มาก	2
ได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล	3.39	1.04	ปานกลาง	5
ผ่อนคลายความเครียดของตนเองได้	3.92	0.74	มาก	1
รวม	3.64	0.93	มาก	

2.5 ด้านรายได้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีรายได้และสามารถออมเงินได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ ได้รับค่าจ้างตามกฎหมายแรงงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สุขใจที่ไม่มีภาระหนี้สิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.72) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า ด้านรายได้

ด้านรายได้	ระดับคุณภาพชีวิต			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ได้รับค่าจ้างตามกฎหมายแรงงาน	4.08	0.77	มาก	2
ได้รับค่าจ้างที่เพียงพอนำไปเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้	3.95	0.56	มาก	4
มีรายได้และสามารถออมเงินได้	4.13	0.73	มาก	1
ภูมิใจที่หารายได้ด้วยความขยันและไม่เบียดเบียนผู้อื่น	3.97	0.71	มาก	3
สุขใจที่ไม่มีภาระหนี้สิน	3.89	0.72	มาก	5
รวม	4.01	0.71	มาก	

2.6 ด้านความสัมพันธ์ในสังคม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ในสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตามเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ ทำงานร่วมกับเพื่อนผู้ใช้แรงงาน หรือเพื่อน

ร่วมงานที่มาจากประเทศอื่นได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ อาศัยอยู่ร่วมกับเพื่อนผู้ใช้แรงงานที่มาจากประเทศอื่นได้โดยไม่มีความขัดแย้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.82) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า ด้านความสัมพันธ์ในสังคม

ด้านความสัมพันธ์ในสังคม	ระดับคุณภาพชีวิต			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ทำงานร่วมกับเพื่อนผู้ใช้แรงงาน หรือเพื่อนร่วมงานที่มาจากประเทศอื่นได้เป็นอย่างดี	4.05	0.69	มาก	2
งานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตามเป้าหมาย	4.16	0.71	มาก	1
งานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตามระยะเวลา	3.87	0.86	มาก	4
อาศัยอยู่ร่วมกับเพื่อนผู้ใช้แรงงานที่มาจากประเทศอื่นได้โดยไม่มีความขัดแย้ง	3.82	0.82	มาก	5
รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีพื้นที่ทางวัฒนธรรม เช่น การไปวัด การทำบุญ การร่วมงานประเพณี เป็นต้น	3.89	0.85	มาก	3
รวม	3.96	0.80	มาก	

2.7 โดยรวมทุกด้าน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอาหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ด้านรายได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.71) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.93) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า โดยรวมทุกด้าน

โดยรวมทุกด้าน	ระดับคุณภาพชีวิต			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
ด้านอาหาร	4.03	0.75	มาก	1

ด้านเครื่องนุ่งห่ม	3.92	0.71	มาก	4
ด้านที่อยู่อาศัย	3.72	0.86	มาก	5
ด้านสุขภาพ	3.64	0.93	มาก	6
ด้านรายได้	4.01	0.71	มาก	2
ด้านความสัมพันธ์ในสังคม	3.96	0.80	มาก	3
รวม	3.88	0.81	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของแรงงานพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านอาหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.75) โดยผู้วิจัยเห็นว่า ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นเนื่องจากแรงงานพม่าทุกคนสามารถซื้อและจัดหาอาหารได้อย่างสะดวกทุกที่ทุกเวลา อาหารสด มีประโยชน์และปรุงสดใหม่ ในขณะเดียวกันก็กินได้อิ่มหรือเท่าที่ต้องการ จึงไม่จู้จี้จุกจิกเรื่องอาหาร โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของเดโซ แชน้ำแก้ว (2564) พบว่า คุณภาพชีวิตด้านการบริโภคอาหารของแรงงานสัญชาติพม่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Waldrom (1994) พบว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่ไม่แตกต่างกัน เช่น อาหาร เนื่องจากอาหารมีความจำเป็นท่ามกลางความหลากหลายของอาหารในชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่ **ด้านเครื่องนุ่งห่ม** อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.71) ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเดโซ แชน้ำแก้ว (2563) พบว่า คุณภาพชีวิตด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มของแรงงานสัญชาติพม่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) เพราะเมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย ข้อมูลบ่งชี้ได้ว่า แรงงานพม่าสามารถจัดหาเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มมาใช้ได้ มีความสะอาดและเพียงพอต่อการนำมาสวมใส่ตามลักษณะการทำงานหรือเหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของวันทนี วาสิกะสิน, สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และกิติพัฒน์ นนทปัทมะดุล (2553) พบว่า การจัดหาเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มเป็นสัดส่วนการสวมใส่เพื่อปกปิดร่างกายและเพื่อให้ร่างกายอบอุ่น **ส่วนด้านที่อยู่อาศัย** อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.86) โดยข้อสังเกตหรือข้อค้นพบที่เกิดขึ้น ผู้เขียนบ่งชี้ได้ว่า แรงงานพม่ามีที่อยู่อาศัยที่สะอาด ปลอดภัย ได้สัดส่วน ขนาดเหมาะสมและไม่คับแคบ ซึ่งปรากฏผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเดโซ แชน้ำแก้ว (2563) พบว่า คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยของแรงงานสัญชาติพม่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$) เนื่องจากแรงงานพม่ารู้จักรักษาความสะอาด ทั้งขยะเป็นที่ที่เป็นทางและอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า ทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Ratha, Mohapatra & Scheja (2010) พบว่า ที่อยู่อาศัยสำหรับแรงงานต่างด้าวต้องได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย

อีกทั้ง **ด้านสุขภาพ** อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.93) เป็นข้อสรุปหรือข้อมูลซึ่งเทียบเคียงได้ว่า แรงงานพม่าได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ได้ออกกำลังกาย ผ่อนคลาย

ความเครียด ได้รับการดูแลเมื่อยามเจ็บป่วยและมีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเดโซ แชน้ำแก้ว (2563) พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของแรงงานพม่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.64) แต่การวิจัยครั้งนี้มีการรายงานผลวิจัยที่สอดคล้องกับธวัชชัย โพธิ์บัวทอง และนิวัฒน์ บุญสม (2564) พบว่า การเรียนรู้วิชาสุขศึกษา ซึ่งเทียบเคียงกับด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก และใช้เป็นเหตุผลเนื่องมาจากการพัฒนาระบบการบริการด้านสุขภาพที่ดีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ (2560) พบว่า การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานสัญชาติพม่าในปัจจุบันมีขอบเขตที่กว้างขึ้น ได้รับการส่งเสริมการให้บริการสุขภาพตามสิทธิที่ได้รับตามกฎหมาย และได้รับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ในขณะที่ ด้านรายได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.71) ได้ข้อสรุปหรือข้อมูลที่สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพัฒน์ ลากิจิตร, จิรายุ ทรัพย์สิน และวันชัย สุขตาม (2563) พบว่า การจัดการแรงงานข้ามชาติในด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) หรือเทียบเคียงในด้านรายได้ของแรงงานพม่าที่มีความมั่นคงและเพียงพอต่อการดำรงชีวิต โดยผู้วิจัยคิดอภิปรายผลได้ว่า แรงงานพม่าได้รับค่าจ้างตามกฎหมายที่เพียงพอไปเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ซึ่งเทียบเคียงได้กับงานวิจัยของสิริรัฐ สุกันธา (2557) พบว่า แรงงานพม่าได้รับค่าจ้างที่สูงเมื่อเทียบกับการทำงานในประเทศพม่า ทำให้มีรายได้ที่มั่นคงสามารถส่งเงินกลับไปให้พ่อแม่และญาติ ๆ ที่อยู่ในประเทศพม่าได้ต่อเนื่อง บ่งชี้ถึงความภูมิใจที่มีรายได้ด้วยความขยันและออมเงินได้ และในด้านความสัมพันธ์ในสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.80) ซึ่งผลการวิจัยที่เกิดขึ้น เพราะแรงงานพม่าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนผู้ใช้แรงงานจากประเทศอื่นได้เป็นอย่างดีและทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย แต่เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเดโซ แชน้ำแก้ว (2563) พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสังคมของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) จำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความขัดแย้งและรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรักษ์ สิงห์ชัย, วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2558) พบว่า แรงงานพม่ามีพื้นที่ทางสังคม พื้นที่ทางความคิด และเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่า โดยมีวัดเป็นสถานที่ในการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของบงกชมาศ เอกเอี่ยม (2562) พบว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมที่เอื้ออำนวยและกระตุ้นการพัฒนา กิจกรรมทางสังคม จากค้นพบที่เกิดขึ้นเทียบเคียงได้ถึงการสร้างการมีส่วนร่วม ช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา ปรับตัวได้และทำให้อยู่ร่วมกันได้

โดยรวมทุกด้าน ได้แก่ ด้านอาหาร ด้านเครื่องนุ่งห่ม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ และด้านความสัมพันธ์ในสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.81) แต่การวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเดโซ แชน้ำแก้ว, พระสุธีรัตนบัณฑิต และปาริชาติ วลัยเสถียร (2562) พบว่า คุณภาพชีวิตของแรงงานข้ามชาติในด้านการบริโภคอาหาร เครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือนที่อยู่อาศัย สุขภาพ รายได้ และความสัมพันธ์ในสังคม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากข้อมูลหรือข้อสรุปบ่งชี้ได้ว่า แรงงานพม่าได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกด้านดีขึ้นตามความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวดี ศรีทองใบ (2562) ที่เสนอว่า ควรมีหลักเกณฑ์มาตรฐานฝีมือ

แรงงาน ส่งเสริมด้านสุขภาพ บริการสุขภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ทิพวัลย์ สมิต, อารมณ์ทิพย์ บัวเพ็ชร และแสงอรุณ อิศระมาลัย (2559) พบว่า การวิจัยที่เกิดขึ้นเป็นเพราะการให้แรงสนับสนุนทางสังคม ทั้งข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อเสริมสร้าง “ความสุข” ในการทำงานและการดำรงชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและ “คุณภาพชีวิต” ให้กับแรงงานพม่า ต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการศึกษาในด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) แม้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดำเนินการและประสานความร่วมมือทุกภาคส่วน

1.2 กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลในพื้นที่ หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล ควรเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาด้านสุขภาพ

1.3 หน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเข้าไปดูแลและจัดสวัสดิการที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานพม่า เพื่อจะทราบว่าในปัจจุบันมีปัญหาคือความต้องการอะไรบ้าง

2.2 ควรศึกษาและหาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับแรงงานพม่า โดยเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆ และนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการเพื่อเสนอข้อค้นพบเพื่อการพัฒนาในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

บทความนี้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งจากงานวิจัยเรื่อง แรงงานพม่า : คุณภาพชีวิตและการสร้างความหมายใหม่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับทุนอุดหนุนจากจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ 2565

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการจัดหางาน. (2564). แรงงาน 3 สัญชาติ เฮ! ศบค. เคาะ นำเข้า MoU ตามกระทรวงแรงงานเสนอ. สืบค้น 7 เมษายน 2565, จาก https://www.doe.go.th/prd/main/news/param/site/1/cat/7/sub/0/pull/detail/view/detail/object_id/52555.

กัลยา วาณิชยปัญญา. (2553). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เดโช แชน้ำแก้ว, พระสุธีรัตนบัณฑิต และปาริชาติ วลัยเสถียร. (2562). แรงงานข้ามชาติ : คุณภาพชีวิตและการสร้างคุณค่าบนประสบการณ์ ณ ถิ่นปลายทาง กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*. 6(1), 305-325.
- เดโช แชน้ำแก้ว. (2563). ความสัมพันธ์เชิงสังคมของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ากลุ่มเบปู้มเมอร์กรณีศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคใต้. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 3(2), 48-58.
- _____. (2563). วิเคราะห์สถานการณ์และคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยของแรงงานสัญชาติพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 9(1), 161-172.
- _____. (2563). สถานการณ์และคุณภาพชีวิตด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มของแรงงานสัญชาติพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารจันทร์เกษมสาร*. 26(2), 164-177.
- _____. (2564). สถานการณ์และคุณภาพชีวิตด้านการบริโภคอาหารของแรงงานสัญชาติพม่าในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 11(2), 70-81.
- ทิพวัลย์ สมิต, อาภรณ์ทิพย์ บัวเพ็ชร และแสงอรุณ อิศระมาลัย. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในโรงงานอุตสาหกรรม. *วารสารสาธิตสุขศาสตร์*. 46(2), 113-127.
- ธวัชชัย โพธิ์บัวทอง และนิวัฒน์ บุญสม. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาร่วมกับการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 13(3), 127-135.
- นิภา วิริยะพิพัฒน์. (2559). บทบาทของ HRM : การจัดการช่องว่างระหว่างวัยในองค์กร. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร*. 1(2), 73-88.
- บงกษมาศ เอกเอี่ยม. (2562). การย้ายถิ่นข้ามชาติ: การสร้างและดำรงรักษาเครือข่ายทางสังคมของแรงงานหญิงพม่าในเมืองเชียงใหม่. *วารสารอารยธรรมศึกษา ไชย-สาละวิน*. 10(1), 13-38.
- เพชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ. (2560). คุณลักษณะปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า กรณีศึกษา กิจการต่อเนื่องประมง จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 6(2), 645-656.
- ภัทรวดี ศรีทองใบ. (2562). คุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสัญชาติพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร. *Kasem Bundit Journal*, 20(พิเศษ), 11-24.
- มหชัย สัตยธำรงเกียรติ และปิยะวงศ์ ปัญจะเทวคุปต์. (2559). รูปแบบการเดินทางมาทำงานในประเทศไทยของแรงงานพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 36(4), 36-49.
- วสวัตต์ สติญญามณี. (2558). จากชนบทสู่เมือง : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อและผลกระทบจากการย้ายถิ่น. *Kasem Bundit Journal*. 16(1), 102-112.

- วันทนี วาสิกะสิน สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และกิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช. (2553). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม และสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2564). *รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2563 : มกราคม – ธันวาคม 2563*. นครศรีธรรมราช: สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สิริพัฒน์ ลาภจิตร, จิรายุ ททรัพย์สิน และวันชัย สุขตาม. (2563). ผลกระทบแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดสุรินทร์. *วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(6), 17-35.
- สิริรัฐ สุกันธา. (2557). การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสู่ชาติพม่า ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 18(1), 45-63.
- สุทธิพร บุญมาก. (2560). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อนุรักษ์ สิงห์ชัย, วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2558). พื้นที่ทางสังคมของแรงงานข้ามชาติสู่ชาติพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 15(2), 90-97.
- อภิรักษ์ จันทะนี. (2538). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: วิ.เจ. พรินติ้ง.
- Khaenamkhaew, D. (2020). Situation and Life Quality of health of Myanmar migrant workers in Nakhon Si Thammarat Province. *HCU Journal*. 24(1), 87-97.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.
- Maslow, A.H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review*. 50(4), 370.
- Peterson, R.A. (1994). A Meta-analysis of Cronbach's Coefficient Alpha. *Journal of Consumer Research*. 21(2), 381-391.
- Ratha, D., Mohapatra, S., & Scheja, E. (2011). *Impact of Migration on Economic and Social Development: A Review of Evidence and Emerging Issues*. Retrieved 7 April 2022, from source: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1759149.
- Showkat, N. & Parveen, H. (2017). *Non-Probability and Probability Sampling*. Retrieved 7 April 2022, from https://www.researchgate.net/publication/319066480_Non-Probability_and_Probability_Sampling.
- Waldrom, J. (1994). *Theories of Rights*. Oxford: Oxford University.

**การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผ่านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม
ของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัล**
**Consumer Behavior Analysis Through Thai Teenagers' Cross Cultural
Communication in Digital Era**

อุษา ศิลป์เรืองวิไล¹ บัณฑิต รัตนไตร²
Usa Silraungwilai, Bundith Rattanatani

บทคัดย่อ (Abstract)

วิจัยนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยศึกษาแบบแผนการสื่อสารที่โพสต์บนแพลตฟอร์มออนไลน์ www.pantip.com การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในยุคดิจิทัล บนพื้นฐานความน่าสนใจในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการเพื่อนำเสนอแบบแผนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในยุคดิจิทัลของวัยรุ่นไทยเพื่อสื่อสารแลกเปลี่ยนประเด็นเกี่ยวกับสินค้าอุปโภคบริโภค บนพื้นฐานแนวคิด (1) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (2) การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัลของวัยรุ่นไทย การศึกษาพบว่า วัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอุปโภคบริโภคผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์เพิ่มขึ้น ที่น่าสนใจคือผู้บริโภควัยรุ่นสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับสินค้าเปรียบเทียบซื้อ (100 กระเป๋า) มากที่สุด รองลงมาคือสินค้าเจาะจงซื้อ (53 กระเป๋า) สินค้าสะดวกซื้อ (14 กระเป๋า) และสินค้าไม่แสวงซื้อ (4 กระเป๋า) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค; การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม; ยุคดิจิทัล

Abstract

This qualitative research used content analysis method by studying communication pattern that posted via online platform www.pantip.com. This study aims to study and analyze consumer behavior based on interesting in Thai teenager cross cultural communication via online social networking as basic information for purchasing product and service for proposing cross cultural

Received: 2022-04-20 **Revised:** 2022-06-06 **Accepted:** 2022-06-08

¹ สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Academic Office, Eastern Asia University.

Corresponding Author e-mail: usa@eau.ac.th

² หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Master of Business Administration, Graduated School, Eastern Asia University. e-mail: bundit@eau.ac.th

communication pattern in digital era to communicate and exchange information relating to consumer goods topics based on concepts of (1) consumer behavior analysis (2) Thai teenagers' cross cultural communication in digital era. Study found that content on official online social media of Thai coffee brand were video clip (50 posts) the most, followed by product images (34 posts) on-site promotion (21 posts) influencer relationship management (13 posts) promotion (7 posts) co-creation (2 posts) and recruitment (1 post). Study found that Thai teenagers in digital era prefer to find out more information relating to consumer product via online channel. Interestingly teenage consumers communicate and exchange information relating to shopping goods (100 subjects) the most, followed by specialty goods (53 subjects), convenience goods (14 subjects) and unsought goods (4 subjects).

Keywords: Consumer Behavior Analysis; Cross Cultural Communication; Digital Era

บทนำ (Introduction)

นักวิชาการด้านการตลาดและการบริหารธุรกิจ ได้นำเสนอแนวทางการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคไว้หลากหลาย พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) เป็นการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมเมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำการเลือก ซื้อ ใช้ หรือ ละทิ้ง สินค้า บริการ แนวความคิด หรือ ประสบการณ์ เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความปรารถนา (ปิยะชาติ อิศรภักดี, 2559; Solomon, 2013) การระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทำให้ธุรกิจทั้งขนาดเล็กและใหญ่ต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันกับไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป เราได้เห็นธุรกิจทั้งขนาดเล็กและใหญ่ต้องดิ้นรนปรับตัวฝ่าความท้าทาย เพื่อให้ธุรกิจสามารถกลับมายืนได้อย่างแข็งแกร่ง แล้วยังต้องพร้อมปรับตัวอยู่ตลอดเวลา การรับรู้เรื่องความโดดเด่นของแบรนด์ (Brand Prominence) และการรับรู้ตำแหน่งของแบรนด์ (Brand Positioning) ของแบรนด์สินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Goods) ในทศวรรษของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลการเชื่อมโยงกับผู้คนและการใช้โซเชียลมีเดียเกี่ยวข้องกัน ผลการศึกษาเผยว่าคนรุ่นนี้เห็นว่าโซเชียลมีเดียมีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดย 54% ของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลเชื่อว่าประโยชน์สำคัญของโซเชียลมีเดียคือการได้แสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ซึ่งเป็นตัวเลขที่มากที่สุดในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และอีก 48% เห็นด้วยว่าโซเชียลมีเดียคือช่องทางแสดงความคิดเห็นที่พวกเขาไม่เคยมีมาก่อน โซเชียลมีเดียยังเปลี่ยนวิธีการที่วัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลใช้ติดต่อสื่อสารกัน โดย 63% ใช้การส่งข้อความแทนการโทรผ่านเสียง ในขณะที่ผลสำรวจทั่วโลกมีเพียง 42% จากผลสำรวจพบอีกว่า 67% ของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลยอมรับว่าขาดการยับยั้งตัวเองในการใช้เวลากับโทรศัพท์มือถือ ซึ่งมากกว่าผลสำรวจจากทั่วโลกที่ 44% ยอมรับในข้อนี้ อย่างไรก็ตาม 78% ของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยบอกว่าพยายามลดปริมาณการใช้เวลาในการจ้องหน้าจออุปกรณ์เคลื่อนที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจที่ว่า 72% ของ วัยรุ่นไทยใน

ยุคดิจิทัลรู้สึกกดดันที่ต้องอยู่กับอุปกรณ์เหล่านี้ตลอดเวลา (Brand buffet, 2564) วิทยุของไทยในยุคดิจิทัลมีขั้นตอนในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อสร้างความเข้าใจต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า การรับรู้เรื่องความโดดเด่นของแบรนด์ (Brand Prominence) และการรับรู้ตำแหน่งของแบรนด์ (Brand Positioning) ของแบรนด์สินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Goods)

การทำการสื่อสารทางตลาดนั้นเป็นการสร้างการโน้มน้าว หรือดึงให้ผู้บริโภคมาสนใจ จากการศึกษาของบริษัท Olapic ที่ทำเก็บข้อมูลเรื่อง User Generated Content ที่เกี่ยวข้องกับการภาพและวิดีโอ เช่น Instagram, Snapchat, Youtube, Facebook นั้นพบว่าจากกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจนั้น กว่า 71% นั้นเข้าไปดูภาพและวิดีโอที่ผู้บริโภคด้วยกันเองทำออกมา 2-3 ตั้งต่อสัปดาห์ ยิ่งเป็นคนยุค 2000 จะเข้าไปดูถึงวันละครั้งเลยทีเดียว 44% นั้นบอกว่าเมื่อเข้าไปดู UGC จะเชื่อในความเห็นของโพสมากกว่า Content ในรูปแบบอื่น ๆ มาก ๆ และ 76% บอกว่า UGC นั้นทำให้ดูว่ามีความซื่อสัตย์ในเนื้อหามากกว่า ทาง Olapic นั้นวิเคราะห์ว่าผู้คนในยุคนี้เข้าไปดูภาพและวิดีโอเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาเพื่อ ซึ่งด้วยชีวิตของผู้บริโภคด้วยกันทำให้เกิดการสร้างภาพที่เป็นแรงบันดาลใจการใช้ชีวิต และทำให้เกิดการอยากไปในจุดเดียวกันได้เช่นกัน (Marketingoops, 2559) ด้วยการที่ผู้บริโภคนั้นโพสต์เนื้อหามากมายผ่าน Social Media ต่าง ๆ (เชมณัญญ์ ศิริธรรม, 2556; Dodson, 2016; Elizabeth, 2012)

Michael R. Solomon, M. R. (2020) นำเสนอว่าในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคสามารถใช้ความรู้เรื่องเนื้อหาจากผู้ใช้ [User-Generated Content (UGC)] การที่ผู้บริโภคหรือลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ลงมือผลิตคอนเทนต์ด้วยตัวเอง ซึ่งจะมีการกล่าวถึงแบรนด์ ที่ผู้บริโภคหรือลูกค้ากลุ่มเป้าหมายมีความสนใจ

โดยนภัสสร แยมอุทัย (2558) ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้บริโภคในการอ่านบทความรีวิวผ่านช่องทางออนไลน์ พบว่า ผู้บริโภคมีทัศนคติต่อบทความรีวิวแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน โดยมีความเชื่อถือและเห็นประโยชน์ในการอ่านบทความรีวิวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับบทความรีวิวประเภท Consumer Review (CR) ที่ผู้บริโภครู้สึกถึงการตกอยู่ในสถานะเดียวกันระหว่างผู้บริโภคด้วยกันเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับบทความประเภท Sponsored Review (SR) ที่ผู้บริโภคมีทัศนคติว่าเป็น โฆษณาแบบหนึ่งของตราสินค้า ซึ่งทำให้ต้องใช้วิจารณญาณเทียบเท่ากับการอ่านโฆษณาทั่วไป จึงมีความสนใจในการอ่านเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะในส่วนที่มั่นใจว่าสามารถพิจารณาได้เองหรือข้อมูลที่ สามารถพิสูจน์ได้ว่าจริง เช่น ภาพถ่าย ระดับราคา หรือ โปรโมชั่น เป็นต้น แต่ถ้ามีการปิดบังสถานะว่าเป็นบทความ SR (Fake Consumer Review; FCR) จะทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าถูกหลอกลวงและรับรู้ ว่าตราสินค้ามีสิ่งผิดปกติและมีเจตนาไม่บริสุทธิ์ใจในการให้ข้อมูล โดยทัศนคติต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้น เนื่องจากการรับรู้ของผู้บริโภคผ่านประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Long-Chuan Lu, Wen-Pin Chang, Hsiu-Hua Chang, 2014) ทำให้เกิดเป็นความรู้สึกต่อผลลัพธ์เหล่านั้น และแสดงออกมายังพฤติกรรมที่มีการยอมรับ หรือต่อต้านในระดับที่แตกต่างกัน ในส่วนของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านบทความรีวิว พบว่า แต่ละปัจจัยมีอิทธิพลต่อการเลือกอ่านและความรู้สึกด้านความน่าเชื่อถือของบทความ โดยมีรายละเอียดและความรุนแรงที่ แตกต่างกัน

พบว่าปัจจัยด้านเนื้อหาเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้อ่านโดยตรงในการประเมินว่าจะเลือกหรือสนใจจะอ่านหรือไม่ ส่วนที่สำคัญคือภาพประกอบและความคิดเห็นของผู้อ่านคนอื่น ปัจจัยที่สองคือด้านแหล่งข้อมูล พบว่าในส่วนช่องทางในการสื่อสารมีความสำคัญในการค้นหาข้อมูลและทัศนคติของช่องทางที่แตกต่างกันยังส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือในบทความด้วย และสำหรับปัจจัยสุดท้าย คือ ความมีชื่อเสียงของตราสินค้าทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการค้นหาข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยผู้ประกอบการสามารถนำงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการทำการตลาดด้วยวิธีการทำ Sponsored Review และตอบรับกับ Consumer Review ได้อย่างเหมาะสม โดยการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการทำการตลาด รวมถึงเข้าใจในลักษณะสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถเลือกช่องทางหรือวิธีการในการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและได้ผลลัพธ์ที่คุ้มค่าที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรม คณะผู้วิจัยพบว่า (1) การศึกษาข้อมูลประชากรทำให้นักการตลาดทราบถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่บริโภคสินค้าและบริการ แต่การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปค่อนข้างยาก และปัจจุบันผู้บริโภคสินค้าเป็นแบบกระจายไม่ได้เจาะจงเฉพาะเพศวัย (2) กลุ่มการบริโภค (consumption communities) กลุ่มเว็บไซต์ ที่มีการแบ่งปันมุมมองและผลิตภัณฑ์ หรือคำแนะนำแบบออนไลน์ ผู้บริโภคมีการแชร์ประสบการณ์การบริโภคสินค้า/บริการ ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น อินสตาแกรม เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และมากสุดในแพลตฟอร์มอย่างพินเทอเรสต์ ผู้ใช้สามารถปักหมุดภาพต่าง ๆ พร้อมแชร์ไปยังกลุ่มความสนใจอย่าง ซึ่งผู้อื่นสามารถแบ่งปันต่อ ๆ กันได้ หรือเรียกอีกอย่างว่า แคล็ดดาล็อกไอเดีย จากการศึกษาวงจรชีวิตผู้บริโภคบริษัทจึงมีการปล่อยคอนเทนต์ในช่วงเทศกาล

โดยใช้สินค้าของแบรนด์เพื่อโฆษณาสร้างยอดขาย (3) กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (market segmentation strategies) กำหนดเป้าหมายแบรนด์ไปยังผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม โดยมุ่งหาทางเจาะตลาดในส่วนที่คู่แข่งอาจจะไม่ได้ให้ความสนใจ จากการได้ศึกษากรณีศึกษา ในมุมมองผู้วิจัยพบว่าในช่วงสถานการณ์ที่มีโรคระบาด สินค้า/บริการ เจาะกลุ่มลูกค้าออนไลน์ที่มีการใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น อินสตาแกรม เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และพินเทอเรสต์ และเข้ามาศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ที่มีการแชร์ไอเดียกันผ่านแพลตฟอร์ม บริษัทได้ทำการตลาดแสดงไอเดียโดยมีการใช้แบรนด์เพื่อสร้างยอดขายผ่านแพลตฟอร์มอย่างพินเทอเรสต์ (4) ผู้บริโภค (consumer) บุคคลที่มีความต้องการในการใช้สินค้าและบริการ จนเกิดการซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง จากการได้ศึกษากรณีศึกษา ในมุมมองนักวิจัยพบว่าผู้บริโภคในช่วงเทศกาลยังคงมีความต้องการบริโภคสินค้า/บริการ โดยค้นหาไอเดียจากแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่ที่จะวางแผนซื้อสินค้าด้วย (5) พฤติกรรมผู้บริโภค (consumer behavior) กระบวนการที่ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าบริการ การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการ จากการได้ศึกษากรณีศึกษา ในมุมมองนักวิจัยขอแสดงทัศนะว่าในช่วงที่มีโรคระบาดผู้บริโภคมีพฤติกรรมใช้เวลาอยู่กับโซเชียลมากขึ้น ในช่วงเทศกาลผู้บริโภคได้มีการทำขนมตามสูตรขนมต่าง ๆ และแชร์ในแพลตฟอร์มออนไลน์และติดแฮชแท็ก (#) ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการค้นหาข้อมูลของสูตรขนมและของตกแต่งช่วงเทศกาล เพิ่มขึ้นจำนวนมากเมื่อเทียบกับปี

ก่อน ที่ผ่านมา ดังนั้นบริษัทจึงใช้วิธีการแสวงหาข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ช่วยให้สามารถได้ข้อมูลเจาะลึกพฤติกรรมผู้บริโภคที่ละเอียด ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบขนมที่ผู้บริโภคหาในช่วงเช้า สาย บ่าย เย็น ของวัน รวมถึงสถานที่ที่จะไปซื้อด้วย (6) สื่อสังคม (social media) เทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้ใช้ สามารถสร้างเนื้อหาและแบ่งปันกับคนอื่นจำนวนมาก จากการได้ศึกษากรณีศึกษา ในมุมมองนักวิจัยพบว่า ในกรณีศึกษาได้พูดถึงแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น อินสตาแกรม เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และรวมไปถึงพินเทอเรสต์ โดยผู้ใช้ได้มีการแบ่งปันข้อมูลสูตรข้อมูลการทำขนมผ่านแพลตฟอร์มที่กล่าวมา โดยเฉพาะพินเทอเรสต์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งที่แคตตาล็อกไอเดีย โดยปักหมุดภาพและแชร์ไปยังกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มทำขนมเพื่อไอเดียกันอย่างมากมาย โดยบริษัทได้ทำการตลาดผ่านแพลตฟอร์มด้วยโดยการแชร์ไอเดียการทำขนมและนำเสนอส่วนผสมจากแบรนด์เพื่อสร้างยอดขายอีกด้วย (7) เนื้อหาจากผู้ใช้งาน [User-Generated Content (UGC)] ผู้บริโภคแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แบรนด์ต่าง ๆ ในโซเชียล เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ถ่ายทำโฆษณาของตนเองบนเว็บไซต์ จากการได้ศึกษากรณีศึกษา ในมุมมองผู้วิจัยขอแสดงทัศนะได้ว่า หากมองในอีกมุมหนึ่งในการที่บริษัทเป็นผู้บริโภคโซเชียล บริษัทได้มีการทำคอนเทนต์โดยใช้สินค้าของแบรนด์เพื่อโฆษณาและสร้างยอดขาย เมื่อผู้ใช้อื่นเห็นคอนเทนต์นี้ นำไปสู่การทำคอนเทนต์ต่อ ๆ กันไปในแพลตฟอร์ม เสริมสร้างไอเดียใหม่ ๆ (8) แนวโน้มผู้บริโภค (consumer trends) คุณค่าพื้นฐานที่ขับเคลื่อนผู้บริโภคไปสู่สินค้าและบริการ จากการได้ศึกษากรณีศึกษา ในมุมมองผู้วิจัยพบว่า แนวโน้มที่ผู้บริโภคจะมีการใช้โซเชียลมีเดียสูงขึ้น เนื่องจากการแชร์ไอเดียต่าง ๆ สามารถทำได้ง่าย ผ่านแพลตฟอร์มของตนเอง ในช่วงการระบาดของโควิด-19 พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ง่วงรอบการเก็บข้อมูลของผู้บริโภค และการปรับไลน์สินค้า การตลาดแบบเดิม ๆ ที่อาจมีการปรับเปลี่ยน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้โซเชียลเน็ตเวิร์กเป็นเครื่องมือที่แบรนด์ขาดไม่ได้ ในการแสวงหาเทรนด์ใหม่

คณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาว่า พฤติกรรมผู้บริโภคผ่านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลมีรูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผ่านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่วิเคราะห์เนื้อหาที่วัยรุ่นไทยสื่อสารเกี่ยวกับแบรนด์สินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Goods) บนโซเชียลมีเดีย โดยจะศึกษาเฉพาะบทสนทนาของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัล ซึ่งในที่นี้หมายถึง ผู้ที่อยู่ในเจนเนอเรชั่น Z หรือ Gen Z หรือผู้ที่เกิดระหว่างปี 2540 – 2555 โดยศึกษาว่าวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลมีการสื่อสารข้าม

วัฒนธรรม ซึ่งในที่นี้หมายถึง การสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ รูปแบบจากเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันที่นำมาใช้โดยมีผู้บริโภคเป็นผู้สื่อสารเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ และแสดงความคิดเห็นผ่านบทความ รูปภาพ หรือวิดีโอ ที่ผู้ใช้นำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยศึกษารูปแบบการสื่อสารของผู้บริโภคบนช่องทางการสื่อสารจากแพลตฟอร์มออนไลน์ www.pantip.com ซึ่งได้รับอนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูล จากฝ่ายบริหารเว็บไซต์ www.pantip.com โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการสนทนาบนสื่อสังคมออนไลน์ www.pantip.com เป็นระยะเวลา 2 เดือน (กุมภาพันธ์ 2565 และ มีนาคม 2565) หลังจาก นั้นจะนำมาแยกประเภท ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร: บทสนทนาของวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องการตัดสินใจบริโภคสินค้าอุปโภคบริโภคในสื่อสังคมออนไลน์

2.2 กลุ่มตัวอย่าง: บทสนทนาที่คัดเลือกมาจากประชากรข้างต้น

2.2.1 เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (inclusion criteria)

2.2.1.1 เป็นบทสนทนาของวัยรุ่นเจนเอเรชั่น Z หรือ Gen Z หรือผู้ที่เกิดระหว่างปี 2540 – 2555

2.2.1.2 ไม่จำกัดเพศ

2.2.1.3 อายุ 20 ปี ขึ้นไป

2.2.1.4 เป็นบทความประเภท Sponsored Review (SR) และ Consumer Review (CR)

2.2.2 เกณฑ์การคัดออกกลุ่มตัวอย่าง (exclusion criteria)

2.2.2.1 เป็นบทสนทนาประเภท Fake Consumer Review (FCR)

2.2.3 เกณฑ์การยุติการเข้าร่วมโครงการวิจัย (Termination criteria)

2.2.3.1 เมื่อช่องทางการสื่อสารออนไลน์ไม่เปิดเป็นสาธารณะ

2.2.4 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาบทสนทนาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 171 ตัวอย่าง (กระทู้)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเก็บบันทึกรายละเอียดภาพบันทึกหน้าจอการสนทนาของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะเป็นการบันทึกข้อมูลในประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 สินค้าสะดวกซื้อ (Convenience Goods) เป็นสินค้าที่เป็นของกินของใช้ประจำวันที่มีราคาไม่แพง ใช้เป็นประจำ และเคยชินกับยี่ห้อ โดยการค้นหาหาคำสำคัญ ได้แก่ ผงซักฟอก สบู่ ผ่าอนามัย ยาสีฟัน ไม้ขีดไฟ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หมากฝรั่ง ลูกอม ขนมขบเคี้ยว อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น

3.2 สินค้าเปรียบเทียบซื้อ (Shopping Goods) เป็นสินค้าน่าราคาสูง ต้องมีการเปรียบเทียบหลาย ๆ ร้าน หลาย ๆ ตรายี่ห้อเพื่อเปรียบเทียบบริการ สมรรถนะ รูปแบบ ราคา คุณภาพ ฯลฯ เช่น

โดยการค้นหาแท็กคำสำคัญ ได้แก่ บ้าน คอนโดมีเนียม ตกแต่งบ้าน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องครัว โทรศัพท์มือถือ Smartphone Tablet iOS Android เป็นต้น

3.3 สินค้าเจาะจงซื้อ (Specialty Goods) เป็นสินค้าที่สร้างความพึงพอใจเป็นพิเศษให้กับผู้บริโภคเพราะผู้บริโภคมีความจงรักภักดีเป็นพิเศษกับตราสินค้า โดยการค้นหาแท็กคำสำคัญ ได้แก่ เครื่องสำอาง เสริมสวย แฟชั่น เครื่องประดับ ลดความอ้วน เป็นต้น

3.4 สินค้าไม่แสวงซื้อ (Unsought Goods) เป็นสินค้าใหม่ในตลาด หรือเป็นสินค้าสำหรับผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มที่มีราคาสูง เป็นสินค้าเพื่อเก็บสะสม หรือสินค้านิเวศที่มีราคาสูง โดยการค้นหาแท็กคำสำคัญ ได้แก่ ประกันภัย สารานุกรมวิตามินบำรุง เครื่องออกกำลังกาย เครื่องนุ่งห่ม ราคาแพง เป็นต้น

จากนั้นคณะผู้วิจัยเก็บบันทึกรายละเอียด โดยคณะผู้วิจัยการออกแบบเครื่องมือ ในการเก็บข้อมูลโดยมีประเด็นและแนวทางในการเก็บข้อมูลที่ชัดเจน โดยใช้ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา (Coding Sheet) ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยศึกษารูปแบบการสื่อสารของผู้บริโภคบนช่องทางการสื่อสาร เป็นระยะเวลา 2 เดือน (กุมภาพันธ์ 2565 และ มีนาคม 2565) หลังจากนั้นจะนำมาแยกประเภทข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อการอ่านบทความรีวิว ผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งมีการศึกษา 2 หัวข้อ คือ 1) องค์ประกอบของทศนคติที่แบ่งออกเป็น ความนึกคิด (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และ พฤติกรรม (Behavior) และ 2) การศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านบทความรีวิว ที่แบ่งออกเป็น ด้านเนื้อหา (Content) ด้านแหล่งข้อมูล ของแหล่งสาร (Source of Information) และ ด้านความมีชื่อเสียงของตราสินค้า (Brand Awareness) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค ของ Michael R. Solomon, M. R. (2020) และแนวคิดเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัลของวัยรุ่นไทยในการวิเคราะห์ ในการวิเคราะห์ (1) ประเภทสินค้าบริโภคอุปโภคที่นิยม (2) ช่องทางการซื้อสินค้า/ การเข้าถึงสินค้า (3) ทศนคติต่อการซื้อสินค้า (4) ความสะดวกในการซื้อสินค้า

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยจากข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมมานั้นจะอยู่ในลักษณะของข้อความสนทนาซึ่งได้มาจากการเก็บบันทึกหน้าจอ (print screen) คณะผู้วิจัยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการบรรยายรายละเอียด แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้รูปแบบนำเสนอในรูปแบบความกึ่งตาราง (semi-tabular presentation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่1: ผลการวิจัย

ประเภทเนื้อหา	เนื้อหาประเภท CR			เนื้อหาประเภท SR		
	ก.พ. 65	มี.ค.65	รวม	ก.พ. 65	มี.ค.65	รวม
	(จำนวน กระทู้)	(จำนวน กระทู้)	(จำนวน กระทู้)	(จำนวน กระทู้)	(จำนวน กระทู้)	(จำนวน กระทู้)
1. สินค้าสะดวกซื้อ	12	1	13	1	0	1
2. สินค้าเปรียบเทียบซื้อ	54	44	98	2	0	2
3. สินค้าเจาะจงซื้อ						
3.1 น้ำหอม	6	5	11	0	1	1
3.2 รถยนต์	15	9	24	0	0	0
3.3 นาฬิกา	2	2	4	0	1	1
3.4 เครื่องสำอาง	0	1	1	0	0	0
3.5 คอมพิวเตอร์	7	5	12	0	0	0
4.สินค้าไม่แสวงซื้อ	3	1	4	0	0	0

ผู้บริโภควัยรุ่นสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับสินค้าเปรียบเทียบซื้อ (100 กระทู้) มากที่สุด รองลงมาคือสินค้าเจาะจงซื้อ (53 กระทู้) สินค้าสะดวกซื้อ (14 กระทู้) และสินค้าไม่แสวงซื้อ (4 กระทู้) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สินค้าสะดวกซื้อใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) Consumer Review (CR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 12 กระทู้ และเดือนมีนาคม จำนวน 1 กระทู้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 13 กระทู้ (2) Sponsored Review (SR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 1 กระทู้ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 กระทู้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 1 กระทู้

2. สินค้าเปรียบเทียบซื้อใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) Consumer Review (CR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 54 กระทู้ และเดือนมีนาคม จำนวน 44 กระทู้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 98 กระทู้ (2) Sponsored Review (SR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 2 กระทู้ และเดือนมีนาคม จำนวน 0 กระทู้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 2 กระทู้

3. สินค้าเจาะจงซื้อประเภทน้ำหอมใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) Consumer Review (CR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 6 กระทู้ และเดือนมีนาคม จำนวน 5 กระทู้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 11 กระทู้ (2) Sponsored Review (SR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 กระทู้ และเดือนมีนาคม จำนวน 1 กระทู้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 1 กระทู้, สินค้าเจาะจงซื้อประเภทรถยนต์ใช้แบบแผนการ

สื่อสารที่เป็น (1) Consumer Review (CR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 15 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 9 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 กระทั่ง (2) Sponsored Review (SR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 0 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 กระทั่ง, สินค้าเจาะจงซื้อประเภทนาฬิกาใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) Consumer Review (CR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 2 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 2 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 4 กระทั่ง (2) Sponsored Review (SR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 1 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 1 กระทั่ง, สินค้าเจาะจงซื้อประเภทเครื่องสำอางใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) Consumer Review (CR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 1 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 1 กระทั่ง (2) Sponsored Review (SR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 0 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 กระทั่ง, สินค้าเจาะจงซื้อประเภทคอมพิวเตอร์ใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) Consumer Review (CR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 7 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 5 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 กระทั่ง (2) Sponsored Review (SR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 0 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 กระทั่ง

4. สินค้าไม่แสวงซื้อใช้แบบแผนการสื่อสารที่เป็น (1) Consumer Review (CR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 3 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 1 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 4 กระทั่ง (2) Sponsored Review (SR) ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 0 กระทั่ง และเดือนมีนาคม จำนวน 0 กระทั่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 0 กระทั่ง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมซึ่งผู้บริโภคทำการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผล การใช้สอยผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่งคาดว่าจะสนองความต้องการของเขาหรือการศึกษา พฤติกรรมการตัดสินใจและการกระทำ ของคนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อและการใช้สินค้า การวิเคราะห์ พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมการซื้อและการใช้ของผู้บริโภคเพื่อทราบถึงลักษณะความต้องการและพฤติกรรมการซื้อและการใช้ของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้บริโภคส่วนใหญ่สนใจที่จะแสวงหาและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าผ่านการตลาดดิจิทัล เช่น (1) การแสวงหาข้อมูลสินค้าเจาะจงซื้อจากโซเชียลมีเดียแพลตฟอร์มต่าง ๆ อาทิ เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) หรือจากแอปพลิเคชัน อาทิ ดิกต็อก (Tiktok) เป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลสินค้าและบริการของสินค้าอุปโภคบริโภคแบรนด์ต่าง ๆ (2) การแสวงหาข้อมูลสินค้าไม่แสวงซื้อ เช่น เครื่องออกกำลังกาย กลุ่มคนที่ใช้งานสินค้าประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้บริโภคทันสมัย (Early majority) (Bltbangkok, 2561) สำหรับเครื่องออกกำลังกายลู่วิ่งไฟฟ้าอาจมีได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น ข้อความสั้น (text messages) ภาพถ่าย (Photo/image) และปฏิสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ (Interactive application) โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ ทวิตเตอร์ (Twitter) บล็อก (Blog) อีเมล (e-mail) อินสตาแกรม (Instagram) ไลน์ (Line) ยู

ทูป (Youtube) เป็นต้น (3) การแสวงหาข้อมูลสินค้าเปรียบเทียบซื้อผ่านโซเชียลมีเดียอย่างเป็นทางการของผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) ผู้บริโภคได้รับรู้ข้อมูลสินค้าอุปโภคบริโภคประเภทนี้ผ่านประสบการณ์การใช้ของผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) ทำให้ผู้บริโภครับรู้การมีอยู่ของตราสินค้า (Brand awareness) เพิ่มมากขึ้น (SocialMediaToday, 2021) อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) กลายเป็นส่วนสำคัญหลักสำหรับการทำการตลาดดิจิทัลของตราสินค้าต่าง ๆ มากขึ้น จากการรีวิวสร้างเนื้อหา tie-in หรือแม้กระทั่งการแชร์โพสต์จากแบรนด์ทำให้แบรนด์เป็นที่รู้จักมาก (4) การแสวงหาข้อมูลสินค้าสะดวกซื้อ สินค้าที่ถูกค้าซื้อโดยไม่ได้อ้างแผนหรือตั้งใจไว้ล่วงหน้า กลุ่มคนที่ใช้งานสินค้าประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นแสวงหาข้อมูลจากเพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด (1) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (2) การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัลของวัยรุ่นไทย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

Michael R. Solomon (2020) นำเสนอว่าในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคสามารถใช้ความรู้เรื่อง (1) ข้อมูลประชากร (demographics), (2) กลุ่มการบริโภค (consumption communities), (3) กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (market segmentation strategies), (4) ผู้บริโภค (consumer), (5) กระบวนการบริโภค (the consumption process), (6) พฤติกรรมผู้บริโภค (consumer behavior), (7) สื่อสังคม (social media), (8) เนื้อหาจากผู้ใช้งาน [User-Generated Content (UGC)], (9) แนวโน้มผู้บริโภค (consumer trends) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ข้อมูลประชากร (demographics) การกำหนดเป้าหมายตามข้อมูลประชากรเป็นวิธีค้นหาเป้าหมายตามอายุและเพศ ซึ่งช่วยให้นักการตลาดเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการตามช่วงชีวิตเพื่อที่จะแสดงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องมากที่สุดให้แก่ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

1.2 กลุ่มผู้บริโภค (consumption communities) การเข้าถึงผู้บริโภคจะเกิดขึ้นไม่ได้หากแบรนด์ขาดความเข้าใจในกลุ่มลูกค้า ไม่ใช่แค่ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ อายุ รายได้ หรือการศึกษาเท่านั้น แต่ต้องลงลึกถึงความเชื่อ ทศนคติ และกลุ่มสังคม ซึ่งทั้งหมดส่งผลต่อการบริโภคสื่อในแต่ละกลุ่ม ผู้ซื้อข้อมูลจากกลุ่มผู้บริโภคทางโซเชียล ซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นในโลกโซเชียล โดยทำการส่งทีมงานเข้าไปส่องหาข้อมูลในแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ พินเทอเรสต์

1.3 ผู้บริโภค (consumer) เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เช่น ครอบครัว ที่เป็นผู้ใช้สินค้า และ/หรือ บริการคนสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในระบบสังคม มโนทัศน์ผู้บริโภคอาจมีได้หลากหลายขึ้นอยู่กับบริบท แม้นิยามทั่วไป คือ ปัจเจกบุคคลที่ซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อใช้ส่วนตัว มิใช่เพื่อการผลิตหรือขายต่อ

1.4 กระบวนการบริโภค (the consumption process) หรือ กระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อ คือ การรับรู้ถึงปัญหา กระบวนการซื้อจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ซื้อตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการของตนเอง และมีการค้นหาข้อมูล ในขั้นนี้ผู้บริโภคจะแสวงหาข้อมูลเพื่อตัดสินใจ ในขั้นแรกจะค้นหาข้อมูลจากแหล่งภายในก่อน เพื่อนำมาใช้ในการประเมินทางเลือก หากยังได้ข้อมูลไม่เพียงพอ ก็ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งภายนอกจากนั้น การประเมินผลทางเลือก ผู้บริโภคจะนำข้อมูลที่ได้

รวบรวมไว้มาจัดเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ทั้งในลักษณะการเปรียบเทียบหาทางเลือกและความคุ้มค่ามากที่สุดและการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด หลังการประเมิน ผู้ประเมินจะทราบข้อดี ข้อเสีย หลังจากนั้นบุคคลจะต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา มักใช้ประสบการณ์ในอดีตเป็นเกณฑ์ ทั้งประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่นและจะมีการประเมินภายหลังการซื้อ เป็นขั้นสุดท้ายหลังจากการซื้อ ผู้บริโภคจะนำผลิตภัณฑ์ที่ซื้อมานั้นมาใช้ และในขณะเดียวกันก็จะทำการประเมินผลิตภัณฑ์นั้นไปด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเป็นกระบวนการต่อเนื่องไม่ได้หยุดตรงที่การซื้อ

1.5 พฤติกรรมผู้บริโภค (consumer behavior) กระบวนการ หรือพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อ ใช้ และประเมินผลการใช้สินค้าหรือบริการของผู้ซื้อ ทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล อันจะมีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าและบริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

1.6 สื่อสังคม (social media) กลยุทธ์การตลาดโซเชียลมีเดีย เป็นวิธีที่ยอดเยียมในการเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อกระตุ้นการเข้าถึงและยอดขาย แต่บ่อยครั้งที่ไม่รู้ว่าจะเริ่มอย่างไร หรือความพยายามในระยะแรกๆ ไม่ได้ให้ผลตอบแทนที่ดี นั้นจะส่งผลให้ธุรกิจต่าง ๆ ละเลยโซเชียลได้ ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของคุณผ่านช่องทางสังคมออนไลน์เป็นโอกาสที่ไม่ควรพลาดสำหรับการติดต่อ และการขายสินค้าหรือบริการ ผู้บริโภค ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กสื่อสารและปล่อยคอนเทนต์ถึงผู้บริโภค รวมถึงการปล่อยคอนเทนต์ผ่านทางแอ็กเคาน์ทเอนเรสต์ของตน เนื่องจากเป็นแพลตฟอร์มที่ผู้บริโภคสนใจสูงสุด

1.7 เนื้อหาจากผู้ใช้ [User-Generated Content (UGC)] การที่ผู้บริโภคหรือลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ลงมือผลิตคอนเทนต์ด้วยตัวเอง ซึ่งจะมีการกล่าวถึงแบรนด์ ที่ผู้บริโภคหรือลูกค้ากลุ่มเป้าหมายมีความสนใจ โดยที่แบรนด์ไม่จำเป็นต้องเสียเงินจ้างผู้บริโภคกลุ่มนี้เลย (Kim Jinsoo, 2012; Paul W. Ballantine and Cara Au Yeung, 2014).

1.8 แนวโน้มผู้บริโภค (consumer trends) พฤติกรรมใหม่ ทักษะหรือความคิดเห็นใหม่ ความคาดหวังใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างพื้นฐาน หรือกระบวนแนวโน้มของผู้บริโภคได้ ผู้บริโภคมีแนวโน้มให้ความสนใจโซเชียลเน็ตเวิร์กมากขึ้น โดยเฉพาะ ฟินเทอเรสต์ เป็นแพลตฟอร์มที่ผู้บริโภคสนใจสูงสุด เพื่อใช้ในการค้นหาข้อมูลและโพสสิ่งๆ ต่าง ที่เกี่ยวกับตนเองหรือที่ตนสนใจ เช่น ผู้บริโภคมีการค้นหาสูตรเพื่อทำขนมและของประดับในธีมเทศกาลแบบทำเองที่บ้านหรือดีไอวาย (DIY) แล้ว โพสสิ่งที่ตนทำลง ฟินเทอเรสต์ ของตน และจากกรณีศึกษา “มอนเดลี” ที่ “โจนาธาน ฮาลวอสัน” เป็นประธานกรรมการฝ่ายประสบการณ์ผู้บริโภค ระบุว่า “ในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา บริษัทฯ ได้เพิ่มงบการตลาดสำหรับฟินเทอเรสต์ขึ้น 3 เท่า เนื่องจาก แพลตฟอร์มนี้ช่วยให้เก็บข้อมูลอินไซด์ของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงในช่วงเทศกาลอีสเตอร์ที่ผ่านมาด้วย” เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมถึงสหรัฐอเมริกา แนวโน้มผู้บริโภคมีการ ซื้อสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์สูงขึ้น (Do-Hyung Park and Sara Kim, 2008)

2. แนวคิดเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัลของวัยรุ่นไทย

2.1 แนวคิดเรื่อง “การตลาดแบบปากต่อปาก (Word of mouth marketing)” ของ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019)

Word of mouth marketing (WOM) หมายถึง การบอกต่อแบบปากต่อปาก ซึ่งเป็นการสื่อสารที่เกิดจากการที่ลูกค้าชื่นชอบในตัวสินค้าหรือบริการแล้วนำไปบอกต่อยังบุคคลอื่น การบอกต่อสามารถบอกต่อผ่านเรื่องเล่าและพิธีกรรม (Cultural stories and Ceremonies) โดยวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลสื่อสารข้ามวัฒนธรรมผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ รูปแบบจากเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันที่นำมาใช้โดยมีผู้บริโภคเป็นผู้สื่อสารเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ และแสดงความคิดเห็นผ่านบทความ รูปภาพ หรือวิดีโอ ที่ผู้ใช้นำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยการให้ข้อมูลและประเมินสินค้าหรือบริการ ผ่านสื่อ สังคมออนไลน์ (Mudambi & Schuff, 2010) ซึ่งในที่นี้คือ การรีวิว (Review) ซึ่งทางเว็บไซต์ www.pantip.com กำหนดตัวเลือกให้ผู้สนทนาวบนเว็บบอร์ดระบุว่าเป็น (1) Consumer Review (CR) หมายถึง ประเภทหนึ่งของการรีวิว ซึ่งผู้เขียนรีวิวเป็นผู้ซื้อสินค้าหรือเสียค่าบริการเอง ไม่มีผู้สนับสนุนให้สินค้าหรือบริการฟรี และผู้เขียนรีวิวไม่ได้รับสิ่งตอบแทนในการเขียนรีวิว เช่น ไปพักรีสอร์ท เสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เอง แล้วกลับมาเขียนรีวิว เป็นต้น หรือ (2) Sponsored Review (SR) หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการรีวิว ซึ่งผู้เขียนได้รับการสนับสนุนหรือได้รับผลประโยชน์จากเจ้าของตราสินค้าของสินค้าหรือบริการทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อที่จะให้ผู้เขียนรีวิวเขียนประเมิน (Review) และให้การสนับสนุนสินค้าหรือบริการตัวนั้น บนสื่อออนไลน์ (Lu, Chang, and Chang, 2014) ทั้งนี้การที่ผู้บริโภคหรือลูกค้ากลายเป็นผู้ที่ผลิตและกำหนดเนื้อหาให้กับผู้บริโภคหรือลูกค้าคนอื่นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลสินค้าหรือบริการเป็นแบบแผนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในยุคดิจิทัลของวัยรุ่นไทยที่ Dave Chaffey and Fiona Ellis-Chadwick (2019) เรียกว่า User-Generated Content (UGC) นอกจากนี้การรับรู้การรีวิว ซึ่งในที่นี้หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รีวิวที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้รับชมรีวิวคล้อยตามความคิดของตนได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้อ่าน ก่อให้เกิดผลในด้านแรงจูงใจและการวางแผนการซื้อสินค้า ทั้งนี้กระบวนการหรือพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อ ใช้ และประเมินผลการใช้สินค้า หรือบริการของผู้ซื้อ ทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคลเริ่มขึ้นเมื่อผู้บริโภครับรู้การมีอยู่ของสินค้า (Brand awareness) ผ่านการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์เพิ่มขึ้น การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลใช้การสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทางในช่องทางออนไลน์ เพื่อแสวงหาข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค แบ่งปันประสบการณ์/ ความพึงพอใจในการใช้สินค้าอุปโภคบริโภค พฤติกรรมของลูกค้าบนโลกออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอรุณทัย จันทวงษ์ และ สันติธร ภูริภักดี (2561) ที่พบว่ากลุ่มวัยรุ่นไทยตัดสินใจซื้อสินค้าภายใต้องค์ประกอบของการซื้อสินค้า 3 ปัจจัย คือ ความรู้จักสินค้า, ความเรียนรู้ หาข้อมูล สอบถาม และการบอกต่อ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอย่างเข้มข้น สอดคล้องกับการศึกษาของจุฑารัตน์ เกียรติศรีศรี (2558) ที่พบว่าวัยรุ่นแสวงหาข้อมูล แบ่งปันประสบการณ์/ ความพึงพอใจในการใช้สินค้าอุปโภคบริโภคผ่านการสื่อสารออนไลน์ของวัยรุ่นมากที่สุด การแสวงหาข้อมูล เพื่อ

ประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และแบ่งปันประสบการณ์/ ความพึงพอใจในการใช้สินค้าอุปโภคบริโภค เกี่ยวข้องกับประเด็น (1) ขั้นตอนการซื้อที่ง่าย (2) การได้รับสินค้าที่สะดวก รวดเร็ว (3) โปรโมชั่นที่ถูกใจผู้ซื้อ และ (4) ราคาที่ถูกกว่า 1.1 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับร้านค้าในการปรับปรุงการขาย พัฒนาสินค้าได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ยุค Thailand 4.0 เป็นยุคที่ให้ความสำคัญในด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ ผู้ประกอบการธุรกิจมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมยุคดิจิทัล ขณะเดียวกันวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัลก็มีพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคในกลุ่มนี้จึงสามารถศึกษาการทำการตลาดผ่านโทรศัพท์มือถือเคลื่อนที่ที่ใช้โทรศัพท์เป็นสื่อกลางในการขายสินค้า หรือบริการ เพื่อทำให้แบรนด์เป็นที่รู้จักมากขึ้น เพราะการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นสื่อกลางการติดต่อสื่อสารและช่องทางระหว่างตราสินค้ากับผู้บริโภคหลายทางการทำการตลาดผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นช่องทางส่วนตัวที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง เพื่อตรงเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายได้ทุกที่ และทุกเวลา โดยการทำการตลาดผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นกระบวนการของการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนการส่งเสริมการขาย การจัดจำหน่ายสินค้าและบริการผ่านช่องทางของโทรศัพท์เคลื่อนที่ การตลาดผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นช่องทางที่ช่วยส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพทางการตลาดในรูปแบบเดิมเนื่องจากการตลาดในลักษณะนี้สามารถบอกการตอบสนองของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เช่น การตอบสนองต่อการโฆษณาผ่าน SMS สามารถเป็นตัวบ่งบอกถึงปริมาณการซื้อได้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ในเชิงวิชาการต่อเนื่อง ในการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคผ่านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัล” สามารถใช้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อการอ่านบทความรีวิวผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งสามารถศึกษาได้ 2 หัวข้อ คือ (1) องค์ประกอบของทัศนคติที่แบ่งออกเป็น ความนึกคิด (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และ พฤติกรรม (Behavior) และ (2) การศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านบทความรีวิว ที่แบ่งออกเป็น ด้านเนื้อหา (Content) ด้านแหล่งข้อมูลของแหล่งสาร (Source of Information) และ ด้านความมีชื่อเสียงของตราสินค้า (Brand Awareness) เพื่อศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อของวัยรุ่นไทยในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง (References)

- เชมณัฐ ศิริธรรม. (2556). *Social Media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: Veridian.
- จุฑารัตน์ เกียรติศิริ. (2558). พฤติกรรมในการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภัสสร แยมอุทัย. (2558). ทักษะการอ่านของผู้บริโภคในการอ่านบทความรีวิวผ่านช่องทางออนไลน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. วิชาการบริหารการตลาด. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยะชาติ อิศรภักดี. (2559). การตลาด 3.0 สู่การสร้างแบรนด์ 4.0 สร้างความสำเร็จในยุคที่คนกลายเป็นแบรนด์ และ แบรนด์กลายเป็นคน (Branding 4.0). กรุงเทพฯ: อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.
- Blackwell, RD, Miniard, PW, & Engel, JF, (2001). *Consumer behavior*, 9th edition. USA: Harcourt College Publications.
- Chaffey, D. & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital marketing: Strategy, implementation and practice*. (7th ed), London: Pearson Education.
- Dodson, I. (2016). *The Art of Digital Marketing: The Definitive Guide to Creating Strategic, Targeted, and Measurable Online Campaigns*. Newyork: Wiley.
- Do-Hyung Park and Sara Kim (2008). *The effects of consumer knowledge on Message processing of electronic word-of-mouth via online consumer reviews*. University of Chicago, Chicago
- Paul W. Ballantine & Cara Au Yeung (2014). *The effects of review valence in organic versus sponsored blog sites on perceived credibility, brand attitude, and behavioural intentions*. Department of Management, Marketing and Entrepreneurship, College of Business and Law, University of Canterbury, Christchurch, New Zealand.
- Shaver, D. (2007). Impact of the internet on consumer search behavior in the United States. *Journal of Media Business Studies*. 4(2), 27-39.
- Solomon, M. R. (2020). *Consumer Behavior: Buying, Having, Being* (13th ed), Harlow: Pearson Education.

การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนในการเรียนออนไลน์ (e-learning) ภายใต้สถานการณ์
การระบาดของไวรัส Covid-19 กรณีศึกษา โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา
ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

Students' e-learning behavior in under the COVID-19 outbreak: a case
study of Phrom Phiram Witthaya School, Phrom Phiram Sub-district,
Phrom Phiram District Phitsanulok Province

บุญทริกา แสงอ่วม¹ จิราพร พิงทรัพย์² ธนัชนธรณ์ ชูสาย³ ภาณุ เครืออยู่⁴ จุฑาธิป ประดิพัทธ์นฤมล⁵
Boontharika Sangoum, Cherapon Phuengsap, Thanachatpron Choosai,
Phanu Khruayu, Chuthatip Pradipatnaruemol

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ และ
2. ศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
นักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งใช้
วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 291 คน เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความ
สำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของ

Received: 2022-05-02 Revised: 2022-06-08 Accepted: 2022-06-10

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม Bachelor of Public Administration, Faculty of Social Sciences and Local
Development, Phibunsongkhram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail:
boontharika.s@psru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม Bachelor of Public Administration, Faculty of Social Sciences and Local
Development, Phibunsongkhram Rajabhat University.

³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม Bachelor of Public Administration, Faculty of Social Sciences and Local
Development, Phibunsongkhram Rajabhat University.

⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม Bachelor of Public Administration, Faculty of Social Sciences and Local
Development, Phibunsongkhram Rajabhat University.

⁵ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Lecturer Bachelor of Public Administration, Faculty of Social
Sciences and Local Development, Phibunsongkhram Rajabhat University. e-mail:
chuthatip291@gmail.com

การวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยว่า 1) การใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง ด้านมูลค่าราคา และด้านความเคยชิน 2) พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนในเวลาเรียนและด้านการปฏิบัติตนนอกเวลาเรียน

คำสำคัญ (Keywords): พฤติกรรมนักเรียน, การเรียนออนไลน์, การระบาดของไวรัส Covid-19

Abstract

The objectives of this research were 1. to study the use of e-learning applications, and 2. to study students' e-learning behavior under the COVID-19 outbreak. The population and the sample was 291 students in Phrom Phiram Wittaya School in Phrom Phiram Sub-district, Phrom Phiram District, Phitsanulok Province, which were selected based on a simple random sampling. Due to the importance of data and responses collected from the sample, the respondents are required to voluntarily provide the research data with a questionnaire. A five-rating scale questionnaire was used as a research instrument. Data were analyzed using descriptive statistics to determine frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the research showed that 1) overall use of applications in e-learning was at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level, namely the effort expectation, performance expectation, social influence, condition of the facilities, entertainment motivation, price value and familiarity, 2) Students' overall e-learning behaviors under the COVID-19 outbreak was at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level, namely, behavior during school time and out-of-school time behavior.

Keywords : student behaviour, Online e-learning, outbreak of (COVID-19)

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ.2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน วันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ.2562 สำนักงานสาธารณสุขเมืองอู่ฮั่นได้ออกประกาศเป็น

ทางการว่า พบโรคปอดอักเสบไม่ทราบสาเหตุ โดยสาเหตุที่เป็นไปได้มากที่สุดในการติดต่อสู่คน คือ การสัมผัสกับเนื้อสัตว์ประเภทต่างๆ ที่วางขายในตลาด และเนื่องจากเมืองอู่ฮั่นเป็นเมืองใหญ่ที่มีประชาชนอยู่หนาแน่นจึงทำให้การระบาดแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีผู้ป่วยหนักและผู้เสียชีวิตจำนวนมาก หลังจากพบเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่นประเทศจีน และองค์การอนามัยโลกได้ออกมาระบุว่าไวรัสชนิดดังกล่าว คือ SARS-CoV-2 เรียกว่า COVID-19 ตามการประกาศชื่ออย่างเป็นทางการที่ใช้เรียกโรคทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ขององค์การอนามัยโลก และพบการแพร่เชื้อจากคนสู่คนผ่านละอองฝอยขนาดเล็ก องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ต่อมาได้พบผู้ป่วยยืนยันในหลายประเทศทั่วโลกทำให้ทั่วโลกใช้มาตรการเพิ่มระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) การระบาดของโรคโควิด 19 ของประเทศต่างๆ มีความแตกต่างกัน แต่ที่สำคัญคือ เน้นการป้องกันตนเองโดยการใส่หน้ากากอนามัยล้างมือบ่อยๆ กินร้อน และใช้อุปกรณ์ส่วนตัวใช้ชีวิตวิถีใหม่ (new normal) โดยการปฏิบัติงานที่บ้าน (work from home) รักษาระยะห่างทางสังคมร่วมกับมาตรการของรัฐ (กรมควบคุมโรค, 2562)

สำหรับประเทศไทย จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ระบาดไปทั่วโลก กรมควบคุมโรคได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center:EOC) ตั้งแต่ 4 มกราคม 2563 เพื่อตอบโต้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเริ่มคัดกรองหาผู้ติดเชื้อที่ช่องทางเข้าออกประเทศ สำหรับประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าประเทศไทยเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2563 และเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 ประเทศไทยได้มีผู้ป่วยชาวไทยรายแรกอาชีพขับรถแท็กซี่ ซึ่งไม่เคยมีประวัติเดินทางไปต่างประเทศแต่มีประวัติขับรถแท็กซี่ให้บริการกับผู้โดยสารชาวจีน ในระยะต่อมาจำนวนผู้ป่วยได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างช้าๆ ทั้งผู้ป่วยที่เดินทางมาจากต่างประเทศและผู้ป่วยที่ติดเชื้อภายในประเทศ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563 กำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 เป็นโรคติดต่ออันตรายลำดับที่ 14 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ต่อมาได้มีคำสั่งการให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งนี้การระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทยนอกจากมีผลต่อการดำเนินชีวิตสุขภาพสังคมและเศรษฐกิจแล้วยังมีผลกระทบต่อการศึกษาด้วยเช่นกัน ทุกสถาบันการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาล้วนได้รับผลกระทบทั้งสิ้น ทั้งนี้กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้ประกาศให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งงดจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและออกมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรค COVID-19 คือ ให้หยุดดำเนินการเรียนการสอนทุกรูปแบบในชั้นเรียน จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์จากผลกระทบดังกล่าวทุกสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 มีการปรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้ผู้สอนและ

ผู้เรียนต่างตื่นตัวกับการเรียนแบบออนไลน์เป็นอย่างมาก ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาพบกัน ผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนและผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ อย่างไรก็ตามผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนมากกว่าปกติ (กรมควบคุมโรค, 2562)

เนื่องจากสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ในช่วงเวลาที่ผ่านมา พบจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้นและพบจำนวนผู้ติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อน จึงทำให้ระบบการศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกต้องปรับตามข้อสั่งการของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งการเรียนการสอนออนไลน์ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งดูเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ทุกคนช่วยกันจำกัดพื้นที่อยู่ในที่พักอาศัยและด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีทางการศึกษาในปัจจุบัน ทำให้หลายฝ่ายเชื่อว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สามารถทำได้ (กรมโรคติดต่อจังหวัดพิษณุโลก, 2563)

สภาพปัญหาของพื้นที่กรณีศึกษาโรงเรียนพรหมพิรามวิทยาได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 เป็นปัญหาที่กระทบอย่างรุนแรงมาก เพราะไม่สามารถไปเรียนในห้องเรียนได้จำเป็นต้องเรียนออนไลน์ที่บ้านตามข้อสั่งการของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์โควิด 19 ของจังหวัดพิษณุโลกนั้นมีแนวโน้มที่จะดีขึ้น แต่ยังมีการพบผู้ติดเชื้อโควิด 19 อยู่ โดยเฉพาะอำเภอพรมพิรามมีการพบผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้โรงเรียนพรหมพิรามวิทยาได้หยุดการเรียนการสอนแบบปกติเปลี่ยนไปเป็นแบบการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อไม่ให้เกิดผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้นจากเดิม เนื่องจากโรงเรียนพรหมพิรามวิทยาเป็นโรงเรียนประจำอำเภอทำให้มีนักเรียนในพื้นที่เข้ามาเรียนที่โรงเรียนนี้ เนื่องด้วยนักเรียนที่มาจากหลายตำบลและพื้นฐานการใช้ชีวิตในโรงเรียนที่ค่อนข้างจะมีสังคมใกล้ชิดกันพอสมควร อาจเป็นสาเหตุให้เกิดการระบาดของโรคโควิด 19 อย่างหนักและแพร่กระจายสู่สังคมได้รวดเร็วและง่ายดาย จึงทำให้โรงเรียนมีการประกาศให้หยุดการเรียนการสอนแบบปกติและใช้การเรียนการสอนแบบออนไลน์แทน ซึ่งสถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการจัดการเรียนการสอน สุขภาพของนักเรียน และบุคลากรในสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดในช่วงระยะเวลาต่อจากนี้ไปทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรของสถานศึกษา ต้องปรับตัวกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ “New Normal” เน้นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างเคร่งครัดเพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยจากโรคโควิด 19 ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนพรหมพิรามวิทยาได้มีมาตรการการจัดเรียนการสอนออนไลน์โดยที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด เน้นเนื้อหาที่สำคัญสำหรับนักเรียนและลดภาระงานบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการเรียน ครูผู้สอนออกแบบวิธีจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของนักเรียนให้สามารถเข้าถึงสื่อการสอน รวมถึงสามารถสื่อสารกับครูผู้สอนด้วยช่องทางต่างๆ ได้อย่างสะดวก (คู่มือการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา, 2019)

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ และศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือต่อยอดในการพัฒนาวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์และพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ซึ่งการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ปีการศึกษา 2564 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 1,200 คน คณะผู้จัดทำได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan จำนวนประชากร 1,200 หน่วย จะมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 291 หน่วย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา แอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ และแอปพลิเคชันที่มีประโยชน์ต่อการเรียนออนไลน์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา โดยศึกษา 7 ด้าน คือ ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ด้านแรงจูงใจความบันเทิง ด้านมูลค่าราคา และด้านความเคยชิน โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – Ended Questionnaires) ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์มากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนถึงระดับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์น้อยที่สุด ระดับ

คะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอัตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงระดับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์มากที่สุด จนถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์น้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.91 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol et al., 2020)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา โดยศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตนในเวลาเรียนและด้านการปฏิบัติตนนอกเวลาเรียน โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – Ended Questionnaires) ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ของลิเคิร์ธ (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับพฤติกรรมกรรมการเรียนออนไลน์มากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนถึงระดับพฤติกรรมกรรมการเรียนออนไลน์น้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอัตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงระดับพฤติกรรมกรรมการเรียนออนไลน์มากที่สุด จนถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับพฤติกรรมกรรมการเรียนออนไลน์น้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.94 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol et al., 2020)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษา โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 291 ชุดและนำแบบสอบถามไปให้โดยตรงด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถาม โดยให้โอกาสผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำแบบสอบถามอย่างอิสระ

3. เมื่อเก็บรวบรวม แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแล้ว นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำไป วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล เขียนรายงานผลการวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive

Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับการบรรยายลักษณะของส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรูปแบบของผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม 291 คน เมื่อนำมาแจกแจงความถี่พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 และเป็นนักเรียนชาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0

จำแนกตามอายุ พบว่า ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการตอบแบบสอบถาม ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน เมื่อนำมาแจกแจงความถี่พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงอายุ 14 - 15 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 อันดับรองลงมาคือ ช่วงอายุ 18 - 19 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 อันดับรองลงมาคือ ช่วงอายุ 16 - 17 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 และช่วงอายุมากกว่า 19 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

จำแนกตามระดับการศึกษา ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการตอบแบบสอบถาม การศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน เมื่อนำมาแจกแจงความถี่พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 50.2 และเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 145 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8

จำแนกตามแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการตอบแบบสอบถาม แอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อนำมาแจกแจงความถี่พบว่า ส่วนใหญ่จะนิยมใช้ Google Meet จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 85.2 อันดับรองลงมาคือ Classroom จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 71.5 อันดับรองลงมาคือ Line จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 อันดับรองลงมาคือ Facebook จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 และเป็น Zoom จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5

จำแนกตามแอปพลิเคชันที่มีประโยชน์ต่อการเรียนออนไลน์ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการตอบแบบสอบถาม แอปพลิเคชันที่มีประโยชน์ต่อการเรียนออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อนำมาแจกแจงความถี่พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็น Google Meet จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 82.1 อันดับรองลงมาคือ Classroom จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7 อันดับรองลงมาคือ Line จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 อันดับรองลงมาคือ Facebook จำนวน 122 คนคิดเป็นร้อยละ 42.1 และเป็น Zoom จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ด้านแรงจูงใจความบันเทิง ด้านมูลค่าราคา และด้านความเคยชิน ดังนี้

การใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
1.ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ	4.04	0.68	มาก
2. ด้านความคาดหวังในความพยายาม	4.06	0.66	มาก
3. ด้านอิทธิพลของสังคม	4.02	0.70	มาก
4. ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน	3.99	0.68	มาก
5. ด้านแรงจูงใจความบันเทิง	3.90	0.82	มาก
6. ด้านมูลค่าราคา	3.85	0.83	มาก
7. ด้านความเคยชิน	3.82	0.80	มาก
รวม	3.95	0.74	มาก

การวิเคราะห์การใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อดังนี้

1. ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านคิดว่าแอปพลิเคชันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 และท่านเชื่อมั่นในเทคโนโลยีของแอปพลิเคชันที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.96

2. ด้านความคาดหวังในความพยายาม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีความพยายามในการเรียนรู้รูปแบบเทคโนโลยีในแอปพลิเคชันมาก อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 และท่านพยายามเข้าใจในสิ่งที่เรียนออนไลน์ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04

3. ด้านอิทธิพลของสังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านคาดหวังในการใช้แอปพลิเคชัน เพื่อตอบสนองต่อการรับรู้ในการเรียนออนไลน์มากแค่ไหน อยู่ในระดับมาก 4.05 และท่านสามารถเรียนรู้ในการใช้แอปพลิเคชันใหม่ๆเพื่อเป็นสื่อกลางในการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.99

4. ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โปรแกรมที่ท่านใช้ในการเรียนออนไลน์ในปัจจุบันสะดวกสบายและใช้งานง่าย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.02 และการใช้งานโปรแกรมที่ท่านใช้ในการเรียนออนไลน์ส่งเสริมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98

5. ด้านแรงจูงใจด้านความบันเทิง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีความพึงพอใจที่มีต่อแอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 และท่านมีความสนุกในการเรียนในรูปแบบเทคโนโลยีของการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.87

6. ด้านมูลค่างาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้รับผลกระทบจากการเสียค่าใช้จ่ายในแอปพลิเคชันในระหว่างเรียนออนไลน์มากเพียงใด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.89 และท่านได้รับประโยชน์จากการเสียค่าใช้จ่ายในแอปพลิเคชันในระหว่างเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (3.82

7. ด้านความเคยชิน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีความคุ้นเคยกับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.00 และท่านไม่คุ้นเคยกับการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.65

3. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับพฤติกรรมการณ์การเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนในเวลาเรียนและด้านการปฏิบัติตนนอกเวลาเรียน ดังนี้

พฤติกรรมการณ์การเรียนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาด ของไวรัส Covid-19	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
1. ด้านการปฏิบัติตนในเวลาเรียน	3.84	0.65	มาก
2. ด้านการปฏิบัติตนนอกเวลาเรียน	3.82	0.65	มาก
รวม	3.83	0.65	มาก

การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์การเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติตนในเวลาเรียน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีอุปกรณ์สำหรับจดบันทึกพร้อมในการเรียนออนไลน์ในแต่ละรายวิชา อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 ท่านพยายามทำความเข้าใจในบทเรียนขณะอาจารย์สอน แม้จะไม่ใช้ชีทอัดก็ทำตาม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 ท่านตรวจสอบเวลาก่อนเข้าเรียนออนไลน์เพื่อให้สามารถเข้าร่วม

เรียนออนไลน์ได้ทันเวลา อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่รบกวนการเรียนออนไลน์อย่างไม่คาดคิด ท่านจะพยายามจัดการกับเหตุการณ์นั้นเพื่อให้สามารถกลับมาเรียนออนไลน์ได้ตามปกติ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 ท่านใช้เอกสารประกอบการเรียนออนไลน์ในแต่ละรายวิชาตามที่อาจารย์ได้แจกไว้ให้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.89 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียนออนไลน์ทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.88 ท่านเรียนออนไลน์ในพื้นที่ไม่มีเสียงรบกวน เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อการเรียน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.86 ท่านมีสมาธิในการเรียนตลอดเวลาของการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 ท่านจดบันทึกสิ่งที่อาจารย์สอนออนไลน์ลงในสมุดหรืออุปกรณ์บันทึกของตนเองทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.84 ท่านฟังอาจารย์สอนตลอดเวลาเรียนออนไลน์โดยไม่ отвлекать กับเรื่องอื่น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.82 ท่านตั้งใจเรียนออนไลน์โดยเปิดเอกสารประกอบการเรียนออนไลน์ควบคู่กันไป อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.82 ท่านไม่เข้าใจในสิ่งที่อาจารย์สอน เพราะไม่ตั้งใจฟังขณะเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.80 ท่านไม่แชทคุยกับเพื่อนในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขณะที่อาจารย์กำลังสอน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 ขณะที่กำลังเรียนออนไลน์ ท่านใช้งานโปรแกรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.77 ขณะที่กำลังเรียนออนไลน์ ท่านไปทำกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.77 ท่านมักหลับขณะที่กำลังเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.73 ท่านเปิดไมโครโฟนหรือส่งข้อความ เมื่อต้องการสอบถามอาจารย์ขณะเรียนออนไลน์เกี่ยวกับบทเรียนที่ตนเองไม่เข้าใจ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.71 ท่านเปิดไมโครโฟนหรือส่งข้อความ เมื่อต้องการแสดงความคิดเห็นขณะเรียนออนไลน์เกี่ยวกับบทเรียนที่ฉันไม่เข้าใจ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.71 ท่านนำการบ้านของรายวิชาอื่นมาทำในช่วงเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.68 และท่านไม่เข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนออนไลน์ เพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่มีคะแนน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.66

2. ด้านการปฏิบัติตนนอกเวลาเรียน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านทบทวนบทเรียนจากเอกสารประกอบการเรียนที่มีอยู่ก่อนเรียนออนไลน์ เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.05 ท่านจัดสภาพแวดล้อมให้พร้อมกับการเรียนออนไลน์ เพื่อป้องกันการรบกวนที่อาจเกิดขึ้นได้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 เมื่อท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จและส่งงานในช่องทางที่อาจารย์กำหนดไว้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 ท่านจัดตารางเรียนของตนเองให้พร้อมต่อการเรียนออนไลน์ครั้งถัดไป อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 ท่านรีบทำงานเพียงเพื่อให้มีชิ้นงานส่งจะได้ไม่ถูกหักคะแนน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 ท่านทบทวนบทเรียนจากเอกสารประกอบการเรียนที่มีอยู่ก่อนเรียนออนไลน์ เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.88 เมื่อมีเหตุจำเป็นต้องขาดเรียนออนไลน์ ท่านได้ติดตามบทเรียนจากเอกสารที่อาจารย์จัดเตรียมไว้ย้อนหลัง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.88 ท่านจัดตารางเวลาทำการบ้านที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.87 ท่านใช้เวลาที่เหลือจากการเรียนออนไลน์ ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทเรียน เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.87 ท่านพักผ่อนอย่างเพียงพอเพื่อให้การเรียนออนไลน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ใน

ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.86 ท่านตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องเขียน สมุด หรืออุปกรณ์บันทึกที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ ให้พร้อมก่อนเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.83 หลังจากเรียนออนไลน์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านวิตี้อีเมลหรือส่งข้อความหาอาจารย์ เพื่อสอบถามเรื่องเรียนเพิ่มเติมหากเกิดความไม่แน่ใจ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.81 ท่านวิตี้อีเมลหรือส่งข้อความหาอาจารย์ เพื่อติดตามปรับปรุง แก้ไขชิ้นงานและการบ้าน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 ท่านทำการบ้านที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จในระยะเวลาที่กำหนดทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.77 ท่านมักลืมหางานที่อาจารย์มอบหมายให้ทำ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.74 ท่านไม่สรุปเนื้อหาที่เรียนออนไลน์ด้วยตนเองแต่จะรอสรุปเนื้อหาจากเพื่อน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.73 หลังจากการเรียนออนไลน์ในแต่ละวัน ท่านจะสรุปเนื้อหาลงในสมุดบันทึกด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 และท่านวิตี้อีเมลกับเพื่อนเพื่อทบทวนเนื้อหาในวิชาที่เรียนร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.63

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ด้านแรงจูงใจความบันเทิง ด้านมูลค่าราคา และด้านความเคยชิน ทั้ง 7 ด้านส่งผลต่อการใช้อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีสามารถช่วยก่อให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการเรียน มีความสะดวกในการเข้าใช้งานเทคโนโลยี สามารถเรียนรู้ในการใช้อุปกรณ์ด้วยความสนใจ สภาพแวดล้อมช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดการใช้งาน มีความชอบ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้งานเทคโนโลยี มีความคุ้มค่าระหว่างค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการใช้เทคโนโลยีกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้งานและมีความคุ้นเคยกับการใช้อุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการยอมรับการใช้เทคโนโลยี Technology Acceptance Model (AbuShanab, E., & Pearson, J. M. 2007) พบว่า ด้านความคาดหวังในประสิทธิภาพ ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลของสังคม ด้านสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ด้านแรงจูงใจความบันเทิง ด้านมูลค่าราคา และด้านความเคยชิน คือ การที่ผู้บริโภคเชื่อว่าการใช้งานมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ มีความง่ายในการเข้าใจ เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพและใช้งานระบบการใช้งานเทคโนโลยีของบุคคล อิทธิพลทางสังคมจะส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีเมื่อผู้บริโภคใช้งานด้วยความสนใจ มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้งาน มีความต้องการหรือความรู้สึกที่พึงพอใจ ค่าใช้จ่ายไม่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้งาน และการที่บุคคลเกิดพฤติกรรมโดยอัตโนมัติอันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการรับรู้ด้วยตนเอง

2. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ด้านการปฏิบัติตนในเวลาเรียน และด้านการปฏิบัติตนนอกเวลาเรียน ทั้ง 2 ด้านส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนแสดงออกถึงความสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียนขณะอยู่ในเวลาเรียน นำอุปกรณ์มาเรียนครบ เข้าเรียนตรงเวลา มีความ

กระตือรือร้นในการเรียน ตั้งใจฟังอาจารย์สอน ไม่พูดคุยนอกระหว่างเรียนในขณะที่อาจารย์สอน จดคำอธิบายของอาจารย์ ไม่ทำกิจกรรมหรืองานอื่นๆ ขณะที่อาจารย์สอน สอบถามกับอาจารย์เมื่อมีปัญหาสงสัยในเรื่องที่เรียน ตอบคำถามอาจารย์ เกี่ยวกับการเรียน และร่วมกิจกรรมในเวลาเรียน นักเรียนแสดงออกถึงความสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียนขณะอยู่นอกเวลาเรียน โดยมีการทบทวนบทเรียนก่อนและหลังเลิกเรียนด้วยตนเอง เมื่อได้รับงานที่ได้รับมอบหมาย มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายและส่งงานตามกำหนดที่อาจารย์กำหนดให้ ไม่ละเลยหรือหลีกเลี่ยงงานที่ได้รับมอบหมาย พยายามติดตามผลงานของตนเองที่ได้ทำไปแล้วเพื่อแก้ไขปรับปรุงงานที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้นจากอาจารย์ผู้สอน มีการวางแผนการเรียน หรือการจัดตารางเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนในครั้งต่อไป ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ แสวงหาความรู้เพิ่มเติมนอกเวลาเรียน ปรึกษาหรือสอบถาม เมื่อไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียนเพิ่มเติม และสามารถสรุปบทเรียนที่เรียนด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐบุคลล์ แซ่เอี้ย (2563) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการตั้งใจเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ มีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนในเวลาเรียน และด้านการปฏิบัติตนนอกเวลาเรียน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะมีการทบทวนบทเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จและส่งตามกำหนดเวลา ไม่ละเลยหรือหลีกเลี่ยงงานที่ได้รับมอบหมาย พยายามติดตามผลงานของตนเองที่ได้ทำไปแล้วเพื่อแก้ไข ปรับปรุงงานที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น เป็นแรงผลักดันส่งผลต่อตัวบุคคลให้เกิดเป้าหมายและมุ่งมั่น ตั้งใจในการเรียนตามเป้าหมาย สามารถควบคุมอารมณ์ความต้องการของตนเองได้เป็นอย่างดี มีความมุ่งมั่นเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเอง ปฏิบัติตัวทั้งในและนอกห้องเรียนได้ อย่างเหมาะสมกับวัน เวลาและสถานที่ ได้แก่ การแบ่งเวลาในการเรียน การฟัง การอ่าน การจด โน้ตเพื่อช่วยจำการส่งการบ้าน การทบทวนบทเรียนและการเตรียมตัวสอบ สอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมการเรียนของทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541) ที่ว่า พฤติกรรมการเรียน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนในเวลาเรียน ขณะที่ครูกำลังสอนในชั้นเรียน ได้แก่ การนำหมายถึงอุปกรณ์มาเรียนครบ เข้าชั้นเรียนตรงเวลา ตั้งใจฟังครูสอน จดคำอธิบายของครูสรุปเป็นความเข้าใจของนักเรียนเองและ ด้านการปฏิบัติตนนอกเวลาเรียน ได้แก่ ทบทวนบทเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จและส่งตามกำหนดเวลา ไม่ละเลยหรือหลีกเลี่ยงงานที่ได้รับมอบหมาย พยายามติดตามผลงานของตนเองที่ได้ทำไปแล้วเพื่อแก้ไขปรับปรุงงานที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมการเรียนของกิงกาญจน์ ปานทอง (2545) ที่ว่าการปฏิบัติตัวของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัน เวลาและสถานที่ ได้แก่ การแบ่งเวลาในการเรียน การฟัง การอ่าน การจดโน้ตเพื่อช่วยจำการส่งการบ้าน การทบทวนบทเรียนและการเตรียมตัวสอบ เป็นต้น

ทั้งนี้ การแสดงออกของพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา มีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียนในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตในหน้าที่ของตนเอง ส่งผลให้ผลลัพธ์ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความใส่ใจในการส่งการบ้าน การทบทวนบทเรียน และการเตรียมตัวสอบด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ทางโรงเรียนพรหมพิรามวิทยาควรมีสวัสดิการสำหรับนักเรียนที่เฝ้าอำนวยความสะดวกให้นักเรียน มีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 มากขึ้น เช่น จัดให้มีการแจก หรือเปิดให้มีการยืมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงอุปกรณ์ให้สามารถเข้าถึงการเรียนได้มากขึ้นและอาจควบคู่ไปกับเพิ่มรอบการแจกซิมพร้อมอินเทอร์เน็ต และแพคเกจอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนที่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พร้อมกับสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook ของหน่วยงานที่สามารถเข้าถึงกลุ่มนักเรียนได้ง่าย โดยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการเรียนให้เข้าถึงง่าย สะดวก หรือมีคำแนะนำสำหรับแนวทางในการพัฒนาตนเองผ่านการแนะนำด้วยวิธีต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น หรือแม้กระทั่งการจัดอบรมความรู้ออนไลน์ แนวทางการเรียนออนไลน์ การพัฒนาตนเองของนักเรียนให้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจทำให้ระดับพฤติกรรมการเรียนเพิ่มมากขึ้นถึงระดับมากที่สุดได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาในลักษณะที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เพราะจะทำให้ได้รับข้อมูลเชิงลึกจากนักเรียนและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เช่น การเรียนเสริมหรือการเข้าค่ายเพื่อรับความรู้เพิ่มเติมที่เป็นกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนในระบบการศึกษาทั่วไป เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กึ่งกาญจน์ ปานทอง. (2545). *แนวคิดพฤติกรรมการเรียน*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2564, จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/research/147592.pdf>.
- กรมโรคติดต่อจังหวัดพิษณุโลก. (2563). *คำสั่งจังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.plkhealth.go.th/www/viewNews.php?ID=884&fbclid=IwAR21Ter1YvabaRo89Qw-SfRmyJsObCzcpCw66Z4u8TPXI5aoPg5FzCdhpC>.
- กรมควบคุมโรค. (2562). *สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2564, จาก <https://ddc.moph.go.th/dcd/>.
- ณัฐปคัลภ์ แซ่เอี้ย. (2563). *มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. พฤติกรรมการตั้งใจเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์*.

- ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). แนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้. สืบค้น 22 สิงหาคม 2564, จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Dev_Psy/Pissanu_L.pdf
- โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา. (2564). คู่มือการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. สืบค้น 22 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.phws.ac.th/>.
- AbuShanab, E., & Pearson, J. M. (2007). Internet banking in Jordan the unified theory of acceptance and use of technology (UTAUT) perspective. Journal of Systems and Information Technology, 9(1), 78-97.
- Kajornatthapol Pongwiritthon, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum Pakvipas, Sutheemon Chongesiroj. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. Journal of Legal Entity Management and Local Innovation. 6(6), 1 - 15.

The Listening Skill Package to Improve Student's Effectiveness
and Self-confident in Listening Comprehension Course:
Nakhon Ratchasima Rajabhat University
ชุดฝึกทักษะการฟังเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความมั่นใจทักษะการฟังในวิชาการฟัง
เพื่อความเข้าใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Thananya Wiriapanyanont¹
ธัญญา วิริยะปัญญานนท์

Abstract

This research aims to improve listening skills for the Listening for Understanding Course. The sample group used in this research consisted of 14 students. The material used in the research is the listening skill package and questionnaire for test students confident. The result analysis by One-way ANOVA then tested the difference between the mean. T-test statistics. The results of the research found that (1) student's grades in the pretest and posttest in topic no. 1, it was found that scores of the students after studying were significantly higher than before at the .05 level. (2) student's grade in the pre and posttest in topic no. 2, it was found that the average scores than before the study was statistically significant at the .05 level (3) student's grade in the pre and posttest in topic no. 3, the students' pre and post study test, it was found that the average than before the study was statistically significant at the .05 level and (4) The student confidence level in the pre-examination and post-examination period, had a higher level of confidence.

Keywords: Achievement; Self-Confident; The Listening Skill Package

Received: 2022-04-19 Revised: 2022-06-16 Accepted: 2022-06-16

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: thananya.lecturer@gmail.com

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการฟังในรายวิชาการฟังเพื่อความเข้าใจ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้คือ ชุดทดสอบทักษะการฟัง และแบบสอบถามวัดความมั่นใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที่ ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับคะแนนของนักศึกษาในการทดสอบก่อนและหลังเรียนในหัวข้อที่ 1 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ระดับคะแนนของนักศึกษาในการทดสอบก่อนและหลังเรียนในหัวข้อที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ระดับคะแนนของนักศึกษาในการทดสอบก่อนและหลังเรียนในหัวข้อที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) ระดับความมั่นใจของนักศึกษา ก่อนสอบและหลังสอบมีความมั่นใจในระดับที่สูงขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): ผลสัมฤทธิ์ทักษะการฟัง; ความมั่นใจทักษะการฟัง; ชุดทดสอบทักษะการฟัง; แบบสอบถามวัดความมั่นใจ

Introduction

The present article intends to expose what has been achieved within side the discipline of linguistics, say coaching English to destiny English instructors, so one can assist the scholars decorate their listening ability. Now, coaching a language manner now no longer most effective coaching the basics of it however additionally talents and techniques that assist the novices enhance their overall performance on it, that will absolutely talk. Concerning an overseas language like English, we need to speak approximately non-local customers of English who use the language to talk with others or to train others the way to use it. This is our case. As instructors, we attempt to train our student-instructors the way to use English properly. This exhausting assignment involves, of course, the coaching and acquisition of the 4 skills: writing, reading, speaking, and listening. Listening comprehension is an indispensable expertise in all spaces of scholarly life. Viable listening is needed all together for advanced education understudies to get formal talks and instructional exercises, just as to associate with other understudies in little gatherings, in project work, and in

friendly circumstances. Graduate understudies have the additional test of taking part in a scope of casual communications in research facilities, in management gatherings, at meetings, at public talks, and in correspondence with research members.

In the Bachelor of Art (English) at Nakhon Ratchasima Rajabhat University It is the courses that are specified in the second year of study, have studied and must pass the criteria. In order to continue to study in the listening course which is the highest in any of the courses related to listening skills. So, I tried to find a way to help awareness. I will use the listening skill set. (Instructional Package to Practice Listening in English Communication) which consists of preparation, Check-up Understanding and Final Discussion. Bring to practice to provide students with rapid familiarity and awareness and the content spans multiple contexts.

Research Objective

1. To develop students' listening skills for better efficiency.
2. To develop students' confident toward listening skills.

Research Methods

1. Research Procedure and Method

1.1 Participants - Students in Bachelor of Arts program English Language Branch, the 2nd year, Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

1.2 Sample group - Bachelor of Arts students the 2nd year of the English language branch was selected by randomly, totaling 14 students who get grade C. in Listening in the Daily life Course.

1.3 Pre and posttest of 3 various topics (multiple choice with 20 items)

1.4 Student's confident questionnaire.

2. Scope of the study

The researcher will collect the data with the students. English Department Bachelor of Arts, 2nd Year at Nakhon Ratchasima Rajabhat University with grades lower than C. in everyday listening and speaking courses and 11 students were interested in improving themselves in listening skills (measure listening skills before and after class). The statistics used were: t-test dependent.

3. Materials

A package of listening skills of 3 in various topics based on the practice from www.learnenglish.britishcouncil.org in Intermediate B1 Listening level.

4. Data Collection

4.1 Retention period the researcher will collect the sample data. Starting from 20 July to 10 August 2021 and taking about 20-30 minutes to answer the questionnaire.

4.2 Storage area is the classroom number 36.05.07 at Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

4.3 The research instruments were 3 sets of listening tests and a number of tests.

4.4 The result analysis by One-way ANOVA then tested the difference between the mean. T-test statistics

Research Results

In summary, this chapter illustrated the result of the study from Table no.1 - Table no.3 the results show that the score of the three topics is in high level from the criteria and Table no.4 the score interpretation of the self-confident for pretest and posttest stage are most in upper level.

Table 1: Mean, Standard Deviation, T test statistics and the level of statistical significance of the students' pre- and post-semester test scores.

Topic No. 1	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
Before attend the training (Pre)	14	3.64	1.010	3.97	0.0008*
After attend the training (Post)	14	5.29	0.99		

*At a statistically significant level of .05

1. The score of Mean, Standard Deviation, T test statistics and the level of statistical significance of the students' pre- and post-semester test scores. It was found that the pre-study and post-study tests of the students The mean scores were 3.64 points and 5.29 points, respectively. And when comparing the scores before and after school, it was found that the scores of the students after school were significantly higher than before at the .05 level.

Table 2: Mean, Standard Deviation, T test statistics and the level of statistical significance of the students' pre- and post-semester test scores.

Topic No. 2	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
Before attend the training (Pre)	14	4.07	1.07	6.001	0.0000*
After attend the training (Post)	14	6.71	1.33		

*At a statistically significant level of .05

2. The result of Mean, Standard Deviation, T test statistics and the level of statistical significance of the students' pre- and post-semester test scores.

It was found that the students' pre-study and post-study test scores were 4.07 and 6.71 points, respectively, and when comparing between the scores before and after school, it was found that the students' scores after school were significantly higher than before. statistically significant at the .05 level.

Table 3: Mean, Standard Deviation, T test statistics and the level of statistical significance of the students' pre- and post-semester test scores.

Topic No. 3	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
Before attend the training (Pre)	14	4.71	0.91	10.41	0.0000*
After attend the training (Post)	14	8.29	1.33		

*At a statistically significant level of .05

3. The score of Mean, Standard Deviation, T test statistics and the level of statistical significance of the students' pre- and post-semester test scores.

It was found that the students' pre-study and post-study test scores were 4.71 and 8.29 points, respectively, and when comparing between the scores before and after school, it was found that the students' scores after school were significantly higher than before. statistically significant at the .05 level.

Table 4: The interpretation of the self-confident for pretest and posttest stage.

No. Student	Topic 1	Topic 2	Topic 3	result
1 (pre)	1	3	3	upper
1 (post)	1	2	3	upper
2 (pre)	1	1	1	invariable
2 (post)	1	3	3	upper
3 (pre)	2	2	1	lower
3 (post)	2	3	3	upper
4 (pre)	3	2	2	lower
4 (post)	3	3	3	invariable
5 (pre)	1	1	2	upper
5 (post)	1	2	3	upper
6 (pre)	1	2	3	upper
6 (post)	1	2	2	upper
7 (pre)	2	2	3	upper
7 (post)	2	2	2	invariable
8 (pre)	3	2	2	lower
8 (post)	3	2	2	lower
9 (pre)	2	2	2	invariable
9 (post)	2	2	3	upper
10 (pre)	1	1	2	upper
10 (post)	2	2	3	upper
11 (pre)	2	2	2	Invariable
11 (post)	2	2	3	upper
12 (pre)	1	2	2	lower
12 (post)	2	2	3	upper
13 (pre)	2	2	2	lower
13 (post)	3	3	3	invariable
14 (pre)	1	3	3	upper
14 (post)	2	3	3	upper

4. The score interpretation of the self-confident for pretest and posttest stage.

It shows that the score interpretation of the self-confident for pretest and posttest stage, 10 from 14 students are gain the upper scale Moreover 3 from 14 students are gain the invariable scale and only 1 student is gaining the lower scale that check about student's confident in listen skill.

Research Discussion

1. Discussion

The discussion of the results found that the student's grades in the pretest and posttest in topic no. 1, the pre and post study test of students It was found that the average score was 3.64 points and 5.29 points, respectively. And when comparing the scores before and after school, it was found that the scores of the students after studying were significantly higher than before at the .05 level. Student's grade in the pre and posttest in topic no. 2, the students' pre and post study test, it was found that the average scores were 4.07 points and 6.71 points, respectively. than before the study was statistically significant at the .05 level Student's grade in the pre and posttest in topic no. 3, the students' pre and post study test, it was found that the average scores were 4.71 points and 8.29 points, respectively. than before the study was statistically significant at the .05 level. Finally, the student confidence level in the pre-examination and post-examination period, 10 out of 14 students had a higher level of confidence. In addition, 3 out of 14 students had a stable level of confidence. And only 1 student had a low level of confidence.

2. Summary of the study

From the research question were (1) to develop students' listening skills for better efficiency and (2) to compile and categorize content important matters to develop a package of listening skills at a higher level. The students of Bachelor of Arts program English Language Branch, the 2nd year, Nakhon Ratchasima Rajabhat University are not in a position to communicate satisfactorily in English language. The main aim of the study was to find reason for this problem of the students and come forward with workable remedy. Students' effectiveness in listening skill was checked by using the listening skill package in which their performance was poor and they want to prepare and develop listening skills so that in the next semester, they must enroll in listening classes for a specific purpose. In order to find reasons for this poor performance of students, a questionnaire was distributed among teachers. The

purpose was to find out steps or techniques to help and taken them for the Improvement of English language learning skills and increase confidence in using listening skills effectively.

I am as the teachers' practices for improving listening skill of the students is concerned, no systematic strategies are applied by them. Very few teachers follow the technique of the three steps (Pre, While, Post Listening) for improving the listening skill of the students. Teachers assign the task to students to listen to contents of three topics from B1 CEFR Levels in www.britishcouncil.org and watch English plays and movies, but majority of the teachers do not assign this task. Majority of the teachers give instructions to students either in native language or in National language and I try to give instructions in the target language. So, for as the use of electronic media is concerned; teacher makes use of electronic media in the classroom. In order to compel students to listen to the teachers attentively, teachers use the technique of asking students to re tell the story in the target language. In order to concentrate on improving listening skill of the students, no proper selection of lessons for listening. It is important to highlight the fact that many of the students were aware of their problems with pronunciation and grammar, besides their low performance on listening, which reinforces the idea of the project being helpful to lead students to an improvement of other skills/components of the language.

3. Summary of the findings

From the findings show that the training required the students to make decisions and get the chance to choose the topics and some materials they would use in their questionnaires for example multiple choices, fill the gap, re-arrange the sentences etc. As well as about the activities they would plan. This involved reflecting on their performance to identify strengths and weaknesses and, based on that, analyzing and judging sources and methodology, which reflect the use of the critical thinking skills Paul (1992) talks about.

In the same way, although some students did not design the exercises themselves, they were useful because they had to make decisions on what to use and how to adapt them, taking into account not only their needs, but also their classmates'. Some others took already designed to answer the exercises as a reference to design their own; that move implied decision making as well, as they had to decide if the level was proper and if the type of exercise was interesting enough to be presented.

As long as the training were presented, students became more demanding with respect to the difficulty of the audio, the design of the exercises and the type of activities, which shows they were really concerned about their need to enhance their performance. They were being critical of and took responsibility for not only their own performance but also their peers', following what Paul, Willsen, and Binker (1993) and Benson (2001) state.

Thus, some students have gone beyond recognizing their weaknesses by using their own strategies to decrease them. They considered the training to be very helpful since it made them aware of the many possibilities of working on their own; they are becoming more autonomous. They really felt there was some improvement in their performance on listening although it did not guarantee obtaining good grades—at least the ones they expected on their tests.

As for language acquisition, students had to choose an audio that was at a higher level than the level they use to produce the language which involved the kind of input that Krashen (1981) says is necessary to acquire a language. In the same way, students had the chance to practice listening in a relaxed environment since the ones who were not the presenters had to do the exercise without the pressure of a grade for their performance. This involves the second point made by Krashen about motivation and self-confidence, which promote language acquisition.

By evaluating themselves and their classmates, students will become more analytical and critical. Thus, when they become the 3rd year students, they will have been faced with evaluating and, somehow, will have some confidence in the process and will take it more into consideration as they will have reflected on all that it implies.

Students played the role of a teacher and realized that it implied being creative, taking the students' characteristics into account to design the activity, controlling the group, keeping the group's attention, and challenging the students to get good responses. They felt it was difficult but liked the experience a lot.

There was a change of them. Students were given the responsibility for some functions that traditionally have been in teachers' hands. This has led us to confront our own practice; we have begun reflecting upon our role as guiding agents, not as providers, teachers. Almost all the teachers agree that time utilized inside the classroom is not sufficient to bring improvement in the listening skill of the students. The teachers also agree that mother tongue creates great hurdles in improving

listening skill of the students. In order to improve the situation, an experimental study was conducted. The results of the experimental study showed that a significant change in the listening skill of the students could be brought if innovative strategies were applied in the classroom.

To sum up from the findings in overall show that if the teacher gives students the opportunity to participate or express their opinions in teaching and learning. Most students have test results before and after school. in a better and confident manner as well as being encouraged to learn and develop their own listening skills even more especially the opportunity for students to participate in the selection of content. or modern topics Trendy and from a trusted source That gives students the importance of being taught by teachers. Ultimately, students and teachers can work together happily.

Research Suggestions

Taking into account all of the research reviewed, the researcher would like to highlight the following core principles to increase self-confidence and improve students' listening production in the English class:

- A positive university culture and climate
- Effective listening contents refer to B2 CEFR
- A shared understanding of what the affective side in language learning is and its impact

- Education & training

In addition, this study suggests that schools include an emotive component in their classrooms to complement the cognitive domain, as well as recognize, respect, and value all identities and respect for all. The study suggests that language teachers encourage and strengthen students to participate more in class, connect with others, and present oral material in English. They should also provide adequate opportunities for students to express their concerns in a comfortable setting.

Reference

- Brown, H. D. (2001). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. New-York: Longman.
- Flowedew, John and Lindsay Miller. (2010). *Listening in a Second Language: Wolvin Andrew D. Wolvin (Ed), Listening and Human Communication in the 21 Century*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Gilakjani, A. P., & Ahmadi, M. R. (2011). A study of factors affecting EFL learners' English listening comprehension and the strategies for improvement.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and learning in the language classroom*. Oxford: Oxford University Press.
- Lindsay, C. & Knight, P. (2006). *Learning And Teaching English A Course for Teachers*. New York: Oxford University Press.
- Nation, I.S.P and Jonathan Newton (2009). *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking*. Routledge: New York.
- Nunan, D. (2001). *Second language teaching and learning*. Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press.
- Paul, R. (1992). *Critical Thinking: What Every Person Needs to Survive in a Rapidly Changing World*. Santa Rosa, CA: Foundation for Critical Thinking.
- Paul, R., Willsen, J., & Binker, J. A. (Eds.). (1993). *Critical thinking: How to prepare students for a rapidly changing world*. Santa Rosa, CA: Foundation for Critical Thinking.
- Pokrivčáková, S. (2010). *Modern teacher of English*. Nitra: ASPA.
- Rost, M. (2002). *Teaching and Researching Listening*. London UK: Longman.
- Scott, W. A. and Ytreberg, L.H. (1994). *Teaching English to Children*. New York: Longman Inc.
- Tran, T. Q., & Tran, T. N. P. (2020). Attitudes toward the Use of Project-Based Learning: A Case Study of Vietnamese High School Students. *Journal of Language and Education*. 6(3), 140-152.
- Underwood, M. (1989). *Teaching listening*. New York: Longman.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา
พ.ศ. 2560 ในการแก้ปัญหานี้นอกระบบ

Factors Influencing the Progress of the Excessive Interest Rate
Prohibition Act, B.E. 2560 in Solving Informal Debt Problems

วรเทพ สิริเฉลิมสุข¹ ฌาน เรืองธรรมสิงห์²

Worathep Sirichalermasuk, Charles Ruangthamsing

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ในการแก้ปัญหานี้นอกระบบซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ในการใช้กฎหมายพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ(Key informants) โดยเลือกการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงและทำการสัมภาษณ์แบบทางการกับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ มีการสัมภาษณ์ จำนวน 4 คน ได้แก่ หัวหน้าคณะร่างพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 1 คน ผู้บริหารศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม 1 คน และเจ้าหน้าที่ในศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม 2 คน ลักษณะการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการบังคับใช้กฎหมายและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้นอกระบบได้เท่าที่ควรจะเป็นเนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดได้ประกอบกับการขาดความร่วมมือจากลูกหนี้ในชั้นสอบสวนทำให้กระบวนการในการสอบสวนเกิดอุปสรรคประกอบกับกฎหมายยังไม่ได้ครอบคลุมถึงการให้กู้ยืมนอกระบบผ่านระบบเทคโนโลยีส่งผลให้การเอาผิดแก่เจ้าหน้าที่ทำได้ยุ่งยากมากขึ้นรวมถึงการขาดบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือลูกหนี้ส่งผลโดยตรงต่อการบังคับตามกฎหมายในการคุ้มครองลูกหนี้ตามสัญญาจึงเห็นสมควรในการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้การคุ้มครองลูกหนี้เกิดประสิทธิภาพให้มากที่สุด

คำสำคัญ: นี้นอกระบบ; ดอกเบี้ยเกินอัตรา; ความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง

Received: 2022-03-30 Revised: 2022-05-15 Accepted: 2022-05-30

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Graduate Student in Master of Public Administration, Graduate School Khon Kaen University. Corresponding Author e-mail: Waratheps@kkumail.com

² สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น , Public Administration, Graduate School Khon Kaen University

Abstract

This research studied the progress of the Excessive Interest Rate Prohibition Act, B.E. 2017 (2017), in solving informal debt problems. This was intended to provide guidance on solving the problems and obstacles of the authorities in applying the laws of the excessive interest rate prohibition act, B.E. 2017 (2017). It was qualitative research by collecting data from in-depth interviews from key informants. It selected specific interviews and conducted formal interviews with a sample related to the enforcement of this law. It included four interviews which were the head of the excessive interest rate prohibition act, B.E. 2017 (2017), an administrative person and two staff from an assistance center for the debtor unjustified. The interview was an open-ended question about progress in law enforcement and various obstacles. The results showed that the excessive interest rate prohibition act, B.E. 2017 (2017), had not solved the problem of informal debt as much as it should have. Because government officials cannot pursue criminal charges against the perpetrators. The lack of cooperation from debtors in the inquiry has also hindered the process of the investigation. The law also does not cover informal lending through technology systems, resulting in more cumbersome mistreatment of creditors. There has also been the lack of personnel to be in charge of helping debtors directly. Therefore, it is appropriate to resolve the issue in order to ensure that debtor protection is as effective as possible.

Keywords: Informal Debt; Over-rate Interest; Structural Inequality

บทนำ (Introduction)

ปัญหาหนี้นอกระบบเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยมาอย่างช้านานซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของสังคม ยิ่งประชาชนมีรายได้น้อยปัญหาหนี้นอกระบบยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเนื่องจากประชาชนมีความจำเป็นที่จะต้องหาแหล่งเงินกู้มาเพื่อใช้เป็นเงินทุนสำหรับการใช้ชีวิตประจำวันและการลงทุนรวมถึงเพื่อความอยู่รอด แต่ในขณะเดียวกันเงินกู้นอกระบบซึ่งเป็นการกู้ยืมเงินโดยไม่มีหลักประกันมักจะมาควบคู่กับอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดรวมถึงวิธีการในการติดตามทวงถามหนี้ที่ใช้วิธีการบังคับชำระหนี้โดยใช้กำลังโดยไม่ผ่านกระบวนการฟ้องร้องบังคับคดีกันทั้งศาล เหตุผลประการสำคัญที่ทำให้ปัญหาหนี้นอกระบบยังเกิดขึ้นในสังคมไทยคือ การที่ลูกหนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบเหล่านี้แม้โดยสภาพลูกหนี้จะรู้ถึงผลที่จะตามมาภายหลังจากการก่อหนี้และผลกระทบจากการติดตามทวงถามหนี้นอกระบบแต่ก็จำยอมที่จะต้องก่อหนี้ขึ้นเพราะหนี้นอกระบบเป็นหนึ่งในหนทางที่มีอยู่จำกัดของประชาชนที่มีรายได้น้อย

อย่างไรก็ตามปัญหานี้มีนอกระบบดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับประชาชนคนไทยผู้บริหารประเทศในทุกยุคทุกสมัยพยายามที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านการออกกฎหมายควบคุมการเรียกดอกเบี้ยเงินอัตราโดยกำหนดให้การเรียกดอกเบี้ยเงินอัตราเป็นโมฆะและเจ้าหน้าที่อาจมีความรับผิดชอบในทางอาญาแต่ดูเหมือนว่าแม้จะมีการใช้บังคับกฎหมายดังกล่าวแต่ในทางปฏิบัติกับพบว่ากฎหมายที่มีการควบคุมการห้ามเรียกดอกเบี้ยเงินอัตราดังกล่าวกลับไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการก่อหนี้ในระบบได้จนนำมาซึ่งการแก้ไขปรับปรุงและบัญญัติกฎหมายฉบับใหม่ที่ใช้ในการควบคุมการเรียกดอกเบี้ยเงินอัตราคือพระราชบัญญัติว่าด้วยการห้ามเรียกดอกเบี้ยเงินอัตราปีพุทธศักราช 2560 หลังจากกฎหมายฉบับนี้มีการประกาศใช้มาเป็นเวลา 5 ปีด้วยความหวังเป็นอย่างยิ่งว่ากฎหมายฉบับนี้จะมีความหวังในการแก้ไขปัญหาการก่อหนี้ในระบบของประชาชนใน ควบคู่กับการทำงานของกระทรวงยุติธรรมซึ่งมีการจัดตั้ง “ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกหนี้ในระบบได้รับความช่วยเหลือและได้รับคำแนะนำในด้านกฎหมายเพื่อการเข้าถึงความยุติธรรมและการใช้กฎหมายบังคับกับนายทุนผู้ให้กู้หนี้ นอกระบบโดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือและกระทรวงยุติธรรมเห็นว่าสถานการณ์หนี้ในระบบรุนแรงมากขึ้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนการแก้ปัญหานี้ในระบบควรที่จะศึกษาและพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาผลของการออกกฎหมายฉบับใหม่และการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหาคูยืมเงินในระบบของประชาชนกลับพบว่าการแก้ไขปัญหายังประสบกับอุปสรรคในทางปฏิบัติหลายประการทั้งในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์ช่วยเหลือประชาชนจึงนำมาซึ่งการศึกษาวิจัยฉบับนี้เพื่อทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเงินอัตราปีพุทธศักราช 2560 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางในการช่วยเหลือประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพให้มากที่สุดเพื่อให้การแก้ไขปัญหาคูยืมเงินในระบบของประเทศไทยสามารถประสบความสำเร็จได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าหลังจากที่มีพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเงินอัตรา พ.ศ. 2560 ในการแก้ปัญหานี้ในระบบ
2. เพื่อศึกษาว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบใช้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเงินอัตรา พ.ศ. 2560 สามารถช่วยแก้ปัญหานี้ในระบบได้จริงหรือไม่
3. เพื่อให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหานี้และอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ในการใช้กฎหมายพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเงินอัตรา พ.ศ. 2560

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยในทางสังคมศาสตร์ โดยการศึกษาเฉพาะกรณี เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการช่วยเหลือลูกหนี้ (Case study method) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ได้เนื้อหาเชิงลึก มีเหตุผลและเชื่อถือได้ โดยอาศัยข้อมูลจริงตั้งแต่ที่มาของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 และ การลงพื้นที่เพื่อสอบถามกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยจะเลือกการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง และทำการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยนัดล่วงหน้าในการสัมภาษณ์รายบุคคลโดยใช้เวลาคนละประมาณ 1 ชั่วโมง เพราะต้องให้ผู้ให้ข้อมูลเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองในส่วนของคำถามจะอยู่ในกรอบการถามในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้า พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ในศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้ และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยใช้แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยในการสัมภาษณ์จะมีคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 เพื่อใช้ในการพูดคุย สอบถาม สังเกต ในการสัมภาษณ์เป็นการสนทนาซักถามอย่างมีจุดหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องการโดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะช่วยอธิบายความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ให้เข้าใจมากขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นข้อคำถามแบบปลายเปิด คำถามการสัมภาษณ์จะเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 เพื่อสามารถควบคุมทิศทางและอาหารการสัมภาษณ์ในเรื่องที่ต้องการทราบและให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้อย่างอิสระ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การดำเนินการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาวิเคราะห์ให้ได้ใจความ สำคัญเพื่อใช้ในการตอบคำถามการวิจัยในส่วนของผู้วิจัยต้องการศึกษาความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกิน พ.ศ.2560 ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบ ขั้นตอนนี้จึงสำคัญมาก ก่อนผู้วิจัยจะลงมือวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงความเป็นมาของพระราชบัญญัติ

ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 และทำการสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำความรู้จากผู้มีประสบการณ์จริงและรู้ในเรื่องนั้นจริงโดยผู้วิจัยนั้นจะนำข้อมูลที่วิเคราะห์มาเรียบเรียงอธิบายให้เข้าใจถึงสาเหตุการเกิดพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาหนี้้นอกระบบและช่วยเหลือลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 นี้ โดยวิเคราะห์จากหนังสือ เอกสาร การสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสรุปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ในการแก้ปัญหาหนี้้นอกระบบโดยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary analysis) โดยการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาความเป็นมาของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ค้นคว้าข้อมูลจาก หนังสือ ตำรา บทความ คำสั่งกระทรวงยุติธรรม

ขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้ ได้รับความเป็นธรรมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อค้นพบและมาทำการสรุปสาระสำคัญของความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์และขอคำแนะนำกับท่านอาจารย์เพื่อให้งานวิจัยออกมามีคุณภาพมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 เรียบเรียงงานวิจัยและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลจากการศึกษาวิจัยพบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ในการแก้ปัญหาหนี้้นอกระบบ ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้กฎหมาย

1.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีการใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

ภายหลังจากที่ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ให้ มีการเพิ่มความผิดแพ่งและทางอาญาเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากปัจจุบันปัญหาเจ้าหน้าที่มีการเรียกดอกเบี้ยที่สูงเกินจริงกว่าที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ คือ ร้อยละ 15 ต่อปี และมีการใช้กำลังรุนแรงในการทวงถามหนี้ ช่มชู้ คนรอบตัวของลูกหนี้ถึงแม้มีการแก้ไขกฎหมายให้มีโทษสูงขึ้นแต่ปัญหาหนี้้นอกระบบก็มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเพราะมาจากปัจจัยที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้กฎหมาย หมายถึงลักษณะพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนในการสั่งฟ้องในกรณีที่เห็นว่ามีกรกระทำความผิดการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราแต่ในปัจจุบันตำรวจยังไม่มีการสั่งฟ้องดำเนินคดีทางอาญากับเจ้าหน้าที่อย่างจริงจังและส่วนมากจะมองเป็นปัญหาในทางแพ่ง โดยส่วนมากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีการบังคับใช้อย่างจริงจังโดยตำรวจจะคิดว่าเป็นสัญญา ในทางแพ่งการที่ลูกหนี้กู้เจ้าหน้าที่นอกระบบมานั้นก็ต้องเป็นไปตามสัญญาและรู้อยู่แล้วว่าดอกเบี้ยสูงกว่า กฎหมายที่กำหนด

แต่ก็ยังไปกู้มากก็ต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้ กฎหมายขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 คือ เพื่อบังคับใช้กฎหมายในการลดความเหลื่อมล้ำและคุ้มครองผู้ด้อยโอกาสจากการถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมและเพื่อให้มีบทกำหนดโทษที่เหมาะสมในการเป็นเครื่องมือสำคัญให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐกับไม่ได้ใช้กฎหมายช่วยเหลือลูกหนี้ในการเอาผิดกับเจ้าหนี้ และหลายครั้งตำรวจจะบอกกับลูกหนี้หรือศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนว่ายังไม่พบการกระทำความผิดอาจเนื่องมาจากยังไม่มีความเข้าใจในตัวพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ที่แก้ไขใหม่และยังคิดว่าไม่มีโทษในทางอาญาเหมือนเมื่อก่อนเพราะเข้าใจว่าเป็นสัญญาในทางแพ่ง

1.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐกับเจ้าหนี้ในท้องถิ่นมีความสนิทสนมกัน

โดยเฉพาะสังคมต่างจังหวัดอิทธิพลของเจ้าหนี้ในท้องถิ่นนั้นก็มีความสำคัญที่ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความเกรงใจโดยกลุ่มเจ้าหนี้ก็จะป็นนายทุนคนเก่าแก่และมีอิทธิพลในท้องถิ่นนั้นและจะเห็นได้ว่าบางที่เจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือมีส่วนในการสนับสนุนในการกระทำความผิด เจ้าหนี้มีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายมากทำให้หาช่องว่างเพื่อไม่ให้ถูกเอาผิดและอยากต่อการนำสืบคดีอย่างมากทำให้หลายครั้งเมื่อคดีขึ้นชั้นศาลก็สิ้นสุดโดยการรอลงอาญาหรือแม้แต่การไม่พบการกระทำความผิดตั้งแต่ชั้นตำรวจทำให้บางครั้งในการช่วยเหลือลูกหนี้ต้องมีการให้ตำรวจต่างพื้นที่เข้าช่วยเหลือลูกหนี้เพราะไม่ได้มีความเกรงใจต่อกันง่ายต่อการเอาผิดเจ้าหนี้

2. ปัจจัยลักษณะพฤติกรรม

ปัจจัยลักษณะพฤติกรรมของลูกหนี้ที่ทำให้ลูกหนี้หันมากู้หนี้ยืมสินนอกระบบเนื่องจากไม่มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้เมื่อไม่สามารถกู้แหล่งเงินกู้ในระบบได้จึงต้องหันไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบถึงแม้ดอกเบี้ยหนี้ยืมสินนอกระบบจะมากกว่าแต่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบและลูกหนี้ต้องกู้หนี้ยืมสินนอกระบบการไม่มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้สาเหตุมาจาก

2.1 การขาดคุณสมบัติในการกู้ของลูกหนี้เนื่องจากลูกหนี้ขาดสินทรัพย์ในการค้ำประกันหรือขาดบุคคลในการค้ำประกันไม่มีเหตุผลอันสมควรในการขอกู้ยืมเงินและไม่เข้าหลักเกณฑ์ในการให้กู้ของแหล่งเงินทุนสถาบันการเงินและลูกหนี้บางรายอาจมีประวัติในการชำระหนี้ไม่ดีทำให้ไม่สามารถกู้เงินใหม่กับสถาบันการเงินในระบบได้

2.2 การเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบมีความยุ่งยาก การกู้หนี้ยืมสินนอกระบบมีหลายขั้นตอนในการขอกู้ยืมเงินทำให้ประชาชนตัดสินใจกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ สาเหตุมาจาก มีความสลับซับซ้อน กระบวนการมีความยุ่งยากและต้องใช้เอกสารจำนวนมากในการดำเนินเรื่องในการขอกู้ยืมเงิน ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินต้องการใช้เงินด่วนการกู้ในระบบจึงไม่ตอบโจทย์ในการกู้ยืมเงินของลูกหนี้ทำให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยต้องหันไปพึ่งแหล่งเงินกู้หนี้ยืมสินนอกระบบเพราะมีความสะดวกรวดเร็วสามารถได้เงินกู้ภายใน 1 วันใช้เอกสารแค่บัตรประชาชนกับเบอร์ติดต่อ

2.3 ลูกหนี้ได้กู้หนี้ในระบบเต็มวงเงินแล้วการกู้หนี้ในระบบเต็มวงเงินแล้วจึงไม่สามารถกู้ได้กับสถาบันการเงินอีก ทำให้ต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบแม้จะมีอัตราเงินกู้ที่สูงกว่าแต่สามารถกู้ได้ทันทีโดยไม่ถามถึงประวัติเงินกู้ที่ผ่านมาทำให้ลูกหนี้บางคนมีเจ้าหนีนอกระบบถึง 10 รายหรือมากกว่านั้น การแก้ปัญหาหนี้ในระบบตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 พฤติกรรมของลูกหนี้ก็มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดปัญหาเพราะถ้าหากลูกหนี้มีพฤติกรรมการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมไม่ฟุ่มเฟือยไม่กู้หนี้ยืมสินถ้าไม่จำเป็นปัญหาการก่อหนี้ในระบบล้วนเกิดจากนิสัยส่วนตัวของลูกหนี้เองที่ต้องการใช้จ่ายเงินจำนวนมากกว่ารายได้ที่หามาได้จนนำไปสู่การแสวงหาทางกู้หนีนอกระบบซึ่ง ลักษณะนิสัยของลูกหนี้ ได้แก่ นิสัยการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยใช้จ่ายสิ่งของที่ไม่จำเป็นซื้อสินค้าราคาแพงนิสัยยึดติดกับวัตถุนิยมตามกระแสของโลก ลูกหนี้ขาดการวางแผนในการใช้จ่ายเงินของตัวเองและลูกหนี้ไม่ได้คำนึงถึงผลเสียของการกู้หนีนอกระบบและขาดความรู้ด้านกฎหมายเพราะหากกลุ่มลูกหนี้มีเข้าใจ พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 มีการแจ้งการกระทำผิดเมื่อพบเห็นปัญหานั้นนอกระบบก็คงจะน้อยลงเนื่องมาจากลูกหนี้เองก็มีความประสงค์ต้องการที่จะกู้หนี้กับเจ้าหนีน้อยอยู่แล้วทำให้มีแค่ส่วนน้อยที่มาร้องทุกข์กับตำรวจหรือศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมทำให้เกิดผู้เสียหายในทางคดีไม่มากนักถึงแม้ลูกหนี้จะยินยอมมาให้การแต่เนื่องจากระบบการดำเนินคดีทางศาลของประเทศไทยเป็นระบบกล่าวหาเวลาในชั้นสอบสวนก็พูดความจริงแต่เมื่อเจ้าหนี้มาคุ้ยแฉจาประนีประนอมกันนอกรอบโดยลดต้นลดดอกเบี้ยหรือไม่เอาดอกเบี้ยแล้วจ่ายแค่เงินที่กู้คืนมาทำให้ลูกหนี้ยินยอมจะกลับคำให้การ ในชั้นศาลเพราะลูกหนี้เองก็ไม่อยากมีปัญหากับเจ้าหนี้ในท้องถิ่นที่มีอิทธิพลมากบางครั้งลูกหนี้ที่ ยินยอมเจรจากับเจ้าหนี้และให้การช่วยเหลือเจ้าหนี้ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีอย่างมาก

3. ปัจจัยในตัวกฎหมายพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ที่ยังไม่สอดคล้องกับปัจจุบันหนีนอกระบบในปัจจุบันมีความหลากหลายรูปแบบมากขึ้นเพราะมีอินเทอร์เน็ตทำให้เข้าถึงกันได้ง่ายในการกู้ยืมเงินหนีนอกระบบ ปัจจุบันการกู้ผ่านแอปเงินกู้ได้รับความนิยมมากที่สุดและการกู้ในลักษณะแก๊งหมวกกันน็อกก็ยังมีอย่างต่อเนื่องกฎหมายพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ยังมีปัญหาในเรื่องการการตามไม่ทันในเทคโนโลยีและไม่มีบัญญัติความผิดการใช้เทคโนโลยีในการให้กู้เงินและการไม่แบ่งลักษณะของผู้กระทำความผิดที่ชัดเจนในลักษณะองค์กรอาชญากรรมกฎหมายเองต้องเพิ่มโทษลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นเครือข่ายหรือขบวนการเพราะปัจจุบันเป็นองค์กรอาชญากรรมแล้ว

3.1 ปัญหาเจ้าหนี้แอปเงินกู้

สาเหตุที่แอปเงินกู้ได้รับความนิยมจากลูกหนี้มากที่สุดเนื่องจากโหลดง่ายโดยในปัจจุบันมีแอปพลิเคชันปล่อยกู้นอกระบบอย่างน้อย 52 แอปเงินกู้ บนเพลย์สโตร์มีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีคำสำคัญในการค้นหา เช่น Loan Cash Money เงินด่วน, เงินกู้ และแอปเงินกู้นั้น โอนไวไม่ต้องเจอหน้าเจ้าหนี้ โอนเงินการกู้ให้ทางออนไลน์และจ่ายชำระทางออนไลน์ทำให้ลูกหนี้มี ความสบายใจในภาวะเศรษฐกิจในยุค Covid-19 กลายเป็นช่องทางเงินด่วนเพื่อให้รอดพ้นจาก

สถานการณ์ปัญหาระยะสั้นแต่ลูกหนี้ไม่ได้คำนึงถึงผลที่จะตามมาหลังกู้เงินผ่านแอป โดยการกู้เงินผ่านแอปนั้นจะมีการดึงรายชื่อผู้ติดต่อในโทรศัพท์มือถือโดยลูกหนี้จะต้องกดเข้าลิงค์ที่ให้ไว้เพื่ออนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลและข้อมูลที่เจ้าหนี้ได้ไปมีทั้งภาพถ่ายข้อมูลใน line Facebook Mail โดยจะมีการให้กรอก ข้อมูลส่วนตัว พร้อมแนบรูปถ่าย รูปบัตรประชาชน รวมถึงกรอกเลขที่บัญชีธนาคาร เพื่อโอนเงินให้เมื่อเจ้าหนี้ได้ข้อมูลแล้วจะมีการตรวจสอบก่อนอนุมัติและมีการหักค่าธรรมเนียมอย่างน้อย 35%

3.2 ปัญหาเจ้าหนี้แก๊งหมวกกันน็อค

พฤติการณ์รูปแบบกลุ่มปล่อยเงินกู้หนี้นอกระบบเรียกกันทั่วไปว่า “แก๊งหมวก กันน็อค” เพราะมีการใช้มอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะและสวมใส่หมวกกันน็อคเพื่อไม่ให้เห็นหน้าในการเดินทางปล่อยเงินกู้และตามทางหนี้นี้แก๊งเหล่านี้จะเป็นนายทุนต่างถิ่นที่เข้ามาปล่อยกู้ในพื้นที่ในเขตชุมชน โดยจะมีลูกน้องเยาวชนคนต้องโทษในการทวงหนี้ โดยจะมีการนำป้ายประกาศติดตามเสาไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์ ร้านสะดวกซื้อ เพื่อให้ง่ายต่อการพบเห็นส่วนใหญ่ลูกหนี้จะเป็นพ่อค้า แม่ค้าในตลาดหรือคนในชุมชนพื้นที่นั้น

แก๊งหมวกกันน็อคมีลักษณะเป็นการปล่อยเงินกู้เงินรายวันโดยไม่มีการทำสัญญาอาจใช้วิธียึดบัตรเครดิต บัตรประชาชน หรือยึดบัตรของคนที่ยืมที่ค้ำประกัน ส่วนใหญ่เป็นการปล่อยกู้ให้กับพ่อค้า แม่ค้าในตลาด แก๊งเหล่านี้กระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศโดยหลายๆแก๊งมีแหล่งเงินทุนจากทุนใหญ่เจ้าเดียวกันกลไกของแก๊งหมวกกันน็อคนี้มีอยู่ 2 วิธีคือ

1) การคิด “ดอกลอย” ยกตัวอย่างให้กู้ 90,000 บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อเดือนซึ่งเท่ากับเดือนละ 9,000 บาท ก็จะทำให้ลูกหนี้ส่งดอกเบี้ยเดือนละ 9,000 บาทไปเรื่อย ๆ จนกว่าลูกหนี้จะมีเงินต้นครบ 90,000 บาทมาใช้คืนซึ่งเป็นไปได้ยากมากส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถหลุดจากการเป็นหนี้ได้และต้องส่งเงินให้เจ้าหนี้มากกว่าเงินต้นที่กู้ยืมมาหลายเท่า หรือต้องไปกู้หนี้ใหม่มาใช้หนี้เก่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกู้ในวงเงินที่มากกว่าเดิม

2) “ลั้ม เงินส่ง 24 วัน” ยกตัวอย่าง เงินกู้ 20,000 บาท คิดดอกเบี้ย 4,000 บาท รวมเป็น 24,000 บาท ให้ผ่อนชำระเป็นเวลา 24 วัน วันละ 1000 บาท ระหว่างที่ผ่อนชำระหากวันใดวันหนึ่งลูกหนี้ไม่สามารถส่งเงินได้ เจ้าหนี้จะยกเลิกเงินที่ส่งมาแล้วทั้งหมดเท่ากับศูนย์หรือที่เรียกกันว่า “ลั้ม” และลูกหนี้ต้องกลับมาเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ในการผ่อนชำระ ซึ่งวิธีนี้ทำให้ลูกหนี้จำนวนมากไม่สามารถหลุดจากการเป็นหนี้ได้ (วิชัย สุวรรณประเสริฐ, 2560) ปัญหาของแก๊งหมวกกันน็อคทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรมมีการข่มขู่ทำร้ายหรือเข้ามาคั่นข้าวของภายในบ้านเสียหาย และมีทำร้ายร่างกายในกรณีที่ไ้มยอมชำระหนี้หรือบางที่มีการเปลี่ยนสัญญาจำนวนเงินกู้เพิ่มมากกว่าที่ได้รับมาจริงทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถหลุดจากการเป็นหนี้นอกระบบได้

3.3 พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 เนื้อหาสาระสำคัญอยู่ในมาตรา 4 สาระสำคัญมีเพียง 3 เรื่องในการเข้าองค์ประกอบความผิด มาตรา 4 บัญญัติว่า บุคคลใดให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะ เป็นการ อำพรางการให้กู้ยืมเงินโดยมีลักษณะอย่างใด

อย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

(1) เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้

(2) กำหนดข้อความอันเป็นเท็จในเรื่องจำนวนเงินกู้หรือเรื่องอื่น ๆ ไว้ในหลักฐาน การกู้ยืมหรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

(3) กำหนดจะเอาหรือรับเอาซึ่งประโยชน์อย่างอื่นนอกจากดอกเบี้ยไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งของหรือโดยวิธีการใด ๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืมเงินจะเห็นได้ว่าไม่มีการพูดถึงการให้กู้ยืมในลักษณะแอฟเงินกู้ทำให้ปัญหาแอฟเงินกู้ไม่ได้รับการแก้ไขในกฎหมายพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ในความเป็นจริงแอฟ เงินกู้ออกปัญหาอย่างมากต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็วที่สุดควรเพิ่มบทลงโทษเพิ่มขึ้นกับเจ้าหนี้แอฟเงินกู้ เพราะปัจจุบันแอฟเงินกู้ได้รับความนิยมมากที่สุด

กลุ่มนายทุนที่ทำสัญญาเอาเปรียบกฎหมายพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 สามารถแก้ปัญหากการกู้ ในลักษณะการอำพรางเงินกู้ได้ลักษณะการกู้กับกลุ่มนายทุนนั้น เจ้าหนี้จะเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นโดย ลูกหนี้จะเข้ามาขอกู้กับนายทุนเอง ส่วนมากลูกหนี้จะมีอาชีพเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินโดยมีการทำ สัญญานิติกรรมขายฝาก การขายฝากนั้นกรรมสิทธิ์ในที่ดินโอนไปให้เจ้าหนี้แล้วแต่ลูกหนี้สามารถ ไถ่ถอนคืนได้ มีการทำสัญญาไถ่ถอนระยะสั้นส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถหาเงินมาไถ่ถอนคืนที่ได้ทันทำให้ลูกหนี้ต้องมูลค่าที่ดินที่ขายฝากมีราคามากกว่าเงินตัวอย่างอย่างเช่น ลูกหนี้ขอกู้เงินกับเจ้าหนี้ 600,000 บาท เจ้าหนี้จึงบอกให้ทำสัญญาขายฝากแต่ความจริงคือสัญญากู้เงินเป็นการอำพรางนิติกรรม โดยในสัญญาขายฝากที่ดินมูลค่า 1,000,000 แล้วกำหนดวันไถ่ถอนภายใน1ปี แต่ระหว่างการไถ่ถอน ลูกหนี้ต้องส่งดอกเบี้ยให้เจ้าหนี้ เดือนละ 30,000 จะเห็นได้ว่าเจ้าหนี้มีการเรียกดอกเบี้ยทุกเดือนแต่ใน สัญญาขายฝากไม่สามารถเรียกดอกเบี้ยได้เพราะดอกเบี้ยของสัญญาขายฝากรวมอยู่ในสินไถ่แล้วจึงเข้าในลักษณะอำพรางนิติกรรมถือว่าสัญญาเป็นโมฆะในพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ไม่ได้มีการแบ่งประเภทเจ้าหนี้เอาไว้ซึ่งถ้ามีการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราก็ถือว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ในความเป็นจริงเจ้าหนี้ในระบบนั้นมีหลายประเภท คนรู้จักปล่อยกู้กันเอง แก๊งหมวกกันน็อค ปล่อยกู้ทางออนไลน์แอฟฟลิเคชั่น การที่คนรู้จักปล่อยกู้หรือญาติมิตรปล่อยให้กู้ควรที่จะมีบทลงโทษที่ แตกต่างกับการกู้แก๊งหมวกกันน็อคหรือกู้ผ่านแอฟฟลิเคชั่น สาเหตุความรุนแรงของแก๊งหมวกกันน็อค หรือแอฟฟลิเคชั่นมีมากกว่าก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมที่จะตามมาทั้งจาก การทวงหนี้ การทำลาย ทรัพย์สินและการทำร้ายร่างกายลูกหนี้ผู้ค้าประกันของลูกหนี้ การประจานในโลกออนไลน์หรือการทวงถามจากคนรู้จักของลูกหนี้ควรจะมีการเพิ่มลักษณะการกระทำความผิดเจ้าหนี้แก๊งหมวกกันน็อคและเจ้าหนี้แอฟฟลิเคชั่น

4. ปัจจัยด้านหน่วยงานของรัฐในการช่วยเหลือลูกหนี้

หน่วยงานหลักที่ช่วยเหลือลูกหนี้ในการใช้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2560 ในการแก้ปัญหานี้ในระบบ คือ

4.1 ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้ความเป็นธรรมสำนักเลขาธิการกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรมจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้ความเป็นธรรมเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่ออธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจเฉพาะที่เกี่ยวกับปัญหานี้ในระบบดังนี้

1) เป็นหน่วยงานกลางสำหรับแจ้งปัญหาการพิจารณาแนวทางช่วยเหลือสำหรับผู้ได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากปัญหานี้สืบทอดประชาชน

2) ให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากปัญหานี้สืบทอดประชาชน

3) การตรวจสอบข้อเท็จจริงการประสานงานการปฏิบัติกับหน่วยงานส่วนราชการทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงยุติธรรมดำเนินการติดตามมาตรการและการบังคับใช้กฎหมายการอำนวยความสะดวกตามกรอบแห่งกฎหมาย

4) ดำเนินการสืบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

4.2 ปัญหาหน่วยงานศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้ความเป็นธรรม

ในปัจจุบันศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้ความเป็นธรรมมีบุคลากรน้อยและขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบสาเหตุมาจากไม่ใช่หน่วยงานตามโครงสร้างหลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษและมีบุคลากรน้อย แต่งานที่รับผิดชอบคือการให้คำปรึกษาแนะนำให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ทั้งประเทศและขาดความต่อเนื่องในการช่วยเหลือลูกหนี้เพราะเนื่องจากไม่มีบุคลากรทำให้ไม่สามารถติดตามช่วยเหลือของลูกหนี้ได้ตลอดปัจจุบันเพียงแต่ประสานเรื่องให้กับตำรวจแต่ถ้าในกรณีที่ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนหลายร้อยคน ศูนย์ศูนย์ช่วยเหลือ ลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้ความเป็นธรรมก็จะลงพื้นที่เข้าไปช่วยเหลือเนื่องจากมีผู้เสียหายจำนวนมากในกรณีที่ปัญหาหลายที่และผู้เสียหายจำนวนมากเหมือนกันจะต้องมีการเลือกลงพื้นที่ไปช่วยเหลือเพราะไม่สามารถไปช่วยเหลือได้ทั้งหมดทำให้หลายครั้งลูกหนี้บางกลุ่มไม่ได้รับความช่วยเหลือศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้ความเป็นธรรมควรที่จะมีการเพิ่มบุคลากรและบุคลากรในศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้จะต้องมีความเชี่ยวชาญในกฎหมายเฉพาะกฎหมายพิเศษพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 และพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ตามโครงสร้างหลักไม่ใช่หน่วยงานตามนโยบายและควรที่จะเพิ่มบุคลากรลักษณะการแก้ไขปัญหาอย่าง ยั่งยืนโดยการให้ความรู้ให้กับลูกหนี้เพื่อไม่ให้ลูกหนี้กับไปกู้หนี้ในระบบอีก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการมนุษย์ ของ มาสโลว์ (Maslow) สำหรับการวิจัยเรื่องความก้าวหน้าของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560ในการ แก้ปัญหานี้ในระบบ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุในการกู้หนี้ในระบบเนื่องมาจากพฤติกรรมการใช้จ่ายของ ลูกหนี้ถึงแม้เจ้าหนี้ในระบบจะมีการเรียกดอกเบี้ยแพงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดเอาไว้มากแต่ถ้า ลูกหนี้ไม่ไปกู้ปัญหานี้ในระบบก็ไม่เกิดขึ้นแต่เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจน ทำให้ความ

ต้องการในการกู้ยืมเงินของแต่ละบุคคล ไม่เหมือนกันเพราะมาจากปัจจัยที่แตกต่าง ฐานะทาง บ้าน ครอบครัวย การตอบสนองความต้องการ และหลายครอบครัวไม่มีความสามารถที่จะกู้หนี้ในระบบ ได้ เพราะอาจไม่มีเครดิต หรือ หลักทรัพย์ในการค้ำประกันเมื่อความต้องการในระดับที่ต่ำที่สุดไม่ได้รับการตอบสนอง คือ ความต้องการปัจจัย 4 ความต้องการทางร่างกาย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโลก ที่อยู่อาศัย และเมื่อความต้องการในปัจจัย 4 ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็มีความต้องการที่สูงขึ้นการ กู้เพื่อมาซื้อสร้างบ้านในการสร้างความปลอดภัย หรือ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินทำให้ลูกหนี้เกิดความ จำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้เงินคนในครอบครัวป่วยก็ต้องมีการกู้เพื่อเข้าโรงพยาบาลหาหมอ หรือแม้แต่การ ซื้อ ของแบรนด์เนมเพื่อตามกระแสนิยมให้เป็นที่ยอมรับในสังคมปัจจุบันก็ยังมีคนที่คิดแบบนี้อยู่มาก ซึ่งลูกหนี้ขาดการวางแผนในการใช้จ่ายทำให้ไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายของตัวเองได้และการกู้ใน ลักษณะนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ทำให้สถาบันการเงินในระบบไม่ค่อยให้กู้ยืมทำให้หนี้ในระบบจึงเป็น ทางเลือกของคนบางกลุ่มเพื่อตัวเองหรือชีวิตคนในครอบครัวให้สามารถมีชีวิตรอดอยู่ต่อไปได้ หรือ การได้รับการยอมรับ สำหรับการศึกษารวมถึงต้องเข้าใจถึงสาเหตุในการกู้ยืมเงินของลูกหนี้โดยอาศัยทฤษฎีของ มาสโลว์ ในการเข้าใจพฤติกรรมของลูกหนี้ในการกู้หนี้ในระบบของลูกหนี้จึงมีส่วนช่วย ในการเข้าใจลูกหนี้ได้มากขึ้นและปัจจัยลักษณะพฤติกรรมของลูกหนี้มีอิทธิพลส่งผลต่อความสำเร็จของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบซึ่งพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันแม้จะมีการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราให้มีอัตราโทษที่เพิ่มสูงขึ้นและพยายามหาคนไกลในการแก้ไขปัญหาการก่อหนี้ในระบบดังกล่าวแต่ด้วยบริบททางสังคมและแรงขับเคลื่อนของลูกหนี้ที่ต้องการจะอยู่รอดและต้องการแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการประทังชีวิตและเพื่อสิ่งจำเป็นและไม่จำเป็นต่างๆ การก่อหนี้ในระบบก็ยังคงดำเนินต่อไปไม่ว่าจะมีบทบัญญัติของกฎหมายเขียนว่าอย่างไรก็ตาม ดังนั้นสิ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐจะทำได้มากขึ้นคือการสร้างกลไกที่จะเข้ามาควบคุมปัญหาดังกล่าวได้อย่างแท้จริงเช่นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาหรือการลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งลูกหนี้และเจ้าหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการก่อหนี้ในระบบขึ้นซึ่งน่าจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ตัวกฎหมายพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราพ.ศ. 2560 ต้องเพิ่มโทษลักษณะของการกระทำความผิดเจ้าหน้าที่แก้งมหวมกัณน็อคและเจ้าหน้าที่แอฟฟลิเคชั่นที่เป็นเครือข่ายหรือขบวนการอาชญากรรม

1.2 เจ้าหน้าที่ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในกรณีที่พบเห็นการกระทำความผิดตามเจตนารมณ์กฎหมาย

1.3 เจ้าหน้าที่ถ้ามีส่วนร่วมกระทำความผิดหรือสนับสนุนการกระทำความผิดด้วยต้อง ได้รับโทษสูงขึ้นกว่าปกติเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่กระทำผิดเสียเอง

1.4 ลูกหนี้ต้องสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้กับสถาบันการเงินได้ง่ายและต้องสะดวกรวดเร็ว
ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินและลูกหนี้เองต้องมีความวินัยในการใช้จ่ายและเห็นถึงความร้ายแรงของปัญหาหนี้
นอกระบบ

1.5 ต้องมีองค์กรการแก้ไขปัญหานี้นอกระบบปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานหลักแต่ต่างคนต่าง
ทำเนื่องจากหนี้นอกระบบเป็นเรื่องใหญ่ต้องมีหน่วยหลักในการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น

1.6 เจ้าหน้าที่ต้องฝึกทักษะความชำนาญให้รอบรู้กับกฎหมายหลายฉบับในการบังคับใช้
กฎหมาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในเชิงพื้นที่ที่หลากหลายและเปรียบเทียบผลการวิจัย

2.2 ควรศึกษาวิจัยเจาะกลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรงและผู้เสียหายที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

จิต เศรษฐบุตร. (2551). หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฐานิตา มีลา. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้นอกระบบของชาวบ้าน ในเขตอำเภอปากท่อ

จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ
บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร

รจนา อินคง. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายแก้ไขปัญหานี้นอกระบบไป

ปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

วัชรศม เถลิสมุขสันต์. (2558). การบริหารจัดการฐานข้อมูลลูกหนี้เพื่อปัญหาตามลักษณะการเป็น

หนี้นอกระบบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสาธารณะ
วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิชัย สุวรรณประเสริฐ. (2560). คู่มือพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช 2560.

กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท.

เสนีย์ ปราโมช. (2561). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 4

กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

แนวทางการส่งเสริมที่พักแบบโรงแรมบูติคในกรุงเทพมหานครโดยการศึกษาส่วน
ประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทย
Guidelines for Promoting Boutique Hotel Accommodations
in Bangkok by Adoption of a Marketing Mix as Seen Through
the Tourists' Perspectives

ภูมิพัฒน์ ทองคำ¹ วาริรัตน์ ทิพวารี²

Poompat Thongkam, Wareerat Thipwaree

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อการใช้โรงแรมบูติค กรุงเทพมหานคร 2.เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อส่วนประสมการตลาด องค์ประกอบคุณภาพการบริการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวม ด้านผลิตภัณฑ์ การให้บริการของโรงแรมบูติค ห้องพัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ด้านราคา ราคาห้องพักมีความเหมาะสมกับคุณภาพที่ได้รับ มีราคาห้องพักให้เลือกหลายระดับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีบริการจัดจำหน่ายห้องพักผ่าน บริษัททัวร์ อินเทอร์เน็ตหรือสายการบิน มีการให้บริการสำรองห้องพักโดยตรง ด้านการส่งเสริมการขาย มีการให้ส่วนลดและสิทธิพิเศษสำหรับสมาชิกหรือลูกค้าเก่าที่เคยใช้บริการ มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมส่งเสริมการขายร่วมกับสายการบินและบริษัททัวร์ และพันธมิตรด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ด้านพนักงานให้บริการ พนักงานให้บริการด้วยความยิ้มแย้มจริงใจ มีความสุภาพและอบอุ่น พนักงานมีความรอบรู้ ทักษะและความสามารถในการให้บริการ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่ตั้งโรงแรมอยู่ใกล้กับระบบขนส่ง และมีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ การออกแบบโรงแรมเหมาะสมตามแนวคิด ด้านกระบวนการ ลูกค้าสามารถหาข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ของโรงแรมผ่านสื่อออนไลน์ มีระบบมี

Received: 2022-02-23 Revised: 2022-08-29 Accepted: 2023-01-26

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. Corresponding Author e-mail: poompat.th@rmutp.ac.th

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

วิธีการชำระเงินหลายรูปแบบ เช่น ผ่านบัญชีธนาคาร บัตรเครดิต การชำระเงินแบบ Paypal เป็นต้น

คำสำคัญ (Keywords): แนวทาง; การส่งเสริม; ที่พัก; โรงแรมบูติก; กรุงเทพมหานคร

Abstract

The purpose of this research is studying the characteristics of Thai and foreign tourists when residing in boutique hotels in Bangkok and study the satisfaction of marketing mix and service quality elements. This research is a quantitative research. A sample group for this research project was 385 Thai and foreign tourists. Data-collecting instruments used for this research were our questionnaires. Data analysis was performed by calculating frequencies, percentages, mean and standard deviations. The results were: The satisfaction on marketing mix: most of the tourists were satisfied by the services offered by boutique hotels in Bangkok. Product Factor: Most of the tourists were satisfied by the quality of services, accommodations and food and beverage services. Price Factor: The price ranges were suitable and there were various types of accommodations from which to choose. Location Factor: The locations of hotel rooms were obtained from various sources: by contacting tour companies, through internet access and through airlines. Moreover, the tourists could directly contact hotel reservation teams. In Promotion Factor: There were discounts and privileges available for the new members as well as for the returning guests. There were also sales promotion activities with airlines, tour companies and tourism partners. Over more, People Factor: The hotel staff were smiling, polite, welcoming, knowledgeable, skillful and competent in offering their services. Furthermore, Physical Evidence Factor: The hotels were located near transportation and thus it was very convenient for the tourists. The layouts of the hotels were suitable within the design. However, Process Factor: The tourists can easily reach the hotel information details through online media. For the method of payment, the hotels offered various types of payments. For example, via bank account, credit card or PayPal.

Keyword: Guideline; Promotion; Accommodation; Boutique Hotel; Bangkok

บทนำ (Introduction)

โรงแรมบูติค คือโรงแรมขนาดเล็กที่เน้นการออกแบบตกแต่งอย่างมีสไตล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตกแต่งภายใน เพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่แสวงหาประสบการณ์ที่มีความแตกต่างจากกลุ่มเครือโรงแรม แต่มีระดับความหรูหราของโรงแรม 5 ดาว โรงแรมบูติคมีทั้งที่เป็นโรงแรมอิสระ และกลุ่มโรงแรมบูติคในเครือ โรงแรมบูติคมีหลายระดับราคา จุดเน้นความแตกต่างจากโรงแรมทั่วไป ได้แก่ ภาพรวมและความรู้สึกเมื่อสัมผัสบรรยากาศในโรงแรม เครื่องแบบพนักงาน ความสวยงามโดดเด่น ทันสมัย ความประณีตพิถีพิถัน และความอบอุ่นที่ให้ความรู้สึกเหมือนอยู่ในบ้านที่มีศิลป์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยในห้องพัก การบริการยอดเยี่ยมรู้จัก ดังนั้น การให้บริการแบบครบวงจร สะดวกสบาย เช่นโรงแรมหรูทั่วไปให้กับผู้มาใช้บริการอาจจะไม่จำเป็นสำหรับโรงแรมบูติค แต่การบริการที่สามารถตอบสนองกับรูปแบบการดำรงชีวิตของผู้รับบริการกลุ่มเป้าหมายและความต้องการส่วนบุคคล Customized.Service) รวมถึงความใส่ใจในบริการเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เหนือความคาดหมายของผู้มาใช้บริการ (จารุรัศมิ์ ธนุสิงห์, 2554)

การออกแบบ ที่แตกต่างทำให้โรงแรมเกิดความโดดเด่นเป็นที่สังเกตจดจำและกระตุ้นให้คนที่ชื่นชมความคิดด้านการออกแบบ ประกอบกับโรงแรมมีขนาดเล็กส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ พนักงานรู้จักแขกทุกคนเป็นอย่างดี และด้วยขนาดโรงแรมที่ไม่ใหญ่โตทำให้ใช้เงินลงทุนไม่มาก แต่สามารถขายของพักได้ในราคาค่อนข้างสูงตามความหรูหรา มีภาพ (Image) และความรู้สึกที่มีเอกลักษณ์ (Identity) ตลอดจนการตกแต่งสถานที่ในรูปแบบของตนเอง (Characteristic) ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้โรงแรมบูติคค่อย ๆ เจริญเติบโตเพิ่มมากขึ้น กลายเป็นกระแสนิยมใหม่ที่มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทั่วโลก โดยอาศัยศักยภาพของเทคโนโลยีอันมากมายในปัจจุบันที่ทำให้การติดต่อสื่อสารไปทั่วโลก กลายเป็นรากฐานการพัฒนาและทำตลาดให้ธุรกิจโรงแรมบูติคขนาดเล็กเป็นที่รู้จักได้ทั่วโลก ส่งผลให้เกิดผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมาก (ราณี อธิชัยกุล, 2551)

ธุรกิจที่พักแต่ละแห่งจะมีการนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นกลยุทธ์การแข่งขันในด้านการบริการ รูปลักษณ์ การสื่อสาร การพัฒนาองค์กร และการออกแบบที่พักโรงแรม ซึ่งส่งผลให้โรงแรมบูติคได้รับความนิยม และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ ที่พักที่มีเอกลักษณ์สะท้อนความเป็นตัวตนที่โดดเด่น การให้บริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้หลากหลายกลุ่ม (รัชชานนท์ ทวีผล, 2561) อย่างไรก็ตาม การเป็นผู้นำในการแข่งขันทางธุรกิจที่ดีผู้บริหารต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงให้ทันตามภาวะปัจจุบันการแก้ปัญหาของการถูกคุกคามจากคู่แข่งให้รวดเร็วที่สุด อีกทั้งยังต้องมีวิธีการป้องกันและสร้างความเข้มแข็งให้ สามารถครองใจผู้บริโภคได้อย่างยั่งยืน (สุชนิ เมธิโยธิน, 2555) สำหรับประเทศไทยเองก็ได้มีการประกวดโครงการประกวดสุดยอดโรงแรมบูติค โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเป็นการสร้างกระแสของโรงแรมบูติค ให้เกิดความนิยมอย่างต่อเนื่อง และเป็นเวทีกลางที่เป็นสากลที่ได้รับการยอมรับในการเชื่อมโยงและผลักดัน ให้เกิดการตื่นตัวของการพัฒนาอุตสาหกรรมโรงแรมท่องเที่ยวในประเทศไทย 2) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันของธุรกิจ

โรงแรมบูติคขนาดกลางและขนาดเล็กในเชิงคุณภาพความคิดสร้างสรรค์ รวมไปถึงการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ 3).เพื่อส่งเสริมให้โรงแรมบูติคขนาดกลางและขนาดเล็กเห็นความสำคัญของการทำการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตลาดออนไลน์ที่มีต้นทุนต่ำ และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ซึ่งจะสามารถช่วยให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 4).เพื่อเปิดโอกาสให้โรงแรมบูติคขนาดกลางและขนาดเล็กได้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และ 5).เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับรางวัล รวมทั้งเป็นแรงผลักดันให้ผู้ที่ไม่ได้รับรางวัลเกิดความคิดหรือแนวทางในการพัฒนาต่อไปในอนาคต โดยมีข้อกำหนดของการเข้าร่วมประกวดดังต่อไปนี้ 1) การแบ่งคุณลักษณะหรือระดับของโรงแรมที่เข้าร่วมประกวด (Type).ซึ่งแบ่งเป็น 2 คุณลักษณะ.คือ Basic. และ Luxury.2).การแบ่งเขต (Location).ซึ่งแบ่งเป็น 4 เขต คือ ทะเล (Seaside).ภูเขา และป่าเขา ลำเนาไพร (Mountain, Forest & Plantation).แม่น้ำ.และทะเลสาบ (River & Lake).เมือง (City). 3).การแบ่งประเภทของการประกวด (Category).แบ่งออกเป็น 3 ประเภทโดยโรงแรมหรือรีสอร์ท 1 แห่ง สามารถเลือกสมัครเข้าร่วมประกวดได้ 1 ประเภท คือ 1).ประเภทสถาปัตยกรรมและการออกแบบ (Architecture).2).ประเภทอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Nature .and. Environment).3).ประเภทแนวคิดและวัฒนธรรม (Thematic Idea&Culture) (ไทยแลนด์บูติค, 2558)

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าจึงเล็งเห็นความสำคัญของการการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อส่วนประสมการตลาด องค์ประกอบคุณภาพการบริการเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการการเพิ่มคุณค่าสินค้าและบริการ อันเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางสู่การส่งเสริมพัฒนาโรงแรมบูติคในกรุงเทพมหานคร ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อการใช้โรงแรมบูติค กรุงเทพมหานคร
- 2..เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อส่วนประสมการตลาด องค์ประกอบคุณภาพการบริการนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการในโรงแรมบูติค กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยหาค่าเฉลี่ยประชากร (Population Mean, μ) และผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากร ดังนั้น จึงได้ใช้สูตรในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการหาค่าเฉลี่ยของประชากร.(Population.Mean, μ).ของคัสซานี โดยมีการกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ $(1-\alpha).100\%$.โดยมีค่าประมาณจากกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง (n).จะไม่มีค่าแตกต่างจากค่าเฉลี่ยด้านประชากร (μ).มากเกินไปปริมาณ E.ที่กำหนดไว้ ดังนี้ (Khazanie, 1996) แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ).และยังไม่ได้ทำการศึกษาวิจัยจึงยัง

ไม่ทราบส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวอย่าง (S)ที่จะนำมาใช้แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานได้ ดังนั้นจึงกำหนดค่าความ คลาดเคลื่อน (E)เป็น 1 ใน 10. ส่วนของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนประชากร (o).บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2549,หน้า 116) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 385คน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 1 ใน 10 ส่วนของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรดังต่อไปนี้

2. การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose. Sampling).โดยกำหนดจากโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 10 แห่ง ได้แก่

โรงแรม Siam@Siam Design

โรงแรม Nine Design

โรงแรม At One Inn

โรงแรม โรงแรมศาลารัตนโกสินทร์

โรงแรม Siam Champs Elyseesi

โรงแรม The Continent Bangkok

โรงแรม Salil Hotel Thonglor

โรงแรม VINCE Bangkok Pratunam

โรงแรม W Hotel Bangkok

โรงแรม Renaissance Bangkok

เลือกแบบสัดส่วน (Quota Sampling) แบ่งนักท่องเที่ยวออกตามสัดส่วน 10 โรงแรมกระจายตามจำนวนการเข้าพักของนักท่องเที่ยว

เลือกแบบสะดวก (Convenience Sampling) เลือกเก็บกับนักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการในโรงแรมกลุ่มตัวอย่างและสะดวกในการให้ข้อมูล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อส่วนประสมการตลาด และองค์ประกอบคุณภาพบริการ ต่อการใช้บริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเก็บกับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งสิ้นจำนวน 385 ชุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

4.1 ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามสำคัญก่อนการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว โดยได้ตั้งคำถามว่าท่านเคยใช้บริการโรงแรมบูติคในกรุงเทพมหานครหรือไม่

4.2 หากนักท่องเที่ยวตอบว่า “เคย” ผู้วิจัยจะขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูลต่อ หากตอบว่า “ไม่เคย” ผู้วิจัยจะไม่ดำเนินการเก็บข้อมูลต่อ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จแล้วผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.1 รวบรวมแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
- 1.2 บันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ประคอง กรรณสูตร, 2529)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตาราง 8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	234	60.9
	หญิง	150	39.1
	รวม	384	100.0
อายุ	ต่ำกว่า 18 ปี	12	3.1
	18-24 ปี	119	31.0
	25-31 ปี	144	37.5
	32-38 ปี	67	17.4
	39-45 ปี	23	6.0
	มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	19	4.9
	รวม	384	100.0
สถานภาพ	โสด	254	66.1
	สมรส	94	24.5
	หม้าย/หย่าร้าง	17	4.4
	อื่น ๆ	19	4.9
	รวม	384	100.0
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	94	24.5
	ปริญญาตรี	218	56.8
	สูงกว่าปริญญาตรี	72	18.8
	รวม	384	100.0

อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	94	24.5
ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	72	18.8
พนักงานบริษัทเอกชน	116	30.2
ธุรกิจส่วนตัว	102	26.6
รวม	384	100.0
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	3.1
10,001-15,000 บาท	23	6.0
15,001-20,000 บาท	13	3.4
20,001-25,000 บาท	29	7.6
25,001-30,000 บาท	22	5.7
30,001-35,000 บาท	56	14.6
35,001-40,000 บาท	29	7.6
40,001-45,000 บาท	57	14.8
45,001-50,000 บาท	17	4.4
50,000 บาทขึ้นไป	126	32.8
รวม	384	100.0

จากตาราง พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมา ได้แก่ เพศหญิง จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-31 ปี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 18-24 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 อายุระหว่าง 32-38 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 อายุระหว่าง 39-45 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 อายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 และอายุ ต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งมีสถานภาพโสด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 รองลงมา ได้แก่ สมรส จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 สถานภาพอื่น ๆ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 และหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมา ได้แก่ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 และอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 18.8 ตามลำดับ

ตาราง.แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$).และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.).ของความพึงพอใจของ
นักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม

ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวต่อการ ใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขต กรุงเทพมหานคร	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ พึง พอใจ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1. ด้านผลิตภัณฑ์ บริการของโรงแรมบู ติค (Product)	0	5	91	245	43	3.85	0.62	มาก
	(0.00)	(1.30)	(23.70)	(63.80)	(11.20)			
2. ด้านราคา (Price)	0	1	78	228	77	3.99	0.64	มาก
	(0.00)	(0.26)	(20.31)	(59.38)	(20.05)			
3. ช่องทางการจัด จำหน่าย (Place)	4	2	86	218	74	3.93	0.73	มาก
	(1.04)	(0.52)	(22.40)	(56.77)	(19.27)			
4. ด้านการส่งเสริม การขาย (Promotion)	2	13	107	193	69	3.82	0.78	มาก
	(0.52)	(3.39)	(27.86)	(50.26)	(17.97)			
5. ด้านพนักงาน ให้บริการ (People)	0	6	74	215	89	4.01	0.70	มาก
	(0.00)	(1.56)	(19.27)	(55.99)	(23.18)			
6. ด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ (Physical Environment)	0	7	74	226	77	3.97	0.68	มาก
	(0.00)	(1.82)	(19.27)	(58.85)	(20.05)			
7. ด้านกระบวนการ (Process)	0	3	74	209	98	4.05	0.69	มาก
	(0.00)	(0.78)	(19.27)	(54.43)	(25.52)			
รวม						3.81	0.56	มาก

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ (Process) ($\bar{X}=4.05$) รองลงมา ได้แก่ ด้านพนักงานให้บริการ (People) ($\bar{X}=4.01$) ด้านราคา (Price) ($\bar{X}=3.99$) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ($\bar{X}=3.97$) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ($\bar{X}=3.93$) ด้านผลิตภัณฑ์บริการของโรงแรมบูติค (Product) ($\bar{X}=3.85$) และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) ($\bar{X}=3.82$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

จำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามอายุ ได้แก่ อายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ สถานภาพที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามอาชีพ ได้แก่ อาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ได้แก่ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า รายได้ต่อ

เดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติค ในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

จำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามอายุ ได้แก่ อายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ สถานภาพที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สถานภาพที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามอาชีพ ได้แก่ อาชีพที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อาชีพที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ได้แก่ รายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีผลต่อองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการเข้าใช้โรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ (Process) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินต์ สุขะพงษ์ (2552) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการตลาดบริการสำหรับโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษากลุ่มหนุ่มเจ้าสำอาง พบว่า ส่วนผสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อ

กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการของกลุ่มหนุ่มเจ้าสำอาง ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกกร ส่วนปัจจัยด้านอื่นไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้โรงแรมบูติค

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นรายด้าน พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์บริการของโรงแรมบูติค (Product) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ห้องพัก (Accommodation) รองลงมา ได้แก่ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage Service) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนิรุทธิ์ ผ่องแผ้วและคณะฯ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการโรงแรมห้าดาวในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้โรงแรม ด้านผลิตภัณฑ์และการบริการอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก ห้องพัก และอาหารและเครื่องดื่มเป็นผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าสามารถสัมผัสได้ง่ายและไม่ซับซ้อน

ด้านราคา (Price) โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ราคาห้องพักมีความเหมาะสมกับคุณภาพที่ได้รับ รองลงมา ได้แก่ มีราคาห้องพักให้เลือกหลายระดับ ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2552) สรุปเกี่ยวกับแนวความคิดกลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจการบริการ (Market Mix) ไว้ในหนังสือการบริหารการตลาดยุคใหม่ว่า การตัดสินใจซื้อ นั้นต้องคำนึงถึงคุณค่าซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดมูลค่าในการแลกเปลี่ยนสินค้า หรือบริการในรูปของเงินตรา ซึ่งยังสอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันที่สินค้าต่าง ๆ มีการปรับราคาสูงขึ้น ดังนั้น การตัดสินใจจ่ายค่าบริการต้องคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีบริการจัดจำหน่ายห้องพักผ่าน บริษัททัวร์ อินเทอร์เน็ต หรือสายการบิน รองลงมา ได้แก่ มีการให้บริการสำรองห้องพักโดยตรง ตามลำดับ สอดคล้องกับรูปแบบช่องทางการสำรองโรงแรมที่พัก ในปัจจุบันที่มีตัวเลือกและช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสนันท์ ปงอ้อคำ (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง

ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในธุรกิจโรงแรมของนักท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดบริการ ในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งปัจจุบัน ช่องทางการจัดจำหน่าย เช่น การขายผ่านระบบออนไลน์ ตลอดจนสื่อสังคมออนไลน์หากสามารถหาช่องทางกระจายสินค้าไปสู่มือผู้บริโภคได้มากเท่าไร โอกาสที่จะได้ผลกำไรก็จะเพิ่มสูงขึ้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2552)

ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการให้ส่วนลดและสิทธิพิเศษสำหรับสมาชิก หรือลูกค้าเก่าที่เคยใช้บริการ รองลงมา ได้แก่ มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมส่งเสริมการขายร่วมกับสายการบินและบริษัททัวร์ และพันธมิตรด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามลำดับ

เนื่องจากในปัจจุบันธุรกิจที่พักนียมและบริการนียมการจับมือเป็นพันธมิตรกับภาคธุรกิจอื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันและสร้างความได้เปรียบ นั้น ไม่สอดคล้องกับ จิตตรัตน์ ยังอยู่ (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมบ้านสวนฟ้าใส จังหวัดจันทบุรี พบว่า ด้านการส่งเสริมการขายนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก การส่งเสริมการตลาดโดยวิธีการให้ราคาห้องพักพิเศษสำหรับลูกค้าที่มาพักประจำและสำหรับการเข้าพักระยะยาว แต่การโฆษณาอาจยังไม่เพียงพอต่อการรับรู้ของลูกค้า อย่างไรก็ตามนั้น ปัจจุบันยังมีการองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการขายนอกจาก การโฆษณาและประชาสัมพันธ์อีกหลายอย่าง อาทิ การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ

ด้านพนักงานให้บริการ (People).โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พนักงานให้บริการด้วยความยิ้มแย้มจริงใจ มีความสุภาพและอบอุ่น รองลงมา ได้แก่ พนักงานมีความรอบรู้ ทักษะและความสามารถในการงานบริการ โดยพนักงานสามารถแสดงออกถึงความเป็นกันเองและอบอุ่น ซึ่งส่งผลต่อการพูดแบบปากต่อปาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิวิมล ชูแก้ว (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยและการสร้างสรรค์สื่อเพชบักแฟนเพจเพื่องานสื่อสารการตลาด ของสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ พบว่า การสื่อสารที่มีความผสมผสานระหว่างการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารมวลชน ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการสื่อสารทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม อีกทั้งในรูปแบบของการสื่อสารออนไลน์ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มลูกค้าในการตอบคำถาม และพูดคุยในสิ่งที่สนใจ

ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical. Environment). โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ที่ตั้งโรงแรมอยู่ใกล้กับระบบขนส่ง และมีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ รองลงมา ได้แก่ การออกแบบโรงแรมเหมาะสมตามแนวคิดตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของยาลานี สาอะ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัย เรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกใช้บริการที่พักแบบบูติคของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในย่านเกาะรัตนโกสินทร์ พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกใช้บริการที่พักแบบบูติคในย่านเกาะรัตนโกสินทร์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งอาจจะอธิบายได้ว่าลักษณะทางกายภาพที่เอื้อต่อการให้บริการ การสร้างเอกลักษณ์ผ่านสภาพแวดล้อมโดยรอบของโรงแรมส่งผลต่อภาพรวมต่อการให้บริการ

ด้านกระบวนการ (Process).โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ลูกค้าสามารถหาข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ของโรงแรมผ่านสื่อออนไลน์ รองลงมา ได้แก่ มีระบบมีวิธีการรับชำระเงินหลายรูปแบบ เช่น ผ่านบัญชีธนาคาร บัตรเครดิต การชำระเงินแบบ Pay pal ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ พวงนาค (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัย เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญกับด้านกระบวนการ โดยรวม มากที่สุด โดย ให้ความสำคัญในเรื่องของกระบวนการในการให้บริการในห้องพัก รองลงมาเป็นกระบวนการในการจอง ห้องพัก และการให้บริการ อื่นๆ เช่น ข้อมูลการ

ท่องเที่ยว และความช่วยเหลือ ที่ต้องมีความรวดเร็วและถูกต้องเพื่อให้เกิดความสะดวก เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการบริการ

ผลการศึกษาด้านองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติกในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณภาพการบริการของโรงแรมบูติกในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความเอาใจใส่ ได้แก่ การตอบสนอง ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินต์ สุขะพงษ์ (2552) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการตลาดบริการสำหรับโรงแรมบูติกในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษากลุ่มหนุ่มเจ้าสำอาง พบว่าส่วนผสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการของกลุ่มหนุ่มเจ้าสำอางได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลกร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พนักงานทำหน้าที่หลักในการส่งมอบความเอาใจใส่ในการบริการ และแสดงออกถึงความกระตือรือร้นที่จะตอบสนองรวมไปถึงแก้ไขปัญหาให้กับลูกค้าอย่างแข็งขัน

ด้านสิ่งที่สัมผัสได้ มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานที่ตั้งของโรงแรมมีความสะดวกสบายในการเดินทางหาง่าย รองลงมา ได้แก่ โรงแรมมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการให้บริการ เช่น มีบริการอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูง จอแอลซีดี และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2552) อธิบายไว้ว่าการเลือกทำเลที่ตั้ง ของธุรกิจบริการมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะธุรกิจบริการที่ผู้บริโภคต้องไปรับบริการจากผู้ให้บริการในสถานที่ที่ผู้ให้บริการจัดไว้ เช่นเดียวกับสถานที่ตั้งโรงแรมบูติกนั้นเป็นตัวกำหนดกลุ่มผู้บริโภคที่จะเข้ามาให้บริการ ดังนั้น ที่ตั้งของโรงแรม บูติกต้องสามารถครอบคลุมพื้นที่ในการให้บริการกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด

ด้านความเชื่อถือได้ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ของโรงแรมตรงกับที่ โฆษณาจากเว็บไซต์ หรือจากสื่ออื่น ๆ รองลงมา ได้แก่ มีการช่องทางแสดงความคิดเห็นของลูกค้าที่เคยเข้ามาใช้บริการในด้านดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler.(1994.อ้างอิงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) ได้ อธิบายไว้ว่า การโฆษณาเป็นการติดต่อสื่อสารแบบไม่ใช้บุคคล โดยผ่านสื่อต่าง ๆ และผู้อุปถัมภ์รายการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการโฆษณาที่ผ่านสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา การโฆษณาในโรงภาพยนตร์ ตลอดจนสื่อสังคมออนไลน์ อย่างไรก็ตามช่องทางแสดงความคิดเห็นต่อการให้บริการ ซึ่งได้รับความให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในธุรกิจบริการ อย่างเช่น TripAdvisor, Pan tip เป็นต้น

ด้านการตอบสนองมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พนักงานแสดงความเอาใจใส่ และเต็มใจในการให้บริการแก่ลูกค้า รองลงมาได้แก่ พนักงานมีความเอาใจใส่ต่อปัญหาและแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Parasuramam, Ziethaml.and.Berry.(1988) ได้อธิบายไว้ว่า การตอบสนองต่อลูกค้า.(Responsiveness) ความพร้อมและเต็มใจ ยินดีที่จะให้บริการในทันทีที่ได้รับ การร้องขอ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างทันท่วงที ผู้รับบริการ

สามารถเข้ารับบริการได้ง่าย และได้รับความสะดวกจากการใช้บริการ รวมทั้งจะต้องกระจายการให้บริการไปอย่างทั่วถึง รวดเร็ว

ด้านความมั่นใจ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านมีความมั่นใจในความปลอดภัยในระหว่างการเข้าพัก รองลงมา ได้แก่ ท่านมีความมั่นใจในทักษะความรู้ความสามารถของพนักงานว่าสามารถให้บริการได้เป็นอย่างดี เช่น การตอบคำถาม การให้บริการ สอดคล้องกับแนวคิดของจूरืพร ทองหะวีย์ (2555) ได้อธิบายไว้ว่าในงานบริการนั้นความไว้วางใจ จำเป็นมีความสม่ำเสมอในเรื่องของประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือในการให้บริการหรือนำเสนอผลิตภัณฑ์ เป็นไปอย่างตรงไปตรงมาและถูกต้อง อย่างไรก็ตามนั้น ทักษะความรู้ความสามารถความพนักงานโรงแรมบูติค นั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการทำงานในแต่ละความเชี่ยวชาญนั้นด้วย

ด้านความเอาใจใส่ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พนักงานให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร มีอัธยาศัยไมตรีต่อลูกค้า รองลงมา ได้แก่ พนักงานให้บริการด้วยความอบอุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี เต็มดี (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ารับบริการใน Boutique.Hotel.ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริการ (Service).ระดับการแปลผลโดยดูจากเกณฑ์วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยส่วนมากกลุ่มเป้าหมายจะพิจารณาในด้านการให้บริการ และบุคลิกภาพของพนักงานซึ่งต้องมีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส เข้าใจว่าลูกค้าต้องการอะไร เป็นอันดับแรก และสอดคล้องงานวิจัยของกบิศยา พัฒนภักดี (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยและกระบวนการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จในการประกอบธุรกิจโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครในมุมมองผู้ใช้บริการ ปัจจัยด้านการตลาด โดยเฉพาะปัจจัยด้านบุคลากร สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตาม เพื่อเสนอเป็นแนวทางการส่งเสริมพัฒนาโรงแรมบูติค ในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับโรงแรมบูติคที่ควรมีการอัปเดต แนวโน้ม กระแส ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้มาเป็นข้อมูลประกอบในการริเริ่ม ปรับแต่ง ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม บ้าน อาคาร หรือการสร้างโรงแรมขึ้นใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หรือค้นหาสิ่งที่ตัวผู้ประกอบการเองมีความหลงใหล ความรักหรือความเชี่ยวชาญในสิ่งนั้น ๆ แล้วนำออกมาถ่ายทอดผ่านการออกแบบรูปแบบสถาปัตยกรรม ที่เป็นของตนเอง ในกรณีที่โรงแรมเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองชัดเจนอยู่แล้ว ให้รักษาสิ่งนั้นไว้ตลอดควบคู่กับการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อตักตวงภาพของเอกลักษณ์ที่มีเฉพาะตัว อย่างเช่น เรื่องเล่า ตำนาน ต่าง ๆ ของโรงแรมออกมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมบูติค สามารถจัดการรวมกลุ่มระหว่างพันธมิตรทางธุรกิจเข้าด้วยกันเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่ง เช่น เครือข่ายระบบการสำรองห้องพัก ร้านค้า ร้านอาหาร ฯลฯ
2. โรงแรมบูติคอาจมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าและบริหารจัดการระบบการทำงาน เพื่อสร้างมาตรฐานใกล้เคียงกับกลุ่มโรงแรมใหญ่มากขึ้น
- 3.. สำหรับการพัฒนาคุณภาพบริการ โรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถจัดทำบันทึกเก็บเป็นข้อมูลเพื่อ ในการพัฒนาการบริการ ตลอดจนการดูแลสิ่งๆที่จับต้องได้ เช่น แสง สี เสียง ความสะอาด กลิ่น ลูกค้าจะพิจารณาความพึงพอใจจากปัจจัยเหล่านี้ นอกเหนือจากการบริการของพนักงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- จารุรัศมิ์ อนุสิงห์. (2554). แนวทางการบริหารจัดการโรงแรมบูติค กรณีโรงแรม
ระรินจินดา เวลเนส สปา รีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัย
พะเยา, พะเยา.
- จิตตรัตน์ ยังอยู่. (2557). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรม
บ้านสวนฟ้าใส จังหวัดจันทบุรี. นิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชา
การจัดการภาครัฐและภาคเอกชนวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรัพร ทองทะวัย. (2555). ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ
ของผู้ว่าจ้างในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs): กรณีผู้ให้บริการด้านการพัฒนา
ระบบงาน. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญธรรม กิจปริดาภิรุต. (2549). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:
จามจุรีโปรดักส์.
- ประคอง วรรณสุต. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยาลานี สาะะ. (2561). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกใช้บริการที่พัก
แรมแบบบูติคของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในย่านเกาะรัตนโกสินทร์. การค้นคว้าอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ภาวิณี เต็มดี. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรม กลุ่ม Boutique Hotel
ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และสมชาย หิรัญกิตติ. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ:
ธรรมสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2552). การบริหารตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.หอการค้าไทย.

- สุจินต์ สุขะพงษ์. (2552). แนวทางการจัดการตลาดบริการสำหรับโรงแรมบูติกในเขต กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษากลุ่มโรงแรมเจ้าสัวอวง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อนิรุทธิ์ ผ่องแผ้ว.(2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการโรงแรมห้าดาวใน กรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์. 14(36), 163-172.
- อาทิตย์ พวงนาค. (2560). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทลในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การจัดการโรงแรมและภัตตาคาร.
- อิสยา พัฒนภักดี. (2557). ปัจจัยและกระบวนการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จในการประกอบธุรกิจโรงแรมบูติกในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- Khazanie, R. (1996). *Statistics in a World of Applications*. (4th ed.). New York: Harper Collins College.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. and Berry, L. L. (1988). SERVQUA: A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality. *Journal of Retailing*. 64(1), 78-83.

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน
ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2
The Use of School Administrators' Power to Job Motivation
of Teachers in Schools Under Loei Primary Educational
Service Area Office 2

ทยากร จันทะบุตร¹ ละดา ดอนหงษา²
Tayagorn Chantabutr, Lada Donhongsa

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 4) ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จาก 6 อำเภอ จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าจำแนกรายข้อทั้งหมดระหว่าง 0.27 - 0.96 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1. การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อำนาจข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.64$) อำนาจการให้รางวัล ($\bar{X} = 4.56$) อำนาจการบังคับ ($\bar{X} = 4.28$) อำนาจตามกฎหมาย ($\bar{X} = 4.23$) อำนาจบารมี ($\bar{X} = 4.20$) อำนาจความเชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 4.07$) และอำนาจการเชื่อมโยง ($\bar{X} = 4.06$) 2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความต้องการเจริญก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.54$) ความต้องการ

Received: 2022-04-28 Revised: 2022-05-12 Accepted: 2022-05-20

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยพินิจบัณฑิต Master of Education Educational Administration Pitchayabundit College. Corresponding Author e-mail: tayagorn666@mail.com

² คณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยพินิจบัณฑิต Faculty of Education Pitchayabundit College e-mail: Pulada2010@gmail.com

ความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.25$) และความต้องการการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 4.10$) 3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .95$) เป็นไปตามสมมติฐาน 4. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรอิสระ 6 ตัว คือ อำนาจการให้รางวัล (X_4) อำนาจความเชี่ยวชาญ (X_2) อำนาจการบังคับ (X_1) อำนาจข้อมูลข่าวสาร (X_6) อำนาจตามกฎหมาย (X_3) และอำนาจบารมี (X_5) ร่วมกันอธิบายการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมได้ร้อยละ 94

สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = -0.161 + .327(X_4) + .474(X_2) + .203(X_1) + .080(X_6) - .222(X_3) + .175(X_5)$$

สมการพยากรณ์รูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z} = .381Z(X_4) + .422Z(X_2) + .203Z(X_1) + .108Z(X_6) - .222Z(X_3) + .167Z(X_5)$$

คำสำคัญ (Keywords): การใช้อำนาจของผู้บริหาร; แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the use of the power of school administrators 2) to study teachers' motivation for work, 3) to study the relationship between the use of the power of school administrators and teachers' motivation to work, and 4) to study the use of school administrators' power to job motivation of teachers in schools under Loei Primary Educational Service Area Office 2. The samples were 297 persons from the teachers in The Schools Under Loei Primary Educational Service Area Office 2 from 6 districts. The instruments used for this research were questionnaires on the use of power by school administrators. Questionnaires on teachers' performance motivation were 5 rating scales, with a classification value of the whole item between 0.27-0.97 an index of conformity (IOC) between 0.60 – 1.00, and a confidence value of the whole questionnaire of 0.96. The analyses were percentage, mean, SD standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The results of the findings were as follows: 1. Using the power of the school administrators Overall, it was at a high level ($\bar{X}=4.28$), in descending order as follows: information power ($\bar{X}=4.64$), reward power ($\bar{X}=4.56$), coercive power ($\bar{X}=4.28$), legitimate power ($\bar{X}=4.23$), referent power ($\bar{X}=4.20$), expert power ($\bar{X}=4.07$), and connection power ($\bar{X}= 4.06$). 2. Teacher's

performance motivation Overall ($\bar{X}=4.29$), it was at a high level, in descending order as follows: growing needs ($\bar{X}=4.54$) relationship needs ($\bar{X}=4.25$), and living needs ($\bar{X}=4.10$). 3. The relationship between the use of the power of the school administrators and the motivation of teachers in schools under Loei Primary Educational Service Area Office 2 had a significant positive correlation at a high level. The statistic at the .01 level ($r = .95$) was based on the hypothesis. 4. The stepwise multiple regression analysis revealed that there were 6 independent variables: reward power (X_4), expert power(X_2), coercive power(X_1), information power (X_6), legitimate power (X_3), and referent power(X_5) together explained. The use of the power of the school administrators affects the motivation of teachers in schools under the Office of Elementary Education Service Area 2, overall 94%, were able to create a forecast equation in the form of a score. The raw and forecast equations in standard score format are as follows.

$$\hat{Y} = -0.161 + .327(X_4) + .474(X_2) + .203(X_1) + .080(X_6) - .222(X_3) + .175(X_5)$$

The standard score forecast equation is

$$\hat{Z} = .381Z(X_4) + .422Z(X_2) + .203Z(X_1) + .108Z(X_6) - .222Z(X_3) + .167Z(X_5).$$

Keywords: Use of Executive Power; Motivation for Performance

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างให้คนมีการพัฒนาตลอดชีวิต สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเป็น มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรม ดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ในทางปฏิบัติ ลำพังผู้บริหารสถานศึกษาเพียงคนเดียวไม่สามารถปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ลุล่วงไปด้วยดีได้ ผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยผู้ร่วมงานเป็นกำลังคอยช่วยเหลือ ต้องรู้เทคนิควิธีการบริหารงาน โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล เพราะบุคคลเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดในโรงเรียน ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2550) กล่าวว่าไว้ว่าทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการบริหารคือ คน เงิน วัสดุสิ่งของและวิธีการจัดการ ปัจจัยเหล่านี้ “คน” มีความสำคัญที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องควบคุมคนในองค์กรให้ได้ บัญชา อึ้งสกุล (2545) ในโรงเรียน ผู้มีอำนาจสูงสุดคือผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ใช้อำนาจให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมบุคลากรในโรงเรียนให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถ้าผู้บริหารใช้อำนาจไปในทางบวก สร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จะส่งผลให้ทุกคนปฏิบัติงานเต็มความสามารถด้วยความพึงพอใจ (รสสุคนธ์ พหลเทพ, 2527) ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องใช้กฎระเบียบ

ข้อบังคับ เทคนิค ตลอดจนต้องมีอำนาจเป็นเครื่องมือในการบังคับบัญชาหรือสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ในส่วนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะ โรงเรียนทุกแห่งในสังกัดฯ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริม ให้มีการบริหารโรงเรียนด้วยความโปร่งใส มีเป้าประสงค์ให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นบุคคลที่มีความรู้และมีจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2, 2563) ดังนั้นผู้บริหารจึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ธรรมชาติ รวมถึงอำนาจในการสั่งการและต้องสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและการดูแลผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 นี้ขึ้นมา โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการใช้อำนาจตามแนวคิดเฮอร์เชย์ และ บลันชาร์ด (Hersey and Blanchard, 1993 : 225-231) 7 ประเภท ประกอบด้วย อำนาจการบังคับ อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการให้รางวัล อำนาจบารมี อำนาจข่าวสาร อำนาจการเชื่อมโยง และทฤษฎีแรงจูงใจ ERG ของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1972) 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการดำรงชีวิต (E) ความต้องการความสัมพันธ์ (R) และความต้องการเจริญก้าวหน้า (G) เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน และนำไปเป็นแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ปฏิบัติการสอนให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงานไปในทิศทางที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
4. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก

2. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,293 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียน จำนวน 297 คน โดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562 : 160-162) โดยใช้อำเภอเป็นชั้นภูมิ และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอโดยใช้สัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นคำถามเกี่ยวกับ อำเภอ ผู้บริหาร และครู

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (Likert, 1967)

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 ศึกษาทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ และแรงจูงใจ เพื่อสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.3 สร้างเครื่องมือในการวิจัยตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC)

3.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด 2560: 73) 3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองไปใช้เก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและขอรับแบบสอบถามคืน ซึ่งได้รับคืนทั้งหมด 297 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อำเภอ ผู้บริหาร และครู โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม และรายด้าน 7 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยรวม และรายด้าน 3 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

5.5 การวิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

6.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

6.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตามวิธีของครอนบาค(Cronbach, 1990 : 202-204) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.97

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

6.3.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

6.3.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 297 คน ตำแหน่งครู จำนวน 278 คน (ร้อยละ 93.60) รองลงมา คือ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 19 คน (ร้อยละ 6.40) จำแนกตามอำเภอ คือ อำเภอวังสะพุง 91 คน (ร้อยละ 30.67) รองลงมา คือ อำเภอผาขาว 58 คน (ร้อยละ 19.53) อำเภอภูกระดึง 47 คน (ร้อยละ 15.83) อำเภอเอราวัณ 39 คน (ร้อยละ 13.13) อำเภอภูหลวง 33 คน (ร้อยละ 11.11) และอำเภอหนองหิน 29 คน (ร้อยละ 9.76) ตามลำดับ

2. วิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ระดับการใช้อำนาจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านอำนาจข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านอำนาจการให้รางวัลอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านอำนาจการเชื่อมโยง อยู่ในระดับมาก

3. วิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน พบว่า แรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านความต้องการเจริญก้าวหน้า อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือด้านความต้องการความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านความต้องการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับแรงจูงใจ

ที่		แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน			
		Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y _{tot}
	การใช้อำนาจ	r	r	r	r
1.	X ₁	.80**	.84**	.82**	.84**
2.	X ₂	.95**	.83**	.89**	.91**
3.	X ₃	.88**	.78**	.87**	.87**
4.	X ₄	.87**	.87**	.91**	.92**
5.	X ₅	.88**	.81**	.82**	.85**
6.	X ₆	.76**	.80**	.82**	.82**
7.	X ₇	.64**	.65**	.61**	.64**
	X _{tot}	.94**	.89**	.94**	.95**

P < .01

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = .95) เป็นไปตามสมมติฐาน

5. วิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อค้นหารูปแบบอำนาจพยากรณ์

ที่	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adjusted R Square	ร้อยละของการพยากรณ์	อันดับรูปแบบ
1	X ₄	.92 ^a	.85	.84	84.90	6
2	X ₄ , X ₂	.95 ^b	.92	.91	91.80	5
3	X ₄ , X ₂ , X ₁	.96 ^c	.94	.93	93.90	4
4	X ₄ , X ₂ , X ₁ , X ₆	.91 ^d	.94	.94	94.10	3
5	X ₄ , X ₂ , X ₁ , X ₆ , X ₃	.97 ^e	.94	.94	94.40	2
6	X ₄ , X ₂ , X ₁ , X ₆ , X ₃ , X ₅	.97 ^f	.95	.94	94.80	1

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มี จำนวน 6 รูปแบบ รูปแบบที่ 6 มีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 94.80 ซึ่งมีค่าสูงที่สุด ดังนั้นการใช้อำนาจของผู้บริหาร 6 ด้าน คือ อำนาจการให้รางวัล (X_4) อำนาจความเชี่ยวชาญ (X_2) อำนาจการบังคับ (X_1) อำนาจข้อมูลข่าวสาร (X_6) อำนาจตามกฎหมาย (X_3) และอำนาจบารมี (X_5) สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนได้ดีที่สุด

การทำวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อสร้างสมการพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนจากรูปแบบที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อค้นหาอำนาจพยากรณ์การใช้อำนาจ

ตัวแปร	b	$S.E._b$	β	t	p
X_4	.32	.02	.38	12.85**	.00
X_2	.47	.03	.42	14.40**	.00
X_1	.20	.02	.20	7.37**	.00
X_6	.08	.02	.10	4.21**	.00
X_3	-.22	.04	-.22	-5.74**	.00
X_5	.17	.03	.16	5.34**	.00
ค่าคงที่	-.16	.06	-2.48		.01

$R = .97^f$, Adjusted R Square = .94, $S.E. est. = .06$, * $P < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ได้ร้อยละ 94 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ในรูปแบบคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .32, .47, .20, .08, -.22 และ .17 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .38, .42, .20, .10, -.22 และ .16 ตามลำดับ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและตัวพยากรณ์ ทั้ง 6 ด้าน มีค่าเท่ากับ .97 ($R = .97$) มีอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 94 (Adjusted R Square = .94) และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการพยากรณ์ เท่ากับ .06 ($S.E. est. = .06$)

เมื่อนำค่าต่าง ๆ มาแทนในการสร้างสมการพยากรณ์ จะได้สมการพยากรณ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ในภาพรวมที่ดีที่สุด ดังนี้ สมการพยากรณ์ ในรูปแบบคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = -0.161 + .327(X_4) + .474(X_2) + .203(X_1) + .080(X_6) - .222(X_3) + .175(X_5)$$

สมการพยากรณ์ ในรูปแบบมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z} = .381Z(X_4) + .422Z(X_2) + .203Z(X_1) + .108Z(X_6) - .222Z(X_3) + .167Z(X_5)$$

อภิปรายผลการวิจัย(Research Discussion)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร รองลงมาคือ ด้านอำนาจการให้รางวัล และอำนาจการบังคับ ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารแต่ละคนสามารถใช้อำนาจแต่ละประเภทตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีพฤติกรรมและการแสดงออกต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารโดยรวมในระดับมาก โดยเฉพาะด้านอำนาจข้อมูลข่าวสาร เป็นอำนาจของผู้บริหารที่จะต้องหมั่นแสวงหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ทำให้ครูได้รับข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ รวมถึงแจ้งวิธีการปฏิบัติงาน ในรูปแบบใหม่ ๆ ให้ครูได้ทราบ ผู้บริหารที่มีอำนาจควบคุมและเข้าถึงข่าวสารนั้น ๆ ได้จะสามารถควบคุมการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ชลิตา ทวีโชคนิมิต, ขวน ภารังกุล (2563) ได้วิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอ กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านอำนาจข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านอำนาจอ้างอิง โดยได้เสนอผลการวิจัยเอาไว้ว่า อำนาจข้อมูลข่าวสารเป็นอำนาจพื้นฐานที่มีประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความร่วมมือกัน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเรื่องข่าวสารที่ทันสมัย ให้ข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือเป็นประโยชน์ถูกต้อง ผู้บริหารจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถใช้อำนาจของตนที่มีอยู่ ในการชักนำหรือโน้มน้าวครูทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความต้องการเจริญก้าวหน้าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความต้องการความสัมพันธ์ และด้านความต้องการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ต้องการการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ต้องการการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ และต้องการความก้าวหน้าในด้านการเลื่อนตำแหน่ง หรือได้รับความผิตชอบงานเพิ่มขึ้นตามผลงาน หรือตามความสามารถของตน Herzberg, (1952) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล เขาได้ศึกษาว่า “คนเราต้องการอะไรจากงาน” คำตอบที่พบ คือ บุคคลต้องการความสุขจากการทำงาน ต้องการความสำเร็จ เป็นผู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น ครั้นผลงานสำเร็จจะเกิดความรู้สึกพอใจและปลื้มใจในผลของงานอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ ปราณี คาคาการณ์ไกล, ประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2557) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ครูต้องการ

โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต และต้องการมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานมากที่สุด ต้องการยอมรับนับถือในงานที่ปฏิบัติ

3. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารคือผู้มีอำนาจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและส่งผลต่อแรงจูงใจของครูทุกด้าน ผู้บริหารใช้อำนาจไปในทางบวกในการบริหารงานของโรงเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนทุกคนปฏิบัติงานเต็มความสามารถด้วยความพึงพอใจ ถ้าครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการทำงาน ย่อมจะทำงานด้วยความเต็มใจทุ่มเทกำลังใจกำลังกาย กำลังความคิด และอุทิศเวลาให้กับโรงเรียน ทำให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิญาลักษณ์ คนชม (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจการบริหารของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญ สามารถริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดทำโครงการใหม่ ๆ หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ถูกต้อง รวมไปถึงการมอบรางวัลแก่ครูผู้ปฏิบัติงาน สนับสนุนให้ครูได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นตามโอกาสอำนวย

4. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 6 ด้าน เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = -0.161 + .327(X_4) + .474(X_2) + .203(X_1) + .080(X_6) - .222(X_3) + .175(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานมีดังนี้

$$\hat{Z} = .381Z(X_4) + .422Z(X_2) + .203Z(X_1) + .108Z(X_6) - .222Z(X_3) + .167Z(X_5)$$

จากสมการพยากรณ์ที่ปรากฏสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮอเซและบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard, 1993) ที่ได้อธิบายว่า อำนาจเป็นสิ่งสำคัญในองค์กร ผู้บริหารที่ปรารถนาจะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพต้องเข้าใจและสามารถใช้อำนาจเป็น อำนาจเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความมั่นใจและความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ผู้บริหารต้องการอำนาจก็เพราะว่าอำนาจเป็นความจำเป็นที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น เพื่อจะทำให้ภารกิจงานสำเร็จโดยสมบูรณ์ ผู้บริหารจึงต้องการอำนาจทางบุคคลเพื่อสนับสนุนการใช้อำนาจหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ และสิ่งสำคัญของการใช้อำนาจของผู้บริหารก็คือ ต้องสร้างความศรัทธา สร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดการยอมรับกับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะทำให้การใช้อำนาจมีประสิทธิภาพ ผู้บังคับบัญชาที่มีการมอบอำนาจในระดับที่เหมาะสม ให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเปิดเผยและเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ล้วนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ครูผู้สอนทั้งสิ้น (McClelland, 1973)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู

เอกสารอ้างอิง (References)

- บัญชา อึ้งสกุล. (2545). *ประสิทธิภาพของผู้บริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รศสุคนธ์ พหลเทพ. (2527). *ภูมิศาสตร์อำนาจในการบริหารงานมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2550). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อภิญญาลักษณ์ คนชม. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจการบริหารของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มอำเภอ บ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อิทธิพัทธ์ สุทันพรวง. (2562). *การวิจัยทางการศึกษาแนวคิดและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Alderfer, C. P. (1972). *Existence relatedness and growth: Human needs in organizational setting*. New York: Free Press.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Herzberg, F. (1952). *The motivation to work*. New York: John Wiley and Sons.
- Hersey, P., & Blanchard, K.H. (1993). *Management of organizational behavior: Utilizing human resources*. (6th ed.). Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Likert, R. (1967). *The human organization*. New York: McGraw-Hill.
- McClelland, D.C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*. 28(1), 1-14.

กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยในการเลือกตั้งทั่วไป
ปีพุทธศักราช 2554 เปรียบเทียบ ปีพุทธศักราช 2562

The Election Campaign Strategy of the Phumjaithai Party
in the General Election, Compare A.D.2011 to A.D.2020

สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล¹ นิพนธ์ โส๊ะเฮง²

Surasak Srithammakul, Nipon Sohngeng

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษากลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยในการเลือกตั้งทั่วไป ปีพุทธศักราช 2554 เปรียบเทียบ ปีพุทธศักราช 2562 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทย มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงของพรรคภูมิใจไทย ในพื้นที่จังหวัดพัทลุงเขต 1 จังหวัดสงขลาเขต 7 และจังหวัดสตูลเขต 2 มีลักษณะบริบททางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน ประชาชนนิยมชมชอบพรรคการเมืองที่มีศักยภาพ ส่วนในเรื่องเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามจังหวัดดังกล่าวยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปมากและยังมีความเหมือนกันในเรื่องวิถีการดำรงชีวิตทั้งด้านการประกอบอาชีพและด้านวัฒนธรรม 2) กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2554 กับ พุทธศักราช 2562 มีกลยุทธ์ที่คล้ายคลึงกันโดยใช้กลยุทธ์จากการคัดเลือกตัวผู้สมัครที่มีความโดดเด่นในการหาเสียงของพรรคภูมิใจไทยมีความโดดเด่นทั้งตัวผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและยังโดดเด่นในเรื่องของนโยบายพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไม่ทิ้งพื้นที่ที่มีการพบปะประชาชนตลอดและแนะนำข้อมูลของพรรคเป็นที่รู้จักของประชาชนจึงถือได้ว่าพรรคภูมิใจไทยมีบทบาททางการเมืองที่มีคุณภาพจึงทำให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งในช่วง 2562 ที่ผ่านมาและบวกกับความป้อนหมายของประชาชนต่อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองเดิมจึงนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงและเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองของภาคใต้ตอนล่าง

คำสำคัญ (keywords): กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง; การเลือกตั้งทั่วไป; พรรคภูมิใจไทย

Received: 2022-05-27 Revised: 2022-08-20 Accepted: 2022-08-24

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Degree Sought Doctor of Philosophy, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University.

Corresponding Author e-mail: ass.tae@gmail.com

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

Abstract

This research was to study the Election campaign strategy of the Phumjaithai Party in the general election, compare A.D.2011 to A.D.2020, This research was a mixed-use research. both quantitative and qualitative The findings were as follows : 1) Political, economic and social contexts affecting the Bhumjaithai Party's election campaign. Affects the Bhumjaithai Party's campaign In Phatthalung Province Region 1, Songkhla Province Region 7 and Satun Province Region 2 have the same political context. The public favored the former political party that had been elected. As for the economy and society, these three provinces have remained largely unchanged and have similarities in ways of living both in terms of occupation and culture. 2) Election campaign strategies for 2011 and 2019. There is a similar strategy, using the strategy of selecting candidates who stand out in the campaign of the Bhumjaithai Party, stand out from both the House of Representatives candidates and also stand out in party policies and the party's members of the House of Representatives. Not leaving the area where people meet all the time and recommending the party's information is known to the people. Therefore, it can be considered that the Bhumjaithai Party has played a quality political role. People's disgust towards members of the former political party's House of Representatives led to a change and a political phenomenon in the lower southern region.

Keywords: Election Campaign Strategy; General Election; Phumjaithai Party

บทนำ (Introduction)

พรรคการเมือง ถือเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่งในระบบการเมืองสมัยใหม่ เป็นสถาบันที่เป็นตัวแทนในการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนในการคัดสรรผู้เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการบริหารปกครองประเทศ (สิริพรรณ นกสวน, 2553) พรรคการเมืองจึงกลายเป็นสื่อกลางที่สำคัญในการคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้สมัครในนามพรรคเพื่อลงรับสมัครเลือกตั้ง นอกจากนี้พรรคการเมืองยังมีหน้าที่เสนอทางเลือกให้กับประชาชนโดยผ่านทางนโยบายต่าง ๆ ของพรรคในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและนำนโยบายไปปฏิบัติหากพรรคการเมืองนั้น ๆ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง (วิสุทธิ์ โพธิแท่น, 2550) ทั้งนี้ การตลาดทางการเมืองจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อสื่อสารแนวนโยบาย ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้สมัครรับเลือกตั้งไปสู่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือก ซึ่งตั้งก่อให้เกิดข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจในการเลือกตั้งอีกทั้งส่งผลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถขับเคลื่อนความคิดของมวลชนให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการได้ (ชำนาญ จันทรเรือง, 2553)

พรรคภูมิใจไทย ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2551 มีนายพิพัฒน์ พรหมวารณ เป็นหัวหน้าพรรคคนแรก โดยมีนายมงคล ศรีอ่อน เป็นเลขาธิการพรรค ต่อมาในวันที่ 12 มีนาคม 2552 ได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ โดยนายชวรัตน์ ชาญวีรกูล ได้รับเลือกตั้งให้เป็นหัวหน้าพรรค ปี พ.ศ. 2551 พรรคภูมิใจไทย ได้มีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในพรรคร่วมรัฐบาล และได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลกระทรวงสำคัญในฐานะรัฐมนตรีว่าการ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงคมนาคม การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2554 พรรคภูมิใจไทย ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเลือกสมาชิกพรรคเข้าไปทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 34 คน และได้เข้าร่วมเป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 พรรคภูมิใจไทย นำโดย นายอนุทิน ชาญวีรกูล หัวหน้าพรรค และนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เลขาธิการพรรค ตัดสินใจส่งผู้สมัครครบทุกเขตเลือกตั้ง (350 เขต) และแบบบัญชีรายชื่อ (150 คน) รวมส่งผู้สมัครทั้งสิ้น 500 คน ผลการเลือกตั้ง พรรคภูมิใจไทย ได้ ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 39 คน และ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 51 คน (พรรคภูมิใจไทย, 2563)

พรรคภูมิใจไทยจัดเป็นพรรคการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ องค์กรผู้นำพรรคเป็นหลัก ขาดความเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างแท้จริง และนอกจากนี้ความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทย เกิดจากบรรดาผู้ที่ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นผู้ที่แสวงหาประโยชน์เฉพาะหน้าใกล้มือเป็นส่วนใหญ่ และใช้พรรคหรือสภาเป็นเครื่องมือหาผลประโยชน์ให้กับตนมากกว่าสนใจปรับปรุงพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็ง พรรคการเมืองจึงมีลักษณะของการรวมตัวอย่างหลวม ๆ แคล้ว ๆ ของนักการเมืองและสมาชิกสภาเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ไม่มีฐานสนับสนุนจากประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์อย่างแท้จริง นักการเมืองที่รวมตัวกันเข้าเป็นพรรคหนึ่ง ๆ มักจะมีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนผู้นำการเมืองคนหนึ่งคนใด เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์บางอย่าง เช่น การร่วมเป็นคณะรัฐบาล ด้วยเหตุนี้พรรคจึงไม่มีการจัดองค์การที่เป็นแก่นสาร และเมื่อมีการรัฐประหารหรือบรรดานักการเมืองมองไม่เห็นความจำเป็นของพรรคของตนในการแสวงหาผลประโยชน์ของตน (ณัฐพล บุญยพิพัฒน์, 2561)

สำหรับพื้นที่ที่พรรคภูมิใจไทยมีที่นั่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือพื้นที่ภาคใต้ ภาคใต้นั้นถือเป็นฐานที่มั่นสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์มาหลายสมัย การพ่ายแพ้ การเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ในหลายจังหวัดภาคใต้ เป็นเรื่องพลิกความคาดหมาย จังหวัดสงขลาหรือจังหวัดสตูล และ จังหวัดพัทลุง ในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 อาทิ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุงมีประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมากโดยทั้ง 3 เขตเลือกตั้ง เป็นซึ่งการชิงชัยกันระหว่างพรรคประชาธิปัตย์ ภายใต้การนำของ นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง เขต 2 พรรคประชาธิปัตย์ กับพรรคภูมิใจไทย ภายใต้การนำของ นางนาที รัชกิจประการ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อพรรคภูมิใจไทย และผู้ดูแลการเลือกตั้งในพื้นที่ภาคใต้ของพรรคภูมิใจไทยอย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดพัทลุง มีจำนวนผู้ใช้สิทธิ์ทั้งสิ้น 410,529 คน (พรรคภูมิใจไทย, 2563)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษายุทธการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยในการเลือกตั้งทั่วไป ปีพุทธศักราช 2554 เปรียบเทียบ ปีพุทธศักราช 2562 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารของพรรคการเมืองให้มีศักยภาพและตรงกับความต้องการของประชาชนโดยแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- เพื่อศึกษาบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทย
- เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2554 กับ พุทธศักราช 2562

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (qualitative research) ร่วมกันในการดำเนินการวิจัย (นิศา ชูโต, 2551)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

- ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในเขตเลือกตั้งทั้ง 3 จังหวัดและแบ่งเป็นจังหวัดละ 1 เขต รวมจำนวน 400 คน
- ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้ถูกสัมภาษณ์จากการประกอบอาชีพ และ ประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบ่งออก 3 กลุ่ม จำนวน 30 คน ดังนี้ กลุ่มข้าราชการและกลุ่มนักวิชาการ จำนวน 10 คน กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองต่าง ๆ จำนวน 5 คน กลุ่มประชาชนทั่วไปมีความหลากหลายทางด้านอาชีพ เช่น เกษตรกร ค้าขาย รับจ้าง ฯลฯ กลุ่มนักศึกษา 5 รวมจำนวน 30 คน

- ผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ประกอบด้วยประชาชนจากตัวแทน 4 กลุ่ม โดยเลือกประชาชน จังหวัด ละ 1 กลุ่ม รวมจำนวน 30 และได้มีการจัดเป็นกลุ่มละ 10 คน

เครื่องมือการวิจัย

- แบบสอบถามกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยนับตั้งแต่ก่อตั้งพรรคถึงปีพุทธศักราช 2562
- แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ด้วยเทคนิควิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

การรวบรวมข้อมูล

1. ช่วงที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยนับตั้งแต่ก่อตั้งพรรคถึงปีพุทธศักราช 2562 ตั้งแต่ เดือนมกราคม พุทธศักราช 2562 ถึง เดือนมกราคม พุทธศักราช 2564 รวมระยะเวลา 2 ปี

2. ช่วงที่ 2 คือ การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดย ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้ถูกสัมภาษณ์จากการประกอบอาชีพ และประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำ การวิจัย โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) (Creswell อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสชนะเสถียร, 2555) แบ่งออก 3 กลุ่ม จำนวน 30 คน ดังนี้ กลุ่มข้าราชการและกลุ่มนักวิชาการ จำนวน 10 คน กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองต่าง ๆ จำนวน 5 คน กลุ่มประชาชนทั่วไปไม่มีความ หลากหลายทางด้านอาชีพ เช่น เกษตรกร ค้าขาย รับจ้าง ฯลฯ กลุ่มนักศึกษา 5 รวมจำนวน 30 คน

3. ช่วงที่ 3 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Groups) โดยผู้เข้าร่วมในการสนทนาประกอบด้วย ประชาชนจากตัวแทน 4 กลุ่ม โดยเลือกประชาชน จังหวัด ละ 1 กลุ่ม รวมจำนวน 30 และได้มีการ จัดเป็นกลุ่มละ 10 คน โดยผู้วิจัย แนะนำจุดประสงค์ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Groups) และ แนะนำสมาชิกในกลุ่มเพื่อทำความรู้จักกัน โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) และมีผู้ช่วยผู้วิจัยในการดำเนินการจำนวน 2 คน คนเพื่อช่วยในการบันทึกข้อมูลเพื่อให้ได้ ประเด็นที่ครบถ้วน โดยคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Groups) โดยการเลือกตัวแทนของ แต่ละอาชีพ 3 กลุ่ม (บุคคลอาจเป็นบุคคลที่ให้การสัมภาษณ์ในช่วงต้นมาแล้วก็สามารถเข้าสนทนา กลุ่มได้) โดยผู้วิจัยคัดเลือกใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) จาก หลักเกณฑ์ 3 ประการ คือ 1) เป็นบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายพรรคการเมือง และการเลือกตั้ง ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พุทธศักราช 2560 2) เป็นบุคคลที่มีลักษณะของผู้นำทาง ความคิด (opinion leader) ที่สามารถ โน้มน้าว หรือชักจูงบุคคลอื่น ๆ ให้มีความคิดเห็นคล้อยตามกับ ตนเอง ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการการเลือกตั้ง เช่น ผู้นำในท้องถิ่น 3) เป็นนักวิชาการที่มี ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ของแต่ละจังหวัดเป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และใช้ วิธีการทางสถิติช่วยวิเคราะห์และ ประมวลผลข้อสรุปเพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อน (Error) น้อยที่สุด (บุญธรรม กิจปรีดาภิรตสุทธิ, 2549)

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นมาเรียบเรียงแบบบูรณาการและ หาความสัมพันธ์ของคำตอบที่ได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึก และเอกสารต่าง ๆ โดยใช้วิธี วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาเป็นหลัก จากนั้นนำข้อมูลมานำเสนอเป็นข้อค้นพบ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป การตีความ และตรวจสอบ ความถูกต้องแม่นยำของผลการวิจัยต่อไป โดยผู้วิจัยได้วางเค้าโครงของ ข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช, 2552)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการศึกษาบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทย พบว่า ดังนี้

จังหวัดพัทลุง เขต 1 ประกอบด้วยอำเภอเมืองพัทลุง และอำเภอเขาชัยสน ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตรเป็นหลักลักษณะบริบทจังหวัดพัทลุง มีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกับพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต 7 และจังหวัดสตูล เขต 2 จังหวัดพัทลุงถือเป็นจังหวัดแรกเริ่มของพรรคภูมิใจไทยที่ส่งผลให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรช่วงพุทธศักราช 2562 โดย ช่วงพุทธศักราช 2554 จังหวัดพัทลุงถือเป็นพื้นที่แรกของจังหวัดพัทลุงหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่เป็นที่ตั้งฐานทัพให้กับพรรคภูมิใจไทย จุดเริ่มต้นจาก นางนาที รัชกิจประการ เป็นนักการเมืองและเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสังกัดพรรคภูมิใจไทย เป็นเหรียญภูมิใจไทย เป็นอดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพัทลุง และอดีตประธานสภาพัฒนาสตรีจังหวัดพัทลุงเป็นนักการเมืองคนแรกของจังหวัดพัทลุงที่สังกัดพรรคภูมิใจไทย จึงส่งผลให้เป็นบุคคลเป็นที่รู้จักของประชาชนทั้งในพื้นที่จังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียงทางภาคใต้ จนกลายเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในฐานะนักการเมืองสังกัดพรรคภูมิใจไทยและทำให้ประชาชนในพื้นที่ทางใต้เริ่มศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมืองพรรคภูมิใจไทย พื้นที่ด้านบริบททั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของจังหวัดพัทลุงที่มีความเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติคงเดิมมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในแถบใกล้เคียง และเป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีอาชีพประกอบการเกษตรเป็นอันดับหนึ่ง จึงทำให้นโยบายการหาเสียงของพรรคภูมิใจไทยสามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่ายและเห็นได้เป็นรูปธรรม บวกกับการสร้างผลงานให้เห็นถึงการต้องการพัฒนานาบ้านเกิดของ นางนาที รัชกิจประการ ได้รับความสนใจจากประชาชนและประชาชนได้เห็นว่าได้ทำจริงตามที่ได้หาเสียงไว้ จึงครอบครองพื้นที่ในจังหวัดพัทลุงที่ผ่านมาโดยการชนะการเลือกตั้ง บวกกับอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคประชาธิปัตย์ในอดีตไม่ได้สร้างผลงานให้เป็นที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในเขตพื้นที่ทางภาคใต้ได้มากเหมือนครั้งที่ผ่านมามีส่งผลให้ประชาชนอยากเปลี่ยนนักการเมืองพรรคเดิมโดยไม่สนใจพรรคอีกต่อไปแต่ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลที่ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าในอดีตจึงนำไปสู่ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในทางภาคใต้ บริบททางการเมืองของประชาชนจังหวัดพัทลุงจะมีอุดมการณ์ทางการเมืองในลักษณะที่รักใคร่รักจริงและรักเดียวสังเกตได้จากการเลือกพรรคการเมืองประชาชนจังหวัดพัทลุงเลือกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวมาตลอดนั่นคือพรรคประชาธิปัตย์และไม่มีพรรคการเมืองใดที่สามารถชนะพรรคประชาธิปัตย์ได้เลยในจังหวัดพัทลุง และความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในการเลือกตั้งที่ผ่านมาได้สร้างความศรัทธาให้กับพื้นที่จังหวัดพัทลุงและพื้นที่ทางภาคใต้เป็นอย่างมากเพราะมีการแข่งขันกันสร้างผลงานที่ต้องสานต่อจากนโยบายที่ได้ให้ไว้กับประชาชนจึงส่งผลดีให้ประชาชนในพื้นที่เพราะนักการเมืองยุคใหม่ต่างแข่งขันกันพัฒนาพื้นที่อย่างจริงเพื่อความเจริญในพื้นที่ ส่งผลให้จังหวัดพัทลุงมีความโดดเด่นและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากพรรคภูมิใจไทยได้สนับสนุนส่งเสริมให้จังหวัดพัทลุงมีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัด

จังหวัดสงขลา เขต 7 ซึ่งประกอบด้วย อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอสะเดา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีเขตแดนที่ติดกับชายแดนมาเลเซียในเขตอำเภอสะเดา ซึ่งจุดนี้มีความเหมือนกันกับพื้นที่จังหวัดสตูลที่มีชายแดนติดกับฝั่งประเทศมาเลเซียด้านจังหวัดสงขลาที่มีความแตกต่างกันด้านบริบทจึงได้ศึกษาบริบทจังหวัดสงขลาที่ส่งผลต่อการเลือกตั้งโดยเฉพาะ โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดสงขลาขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรม เป็นหลัก โดยกิจกรรมการผลิตที่สำคัญ คือ อุตสาหกรรมต่อเนื่องกับยางพารา และอุตสาหกรรมแปรรูปและถนอมสัตว์น้ำ และในพื้นที่จังหวัดสงขลา มีจำนวนประชากรนับถือศาสนาพุทธเป็นอันดับ1และการนับถือศาสนาอิสลามเป็นอันดับสองโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต7 ประกอบด้วยอำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอสะเดา (เฉพาะตำบลสำนักแก้ว และตำบลสำนักขาม) พื้นที่นี้ นับเป็นพื้นที่ที่มีการเชื่อมโยงกับชายแดนประเทศมาเลเซียและถือได้ว่าอำเภอสะเดาซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ติดชายแดนเชื่อมต่อกับต่างประเทศจะมีความหลากหลายด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างมาก จึงมีความเป็นเมืองที่ทันสมัยมากกว่าจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล เพราะได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การเงิน การลงทุน และการบริการที่สำคัญของภาคใต้ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ตลาดหลักทรัพย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ เป็นต้น ประกอบกับที่ตั้งของจังหวัดมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ทำให้สามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจในบริเวณแนวพื้นที่ภาคเหนือ (Northern Corridor Economic Region : NCER) ของประเทศมาเลเซีย และเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (Gate Way) โดยเฉพาะการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้ และนานาชาติ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่เอื้อต่อการผลิตอุตสาหกรรมพลังงาน เช่น การใช้ประโยชน์ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วมไทยมาเลเซีย JDA แหล่งน้ำมันดิบสงขลา และแหล่งถ่านหินสะบ้าย้อยในขณะเดียวกันเป็นศูนย์กลางการคมนาคมเชื่อมโยงสู่อาเซียนดังสภาพด้านบริบทในพื้นที่จังหวัดสงขลา เขต7 จึงมีความแตกต่างกับจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล ส่งผลให้พรรคภูมิใจไทยใช้กลยุทธ์ในด้านบริบททางพื้นที่เพื่อเอาชนะพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามโดยการเลือกตัวผู้สมัครที่มีความโดดเด่นเช่นเดียวกันกับผู้สมัครของพรรคภูมิใจไทยในพื้นที่อื่น ปัจจุบันวิถีชีวิตของประชาชนมีการปรับตัวเข้ากับยุคสมัยใหม่เป็นการรองรับเมืองแห่งการท่องเที่ยวมากขึ้น จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความทันสมัยและหันมาใช้สื่อทางโทรศัพท์มากขึ้นโดยผู้สมัครพรรคภูมิใจไทยเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของประชาชนและปรับตัวให้เข้ากับประชาชนโดยการทำตัวเป็นกันเองกับประชาชนและยินดีรับใช้ประชาชนเมื่อได้รับความเดือดร้อนบวกกับสมาชิกพรรคการเมืองเดิมซึ่งเคยเป็นเจ้าของพื้นที่ไม่ค่อยอยู่ในพื้นที่โดยใช้ชีวิตส่วนใหญ่หลังจากได้ตำแหน่งแล้วอยู่ที่กรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าถูกผู้นำทางการเมืองทอดทิ้งและไม่ได้พัฒนาพื้นที่อย่างจริงจังจึงเปิดใจที่จะเลือกพรรคการเมืองใหม่อย่างพรรคภูมิใจไทยซึ่งพิจารณาจากตัวผู้สมัครเป็นอันดับแรกซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ของพรรคที่คัดเลือกตัวผู้สมัครที่มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่จึงทำให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งที่ผ่านมาในช่วง 2562

จังหวัดสตูล เขต 2 มีเขตแดนเชื่อมต่อกับจังหวัดสงขลาและเป็นจังหวัดที่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย ในเขตพื้นที่จังหวัดสตูลมีประชากรโดยส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมและเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่สวยงามเพราะมีทะเลที่ติดต่อกับทะเลอันดามัน จึงเป็นจังหวัดที่มีความเจริญด้านการท่องเที่ยว จังหวัดสตูลแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต ในการเลือกตั้งครั้งนี้ได้ศึกษาพรรคภูมิใจไทยขณะการเลือกตั้งของจังหวัดสตูลในเขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วยอำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า อำเภอท่าแพ อำเภอควนกาหลง และอำเภอมะนัง จังหวัดสตูลมีอาณาเขตอยู่ใกล้ชายแดนประเทศมาเลเซีย จังหวัดสตูลเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมากอีกแห่งหนึ่ง การศึกษาแผนลงทุนจังหวัดพบว่า โครงการที่มีผู้ทางลงทุนในอันดับต้น ๆ จึงได้แก่ โครงการด้านเกษตรกรรม โครงการอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตรกรรม และโครงการจัดบริการทางด้านท่องเที่ยว ซึ่งโครงการเหล่านี้ล้วนอาศัยลักษณะเดิมทางเศรษฐกิจและทรัพยากรท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการพัฒนา โดยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดสตูล ในยุคโลกาภิวัตน์ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดสตูลพัฒนาเพิ่มขึ้น จังหวัดสตูลเริ่มมีการขยายตัวของธุรกิจด้านการค้าส่งค้าปลีก การโรงแรม และการท่องเที่ยวมากขึ้น ทางด้านการเมืองของจังหวัดสตูลได้มีความเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2554 กับพุทธศักราช 2562 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครของพรรคภูมิใจไทยด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร คิดเป็นร้อยละ 74.7 อยู่หนึ่ง ส่วนอันดับสอง คือ ด้านการหาเสียงของพรรคภูมิใจไทย คิดเป็นร้อยละ 64.5 อันดับสาม ด้านนโยบายของพรรคภูมิใจไทย คิดเป็นร้อยละ 63.0 และอันดับสี่คือด้านข้อมูลของพรรคภูมิใจไทย คิดเป็นร้อยละ 60.8 อยู่ในระดับที่มาก ตามลำดับ กลยุทธ์ด้านนโยบายพรรคถือเป็นส่วนสำคัญโดยเฉพาะในปัจจุบันพรรคภูมิใจไทยได้ทำตามนโยบายพรรคพัฒนาพื้นที่อย่างจริงจัง โดยเฉพาะภาคใต้จะมีการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างจังหวัดสงขลากับจังหวัดพัทลุงซึ่งเป็นโครงการผลงานของพรรคภูมิใจไทยที่ตอบสนองบุญคุณให้กับประชาชนในพื้นที่ทางภาคใต้ที่ให้อภัยไว้กับประชาชนและยังมีอีกหลายนโยบายที่ทางพรรคทำได้จริงเช่นการปลูกกล้วยาเพื่อวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่แห่งแรกทางภาคใต้ ที่ จังหวัดพัทลุง จึงทำให้เราเกิดความเชื่อมั่นว่าพรรคภูมิใจไทยพูดจริงทำจริง มีกลยุทธ์ในการหาเสียงของพรรคภูมิใจไทยมีความโดดเด่นทั้งตัวผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและยังโดดเด่นในเรื่องของนโยบายพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไม่ทิ้งพื้นที่ที่มีการพบปะประชาชนตลอดและแนะนำข้อมูลของพรรคเป็นที่รู้จักของประชาชนจึงถือได้ว่าพรรคภูมิใจไทยมีบทบาททางการเมืองที่มีคุณภาพจึงทำให้พรรคภูมิใจไทยขณะการเลือกตั้งในช่วง 2562 ที่ผ่านมาและบวกกับความเบื่อหน่ายของประชาชนต่อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองเดิมจึงนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงและเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองของภาคใต้ตอนล่าง มีความคล้ายคลึงกันโดยใช้กลยุทธ์จากการคัดเลือกตัวผู้สมัครที่มีความโดดเด่นและเป็นที่รู้จักของประชาชนในพื้นที่ และเป็นประชาชนในพื้นที่จริงเพื่อสร้างการยอมรับจากประชาชนและความไว้วางใจในความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นตัวแทนและเป็นปากเป็นเสียงให้กับ

ประชาชนโดยแท้จริง และปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยที่ทำให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งในพื้นที่ทางภาคใต้และเกือบทุกเขตการเลือกตั้ง

กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทย ปีพุทธศักราช 2554 กับพุทธศักราช 2562 มี 4 ประการดังนี้

ประการแรก ที่พรรคสามารถชนะการเลือกตั้งในพื้นที่ทางภาคใต้ได้สำเร็จมาจากตัวผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสำคัญโดยทางพรรคภูมิใจไทยได้คัดเลือกตัวผู้สมัครที่มีความโดดเด่นทั้งความสามารถและด้านการศึกษาและการเป็นที่รู้จักของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ

ประการที่สอง ด้านการหาเสียงของพรรคถือเป็นประเด็นสำคัญอย่างมากทั้งพรรคและตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่างใช้กลยุทธ์ในการในการหาเสียงให้ทันยุคทันสมัยโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสงขลาเขต 7 ตัวผู้สมัครให้ความสำคัญเรื่องการหาเสียงผ่านสื่อทางโซเชียลอย่างมากเพราะประชาชนโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับโทรศัพท์มือถืออย่างมากมีแอปพลิเคชันทั้งทางเฟสบุ๊คทางไลน์เป็นการประชาสัมพันธ์ตนเองเพื่อให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและรวดเร็วนอกจากการเดินหาเสียงแบบเคาะประตูบ้านแล้ว ส่วนพื้นที่ในจังหวัดพัทลุงและสตูลก็เช่นกันต่างให้ความสำคัญทั้งทางสื่อและทางการขึ้นป้ายโฆษณาตามจุดต่างๆและการออกไปพบปะประชาชนบ่อย ๆ เพื่อสร้างความสนิทสนมและสร้างความเป็นกันเองกับประชาชนเพื่อให้ได้รับความไว้วางใจของประชาชนและประสบผลสำเร็จจริง

ประการที่สาม ด้านนโยบายพรรคภูมิใจไทย มีความเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายมากขึ้นโดยเน้นนโยบายที่อยู่บนความสนใจและความต้องการของประชาชนทั้งประเทศและสอดคล้องกับประชาชนในพื้นที่ทางภาคใต้ และทางพรรคได้ดำเนินการตามนโยบายที่ได้ให้ไว้กับประชาชนจริง เช่น การนำร่องดำเนินโครงการปลูกกัญชาเพื่อวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดพัทลุง เพื่อใช้เป็นแหล่งผลิตน้ำมันกัญชาารักษาผู้ป่วยในท้องถิ่นและเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้ประชาชนทั่วประเทศ ตามนโยบายผลักดันปลูกกัญชาเสรี ทั้งนี้ยังได้ดำเนินนโยบายในการพัฒนาแหล่งเศรษฐกิจภาคใต้โดยการสร้างสะพานข้ามทะเลสาปสงขลาซึ่งเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลาเพื่อการคมนาคมที่รวดเร็วขึ้นเพื่อเปิดช่องทางในการสร้างแหล่งท่องเที่ยวและกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ทางภาคใต้จากโครงการดังกล่าวได้สร้างการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ทางภาคใต้โดยพรรคได้ยึดตามคำว่า พูดแล้วทำ ตามที่ได้หาเสียงไว้ตั้งแต่ต้น

ประการที่สี่ ข้อมูลของพรรคภูมิใจไทยที่ผ่านมามีในพื้นที่ทางภาคใต้ประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองอื่นเท่าไรนักและไม่ค่อยรู้จักพรรคภูมิใจไทย แต่ประชาชนเริ่มมารู้จักพรรคภูมิใจไทยโดยเริ่มที่จังหวัดพัทลุงที่เริ่มมีตัวแทนพรรคภูมิใจไทยได้รับการเลือกตั้งครั้งแรกในช่วงการเลือกตั้ง 2554 และพรรคได้ทำกลยุทธ์โดยให้ผู้ชนะการเลือกตั้งได้ลงพื้นที่บ่อยขึ้นและมีป้ายประชาสัมพันธ์ตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและแนะนำข้อมูลของพรรคภูมิใจไทยให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นต่อประชาชนในพื้นที่ภาคใต้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยครั้งนี้ มีข้ออภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาเปรียบเทียบบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทย มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงของพรรคภูมิใจไทย ในพื้นที่จังหวัดพัทลุงเขต 1 จังหวัดสงขลาเขต 7 และจังหวัดสตูลเขต 2 มีลักษณะบริบททางการเมืองที่เมืองที่คล้ายคลึงกัน ประชาชนนิยมชมชอบพรรคการเมืองให้มีศักยภาพ ส่วนในเรื่องเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามจังหวัดดังกล่าวยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปมากและยังมีความเหมือนกันในเรื่องวิถีการดำรงชีวิตทั้งด้านการประกอบอาชีพและด้านวัฒนธรรม ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวที่ผ่านมาประชาชนนิยมชมชอบพรรคการเมืองเดิมไม่เคยเปลี่ยนมาเป็นระยะเวลายาวนานและเมื่อถึงเวลาที่ยุทธศาสตร์การเมืองเปลี่ยนแปลงประชาชนเริ่มเบื่อหน่ายตัวผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคเดิมที่เคยเลือกตั้งมาตลอดตั้งแต่บรรพบุรุษเพราะประชาชนเริ่มเห็นความแตกต่างของบ้านเมืองที่แต่ละภาคล้วนมีการพัฒนา แต่ในพื้นที่ภาคใต้ยังคงเดิมไม่ค่อยมีความเปลี่ยนแปลงจึงนำไปสู่การเปิดใจทางการเมืองในการเปลี่ยนการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนคนใหม่พรรคการเมืองใหม่ถือเป็นความเปลี่ยนแปลงทางบริบททางการเมืองอย่างชัดเจน กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทย สอดคล้องกับ แนวคิด สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2555) กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างสินค้าทางการเมืองกับธุรกิจว่า สินค้าที่ใช้สำหรับการหาเสียงคือ ตัวนโยบายหรืออุดมการณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งอันเป็นสภาพนามธรรมหรือเป็นเพียงการแสดงความสามารถ อันจะเห็นเป็นรูปธรรมได้ก็ต่อเมื่อได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและเริ่มต้นบริหารประเทศแล้ว นอกจากนี้สินค้าทางการเมืองยังอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตลอดเวลา สินค้าการเมืองยังแตกต่างไปจากสินค้าและการบริการทางธุรกิจตรงที่ไม่สามารถมองเห็นหากยังไม่ได้บริโภค อีกทั้งสินค้าทางการเมืองยังแปรเปลี่ยนง่าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของนักการเมือง และสลายตัวได้ง่าย หากไม่มีทางออกสำหรับการนำไปปฏิบัติและไม่สามารถแยกออกจากตัวนักการเมืองได้ ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของสินค้าการเมืองเป็นการดำเนินกิจกรรมทางประชาธิปไตยมิใช่กำไรเช่นสินค้าและการบริการในทางธุรกิจเช่นเดียวกัน ชัยชนะในทางการเมืองไม่มีลักษณะเด็ดขาด เพราะยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายรวมทั้งคู่แข่ง ยิ่งกว่านั้นสินค้าและการบริการทางการเมืองยังเป็นเรื่องของปรัชญาหรืออุดมการณ์ทางการเมือง

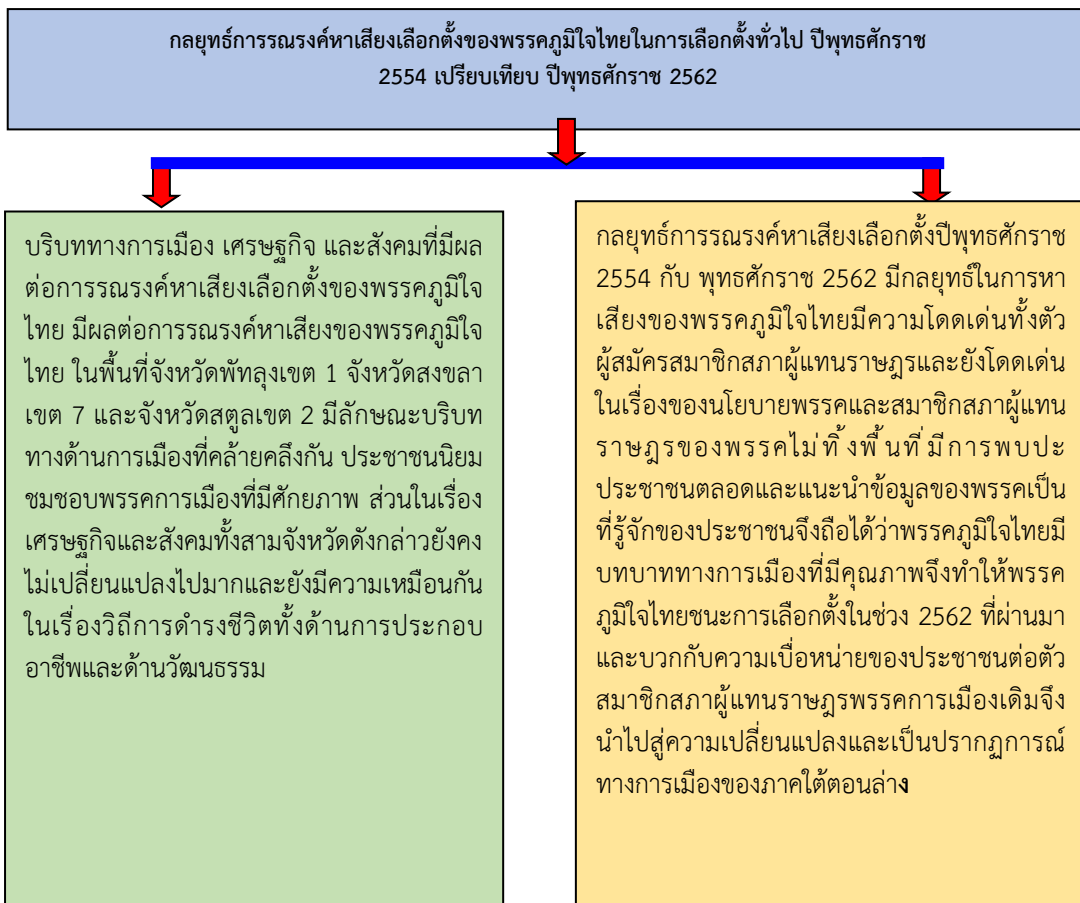
2. ผลการศึกษากลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2554 กับ พุทธศักราช 2562 มีกลยุทธ์ในการหาเสียงของพรรคภูมิใจไทยมีความโดดเด่นทั้งตัวผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและยังโดดเด่นในเรื่องของนโยบายพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไม่ทั้งพื้นที่ที่มีการพบปะประชาชนตลอดและแนะนำข้อมูลของพรรคเป็นที่รู้จักของประชาชนจึงถือได้ว่าพรรคภูมิใจไทยมีบทบาททางการเมืองที่มีคุณภาพจึงทำให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งในช่วง 2562 ที่ผ่านมาและบวกกับความเบื่อหน่ายของประชาชนต่อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองเดิมจึงนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงและเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองของภาคใต้ตอนล่าง มีความคล้ายคลึงกันโดยใช้กลยุทธ์จากการคัดเลือกตัวผู้สมัครที่มีความโดดเด่นและเป็นที่รู้จักของประชาชน

ในพื้นที่ และเป็นประชาชนในพื้นที่จริงเพื่อสร้างการยอมรับจากประชาชนและความไว้วางใจในความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นตัวแทนและเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชนโดยแท้จริง และปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยที่ทำให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งในพื้นที่ทางภาคใต้และเกือบทุกเขตการเลือกตั้ง เพราะที่ผ่านมาประชาชนรู้สึกผิดหวังในการบริหารงานของพรรคการเมืองเดิมและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนเดิมที่เป็นมาอย่างยาวนานบวกกับประชาชนไม่มีตัวเลือกที่จะเลือก เพราะหลายพรรคการเมืองไม่ค่อยส่งผู้สมัครลงแข่งขันกับพรรคประชาธิปัตย์ในพื้นที่ทางภาคใต้ เพราะเท่าที่ผ่านมาในอดีตไม่ว่าพรรคใดลงแข่งขันก็ไม่มีใครเอาชนะพรรคประชาธิปัตย์ได้ จึงทำให้ประชาชนไม่มีตัวเลือกมากนักส่วนปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งเนื่องจากความโดดเด่นของผู้สมัครแล้ว ประชาชนได้เกิดความเบื่อหน่ายพรรคการเมืองเดิมที่เป็นเจ้าของพื้นที่เนื่องจากครองพื้นที่ทางภาคใต้มาหลายสมัยแต่พื้นที่ทางภาคใต้ไม่มีความเปลี่ยนแปลงทางทางการเมืองพัฒนาบ้านเมืองให้โดดเด่นและพื้นที่ยังคงอยู่แบบเดิมไม่ว่าจะถนนหนทางสาธารณูปโภคก็ตาม เปรียบเทียบกับความเป็นอยู่ของประชาชนในภาคอื่นและสมาชิกสภาผู้แทนเองก็ทั้งพื้นที่ไม่ได้มาดูแลเอาใจใส่ต่อประชาชนจึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างประชาชนกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาในอดีต บวกกับมีตัวแทนจากพรรคการเมืองใหม่เข้ามาถึงแม้จะไม่ใช้พรรคการเมืองเดิมที่เป็นที่นิยมชมชอบของประชาชนในพื้นที่ทางภาคใต้มาอย่างยาวนาน แต่ประชาชนพร้อมเปลี่ยนแปลงเพราะต้องการเห็นการเมืองที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาบ้านเมืองอย่างจริงจังจึงเลือกพรรคภูมิใจไทย ปัจจัยที่เลือกก็มาจากการพิจารณาตัวผู้สมัครเป็นอันดับแรก จึงทำให้พรรคภูมิใจไทยเอาชนะการเลือกตั้งซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ บุญศิริ (2563) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การใช้สื่อใหม่ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคอนาคตใหม่ การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญที่ถือเป็นหัวใจของการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนั้นการที่บุคคลที่สมัครรับเลือกตั้งแล้วมีการวางแผนเพื่อกำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักคณนั้นได้รับคะแนนนิยมและนำไปสู่ชัยชนะ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้รับสารได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของบุคคลที่สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนร่วมตัดสินใจว่าใครสมควรเป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารบ้านเมือง กลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งสามารถกระทำได้หลายช่องทางตามยุคสมัยและตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี จากเดิมการหาเสียงโดยเปิดเวทีปราศรัย การเดินเคาะประตูบ้าน การแจกใบปลิว รถโม่บายพร้อมเครื่องขยายเสียง การติดป้ายตามเสาไฟฟ้า จนปัจจุบันพรรคการเมืองไทยใช้สื่อใหม่เป็นเครื่องมือรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับพรรคอนาคตใหม่ที่ใช้สื่อใหม่อย่างเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ อีสตราแกรม และยูทูบ เป็นต้น แต่งานวิจัยชิ้นนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยของ วารุณี ลีเลิศพันธ์ (2560) ศึกษาเรื่อง การสร้างฐานคะแนนเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ทำให้พรรคประชาธิปัตย์สามารถสร้างความนิยมในภาคใต้ มีปัจจัยที่สำคัญ คือ ภาวะผู้นำของนายชวน หลีกภัย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง เป็นหลักสำคัญ และเป็นธงนำในการสร้างฐานเสียง ท่านเป็นแบบอย่างผู้นำที่ดี มีภาพความซื่อสัตย์สุจริต การพูดจานุ่มนวล การบริหารงานโปร่งใส ยึดหลักนิติรัฐ นิติธรรม มีจุดยืนชัดเจน อีกทั้งมีผู้นำรุ่นเก่าของพรรคที่ได้รับ

ความนิยม คนได้มีแนวคิด แนวปฏิบัติ และมีความคิดเห็นทางการเมืองที่ค่อนข้างถึงลูกถึงคน อีกทั้งชอบการเมืองมากดูได้จากการที่มีร้านน้ำชาเป็นสภาภาควิถีการเมือง เป็นต้น การที่คนได้มีความเข้าใจการเมืองลึกซึ้ง เพราะได้รับการซึมซับมาตั้งแต่เด็กจากครอบครัวและการแสดงหนังตะลุงมโนราห์ ถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของคนใต้ รวมทั้งพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคที่คนได้รัก และหวงแหนเสมือนเป็นสมบัติ จนถูกมองว่าเป็นพรรคของคนใต้ เปรียบเหมือนมรดกที่พ่อแม่ก่อนตายจะส่งเสียลูกหลานไว้ว่า “ต้องเลือกพรรคประชาธิปัตย์เท่านั้น” จากประเด็นข้อค้นพบของการวิจัยของพรรคภูมิใจไทยที่เอาชนะพรรคการเดิคือพรรคประชาธิปัตย์ได้สำเร็จในช่วง 2562 ถือว่าข้อค้นพบในครั้งนี้แตกต่างกันเพราะความนิยมชมชอบของประชาชนไม่เป็นดังเดิมอีกต่อไป ประชาชนทั้งในพื้นที่ภาคใต้ทั้งสามจังหวัดที่ศึกษาได้ตัดสินใจที่ไม่เลือกพรรคประชาธิปัตย์แต่หันมาเปิดใจให้กับพรรคภูมิใจไทยแทน แต่ช่วงเวลาการศึกษาวิจัยอาจแตกต่างกันบวกกับความโดดเด่นของผู้สมัครมากกว่าในอดีตจึงทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การศึกษากลยุทธ์การณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยในการเลือกตั้งทั่วไป ปีพุทธศักราช 2554 เปรียบเทียบ ปีพุทธศักราช 2562 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ศักยภาพของผู้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและนโยบายพรรคภูมิใจไทยเป็นกลยุทธ์ที่นำไปสู่การชนะ การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 นั้นพบว่า ปัจจัยที่ทำให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งในพื้นที่ภาคใต้สามจังหวัด จังหวัดพัทลุงเขต 1 จังหวัดสงขลาเขต 7 จังหวัดสตูลเขต 2 นอกจากประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเดิมที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์เนื่องจากไม่มีผลงานที่พัฒนาพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยกลับไปอาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่จึงส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทอดทิ้งและไม่มีนโยบายพัฒนาพื้นที่เลยโดยประชาชนในพื้นที่มีความเป็นอยู่แบบเดิมจึงนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองในมิติใหม่ในทางภาคใต้ และปัจจัยที่สำคัญที่ประชาชนเลือกพรรคภูมิใจไทยเพราะบทบาทของ นางนาที รัฐกิจประการ ถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งหลังจากที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคนแรกที่เป็นประชาชนจังหวัดพัทลุง และหลังจากได้รับการเลือกตั้งในช่วง 2554 ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังในพื้นที่และพัฒนาโครงการนโยบายต่าง ๆ ในพื้นที่จนสร้างการยอมรับให้กับประชาชนในพื้นที่และมีบทบาทในการคัดตัวผู้สมัครลงแข่งขันในเขตต่างของพื้นที่ทางภาคใต้ซึ่งความโดดเด่นของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างแรกที่ ประชาชนให้ความสนใจและเลือกลงคะแนนให้ กลยุทธ์ของพรรคภูมิใจไทยในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาจึงส่งผลให้พรรคภูมิใจไทยชนะการเลือกตั้งช่วงพุทธศักราช 2562

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สมาชิกพรรคการเมืองควรเอาใจใส่ดูแลประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจังตามที่ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้กับประชาชนในช่วงหาเสียงเพื่อสร้างความมั่นใจและมั่นคงของฐานเสียงคะแนนจากประชาชน

1.2 เมื่อเกิดปัญหาที่ขัดกับความต้องการของประชาชนพรรคการเมืองต้องเป็นตัวแทนเจรจากับรัฐบาลแทนประชาชนไม่ทอดทิ้งประชาชน

1.3 พรรคการเมืองควรลงพื้นที่สำรวจความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ถึงความต้องการและความเดือดร้อนต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน

2. ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการเมืองรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษารูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคภูมิใจไทยในการเลือกตั้งทั่วไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กานต์ บุญศิริ. (2563). กลยุทธ์การใช้สื่อใหม่ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคอนาคตใหม่. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชำนาญ จันทร์เรือง. (2553). แนวคิดวัฒนธรรมการเมือง. สืบค้น 3 สิงหาคม 2564, จาก [www.bangkokbiznews.com/ blog/detail/637713](http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637713)
- นิศา ชูโต. (2551). การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: รินโต้.
- พรรคภูมิใจไทย. (2563). นโยบายพรรคภูมิใจไทย. สืบค้น 3 สิงหาคม 2564, จาก <https://prachatai.com/journal/2010/12/32483>
- วารุณี ลีเลิศพันธ์. (2560). การสร้างฐานคะแนนเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้. ดุษฎีนิพนธ์ ปรชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. (2550). แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. (2549). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- สิริพรรณ นกสวน. (2553). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในประเทศไทย : สถานภาพ ความท้าทาย และข้อเสนอแนะ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพงษ์ โสธนะเสถียร. (2555). หลักและทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ระเปียงทอง.

การจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม
บนฐานชุมชนวังน้ำคู้ จังหวัดพิษณุโลก
Activities for Enhancing the Competence of Geography
on The Topic of Environmental Management
on The Community-Based of Wang Nam Khu, Phitsanulok Province

อมรเทพ ชาบาง¹ อัจฉรา ศรีพันธ์²
Amonthep Chabang, Atchara Sriphan

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ ตำบลวังน้ำคู้ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ (2) เพื่อพัฒนา กิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ โดยศึกษาจากผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ และกลุ่มครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 ราย และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิเคราะห์แบบสรุปอุปนัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มี 3 ประเด็นหลัก คือ (1) การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ ตำบลวังน้ำคู้ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก (2) กระบวนการสร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ (3) ผลการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ โดยสามารถสรุปเป็นแนวทางการสร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ได้ คือ “WANG NAM KHU” ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดองค์ความรู้คู่กับการพัฒนาทักษะอย่างยั่งยืน ตลอดจนนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกรักชุมชนวังน้ำคู้ ภายใต้กิจกรรมการเรียนรู้ขบวนการหนูน้อยกุ๊กโลก ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ควบคู่ความสุขบนความสามัคคีที่หลากหลายของผู้เรียนอย่างแท้จริงได้

คำสำคัญ (Keywords): กิจกรรมเสริมศักยภาพ; การจัดการสิ่งแวดล้อม; การเรียนรู้บนฐานชุมชน

Received: 2022-05-02 Revised: 2022-06-19 Accepted: 2022-06-20

¹ หลักสูตรสังคมศึกษามหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Master of Social Studies program in Social Studies on Faculty of Education, Naresuan University.

Corresponding Author e-mail: amonthep.cha@hotmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

The purpose of this research is qualitative research. which has a purpose (1) to study learning resources in Wang Nam Khu community Wang Nam Khu Subdistrict, Mueang District, Phitsanulok Province to be used in organizing activities to enhance the potential of learning geography on environmental management based on Wang Nam Khu community (2) to develop activities to enhance the potential of learning geography on environmental management based on Wang Nam Khu community by studying from people who have knowledge and expertise related to learning resources in Wang Nam Khu community and a group of teachers who have experience in teaching and learning management in schools By interviewing 10 people and using the data to be analyzed according to the inductive summary analysis method. From the research results, it was found that there were 3 main issues: (1) the study of learning resources in Wang Nam Khu community; Wang Nam Khu Subdistrict, Mueang District, Phitsanulok Province (2) The process of creating activities to enhance the potential of learning geography on environmental management based on Wang Nam Khu community (3) Results of activities to enhance the potential of learning geography on environmental management based on Wang Nam Khu community It can be summarized as a guideline for creating activities to enhance the potential of learning geography, which is “WANG NAM KHU” for learners to develop knowledge along with sustainable skills development. as well as lead to the creation of a consciousness of love for the Wang Nam Khu community Under the learning activities of the Save the World that can create a body of knowledge with happiness on diversity.

Keywords: Developing Activities; Environmental Management; Community Based Learning

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ทั่วโลกกำลังเผชิญมักมีสาเหตุมาจากฝีมือมนุษย์ นับตั้งแต่มนุษย์เริ่มรู้จักการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ปัญหาเหล่านั้นเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นทุกปี ส่งผลกระทบด้านต่าง ๆ ทั้งชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์เป็นอย่างมาก ดังนั้น การสร้างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องมีความควรรับกระทำอย่างเร่งด่วน การให้การศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นพื้นฐานที่สามารถสร้างความตระหนักต่อ

การรักและห่วงหาพันสว่นสว่นได้ โดย “การศึกษา” เป็นเครื่องมือหรือกระบวนการเรียนรู้อันสำคัญในการพัฒนาคนให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย ภูมิปัญญา ทักษะ ทักษะ คติคุณธรรม จริยธรรม สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ดำรงอยู่ชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าทั้งในอดีตและปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ม.ป.ป.) แต่เมื่อ “ระบบการศึกษาไทย” ถูกตีกรอบแนวความคิด จนฝังรากลึกจนยากต่อการแก้ไขและพัฒนาต่อยอดทางความคิด การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทักษะในศตวรรษที่ 21 หรือ Active learning จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของผู้เรียนในปัจจุบัน โดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาแห่งเนื้อหาที่ครอบคลุมถึง 5 สาระ ทั้งศาสนา หน้าที่พลเมืองและการดำเนินชีวิต เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ แต่การจัดการเรียนรู้ของวิชาสังคมนั้นยังคงเน้นองค์ความรู้ที่มาจากผู้สอน เน้นการบรรยายเนื้อหาตามหนังสือเป็นหลัก ขาดเทคนิคและวิธีการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือฝึกแก้ปัญหาในห้องเรียน ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพราะเป้าหมายต้องท่องจำทั้งในเนื้อหาวิชาที่หลากหลายสาระ และเนื้อหาสาระบางอย่างก็ไม่สามารถนำไปปรับใช้จริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทผู้สอน ทั้งรูปแบบ เทคนิค และวิธีการเรียนการสอนใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งความคิด ทักษะ และกระบวนการต่าง ๆ ของผู้เรียน (วิภาพรรณ พินลา และคณะ, 2561)

ปัญหาของผู้เรียน ที่พบมากในปัจจุบันล้วนส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ของผู้สอนด้วยเช่นกันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่เกิดจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ส่งผลต่อค่านิยม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ฯลฯ ทำให้เกิดความผิดปกติต่าง ๆ ทางร่างกาย สติปัญญา จึงเป็นปัญหาที่ผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เช่น สมาธิสั้น บกพร่องต่อการเรียนรู้ ทั้งการอ่าน การเขียนและการสื่อสาร เป็นต้น (ชุดิมา มั่นเหมาะ, 2563)

เมื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในข้างต้น ทำให้พบว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษา ที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปี ด้วยข้อจำกัดในด้านการควบคุมร่างกายให้อยู่นิ่งนาน ๆ ซุกซน ขาดความอดทน พละกำลังมาก โดยการเรียนรู้จำกัดต้องใช้ระยะเวลาสั้น ๆ และเน้นการจินตนาการที่เป็นจริง (อชรา เอิบสุขศิริ, 2559) จะต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบเรียนปนเล่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปสู่การเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถม จึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (Active learning) และการเรียนรู้ในรูปแบบหลากหลาย ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project - Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community - Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity - Based Learning) ฯลฯ

ดังนั้น การจัดการกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนวังน้ำคู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบางทราย (หลวงพิณพลราษฎร์ จุเกษกาญจน์) จึงถูกพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยอาศัยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้เป็นฐานการเรียนรู้ ภายใต้ข้อจำกัดที่ถูกกำหนดไว้โดยรอบการเรียนรู้จากหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารภูมิศาสตร์ ฉบับปรับปรุง 2560 เพื่อลดเนื้อหาของรายวิชาที่มีจำนวนมาก ลดบทบาทของผู้สอน เพื่อเสริมสร้างความรู้ของผู้เรียนที่ได้มาจากความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และทักษะทางภูมิศาสตร์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561) เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักการเรียนรู้แบบการเล่น ที่มุ่งเน้นการมองสภาพชุมชนของตนในมิติที่แตกต่างจากมุมมองเดิม เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่ดีขึ้น ผ่านการทำกิจกรรมของผู้เรียนที่บูรณาการศาสตร์วิชาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- 1) เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ ตำบลวังน้ำคู้ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำมาใช้เป็นฐานในการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ได้ศึกษาศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ ตำบลวังน้ำคู้ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำมาใช้เป็นฐานในการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบางทราย (หลวงพิณพลราษฎร์ จู เกษกาญจน์) ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบางทรายฯ รายวิชา สังคมศึกษา 2) นักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอน จำนวน 1 ห้องเรียน
- 3) นักเรียนมีเวลาเหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรม 4) นักเรียนมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. กลุ่มผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ จำนวน 2 คน คัดเลือกจากเป็นกลุ่มที่ส่งเสริมความรู้ในส่วนของแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนวังน้ำคู้
3. กลุ่มบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน คัดเลือกจากการเป็นกลุ่มสนับสนุนความรู้ทางด้านบริบทต่าง ๆ ของชุมชนวังน้ำคู้

4. กลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จำนวน 3 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและตำแหน่งครูผู้สอน เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำกรอบวิจัยเป็นแนวทางในการใช้เครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. แนวทางการบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes)
2. แนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)
3. แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)
4. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
5. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
6. ชุดกิจกรรมขบวนการหนูน้อยกู่โลก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวกับงานวิจัย ได้แก่ บทสัมภาษณ์ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. บันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes) เป็นแบบบันทึกหรือแบบจดบันทึก เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตอยู่ภายนอก เพื่อสังเกตพฤติกรรม เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วน

4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและความรู้กับกลุ่มเป้าหมาย ขณะเดียวกันจะซักถามและจดบันทึกข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติมอย่างละเอียด

5. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบเจาะลึก เพื่อนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

6. ชุดกิจกรรมขบวนการหนูน้อยกู่โลก เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็น 6 กิจกรรมการเรียนรู้ โดยจะใช้ระยะเวลากิจกรรมละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 6 ชั่วโมง ผู้เรียนจะถูกแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน โดยผู้เรียนจะได้รับสมุดคู่มือในการทำกิจกรรม รวมทั้งผู้เรียนจะเป็นผู้สังเกต สังเกตในแต่ละกิจกรรม และบันทึกคำตอบต่าง ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยจะ

เริ่มต้นด้วยกิจกรรมสำรวจชุมชนวังน้ำคู้ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักลักษณะกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคมของชุมชนวังน้ำคู้ กิจกรรมเตรียมตัวผจญภัย เป็นการเตรียมความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนก่อนออกสำรวจชุมชนในกิจกรรมผจญภัยในชุมชน(1) ซึ่งกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะได้ข้อมูลจากการลงพื้นที่ ผ่านการสังเกต สอบถาม ฯลฯ เพื่อนำมาทำกิจกรรมสิ่งประดิษฐ์โลก ก่อนจะนำมาใช้ในกิจกรรมผจญภัยในชุมชน(2) เป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเริ่มมองเห็นสภาพปัญหาทางสิ่งแวดล้อม ก่อนเข้าสู่กิจกรรมสุดท้าย คือ กิจกรรมหนูน้อยรักษารักษ์ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยการนำปัญหาที่พบเห็น มาหาสาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาได้กระบวนการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ (Geo-literacy)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูลจากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดแบบพรรณนา ซึ่งเป็นแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักพร้อมสนทนาร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ผลการวิจัย (Research Results)

สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้ดังนี้

1. การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ ตำบลวังน้ำคู้ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
โดยผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก คือ ประวัติความเป็นมาของชุมชนวังน้ำคู้ ลักษณะทางกายภาพของชุมชนวังน้ำคู้ ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชนวังน้ำคู้ และลักษณะทางสังคมของชุมชนวังน้ำคู้ ได้ดังนี้

ชุมชนวังน้ำคู้ มีประวัติความเป็นมา ที่สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคม และลักษณะทางเศรษฐกิจโดยมีความเกี่ยวข้องกันอย่างชัดเจน เมื่อได้ศึกษาข้อมูลการรวบรวมบทสัมภาษณ์ เอกสาร และตำราต่าง ๆ ทำให้ทราบว่า ชุมชนวังน้ำคู้ มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นราชธานี และทวีความสำคัญเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยการตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชนนั้นมักจะเลือกตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ของ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งในชุมชนวังน้ำคู้มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐานของประชากรเป็นอย่างมาก เช่น มีแม่น้ำน่านไหลผ่านบริเวณทิศตะวันตกของชุมชน จึงทำให้ชุมชนวังน้ำคู้มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเกษตรกรรมประเภทต่าง ๆ ทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน โดยในสมัยอยุธยาได้กำหนดให้พื้นที่จังหวัดพิษณุโลกในปัจจุบันเป็นหัวเมืองฝ่ายเหนือ ที่การติดต่อสื่อสาร การคมนาคม และขนส่งสินค้าจากอยุธยาไปยังเมืองพิษณุโลกต้องอาศัยเส้นทางการเดินเรือในแม่น้ำน่านเป็นหลัก และมักจะแวะพักตามชุมชนต่าง ๆ เป็นระยะก่อนจะถึงจุดหมายปลายทาง จึงทำให้ชุมชนวังน้ำคู้ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านกลายมาเป็นชุมชนขนาดย่อมๆ มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตของผู้คนในบริเวณนั้น ชุมชนวังน้ำคู้จึงถูกพัฒนาให้มีความสำคัญเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

2. กระบวนการสร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก คือ

2.1 สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา จากการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน และปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา จากการสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาศึกษา พบว่า ในรายวิชาสังคมศึกษา มีระยะเวลาเรียนที่จำกัด เพียง 60 นาที ต่อหนึ่งคาบเรียน และ 2 คาบเรียนต่อสัปดาห์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของรายวิชาที่มีทั้งหมด 5 สาระการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้สอนมักจะใช้วิธีการบรรยายเป็นหลัก เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ราบรื่น และทันเวลาในแต่ละชั่วโมง ส่งผลให้ผู้เรียนมักจะมองวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เน้นการเรียนรู้แบบท่องจำ และบางครั้งจะมีเนื้อหาที่อยู่ไกลตัวของผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนมักจะไม่ค่อยชื่นชอบหรือสนใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา และเนื่องจากผู้สอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก ส่งผลต่อการขาดการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หรือแสวงหาแหล่งเรียนรู้ ที่จะนำมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือในบางโรงเรียนมักจะพบปัญหาเรื่องการขาดแคลนครู ทำให้ต้องมีความรับผิดชอบในการงานสอนหลากหลายวิชาต่อผู้สอน 1 คน และยังพบปัญหาความไม่เชี่ยวชาญ หรือมีความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา

2.2 แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ผู้สอนมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่ต้องเริ่มต้นการเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว และตามความสนใจของผู้เรียน โดยรายวิชาสังคมศึกษา (สาระภูมิศาสตร์) นั้นต้องทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเอง รวมถึงการได้ไปศึกษาแหล่งเรียนรู้จริงจนได้สัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเอง ในประเด็นแนวทางในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ แสดงถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความหลากหลาย เพราะจะทำให้รายวิชาที่มีเนื้อหาเยอะ และเน้นการเรียนรู้แบบท่องจำ จะไม่น่าเบื่ออีกต่อไปสำหรับผู้เรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต้องสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงวัยของผู้เรียน ความเหมาะสม ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน การจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ จึงเป็นการนำเอาหลักการการจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และสัมผัสกับบรรยากาศต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญที่สอดคล้อง และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพ การเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ได้

2.3 องค์ความรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ เกิดจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ทำให้พบว่า การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษานั้น กำหนดให้ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนของตนเอง และเมื่อสำรวจบริบทชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน ทำให้พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 อาศัยอยู่บริเวณชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน จึงคิดจะนำสิ่งที่ผู้เรียนพบเจอในชีวิตประจำวันเข้ามาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ นอกจากนี้การสัมภาษณ์บุคคลที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ชาวบ้าน เจ้าอาวาสวัดบางทราย และหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำคู้ และเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านใหม่ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้

ภาพ 1 สมุดคู่มือกิจกรรมบนฐานการเรียนรู้ของนักเรียน

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์เรียนรู้ยังสถานที่จริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้จริง โดยใช้สถานที่เป็นฐานในการเรียนรู้ (Place-Based Learning) ผ่านกระบวนการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ภายใต้บริบททั่วไปของชุมชนวังน้ำคู้ในด้านลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพชุมชน และการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้านลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ด้วยการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยง และการบูรณาการศาสตร์วิชาอื่น ๆ ให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการ ทักษะ และความสามารถทางภูมิศาสตร์ ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. ผลการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

3.1 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ผลจากการสร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ โดยการปรับใช้การเรียนรู้แบบ Active learning ที่เน้นการพัฒนาการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) ที่แบ่งออกเป็นความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และทักษะทางภูมิศาสตร์กับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน โดยผู้เรียนสามารถหาคำตอบโดยการตั้งคำถามทางภูมิศาสตร์จากการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชนวังน้ำคู้ได้อย่างอิสระ ผ่านการรวบรวมข้อมูลทั้งจากการระดมความคิดของผู้เรียน หรือค้นหาจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ เช่น การสังเกต การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี หรือการใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ นำไปสู่การจัดการข้อมูลที่จะต้องมีตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยอาจจะให้ผู้สอนเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการทำกิจกรรมทั้งการให้คำแนะนำ การอำนวยความสะดวก หรือเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปของผู้เรียน เพื่อให้ข้อมูลของผู้เรียนสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมากจากการตรวจสอบข้อมูล เพื่อหาแนวคิดและทฤษฎีที่พอเป็นไปได้มาช่วยสนับสนุนการคิดและวิเคราะห์แบบองค์รวมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปตอบคำถามที่ตนเองได้ตั้งไว้ได้อย่างถูกต้อง โดยการตอบคำถามของผู้เรียนจะเน้นรูปแบบการบูรณาการกับศาสตร์วิชาอื่น ๆ ที่จะทำให้เกิดความหลากหลายและความน่าสนใจของผลงาน เช่น การปั้นดินน้ำมันหลากสี การวาดภาพระบายสี หรือการนำเสนอผ่านการสัมภาษณ์ ฯลฯ ตามความสนใจและชื่นชอบของผู้เรียนในชั้นเรียน สุดท้ายการสร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ทำให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ที่สามารถเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบธรรมชาติและมนุษย์ได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3.2 ด้านผู้เรียน ผลการวิจัยการสร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในรูปแบบ Active learning ที่เน้นกระบวนการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) ได้ดี ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดความสุข สนุกสนาน กระตือรือร้น ตื่นเต้น การทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเปรียบเสมือนการเรียนรู้แบบเล่น

จากการสังเกตผู้เรียนตลอดการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่าง การทำกิจกรรมในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยพบว่า จากพื้นฐานของวิชาสังคมนั้น เป็นวิชาที่เน้นเนื้อหา ความรู้ต่าง ๆ มากจนบางครั้งส่งผลทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีอาการเบื่อหน่าย ไม่ สนใจ ง่วงนอน หรือไม่ให้ความร่วมมือต่อการจัดการเรียนรู้ และมักจะพูดว่าวิชานี้เป็นวิชาที่ยาก เมื่อ ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้กับผู้เรียน ส่งผลทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนเกิดอิสระทางการเรียนรู้ ที่อยู่ ภายใต้อารมณ์ความรู้สึกนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแบบไร้ขีดจำกัด เกิดความผ่อนคลาย ทางการเรียนรู้ เกิดรอยยิ้มเสียงหัวเราะ และเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้แต่ละครั้ง โดย กิจกรรมการเรียนรู้จะเริ่มต้นจากเรื่องง่าย ๆ ใกล้ตัว ไปสู่เรื่องยาก ๆ ซับซ้อนและไกลตัวของผู้เรียน โดยการใช้ข้อมูล ประสบการณ์จากสิ่งที่ผู้เรียนสัมผัสหรือพบเห็นในชุมชนของตนเองเป็นฐานในการ เรียนรู้ ผู้เรียนจึงเกิดความกระตือรือร้นกับการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น พยายามนำเสนอข้อมูลใหม่ ๆ มา แลกเปลี่ยนกันเพื่อน ๆ เสมอ ทำให้ได้องค์ความรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องดีที่ทำให้ผู้สอน มองเห็นศักยภาพต่าง ๆ ของผู้เรียนชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมถึงส่งผลทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานต่อการ ทำกิจกรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ พัฒนาการของผู้เรียนที่ตรงกับสิ่งที่ผู้สอนตั้งเป้าหมายไว้ เช่น ความกล้า แสดงออก มีความกล้านำเสนอประเด็นใหม่ มีความกล้าที่จะนำสิ่งที่ตนเองรู้จักนำเสนอให้ผู้สอนและ เพื่อน ๆ ได้รับฟัง หรือแม้กระทั่งการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ผู้เรียนก็ สามารถทำได้เป็นอย่างดี ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนและถาวรของความรู้สู่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกรักต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนวังน้ำคู้ สำหรับผู้เรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ได้

3.3 ด้านผู้สอน ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การ จัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ จากการสังเกตผู้สอน พบว่า บทบาทของผู้สอนถือว่า มี ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยอาศัยเทคนิคและ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้สร้างสรรค์ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นมา เพื่อให้ผู้เรียนได้ เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ตามช่วงวัยของผู้เรียน ทั้งนี้ผู้ยังต้องมีทัศนคติที่ดี มีจิตวิญญาณ ความเป็นครู เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และความสามารถต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งในการ จัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ภายใต้อุดมการณ์ “ขบวนการหนูน้อยกุ๊กโลก” ผู้สอนทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก

สะดวก และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการเสริมแรงรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นต่อการทำกิจกรรมของผู้เรียน โดยผลลัพธ์ที่เกิดกับตัวของผู้เรียน ตั้งแต่ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และขั้นสรุปผลกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีการบูรณาการให้เข้ากับรายวิชาอื่น ๆ ด้วย ทั้ง วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาศิลปะ ฯลฯ ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้อย่างรอบด้าน และสามารถสรุปองค์ความรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดจนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งที่ผู้เรียนชื่นชอบหรือไม่ชอบได้อย่างอิสระ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของรายวิชาสังคมศึกษาได้

3.4 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เกิดจากการถ่ายทอดความรู้ที่มีคุณค่าต่อการจัดการเรียนรู้ที่เกิดกับกับผู้สอนและผู้เรียน กล่าวคือ สื่อเป็นตัวการสำคัญที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจ เป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพสามารถแบ่งเบาภาระของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เรียนรู้ต่าง ๆ ได้ ทั้งยังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ให้สามารถเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น

ผลจากการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์บนฐานชุมชนวังน้ำคู้ พบว่า การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ สมุดคู่มือกิจกรรม ขบวนการหนูน้อยกู้โลก ชุดกิจกรรมขบวนการหนูน้อยกู้โลก ที่มีการปรับใช้กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) เข้ามาเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความองค์ความรู้ของผู้เรียน เริ่มต้นจากการตั้งคำถาม และค้นหาคำตอบของคำถามที่นำมาอธิบายได้อย่างมีเหตุผล โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้เป็นฐานขององค์ความรู้ รวมถึงบรรยากาศที่แตกต่างจากเดิม เรียนรู้จากสื่อที่มีความเหมาะสมเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ ที่สามารถสร้างความมั่นใจด้วยตนเองได้อย่างมีศักยภาพ สามารถบูรณาการความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ส่งเสริมการทำงานกันระหว่างผู้เรียนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงอย่างอิสระ และได้สัมผัสกับบรรยากาศที่แตกต่างจากห้องเรียนเดิม และทำให้เกิดความหวงแหนเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายในชุมชนของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวังน้ำคู้ ตำบลวังน้ำคู้ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก นำไปสู่การสร้างกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ภายใต้ชื่อ “ชุดกิจกรรมขบวนการหนูน้อยกู้โลก” ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้โดยใช้

สถานที่เป็นฐาน (Place Based Learning) ของ Melville (2006) และ Thoughtful Learning (2017) ที่เป็นการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ภายใต้กระบวนการจัดการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) ซึ่งเป็นกระบวนการเพิ่มความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และทักษะทางภูมิศาสตร์ให้กับผู้เรียน กนก จันทรา (2561) การรู้เรื่องภูมิศาสตร์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เป็นเพียงการศึกษาเพื่อว่า สิ่งนั้นอยู่ตรงไหน หรือแค่ว่าประเทศนั้นตั้งอยู่ที่ใด ซึ่งคำถามพวกนั้นตั้งเป็นเพียงขั้นตอนแรกของการทำความเข้าใจภูมิศาสตร์ Pennsylvania Department of Education (2002) ได้อธิบายมาตรฐานทางวิชาการของภูมิศาสตร์ (Academic Standard for Geography) ไว้ว่า ในการศึกษาภูมิศาสตร์นั้น เป็นการศึกษาเพื่อตอบคำถามในประเด็นที่สำคัญ 3 คำถามหลัก คือ สิ่งนั้นอยู่ที่ไหน ทำไมถึงอยู่ที่นั่น และมีผลกระทบต่อบริเวณดังกล่าวอย่างไร เพื่อเชื่อมโยงกับระบบธรรมชาติและมนุษย์ ผ่านการสร้างความเข้าใจ และการให้เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายลักษณะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมศักยภาพของผู้เรียนที่เน้นการเรียนรู้ผ่านสถานที่จริงหรือแหล่งเรียนรู้ในที่ไม่ได้จำกัดอยู่ภายในห้องเรียนตามแนวคิดที่กล่าวข้างต้น จะสามารถส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวของผู้เรียนผ่านประสบการณ์ตรง ทั้งยังเป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ยั่งยืนด้วย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวคิดของ กนก จันทรา (2561) ที่ได้ถอดบทเรียนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ในชั้นเรียนที่เสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ผ่านแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) เป็นสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจระบบธรรมชาติและระบบมนุษย์ผ่านการตั้งคำถามและการให้เหตุผลที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายเชื่อมโยงระหว่างระบบธรรมชาติและระบบมนุษย์ อย่างกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และประชากร ผ่านประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ สิ่งนั้นอยู่ที่ไหน ทำไมถึงอยู่ที่นั่น และมีผลกระทบต่อบริเวณดังกล่าวอย่างไร เพื่อสร้างทักษะการคิดตั้งคำถาม สืบค้นและรวบรวมข้อมูล จัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การสรุปเพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้ โดยกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผลภายใต้การคิดอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning หรือ PBL) ที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการกำหนดปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา ศึกษาค้นคว้าข้อมูล เกิดการสังเคราะห์ สามารถนำมาสรุปและนำเสนอผลงานได้ (อาภาณ ใจเที่ยง, 2553) จึงพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ได้โดยการกำหนดรูปกิจกรรมทั้งหมด 6 กิจกรรม ซึ่งจะเริ่มต้นด้วยกิจกรรมสำรวจชุมชนวังน้ำคู้ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักลักษณะกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคมของชุมชนวังน้ำคู้ กิจกรรมเตรียมตัวผจญภัยเป็นการเตรียมความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนก่อนออกสำรวจชุมชนในกิจกรรมผจญภัยในชุมชน(1) ซึ่ง

กิจกรรมนี้ผู้เรียนจะได้ข้อมูลจากการลงพื้นที่ ผ่านการสังเกต สอบถาม ฯลฯ เพื่อนำมาทำกิจกรรม สิ่งประดิษฐ์ภูมิปัญญา ก่อนจะนำมาใช้ในกิจกรรมผจญภัยในชุมชน(2) เป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเริ่มมองเห็นสภาพปัญหาทางสิ่งแวดล้อม ก่อนเข้าสู่กิจกรรมสุดท้าย คือ กิจกรรมหนูน้อยรักถิ่น เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยการนำปัญหาที่พบเห็น มาหาสาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาได้ตามกระบวนการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy)

กิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ อาศัยการบูรณาการกับรายวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ McKinny (2008 อ้างอิงใน มนตรี ศิริจันทร์ชื่น, 2554, น. 27-28) ที่ได้เสนอตัวอย่างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active learning ได้ดี อย่างการเรียนรู้แบบใช้เกม (Games) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ซึ่งสามารถใช้ได้ตั้งแต่การนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนการจัดการการเรียนรู้และการขั้นสรุปและการจัดการการเรียนรู้ โดยการนำเกมมาใช้นั้นจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความสนุกสนาน และความเข้าใจให้เกิดการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะมีช่วงอายุระหว่าง 8-9 ปี มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับประเด็นที่ว่า เป็นช่วงวัยที่มีข้อจำกัดต่อการควบคุมร่างกายให้อยู่นิ่งนาน ๆ ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรเน้นเป็นเวลาสั้น ๆ สลับกับการพัก เน้นการเล่นเป็นทีม เพื่อให้เกิดการแข่งขัน และควรสอดแทรกทัศนคติ เหตุผล กำลังใจที่ดีเป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จิตวิทยาสำหรับครู (2559) ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ แล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งเกม การสำรวจผจญภัย หรือรูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่ได้จำกัดอยู่ภายในห้องเรียนนั้น จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และเป็นการเรียนรู้ที่ทรงคุณค่าสำหรับผู้เรียน อาศัยการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่จริง โดยแนวคิดของ อัจฉรา ศรีพันธ์ (2561) ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้บนฐานชุมชน (Community-based Learning) ที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติ รวมถึงคุณธรรมจริยธรรม โดยมีความเชื่อว่า ผู้เรียนต้องเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนทั้งความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกให้เกิดการรักและเห็นคุณค่าของท้องถิ่น เพื่อสร้างความหวงแหนต่อแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับการเรียนรู้ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา และทักษะชีวิต เพื่อนำไปสู่การจุดประกายความคิดให้ผู้เรียนได้อยากรู้ อยากสร้างจินตนาการ นำไปสู่การปฏิบัติในเรื่องที่ไกลตัวออกไปสู่ความรู้ตามหลักสากล เมื่อผสมผสานแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ผู้เรียนจะเริ่มเรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชุมชนภายใต้ฐานชุมชนชุมชนวังน้ำคู้ในด้านลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพชุมชน และการจัดการ

สิ่งแวดล้อมในชุมชนด้านลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ด้วยการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง และการบูรณาการศาสตร์วิชาอื่น ๆ ให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการ ทักษะ และความสามารถทาง ภูมิศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการทำกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐาน ชุมชนวังน้ำคู้ ใน “ชุดกิจกรรมขบวนการหนูน้อยกู้โลก” ทำให้เกิดเป็นการพัฒนากิจกรรมเสริม ศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ของผู้เรียนภายใต้ WANG NAM KHU Model มีองค์ประกอบ ดังนี้

W = Wh-question เป็นการเปิดกว้างทางความคิดเพื่อให้ผู้เรียนได้แนวทางการตั้งคำถาม ปลายเปิด

A = Attitude เป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึกรักชุมชนของ ตนเอง

N = Envision การอาศัยจินตนาการของผู้เรียนเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนให้มั่นคงและ ยั่งยืน

G = Geo-literacy กระบวนการรู้เรื่องภูมิศาสตร์ เป็นการฝึกทักษะการคิดตั้งคำถาม สืบค้นและรวบรวมข้อมูล จัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การสรุปเพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้

N = Environment การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้

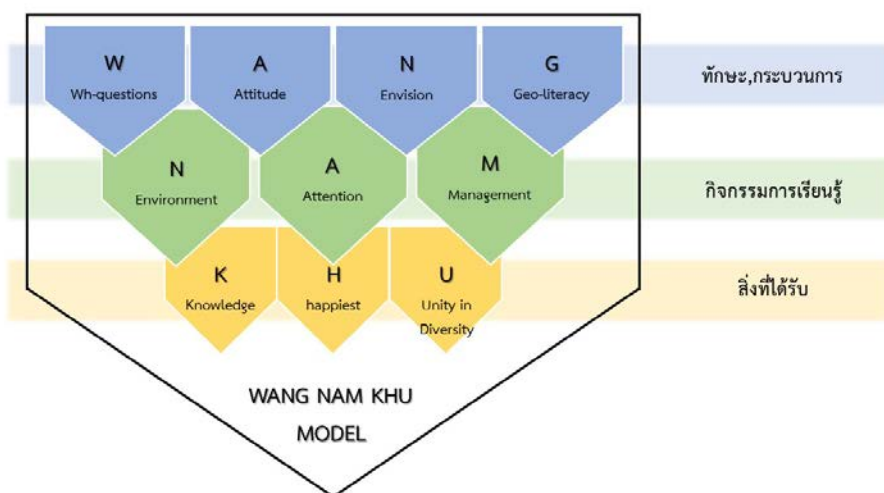
A = Attention การการสร้างความสนใจ โดยการใช้ “ชุดกิจกรรมขบวนการหนูน้อยกู้ โลก” กับผู้เรียน

M = Management การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้

K = Knowledge องค์ความรู้ที่เกิดจากการทำกิจกรรมใน “ชุดกิจกรรมขบวนการหนูน้อย กู้โลก”

H = Happiness การเรียนรู้คู่ความสุข การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ลดการกดดันของ ผู้เรียน ให้เกิดเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของตนเอง

U = Unity in Diversity การสร้างความเป็นหนึ่งโดยอาศัยเข้าใจซึ่งกันและกันของผู้เรียน เพื่อทำให้เกิดความสามัคคีในความหลากหลาย

ภาพที่ 2 แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ WANG NAM KHU

ที่มา : (อมรเทพ ขาบาง, ปี พ.ศ.2565)

การจัดการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ภายใต้แนวคิด **WANG NAM KHU MODEL** ทำให้พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ส่งผลผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างอิสระจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน ผ่านการฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะและกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย พร้อมกับการสร้างความกระตือรือร้นที่ส่งผลให้เกิดความสนุกสนาน ความสุข รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะคู่การเรียนรู้ โดยบทบาทของครูผู้สอนเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้นต่อการเรียนรู้ โดยผู้สอนนั้นจะเป็นผู้ควบคุม ดูแล และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เสริมสร้างสิ่งที่บกพร่องให้ผู้เรียนรู้สึกเติมเต็มมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ตลอดจนการทำให้เกิดความสำเร็จของการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจากการลงมือปฏิบัติจริง

การจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ต้องเสริมสร้างความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน และเสริมสร้างการเรียนรู้ให้เกิดความสำเร็จบนความหลากหลายและความสุข เพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ที่เหมาะสมสำหรับช่วงวัยของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์แบบ

ดังนั้น **WANG NAM KHU MODEL** จึงเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้เกิดกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพทางการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ต่อผู้เรียน โดยการเน้นผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้คู่กับการพัฒนาทักษะอย่างยั่งยืน ตลอดจนนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่เกี่ยวกับบริบทของชุมชนวังน้ำคู้ภายใต้การเรียนรู้จาก

ชุดกิจกรรมขบวนการหนูน้อยกุโลก ที่จะสร้างองค์ความรู้คู่ความสุขบนความสามัคคีที่หลากหลายของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะ กิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ โดยผู้วิจัยสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรปรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ให้เกิดความหลากหลาย โดยอาศัยการบูรณาการกับศาสตร์วิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงแต่สามารถประเมินผลการเรียนรู้หลายด้านได้ ทั้งยังส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรจัดให้มีการศึกษาโดยใช้ฐานการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริงในชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศที่แตกต่างจากในห้องเรียน เพิ่มพูนความสามารถ ทักษะ และกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ มากกว่าการเรียนรู้ที่ถูกจำกัดจากผู้สอนหรือในห้องเรียน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่แฝงไปด้วยความสนุกสนานภายใต้การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

1.3 ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการหาความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ซึ่งเริ่มตั้งแต่การฝึกทักษะการคิดตั้งคำถาม สืบค้นและรวบรวมข้อมูล จัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การสรุปเพื่อตอบคำถามที่ตั้ง โดยอาศัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจากเรื่องง่ายไปถึงเรื่องยากและซับซ้อน ดังนั้นผู้สอนจึงมีส่วนสำคัญที่จะดำเนินการทำกิจกรรมได้อย่างราบรื่น โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความรู้ และความเข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจนมากขึ้น และสามารถให้ความรู้ คำแนะนำ การช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างทำกิจกรรมได้

1.4 ควรสร้างความเข้าใจต่อลักษณะและพฤติกรรมเรียนรู้ต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้เกิดสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมสำหรับผู้เรียนช่วงชั้นนั้น ๆ โดยผู้สอนต้องทำหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ยังมีความรู้ ความสามารถแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นมิตรกับผู้สอน และสามารถแสดงศักยภาพของตนเองออกมาได้อย่างสมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนา รูปแบบการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดความหลากหลาย สำหรับความแตกต่างของผู้เรียนในชั้นเรียน เช่น การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมี วิจารณญาณ เพื่อตอบสนองต่อสมรรถที่ผู้เรียนพึงในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรมีการวางแผนหรือเตรียมการเป็นอย่างดี ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นระหว่างการ จัด กิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากความแตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดปัญหาที่ แตกต่างกันได้ในแต่ละครั้ง

2.3 ควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นในบริบทที่แตกต่างกันในพื้นที่ ไกลเคียง ให้ละเอียดมากขึ้น

2.4 ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การ จัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานชุมชนวังน้ำคู้ โดยใช้ข้อมูลเชิงลึกจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ หรือการ สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยข้อมูลเหล่านั้นมาสร้างและพัฒนา รูปแบบกิจกรรมให้มีความ หลากหลายมากขึ้น เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างระบบธรรมชาติและระบบมนุษย์ให้เกิดความ ชัดเจนต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2.5 ควรมีการวิจัยพฤติกรรมของผู้เรียนที่กำหนดเนกกลุ่มเป้าหมายหลักในการเก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการสร้างกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ตอบสนองต่อการเรียนรู้กระบวนต่าง ๆ เพื่อเสริมศักยภาพต่าง ๆ ของผู้เรียนอย่างแท้จริงและยั่งยืน ได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนก จันทรา. (2561). การรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ถอดบทเรียนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ (GEO-LITERACY). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชุตินา มั่นเหมาะ. (2563). การจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เมืองเก่าพิจิตรบน ฐานชุมชน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรางคณา หอยศรีจันทร์, วลัย อิศรางกูล ณ อยุธยา, ดรณิ จำปาทอง. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและ เจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2565, จาก file:///C:/Users/VivoBook/Downloads/2321-4614-1-SM%20(1).pdf.
- วิภาพรรณ พินลา และคณะ. (2561). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (ม.ป.ป.). ความหมาย ความมุ่งหมาย และความสำคัญของการศึกษา.

สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก

<http://oservice.skru.ac.th/ebookft/428/Chapter%201.pdf>.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). คู่มือการใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระ
ภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2561) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อัจฉรา ศรีพันธ์. (2561). การจัดการศึกษาบนฐานชีวิตและการจัดการศึกษาบนฐานชุมชน.

กรุงเทพฯ: แด เน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

อชรา เอิบสุขสิริ. (2559). จิตวิทยาสำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Melaville, A., Berg, A. C., and Blank, Martin J.. (2006). *Community-Based Learning:
Engaging students for success and citizenship*. Washington DC: Coalition for
Community School.

Thoughtful Learning. (2017). *What are life skills?*. Retrieved July 22, 2019, from:

<https://k12.thoughtfullearning.com/FAQ/what-are-life-skills>.

การศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าว
พื้นที่ทามของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

A Comparative Study of the Cost-Effectiveness of Changing Rice
Production Technology in the Time Zone of Farmers
in Sisaket Province

ชุตินา เมฆวัน¹

Chutima Mekwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทาม แบบดั้งเดิม และแบบใหม่(คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ มีตัวแปรต้นคือการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าว ตัวแปรตามคือความคุ้มค่าในการผลิต เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) มีกลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งปราชญ์ชาวบ้าน, เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรกรที่เป็น Key informant สมาชิกกลุ่มสมาชิกครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และ แบบสนทนากลุ่มแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทามแบบดั้งเดิม และแบบใหม่(คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ นั้นการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่(คุณภาพ) มีความคุ้มค่าในการผลิตมากกว่าการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ)

คำสำคัญ (Keywords): ความคุ้มค่า; การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าว; เกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

The purpose of this research was to According to the rice production using quality technology in the flood plain areas of farmers in Sisaket Province. There is a variable which is the change in rice production technology. The dependent variable is the cost-effectiveness of production. It is a mixed method research. The information

Received: 2022-05-03 Revised: 2022-06-17 Accepted: 2022-06-20

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: ccchutima.mak@gmail.com

was collected from both formal and informal leaders consisted of village philosophers, chiefs of agricultural district, chiefs of agricultural sub-district, key informants from the head of farmer groups, village headmen, group members, and household members. The research instruments consisted of 1) structured interview form and 2) focus group discussion form. The findings revealed as follows: According to the rice production using quality technology in the flood plain areas of the flood plain, they spent lower cost and earned from the quality and more amount of rice. Therefore, the rice production using quality technology was worthier than rice production using traditional technology (regular).

Keyword: The cost-effectiveness; Changing rice production technology; Farmers in Sisaket Province

บทนำ (Introduction)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่สำคัญของประเทศ โดยครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 ปลูกข้าวไว้บริโภคและเพื่อการค้า (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, (2564) ในปี 2562/2563 ทั้งประเทศไทยมีเนื้อที่การปลูกข้าวนาปีทั้งหมด 61,197,134 ไร่ และมีผลผลิต จำนวน 24,064,170 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 445 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ในการปลูกข้าวมากที่สุดของประเทศ คือซึ่งมีพื้นที่ถึง 37,799,154 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 61.77

ปัจจุบันชาวนาในพื้นที่ภาคอีสานประสบปัญหาหลักด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทั้งค่าใช้จ่ายด้านเมล็ดพันธุ์ แรงงาน ปุ๋ยยา ค่าขนส่ง แต่ผลผลิตกลับมีปริมาณเท่าเดิมจากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2563) พบว่าในปี 2563 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ 357 กิโลกรัม ซึ่งต่ำที่สุดหากเทียบกับภาคอื่นๆในประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวนาภาคอีสาน ปัญหาดังกล่าวพบว่ามีสาเหตุมาจากหลายสาเหตุ โดยสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งคือวิธีการผลิตข้าวของชาวนาที่ปัจจุบันมีการผลิตแบบเน้นปริมาณ และความสะดวกรวดเร็วในการผลิตให้ความสำคัญในการผลิตน้อย การผลิตในแบบปกติในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการผลิตแบบรวดเร็วใช้เงินในการผลิต ทั้งค่าไถ ค่าเมล็ดพันธุ์ เพื่อทำนาหว่าน ค่าสารเคมีและปุ๋ยเคมี ค่าขนส่ง ส่วนการขายก็เน้นขายข้าวสด ดังนั้นราคาข้าวจึงกำหนดมาจากนายทุนที่รับซื้อข้าวเป็นหลัก

จังหวัดศรีสะเกษเป็นพื้นที่หนึ่งในประเทศไทยที่มีการผลิตข้าวมาช้านาน และปัจจุบันประสบปัญหาต้นทุนในการผลิตสูงแต่ผลตอบแทนจากต่ำ เช่นเดียวกัน ในปัจจุบันจังหวัดศรีสะเกษมีการผลิตข้าวครอบคลุมทุกอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวิธีการผลิตทั้งแบบนาปี และนาปรัง โดยพื้นที่การผลิตข้าวแบบนาปรังจะเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้เขตชลประทานหรืออยู่ใกล้เขตแม่น้ำ โดยแหล่งน้ำที่สำคัญในจังหวัดศรีสะเกษเช่น แม่น้ำมูล ห้วยสำราญ ห้วยขย่ง วิธีการผลิตข้าวในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิต แต่ยังเป็นเทคโนโลยีแบบดั้งเดิม(ปกติ) คือมีรูปแบบการผลิตที่มุ่งเน้นปริมาณ ไม่มี

การคัดเมล็ดพันธุ์เอง เน้นการซื้อเมล็ดพันธุ์ มีการใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชเพื่อใช้ในการผลิต เน้นการทำนาหว่านไม่มีการตัดข้าวปน จึงส่งต่อความคุ้มค่าในการผลิตอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาดังกล่าวได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงภาคประชาชนในจังหวัดได้มีการหาทางออกร่วมกันจนมีกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มเริ่มเห็นทางออกของปัญหาด้วยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นแบบใหม่(คุณภาพ) ที่มุ่งเน้นการทำนาแบบอินทรีย์ประณีต มีการคัดเมล็ดพันธุ์ ปักดำ ตัดข้าวปน ไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการผลิต แต่ยังเป็นเพียงกลุ่มเกษตรกรเพียงส่วนน้อยเนื่องจากกระบวนการผลิตแบบนี้ต้องใช้ความปราณีตและใส่ใจในการผลิต และกระบวนการปรับเปลี่ยนให้เห็นผลต้องใช้เวลาและกำลังใจในการผลิต ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญ

ตำบลหนองแคเป็นพื้นที่หนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีการรวมกลุ่มในการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ) โดยพบกลุ่มเกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นแบบใหม่(คุณภาพ)เนื่องจากในอดีตเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตสูงและยังได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนราษีไศล ซึ่งเป็นเขื่อนคอนกรีต มีบานประตูระบาย น้ำ 7 บาน กันแม่น้ำมูลที่บ้านห้วย-บ้านดอนงูเหลือม เขื่อนแห่งนี้เริ่มเก็บกักน้ำในปี พ.ศ. 2536 โดยการอนุมัติก่อสร้างของคณะรัฐมนตรีในเดือนพฤษภาคม 2532 ใน รัฐบาลของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2532 ให้ก่อสร้างเขื่อนปิดกั้นแม่น้ำมูลที่บริเวณบ้าน ห้วยอำเภอรามาศไศล จังหวัดศรีสะเกษ เป็นฝายยางเก็บน้ำไม่เกิดตลิ่ง ปัจจุบันมีปริมาณการกักเก็บน้ำปกติ อยู่ที่ 74.46 ล้าน ลูกบาศก์เมตร มีประตูระบายน้ำ 7 บานประตูโดยในเขตพื้นที่อำเภอรามาศไศล พื้นที่ดังกล่าวจึงทำให้เป็นพื้นที่พื้นที่มีแม่น้ำมูลไหลผ่านยาวที่สุดในจังหวัดศรีสะเกษ ส่งผลให้มีพื้นที่ชุ่มน้ำหรือพื้นที่ทามยาวที่สุดในจังหวัด พื้นที่นาทามปัจจุบันจึงมีการปลูกข้าวและทำการเกษตรในพื้นที่

การรวมกลุ่มเพื่อการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นแบบใหม่(คุณภาพ)ในพื้นที่ตำบลหนองแค เป็นเกษตรกรเพียงส่วนน้อยในพื้นที่ โดยกระบวนการผลิตมีความปราณีต ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมเมล็ดพันธุ์ โดยมีการคัดเมล็ดพันธุ์ด้วยมือ ทั้งคัดเมล็ดพันธุ์แบบรวง แบบแคะเมล็ด แบบแช่น้ำเกลือ ขั้นตอนการเตรียมดินเตรียมแปลง ที่มีการวิเคราะห์สภาพดินของตนเอง การปรับปรุงสภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกข้าว การทำปุ๋ยบำรุงดิน ขั้นตอนการปลูกข้าวที่มุ่งเน้นให้เกิดข้าวที่มีคุณภาพตั้งแต่การตกกล้า คัดกล้า ดำนากล้าต้นเดียว ขั้นตอนการดูแลรักษา ที่หมายรวมถึงการตัดข้าวปน การใส่สารบำรุงให้เหมาะสมกับทุกช่วงของการเจริญเติบโตของข้าว จนถึงการเก็บเกี่ยวและจัดเก็บข้าวให้ได้คุณภาพทั้งระยะเวลาเก็บเกี่ยว ขั้นตอนการเก็บเกี่ยว จนถึงการเก็บรักษาข้าวให้มีคุณภาพให้เกิดความคงอยู่ของสารอาหารหรือสารพฤกษเคมีของข้าว จนถึงการแปรรูปและจัดจำหน่าย ซึ่งส่งต่อต่อคุณภาพของข้าว โดยคุณภาพของเมล็ดข้าวแบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือคุณภาพเมล็ดทางกายภาพซึ่งหมายถึงลักษณะรูปร่างและขนาดของเมล็ดที่มองเห็นได้และคุณภาพทางเคมีหมายถึงองค์ประกอบ ทางเคมีที่รวมกัน เป็นเม็ดแบ่งของข้าวที่หุงต้มเพื่อบริโภค (งามชื่น คงเสรี, 2546) นอกจากนี้ยังส่งต่อต่อความคุ้มค่าในการผลิตข้าวตามมา โดยความคุ้มค่าในการผลิตประกอบด้วยการผลิตข้าวจะมีขั้นตอนควบคุมการผลิตที่สำคัญหลายประการ ดังนั้นในกระบวนการ

ผลิตข้าวจะเน้นเรื่องของความสามารถในการควบคุมต้นทุนในการผลิต กระบวนการผลิตโดยมีเป้าหมายที่จะควบคุมให้การผลิตมีคุณภาพที่ดี มีความสม่ำเสมอ สามารถผลิตข้าวให้ได้ตรงตามเป้าหมาย ซึ่งหากทำได้จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและรายได้ในครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรเหล่านั้น

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่หาม แบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตของเกษตรกรอื่น โดยเลือกพื้นที่ที่มีพื้นที่อำเภอราศีไศล พื้นที่ที่มีพื้นที่ที่มีการทำนาหาม (นาในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ) ยาวที่สุดในจังหวัดศรีสะเกษ กระบวนการศึกษามุ่งหวังว่า องค์ความรู้จากการศึกษาจะสามารถนำมาถ่ายทอดและสร้างความตระหนักและเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความสนใจและมีแนวโน้มในการผลิตข้าวที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อตัวเกษตรกรรุ่นใหม่ในอนาคต อีกทั้งยังส่งผลดีต่อผู้บริโภคที่มีข้าวคุณภาพบริโภคในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่หาม แบบดั้งเดิม(ปกติ)และแบบใหม่(คุณภาพ) ของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research)

โดยใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับผู้ปฏิบัติการประเด็นต้นทุนในการผลิตข้าวรายครัวเรือน ทั้ง 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ อื่นๆ 3) ค่าเครื่องจักร เครื่องยนต์ และปริมาณการผลิตข้าวและผลตอบแทนจากผลผลิตข้าว ในพื้นที่อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) กับผู้ปฏิบัติการ ประเด็นการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณและรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าวและคุณภาพของข้าว ในพื้นที่อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย และสนทนากลุ่ม(Focused Group Discussion)ใช้กับกลุ่มผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้อง และผู้ปฏิบัติการ ประเด็นคำถามต้นทุนในการผลิตข้าว กับความคุ้มค่าในการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณและและรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าวและคุณภาพของข้าวของเกษตรกรในพื้นที่

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้รู้ อันประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้าน, เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร รวมจำนวน 10 คน
2. ผู้ปฏิบัติการ อันประกอบด้วย เกษตรกรในพื้นที่วิจัยที่ประกอบอาชีพทำนาที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปและมีประสบการณ์การทำนาในพื้นที่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป รวมทั้งหมดจำนวน 20

ครัวเรือน โดยในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เริ่มจากการค้นหาพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มในการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ)ในพื้นที่ตามจำนวน 1 ตำบล ในอำเภอราศีไศล หลังจากนั้นคัดเลือกเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนาที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปและมีประสบการณ์การทำนาในพื้นที่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และมีการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ)และแบบดั้งเดิม(ปกติ) รวมทั้งหมด 20 ครัวเรือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

เกษตรกรที่เป็น Key informant ที่มีการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ)ในพื้นที่ตามอำเภอราศีไศล และเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ)ในพื้นที่ตาม จำนวน 10 ครัวเรือน

เกษตรกรอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มและอาศัยอยู่ในตำบลเดียวกันและมีการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม(ปกติ) ที่อยู่ในพื้นที่ตามอำเภอราศีไศล จำนวน 10 ครัวเรือน

3. ผู้เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกลุ่ม สมาชิกชุมชน 2 พื้นที่ จำนวน 10 คน

2.เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือหลักในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1.1 แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) ประเด็นการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณและรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าวและคุณภาพของข้าว ในพื้นที่อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้ปฏิบัติการ

2) การสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ประเด็นคำถามต้นทุนในการผลิตข้าว กับความคุ้มค่าในการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณและและรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าวและคุณภาพของข้าวของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติการ และผู้เกี่ยวข้อง

3) แบบสอบถาม ประเด็นต้นทุนในการผลิตข้าวรายครัวเรือน ทั้ง 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ อื่นๆ 3) ค่าเครื่องจักร เครื่องยนต์ และปริมาณการผลิตข้าวและผลตอบแทนจากผลผลิตข้าว ในพื้นที่อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้ปฏิบัติการ

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยการให้ที่ปรึกษาโครงการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมและสอดคล้องของเนื้อหา แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่อื่น ซึ่งมีความใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย แต่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายก่อนนำมาสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

การรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ จากหน่วยราชการ สถาบันการศึกษา เอกชน ประเพณีหนังสือ ตำรา รายงานการประชุม งานวิจัย ปรินต์ นิตยสาร นิตยสาร การศึกษาค้นคว้าอิสระ อินเทอร์เน็ต และวีดิทัศน์

ช่วงที่ 2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1) ประชุมเตรียมการและวางแผนการดำเนินการวิจัย และสร้างเครื่องมือการวิจัย (แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม)

2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต้นทุนในการผลิตข้าว ทั้ง 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ 3) ค่าเครื่องจักร เครื่องยนต์ โดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ และสอบถาม

3) ดำเนินการสรุปวิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทาม แบบดั้งเดิม(ปกติ)และแบบใหม่ (คุณภาพ) โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม

ช่วงที่ 3 สรุปและประเมินผล

1) สรุปวิเคราะห์ผลการวิจัย

2) รายงานผลการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การสรุปวิเคราะห์ผลการวิจัยและประเมินผลการวิจัย โดยใช้การการจัดกระทำข้อมูลและการสรุปวิเคราะห์ประเมินผลของข้อมูลนั้นผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากภาคสนามมาจัดกระทำดังต่อไปนี้

1) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียด พร้อมจัดระบบหมวดหมู่ ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้

2) นำข้อมูลจากภาคสนามที่ มาจัดแยกแยะประเภท จัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย

3) ข้อมูลเชิงคุณภาพนำที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากการ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ร่วมกันกับที่มิจัยรวมถึงการตรวจสอบและเติมเต็มข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องอื่นๆในพื้นที่ผ่านเวทีการคืนข้อมูลผลการศึกษาวิจัย รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยการตรวจสอบแหล่งของข้อมูล จาก **ทั้งแหล่งเวลา, แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล**และนำเสนอข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมแสดงตาราง ภาพถ่าย ประกอบคำอธิบาย

4) ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยแล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาคุณค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทาม แบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทามมีผลต่อความคุ้มค่าที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะ การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวแบบดั้งเดิมหรือแบบปกติกับการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ) โดยการวิจัยสามารถคัดเลือกพื้นที่ในการศึกษาคือ ตำบลหนองแค อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ พื้นที่การผลิตข้าวแบบนาทามโดยพื้นที่ตำบลหนองแคอำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพดินประกอบไปด้วย ดินเหนียว ดินร่วน ดินทราย และมีศักยภาพในเรื่องของทรัพยากรน้ำจึงทำให้เกษตรกรสามารถผลิตข้าวนาปรังได้มากกว่า 1 ครั้งต่อปี เนื่องจากมีพื้นที่ที่ติดกับแม่น้ำมูล ซึ่งถือเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ที่ นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับเขื่อนราษีไศล โดยประชากรตำบลหนองแค ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา คิดเป็นร้อยละ 90 ซึ่งพันธุ์ข้าวหลักที่เพาะปลูกประกอบด้วยพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 และข้าวหอมมะลิ 115 นอกจากนั้นยังมีเกษตรกรในพื้นที่มีการปลูกข้าวสายพันธุ์พื้นบ้านในพื้นที่ด้วย โดยเฉพาะในพื้นที่โคก หนองนาโมเดล ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นแบบทำการเกษตร ที่เกิดจากคนในชุมชนบางส่วนได้เข้าร่วมกลุ่มกับสมาคมคนทาม และได้สละพื้นที่เพื่อจัดทำแปลงสาธิตโคกหนองนาโมเดล โดยในพื้นที่มีการทดลองปลูกข้าวสายพันธุ์พื้นบ้านถึง 50 สายพันธุ์ และปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) อีกด้วย

ด้านการศึกษาเปรียบเทียบคุณค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทาม แบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) พบความแตกต่างอย่างเด่นชัด ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกที่มีการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ)ในพื้นที่ทามอำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ และเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ)ในพื้นที่ทาม จำนวน 10 ครัวเรือน และ เกษตรกรอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มและอาศัยอยู่ในตำบลเดียวกันและมีการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม(ปกติ) ที่อยู่ในพื้นที่ทามอำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 10 ครัวเรือน โดยสามารถสรุปความ ค่ำค่า ด้านต้นทุนในการผลิต ที่ประกอบไปด้วย 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ อื่นๆ 3) ค่าเครื่องจักรเครื่องยนต์ กับกับรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณและคุณภาพของข้าว โดยรวบรวมจากรายได้ในการขายผลผลิตโดยตรงเช่นขายเมล็ดข้าวเปลือกสด ขายเป็นเมล็ดพันธุ์ และรายได้จากการใช้ประโยชน์จาก ผลผลิตในแบบอื่นเช่นขายข้าวสาร ขายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถเปรียบเทียบ การผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบคุณภาพ ในพื้นที่ทาม ตำบลหนองแค อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ว่าการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) มีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าแต่รายได้จากคุณภาพและปริมาณของข้าวสูงกว่า ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการ ผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) มีความคุ้มค่าในการผลิตมากกว่าการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม (ปกติ) โดยมี รายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งและพื้นที่ทาม

รายการ	พื้นที่ทาม	
	แบบใหม่ (คุณภาพ)	แบบดั้งเดิม (ปกติ)
จำนวนไร่ใช้ผลิตข้าว		
1-10 ไร่	4	3
11-15 ไร่	3	1
16-20 ไร่	0	2
21-25 ไร่	3	2
26-30 ไร่	0	2
จำนวนครั้งที่ทำนา/ คราวเรือน		
1 ครั้ง	9	5
2 ครั้ง	1	4
3 ครั้ง	0	1
ค่าใช้จ่ายในการผลิต/ปี		
ค่าพันธุ์ข้าว	36,700	800
ค่าไถ/หว่าน/ปัก/หยอด	19,500	41,300
ค่าปุ๋ย	19,000(คอก/พืชสด)	91,590
ค่ายา/กำจัดศัตรูพืช	-	7,600
ค่ารถเกี่ยว	15,400	103,700
ค่าขนส่ง	13,600	12,100
เฉลี่ย/ไร่	1,021.57	1,452.49
รายรับจากการผลิต/ปี		
เก็บไว้บริโภคในครัวเรือน	/	/
ขายข้าวเปลือก	980,000	123,100
แปรรูปขาย/ขายข้าวสาร	230,000	-
ขายพันธุ์ข้าว	146,000	-
เฉลี่ย/ไร่	16,823.53	695.48
กำไร (บาท/ไร่)	15,801.96	-757.01

จากตารางที่ 1 สามารถอธิบายความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่หาม แบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดังนี้

1. ความคุ้มค่าในการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม(ปกติ) จากการศึกษาเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ปลูกข้าว ในพื้นที่ตำบลหนองแค อำเภอรามัน ประกอบด้วย 10 ครัวเรือน โดยตัวแทนครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อายุอยู่ที่ 56-65 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 และครัวเรือนทั้งหมดมีที่นาเป็นกรรมสิทธิ์ของครอบครัวและส่วนใหญ่มีที่นาจำนวน 5 - 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30 นอกจากนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 50 มีการทำนา ปีละ 1 ครั้ง โดยพันธุ์ข้าวที่ใช้ในการผลิต ในนาปีส่วนใหญ่คือพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 ถึงร้อยละ 70 เช่นเดียวกับนาปรังที่ร้อยละ 50 ใช้พันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 ด้านค่าใช้จ่ายในการผลิตข้าวพบว่ารายจ่ายจากการทำนา ต่อ 1 ครั้งใน 1 ปีพบว่าค่าใช้จ่าย โดยเฉลี่ยของครัวเรือนทั้ง 10 ครัวเรือน ต่อไร่ คือ 1,452.49 บาท และหากเปรียบเทียบกับรายรับและ การใช้ประโยชน์ของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนมีการเก็บข้าวไว้บริโภคในครัวเรือนและแบ่งส่วนที่เหลือจาก การเก็บไว้บริโภค จำหน่ายเป็นข้าวเปลือกเพียงอย่างเดียว จึงทำให้มีรายรับเฉลี่ยต่อไร่เพียง 695.48 บาท ส่งผลให้รายรับต่ำกว่ารายจ่ายถึง 757.01 บาทต่อไร่

2. ความคุ้มค่าในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) ทำการศึกษาเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ผลิตข้าวแบบคุณภาพในพื้นที่ ประกอบด้วย 10 ครัวเรือน โดยตัวแทนครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 30 อายุอยู่ที่ 46-55 ปี และ 56-65 มีพื้นที่การทำนาส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40 และส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 90 ทำนา 1 ครั้งต่อปี มีเพียง 1 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 10 ที่ทำนา 2 ครั้งต่อปี โดยพันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกมากที่สุดคือพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 ส่วนนาปรังมีเพียง 1 ครัวเรือนที่ทำนาปรังโดยปลูกข้าว หลากหลายสายพันธุ์ในพื้นที่ ด้านค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการผลิตข้าวพบว่าต้นทุนในการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) จำนวน 10 ครอบครัวยุ มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่ำกว่ารายรับและ การใช้ประโยชน์ในการผลิตต่อไร่คือ รายรับเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 16,823.53 บาทต่อไร่ ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่คือ 1,021.57 บาทต่อไร่ ซึ่งมี ผลต่างเฉลี่ยต่อไร่จำนวน 15,801.96 บาท

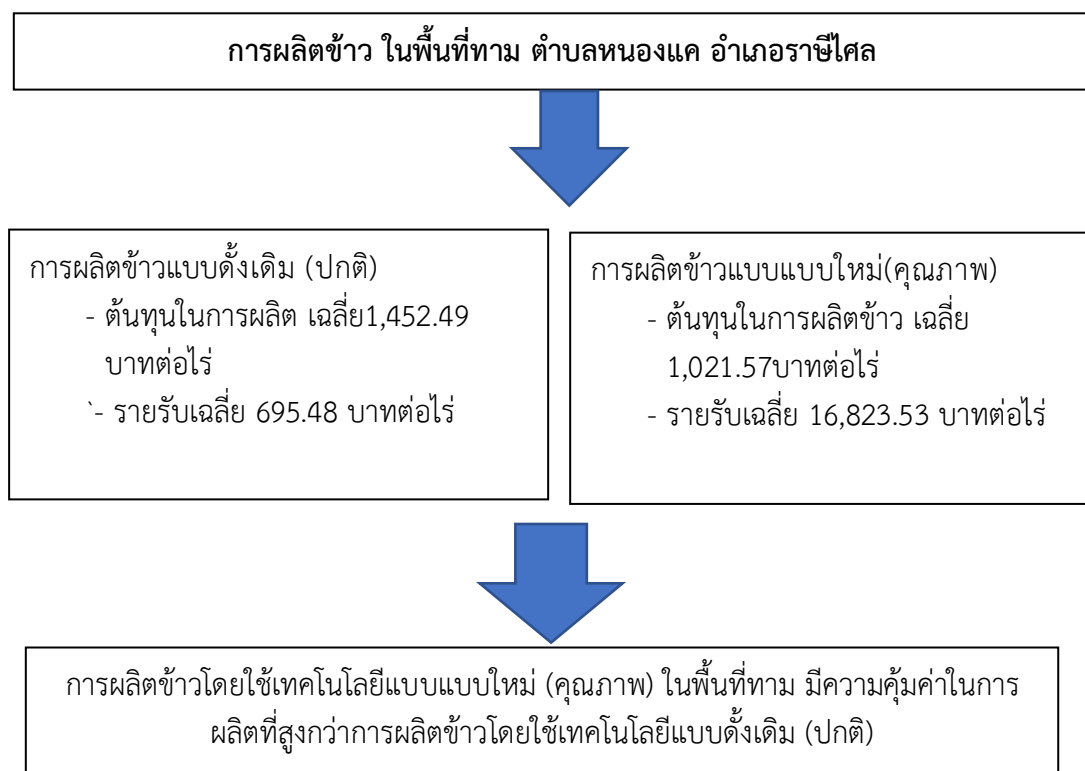
ข้อมูลในตารางข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นว่าหากเปรียบเทียบ รายรับและรายจ่ายแต่ละครัวเรือนของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองแค อำเภอรามัน ที่ผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบ ดั้งเดิม (ปกติ) และผลิตข้าวใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) จะพบได้ว่า การผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่ำกว่าการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ) และการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) มีรายรับจากการผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม (ปกติ) เนื่องด้วยการผลิตข้าว แบบใหม่ (คุณภาพ) สามารถผลิตข้าวได้ปริมาณที่มากกว่าและมีคุณภาพมากกว่า จึงสามารถขาย ผลผลิตทั้งแบบโดยตรง (ขายเมล็ดข้าวสด ขายเมล็ดพันธุ์) และการใช้ประโยชน์จากผลผลิตในแบบอื่น (ขายข้าวสาร ขายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว) จึงส่งผลต่อความคุ้มค่าที่มากกว่า

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทาม มีความคุ้มค่าในการผลิตที่สูงกว่าการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ) โดยจากตารางจะพบว่าเป็นผลมาจากการขายผลผลิตเองโดยการนำข้าวมาสีเป็นข้าวสารหรือนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แล้วขายแทนการขายข้าวเปลือกหรือเพียงอย่างเดียว ซึ่งส่งผลให้มีผลกำไรมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาความคุ้มค่าจากการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทามมีผลต่อความคุ้มค่าที่แตกต่างกัน โดยการผลิตข้าวใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) มีความคุ้มค่ามากกว่าแบบดั้งเดิม(ปกติ) เนื่องด้วยการผลิตข้าว แบบใหม่ (คุณภาพ) มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำกว่าไม่มีค่าปุ๋ยเคมี ค่ายากำจัดศัตรูพืช อีกทั้งยังสามารถผลิตข้าวได้ปริมาณที่มากกว่าและมีคุณภาพมากกว่า โดยคุณภาพในที่นี้หมายถึงปริมาณในการผลิตและคุณภาพของข้าวที่ตรงตามสายพันธุ์ มีการปลอมปนปริมาณน้อย และเป็นการผลิตที่ไร้สารเคมีจึงสามารถขาย ผลผลิตทั้งแบบโดยตรง (ขายเมล็ดข้าวสด ขายเมล็ดพันธุ์) และการใช้ประโยชน์จากผลผลิตในแบบอื่น (ขายข้าวสาร ขายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว) จึงส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำกว่าและกำไรจากผลผลิตที่มากกว่าจึงส่งผลต่อความคุ้มค่าที่มากกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ พิรานันท์ ยาวิชัย และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวพันธุ์ กข15 ของเกษตรกรในเขตหมู่บ้านโป่งศรีนคร ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย พบว่า ต้นทุนในการปลูกข้าวพันธุ์ กข15 ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ต้นทุนค่าวัสดุปัจจัย 10.77 ต้นทุนค่าแรงงานร้อยละ 15.38 และต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตร้อยละ 73.85 และสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวนาปรัง ภูมิศึกษา บ้านฮี หมู่ 3 ตำบลเขาเจริญ อำเภอดงระการพิชผลดี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ มีกำไรสุทธิจากการปลูกข้าวเฉลี่ย 1,092.13 บาทต่อไร่ อัตรากำไรสุทธิต่อต้นทุน 27.22% อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย 21.40% อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) 22.59% เนื่องจากเกษตรกรมีต้นทุนในส่วนของการใช้จ่ายในการผลิตที่สูง ส่งผลให้กำไรสุทธิจากการปลูกข้าวเฉลี่ยต่ำจึงส่งผลให้อัตราผลตอบแทนแสดงอยู่ในอัตราที่ต่ำเช่นกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. นักวิจัยที่ทำการวิจัยต่อยอดควรศึกษารายละเอียดของวิธีการขั้นตอนการผลิตข้าวแบบใหม่(คุณภาพ) เพื่อนำผลการวิจัยไปถ่ายทอดกับเกษตรกรกลุ่มอื่นๆและนำข้อมูลเผยแพร่แก่หน่วยงานในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์ และคณะ. (2560). ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวนาปรัง กรณีศึกษาบ้านฮีหมู่ 3 ตำบลคาเจริญ อำเภอดงเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 2 “การวิจัย 4.0 เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”: 1201-1210. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- งามชื่น คงเสรี. (2546). ข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว. (ม.ป.ท.): กรมวิชาการเกษตร.
- สำนักงานสถิติการเกษตร. (2562). ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร. สืบค้น 20 ธันวาคม 2564, จาก <http://www.oae.go.th/economicdata/majorrice59-60.html>.

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). ตารางแสดงรายละเอียดข้าวนาปี ปี2562/2563. สืบค้น 20 มีนาคม 2565, จาก <https://www.oae.go.th/view>
- พิรานันท์ ยาวิชัย และคณะ. (2561). ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวพันธุ์ กข15 ของเกษตรกรในเขต หมู่บ้านโป่งศรีนคร ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย. วารสารธุรกิจปริทัศน์. 10(1), 7-24.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรปกลาง
และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนา
อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Factors Affecting Tourists' Decisions to Travel to Middle Europe
Countries and Scandinavian Countries During COVID-19 Pandemic:
A Case Study of Thai Tourists Who Living in Bangkok
and Metropolitan Areas

ระพีพรรณ พัยคณพันธ์¹ กัลยา สว่างคง²

Rapeepan Payakkapan, Kanlaya Sawangkong

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการ “การเดินทางเข้า”
ราชอาณาจักรไทย และศึกษาความแตกต่างในปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ
เดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การ
แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีภูมิลำเนา
อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย
ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ
จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเนื้อหา ซึ่งมี
ค่า Cronbach Alpha อยู่ที่ 0.77 และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าที ค่าเอฟ และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว
ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ
ระหว่าง 26 - 45 ปี สถานภาพโสด โดยมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีระดับรายได้
เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป 2) การรับรู้ปัจจัยมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักร
ไทย คือ “ด้านค่าใช้จ่าย Test & Go” “ด้านค่าใช้จ่าย RT-PCR” และ “ด้านการลงทะเบียนไทย
แลนด์พาส” ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศลดลง และ 3) ปัจจัยด้าน
ประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และ

Received: 2022-05-05 Revised: 2022-06-03 Accepted: 2022-06-04

¹ บริษัทเดอะฟีนิกซ์ 999 จำกัด The Phoenix 999 Company Limited. Corresponding Author
e-mail: mercedes_hok@yahoo.com

² คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย Tourism Management Faculty of
Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

ประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ (Keywords): การตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว; โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019; มาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย

Abstracts

The purposes of this research are; to study the perception factors of measure to prevent of COVID-19 for arrival the Kingdom of Thailand, these are affected for making decision to travel middle Europe countries and Scandinavia counties during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) and to study the differences of demographics are affected for making decision to travel middle Europe countries and Scandinavia countries whom live in Bangkok and metropolitan provinces during the coronavirus disease 2019 (COVID-19). The sample group are 400 Thai tourists living in Bangkok and metropolitan areas who's ever travel abroad. The research instruments are Online Questionnaires which it had Cronbach's Alpha of 0.77 then tested by descriptive analysis; consist of mean, percentage, standard deviation and inferential analysis; consist of T-Test for comparing between 2 groups, F-test and One-way Anova. The research results showed; 1) The data of demographics samples; mostly they are women for 289 samples or 65.40 percentage, their aged is between 26 – 45 years old for 185 samples or 41.90 percentage, they are single for 212 samples or 48.0 percentage, the level of educations is bachelor degree for 203 samples or 45.90 percentage and the level of monthly income is more than 50,000 Thai Baht for 177 samples or 40.00 percentage. 2) The perception factors of measure to prevent of COVID-19 for arrival the Kingdom of Thailand are; the expenses of Test & Go, RT-PCR service fee and register for Thailand Pass, these factors are not reduced their decision to travel abroad and 3) the differences of demographics are not affected for making difference decision to travel middle Europe countries and Scandinavia counties during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) for Thai tourists whom lives in Bangkok and metropolitan provinces at no statistical significance of 0.05.

Keywords: Tourists Decision-Making, COVID-19; Measure to prevent of COVID-19 for arrival the Kingdom of Thailand

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยสร้างรายได้มูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศ และเป็นรายได้หลักของประเทศไทย ซึ่งรายได้จากภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาจากกลุ่มนักท่องเที่ยว 3 กลุ่ม คือ 1) การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) 2) การท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound Tourism) 3) การท่องเที่ยวขาออก (Outbound Tourism) โดยในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวรวม 3.01 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.37 จากปี พ.ศ. 2561 (ไทยแลนด์พลัส, 2563) ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินจากอุตสาหกรรมบริการไปสู่ธุรกิจด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การก่อสร้างโรงแรม รีสอร์ท หรือที่พัก ภัตตาคารหรือร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมือง จึงก่อให้เกิดการลงทุนในภาคธุรกิจต่างๆ และการจ้างงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

อย่างไรก็ดีในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 เกิดวิกฤตการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ หรือโควิด-19 (COVID-19) เป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่แพร่กระจายจากคนสู่คนแพร่ระบาดในหลายประเทศทั่วโลก นับได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดในรอบหลายทศวรรษ เมื่อเทียบกับโรคระบาดอื่นๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลกในช่วงระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 (World Health Organization, 2020) โดยรายงานจากศูนย์ข้อมูล COVID-19 วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 แสดงจำนวนผู้ติดเชื้อรวมทั่วโลกจำนวน 191,712,967 ราย และผู้เสียชีวิตรวมทั่วโลก 4,112,792 คน ซึ่งประเทศไทยมีผู้ป่วยยืนยันสะสมตั้งแต่เริ่มมีวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 426,475 ราย และมีผู้เสียชีวิตสะสม จำนวน 3,408 ราย (ศูนย์ข้อมูล COVID-19, 2564) จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปัญหาทางด้านสุขภาพของประชาชน และส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจทั่วโลก โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นรายได้หลักของประเทศไทย

จากปัญหาดังกล่าวรัฐบาลจึงออกมาตรการต่างๆ เช่น มาตรการ “การเดินทางเข้า” ราชอาณาจักร มาตรการจำกัดจำนวนคนในการรวมกลุ่ม การทำงานที่บ้าน (Work From Home : WFH) การเรียนออนไลน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการลดการแพร่กระจายและการติดเชื้อของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (กองสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง, 2563) ทั้งนี้มาตรการของรัฐบาลได้ส่งผลให้เกิดการหยุดการเดินทาง โดยเฉพาะการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

ดังนั้นภาครัฐบาลได้จัดทำนโยบายการเปิดประเทศโดยมีการทำโครงการนำร่องภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ คือ โครงการนำร่องเปิดประเทศเพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่แรกของไทย โดยอนุญาตให้

นักท่องเที่ยวต่างชาติ และประชาชนชาวไทยที่ได้รับวัคซีนที่รับรองโดยองค์การอนามัยโลก ครบกำหนดตามประเภทวัคซีนอย่างน้อย 14 วัน และมีเอกสารรับรองการได้รับวัคซีน (Vaccine Certificate) อย่างถูกต้องครบถ้วนแล้วสามารถเดินทางเข้าประเทศไทยโดยไม่ต้องกักตัว 14 วัน โดยนักท่องเที่ยวและประชาชนชาวไทยต้องมาจากกลุ่มประเทศเสี่ยงต่ำ และปานกลางตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยอย่างน้อย 21 วันก่อนเดินทางเข้าพื้นที่ พร้อมทั้งเอกสารผลการตรวจโควิด-19 RT-PCR ภายใน 72 ชั่วโมง และในกรณีที่เคยติดเชื้อต้องได้รับวัคซีนครบตามประเภทของวัคซีน อย่างน้อย 14 วัน และทุกคนจะต้องลงทะเบียนผ่านทางเว็บไซต์ <https://tp.consular.go.th> เพื่อยื่นเอกสารรับใบอนุญาตเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย จนกระทั่งในวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2564 ประเทศไทยได้ปรับมาตรการอีกครั้ง โดยมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนวันกักตัวสำหรับผู้เดินทางเข้าประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป มีผลทำให้ผู้ที่เดินทางเข้าภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ต้องอยู่บนเกาะภูเก็ตเพียง 7 วันก่อนเดินทางไปยังจังหวัดอื่นได้ (inn NEWS, 2564)

จากนโยบายการเปิดประเทศดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเดินทาง และการวางแผนการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวชาวไทย นับตั้งแต่การหยุดการเดินทางในทุกรูปแบบเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษา นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการหยุดเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ดังนั้นการศึกษานี้จึงเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนร่วมในธุรกิจการท่องเที่ยว ให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และเป็นประโยชน์แก่นักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ หรือผู้ที่สนใจสามารถนำความรู้จากผลการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า และทำการวิจัยปัจจัยอื่นๆ รวมถึงเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยในการเตรียมตัวในด้านเอกสาร และค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการ “การเดินทางเข้า” ราชอาณาจักรไทย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างในปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ต่อเดือน ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรป

กลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานข้อที่ 1 การรับรู้ปัจจัยมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย “ด้านค่าใช้จ่าย Test & Go” ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ลดลง

สมมติฐานข้อที่ 2 การรับรู้ปัจจัยมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย “ด้านค่าใช้จ่าย RT-PCR” ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ลดลง

สมมติฐานข้อที่ 3 การรับรู้ปัจจัยมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย “ด้านการลงทะเบียนไทยแลนด์พาส” ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ลดลง

สมมติฐานข้อที่ 4 นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 5 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 6 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 7 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 8 นักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้กรอกข้อมูลในแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมีประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศอย่างน้อย 1 ครั้ง มีอายุตั้งแต่ 25 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้สูตรของ W.G. Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 โดยการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ตัวอย่าง และสำรองเพื่อความผิดพลาดไว้จำนวน 15 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ดี ซึ่งรวมเป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้แบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้เพื่อรวบรวมข้อมูลให้ครบตามจำนวน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด โดยแบ่งโครงสร้างคำถามเป็น 2 ตอน คือ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) 2. คำถามเกี่ยวกับปัจจัยมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย ช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านค่าใช้จ่าย Test & Go 2) ด้านค่าใช้จ่าย RT-PCR 3) ด้านการลงทะเบียนไทยแลนด์ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบแบบมีหลายคำตอบให้เลือก มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (Likert's Scale) คือ ระดับการรับรู้มากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่ง อันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 แสดงระดับการรับรู้มากที่สุด จนไปถึง ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 แสดงระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุด โดยการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.77

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้สะดวกตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis) นำมาใช้อธิบายลักษณะของข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ที่เก็บรวบรวมมาได้ ประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic Analysis) ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ ต่อเดือน ใช้สถิติทดสอบหาความแตกต่าง คือ ค่าที (T-Test) ใช้สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าเอฟ (F-Test) และใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 65.40 โดยมีอายุระหว่าง 26 - 45 ปี จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 มีสถานภาพโสด จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 และมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,001 บาทขึ้นไป จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สรุปผลได้ดังนี้

2.1 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย “ด้านค่าใช้จ่าย Test & Go” อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 3.55 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.93

2.2 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย “ด้านค่าใช้จ่าย RT-PCR” อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 3.30 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.05

2.3 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย “ด้านการลงทะเบียนไทยแลนด์พาส” อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 3.24 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.14

สรุปค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(COVID-19) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การรับรู้ปัจจัยส่งผลการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการรับรู้
การรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทยที่ส่งผลการตัดสินใจเดินทาง “ด้านค่าใช้จ่าย Test & Go”	3.55	1.93	ระดับมาก
การรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทยที่ส่งผลการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว “ด้านค่าใช้จ่าย RT-PCR”	3.30	1.05	ระดับปานกลาง
การรับรู้ปัจจัยด้านมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทยที่ส่งผลการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว “ด้านการลงทะเบียนไทยแลนด์พาส”	3.24	1.14	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.36	1.37	ระดับปานกลาง

การวิเคราะห์ความแตกต่างในปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ส่งผลการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลต่างกัน พบว่า เพศต่างกัน ส่งผลการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศไม่แตกต่างกัน (Sig. = 0.38), อายุต่างกัน ส่งผลการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศไม่แตกต่างกัน (Sig. = 0.19), สถานภาพต่างกัน ส่งผลการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศไม่แตกต่างกัน (Sig. = 0.25), ระดับการศึกษาต่างกัน ส่งผลการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศไม่แตกต่างกัน (Sig. = 0.19) และระดับรายได้ต่อเดือนไม่ส่งผลการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศไม่แตกต่างกัน (Sig. = 0.32) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่า Sig. ของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ต่างกัน ส่งผลการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศไม่ต่างกัน

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์	Sig.
เพศ	0.38
อายุ	0.19
สถานภาพ	0.25
ระดับการศึกษา	0.19
ระดับรายได้ต่อเดือน	0.32

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถสรุปได้ คือ

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้ปัจจัยมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย “ด้านค่าใช้จ่าย Test & Go” ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศลดลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรียา แก้วชู, (2563) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบ New Normal หลังการแพร่ระบาดโควิด-19 พบว่า ปัจจัยผลักดันทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในการมาตรการที่ทางภาครัฐกำหนดขึ้น เพื่อความปลอดภัยของทุกคนและเข้าใจในระบบการป้องกันตัวเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมถึงระดับรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง ความเบื่อหน่ายจากการทำงานและวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือในมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย ในเรื่อง ค่าใช้จ่าย Test & Go

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้ปัจจัยมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักร “ด้านค่าใช้จ่าย RT-PCR” ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศลดลง เพราะว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ ประกอบกับมาตรการการเดินทางเข้าประเทศต่างๆ ลดลง การได้รับฉีดวัคซีนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก ที่ประเทศปลายทางรับรอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jessica Liebig, Kamran Najeibullah, Raja Jurdak, Ahmad El Shoghri and Dean Paini, (2021) ในงานวิจัยเรื่อง Should international borders re-open? The impact of travel restrictions on COVID-19 importation risk พบว่า รัฐบาลออสเตรเลียออกนโยบายการเดินทางเข้าประเทศของตนในช่วงระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน 2020 ทำให้ลดการเสี่ยงในการนำเข้าเชื้อ COVID-19 จากประเทศอื่นลดลงร้อยละ 87.68 โดยกรอบแนวคิดนี้จะเป็นแนวทางในการกลับมาเปิดประเทศอีกครั้ง

3. นักท่องเที่ยวชาวไทยมีการรับรู้ปัจจัยมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย “ด้านการลงทะเบียนไทยแลนด์พาส” ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศลดลง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าระบบการลงทะเบียนไทยแลนด์พาสของกรมการกงสุลมีความชัดเจน และเข้าใจง่าย และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อาจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศโดยบริษัทนำเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมการท่องเที่ยววิถีใหม่ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2563) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวที่ขับเคลื่อนไปภายใต้การกำกับดูแลของสาธารณสุข และสอดคล้องกับพฤติกรรมแบบ “BEST” ซึ่งเป็น 4 ตัว

สำคัญที่จะเป็นตัวเปลี่ยนพฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยว และเกิดเป็น New Normal หรือชีวิตวิถีใหม่ ดังนี้

1) B-Booking (in advance) วางแผนล่วงหน้า และจองก่อนล่วงหน้า ส่งผลต่อการวางแผนการเดินทาง ได้แก่ การจัดสรรคนร่วมคณะเดินทาง วันเวลา และค่าใช้จ่าย และอยู่ภายใต้การจำกัดจำนวน และเงื่อนไขการบริหารพื้นที่แบบเว้นระยะห่าง

2) E-Environment หรือการท่องเที่ยวแบบใส่ใจ และรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่ออนุรักษ์และรักษาธรรมชาติที่พื้นตัวให้ดียิ่งขึ้น

3) S-Safety (Come first) นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยมากขึ้นเพื่อให้สามารถป้องกันตัวเอง และป้องกันไม่ให้ไวรัสแพร่กระจายสู่คนอื่น พฤติกรรมในการเตรียมตัวเดินทางจะเปลี่ยนไปนักท่องเที่ยวจะระมัดระวังสุขภาพ และสวมใส่หน้ากากอนามัย ให้ความสำคัญกับการล้างมือ ใช้เจลล้างมือหรือการกำหนดระยะห่าง

4) T-Technology ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสร้างความมั่นใจ และเสริมสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่ามากขึ้น

4. ความแตกต่างด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไม่ต่างกัน ดังนี้

4.1 เพศ และสถานภาพที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ รัตนพันธ์, (2559) พบว่า เพศของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทยา ชันคำภาศ และจรีพร ศรีทอง, (2562) เรื่องการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพไม่มีผลต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว

4.2 อายุที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชิดชม กันจุฬา, (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองรองของนักท่องเที่ยวชาวไทยจังหวัดอ่างทอง พบว่าอายุ มีผลต่อปัจจัยการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองรองของนักท่องเที่ยวชาวไทยจังหวัดอ่างทองที่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษาในงานวิจัยนี้ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.9 และมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 45.90 จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าใจการป้องกันตัวเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และเป็นช่วงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง จึงไม่ส่งผลการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปกลาง และประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวียในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

4.3 ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองรองของนักท่องเที่ยวชาวไทย จังหวัด

อ่างทอง ของชิดชม กันจุฬา, (2563) พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองรองของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาจังหวัดอ่างทองที่แตกต่างกัน โดยอาจเป็นเพราะการศึกษานี้เกิดขึ้นก่อนการเกิดวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ความคิดของนักท่องเที่ยวได้ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกปัจจุบัน

4.4 ระดับรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมณีรัตน์ รัตนพันธ์ และประสิทธิ์ รัตนพันธ์, (2564). ที่ทำการศึกษารีวิวการเปรียบเทียบระดับความสำคัญในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีรายได้แตกต่างกันมีการตัดสินใจในภาพรวมแตกต่างกันและบุคคลร่วมเดินทางต่างก็มีการตัดสินใจในภาพรวมแตกต่างกัน และงานวิจัยของศิริธิดา ภูเจริญ และมนตรี สังข์ทอง, (2558). ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรม และส่วนประสมการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวทางน้ำรอบเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยด้านรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันจะมีส่วนประสมการตลาดต่อการท่องเที่ยวทางน้ำรอบเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน โดยอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ มีระดับรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 40,001 – 50,000 บาท จำนวน 60 คน และมีระดับรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป จำนวน 177 คน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีกำลังเลือกซื้อสูง ซึ่งสามารถเลือกซื้อโปรแกรมทัวร์โรงแรม รถ ที่มีมาตรฐานความปลอดภัยจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการกงสุล สายการบินควรมีการประชาสัมพันธ์มาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทยที่ชัดเจนรวดเร็วแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ เพราะข้อมูลชัดเจน และการประชาสัมพันธ์รวดเร็วจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในขั้นตอนการขอเดินทางกลับเข้าประเทศ และสามารถวางแผนการเดินทางได้ชัดเจนถูกต้อง

1.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรศึกษาข้อมูลมาตรการการเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อขับเคลื่อนกลยุทธ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.3 กองตรวจคนเข้าเมืองควรนำระบบการลงทะเบียนไทยแลนด์พาส นำมาใช้หลังสถานการณ์โรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จบลง เพราะช่วยทำให้ย่นระยะเวลาในการทำพิธีตรวจการเข้าเมือง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อความลึกซึ้ง ตรงประเด็นมากขึ้น และอาจทำให้มีข้อมูลใหม่ๆ ที่น่าสนใจ เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอนาคต

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบ New Normal หลังการแพร่ระบาดโควิด-19 ในด้านอื่นเพิ่มเติม เช่น วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว การเลือกที่พัก รูปแบบการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2.4 ควรศึกษานโยบาย และแนวทางด้านสาธารณสุขที่ภาครัฐเคยนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เช่น ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคซาร์ส ไข้หวัดนก หรือเชื้ออีโบล่า เพื่อนำมาศึกษาหาทำตัวแปรต้นที่อาจทำให้เกิดนัยสำคัญ ซึ่งหากเพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวจะทำให้ผลการศึกษามีความแม่นยำและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง. (2563). ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างการรับรู้สู่ชุมชน ครั้งที่ 11/2563. กระทรวงมหาดไทย. สืบค้น 10 มกราคม 2565, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER21/DRAWER095/GENERAL/DATA0000/000000726.PDF>
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). สรุปแนวทางการจัดเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมควบคุมโรค. (2563). ข้อมูลสำหรับการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- เกษมณี เหลืองฐิติกาญจน์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศได้หัววันของนักท่องเที่ยวชาวไทย. หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิระประภา กล้าเพชร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจโลจิสติกส์พาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชิดชม กันจุฬา. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองรองของนักท่องเที่ยวชาวไทยกรณีศึกษาจังหวัดอ่างทอง. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มณีนรัตน์ รัตนพันธ์ และประสิทธิ์ รัตนพันธ์. (2564). การเปรียบเทียบระดับความสำคัญในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา. การประชุมภาคใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศิริธิดา ภูเจริญ และมนตรี สังข์ทอง. (2558). พฤติกรรมและส่วนประสมการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวทางน้ำรอบเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา. การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5.
- inn NEWS. (2564). ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ คืออะไร? คนไทยกับต่างประเทศเงื่อนไขต่างกันไหม?. สืบค้น 18 มกราคม 2565, จาก <https://www.innnews.co.th>

การรับรู้ความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19
และความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
ของคนในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่: บทบาทของทัศนคติ
The Effects of Perceived Risk from the COVID-19 Pandemic and
Emotional Solidarity on Support for Tourism of Local Residents in
Lanta Island, Krabi Province: The Role of Attitudes

กรวรรณ ไจยว¹ วงศ์ลัดดา วีระไพบุลย์²
Korrawan Jaiyao, Wongladda Weerapaiboon

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว 2. ศึกษาอิทธิพลของความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3. วิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ของการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว และ 4. วิเคราะห์อิทธิพลของทัศนคติเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ของความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการส่งเสริมการท่องเที่ยว งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีการสำรวจโดยใช้เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ใน 5 ตำบลของอำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ อย่างน้อย 3 ปี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยัน และการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัย พบว่า 1) การรับรู้ความเสี่ยงมีอิทธิพลเชิงลบต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_1 = 0.045, p = 0.869$) 2) ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_2 = 0.124, p = 0.018$) 3) ทัศนคติเชิงบวกมีอิทธิพลส่งผ่านแบบเต็มรูปแบบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการ

Received: 2022-05-12 Revised: 2022-06-21 Accepted: 2022-06-23

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว โรงแรม และอีเวนต์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร Master of Arts, Program in Tourism, Hotel and Event Management, Faculty of Management Science, Silpakorn University. Corresponding Author e-mail: jaiyao_k@silpakorn.edu

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว โรงแรม และอีเวนต์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร Master of Arts, Program in Tourism, Hotel and Event Management, Faculty of Management Science, Silpakorn University

ท่องเที่ยว ($\beta_3 = 0.041, p = 0.000$) และ 4) ทศนคติเชิงบวกมีอิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วนต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\beta_4 = 0.131, p = 0.001$) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ท่ามกลางการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 คนในพื้นที่มีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามคนในพื้นที่ยังคงต้องการให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการทางสาธารณสุขอย่างเข้มงวดในการคัดกรองนักท่องเที่ยว หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการสนับสนุนนโยบายหรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและปรับปรุงมาตรการทางสาธารณสุขเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่คนในพื้นที่

คำสำคัญ (Keywords): การรับรู้ความเสี่ยง; ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน; การส่งเสริมการท่องเที่ยว

Abstract

The aims of this research were to 1. study the effect of perceived risk on support for tourism; 2. study the effect of emotional solidarity on support for tourism; 3. analyze attitudes as a mediating variable of the relationship of perceived risk and support for tourism; and 4. analyze attitudes as a mediating variable of the relationship of emotional solidarity and support for tourism. This study is quantitative research and a questionnaire is a research tool used to conduct survey. Data collection is purposive sampling from 400 respondents who were local residents living in 5 sub-districts, Koh Lanta district in Krabi province at least 3 years. Statistical techniques utilized in data analysis were descriptive statistics, confirmatory factor analysis and path analysis. The findings demonstrated that: 1) local residents' perceived risk had a statistically insignificant negative effect on support for tourism ($\beta_1 = 0.045, p = 0.869$) 2) the emotional solidarity had a statistically significant positive effect on support for tourism ($\beta_2 = 0.124, p = 0.018$) 3) the positive attitudes had an effect as full mediation on the relationship between perceived risk and support for tourism ($\beta_3 = 0.041, p = 0.000$) and 4) the positive attitudes had an effect as partial mediation on the relationship between emotional solidarity and support for tourism ($\beta_4 = 0.131, p = 0.001$) Overall, the findings indicated that local residents welcome tourists. However, they would like government agencies to have strict public health measures in place to screen tourists. As a result of this research, tourism-related organizations will be able to promote tourism policies or activities in order to revitalize the economy and adjust strict public health measures in order to build trust among local residents.

Keywords: Perceived risk; Emotional solidarity; Support for tourism

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 มากที่สุด เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และเติบโตเร็วที่สุดในโลก โดยคิดเป็นร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมโลก และร้อยละ 30 ของการส่งออกบริการทั่วโลก นอกจากนี้เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 การปิดพรมแดนประเทศจึงเป็นทางออกที่สำคัญเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสระหว่างประเทศ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนลดลงมากที่สุดในประวัติศาสตร์ (UNWTO, 2020) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบไปยังการดำเนินชีวิตของผู้คนอีกด้วย การรับรู้ความเสี่ยงจากการระบาดของเชื้อโรคอุบัติใหม่ ทำให้ผู้คนเกิดความหวาดกลัวจนแปลกหน้าที่อาจจะนำเชื้อโรคมาระบาดกระจายในพื้นที่อาศัยของตน หลายประเทศทั่วโลกเกิดเหตุการณ์ประท้วงต่อต้านนโยบายการเปิดประเทศ รวมทั้งเกิดเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างผู้อยู่อาศัยและผู้มาเยือน (Hall et al., 2020) อย่างไรก็ตาม เมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศที่จำเป็นต้องพึ่งพาการท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ประเทศเหล่านั้นอาจตกอยู่ในภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกเพราะต้องเลือกระหว่างความปลอดภัยของพลเมืองหรือเศรษฐกิจของประเทศ (Kamata, 2021) เมื่อกลางปี พ.ศ. 2563 ซึ่งอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 มีนักวิจัย Joo et al., (2021) ได้ศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่บนเกาะเชจู ประเทศเกาหลีใต้ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความเสี่ยงของคนในพื้นที่ที่มีอิทธิพลเชิงลบต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากคนในพื้นที่มีความคิดเห็นว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามามีความเสี่ยงที่จะเพิ่มโอกาสของการติดเชื้อแก่คนในพื้นที่ (Joo et al., 2021)

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ธรรมชาติความเป็นมิตร ความใกล้ชิดทางอารมณ์ และการเห็นอกเห็นใจ) ของคนในพื้นที่ที่มีต่อนักท่องเที่ยว หมายถึงการแสดงออกถึงการยินดีต้อนรับหรือการเลือกปฏิบัติ (Tse & Tung, 2020) และยังสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของทัศนคติเชิงบวกและเชิงลบของคนในพื้นที่ที่มีต่อการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผลการวิจัยของ Lee (2021) พบว่า คนในพื้นที่ที่มีทัศนคติเชิงลบต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยการแสดงอารมณ์ในแง่ลบต่อนักท่องเที่ยวต่างถิ่น ขณะเดียวกันผลการวิจัยด้านทัศนคติเชิงบวกของคนในพื้นที่มาจากการที่คนในพื้นที่รับรู้ผลประโยชน์ในระดับที่สูงกว่าการรับรู้ความเสี่ยง จึงส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่ (ÇELİK & Rasoolimanesh, 2021)

“เกาะ” เป็นพื้นที่ภูมิรัฐศาสตร์ที่มีความสำคัญในแง่ของความเป็นอิสระ ความโดดเดี่ยว ความห่างไกลจากผู้คน เกาะจึงเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองการพักผ่อนและ

หลักหนีจากความวุ่นวาย การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ ขณะเดียวกัน เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 บนเกาะ คนในพื้นที่จึงมีความรู้สึกกลืนไม่เข้าคายไม่ออก แม้ว่าการท่องเที่ยวจะสร้างรายได้แต่การท่องเที่ยวก็สร้างความกังวลใจเช่นกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว นักวิจัยจึงเลือกพื้นที่เกาะเพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่ช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (Joo et al., 2021; Burleigh, 2020; Compton, 2020) ในบริเวณชายฝั่งอันดามัน “เกาะลันตา” มีสถานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะที่สำคัญ สามารถสร้างรายได้และอาชีพทางการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่จังหวัดกระบี่ และเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 การศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงในมุมมองของคนในพื้นที่ฐานเจ้าบ้านหรือด้านอุปทาน (Supply) จึงเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งงานวิจัยด้านนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าใดนักในประเทศไทย

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่: บทบาทของทัศนคติ” โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยสามารถไปเป็นข้อมูลให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของคนในพื้นที่สามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาและวางแผนนโยบายการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เกิดวิกฤติต่างๆ รวมทั้งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
3. เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติฐานตัวแปรส่งผ่านของอิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
4. เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติฐานตัวแปรส่งผ่านของอิทธิพลของความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

- สมมติฐานที่ 1: การรับรู้ความเสี่ยงมีอิทธิพลเชิงลบต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- สมมติฐานที่ 2abc : ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ธรรมชาติความเป็นมิตร ความใกล้ชิดทางอารมณ์ และความเห็นอกเห็นใจ) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 3.1: ทศนคติเชิงบวกมีอิทธิพลส่งผ่านความสัมพันธ์ของการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 3.2: ทศนคติเชิงลบมีอิทธิพลส่งผ่านความสัมพันธ์ของการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 4.1abc: ทศนคติเชิงบวกมีอิทธิพลส่งผ่านความสัมพันธ์ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ธรรมชาติความเป็นมิตร ความใกล้ชิดทางอารมณ์ และความเห็นอกเห็นใจ) กับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 4.2abc: ทศนคติเชิงลบมีอิทธิพลส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ธรรมชาติความเป็นมิตร ความใกล้ชิดทางอารมณ์ และความเห็นอกเห็นใจ) กับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีเครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามในการสำรวจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรคือ คนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีอายุ 20 ปีขึ้นไปและต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในอำเภอเกาะลันตาอย่างน้อย 3 ปี งานวิจัยนี้เป็นการทดสอบสมมติฐาน และใช้การวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยทาง Kline (2011) ได้กล่าวเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ควรมีประมาณ 10 ต่อพารามิเตอร์ที่ใช้ประมาณค่าในการวิเคราะห์ หรือ 10 เท่าของตัวชี้วัดหรือตัวแปรสังเกต การศึกษานี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 27 ตัวแปร ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ (27×10) หรือ 270 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันการผิดพลาดและมีให้จำนวนตัวอย่างเป็นอุปสรรคในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ (Henseler et al., 2016) จึงใช้จำนวน 400 ตัวอย่าง และกำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้อาศัยที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปและต้องอาศัยอยู่ในอำเภอเกาะลันตาอย่างน้อย 3 ปี จาก 5 ตำบล (เกาะลันตาใหญ่ เกาะลันตาน้อย ศาลาด่าน เกาะกลาง และคลองยาง) โดยเป็นแบ่งโควตาตำบลละ 20 เปอร์เซนต์ หรือ 80 ตัวอย่าง รวมทั้ง 400 ตัวอย่าง

3. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการสำรวจข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลคำถามคัดกรองก่อนทำแบบสอบถาม คือ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในอำเภอเกาะลันตา 3 ปีขึ้นไป และการยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยหรือให้ข้อมูล รวม 2 ข้อ ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

แบบสอบถามจำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 3 การรับรู้ความเสี่ยงของคนในพื้นที่ จำนวน 6 ข้อ (Bae & Chang, 2021; Joo et al., 2021; Zhang & Tang, 2021) ส่วนที่ 4 การส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่ จำนวน 3 ข้อ (Joo et al., 2021; Moghavvemi et al., 2017) ส่วนที่ 5 ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จำนวน 10 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 มิติ 1) ธรรมชาติความเป็นมิตร จำนวน 4 ข้อ 2) ความใกล้ชิดทางอารมณ์ จำนวน 4 ข้อ และ 3) ความเห็นอกเห็นใจ จำนวน 2 ข้อ (Joo et al., 2021; Zhang & Tang, 2021) และส่วนที่ 6 ทศนคติของคนในพื้นที่ที่มีต่อการท่องเที่ยวจำนวน 8 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 มิติ 1) ทศนคติที่มีผลกระทบเชิงบวกจำนวน 4 ข้อ และ 2) ทศนคติที่มีผลกระทบเชิงลบ จำนวน 4 ข้อ (Pavlić et al., 2019) ซึ่งส่วนที่ 3-6 เป็นการประเมินรูปแบบมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) 5 ระดับ คือ 1-5 (เห็นด้วยน้อยที่สุด ถึงเห็นด้วยมากที่สุด)

งานวิจัยนี้มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) จากนั้นมาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในพื้นที่ที่อาศัยบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำนวน 40 คน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของการรับรู้ความเสี่ยงเท่ากับ 0.92 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.91 ธรรมชาติความเป็นมิตรเท่ากับ 0.95 ความใกล้ชิดทางอารมณ์เท่ากับ 0.95 ความเห็นอกเห็นใจเท่ากับ 0.92 ทศนคติเชิงบวกเท่ากับ 0.97 และทศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.95 ซึ่งตัวแปรทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.70 (Nunnally, 1978)

จากนั้นหาค่า KMO (Kaiser-Olkin Measure of Sampling Adequacy) จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เท่ากับ 0.926 ค่า Bartlett's Test มีนัยสำคัญทางสถิติ (Fornell & Larcker, 1981) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากกว่า 3 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

4. การรวบรวมข้อมูล

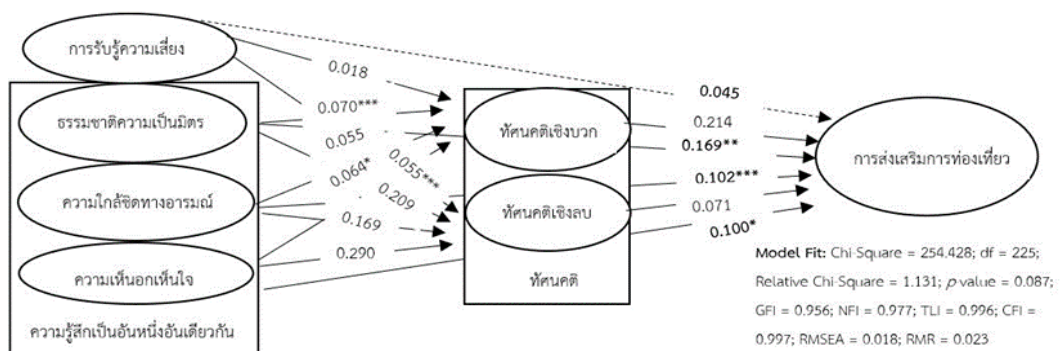
ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยราชการท้องถิ่นในอำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ 1) เทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ 2) อบต.เกาะลันตาน้อย 3) อบต.เกาะกลาง 4) อบต.คลองยาง และ 5) เทศบาลตำบลศาลาด่าน โดยแจกแบบสอบถามรูปแบบกระดาษไปยังกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยตำบลละ 80 ตัวอย่าง ระยะเวลาเก็บข้อมูล คือ ช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 และตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามได้ทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ นอกจากนี้มีการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน แบ่งเป็นคนเกาะลันตาโดยกำเนิด 355 คน คิดเป็นร้อยละ 88 และเป็นผู้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาประกอบอาชีพในอำเภอเกาะลันตาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ซึ่งอาศัยอยู่ในตำบลเกาะลันตาใหญ่ 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตำบลเกาะลันตาน้อย 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตำบลเกาะกลาง 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตำบลคลองยางจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และตำบลศาลาด่านจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 เพศชายจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 และเพศหญิงจำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 40 ปี นับถือศาสนาอิสลาม มีระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท รายได้หลักมาจากการประกอบอาชีพค้าขาย รองลงมาอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวและอาชีพรับจ้างทั่วไปตามลำดับ ความถี่ของการพบเจอนักท่องเที่ยวในเกาะลันตาอยู่ในระดับน้อยมาก

ผลการวิจัย (Research Results)

ในการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบยืนยัน (Confirmatory Factor) แต่ละตัวแปร การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และผลการวิเคราะห์โมเดลการรับรู้ความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่: บทบาทของทัศนคติ ด้วยโปรแกรม AMOS ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดล

ที่มา: (คณะผู้วิจัย, 2565)

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง มีดังนี้ Chi-Square = 254.428; df = 225; Relative Chi-Square = 1.131; p -value = 0.087; GFI = 0.956; NFI = 0.977; TLI = 0.996; CFI = 0.997; RMSEA = 0.018; RMR = 0.023 โดยดัชนีความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ Relative Chi-Square มีค่าน้อยกว่า 3.000 p -value มีค่ามากกว่า 0.05 ดัชนี GFI, NFI และ TLI มีค่ามากกว่า 0.900 ดัชนี RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.080 และดัชนี RMR มีค่าน้อยกว่า 0.050 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าโมเดลดังกล่าวที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

การศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ตามสมมติฐานที่ 1 พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่สนับสนุนความสัมพันธ์ของการรับรู้ความเสี่ยงมีอิทธิพลเชิงลบต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่ ($\beta_1 = 0.045, p = 0.869$) (ดังตารางที่ 1)

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

การศึกษาอิทธิพลของความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ธรรมชาติความเป็นมิตร ความใกล้ชิดทางอารมณ์ และความเห็นอกเห็นใจ) ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ตามสมมติฐานที่ 2a พบว่า ธรรมชาติความเป็นมิตรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_2 = 0.169, p = 0.004$) สมมติฐานที่ 2b พบว่า ความใกล้ชิดทางอารมณ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_3 = 0.102, p = 0.001$) และสมมติฐานที่ 2c พบว่า ความเห็นอกเห็นใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_4 = 0.100, p = 0.050$) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	เส้นทาง	β	S.E.	C.R.	p -value	ผลการวิเคราะห์
H1	PR ---> ST	0.045	-0.008	-0.165	0.869	ไม่สนับสนุน
H2a	WN ---> ST	0.169	0.298	2.874	0.004	สนับสนุน
H2b	EC ---> ST	0.102	0.232	3.344	0.001	สนับสนุน
H2c	SU ---> ST	0.100	0.156	1.963	0.050	สนับสนุน

หมายเหตุ: 1) PR = การรับรู้ความเสี่ยง 2) ST = การส่งเสริมการท่องเที่ยว 3) WN = ธรรมชาติความเป็นมิตร 4) EC = ความใกล้ชิดทางอารมณ์ 5) SU = ความเห็นอกเห็นใจ

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

การวิเคราะห์ทัศนคติฐานตัวแปรส่งผ่านของอิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ การวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่านผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ของ Baron & Kenny (1986)

สมมติฐานที่ 3.1 ศึกษาทัศนคติเชิงบวกฐานตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยวตั้งต้นก่อนการคำนวณร่วมกับตัวแปรทัศนคติเชิงบวกเท่ากับ 0.052 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 เมื่อนำตัวแปรทัศนคติเชิงบวกคำนวณร่วมกับการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางการรับรู้ความเสี่ยงและทัศนคติเชิงบวกเท่ากับ 0.032 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทัศนคติเชิงบวกและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.352 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยวลดลงจาก 0.052 เป็น 0.041 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ทัศนคติเชิงบวกจึงเป็นตัวแปรส่งผ่านแบบเต็มรูปแบบ (Full Mediation) ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 2)

สมมติฐานที่ 3.2 ศึกษาทัศนคติเชิงลบฐานตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยวตั้งต้นก่อนการคำนวณร่วมกับตัวแปรทัศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.052 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 เมื่อนำตัวแปรทัศนคติเชิงลบคำนวณร่วมกับการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางการรับรู้ความเสี่ยงและทัศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.055 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทัศนคติเชิงลบและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.071 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 0.052 เป็น 0.069 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ทัศนคติเชิงลบไม่ได้เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 2)

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

การวิเคราะห์ทัศนคติฐานตัวแปรส่งผ่านของอิทธิพลของความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ธรรมชาติความเป็นมิตร ความใกล้ชิดทางอารมณ์ และความเห็นอกเห็นใจ) ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

สมมติฐานที่ 4.1a ศึกษาทัศนคติเชิงบวกฐานตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของธรรมชาติความเป็นมิตรที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางธรรมชาติความเป็นมิตรและการส่งเสริมการท่องเที่ยวตั้งต้นก่อนการคำนวณร่วมกับตัวแปรทัศนคติเชิงบวกเท่ากับ 0.181 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 เมื่อนำตัวแปรทัศนคติเชิงบวกคำนวณร่วมกับธรรมชาติความเป็นมิตรและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางธรรมชาติความเป็นมิตรและทัศนคติเชิง

บวกเท่ากับ 0.047 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทัศนคติเชิงบวกและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.206 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.010 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางธรรมชาติความเป็นมิตรและการส่งเสริมการท่องเที่ยวลดลงจาก 0.181 เป็น 0.176 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 แสดงว่า ทัศนคติเชิงบวกเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน (Partial Mediation) ระหว่างธรรมชาติความเป็นมิตรกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 2)

สมมติฐานที่ 4.1b ศึกษาทัศนคติเชิงบวกฐานะตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของความใกล้ชิดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความใกล้ชิดทางอารมณ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยวตั้งต้นก่อนการคำนวณร่วมกับตัวแปรทัศนคติเชิงบวกเท่ากับ 0.171 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 เมื่อนำตัวแปรทัศนคติเชิงบวกคำนวณร่วมกับความใกล้ชิดทางอารมณ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความใกล้ชิดทางอารมณ์และทัศนคติเชิงบวกเท่ากับ 0.052 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทัศนคติเชิงบวกและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.148 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความใกล้ชิดทางอารมณ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยวลดลงจาก 0.171 เป็น 0.092 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 แสดงว่าทัศนคติเชิงบวกเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน (Partial Mediation) ระหว่างความใกล้ชิดทางอารมณ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 2)

สมมติฐานที่ 4.1c ศึกษาทัศนคติเชิงบวกฐานะตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของความเห็นอกเห็นใจที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความเห็นอกเห็นใจและการส่งเสริมการท่องเที่ยวตั้งต้นก่อนการคำนวณร่วมกับตัวแปรทัศนคติเชิงบวกเท่ากับ 0.134 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 เมื่อนำตัวแปรทัศนคติเชิงบวกคำนวณร่วมกับความเห็นอกเห็นใจและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความเห็นอกเห็นใจและทัศนคติเชิงบวกเท่ากับ 0.041 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทัศนคติเชิงบวกและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.189 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความเห็นอกเห็นใจและการส่งเสริมการท่องเที่ยวลดลงจาก 0.134 เป็น 0.124 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 แสดงว่าทัศนคติเชิงบวกเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน (Partial Mediation) ระหว่างความเห็นอกเห็นใจกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 2)

สมมติฐานที่ 4.2a ศึกษาทัศนคติเชิงลบฐานะตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของธรรมชาติความเป็นมิตรที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางธรรมชาติความเป็นมิตรและการส่งเสริมการท่องเที่ยวตั้งต้นก่อนการคำนวณร่วมกับตัวแปรทัศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.181 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 เมื่อนำตัวแปรทัศนคติเชิงลบคำนวณร่วมกับธรรมชาติความเป็นมิตรและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางธรรมชาติความเป็นมิตรและทัศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.122 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทัศนคติเชิงลบและการส่งเสริมการท่องเที่ยว

เท่ากับ 0.036 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางธรรมชาติความเป็นมิตรและการส่งเสริมการท่องเที่ยวลดลงจาก 0.181 เป็น 0.041 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 แสดงว่า ทศนคติเชิงลบไม่ได้เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างธรรมชาติความเป็นมิตรกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 2)

สมมติฐานที่ 4.2b ศึกษาทัศนคติเชิงลบฐานะตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของความใกล้ชิดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความใกล้ชิดทางอารมณ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยวตั้งต้นก่อนการคำนวณร่วมกับตัวแปรทัศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.171 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.010 เมื่อนำตัวแปรทัศนคติเชิงลบคำนวณร่วมกับความใกล้ชิดทางอารมณ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความใกล้ชิดทางอารมณ์และทัศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.087 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทัศนคติเชิงลบและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.057 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความใกล้ชิดทางอารมณ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยวลดลงจาก 0.171 เป็น 0.079 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 แสดงว่า ทศนคติเชิงลบไม่ได้เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างความใกล้ชิดทางอารมณ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 2)

สมมติฐานที่ 4.2c ศึกษาทัศนคติเชิงลบฐานะตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลของความเห็นอกเห็นใจที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความเห็นอกเห็นใจและการส่งเสริมการท่องเที่ยวตั้งต้นก่อนการคำนวณร่วมกับตัวแปรทัศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.134 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.010 เมื่อนำตัวแปรทัศนคติเชิงลบคำนวณร่วมกับความเห็นอกเห็นใจและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความเห็นอกเห็นใจและทัศนคติเชิงลบเท่ากับ 0.775 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางทัศนคติเชิงลบและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.796 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางความเห็นอกเห็นใจและการส่งเสริมการท่องเที่ยวลดลงจาก 0.134 เป็น 0.071 และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 แสดงว่า ทศนคติเชิงลบไม่ได้เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างความเห็นอกเห็นใจกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานตัวแปรส่งผ่าน (Mediating Effect)

สมมติฐาน	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	Model 1 ผลกระทบทางตรง โดยไม่มีตัวแปรส่งผ่าน		Model 2 ผลกระทบทางตรง โดยมีตัวแปรส่งผ่าน		การแปลผล
		β	p-value	β	p-value	
H3.1	PR ---> ST	0.052	0.050	0.041	0.000	ส่งผ่านแบบเต็มรูปแบบ
	PR ---> ATP			0.032	0.001	
	ATP ---> ST			0.352	0.001	

H3.2	PR ---> ST	0.052	0.050	0.069	0.000	ไม่มีการส่งผ่าน
	PR ---> ATN			0.055	0.001	
	ATN ---> ST			0.071	0.000	
H4.1a	WN ---> ST	0.181	0.001	0.176	0.001	ส่งผ่านแบบบางส่วน
	WN ---> ATP			0.047	0.001	
	ATP ---> ST			0.206	0.010	
H4.1b	EC ---> ST	0.171	0.001	0.092	0.001	ส่งผ่านแบบบางส่วน
	EC ---> ATP			0.052	0.001	
	ATP ---> ST			0.148	0.001	
H4.1c	SU ---> ST	0.134	0.001	0.124	0.001	ส่งผ่านแบบบางส่วน
	SU ---> ATP			0.041	0.001	
	ATP ---> ST			0.189	0.001	
H4.2a	WN ---> ST	0.181	0.001	0.041	0.001	ไม่มีการส่งผ่าน
	WN ---> ATN			0.122	0.000	
	ATN ---> ST			0.036	0.000	
H4.2b	EC ---> ST	0.171	0.010	0.079	0.001	ไม่มีการส่งผ่าน
	EC ---> ATN			0.087	0.050	
	ATN ---> ST			0.057	0.000	
H4.2c	SU ---> ST	0.134	0.010	0.071	0.001	ไม่มีการส่งผ่าน
	SU ---> ATN			0.775	0.000	
	ATN ---> ST			0.796	0.000	

หมายเหตุ: 1) PR = การรับรู้ความเสี่ยง 2) ST = การส่งเสริมการท่องเที่ยว 3) WN = ธรรมชาติ
ความเป็นมิตร 4) EC = ความใกล้ชิดทางอารมณ์ 5) SU = ความเห็นอกเห็นใจ 6) ATP = ทักษะ
เชิงบวก 7) ATN = ทักษะเชิงลบ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ใน 4 ประเด็นดังนี้

1. การรับรู้ความเสี่ยงของคนในพื้นที่มีอิทธิพลเชิงลบต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 เนื่องจากผู้วิจัยสร้างสมมติฐานจากแนวคิดจากบทความของ Joo et al., (2021) ซึ่งได้ทำการสำรวจช่วงกลางปี

พ.ศ. 2563 เป็นช่วงระยะแรกของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความเสี่ยงมีอิทธิพลเชิงลบต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งขณะนั้นคนในพื้นที่รู้สึกกลัวและหวาดระแวงกับโรคอุบัติใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการและต้อนรับนักท่องเที่ยวที่อาจนำมาซึ่งการแพร่เชื้อโรคในพื้นที่ ในทางกลับกัน จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่าคนในพื้นที่ที่มีการรับรู้ความเสี่ยงที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว แม้ว่าการรับรู้ความเสี่ยงนั้นอยู่ในระดับมากแต่การส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด อันเนื่องมาจากเกะลันตาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ส่วนใหญ่รายได้หลักของคนในพื้นที่มาจากนักท่องเที่ยว เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงส่งผลกระทบต่อรายได้และอาชีพของคนในพื้นที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในช่วงปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นช่วงระลอกที่สองของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 รวมถึงมีการฉีดวัคซีนป้องกันแล้วในวงกว้าง ทำให้คนในพื้นที่รับรู้ถึงความเสี่ยงน้อยลงและให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจมากขึ้น

หลังจากที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ระลอกที่สองและมีวัคซีนป้องกันโรค ได้มีงานวิจัยของ Barr et al., (2022) พบว่า การรับรู้ความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ไม่มีผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญที่จะทำให้ผู้อยู่อาศัยต้อนรับนักท่องเที่ยวน้อยลงเช่นเดียวกันกับผลการวิจัยของ Nakamura & Hattori (2022) พบว่า ผู้อยู่อาศัยในเมืองซุนัน จังหวัดยามากุจิ ประเทศญี่ปุ่น ส่วนมากให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวแบบเดียวกันกับที่เคยทำก่อนการเกิดโรคระบาดโควิด-19 ยิ่งไปกว่านั้นพวกเขายินดีต้อนรับแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในชุมชนอีกด้วย

2. ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (ธรรมาธิปไตย) (ธรรมชาติความเป็นมิตร ความใกล้ชิดทางอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจ) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากคนในพื้นที่ที่มีความยินดีต้อนรับกับนักท่องเที่ยว พบปะพูดคุยกับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรและเป็นกันเอง และเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการความช่วยเหลือ คนในพื้นที่ก็พร้อมที่จะรับฟังและให้การช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Joo et al., (2021) พบว่า ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นของคนในพื้นที่ รวมถึงยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Aleshinloye et al., (2021) พบว่า บทบาทของความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังตรงกับงานวิจัยของ Suess et al., (2020) ที่พบว่า ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในพื้นที่จะนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

3. ทักษคติเชิงบวกมีอิทธิพลส่งผ่านแบบเต็มรูปแบบต่อความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถอธิบายได้ว่า แม้ว่าคนในพื้นที่จะรับรู้ว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 มีความเสี่ยงต่อสุขภาพร่างกาย แต่คนในพื้นที่ก็ยังคงให้การส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้ ด้วยเหตุที่คนในพื้นที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการท่องเที่ยว

มากกว่าทัศนคติเชิงลบ ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 3.1 โดยผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นบทบาทของทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bermingham et al., (2021) พบว่า แม้ว่าการต้อนรับนักท่องเที่ยวในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 จะเพิ่มความเสี่ยงด้านความปลอดภัยส่วนบุคคล แต่คนในพื้นที่ของรัฐมนตรีมณฑลร้อยละ 75 มีทัศนคติเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวภายในรัฐ ยิ่งกว่านั้น คนในพื้นที่ร้อยละ 83 ยังเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรัฐจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตนในเชิงเศรษฐกิจ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ÇELİK, & Rasoolimanesh (2021) พบว่า ทัศนคติเชิงบวกมาจากการที่คนในพื้นที่รับรู้ผลประโยชน์ในระดับที่สูงกว่าการรับรู้ความเสี่ยง จึงส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของคนในพื้นที่ ขณะที่ทัศนคติเชิงลบไม่มีอิทธิพลต่อการส่งผ่าน ซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ยังไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 3.2 สืบเนื่องมาจากสมมติฐานที่ 1 คนในพื้นที่มีการรับรู้ความเสี่ยงที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้นทัศนคติเชิงลบจึงไม่มีอิทธิพลส่งผ่านต่อความสัมพันธ์ดังกล่าว

4. ทัศนคติเชิงบวกมีอิทธิพลส่งผ่านแบบบางส่วนต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถอธิบายได้ว่า การที่คนในพื้นที่มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต่อนักท่องเที่ยว นั้นเป็นเพราะคนในพื้นที่มีทัศนคติเชิงบวกมากกว่าทัศนคติเชิงลบ ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 4.1a, 4.1b และ 4.1c ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นบทบาทของทัศนคติเชิงบวกที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการส่งเสริมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Munanura et al., (2021) พบว่า ทัศนคติเชิงบวกจะทำให้สามารถคาดการณ์ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวส่งผลทางอ้อมต่อความคาดหวังว่าการท่องเที่ยวจะทำให้คนในพื้นที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Tilaki et al., (2021) พบว่า เมื่อมีการเปิดตลาดกลางคืนของประเศมาเลเซียเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ ช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้คนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพค้าขายในตลาดกลางคืนรู้สึกยินดีเป็นอย่างมาก เนื่องจากคนในพื้นที่ได้รับประโยชน์และผูกพันในอาชีพที่เกี่ยวกับการนำเสนอสินค้าและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในพื้นที่ไปในทิศทางบวก ขณะที่ทัศนคติเชิงลบไม่มีอิทธิพลต่อการส่งผ่าน ซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ยังไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 4.2a, 4.2b และ 4.2c ตามผลการวิจัยของสมมติฐานที่ 2 คนในพื้นที่มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น ทัศนคติเชิงลบจึงไม่มีอิทธิพลส่งผ่านต่อความสัมพันธ์ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่า คนในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ มีระดับการรับรู้ความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ คนในพื้นที่มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับนักท่องเที่ยว รวมทั้งยังมีทัศนคติเชิงบวกต่อการท่องเที่ยว แม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ก็ตาม ซึ่งผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า คนในพื้นที่ได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจอย่างหนัก อันเนื่องมาจากมาตรการการปิดรับนักท่องเที่ยวเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้คนในพื้นที่ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาทางเศรษฐกิจ ทั้งการขาดรายได้ การปิดกิจการ การตกงาน ฯลฯ เมื่อการท่องเที่ยวเป็นความหวังของการอยู่รอด ด้วยเหตุนี้ คนในพื้นที่จึงมีความรู้สึกยินดีที่จะให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวและสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐด้านการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยว และสนับสนุนงบประมาณทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจ้างงานให้แก่คนในพื้นที่เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันยังจำเป็นต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของคนในพื้นที่ ควรบังคับใช้มาตรการสาธารณสุขอย่างเข้มงวดและจริงจัง เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยจากการแพร่เชื้อโรคให้แก่คนในพื้นที่รวมทั้งนักท่องเที่ยวด้วย

สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ (Service provider) ควรทบทวนนโยบายองค์กรในการจ้างงานให้เพียงพอเพื่อดึงดูดลูกค้า ควรมีการจัดอบรมพนักงานในเรื่องมาตรการสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ ควรนำทฤษฎีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไปปรับใช้ในการบริการลูกค้า เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพของการให้บริการทางการท่องเที่ยว มากไปกว่านั้น ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการสามารถนำทฤษฎีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไปเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยการจัดอบรมพนักงานให้มีธรรมชาติความเป็นมิตร ความใกล้ชิดทางอารมณ์ และความเห็นอกเห็นใจแก่ลูกค้า สิ่งนี้เป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่องค์กรและสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษามุมมองด้านนักท่องเที่ยวที่มีต่อการรับรู้ความเสี่ยงและการส่งเสริมการท่องเที่ยว อาจปรับเปลี่ยนบทบาทตัวแปรส่งผ่าน เช่น การรับรู้สุขอนามัย ความไว้วางใจ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง (References)

- Aleshinloye, K. D., Woosnam, K. M., Erul, E., Suess, C., Kong, I., & Boley, B. B. (2021). Which construct is better at explaining residents' involvement in tourism; emotional solidarity or empowerment? *Current Issues in Tourism*, 1-15.
- Bae, S.Y., & Chang, P.J. (2021). The effect of coronavirus disease-19 (COVID-19) risk perception on behavioural intention towards 'untact' tourism in South

- Korea during the first wave of the pandemic (March 2020). *Current Issues in Tourism*, 24 (7), 1017-1035.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51 (6), 1173-1182.
- Barr, J. C., Denley, T. J., & Woosnam, K. M. (2022). Explaining GA residents' pro-tourism behaviour during the COVID-19 pandemic. In *Northeast Travel and Tourism Research Association (NETTRA) Annual Conference Research Colloquium, January 20, 2022*.
- Bermingham, C., Schultz, M., & Grau, K. (2021). *Residents' Attitudes Towards Tourism - 4th Quarter 2020*. Retrieved from <https://bit.ly/3wchNdT>
- Burleigh, N. (2020). The Caribbean dilemma. Retrieved from <https://nyti.ms/3C8GGs8>
- ÇELİK, S., & Rasoolimanesh, S. M. (2021). Residents' Attitudes Towards Tourism, Cost-Benefit Attitudes, and Support for Tourism; A Pre-development Perspective. *Tourism Planning and Development*.
- Compton, N. B. (2020). Hawaii is open to tourists. Here's what locals want you to know before you go. Retrieved from <https://wapo.st/39LLIAx>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18 (1), 39-50.
- Hall, C. M., Scott, D., & Gössling, S. (2020). Pandemics, transformations and tourism: be careful what you wish for. *Tourism Geographies*, 22 (3), 577-598.
- Henseler, J., Hubona, G., & Ray, P. A. (2016). Using PLS path modeling in new technology research: updated guidelines. *Industrial Management & Data Systems*, 116 (1), 2-20.
- Joo, D., Xu, W., Lee, J., Lee, C. K., & Woosnam, K. M. (2021). Residents' perceived risk, emotional solidarity, and support for tourism amidst the COVID-19 pandemic. *Journal of Destination Marketing & Management*, 19, 100553.
- Kamata, H. (2021). Tourist destination residents' attitudes towards tourism during and after the COVID-19 pandemic. *Current Issues in Tourism*, 1-16.
- Kline, R. B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling (3. Baski). *New York, NY: Guilford*.

- Lee, S. (2021). Analysis of Positive Feelings Toward Tourism During the COVID-19 Pandemic. *Research on the Coronavirus Disaster*, 63.
- Moghavvemi, S., Woosnam, K. M., Paramanathan, T., Musa, G., & Hamzah, A. (2017). The effect of residents' personality, emotional solidarity, and community commitment on support for tourism development. *Tourism Management*, 63, 242-254.
- Munanura, I. E., Needham, M. D., Lindberg, K., Kooistra, C., & Ghahramani, L. (2021). Support for tourism: the roles of attitudes, subjective wellbeing, and emotional solidarity. *Journal of Sustainable Tourism*, 1-16.
- Nakamura, M.; Hattori, T. (2022). Impacts of the COVID-19 Pandemic on Rural Residents of Japan and Their Interactions with the Outside World. *Sustainability* 2022, 14, 2465.
- Nunnally, J. (1978). *Psychometric Theory*, New York: McGraw-Hill, NY.
- Pavlič, I., Puh, B., & Mišković, L. (2019). Residents' attitudes towards tourism impacts in rural area. *Tourism in South East Europe*, 5, 521-532.
- Suess, C., Woosnam, K. M., & Erul, E. (2020). Stranger-danger? Understanding the moderating effects of children in the household on non-hosting residents' emotional solidarity with Airbnb visitors, feeling safe, and support for Airbnb. *Tourism Management*, 77, 103952.
- Tse, S., & Tung, V. W. S. (2020). Residents' discrimination against tourists. *Annals of Tourism Research*.
- Tilaki, M. J. M., Aboali, G., Marzbali, M. H., & Samat, N. (2021). Vendors' Attitudes and Perceptions towards International Tourists in the Malaysia Night Market: Does the COVID-19 Outbreak Matter? *Sustainability*, 13 (3), 1553.
- UNWTO. (2020). Policy Brief: COVID-19 and Transforming Tourism. United Nations. Retrieved from <https://bit.ly/3C3vKeu>
- Zhang, X., & Tang, J. (2021). A Study of Emotional Solidarity in the Homestay Industry between Hosts and Tourists in the Post-Pandemic Era. *Sustainability*, 13(13), 7458.

การจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2565 Budgeting According to the National Strategy Fiscal Year 2018–2022

หทัย โปวานนท์¹ อรนันท์ กลันทปุระ²
Hathai Povanont, Oranan Gluntapura

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561–2565 2. เพื่อเปรียบเทียบงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์งบประมาณกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ 4) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยศึกษาจากการรวบรวมและศึกษา ข้อมูลทุติยภูมิจากรายงาน เอกสาร และระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561–2565 เพื่อเปรียบเทียบงบประมาณตาม ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร และเพื่อเป็นการวิเคราะห์ งบประมาณกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล ทุติยภูมิ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ และจัดทำรูปแบบเพื่อนำเสนอต่อไป ผลการศึกษา พบว่า สามารถสรุปได้ว่าการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561– 2565 รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน มีการ ทบทวนผลสัมฤทธิ์ เป้าหมาย ผลผลิต และตัวชี้วัด เพื่อให้มีการดำเนินการจัดทำงบประมาณได้ สอดคล้องเชื่อมโยงตรงตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) ไปจนถึงแผนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างแท้จริง

คำสำคัญ (Keywords): ยุทธศาสตร์ชาติ; งบประมาณ; ผลสัมฤทธิ์

Abstract

This study Objectives 1. to study budgeting according to the national strategy From the fiscal year 2018 - 2022 2. to compare the budget according to the national strategy in 6 areas 3. to study the budget analysis and the results obtained from the

Received: 2022-05-17 Revised: 2022-06-22 Accepted: 2022-06-23

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Arts Program Department of Political Science and Public Administration Faculty of Social Sciences Kasetsart University. Corresponding Author e-mail: hathai.p@ku.th

² สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Department of Political Science and Public Administration Faculty of Social Sciences Kasetsart University. e-mail: fsocong@ku.th

budget expenditure 4. to study the problems and obstacles in the budgeting according to the national strategy This study was done by collecting and studying secondary data from reports, documents and electronic systems related to budgeting according to the national strategy. During the fiscal year 2018 - 2022, to compare the budgets according to the 6 national strategies, whether they are consistent or not, and how to analyze the budget and the results obtained from budget expenditures. including processing and analyze secondary data, summarize problems, obstacles and recommendations. and prepare a booklet for further presentation. The results of the study found that it can be concluded that budgeting according to the strategy During the fiscal year, the government has been committed to promoting the sustainable development of the country. Objectives, outputs and targets to align budget implementation with national strategies, i.e., Professor 2561-2580 really relevant tasks.

Keywords: National Strategy; Budgeting; Results

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติกำหนดวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

ตามยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ว่าจะต้องมีการปฏิรูประบบการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 มีการจัดทำงบประมาณระยะปานกลาง และระยะยาวเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนงบประมาณของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานของรัฐ และสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 6 : การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริต

ประพจน์มิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย กำหนดแนวทางการพัฒนาโดยปรับปรุงกระบวนการงบประมาณ เพื่อให้การจัดสรรและการใช้จ่ายมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเวลา เกิดความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ มีกลไกและช่องทางให้ประชาชนและภาคเอกชน สามารถตรวจสอบกระบวนการดำเนินงาน งบประมาณ ได้อย่างโปร่งใส

งบประมาณแผ่นดิน หมายถึง แผนงานทางการเงินของรัฐบาล ที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายรับ และรายจ่ายของรัฐบาลในแผนงานและโครงการต่าง ๆ ในแต่ละปีงบประมาณ งบประมาณมีความสำคัญต่อการบริหารประเทศอย่างมาก โดยสามารถกล่าวถึงความสำคัญของงบประมาณได้ โดยใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารของรัฐ ในการบริหารรัฐสามารถจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน และโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้กับประชาชน และในขณะเดียวกันรัฐก็ใช้ งบประมาณเป็นเครื่องควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความต้องการ ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นในการพิจารณาการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละแผนงาน/ โครงการจะมีการวิเคราะห์ถึงต้นทุนและผลตอบแทน มีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็น ตลอดจนกำลังพลและทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ และใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น รัฐจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอุตสาหกรรม ด้านการพาณิชย์ และด้านเกษตรกรรม

จะเห็นได้ว่า งบประมาณแผ่นดินเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้รัฐมีการวางแผนการดำเนินการไว้ล่วงหน้า และรายจ่ายของรัฐเป็นส่วนประกอบของความต้องการโดยรวม การวางแผนการใช้จ่าย และการสรรหารายรับ จะทำให้สามารถคาดการณ์สภาพเศรษฐกิจในปีต่อไปได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้รัฐสามารถบริหารการคลังได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในขอบเขตของงบประมาณที่จัดทำขึ้น ดังนั้น งบประมาณแผ่นดินจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและบรรลุผลสำเร็จหากมียุทธศาสตร์ชาติที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศ และมีเป้าหมายในการบริหารราชการแผ่นดินในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์งบประมาณกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากรายงาน เอกสาร การประชุม และระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565

2. เครื่องมือการวิจัย

รวบรวมและศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากรายงาน เอกสาร และระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565 เพื่อเปรียบเทียบงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร และเพื่อเป็นการวิเคราะห์งบประมาณกับผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้จ่ายงบประมาณ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งสรุปปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.2 จัดทำรูปแบบเพื่อนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565 โดยการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากรายงาน เอกสาร และระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการอภิปรายผลการวิจัยจะอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565

การจัดทำงบประมาณ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด – 19 พ.ศ. 2564 – 2565 แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) นโยบายสำคัญของรัฐบาล ให้ประสบผลสำเร็จและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และสนับสนุนให้เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดนโยบายและแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ แบ่งเป็นยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ที่จัดทำขึ้นโดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องและการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 – 2564) แผนแม่บทอื่น ๆ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของรัฐบาลได้อย่างต่อเนื่องและเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยน้อมนำ “ปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง” ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางหลักในการปฏิบัติ คำนึงถึงหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อให้ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง อย่างยั่งยืน

2. ศึกษาเปรียบเทียบงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน

เป็นการสรุปงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565 จำแนกตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

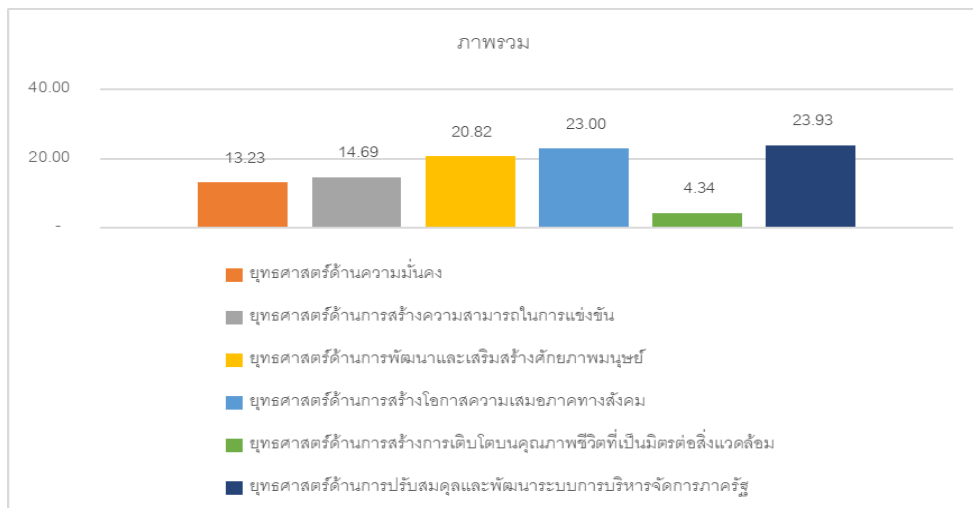
ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ

หน่วย : ล้านบาท (ทศนิยม 4 ตำแหน่ง)

ที่	ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ	2561		2562		2563		2564		2565		รวมทั้งสิ้น	
		วงเงิน	ร้อยละ	วงเงิน	ร้อยละ	วงเงิน	ร้อยละ	วงเงิน	ร้อยละ	วงเงิน	ร้อยละ	วงเงิน	ร้อยละ
	รวมทั้งสิ้น	2,637,615.6193	100.00	2,640,890.1209	100.00	2,715,511.2846	100.00	2,852,682.5332	100.00	2,670,931.3243	100.00	13,517,630.8823	100.00
1	ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง	271,151.3957	10.28	321,789.5806	12.18	404,527.0162	14.90	406,469.7102	14.25	383,798.3903	14.37	1,787,736.0930	13.23
2	ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	490,348.7745	18.59	408,039.4302	15.45	360,398.9503	13.27	394,588.4457	13.83	332,133.5873	12.44	1,985,509.1880	14.69
3	ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์	568,156.6764	21.54	561,134.4025	21.25	560,514.8191	20.64	579,388.3270	20.31	545,568.3565	20.43	2,814,762.5815	20.82
4	ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม	407,942.7097	15.47	396,716.7150	15.02	771,615.8685	28.42	800,632.9402	28.07	731,707.3913	27.40	3,108,615.6247	23.00
5	ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	120,269.8794	4.56	116,232.0058	4.40	114,619.2081	4.22	116,031.6819	4.07	119,107.4615	4.46	586,260.2367	4.34
6	ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	779,746.1836	29.56	836,977.9868	31.69	503,835.4224	18.55	555,571.4282	19.48	558,616.1374	20.91	3,234,747.1584	23.93

ที่มา : สำนักงานงบประมาณ

จากตารางพบว่างบประมาณของยุทธศาสตร์ชาติ หากวิเคราะห์ในภาพรวม ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565 จะเห็นได้ว่างบประมาณรวม 5 ปี มีจำนวนงบประมาณรวมทั้งสิ้น 13,517,630.8823 ล้านบาท ยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน 3,234,747.1584 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.93 ของวงเงินงบประมาณ และยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณในสัดส่วนที่น้อยที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จำนวน 586,260.2367 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.34 ของวงเงินงบประมาณ

3 ศึกษาวิเคราะห์งบประมาณกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

การวิเคราะห์งบประมาณกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณในความเห็นของผู้วิจัยจากการศึกษาในข้อ 2 พบว่า ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565 ยุทธศาสตร์ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ งบประมาณรวมทั้งสิ้น 3,234,747.1584 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 23.93 ของวงเงินงบประมาณ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าพบว่างบประมาณส่วนใหญ่จะอยู่ที่การดำเนินงานภารกิจพื้นฐาน ซึ่งมีภารกิจเพื่อให้การดำเนินงานภารกิจด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ได้ตามมาตรฐาน รวมทั้งบุคลากร สถานที่ อุปกรณ์และสภาพแวดล้อมการทำงานได้รับการดูแลที่ดี รวมทั้งค่าใช้จ่ายตามสิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ ของบุคลากรภาครัฐตามที่กำหนดไว้ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่ายุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐจะเป็นยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณในสัดส่วนที่มากที่สุดเพียง 2 ปี คือ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2562 แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 ยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทิศทางการจัดสรรงบประมาณในช่วงปีหลังเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น และยุทธศาสตร์ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่น้อยที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม งบประมาณรวมทั้งสิ้น 586,260.2367 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.43 ของวงเงินงบประมาณ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์นี้ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงด้านน้ำเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน รวมทั้งช่วยเหลือและแก้ปัญหาภัยแล้ง ผลักดันให้มีกฎหมายหลักกฎหมายรอง และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมยังเป็นเรื่องที่รัฐบาลเห็นว่ายังไม่จำเป็นเร่งด่วนเท่ากับโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ และความเสมอภาคทางสังคมของประชาชน

4. ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)

4.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นแผนที่มีความสำคัญต่อการบริหารประเทศรวมถึงด้านการงบประมาณเป็นสำคัญ แต่ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการ

เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา จนบางครั้งอาจทำให้เป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่กำหนดอาจไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จากสถานการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นจึงถือว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ และยังส่งผลกระทบต่อไปยังด้านงบประมาณอีกด้วย

4.2 การจะแก้ไขปัญหारेื่องตัวชี้วัดข้างต้น จำเป็นต้องดำเนินการผ่านสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ร่างยุทธศาสตร์ชาติเพื่อนำเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติในการแก้ไขต่อไป ทำให้ไม่เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน เนื่องจากถ้าสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่เห็นชอบให้แก้ไขตัวชี้วัดดังกล่าว ทางหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะไม่สามารถแก้ไขตัวชี้วัดได้

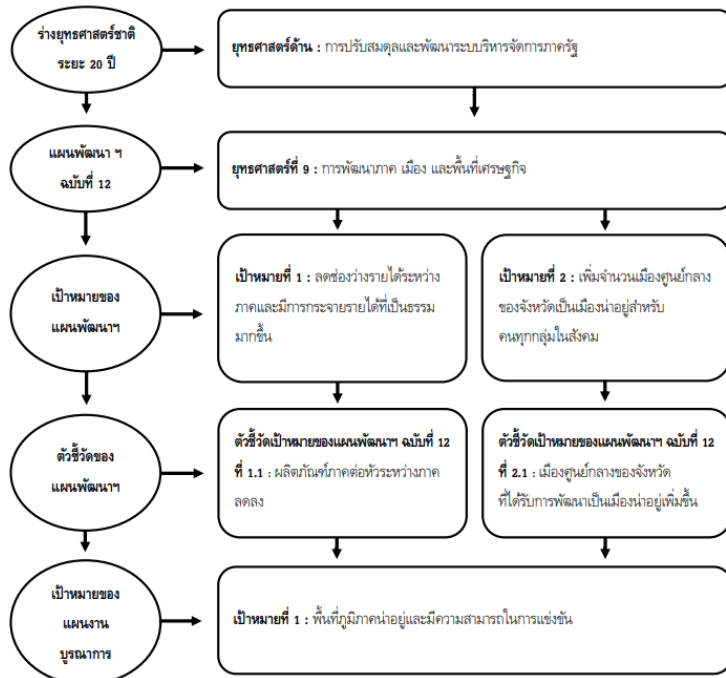
4.3 ผลกระทบจากการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณและการใช้จ่ายงบประมาณเนื่องจากเป็นสถานการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และยังส่งผลกระทบต่อประชาชนรวมไปถึงเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก จึงส่งผลให้ประเทศไทยมีแผนเฉพาะกิจที่เรียกว่า แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 – 2565 ในขณะที่งบประมาณยังมีเท่าเดิมหรือลดลง แต่รัฐบาลจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณบางส่วนมาเพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้การจัดทำงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 เปลี่ยนแปลงไป

กล่าวโดยสรุป คือ การจัดทำงบประมาณ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการกิจเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด – 19 พ.ศ. 2564 – 2565 แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) นโยบายสำคัญของรัฐบาล ให้ประสบผลสำเร็จและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และสนับสนุนให้เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดนโยบายและแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ แบ่งเป็นยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ที่จัดทำขึ้นโดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องและการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 – 2564) แผนแม่บทอื่น ๆ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของรัฐบาลได้อย่างต่อเนื่องและเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยน้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในพระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นแนวทางหลักในการปฏิบัติ คำนึงถึงหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อให้ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีค้ำ อย่ายั่งยืน ซึ่งการจัดทำโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีนั้นมีความสำคัญ และต้องเป็นไปตามแนวทางและหลักการสำคัญตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะขออธิบายโครงสร้างงบประมาณแบบเข้าใจง่าย คือ โครงสร้างงบประมาณนั้น จะต้องมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) นโยบายสำคัญของรัฐบาล ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งสามารถจัดทำออกมาในรูปแบบแผนภาพความเชื่อมโยง โดยมีการเชื่อมโยงกันในแต่ละระดับ เริ่มตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมไปถึงขั้นเป้าหมายของแผนงานหรือกระทรวง ดังนี้

5. แผนภาพความเชื่อมโยง

5.1 แผนภาพความเชื่อมโยงระดับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ดังนั้น จะสามารถสรุปได้ว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินภารกิจเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติให้ประสบผลสำเร็จและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนให้เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และนโยบายด้านการงบประมาณนับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2565

จากการศึกษาพบว่า ไม่มีการศึกษาใดที่รายงานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ยุทธศาสตร์ชาติถือเป็นกรอบชั้นนำในการกำหนดนโยบายและแผนต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ เป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศระยะยาว และมีเป้าหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่ชัดเจน และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาของภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศได้ ดังนั้น ในการจัดทำนโยบายหรือแผนหรือแผนงานต่าง ๆ จะต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ดังนั้น การจัดทำงบประมาณแผ่นดินจึงต้องถือยุทธศาสตร์ชาติเป็นสำคัญ เนื่องจากการงบประมาณเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้เงินหรือการจัดสรรทรัพยากรของประเทศ ซึ่งงบประมาณถูกจัดทำขึ้นในรูปแบบของนโยบายงบประมาณ ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงใช้งบประมาณแบบขาดดุลอยู่ คือ การประมาณการรายได้ต่ำกว่าประมาณการรายจ่าย ดังนั้น จึงถือว่างบประมาณเป็นกลไกในการเลือกการใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติตามแนวทางการบริหารประเทศของรัฐบาล งบประมาณแผ่นดินจึงมีความสำคัญต่อรัฐบาลในหลาย ๆ ด้าน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาเปรียบเทียบงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน

จากการศึกษาพบว่า ไม่มีการศึกษาใดที่รายงานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ งบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2562 ยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 คือ

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม และยุทธศาสตร์ที่ได้รับงบประมาณในสัดส่วนที่น้อยที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งสองยุทธศาสตร์จะเน้นไปที่การสร้างโอกาส ความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายศูนย์กลางความเจริญให้ทั่วถึง ระบบการบริหารราชการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตอบสนองความต้องการของประชาชน กล่าวคือเป็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับประชาชนมากที่สุด ส่วนยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับงบประมาณในสัดส่วนที่น้อยที่สุดนั้น ผู้วิจัยมองว่าหน่วยงานภาครัฐรวมไปถึงรัฐบาลควรให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมด้วย เนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมก็ถือเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษาวิเคราะห์งบประมาณกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

จากการศึกษาพบว่า ไม่มีการศึกษาใดที่รายงานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ การใช้จ่ายงบประมาณกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 นั้น ยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถเบิกจ่ายได้เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 90 – 100 และผลสัมฤทธิ์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณได้ข้อมูลมาจากการที่สำนักงานงบประมาณมีการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณในทุกปี ซึ่งมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้อง โดยมีการติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณ ผลสัมฤทธิ์ รวมไปถึงเป้าหมาย ตัวชี้วัดของกระทรวง กรม และแผนงาน โดยสำนักงานงบประมาณจะนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และจัดทำรายงานเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

สำหรับงบประมาณปี พ.ศ. 2564 ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ และงบประมาณ ปี พ.ศ. 2565 ยังอยู่ในระหว่างการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งยังไม่หมดปีงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลมาเพื่อทำการวิเคราะห์ได้

วัตถุประสงค์ที่ 4 ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ

ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีการศึกษาใดที่รายงานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาตินั้นว่าเป็นปัญหาที่มีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือจะเรียกว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องไปถึงตัวบทกฎหมาย เพราะยุทธศาสตร์ชาติมีที่มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และเป็นแผนแม่บทในการจัดทำแผนงานต่าง ๆ ในที่นี้แผนที่มีสำคัญ และถูกพูดถึงอย่างมาก คือ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งสิ้น 23 แผนแม่บท ซึ่งจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติตาม รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการทบทวนตัวชี้วัดในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทุก ๆ 5 ปีอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เกิดความทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยต้องมีการประชุมร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยรับงบประมาณ หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ภาคเอกชน ภาคประชาชนโดยมีการบูรณาการอย่างแท้จริง และต้องผลการประชุมดังกล่าวเสนอต่อไปยังคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้เกิดการทบทวนเป้าหมาย/ตัวชี้วัดที่เหมาะสมต่อไป

1.2 ยุทธศาสตร์ชาติควรมีความชัดเจนในการพัฒนายุทธศาสตร์ในทุก ๆ ด้าน

1.3 การจัดทำงบประมาณควรมีความสอดคล้องกับปรัชญาของยุทธศาสตร์ชาติว่าต้องสอดคล้องอย่างไร และควรมุ่งเน้นในด้านใด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการติดตามความก้าวหน้าในการทบทวนตัวชี้วัดในแผนแม่บท และแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติว่าเป็นไปอย่างเหมาะสม ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อความคล่องตัว และทำให้การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- นริกาญจน์ งดกระโทก. (2560). การวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรีกับแผนกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกและแผนระดับชาติ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา
- นันทินิตย์ นวลมณี. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี. กลุ่มงานคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สำนักกรรมการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- นาวาเอกหญิงเด่นสุรางค์ ภิรมย์สวัสดิ์. (2561). แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติเพื่อการปฏิรูปประเทศ. ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง, มหาวิทยาลัยบูรพา
- สำนักงานงบประมาณ (2561). งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร, สำนักงานงบประมาณสำนักงานงบประมาณ (2562). งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานงบประมาณ

- สำนักงานประมาณ (2561). เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 6 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ
- สำนักงานประมาณ (2562). เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 6 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ
- สำนักงานประมาณ (2563). งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ
- สำนักงานประมาณ (2563). เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 6 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ
- สำนักงานประมาณ (2564). งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ
- สำนักงานประมาณ (2564). เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 6 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ
- สำนักงานประมาณ (2565). งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ
- สำนักงานประมาณ (2565). เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 6 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานประมาณ
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (2563). รายงานสรุปผลการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติประจำปีงบประมาณ 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (2564). รายงานสรุปผลการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติประจำปีงบประมาณ 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). รายงานสรุปผลการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปีงบประมาณ 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- อภิชาติ คุณวัฒน์บัณฑิต. (2561). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติของ ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์
เรื่อง ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้
ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล
The Study of Mathematical Problem Solving Ability
and Learning Achievement on Percentage of Prathomsuksa Five
Students by Using SSCS Model and Bar Model Technique

ศุภกิจ หนูแก้ว¹ ชานนท์ จันทรา² ทรงชัย อักษรคิด³
Supakit Nukeaw, Chanon Chuntra, Songchai Ugsornkid

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ และ 2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหันคา (วัดท่ากฤษณา-สุชัยประชาสรรค์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม จากทั้งหมด 4 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และนำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง แผนภูมิแท่ง และการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีเท่ากับ 28.40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71 ของคะแนนเต็ม ซึ่งมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Received: 2022-06-16 Revised: 2022-07-20 Accepted: 2022-07-20

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University.

Corresponding Author E-Mail: supakit.nuke@ku.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University.

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University.

คำสำคัญ (Keyword): ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์; เทคนิคบาร์โมเดล; รูปแบบ SSCS

Abstract

The purposes of this research were 1. to study mathematical problem solving ability after learning by using SSCS model and bar model technique and 2. to study mathematics learning achievement after learning by using SSCS model and bar model technique. The sample was 25 Prathomsuksa Five Students of one classroom at Anubanhanka School in the second semester of the academic year 2021 that was selected by cluster random sampling from 4 classroom. The instruments in data collection consisted of mathematics lesson plans on Percentage, mathematical problem solving ability tests on Percentage and a test to measure the achievement of mathematics on Percentage. Percentage, mean, standard deviation, and t-test were used for analyzing data and presented by table, chart and descriptions. The research findings revealed that 1) the students had mathematical problem solving ability after learning by using SSCS model and bar model technique were higher than 60% at the .05 level of significance and the students achieved an average of 28.40 points and percentage was 71 that the students had mathematical problem solving ability at the “good” level and 2) the students had mathematics learning achievement after learning by using SSCS model and bar model technique were higher than 60% at the .05 level of significance.

Keyword: Bar model technique; Mathematical problem solving ability; SSCS Model

บทนำ (Introduction)

วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญ แต่ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลหันคา (วัดท่ากฤษณา - สุชัยประชาสรรค์) ปีการศึกษา 2562 – 2564 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.41 27.79 และ 37.52 ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงผลการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลหันคา (วัดท่ากฤษณา - สุชัยประชาสรรค์) ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนอนุบาลหันคา (วัดท่ากฤษณา - สุชัยประชาสรรค์) พบว่าสิ่งที่ปัญหาต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและนักเรียนมากที่สุดคือ การแก้ไขโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาเป็นเวลา 3 ปี พบว่า

เนื้อหาเรื่อง ร้อยละ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้โจทย์ปัญหาร้อยละของจำนวนนับ การแก้โจทย์ปัญหาร้อยละเกี่ยวกับการลดราคา และการแก้โจทย์ปัญหาร้อยละเกี่ยวกับกำไร ขาดทุน ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนโดยตรงนั้น มีจำนวนนักเรียนไม่น้อยที่ไม่ทราบว่าควรเริ่มต้นแก้ปัญหานั้นอย่างไร นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาได้ ส่งผลให้ไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ และมีนักเรียนบางส่วนที่สามารถคำนวณหาคำตอบได้เฉพาะโจทย์ที่เป็นสัญลักษณ์ และเมื่อได้คำตอบสุดท้ายแล้ว นักเรียนส่วนมากมักไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ ไม่ได้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ (ศิริลักษณ์ ไขสงคราม, 2562) ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหามathematics ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ร้อยละ ซึ่งในปัจจุบันมีนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอกระบวนการ กลวิธีในการแก้ปัญหามากมาย อาทิ กระบวนการแก้ปัญหของ Polya การแก้ปัญหโดยใช้รูปแบบ SSCS (Search Solve Create and Share) การใช้กลวิธี STAR และการใช้เทคนิค KWDL เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ครูนิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะหรือความสามารถในการแก้ปัญหามathematics การสอนด้วยกระบวนการแก้ปัญหตามแนวคิดดังกล่าว ทำให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการทางคณิตศาสตร์อย่างหลากหลาย และเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ ทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลที่โจทย์กำหนดให้ ได้วางแผนแก้ปัญหาลงมือแก้ปัญหจนได้คำตอบ รวมถึงตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้มา ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหามathematics ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS (Search Solve Create and Share) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Pizzini, Shepardson, and Abell (1989) โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะการแก้ปัญห ใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เผชิญกับสถานการณ์ปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ วางแผน ดำเนินการแก้ปัญห และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาคำตอบของปัญหา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 S: Search ค้นหาข้อมูลจากโจทย์ปัญหา เป็นขั้นตอนการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแยกแยะประเด็นปัญหา ขั้นที่ 2 S: Solve แก้ปัญห เป็นขั้นตอนการวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหด้วยวิธีการต่าง ๆ ขั้นที่ 3 C: Create สร้างคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญห เป็นขั้นตอนการนำผลที่ได้จากขั้นที่ 2 มาจัดกระทำเป็นขั้นตอนเพื่ออำนวยความสะดวกเข้าใจและเพื่อสื่อสารกับคนอื่นได้ และขั้นที่ 4 S: Share แลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ปัญห เป็นขั้นตอนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลและวิธีการแก้ปัญห

จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ทั้ง 4 ขั้นนี้ เป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ กล้าแสดงออก และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการแก้ปัญหได้เป็นอย่างดี ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหและทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ดังที่กล่าวมาข้างต้น ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหามathematics ได้ฝึกกระบวนการทางคณิตศาสตร์อย่างหลากหลายและเป็นระบบแล้วนั้น ผู้วิจัยยังได้เห็นถึงเทคนิคบางประการที่สามารถนำมาช่วยเสริมใน

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น นั่นคือ เทคนิคบาร์โมเดล (Bar Model) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเวียดนาม ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งประเทศสิงคโปร์กำหนดให้ใช้การวาดบาร์โมเดลในการทำโจทย์ปัญหา โดยจะวาดเป็นรูปแบบบล็อกหรือบาร์ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เรียกว่า Singapore Bar Model หรือ Singapore Block Model หรือเรียกสั้น ๆ ว่า Bar Model สำหรับใช้อธิบายสถานการณ์หรือแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ในโจทย์หรือโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่กำหนดให้ เพื่อนำไปสู่การหาคำตอบของโจทย์หรือโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์นั้น ๆ มุ่งเน้นให้นักเรียนวางแผนการแก้ปัญหาด้วยการแปลโจทย์ปัญหาให้เป็นรูปในลักษณะที่เป็นบล็อกหรือบาร์ เป็นอีกยุทธวิธีในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ทำให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหามาเชื่อมโยงกับการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน แล้ววาดภาพออกมาเป็นรูปบาร์โมเดล ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ เกิดความคิดรวบยอด และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถทำโจทย์ปัญหาได้อย่างง่ายและถูกต้อง (กรองทอง ไครีรี, 2554) สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ที่กล่าวไว้ว่า เด็กอายุ 7-11 ปี สามารถที่จะเข้าใจเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้

ดังนั้นหากครูผู้สอนหรือผู้วิจัยท่านใดกำลังมองหาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์อื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ เช่น สาระการเรียนรู้เรื่อง เศษส่วน และสาระการเรียนรู้เรื่อง ทศนิยม ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำเทคนิคบาร์โมเดลซึ่งเป็นสื่อที่รูปธรรมมาช่วยในการวิเคราะห์ ภายใต้กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างเป็นระบบตามขั้นตอนต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสนใจในการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย คือ การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาล-หันคา (วัดท่ากฤษณา - สุชัยประชาสรรค์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 101 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลหันคา (วัดท่ากฤษณา - สุชัยประชาสรรค์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 4 ห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 9 แผน (12 คาบ) เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล เป็นแนวคิดหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบอัตนัยที่ให้แสดงแนวคิดและวิธีทำอย่างละเอียด โดยให้นักเรียนแสดงขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหา 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์โจทย์ปัญหา 2) วางแผนการแก้ปัญหา 3) ดำเนินการแก้ปัญหา และ 4) สรุปคำตอบ จำนวน 4 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน รวม 40 คะแนน โดยทำการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดลง และจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ข้อสอบทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1 ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ได้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ และแบบเติมคำตอบ จำนวน 5 ข้อ รวม 20 ข้อ 20 คะแนน โดยทำการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดลง และจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ข้อสอบทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1 ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อสอบที่สามารถนำไปใช้ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ และใบกิจกรรม ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินเมื่อพิจารณาเป็นภาพรวม และเป็นรายด้าน

2. วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้ one-sample t test

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับ การ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง ร้อยละ จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง ร้อยละ

1) ผลการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลในภาพรวม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

n	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.	t	sig
25	16	38	28.40	71	6.46	21.99*	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผลการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิค บาร์โมเดล มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 38 คะแนน และมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 16 คะแนน จากคะแนน เต็ม 40 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 28.40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อย ละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสามารถในการแก้ปัญหาย่อยในระดับดี

2) ผลการผลการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อจากผลการทำแบบทดสอบ จำนวน 4 ข้อ โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มี ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนเฉลี่ย 7.10 คะแนน จาก คะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า **ด้านการวิเคราะห์ โจทย์ปัญหา** นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาย่อยในระดับดีมาก โดย นักเรียนสามารถระบุสิ่งที่โจทย์ถามและสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้ถูกต้อง ครบถ้วน ได้คะแนนเฉลี่ย 1.77 คะแนน จากคะแนนเต็ม 2 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.50 **ด้านการวางแผนการแก้ปัญหา** นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการวางแผนการแก้ปัญหาย่อยในระดับดีมาก โดยนักเรียน สามารถแปลความหมายของร้อยละได้ถูกต้อง และสามารถวาดรูปบาร์โมเดลเพื่อหาแนวทางการ แก้ปัญหาโดยแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่กำหนดให้และสิ่งที่ต้องการหาได้ถูกต้อง ได้คะแนน เฉลี่ย 2.43 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81 **ด้านการดำเนินการแก้ปัญหา** นักเรียนมีความสามารถในการดำเนินการแก้ปัญหาย่อยในระดับปานกลาง โดยได้คะแนนเฉลี่ย 2.59 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64.75 ปัญหาที่พบคือ นักเรียนมีข้อผิดพลาดใน ขั้นตอนการคำนวณ นำไปสู่คำตอบที่ไม่ถูกต้อง และนักเรียนบางส่วนทำแบบทดสอบไม่ทันตามเวลา

ที่กำหนด ส่วนด้านการสรุปคำตอบ นักเรียนมีความสามารถในการสรุปคำตอบอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยได้คะแนนเฉลี่ย 0.31 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 31 ปัญหาที่พบคือ นักเรียนสรุปคำตอบไม่ครบถ้วนตามสิ่งที่โจทย์ถามและสรุปคำตอบไม่ถูกต้อง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการคิดคำนวณผิดพลาดในด้านการดำเนินการแก้ปัญหา

1.2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ จากใบกิจกรรม ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล จำนวน 5 ใบกิจกรรม เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดีมาก โดยได้คะแนนเฉลี่ย 8.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82 และเมื่อพิจารณาในแต่ละใบกิจกรรมพบว่า ใบกิจกรรมที่นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ใบกิจกรรมที่ 5 ได้คะแนนเฉลี่ย 8.62 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.20 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ ใบกิจกรรมที่ 4 ได้คะแนนเฉลี่ย 8.60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก เช่นเดียวกัน ส่วนใบกิจกรรมที่นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ใบกิจกรรมที่ 2 ได้คะแนนเฉลี่ย 7.52 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.20 ซึ่งอยู่ในระดับดี ปัญหาที่พบคือ ด้านการดำเนินการแก้ปัญหา แม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่นำเสนอการแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผลได้ถูกต้อง แต่มีข้อผิดพลาดในขั้นตอนการคำนวณ ทำให้ได้คำตอบที่ไม่ถูกต้อง

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ในภาพรวมปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียน เรื่อง ร้อยละ กับเกณฑ์ร้อยละ 60

คะแนน	n	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{x}$	ร้อยละ	S.D.	t	sig.
หลังเรียน	25	10	19	14.36	71.80	2.56	4.60*	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 19 คะแนน และมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 10 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.36 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล กับเกณฑ์ร้อยละ 60 เป็นรายบุคคล พบว่า มีนักเรียนทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60

จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 84 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 60

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล ผลที่ได้จากการตรวจใบกิจกรรม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก ได้คะแนนเฉลี่ย 8.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุสิ่งที่โจทย์ถามและสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้ สามารถแปลความหมายของร้อยละและวาดรูปบาร์โมเดลเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาและนำเสนอการแก้ปัญหาที่ความสัมพันธ์กันได้อย่างมีเหตุผล แต่มีนักเรียนบางคนมีข้อผิดพลาดในขั้นตอนการคำนวณ จึงทำให้ได้คำตอบที่ไม่ถูกต้อง และผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนจากการตรวจแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนเฉลี่ย 28.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกัญญา สุ่มโน และ ชนิศรรา เลิศอมรพงษ์ (2554) ปิยะธิดา พัฒนสำราญ และ ชานนท์ จันทรา (2564) ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กับสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดย สุกัญญา สุ่มโน และ ชนิศรรา เลิศอมรพงษ์ (2554) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ SSCS และ ปิยะธิดา พัฒนสำราญ และ ชานนท์ จันทรา (2564) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับการใช้ตัวแทนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SSCS ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา ฝึกทักษะการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เชิญชวนสถานการณ์ปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ตลอดจนแลกเปลี่ยนแนวทางการหาคำตอบ และร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบที่ได้ จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น และจากผลการวิจัยของ ปาณัฐฐา ขุนรักษา และ ทรงชัย อักษรคิด (2564) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้บาร์โมเดล ซึ่งได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บาร์โมเดล มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด แสดงให้เห็นว่า การนำบาร์โมเดลมาช่วยในการวางแผนการแก้ปัญหา วิเคราะห์ปัญหามาในรูปแบบของ

แผนภาพ ทำให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ในโจทย์ปัญหาเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากขึ้น ทำให้นักเรียนเข้าใจปัญหา นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้นเช่นเดียวกัน

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล โดยดำเนินการตาม 4 ขั้นตอนของรูปแบบ SSCS มีประเด็นสำคัญขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

ขั้นที่ 1 S: Search ค้นหาข้อมูลจากโจทย์ปัญหา จากการสังเกตพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาได้ คือ สามารถระบุสิ่งที่โจทย์ถามและสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้ถูกต้อง แต่มีนักเรียนบางส่วนระบุไม่ครบถ้วนตามสิ่งที่โจทย์ถาม และมีนักเรียนบางส่วนระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ไม่ครบถ้วน เช่น ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ปัญหาการขายสินค้าเกี่ยวกับการลดราคา โดยแสดงเป็นรูปภาพของสินค้าที่ติดป้ายลดราคาแทนการแสดงข้อความ พบว่ามีนักเรียนเขียนสิ่งที่โจทย์กำหนดให้เพียงบางส่วนไม่ครบถ้วนตามที่โจทย์กำหนด และพบว่ามีนักเรียนเขียนข้อความตามที่โจทย์บรรยาย ทำให้เขียนสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ค่อนข้างยาว ซึ่งบางข้อมูลไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาในลำดับต่อไป

ขั้นที่ 2 S: Solve แก้ปัญหา จากการสังเกตพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถวางแผนการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง สามารถแปลความหมายของร้อยละและวาดรูปบาร์โมเดลเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา โดยแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลได้ถูกต้อง สามารถสื่อความหมายได้ และมีนักเรียนแปลความหมายของร้อยละในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่โจทย์ถาม และพบว่ามีนักเรียนบางส่วนวาดรูปบาร์โมเดลเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา โดยสื่อความหมายไม่เหมาะสม ขาดความสมบูรณ์ เนื่องจากเขียนข้อมูลแสดงส่วนต่าง ๆ ของบาร์โมเดลไม่ครบถ้วน

ขั้นที่ 3 C: Create สร้างคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญหา จากการสังเกตพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผลได้ถูกต้อง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ หรือใช้วิธีความหมายของร้อยละ นักเรียนสามารถเขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจได้ง่าย สามารถสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ แต่มีนักเรียนบางคนเขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจากใช้เงื่อนไขไม่ครบตามที่โจทย์กำหนด และมีนักเรียนบางส่วนผิดพลาดในขั้นตอนการคำนวณ โดยเฉพาะเมื่อคำนวณแล้วคูณหารไม่ลงตัว ติดในรูปเศษส่วน จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการคำนวณดังกล่าวพบว่า สาธารณการเรียนรู้เรื่อง เศษส่วน เป็นเนื้อหาสาระที่นักเรียนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในคิดการคำนวณเนื่องจากการเรียนในรูปแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ครูจึงเดินสำรวจการแก้ปัญหานักเรียนเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นและเน้นย้ำความเข้าใจให้กับนักเรียน

ขั้นที่ 4 S: Share แลกเปลี่ยนแนวทางในการแก้ปัญหา จากการสังเกตพบว่า เมื่อครูสุ่มนักเรียนหรือขออาสาสมัครออกมานำเสนอวิธีการแก้ปัญหานักเรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา สามารถอธิบายสื่อสารให้นักเรียนคนอื่นเข้าใจได้ โดยครูและนักเรียนช่วยกัน

ตรวจสอบความถูกต้องและความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้ โดยครูอาจใช้คำถามกระตุ้นและชี้แนะให้สังเกตข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น เช่น นักเรียนคิดว่าวิธีการแก้ปัญหาของเพื่อนถูกต้องหรือไม่อย่างไร คำตอบที่ได้สมเหตุสมผลหรือไม่ นักเรียนคนใดมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากเพื่อนหรือไม่ ซึ่งพบว่า มีนักเรียนออกมานำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากเพื่อน โดยนักเรียนสามารถบอกได้ว่าวิธีการแก้ปัญหาของตนเองแตกต่างกับเพื่อนอย่างไร และมีข้อดีอย่างไร

2. จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ร้อยละ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล โคตรสมบัติ และ ชนิศรรา เลิศอมรพงษ์ (2558) ธัญพัฒน์ พันธุ์พานัก และ นางลักษณ์ วิริยะพงษ์ (2562) ที่ได้นำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS มาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดย สุวิมล โคตรสมบัติ และ ชนิศรรา เลิศอมรพงษ์ (2558) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบ SSCS และ ธัญพัฒน์ พันธุ์พานัก และ นางลักษณ์ วิริยะพงษ์ (2562) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จากการที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SSCS ทั้ง 4 ขั้นตอน ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปพร้อมกัน กล่าวคือ ขั้นที่ 1 นักเรียนจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานการณ์ปัญหาเพื่อระบุปัญหา ขั้นที่ 2 นักเรียนต้องระบุสาเหตุของปัญหา ออกแบบขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา และดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อค้นหาคำตอบของปัญหา ได้ฝึกการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ ขั้นที่ 3 เป็นการนำผลที่ได้มาจัดกระทำเป็นขั้นตอนเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจและเพื่อสื่อสารกับคนอื่นได้ และขั้นที่ 4 นักเรียนได้นำเสนอกระบวนการแก้ปัญหา นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนคนอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ นักเรียนเกิดความมั่นใจในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น อีกทั้งในขั้นที่ 2 ครูให้นักเรียนวาดรูปบาร์โมเดลเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ในโจทย์ปัญหา ทำให้สามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล เรื่อง ร้อยละ ต้องใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยในช่วงแรกครูต้องให้เวลากับนักเรียนเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับการวาดรูปบาร์โมเดลเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ดังนั้นครูควรวางแผนการใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละ ครูควรเชื่อมโยงหรือสร้างโจทย์ปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทและปัญหาที่พบในชีวิตจริงของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์

1.3 ในขั้นที่ 4 S: Share แลกเปลี่ยนแนวทางในการแก้ปัญหา ครูควรสุ่มนักเรียนหรือขออาสาสมัครออกมานำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียนที่ไม่ซ้ำกับคนเดิม และครูควรสุ่มนักเรียนหรือขออาสาสมัครกลุ่มที่หาคำตอบไม่ถูกต้องออกมานำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาของตนเองหน้าชั้นเรียนด้วย เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องใด โดยครูและนักเรียนช่วยกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง และครูควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล เรื่อง ร้อยละ ในการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น ความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ (Mathematics Literacy) การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์อื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ เช่น สาระการเรียนรู้เรื่อง เศษส่วน และสาระการเรียนรู้เรื่อง ทศนิยม ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรองทอง ไครีรี. (2554). *คู่มือครูการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบบาร์โมเดล (Bar Model) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. กรุงเทพฯ: เอ ทีม บิสซิเนส
- ธัญพัฒน์ พันธุ์พานัก และ นางลักษณ์ วิริยะพงษ์. (2562). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Humanities, Social Sciences, and Art*. 12(4), 338-354
- นริศรา สำราญวงษ์ และ อาพันธ์ชนิต เจนจิต. (2558). *การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*

- คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทน์ภัส ศรีพรหมทอง และ ชนิศรรา เลิศอมรพงษ์. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “โจทย์ปัญหาร้อยละ” โดยใช้รูปแบบ SSCS โรงเรียนบ้านหนองตะเภา จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปาณัฐฐา ขุนรักษา และ ทรงชัย อักษรคิด. (2564). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการ จัดการเรียนรู้โดยใช้บาร์โมเดล. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 36(2), 154-166.
- ปิยะธิดา พัฒนสำราญ และ ชานนท์ จันทรา. (2564). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับการใช้ตัวแทนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสาร ศึกษา ศาสตร์ปริทัศน์*. 36(1), 96-107.
- ศิริลักษณ์ ไชยสงคราม. (2562). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับบาร์โมเดล (Bar Model). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สุกัญญา สุมโน และ ชนิศรรา เลิศอมรพงษ์. (2554). การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง "ร้อยละ" ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ SSCS โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล โคตรสมบัติ และ ชนิศรรา เลิศอมรพงษ์. (2558). การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง "อสมการ" ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบ SSCS โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Pizzini, E.L., D.P. Shepardson and S. K. Abell. (1989). A rationale for and the development of a problem solving model of instruction in science education. *Science Education*. 73(5), 523-534.

อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท

The Identity of Master Pravej Kumut's Sawduang Style

ชัยรัตน์ มีงาม¹ วีระ พันธุ์เสือ² เทพิกา รอดสการ³

Chairat Meemgam, Veera Phunsue, Tepika Rodsakan

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท และเพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลจากการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทประกอบด้วย 1.ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรทำนองซอด้วงและบันไดเสียง 2.หลักการการใช้กลวิธี การบรรเลงซอด้วง 3.หลักการแปรทำนองซอด้วงของครูประเวช กุมุท 4.หลักการใช้ความดัง-เบาในบทเพลง ปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทประกอบด้วย 1.ด้านครอบครัว 2.ด้านการเรียนดนตรี 3.ด้านประสบการณ์การบรรเลงดนตรีและการขับร้องเพลงไทย 4.ด้านสังคมการประกอบอาชีพ 5.ด้านบุคลิกภาพ 6.ด้านเครื่องดนตรี 7.ด้านการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลระหว่างอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทและปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ผลจากการสังเคราะห์สามารถจำแนกและแบ่งประเด็นสำคัญได้ดังนี้ 1.อัตลักษณ์กลอนซอด้วงของครูประเวช กุมุท 2.อัตลักษณ์บทบาทการเป็นผู้นำวงของครูประเวช กุมุท ขณะบรรเลงซอด้วง 3.อัตลักษณ์กลวิธีการบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท

คำสำคัญ (Keywords): ซอด้วง; ปัจจัยในการเกิดอัตลักษณ์; อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วง

Abstract

The objectives of this study were to investigate the identity of master Pravej Kamut's Sawduang style and to study the contextual factors for the identity of master Pravej Kamut's Sawduang style. This study was conducted through qualitative research method. The results of the study revealed that the identity of master Pravej

Received: 2022-06-16 Revised: 2022-07-09 Accepted: 2022-07-19

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยามหิดล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Master of Arts Program in Ethnomusicology, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University. Corresponding Author e-mail: Chairat_meemgam@hotmail.co.th

^{2 3} คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

Kamut's Sawduang Style consists of 1. Relationship between melody alteration of Sawduang and sound scales 2. Principles of using the technique of playing Sawduang. 3. The principle of altering the melody of Sawduang by master Pravej Kamut 4. The principle of using the dynamic of sound in the songs. the contextual factors for the identity of master Pravej Kamut's Sawduang Style consists of 1. Family 2. Music study 3. Experience of playing and singing Thai songs 4. Occupational society 5. Personality 6. Musical instrument 7. Knowledge transfer. In addition, the researcher synthesized data between the identity of master Pravej Kamut's Sawduang Style and the contextual factors for the identity of master Pravej Kamut's Sawduang Style. The results of the synthesis can be classified and divided into key points as follows: 1. The identity of Sawduang verse by master Prawet Kumut 2. Master Pravej Kumut's identity as the leader of the band while playing Sawduang 3. The identity of master Pravej Kumut Sawduang playing technique

Keywords: Sawduang; Contextual factors for the identity of master Pravej Kamut's Sawduang Style; Identity of playing Sawduang

บทนำ (Introduction)

อัตลักษณ์ (Identity) เป็นประเด็นทางแนวคิดที่ในปัจจุบันได้รับการศึกษาและการอ้างอิงนำไปใช้ในระเบียบการวิจัยเชิงสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อัตลักษณ์ใช้อธิบายการแสวงหาความเป็นตัวตนของตนเอง การมีบทบาทและหน้าที่หรือลักษณะเฉพาะของตนเอง อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงได้และสามารถสร้างขึ้นได้ ซึ่งการประกอบสร้างขึ้นโดยบุคคลนั้นเอง เป็นการเลือกยึดโยงกับอัตลักษณ์บางอย่างเพื่อใช้เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิต ในนิยามที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ในระดับบุคคล (Individual Identity) การนิยามว่าเราเป็นใครโดยจะเกิดขึ้นเมื่อเรามีปฏิสัมพันธ์หรือสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ และบุคคลหนึ่งก็อาจมีได้หลายอัตลักษณ์ จากความหมายและความเข้าใจของอัตลักษณ์ได้ส่งผลกระทบต่อวงการดนตรี ทำให้เกิดกระบวนการศึกษาตนเองและสังคมดนตรีโดยใช้ระเบียบวิธีการทางอัตลักษณ์ อัตลักษณ์ทางดนตรีเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลและบริบททางสังคม ไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่งแต่สามารถเกิดเปลี่ยนแปลงได้ นักดนตรีไทยที่มีความสามารถและเป็นที่ยอมรับจากนักดนตรีไทยหรือแม้กระทั่งผู้ฟังที่ชื่นชอบดนตรีไทยย่อมได้รับเกียรติหรือรางวัลเป็นเครื่องหมายเชิงสัญลักษณ์ ถึงความสามารถนั้นๆ หนึ่งในเกียรติประวัติที่สำคัญระดับชาติและส่งผลกระทบต่อวงการศิลปวัฒนธรรมต่างๆในประเทศไทยคือ การได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ

นายประเวช กุมุท ได้ฝึกฝนและร่ำเรียนจนรอบรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติจากบรรดาครูและศิลปินเอกระดับชาติหลายท่าน สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีได้หลายชนิดเครื่องดนตรีที่ชำนาญเป็นพิเศษได้แก่ ซอด้วง ซออู้ และซอสามสาย นอกจากนั้นยังขับร้องได้ไพเราะ มีฝีมือยอดเยี่ยมในการ

เดี่ยวซอทุกประเภท มีผลงานการบรรเลงเพลงเดี่ยว รวมทั้งบันทึกเสียงและบันทึกโน้ตเพลงไทยออกเผยแพร่เป็นจำนวนมาก เป็นผู้รอบรู้ในระเบียบประเพณีของดนตรีไทย สามารถเป็นที่ปรึกษาและผู้ตัดสินได้เป็นอย่างดี ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดเครื่องสายไทยซึ่งธนาคารกสิกรไทยจัดขึ้น ท่านมีลูกศิษย์นักดนตรีไทยพร้อมสร้างแบบแผนแก่วงดนตรีไทยในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง นับว่าได้สร้างคุณูปการไว้กับวงการดนตรีไทยร่วมสมัยได้อย่างน่าภาคภูมิใจยิ่ง ด้วยผลงานและการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาทางดนตรีไทยนี้ครูประเวช กุมุท จึงได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2532)

จากข้อมูลทีกล่าวมามุ่งเน้นความสำคัญของอัตลักษณ์ และฝีมือของนักดนตรีจนเป็นที่ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย นอกจากนี้ชีวประวัติและพฤติกรรมต่างๆที่ส่งผลให้นักดนตรีแต่ละท่านประสบความสำเร็จในชีวิต ได้รับเครื่องหมายยืนยันความสำเร็จด้วยการเป็นศิลปินแห่งชาติ ความสำคัญเหล่านี้ควรศึกษาเชิงวิชาการเพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อเรื่อง ปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ในการศึกษาครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการสืบค้นอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท อธิบายเกี่ยวกับฝีมือการบรรเลงอันเป็นที่ประจักษ์ของสังคมนักดนตรีไทย และยังเป็นการสืบค้นปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท เพื่อวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมของนักดนตรีไทยที่ส่งผลต่อการบรรเลงเครื่องดนตรี แนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และจริยวัตรอันดีงามของนักดนตรีไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยทางคุณภาพ โดยใช้แนวคิดอัตลักษณ์เป็นแนวทางในการศึกษาโดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาภาคสนาม การสังเกต สอบถาม ข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วนำมาวิเคราะห์เป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของการบรรยายพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ กำหนดแนวทาง วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ขั้นศึกษาค้นคว้าข้อมูลและรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารหลักฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ต่อไปนี้

1.1.1 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.1.2 หอสมุดดนตรีไทย สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.2 รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในลักษณะของเอกสาร บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทสัมภาษณ์ เทป แผ่นเสียงและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับครุประเวศ กุมุทจากแหล่งต่างๆ โดยจำแนก ดังนี้

1.2.1 ข้อมูลขั้นต้น ได้แก่ เทปเสียง แผ่นเสียง และบทสัมภาษณ์

1.2.2 ข้อมูลชั้นรอง ได้แก่ โน้ตเพลง บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์

1.3 พื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ชมรมดนตรีไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ชมรมดนตรีไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สำนักการสังคีต กรมศิลปากร, วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

1.4 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลบทสัมภาษณ์จากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสิ้น 8 ท่าน ได้แก่ คุณกนกรัตน์ กุมุท, คุณสายชล กายจรีต, ครูจิรพล เพชรสม, ครูบุญถึง พระยาชัย, ครูธีรพันธุ์ ธรรมานุกูล, อาจารย์วิรัช สงเคราะห์, คุณ ภก. กานต์ สุวรรณกิติ และคุณชนัญญ์ ถนอมานนท์

2. ขั้นศึกษาวิเคราะห์และจัดกระทำข้อมูล

ศึกษาข้อมูลอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครุประเวศ กุมุท โดยมีขอบเขตในด้านเนื้อหา และขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็น

2.1.1 อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครุประเวศ กุมุท

2.1.2 ปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครุประเวศ กุมุท

2.2 รวบรวม จำแนกและจัดลำดับเนื้อหาทั้งหมดตามประเด็นที่ศึกษาเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3. ขั้นเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้

ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในลักษณะของเอกสาร บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์บทสัมภาษณ์ เทปเสียง แผ่นเสียงและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับครุประเวศ กุมุทจากแหล่งต่างๆ จำแนกเป็นข้อมูลขั้นต้นและข้อมูลชั้นรอง โดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ดังนี้

3.1 แบบสังเกตเป็นทางการ 3.5 อุปกรณ์ในการจดบันทึก และกระดาษบันทึกโน้ต

- 3.2 แบบสังเกตไม่เป็นทางการ 3.6 เครื่องบันทึกเสียง
3.3 แบบสัมภาษณ์เป็นทางการ 3.7 เครื่องบันทึกวีดิทัศน์
3.4 แบบสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการ 3.8 กล้องถ่ายรูป

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำทางซอดังของครูประเวช กุมุท เพลงที่กำหนดในขอบเขตของการวิจัย จากเทปเสียง และแผ่นเสียง มาดำเนินการถอดเป็นระบบโน้ตดนตรีไทยและกำหนดสัญลักษณ์กลวิธีการบรรเลงซอดังให้สมบูรณ์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาทั้งนี้ผู้วิจัยได้ คัดกรองประเด็นในการศึกษา และเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อให้ได้มาซึ่ง อัตลักษณ์การบรรเลงซอดังของครู ประเวช กุมุท และทำการวิเคราะห์พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการบรรเลงซอดัง โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาอัตลักษณ์การบรรเลงซอดังของครูประเวช กุมุท จากประเภเพลงหน้าทับปรบไก่อ่ 1 เพลง ได้แก่ เพลงบุหลัน สามชั้น ประเภเพลงหน้าทับสองไม้ 1 เพลง ได้แก่ เพลงเขมรราชบุรี สามชั้น ประเภเพลงหน้าทับภาษา 1 เพลง ได้แก่ เพลงอาหนูสองชั้นและชั้นเดียว ประเภเพลงเดี่ยว 1 เพลง ได้แก่ เพลงอาถรรพ์ สองชั้น ดังนี้

- 4.1.1 บันไดเสียงและกลวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี
4.1.2 รูปแบบทำนอง
4.1.3 ความดัง-เบา

4.2 ศึกษาปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอดังของครูประเวช กุมุท ดังนี้

- 4.2.1 ด้านครอบครัว
4.2.2 ด้านการเรียนดนตรี
4.2.3 ด้านประสบการณ์การบรรเลงดนตรีและการขับร้องเพลงไทย
4.2.4 ด้านสังคมการประกอบอาชีพ
4.2.5 ด้านบุคลิกภาพ
4.2.6 ด้านเครื่องดนตรี
4.2.7 ด้านการถ่ายทอดความรู้

5. ตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของเนื้อหาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ประเภการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data source triangulation) หลังจากเก็บข้อมูลและบันทึกผลการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทั้ง 8 ท่าน โดยได้จัดการสนทนากลุ่ม (Focus group) ขึ้นเพื่อตรวจสอบข้อมูลก่อนการสรุปผล โดยนำเสนอในรูปแบบของ

การสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทและจากการศึกษาปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท เพื่อให้สอดคล้องตามแนวคิดอัตลักษณ์ (Identity) โดยแบ่งประเด็นได้ดังนี้

1. อัตลักษณ์กลอนซอด้วงของครูประเวช กุมุท
2. อัตลักษณ์บทบาทการเป็นผู้นำวงของครูประเวช กุมุท ขณะบรรเลงซอด้วง
3. อัตลักษณ์กลวิธีการบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท
6. **ขั้นสรุป อภิปราย และเสนอแนะ**

นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์ สังเคราะห์ นำมาเรียบเรียง ทำการบันทึกลงในการวิจัย และนำเสนอสาระสำคัญจากการค้นคว้าเชิงคุณภาพ ในรูปแบบของการพรรณนา พร้อมสรุปรายงานการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

วิทยานิพนธ์เรื่อง อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท และเพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ผลการศึกษามีดังนี้

1. อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท

จากการศึกษาอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ในเพลงบุหลัน เกา, เพลงเขมรราชบุรี สามชั้น, เพลงอาหนู สองชั้นและชั้นเดียว และเดี่ยวซอด้วงเพลงอาถรรพ์ สองชั้น ผ่านการวิเคราะห์เพลงไทยโดยใช้เครื่องมือทั้งหมด 3 เครื่องมือ ได้แก่ บันไดเสียงและกลวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี, รูปแบบทำนอง และความดัง-เบา สามารถจำแนกโดยแบ่งประเด็นได้ดังนี้

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรทำนองซอด้วงและบันไดเสียง

จากผลการวิเคราะห์เพลงทั้ง 4 ประเภทเพลงจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างการแปรทำนองซอด้วงและบันไดเสียง โดยครูประเวช กุมุทได้นำโน้ตจรัสในแต่ละบันไดเสียงเข้ามาสร้างสีสัน และเพิ่มอรรถรสในบทเพลงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเสียงฟาและเสียงมีในเพลงบุหลัน เกา นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากทำนองหลักแล้วเห็นว่ายากต่อการบรรเลงเนื่องจากกลุ่มตัวโน้ตที่ต้องใช้นิ้วข้ามสายอยู่บ่อยครั้ง หรืออยู่ในบันไดเสียงที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบรรเลงซอด้วง อันเป็นผลจากข้อจำกัดของเครื่องดนตรีจะพบการใช้โน้ตจรัสเข้ามาสร้างเป็นสำนวนใหม่ที่มีความแตกต่างจากทำนองหลักอย่างสิ้นเชิง เหมาะสมสำหรับการบรรเลงซอด้วงอีกทั้งยังมีความซับซ้อนของการผูกกลอนซอด้วงอย่างมีชั้นเชิงและมีมิติในสำนวนลักษณะยกย่อนในเพลงเขมรราชบุรี สามชั้น หากเป็นประเภทเพลงภาษา กลับพบว่าโน้ตจรัสถูกนำไปใช้ร่วมกับกลวิธีการบรรเลงซอด้วงเพื่อให้สื่อถึงสำเนียงภาษานั้นๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่หากเป็นประเภทเพลงเดี่ยวพบว่าใช้โน้ตจรัสมาเชื่อมระหว่างเสียงให้มีความ

สละสลวย อ่อนหวานไม่พบการข้ามเสียง ทำให้เกิดการสัมผัสกับโน้ตจริงไปด้วย ซึ่งไม่ได้เป็นปัจจัยหลักในการสร้างสำนวนกลอน

1.2 หลักการการใช้กลวิธีการบรรเลงซอด้วง

ครูประเวช กุมุทปรากฏการใช้กลวิธีการบรรเลงโดยจำแนกได้ 2 ประเด็นคือ 1. การใช้กลวิธีการบรรเลงซอด้วงเพื่อให้การบรรเลงดังกล่าวมีความอ่อนหวาน ไม่แข็งกระด้าง เชื่อมระหว่างสำนวนกลอน หรือเป็นการเอื้อนระหว่างการรับร้อง-ส่งร้องและเดี่ยวซอด้วงทางโอด 2. การใช้กลวิธีการบรรเลงซอด้วงที่มีผลจากลักษณะกลอนเพลง เป็นกลวิธีที่จะปรากฏบ่อยครั้งกับรูปแบบทำนองเดิม มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน การศึกษาผู้วิจัยสามารถจำแนกกลวิธีการบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทที่มีลักษณะที่โดดเด่นได้ทั้งสิ้น 5 กลวิธี 2 ลักษณะ คือ กลวิธีการพรมนิ้ว, การสะบัดสามเสียง (3 ตัวโน้ต) และสะบัดคันชัก, กลวิธีการขยี้คันชักในการบรรเลงในวงดนตรี, กลวิธีการขยี้นิ้วและการรูดสายด้วยนิ้วเดียวหรือหลายนิ้วเพื่อเลียนแบบเพลงสำเนียงจีน, กลวิธีการขยี้นิ้วหรือขยี้คันชักร่วมกับการสะบัดสามเสียงในประเภทเพลงเดี่ยว, ลักษณะการเอื้อน และลักษณะการเกลื่อนนิ้ว

1.3. หลักการแปรทำนองซอด้วงของครูประเวช กุมุท

การแปรทำนองซอด้วงของครูประเวช กุมุทคำนึงถึงความเรียบร้อยและความกลมกลืนกันระหว่างเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น ผลจากการวิเคราะห์เพลงทั้ง 4 ประเภทเพลงซึ่งเป็นการบรรเลงซอด้วงร่วมกับนักดนตรีอาวุโสหลายท่าน และเป็นบุคคลที่เคยบรรเลงร่วมกันมาแล้วบ่อยครั้งจึงมีความคุ้นเคยในการดำเนินทำนองควบคู่กับการสอดประสานทำนองระหว่างเครื่องดนตรีโดยใช้การแปรทำนองเป็นพื้นฐาน ชี้ให้เห็นว่าครูประเวช กุมุทได้เรียบเรียงและออกแบบการผูกกลอนซอด้วงโดยเริ่มจากทำนองที่ไม่ซับซ้อนมากนักและไม่โดดเด่นสอดคล้องกับการแปรทำนองจากทำนองหลักและบทบาทของซอด้วงในหน้าที่การเป็นผู้นำวง หากสังเกตได้ว่าบุคคลผู้ร่วมบรรเลงในวงมีพื้นฐานทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีเป็นอย่างดีแล้วจึงจะแปรทำนองสร้างความโดดเด่นให้ทำนองซอด้วงทั้งนี้ยังคงยึดเสียงลูกตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 เป็นสำคัญกเว้นการผูกกลอนประเภทกลอนฝากเป็นต้น จากลักษณะการแปรทำนองซอด้วงของครูประเวช กุมุท ซึ่งมีทิศทางการเคลื่อนที่ที่หลากหลายรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบเกิดจากเจตนาของผู้บรรเลงโดยสามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ 1. เจตนาของการแปรทำนองที่ต้องการให้บทเพลงมีความเรียบร้อย งดงาม เหมาะสมกับการบรรเลงที่ไม่ต้องการอวดฝีมือ สอดคล้องกับบทบาทการเป็นผู้นำวง ส่วนใหญ่จะพบลักษณะดังกล่าวในช่วงแรกของการบรรเลงแต่ละท่อน 2. เจตนาของการแปรทำนองซอด้วงที่ต้องการสร้างให้บทเพลงเกิดความโดดเด่นโดยใช้รูปแบบการแปรทำนองที่ซับซ้อน โดดเด่น ไม่สามารถคาดเดาทิศทางการแปรทำนองได้ จัดอยู่ในลักษณะยกย่อน 3. เจตนาการแปรทำนองที่ต้องการให้เกิดความสัมพันธ์กับสำเนียงภาษานั้นๆ โดยใช้ร่วมกับกลวิธีการบรรเลงซอด้วง และ 4. เจตนาการแปรทำนองในประเภทเพลงเดี่ยวโดยมีการสอดแทรกการเอื้อนที่มีลักษณะคล้ายคลึงจากการขับร้องร่วมกับกลวิธีการ

บรรเลงซอด้วง และการแปรทำนองในทางพันที่ ต้องการให้มีการผูกกลอนร้อยเรียงอย่างสวยงามและมีชั้นเชิงด้านสำนวนกลอนตลอดการเดี่ยวในแต่ละท่อน

1.4 หลักการใช้ความดัง-เบาในบทเพลง

ครูประเวช กุมุท ปรากฏการใช้ความดัง-เบาโดยจำแนกหลักการใช้ได้ 4 กรณีคือ

1.4.1 กรณีระหว่างการรับร้องและส่งร้อง และการควบคุมอัตราจังหวะในการบรรเลงให้เร็วขึ้นหรือช้าลงสอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ในการบรรเลงซอด้วงซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มของเครื่องนำ มีกระแสเสียงที่เล็ก แหลม ผู้ฟังสามารถรับรู้ได้รวดเร็วกว่าเครื่องดนตรีชนิดอื่นในวงเครื่องสายไทย

1.4.2 กรณีที่ความดัง-เบาเกิดจากปัจจัยรูปแบบของกลอนซอด้วง อาจร่วมกับกลวิธีการบรรเลงซอด้วง ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสำนวนกลอน ทั้งนี้พบจุดร่วมคือการรวบค้นชักหมายถึงการสืซอด้วงให้ได้มากกว่า 1 เสียงใน 1 คั่นชัก เพื่อให้ได้เสียงของตัวโน้ตที่เบาลง เช่น ในเพลงบุหลันเถา วรรคที่ 9-10 อัตราจังหวะสองชั้น ท่อนที่ 1 เทียวกลับ เป็นต้น

1.4.3 กรณีการใช้เสียงดัง พบว่าครูประเวช กุมุทมีการใช้เสียงดังที่แตกต่างจากตัวโน้ตอื่นในสำนวนเดียวกันหรือวรรคเพลงที่อยู่ใกล้กันเพียงเล็กน้อย โดยจะพบว่าเป็นการเน้นเสียงบางตัวโน้ตหรือบางห้องเพลงเท่านั้นไม่ใช่การกระแทกเสียงแต่อย่างใด โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มความสนุกสนานในบทเพลง อีกทั้งยังเป็นการส่งสัญญาณให้สมาชิกในวงทราบว่ากำลังดำเนินการทำนองในส่วนไหน ทั้งนี้พบว่าโดดเด่นที่สุดในการบรรเลงระหว่างลูกล่อลูกหล่อม ซึ่งการหล่อมในสำนวนแรกเป็นสัญญาณให้เครื่องตามได้ทราบนั้นจะมีการใช้ตัวโน้ตที่แตกต่างจากทำนองหลัก หรือบรรเลงอยู่ในตำแหน่งที่เครื่องหลังกำลังบรรเลงล่อ ให้อยู่ในลักษณะของการทับซ้อนทำนองกันและกัน เช่น ในเพลงเขมรราชบุรี สามชั้น วรรคที่ 39-40 อัตราจังหวะสามชั้น ท่อนที่ 2 เทียวกลับ

1.4.4 กรณีการใช้เสียงดัง-เบาที่มีผลมาจากประเภทเพลงเดี่ยว พบว่าการเดี่ยวซอด้วงเพลงอาถรรพ์ สองชั้นนี้ปรากฏความดัง-เบาในรูปแบบที่มาพร้อมกับกลวิธีการบรรเลงเป็นส่วนใหญ่คือการครั้นนิ้วหรือคลึงนิ้วระหว่างบรรเลงในทางโอด กลวิธีการสืให้ดังขึ้นและเบาลง นอกจากนี้ยังพบในการแปรทำนองระหว่างการบรรเลงในทางพันโดยใช้เสียงที่เบากว่าเพื่อเป็นการสร้างอารมณ์ระหว่างการบรรเลง

2. ปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลบทสัมภาษณ์จากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสิ้น 8 ท่าน ผลจากการศึกษาพบว่าสามารถจำแนกประเด็นสำคัญได้ 7 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านครอบครัว ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อครูประเวช กุมุท มีอิทธิพลทั้งจากครอบครัวดั้งเดิมของครูประเวช เริ่มจากบิดาของครูประเวช เป็นผู้ให้การสนับสนุน และส่งเสริมในการเรียนรู้ดนตรีของครูประเวชในช่วงต้นเมื่อเห็นศักยภาพ และความสนใจในดนตรีของครูประเวช

โดยเริ่มต้นตั้งแต่การที่บิดา และญาติมักจะมาร่วมกันบรรเลงดนตรีที่บ้านของครูประเวชทำให้ครูประเวช กุมุท ได้สัมผัสดนตรีตั้งแต่เกิด ประกอบกับครอบครัวของครูประเวช กุมุท ที่ภรรยาและบุตรให้ความสำคัญ, เป็นผู้สนับสนุน และอำนวยความสะดวกทั้งในการบรรเลงดนตรี และถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีของครูเป็นอย่างดี ปัจจัยด้านครอบครัวเหล่านี้ สนับสนุนให้การเรียนรู้การบรรเลงและการถ่ายทอดองค์ความรู้ของครูประเวช กุมุท เกิดขึ้นได้อย่างเต็มที่

2.2 ด้านการเรียนรู้ดนตรี อิทธิพลสำคัญในด้านการเรียนรู้ ที่มีต่ออัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วง ของครูประเวช กุมุท เริ่มต้นจากการเรียนเพลงเดี่ยวซอกับ ครูไป่ล้วนเขจร จากนั้นจึงได้เรียนต่อในเพลงชั้นสูง กับครูอนันต์ ดุริยชีวิน และครูหลวงไพเราะเสียงซอ (อุน่ ดุริยชีวิน) ทั้งสามท่านนี้นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ของตนมาสู่ ครูประเวช กุมุท โดยถือว่าเป็นต้นแบบของครูประเวช กุมุท ในการบรรเลง และยังเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างอัตลักษณ์ในการบรรเลง ซอด้วง และการสร้างสรรค์ผลงานของครูประเวช กุมุท

2.3 ด้านประสบการณ์การบรรเลงดนตรีและการขับร้องเพลงไทย ประสบการณ์การบรรเลงดนตรีร่วมกับครูอาวุโสของครูประเวช กุมุท นั้น ส่วนมากจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ครูประเวช กุมุท รับราชการเป็นศิลปินดนตรี ของสำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร โดยการปฏิบัติหน้าที่มีทั้งการบรรเลงและขับร้อง ทำให้เกิดประสบการณ์ในการบรรเลงดนตรีเป็นอันมาก นอกจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการแล้ว ครูประเวช กุมุท ยังมีงานบรรเลงดนตรีร่วมกับครูผู้ใหญ่ในยุคนั้นหลายท่าน เช่น ครูหลวงไพเราะเสียงซอ (อุน่ ดุริยชีวิน), พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตสวี่) โดยงานบรรเลง จะมีทั้งงานบรรเลงสด, งานบรรเลงออกอากาศทางวิทยุ และงานบันทึกเสียง นอกจากนี้ ครูประเวช กุมุท ยังร่วมการบรรเลงกับคณะดนตรีอื่นๆ โดยวงมีความสำคัญ คือวงดนตรีบางนกแขวก คณะเตชะเสณี โดยลักษณะวงที่บรรเลงนี้ มีรูปแบบที่หลากหลาย ทั้ง เครื่องสายไทย, เครื่องสายผสม, เครื่องสายปี่ชวา, วงปี่พาทย์ไม้แข็ง, ปี่พาทย์ไม้นวม ทั้งนี้ครูประเวช กุมุท มักทำหน้าที่ทั้งขับร้อง และบรรเลงเครื่องดนตรีที่หลากหลาย จะเห็นได้ว่า ประสบการณ์การบรรเลงร่วมกับครู ของครูประเวช กุมุท นั้นมีมากมาย ทั้งกับครูอาวุโสในสำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร, นักดนตรีอาชีพ และสมัครเล่นจำนวนมาก

2.4 ด้านสังคมการประกอบอาชีพ จะเห็นได้ว่า ครูประเวช กุมุท มีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับดนตรีเป็นหลัก โดยมีทั้งการประกอบอาชีพเป็นข้าราชการปฏิบัติดนตรี ของสำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร และการเป็นนักดนตรีอิสระในนามคณะของตนเอง และผู้อื่น จากการประกอบอาชีพเหล่านี้ ทำให้ครูประเวช กุมุท ได้ใกล้ชิดกับครูอาวุโสที่มีฝีมือสูง ทั้งในด้านการบรรเลง และขับร้องมากมายหลายท่านทำให้ครูประเวชได้รับการถ่ายทอด และได้ซึมซับประสบการณ์ในทางดนตรีมาอย่างมากมาย รวมถึงวิถีชีวิตในรูปแบบของนักดนตรีอีกด้วย นอกจากนี้ ครูประเวช กุมุท ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนดนตรีไทยให้แก่หลากหลายหน่วยงาน และสถาบันการศึกษา ทำให้ครูประเวช

กุ่มพได้พบนักดนตรีที่หลากหลายทั้งมืออาชีพ และสมัครเล่น ปัจจัยในด้านการประกอบอาชีพนี้ส่งผลให้ครูประเวช กุ่มพมีประสบการณ์อย่างลึกซึ้ง ทั้งในด้านการเรียนรู้ดนตรีของตนเอง, การได้พบเจอแนวทางดนตรีที่หลากหลาย และประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งประสบการณ์และปัจจัยเหล่านี้มีผลต่ออัตลักษณ์ในการบรรเลง ซอด้วงของครูประเวช กุ่มพ เช่นกัน

2.5 ด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุ่มพสามารถแบ่งได้เป็นสองประการ ประการแรกจากบุคลิกภาพภายนอก โดยเฉพาะท่าทางในการนั่ง และการจับซอเมื่อบรรเลง ส่งผลให้การควบคุมซอในการบรรเลง และการกำหนดกระแสเสียงของซอ สามารถทำได้โดยง่าย ประการต่อมา คือบุคลิกภาพภายใน ซึ่งในส่วนนี้ส่งผลอย่างชัดเจนต่อรูปแบบกลอนซอในการบรรเลง, กลวิธีการบรรเลง และกระแสเสียงของครูประเวช กุ่มพโดยตรง

2.6 ด้านเครื่องดนตรี เครื่องดนตรีมีผลต่อเสียงอย่างมากโดยมาจากการเลือกใช้กระสวนของซอด้วงที่ทำให้เกิดกระแสเสียงที่เรียกว่า “อ้อ” มีลักษณะเสียงที่ ดัง, ชัดเจน และใสกระจ่างมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกระแสเสียงของเสียงซอที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน และเมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะเสียงซอด้วงของหลวงไพเราะเสียงซอ จะกระแสเสียงที่โตกว่า ด้วยปัจจัยของเครื่องดนตรีดังที่กล่าวมานี้จึงทำให้เกิดอัตลักษณ์ของการบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุ่มพ ในด้านเครื่องดนตรีที่มีผลโดยตรง

2.7 ด้านการถ่ายทอดความรู้ ครูประเวช กุ่มพมีวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วยวิธีมุขปาฐะหรือการบอกต่อเป็นหลัก เช่น การบอกทำนองด้วยการบรรเลงเป็นตัวอย่างให้บรรเลงตาม, การบอกทำนองด้วยการเอื้อน, การทำท่าทางในการบรรเลงให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม และการบอกกลวิธีในการบรรเลงด้วยคำพูดแก่ผู้เรียน ซึ่งครูประเวช กุ่มพ ใช้วิธีบอกให้ปฏิบัติ และปฏิบัติเป็นตัวอย่างเป็นส่วนใหญ่ ข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่ง คือครูประเวช กุ่มพ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการจดจำเพลงได้อย่างแม่นยำ สามารถถ่ายทอดเพลง และประดิษฐ์ทางเพลงให้ลูกศิษย์ได้โดยไม่ต้องอาศัยโน้ตเพลงที่บันทึก หรือใช้เครื่องดนตรีช่วยในการประดิษฐ์ทำนองเพลงเลยแม้แต่น้อย นอกจากนี้ครูประเวช กุ่มพ ยังมีการใช้โน้ตประกอบใน การถ่ายทอดในบางวาระ เช่น ในการถ่ายทอดดนตรีให้ลูกศิษย์ในชมรมดนตรีไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ครูประเวช กุ่มพ จะเป็นผู้นำโน้ตในเครื่องมือซอด้วงและซอด้วง เพื่อให้ลูกศิษย์ใช้ในการจดจำบทเพลง อย่างไรก็ตามในการขับร้อง และบางเครื่องมือ เช่น จะเข้ และขิม ครูประเวช กุ่มพ จะยังใช้วิธีการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัว รวมทั้งการปรับวงในการบรรเลง และการบอกรายละเอียดต่างๆในบทเพลง ครูประเวช กุ่มพจะยังคงใช้วิธีมุขปาฐะเช่นเดิม (ศิษย์แม่โดม, 2557) นอกจากการใช้วิธีมุขปาฐะในการถ่ายทอดเพลงแล้วครูประเวช กุ่มพยังคงใช้วิธีเดียวกันนี้ในการถ่ายทอดมุมมองในทางดนตรี, กระบวนการคิด, และสุนทรียศาสตร์แก่ลูกศิษย์ด้วยเช่นกัน (บรรเลง พระยาชัย, 2557) สรุปได้ว่าครูประเวช กุ่มพใช้วิธีมุขปาฐะ และการปฏิบัติให้ผู้รับ

การถ่ายทอดปฏิบัติตามเป็นหลักในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทั้งการบอกทำนอง, รายละเอียดในการบรรเลง, การถ่ายทอดกลวิธีในการบรรเลง, มุมมองทางดนตรี, กระบวนการคิด และความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ นอกจากการใช้วิธีมุขปาฐะ ครูประเวช กุมุทยังมีการใช้โน้ต เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในบางวาระ อีกด้วย แสดงให้เห็นถึงความแตกฉาน และความรอบรู้ของครูประเวช กุมุทในด้านดนตรี ซึ่งเป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่ออัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท เช่นกัน

3. การสังเคราะห์ข้อมูลระหว่างอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทและปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท

3.1 อัตลักษณ์กลอนซอด้วงของครูประเวช กุมุท พบว่าการดำเนินทำนองซอด้วงของครูประเวช กุมุท ปรากฏลักษณะกลอนซอด้วงที่มีความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ โดยพิจารณาจากเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์เพลงประกอบด้วยบันไดเสียง รูปแบบทำนอง กลวิธีการบรรเลงซอด้วง และความดังเบา จะพบว่ามีความสอดคล้องกับทำนองหลักในองค์รวมโดยมีทิศทางการเคลื่อนที่ทำนองในลักษณะยกย่อนในรูปแบบกลอนเพลง 4 ห้องเพลงและ 8 ห้องเพลง พบอัตลักษณ์กลอนซอด้วงที่มีลักษณะสำคัญสามารถจำแนกคุณลักษณะได้ 11 ลักษณะดังนี้ ลักษณะการเปลี่ยนเสียงในตำแหน่งเสียงที่ 3-4 ในห้องเพลงโดยให้มีเสียงสูงและเสียงต่ำไม่สอดคล้องกับเสียงลูกตกโดยจะปรากฏในห้องเพลงที่ 6 เท่านั้น, ลักษณะการใช้ นิ้วฟาดหรือการฟาดด้วยเสียงสูงเพื่อสร้างสำนวนใหม่, ลักษณะการผสมผสานการใช้กลอนไล่เสียงขึ้นในสำนวนยกย่อนและการย่ำเสียง, การใช้กลวิธีการขยี้ตัวโน้ต (ขยี้ 6 ขึ้น) สำหรับการบรรเลงในวงดนตรีซึ่งปกติโดยทั่วไปจะพบกลวิธีนี้ในประเภทเพลงเดี่ยวเท่านั้น, ลักษณะของกลอนฝากผสมกับการไต่เสียงสูง-ต่ำ, กลอนฝากสำหรับการบรรเลงในลักษณะของลูกเหลื่อมซึ่งเป็นกลอนฝากทั้ง 2 วรรคเพลงและจบด้วยลักษณะของการย้อย เพื่อย้ำถึงลักษณะเด่นของการเหลื่อมในห้องที่ 8, การเคลื่อนที่ทำนองในลักษณะผกผันตามด้วยการสับตีสองสามเสียงเพื่อจบสำนวนอย่างสมบูรณ์, ลักษณะกลอนเฉพาะ เป็นลักษณะกลอนที่มีรูปแบบการดำเนินทำนองที่สอดคล้องและสัมพันธ์ซึ่งตลอดสำนวนเพลง ครูประเวช กุมุทได้นำมาบรรเลงสอดแทรกในบทเพลงต่างๆ ซึ่งช่วยเพิ่มลีลาของบทเพลงและความไพเราะสะดุดหู, ลักษณะสำนวนกลอนม้วนเสียงร่วมกับกลอนไต่ลวด หรือกลอนไล่เสียงขึ้น, ลักษณะของกลอนซอด้วงที่ให้ความรู้ลึกของการกระทุ้งเสียงตลอดวรรคเพลง, การใช้โน้ตจริงเป็นเสียงหลักในการสร้างสำนวนกลอน ซอด้วง และการผูกกลอนโดยเริ่มจากสำนวนที่เรียบง่ายร้อยเรียงในลักษณะของการแปรทำนองที่เพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับและสิ้นสุดการผูกกลอนด้วยสำนวนที่เรียบง่ายดังเดิม

3.2 อัตลักษณ์บทบาทการเป็นผู้นำวงของครูประเวช กุมุท ขณะบรรเลงซอด้วง พบว่าบทบาทการเป็นผู้นำวงของครูประเวช กุมุท ขณะบรรเลงซอด้วงสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็นได้แก่ 1. บทบาทการเป็นผู้นำวงด้วยหน้าที่ของเครื่องนำ พบว่าบทบาทการเป็นผู้นำวงสอดคล้องกับบทบาท

หน้าที่ของ ซอด้วงโดยปรากฏระหว่างการรับร้องและส่งร้อง, การควบคุมอัตราจังหวะในการบรรเลงให้เร็วขึ้นหรือช้า และการขึ้นเพลง-จบเพลงด้วยซอด้วงในเพลงอาหนู สองชั้นและชั้นเดียว วรรคที่ 1-2 สองชั้น ท่อน 1 เที้ยวแรก ครั้งที่ 1 และประโยคจบเพลงด้วยการทอดจังหวะลงในวรรคที่ 5 ชั้นเดียว ท่อน 2 เที้ยวกลับ ครั้งที่ 2 โดยเป็นการสืบทอดให้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นการบ่งบอกว่าสิ้นสุดการบรรเลงแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะเสียงซอด้วงที่มีกระแสเสียงที่เล็ก แหลม ผู้ฟังสามารถรับรู้ได้รวดเร็วมากกว่าเครื่องดนตรีชนิดอื่นในวงเครื่องสายไทย 2. บทบาทการเป็นผู้นำวงผ่านสำนวนหรือการแปรทำนองซอด้วง ผู้วิจัยพบว่าครูประเวช กุมุทมีการใช้เสียงดังที่แตกต่างจากตัวโน้ตอื่นในสำนวนเดียวกันหรือวรรคเพลงที่อยู่ใกล้กันเพียงเล็กน้อย โดยจะพบว่าเป็นการเน้นเสียงบางตัวโน้ตหรือบางห้องเพลงเท่านั้นไม่ใช่ว่าการกระแทกเสียงแต่อย่างใด โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มความสนุกสนานในบทเพลง อีกทั้งยังเป็นการส่งสัญญาณให้สมาชิกในวงทราบว่ากำลังดำเนินทำนองในส่วนไหนสอดคล้องกับบทบาทการเป็นผู้นำวงขณะบรรเลงซอด้วง ทั้งนี้พบว่าโดดเด่นที่สุดในการบรรเลงระหว่างลูกล่อลูกเลื่อม ซึ่งการเลื่อมในสำนวนแรกเป็นสัญญาณให้ เครื่องตามได้ทราบนั้น จะมีการใช้ตัวโน้ตที่แตกต่างจากทำนองหลัก หรือบรรเลงอยู่ในตำแหน่งที่เครื่องหลังกำลังบรรเลงล่อให้อยู่ในลักษณะของการทับซ้อนทำนองกันและกัน

3.3 อัตลักษณ์กลวิธีการบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท พบว่าอัตลักษณ์กลวิธีการบรรเลง ซอด้วงของครูประเวช กุมุทมีความสัมพันธ์กับความดัง-เบาและกลวิธีการบรรเลงซอด้วงที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาจากเครื่องมือดังกล่าวร่วมกับเครื่องมือรูปแบบทำนองและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถจำแนกอัตลักษณ์กลวิธีการบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทได้ทั้งสิ้น 5 กลวิธี 2 ลักษณะ ดังนี้

3.3.1. กลวิธีการพรมนิ้ว โดยลักษณะการพรมนิ้วของครูประเวช กุมุท จะมีความถี่ของเสียงในการพรมที่เท่ากัน และมีความคมชัดมาก โดยเมื่อเปรียบเทียบกับหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยชีวิน) ครูประเวช กุมุท จะมีความถี่ของเสียงที่มากกว่า โดยมีลักษณะของการเชื่อมระหว่างกลอนเพลง หรือเชื่อมระหว่างห้องเพลง ส่งผลให้เกิดความกลมกลื่นกับการบรรเลงในวงเครื่องสายไทย ซึ่งการพรมนิ้วดังกล่าวสามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกได้ทั้งอ่อนหวาน นุ่มนวล และดุเด็ดชัดเจน หนักแน่น ขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่ปรากฏกลวิธีการพรมนิ้วและเจตนาของครูประเวช กุมุท

3.3.2 การสับตีสามเสียง (3 ตัวโน้ต) และสับตีสันชัก สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะคือ 1. การสับตีสันชักเสียงใดเสียงหนึ่งทั้ง 3 ตัวโน้ต เพื่อต้องการเน้นเสียงนั้นให้เกิดความชัดเจนในการบรรเลงโดยสามารถพบได้ทั้งจากรูปแบบการแปรทำนองซอด้วง การล่อ-เลื่อม และการตัดทอน (จากประเภทเพลงทยอย)ซึ่งจะปรากฏในประโยคสุดท้ายของการตัดทอนเท่านั้นโดยมีจุดประสงค์คือเพื่อให้ทราบว่าสิ้นสุดการตัดทอนประโยคเพลงแล้ว 2. การสับตีสันชักให้ได้เสียง 3 ตัวโน้ต เพื่อเสริมสำนวนซอด้วงให้เกิดความโดดเด่นมากยิ่งขึ้นและยังเป็นการแสดงถึงความคล่องตัว

ของครูประเวช กุมุท ในการปฏิบัติเครื่องดนตรีซึ่งบรรเลงอยู่ในอัตราจังหวะค่อนข้างเร็ว สามารถพบได้ทั้งจากรูปแบบการแปรทำนองซอด้วงจากทำนองหลัก และการล้อ-เลื่อมระหว่างเครื่องนำและเครื่องตาม

3.3.3 กลวิธีการขยี้คันชักในการบรรเลงในวงดนตรี ทัวไปแล้วมักพบอยู่ในการบรรเลงเพลงเดี่ยว ครูประเวช กุมุทได้ใช้กลวิธีดังกล่าวสอดแทรกเข้ามาในบทเพลงขณะบรรเลงในวงดนตรีซึ่งเป็นผลมาจากการแปรทำนองซอด้วง ซึ่งมีลักษณะการดำเนินทำนองและรูปแบบกลวิธีการบรรเลงที่แน่นอน สร้างสีสันให้กับบทเพลงเป็นอย่างมาก

3.3.4. กลวิธีการขยี้นิ้ว และการรูดสายด้วยนิ้วเดียวหรือหลายนิ้วเพื่อเลียนแบบเพลงสำเนียงจีน โดยกลวิธีการขยี้ดังกล่าวเป็นเพียงการสอดแทรกกลุ่มตัวโน้ตเพื่อให้ใกล้เคียงกับเพลงจีน โดยมีความถี่ตัวโน้ตใน 1 การขยี้อยู่ที่ 4 ตัวโน้ตเท่านั้น ส่วนการรูดเสียงดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการดำเนินทำนองให้อยู่ในตำแหน่งที่ 1-2 โดยบรรเลงอยู่ในระดับเสียงสูง มีการรูดเสียงลงและรูดเสียงขึ้นอย่างชัดเจน หรือบางครั้งจะปรากฏในส่วนท้ายของทำนองซึ่งเป็นทำนองที่ไม่ครบ 8 ห้องเพลง

3.3.5 กลวิธีการขยี้นิ้วหรือขยี้คันชักร่วมกับการสับตีสองเสียงในประเภทเพลงเดี่ยว การขยี้นิ้วให้ได้ 4 เสียงและต่อด้วยการสับตีสองเสียงรวมทั้งหมด 8 ตัวโน้ตใน 1 ห้องเพลง ซึ่งแตกต่างจากการขยี้นิ้วหรือขยี้คันชักครั้งเดียว 8 ตัวโน้ตใน 1 ห้องเพลงที่จะพบได้จากการบรรเลงของนักดนตรีท่านอื่นๆ ซึ่งแสดงถึงความคล่องตัวของครูประเวช กุมุทในการบรรเลงเพลงเดี่ยว

3.3.6 ลักษณะการเอื้อน การเอื้อนเสียงของครูประเวช กุมุทมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการเอื้อนในการขับร้องในลักษณะของการใช้เสียงพยัญชนะนาสิก ร่วมกับการกระหน่ำเสียงโดยใช้กลวิธีการบรรเลงสับตีสี่เสริมสำนวนดังกล่าวเพียงเล็กน้อยในห้องที่ 6 ซึ่งมีพื้นที่จังหวะที่แคบ ซึ่งโดยปกติการบรรเลงเพลงเดี่ยวของนักดนตรีท่านอื่นๆใช้เพียงการเอื้อนเสียงให้สอดคล้องกับการขับร้องเท่านั้น ไม่ปรากฏการกระหน่ำเสียงซ้อนในกลวิธีการบรรเลงดังกล่าว แสดงถึงความแตกฉานทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีและการขับร้องให้กลมกลืนสอดคล้องซึ่งกันและกัน

3.3.7 ลักษณะการกลื่อนนิ้ว หมายถึง การใช้กลวิธีการสับตีสองเสียง 3 เสียงและ 2 เสียง โดยจะต้องใช้เสียงเดิมที่เคยสับตีสองเสียงในกระสวนและเพิ่มความถี่มากขึ้นเรื่อย ๆ ก่อนจะหยุดนิ่งเพียงเล็กน้อยในตำแหน่งอัตราจังหวะตัวโน้ตที่ 3 และจบท้ายลูกตกด้วยการคงเสียง การสับตีสองเสียงหรือการเอื้อนและย้อยไปตกลูกตกที่แท้จริงในห้องถัดไปได้ พบได้ทั้งใน 1 ห้องเพลงหรือ 3-4 ห้องเพลง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 3 ประเด็นดังนี้

1. อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทที่สำคัญที่สุดคือ อัตลักษณ์กลอนซอด้วง เป็นผลมาจากการแปรทำนองและการผูกกลอนเพลงด้วยความสละสลวย สามารถแสดงถึงอารมณ์ของผู้ประพันธ์ได้เมื่อร่วมกับกลวิธีการบรรเลงซอด้วง ประเด็นที่น่าสนใจคือความเป็นอัตลักษณ์ในกลอน ซอด้วงที่มีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีจุดประสงค์และมีวิธีการเลือกใช้กลอนโดยพิจารณาในช่วงทำนองที่เหมาะสม การเข้าใจถึงเอกลักษณ์ของบทเพลงนั้นๆ ครูประเวช กุมุท เป็นผู้ที่สามารถบรรเลงโดยที่รักษาทั้งเอกลักษณ์ของบทเพลง และเอกลักษณ์ของตนไว้ได้อย่างสมดุลและชัดเจน สังเกตได้ว่ากลอนซอด้วงของครูประเวช กุมุทมีความโดดเด่นจากครูท่านอื่นอย่างชัดเจน โดยกลอนซอด้วงของครูประเวช กุมุท มักจะมีการร้อยเรียงมาเป็นอย่างดี แต่ละครวระจะมีการเชื่อมโยงกันโดยครูประเวช กุมุท จะเลือกใช้ช่วงเสียงที่ไม่ห่างกันมาก มีการขึ้นลงของทำนอง และมีการเปลี่ยนระดับเสียงไปมาอย่างกลมกลืน หรือในบางครั้งที่ต้องสร้างความสับสนให้กับการบรรเลงมากยิ่งขึ้น ครูประเวช กุมุทมักจะพบการผูกกลอนที่มี ความซับซ้อนและโลดโผน มีลักษณะยอกย้อน เช่น การเปลี่ยนบันไดเสียงใดเสียงหนึ่งเป็นอีกบันไดเสียง หรือการนำโน้ตจรเข้ามาสร้างเป็นสำนวนใหม่ที่มีความแตกต่างจากทำนองหลักอย่างสิ้นเชิง เหมาะสำหรับการบรรเลงซอด้วงอย่างมีชั้นเชิง และมีมิติในสำนวนลักษณะยอกย้อน นอกจากนี้ยังรูปแบบกลอนที่ก่อให้เกิดลีลาอันเป็นเอกลักษณ์ของครูประเวช กุมุท อีกเป็นจำนวนมาก ได้แก่ กลอนล่องหน้า, กลอน ล้าหลัง, ย้อย และลักษณะของการใช้กลอนใดกลอนหนึ่งร่วมกับลักษณะการดำเนินทำนองที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นได้จากการสั่งสมประสบการณ์ของครูประเวช กุมุท ประสบการณ์การบรรเลงร่วมกับครูอาวุโสในสำนักการสังคีต กรมศิลปากร, นักดนตรีอาชีพ และสมัครเล่นจำนวนมาก ในหลากหลายวาระ เป็นอีกปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ครูประเวช ได้เกิดประสบการณ์ในการบรรเลง, การขับร้อง และการได้ฟังดนตรีในแนวทางที่หลากหลาย สอดคล้องกับทัศนะของกาญจนา นาคสกุล (2544) “...อัตลักษณ์คือความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น...” ดังนั้นอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท คือการแสดงศักยภาพภูมิหลังทางดนตรีไทยโดยนำมาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์การบรรเลงซอด้วง ณ ขณะนั้นอย่างเต็มศักยภาพ

2. ปัจจัยที่เป็นบริบทแวดล้อมในการเกิดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท มีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมตลอดเวลา โดยมีตัวแปรสำคัญที่สุดคือด้านการศึกษาทางดนตรี ด้านประสบการณ์การบรรเลงดนตรีและการขับร้องเพลงไทย และด้านสังคมการประกอบอาชีพทางดนตรีในระยะแรกเริ่ม โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านในโครงการวิจัยให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าว

โดยมองว่าช่วงที่ครูประเวช กุมุท ได้เข้าเรียนในโรงเรียนนาฏดุริยางค์ ได้เรียนเดี่ยวซอด้วงจากครูไปล้วนเขจร จากนั้นจึงได้เรียนต่อในเพลงชั้นสูง กับครูอนันต์ ดุริยชีวิน และครูหลวงไพเราะเสียงซอ (อุน ดุริยชีวิน) บุคคลเหล่านี้นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อครูประเวช กุมุท นอกจากการเรียนและประสบการณ์ทางด้านดนตรีแล้วครูประเวช กุมุทมีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับดนตรีเป็นหลักและการเป็นนักดนตรีอิสระ ได้ใกล้ชิดกับครูอาวุโสที่มีฝีมือสูงได้ซึมซับประสบการณ์ในทางดนตรีมาอย่างมากมาย การเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติม อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทในช่วงนี้จึงมีความสัมพันธ์ในลักษณะของการเรียนรู้ สิ่งใหม่ นำมาพัฒนาและต่อยอด ลองผิดลองถูกกับอัตลักษณ์การบรรเลงของตนเอง สอดคล้องกับทัศนะของไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2560) “...อัตลักษณ์จึงมีลักษณะที่ไหลเลื่อนเปลี่ยนแปลงไปตามวาทกรรมที่สร้างสิ่งเหล่านั้นขึ้นมา ไม่มีความแน่นอน ตายตัว หรือหยุดนิ่ง...”

3. การใช้กลวิธีการบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทระหว่างกลวิธีปกติและกลวิธีหรือลักษณะการเอื้อนเสียงที่มีความคล้ายคลึงจากการขับร้อง กล่าวได้ว่าครูประเวช กุมุทมีการใช้กลวิธีที่หลากหลายในซอด้วง โดยยกตัวอย่างจากเดี่ยวซอด้วง เพลงอาถรรพ์ สองชั้น ซึ่งครูประเวช กุมุทประดิษฐ์ขึ้นด้วยตนเอง มีการใช้กลวิธี เช่น การพรม, การประ, การสะบัดสามเสียง, การเอื้อน, การแบ่งกระสวนจังหวะ, การขยี้นิ้ว และขยี้คันชัก โดยลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่มีร่วมกันในทุกกลวิธีคือกระแสเสียงที่ออกมาจากการบรรเลงซอ ของครูประเวช กุมุท นั้นจะมีความกระฉ่างใส และคมชัด ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะบุคลิกภาพภายในของครูประเวช ที่มีลักษณะตรงไปตรงมา, มีความมั่นใจในตนเอง และ มีความสุภาพ โดยมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการเอื้อนในการขับร้อง กลวิธีการบรรเลงดังกล่าว สอดคล้องจากผลการวิจัยของบุญถึง พระยาชัย (2554) “...มีอัตลักษณ์ของตนเอง โดยใช้กลวิธีการขับร้องมาผสมผสานทางให้ทางเพลงเดี่ยวมีความอ่อนหวานนุ่มนวลกลมกลืนไปกับโครงสร้างทำนองหลักได้อย่างลงตัวมีความวิจิตรไหวพริ้วและใช้ทางเสียงท้ายเอื้อนเช่นเดียวกับทางร้อง ไม่มีการใช้วิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีของต่างชาติมาใช้ในการบรรเลงเดี่ยวซอด้วง ...”

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ผู้วิจัยยังพบว่ามีประเด็นอื่นๆที่สำคัญที่สามารถดำเนินการวิจัยสืบเนื่องเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ควรมุ่งเน้นดังนี้

1.1 ด้านกลอนซอด้วง นักดนตรีไทยสามารถคิดและต่อยอดจากแนวคิดการประดิษฐ์กลอนซอด้วงของครูประเวช กุมุท เพื่อให้กลมกลืนและทันต่อยุคสมัย

1.2 ด้านกลวิธีการบรรเลงซอด้วง นักดนตรีไทยควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติกลวิธีการบรรเลงซอด้วงให้เหมาะสมกับอารมณ์ของบทเพลงโดยสามารถสอดแทรกจากกลวิธีการขับร้องเพลงไทยได้

1.3 ด้านบทบาทความเป็นผู้นำวงขณะบรรเลงซอด้วง นักดนตรีไทยควรให้ความสำคัญความแม่นยำของบทเพลงเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต ได้แก่ การศึกษาการสร้างสำนวนกลอนซอด้วงในเพลงอื่นๆ โดยใช้ผลลัพธ์จากการวิจัยครั้งนี้เป็นพื้นฐาน การสร้างแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจากอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท และแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา ต่อยอดอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุทในระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

North Adrian C, และ Hargreaves David J. (2542). *Music and Adolescent Identity*.

Music Education Research. 1(1), 75-92.

กาญจนา นาคสกุล. (2544). ภาษาไทยวันนี้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2560). วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะ และความเป็นอื่น. พิมพ์ครั้งที่ 6. (Non-fiction: วิชาภาษา).

ธนิต อยู่โพธิ์. (2530). หนังสือเครื่องดนตรีไทย = Thai musical instruments. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

ธนิต อยู่โพธิ์. (2542). เครื่องดนตรีไทย พร้อมด้วยตำนานการผสมวงมโหรี ปี่พาทย์ และเครื่องสาย พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

บรรเลง พระยาชัย. (2554). วิเคราะห์อัตลักษณ์การเดี่ยวซอด้วง ประเภทเพลงหน้าทับปรบไก่ของครูประเวช กุมุท. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาดุริยางคศิลป์.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและกรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2532). ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2532. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

อภิญา เพื่องฟูสกุล. (2561). อัตลักษณ์ : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. พิมพ์ครั้งที่ 2.

เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร Packaging Design and Development for Khao Leuang Patew Chumpon

ทัศนพล พึ่งพล¹ เสาวลักษณ์ พันธบุตร²

Tassaphol Phuengphol, Saowaluck Phanthabutr

บทคัดย่อ (Abstract)

การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิว จังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ที่ควรใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร และเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิว จังหวัดชุมพร เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพสินค้าข้าวเหลืองปะทิวของหมู่บ้านเกาะเสม็ด นอกจากนี้ยังสามารถเป็นตัวอย่างและแนวทางแก่ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ของชุมชนในเรื่องของการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยบรรจุภัณฑ์ และเพื่อสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้บริโภคข้าวสารบรรจุถุงเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ผลิตและชุมชน โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว ด้วยการทำแบบสอบถามเพื่อหาข้อมูลในด้านต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมาย (กลุ่มคนในวัยทำงานตั้งแต่อายุ 20-55) จำนวน 100 คน และ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน ผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ควรให้ความสำคัญในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวมากที่สุด และเป็นองค์ประกอบที่กลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญและส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกซื้อสินค้ามากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านข้อมูลทางโภชนาการ และเรื่องราวของสินค้า โดยตำแหน่งแรกที่กลุ่มเป้าหมายจะเลือกสังเกตมองบนบรรจุภัณฑ์คือ คุณประโยชน์ของสินค้า

คำสำคัญ (Keywords): บรรจุภัณฑ์; ข้าวเหลืองปะทิว; ชุมพร

Abstract

Packaging design and development for Khao leuang Patew Chumpon, aims to point out the factors that could be applied in order to initiate an appealing outlook of the product to the customers, as well as to promote the status of the product into a wider market. It will also display a paradigm for other domestic products currently sold in the community to apply value-adding approach based on the

Received: 2022-06-21 **Revised:** 2022-11-10 **Accepted:** 2022-12-06

¹ สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Design for Business, College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University.
Corresponding author: E-mail: Pakorn.p.bsa@gmail.com

² คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Faculty of Fine Art, Srinakharinwirot University.

package designing. The data collected from the survey will be classified into two main groups. The first group is the Customers (working people whose age is from 20 to 55 years old) with a scope of 100 samples to be surveyed. The second group is the Experts, which consists of 3 particular suggestions from the experts who are regarded as having keen understanding on how a package should be designed. By completing the survey, the result has shown the nutritional facts and the story of the product to be the two main components that should be focused on to make the product more interesting as a whole.

Keywords: Packaging; Khao leuang Patew Chumpon; Design

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผู้คนประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นจำนวนมาก ปลูกข้าว ทำนา ทำไร่ ทำสวนเพื่อดำรงชีพ จึงทำให้มีผลผลิตทางการเกษตรอย่างมากมาย ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและมีคุณภาพเป็นจำนวนมาก น่าเสียดายที่ผลิตภัณฑ์ที่ดีและมีคุณภาพหลายๆ ชิ้นนั้น ยังไม่เป็นที่รู้จัก และยังไม่สามารถเข้าถึงผู้คนได้อย่างมากมายนัก ด้วยปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น การสื่อสารที่ไม่สามารถทำให้ผู้บริโภคเข้าใจในผลิตภัณฑ์ได้ การตลาดที่ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ รวมไปถึงภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ ทุกอย่างนี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ดีหลายๆ อย่างไม่สามารถขาย หรือส่งออกได้ รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร (Khao Leuang Patew Chumpon) เป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้งยังเป็นข้าวที่ให้ผลผลิตสูง จึงเป็นข้าวที่ชาวนาชุมพรมักนิยมปลูก เพราะปลูกง่าย ได้ผลผลิตที่ดี เหมาะกับพื้นที่และสภาพอากาศ (กรมการข้าว, 2559) นอกจากนี้ข้าวกล้องของข้าวเหลืองปะทิวยังมีสารอาหารต่างๆ ที่ช่วยในการหมุนเวียนของเลือดและลดระดับคอเลสเตอรอลในเลือด ถือเป็นอาหารเพื่อสุขภาพและมีการผลิตในระบบอินทรีย์ที่ได้รับการควบคุมการผลิตที่ดีอีกด้วย (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2008) หากแต่คุณภาพและลักษณะที่ดีของข้าวเหลืองปะทิวนี้ ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดความสนใจในคนหมู่มากได้ ยังเป็นเพียงข้าวที่มีคนรู้จักเพียงแคในชุมชน

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ข้าวเหลืองปะทิวชุมพรนี้มีจุดเด่นและเอกลักษณ์ในด้านภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่เหมาะสม และยังถือเป็นข้าวที่ถูกขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication ย่อว่า GI) เป็นทรัพย์สินทางปัญญาของคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์นั้นมีเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของคนในชุมชนในการผลิตสินค้า (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2016) รวมถึงเป็นการปลูกข้าวที่ชาวนาชุมพรส่วนใหญ่นิยมกัน จึงทำให้ข้าวเหลืองปะทิวชุมพรเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในจังหวัดชุมพร และยังเป็นข้าวที่มีผลผลิตที่เดียวคือที่จังหวัดชุมพรเท่านั้น อีกทั้งคุณประโยชน์ที่ได้รับจากข้าวชนิดนี้ มีสารอาหารและข้อดีอีกมากมาย ถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพที่มีทั้งคุณภาพและคุณประโยชน์ที่ดี หากแต่ผลิตภัณฑ์นี้ยังไม่เป็น

ที่รู้จักของกลุ่มคนอีกมากมาย ทั้งกลุ่มคนรุ่นใหม่และกลุ่มคนในเมือง จึงได้ศึกษาปัญหาและสาเหตุ และพบปัญหาว่า บรรจุภัณฑ์ หรือการบรรจุหีบห่อของชาวบ้านนั้น ยังไม่เป็นที่ดึงดูดสายตา หรือ เป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมากนัก อีกทั้งยังบรรจุภัณฑ์ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้าให้แก่ลูกค้าได้ ส่งผลให้กลุ่มลูกค้ามีเพียงกลุ่มคนในจังหวัด ชุมพรและในระแวกรอบข้างเท่านั้น จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีประโยชน์มากมายนี้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มอื่น ๆ ได้ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าหากมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวที่ดี และสร้างสรรค์ให้ทันสมัย การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวชุมพรนี้อาจเป็น โอกาสที่ดีในการที่จะพัฒนาภาพลักษณ์ให้ดีขึ้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ ทำให้เป็นที่รู้จัก และสนใจในตัวผลิตภัณฑ์มากขึ้น รวมถึงข้อดีและคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ในข้าวชนิดนี้ ยังสามารถขยายกลุ่มลูกค้าใหม่ให้สอดคล้องกับเทรนด์ในยุคสมัยนี้ คือเทรนด์อาหารเพื่อสุขภาพ ได้อีก ด้วย ในช่วงการระบาดของโควิด-19 การซื้อขายอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างเช่น อาหารออร์แกนิกได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการซื้อขายผ่านออนไลน์และออฟไลน์ โดยเฉพาะในปี 2564 อาหารออร์แกนิกกลายเป็นความนิยมของคนรุ่นใหม่ ทั้งในฐานะอาหารเพื่อสุขภาพและยังตอบโจทย์ผู้บริโภคที่ให้คุณค่ากับการใช้สินค้าที่มีความเป็นธรรมต่อผู้ผลิต ช่วยดูแลทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อความยั่งยืน และความมั่นคงทางอาหารอีกด้วย และส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้จากหลายทาง หรือเอามาพัฒนาชุมชน เพื่อการพัฒนาในส่วนอื่นต่อไปอีกด้วย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2021)

การศึกษาวิจัยการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพรนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้สื่อสารข้อมูลสินค้าได้ชัดเจน สามารถสื่อสารให้ผู้บริโภคเข้าใจและตัดสินใจซื้อได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งการนำเสนอสินค้าให้สวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค และสร้างความแตกต่างจากสินค้า อื่น ๆ มีความสำคัญต่อธุรกิจเป็นอย่างมาก (สมพงษ์ เฟื่องอารมย์, 2007) โดยต้องคำนึงถึงโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่แข็งแรง รูปทรงที่เหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการผลิตเชิงอุตสาหกรรมระดับย่อย หรือขนาดเล็กในชุมชนเกษตรกรได้ และระบุข้อมูลสินค้า และกราฟิกที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ให้คนจำได้บนบรรจุภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร ทั้งนี้เพื่อศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ควรใช้ในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร และเพื่อเป็นแนวทางการสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์สำหรับกลุ่มชาวเกษตรกร หรือผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าประเภทนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ควรใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร
2. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา เพื่อศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ควรใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร ขอบเขตพื้นที่ในจังหวัดชุมพร อำเภอปะทิว และพื้นที่โดยรอบ และศึกษาพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายภายในจังหวัดกรุงเทพฯ ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2562 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2564

2. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกกลุ่มประชากรในวัยทำงาน ช่วงอายุ 20-55 ปี ที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพฯ หรือ เมืองหลวง จำนวน 100 คน สำหรับตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แบ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและการวางแผนกลยุทธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ข้าวสาร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามกลุ่มเป้าหมาย สอบถามข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร เป็นแบบสอบถาม ในเชิงสำรวจข้อมูล ความคิดเห็น และความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2) พฤติกรรมการบริโภคข้าวสาร และ ความคิดเห็นต่อบรรจุภัณฑ์ ของกลุ่มตัวอย่าง 3) การให้คะแนนและความคิดเห็นต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร 4 รูปแบบ โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดค่า คะแนนออกเป็น 5 ระดับ

3.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่ง ออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์แบบเดิม 2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพรที่พัฒนามา 4 รูปแบบ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลงพื้นที่ศึกษาปัญหาและข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพรเพื่อใช้ในการออกแบบ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับกลุ่มผู้ประกอบการค้า จำนวน 5 คน ผู้บริโภคข้าวเหลืองปะทิว จำนวน 5 คน

2. เก็บข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ในการพัฒนา ด้วยวิธีการทำแบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) ผ่านทาง Google Forms เพื่อบรรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน

3. ประเมินผลและเก็บข้อมูลความพึงพอใจกับผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ด้วยเครื่องบันทึกเสียง และการจดบันทึก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นประเด็นหลัก และมีผลต่อการปรับปรุงและพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ต่อลงในสมุดบันทึก หลังจากนั้นนำมาเรียบเรียงประเด็นหลักสำคัญที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แล้วจากนั้นนำเนื้อหาที่ได้มาวิเคราะห์

ข้อมูลผลจากการประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย หลังจากทำแบบสอบถามเชิงสำรวจข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบ ข้อมูลความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบ และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแยกวิเคราะห์ตามลำดับ และรายงานผลค่าสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) รวมทั้ง วิเคราะห์สาระสำคัญจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร” ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบที่ควรใช้ในการออกแบบ

ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลผ่าน Google Forms เป็นจำนวน 100 คน โดยสอบถามข้อมูลการให้ความสำคัญกับองค์ประกอบในบรรจุภัณฑ์ประเภทข้าวสาร ว่าองค์ประกอบใดคือส่วนสำคัญมากที่สุดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลักๆ ได้แก่ 1) หน้าตาความสวยงาม 2) ข้อมูลทางโภชนาการ 3) เรื่องราวที่มาที่ไป 4) ฟังก์ชันการใช้งาน พบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบบนบรรจุภัณฑ์ประเภทข้าวสาร ในส่วนของ ข้อมูลทางโภชนาการ มากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 44 ของจำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และองค์ประกอบที่กลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญรองลงมาคือเรื่องราวที่มาที่ไปของสินค้า โดยกลุ่มเป้าหมายได้ให้เหตุผลว่า ต้องการที่จะรู้ข้อมูลทางโภชนาการมากที่สุดเพราะต้องการรับรู้คุณประโยชน์จากสิ่งที่ตนเองกิน และต้องการรู้ที่มาที่ไปของสินค้านั้นๆ ว่าเป็นสินค้าจากที่ไหนมีเรื่องราวมาอย่างไรโอเคกันหรือไม่ นอกจากนี้ข้อมูลในด้านของส่วนประกอบบนบรรจุภัณฑ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ส่วนหลักๆ ได้แก่ 1) ราคา 2) ปริมาณ 3) คุณประโยชน์ 4) ข้อมูลทางโภชนาการ 5) คำโปรย 6) ภาพประกอบ พบว่าส่วนประกอบบนบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มเป้าหมายเลือกที่จะสังเกตและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ คุณประโยชน์ และรองลงมาคือ คำโปรย โดยให้เหตุผลว่า กลุ่มเป้าหมายต้องการที่จะรับรู้ถึงสิ่งที่จะได้รับอย่างชัดเจนรวดเร็วและง่ายต่อความเข้าใจมากที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ให้ความเห็นตรงกันว่า ควรที่จะเน้นองค์ประกอบในด้านของเรื่องราวของสินค้าให้ได้มากที่สุด โดยให้เหตุผลว่า เรื่องราวของจังหวัดชุมพร และความเป็นข้าวเหลืองปะทิวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นสิ่งที่ทำให้สินค้าชิ้นนี้แตกต่างจากข้าวชนิดอื่นๆ ควรสร้างความแตกต่างเพื่อทำให้เกิดความน่าสนใจในตัวสินค้าให้ได้มากที่สุด ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใช้สี ภาพประกอบ หรือลวดลายก็ตาม

2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร

จากการลงพื้นที่และสอบถามถึงข้อมูลและปัญหาของผลิตภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร สามารถสรุปผลได้ว่า ผลิตภัณฑ์มีปัญหาในเรื่องของกลุ่มลูกค้าเป็นหลัก เนื่องจากมีเพียงกลุ่มลูกค้าเดียวซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าเดิม ๆ ภายในจังหวัดชุมพร อีกทั้งผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่รู้จัก และรูปแบบบรรจุภัณฑ์ยังไม่สามารถดึงดูดสายตาและสร้างความน่าสนใจให้กับกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ได้ นี่จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้มีเพียงแค่ลูกค้าเดิม ๆ เท่านั้นที่บริโภค

ภาพที่ 1 บรรจุภัณฑ์รูปแบบเดิมของชุมชน

ที่มา: ทศน์พล พึ่งผล 2564

การพัฒนาแบบบรรจุภัณฑ์ รวมถึงการแก้ปัญหาของบรรจุภัณฑ์แบบเดิมจึงต้องปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ให้เข้ากับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายใหม่ และสร้างภาพจำให้กับสินค้าให้ได้ ซึ่งนำไปสู่การขยายกลุ่มเป้าหมายสำหรับผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ โดยแนวทางในการออกแบบต้นแบบบรรจุภัณฑ์ในขั้นแรก คือการออกแบบจากการแก้ไขปัญหาคือเดิมของบรรจุภัณฑ์เก่า ที่มีปัญหาหลักๆ ดังนี้

1) บรรจุภัณฑ์ยังสื่อสารได้ไม่ชัดเจน ไม่สามารถสื่อสารข้อดีและตัวตนของผลิตภัณฑ์ออกมาได้

2) บรรจุภัณฑ์ยังไม่สามารถสร้างความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ ทำให้ไม่ดึงดูดความสนใจของกลุ่มผู้บริโภค

จากการวิเคราะห์ปัญหาของบรรจุภัณฑ์แบบเดิม ผู้วิจัยได้ออกแบบบรรจุภัณฑ์แบบใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาคือเดิมของบรรจุภัณฑ์ โดยการใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการออกแบบ (ศักดิ์ชัย เกียรติ

นาคินทร์, 2010) เรื่องคุณสมบัติเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ทางการตลาด โดยองค์ประกอบที่ใช้มีดังนี้ 1) การบ่งชี้ผลิตภัณฑ์ 2) การบ่งชี้ผู้ผลิตหรือตราสินค้า 3) การแสดงบุคลิกของสินค้า 4) การแสดงคุณสมบัติประโยชน์ของสินค้า 5) การดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค โดยออกแบบมาทั้งหมด 4 รูปแบบ

ภาพที่ 2 รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นต้น 4 รูปแบบ
ที่มา: ทศน์พล พึ่งผล 2564

จากการนำเสนอต้นแบบที่ได้ออกแบบมา 4 รูปแบบ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เลือกแบบที่พึงพอใจมากที่สุด และนำมาพัฒนาต่อ ผลจากแบบสอบถามในส่วนความคิดเห็นต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ประเภทข้าวสารพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย และเป็นปัจจัยในการเลือกสินค้าคือ องค์ประกอบด้านข้อมูลโภชนาการ ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการข้อมูลที่ชัดเจน และองค์ประกอบด้านเรื่องราวที่มาที่ไปของสินค้า และผลพบว่าส่วนประกอบแรกที่กลุ่มเป้าหมายจะเลือกอ่านหรือสังเกต คือ คุณสมบัติที่จะได้รับ ส่วนในเรื่องโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมายเลือกบรรจุภัณฑ์แบบเห็นเม็ดข้าว และมีขนาดที่เหมาะสมกับไลฟ์สไตล์คือขนาดกลางและเล็ก ผลจากการนำเสนอต้นแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวชุมพรที่พัฒนามา 4 รูปแบบ ต่อกลุ่มเป้าหมาย ล้วนไปในทางเดียวกัน และสรุปผลได้ว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจรูปแบบบรรจุภัณฑ์แบบที่ 2 และให้คะแนนเป็นอันดับ 1 ในทุก ๆ ด้าน โดยให้เหตุผลว่า บรรจุภัณฑ์แบบที่ 2 มีสีและลวดลายที่น่าสนใจดึงดูดสายตา และยังให้ความรู้สึกถึงความธรรมชาติและอ่อนโยนมากที่สุด และยังให้ความรู้สึกถึงเรื่องราวที่มาที่ไปของผลิตภัณฑ์มากที่สุดอีกด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สอบถาม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และได้แนะนำเสนอต้นแบบบรรจุภัณฑ์ทั้ง 4 รูปแบบเช่นกัน ซึ่งผลการประเมินพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจในแบบที่ 2 และคิดว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการ

นำมาพัฒนาต่อมากที่สุด พร้อมได้เสนอแนะส่วนที่ควรเพิ่มและแก้ไข โดยสรุปเป็นประเด็นหลักได้ ดังนี้ เพิ่มข้อมูลโภชนาการ เน้นเรื่องของคุณประโยชน์ให้ชัด และนำเสนอผ่านเรื่องราวของชุมชน

ภาพที่ 3 รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นสมบูรณ์

ที่มา: ทศน์พล พิงผล 2564

หลังจากได้แก้ไขและพัฒนาแบบบรรจุภัณฑ์ตามข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มเป้าหมาย และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จึงนำมาประเมินผลอีกครั้งกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสรุปผลได้ว่า รูปแบบที่พัฒนามาแล้วนี้ มีความเหมาะสมและตรงไปตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะขยายกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบบรรจุภัณฑ์สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าได้ และยังสามารถนำเสนอเรื่องราวของชุมชนผ่านแบบบรรจุภัณฑ์ได้ดี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเปลือกปะทิวจังหวัดชุมพร เป็นการออกแบบและพัฒนาจากการศึกษาและแก้ไขปัญหาของบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบเดิม โดยพบว่าบรรจุภัณฑ์แบบเดิมยังมีปัญหาทางด้านการสื่อสาร และการใช้เป็นสื่อการตลาดการขาย ตามแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เรื่องวัตถุประสงค์ของบรรจุภัณฑ์ ที่ใช้เป็นสื่อการตลาดการขาย เพื่อช่วยสร้างคุณค่าความน่าเชื่อถือและความนิยมให้แก่ผู้บริโภค โดยการออกแบบรูปทรงและกราฟิก พร้อมแสดงข้อความ ฉลาก ตราเครื่องหมายการค้า และสัญลักษณ์อื่นๆ ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายผู้บริโภค (สมพงษ์ เฟื่องอารมย์, 2007) อีกทั้งยังขาดคุณสมบัติเรซินบนบรรจุภัณฑ์

ในเรื่องการแสดงบุคลิกของสินค้า ที่ควรแสดงออกทางความรู้สึกที่สอดคล้องกลมกลืนกับประเภทสินค้า หรือตราสินค้าตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตต้องการให้เป็นด้วย (ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์, 2010)

การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร เป็นนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมการขายและการใช้เป็นสื่อการตลาด เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจแนวทางในการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายคนวัยทำงานอายุ 20-55 ปี ที่อาศัยอยู่ในเมือง โดยผลการประเมินที่ได้รับจากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า บรรจุภัณฑ์แบบที่2 ที่พัฒนามาในขั้นต้น ได้รับการลงคะแนนให้เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ชื่นชอบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 จากเหตุผลที่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าบรรจุภัณฑ์มีความดึงดูดสายตา ด้วยการจัดองค์ประกอบของสีและลวดลายที่สามารถสร้างความแตกต่างและความน่าสนใจให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้ สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีหลักการออกแบบของ (ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์, 2010) แสดงผลให้เห็นว่า คุณสมบัติเรขาคณิตบนบรรจุภัณฑ์ เรื่องการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของกลุ่มเป้าหมาย ในขณะเดียวกันกลุ่มเป้าหมายยังได้ให้เหตุผลอีกว่าบรรจุภัณฑ์ดูมีเรื่องราวและให้ความรู้สึกธรรมชาติปลอดภัยและอ่อนโยนที่สุด ซึ่งคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบ เพื่อการทำหน้าที่ทางการตลาด เรื่องการแสดงตัวสื่อความหมายแสดงบุคลิกซึ่งเป็นการแสดงออกโดยมุ่งหวังให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่งต่อสินค้าหรือตราสินค้านั้นๆ และ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค (ศักดิ์ชัย เกียรติธนาสินทร์, 2010) แบบที่3 ได้รับการลงคะแนนให้เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ชื่นชอบมากที่สุดเป็นอันดับ 2 จากเหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า มีความเรียบง่ายและเห็นตัวผลิตภัณฑ์เม็ดข้าวชัดเจนที่สุด ขณะเดียวกันยังให้ความรู้สึกถึงคุณภาพและความคุ้มค่าต่อสุขภาพ เป็นไปตามการคาดการณ์จากข้อมูลเรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสุขภาพของเว็บไซต์ Designer people ที่ให้ข้อมูลไว้ว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ควรจัดวางองค์ประกอบให้น้อยและไม่แออัด โดยเน้นไปที่ข้อความสำคัญที่ต้องการสื่อสาร แบบที่1 ได้รับการลงคะแนนให้เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ชื่นชอบมากที่สุดเป็นอันดับ 3 จากเหตุผลจากเหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า มีรูปแบบที่น่าสนใจ แต่ไม่เห็นเม็ดข้าวทำให้ยากต่อการตัดสินใจ แต่ในขณะเดียวกันรูปแบบนี้ให้ความรู้สึกถึงความแตกต่างแปลกใหม่ และให้ความรู้สึกถึงความคุ้มค่า แบบที่4 ได้รับการลงคะแนนให้เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ชื่นชอบเป็นอันดับสุดท้าย จากเหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า รูปแบบบรรจุภัณฑ์ไม่เหมือนบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าว ทำให้เกิดความสับสน และยังขาดการสื่อสารถึงเรื่องราว คุณภาพ ความอ่อนโยน แต่ยังให้ความรู้สึกที่แตกต่างและแปลกใหม่ จากข้อมูลทั้งหมดนี้ ได้ตอบวัตถุประสงค์จากการศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ที่ควรใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการพัฒนาเป็นรูปแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวเหลืองปะทิวจังหวัดชุมพร จนได้ออกมาเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด

นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า องค์ประกอบที่ควรให้ความสำคัญในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับข้าวเหลืองปะทิวมากที่สุด และเป็นองค์ประกอบที่กลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญและส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้ามากที่สุด คือองค์ประกอบด้านข้อมูลทางโภชนาการ และเรื่องราวของ

สินค้า โดยตำแหน่งแรกที่กลุ่มเป้าหมายจะเลือกสังเกตมองบนบรรจุภัณฑ์คือ คุณประโยชน์ของสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ เรื่องการซื้อขายอาหารเพื่อสุขภาพ ที่วิเคราะห์ไว้ว่า คนรุ่นใหม่และคนในวัยทำงานหันมาสนใจเรื่องของสุขภาพกันมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องคุณประโยชน์ของอาหารที่บริโภค อาหารออร์แกนิกกลายเป็นความนิยมของคนรุ่นใหม่ และจะได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการซื้อขายผ่านออนไลน์และออฟไลน์ โดยเฉพาะในปี 2564

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีปัจจัยหลายอย่างในการที่จะพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขึ้นหนึ่งให้บรรจุเป้าหมาย ต้นทุนการผลิตเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนา หากสามารถลงทุนในด้านบรรจุภัณฑ์ได้อย่างเต็มที่และตามความสมควร ผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์และสามารถสร้างรายได้กลับมามากกว่าที่เสียไปกับการลงทุน

จากรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนามา เป็นการพัฒนาโดยคำนึงถึงต้นทุนการผลิต ที่ต้องการให้มีต้นทุนที่ต่ำที่สุด โดยเป็นการพิมพ์สกรีนเพียงด้านเดียว แต่หากกลุ่มชุมชนหรือผู้ผลิตสามารถลงทุนต่อต้นทุนในจุดนี้ได้มาก ผู้วิจัยมีความเห็นและแนะนำว่า บรรจุภัณฑ์ยังสามารถใส่เรื่องราวด้วยการพิมพ์สกรีนเข้าไปในบรรจุภัณฑ์อีกฝั่งได้เพื่อเป็นการเพิ่มเรื่องราวและบอกเล่าถึงเรื่องราวของชุมชนหรือผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น และจะสามารถช่วยเพิ่มลูกเล่นในการเปิดบรรจุภัณฑ์เข้าไปอ่านข้อมูลผลิตภัณฑ์หรือเรื่องราวของชุมชนได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการข้าว. (2559). องค์ความรู้เรื่องข้าว. สืบค้น 24 เมษายน 2565, จาก <http://www.ricethailand.go.th/Rkb/postharvest/index.php-file=content.php&id=6.htm?fbclid=IwAR2FxqctANDBqY3ulxlwCWueoOhoRgjQDjK1UYIAwKfrbC6OrKQqIBGpRbs>
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2551). การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์. สืบค้น 24 เมษายน 2565, จาก <http://www.ipthailand.go.th/th/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A8%E0%B9%82%E0%B8%86%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B8%B2/item/%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%B4%E0%B8%A7%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%A3.html>

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. (2553). *หลักการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไฉไล

สมพงษ์ เพื่องอารมย์. (2550). *บรรจุภัณฑ์เพื่อการส่งออก*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือตุลาการณมหาวิทยาลัย.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). *อาหารเพื่อสุขภาพ เทรนด์ร้อนยุค New Normal*. สืบค้น 24 เมษายน 2565, จาก <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/>

การศึกษาเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
กรณีศึกษาดับนางลอย
The Study of the Melodic Variation Song of Luang Pradit Pairaoh
(Sorn Silapabanleng): A Case Study of Nangloi Suite

พงศธร มีทรัพย์¹ วีระ พันธุ์เสือ²
Pongsaton Meesup, Veera Phunsue

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาดับนางลอย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทำนองเพลงทางเปลี่ยนครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาดับนางลอย และเพื่อศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาดับนางลอย เพลงทางเปลี่ยนในดับนางลอยมีทั้งหมด 11 เพลง ประกอบด้วยเพลงสร้อยเพลง เพลงทองย่อน เพลงเขมรปากท่อ เพลงแขกลพบุรี เพลงไอ้ชาตรี เพลงพราหมณ์ตีดน้ำเต้า เพลงโอโหม เพลงจีนขิมเล็ก เพลงซำปี เพลงไอ้ปี และเพลงจีนขวัญอ่อน เป็นเพลงที่ครูหลวงประดิษฐไพเราะประพันธ์ขึ้นจากทำนองเดิมตั้งต้นเป็นทำนองหลัก แล้วจึงสร้างทำนองทางเปลี่ยนต่อมา ในเพลงดับนางลอยมีบันไดเสียงทั้งหมด 5 บันไดเสียง ได้แก่ บันไดเสียงโด , ฟา , ซอล , ลา , ที ทำนองเพลงทางเปลี่ยนทั้งหมดเป็นเพลงบังคับทาง คือเพลงปรับที่ผู้บรรเลงทุกคนในวงจะต้องบรรเลงตามทำนองที่ผู้แต่งได้ประพันธ์ไว้ สาเหตุคือ 1. ความเรียบร้อยของวงดนตรี 2. การแสดงออกของทำนองที่ผู้แต่งได้ประพันธ์ไว้ โดยมี 5 รูปแบบทำนองคือ ทำนองบังคับทางแบบกรอ ทำนองบังคับทางแบบเก็บ ทำนองบังคับทางแบบกึ่งบังคับทาง ทำนองบังคับทางแบบขี้ ทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ อีกทั้งยังปรากฏกลอนระนาดเอกในทำนองเพลงทางเปลี่ยนได้แก่ กลอนเดินตะเข็บ และกลอนย้อนตะเข็บ ในบางทำนองยังมีจุดเด่นที่น่าสนใจเพลงภาษาด้วย ทำนองเพลงทางเปลี่ยนในดับนางลอยนี้มีอยู่ด้วยกัน 4 ภาษาได้แก่ ภาษามอญ ภาษาแขก ภาษาฝรั่ง และภาษาจีน ยังมีเทคนิคการบรรเลงที่ปรากฏในทำนองบางทำนอง เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าของเสียงให้แต่ละทำนองมีความแตกต่างมีทั้งหมด 7 เทคนิค ได้แก่ เทคนิคการสลับ เทคนิคการเหลื่อม เทคนิคการกวาดขึ้น-กวาดลง การล่อรับ การเลียนเสียง การเดี่ยว และการไขว้มือ แนวคิดการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนสาเหตุคือ 1. ในการบรรเลงเพลงดับต้องมี การรับร้องหลายคำ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จึงได้ทำทำนองทางเปลี่ยนมารับทุก

Received: 2022-06-21 Revised: 2022-07-18 Accepted: 2022-07-24

¹ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakarinwirot University. Corresponding Author e-mail: sea28805@gmail.com

² มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakarinwirot University.

คำร้อง และเปลี่ยนทุกทำนอง 2. ท่านทำเพลงทางเปลี่ยนในดับนางลอยนี้ไว้ให้ลูกศิษย์ของท่านเล่น โดยเฉพาะในงานศพ ด้วยว่าเป็นงานที่มีช่วงเวลายาว สามารถใช้เพลงดับบรรเลงขึ้นระหว่างกิจพิธีได้ 3. ปรับเปลี่ยนบทบาทดนตรีที่อยู่ข้างเวทีทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรม หรือประกอบการแสดง เปลี่ยนเป็นการแสดงดนตรีที่อยู่กลางเวที แสดงให้เห็นว่าครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ท่านได้ใช้ทรัพยากรของท่าน หรือคลังความคิดของท่านในการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนที่ทำให้เกิดทำนองที่มีคุณค่า สร้างความหลากหลายของทำนองเพลงไทยให้เกิดขึ้นมา

คำสำคัญ (Keywords): เพลงทางเปลี่ยน; ดับนางลอย; หลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง)

Abstract

The objectives of this study were to investigate the melodic variation song of Luang Pradit Pairoah (Sorn Silapabanleng) a case study of Nangloi suite and to study the concept of creating the melodic variation song of Luang Pradit Pairoah (Sorn Silapabanleng) a case study of Nangloi suite. The melodic variation song has a total of 11 songs in Nangloi suite, including SroiPlang, Thong Yo, Khmer Pak Tho, Khaek Lop Buri, Oh Chatree, Brahmin Deed Namtao, Oh Lom, Jeen Khim Lek, Cha Pi, Oh Pi and Jeen Khwan On. They are songs that Kru Luang Pradit Pairoah composed from the original melody as the main melody and then created a different melody. In Nangloi suite, there are 5 sound scales including: Do, Fa, Sol, La, Ti. The melody of the melodic variation song is all compulsory. It is an adaptation song that all musicians in the band must play according to the melody that the author has composed. The reasons are: 1. The neatness of the band 2. The expression of the melody that the author has composed. There are 5 styles of melody: Rewinding compulsory melody, Keeping compulsory melody, Semi compulsory melody, Crush compulsory melody, Non-rewinding but keeping compulsory melody. In addition, there are verses in the melody of the Ranad ek verse, such as Klon Doen Ta Keb and the Klon Yon Ta Keb. In some melodies, there is also a distinctive feature of the linguistic accent. There are four different languages in Nangloi suite, namely Mon, Khaek, Foreign and Chinese. There are also playing techniques that appear in certain melodies in order to create the value of sound for each melody to be different, with 7 techniques as follows: Flick technique, overlapping technique, sweep-up-down technique, parody, imitation, solo and cross-handed. The ideas of creating the melodic variation song are: 1. To perform suite of song, several words are required. Teacher of Luang Pradit Pairoah (Sorn Silapabanleng) therefore changed the melody to support every singing and change every melody. 2. He made the melodic variation

song in Nangloi suite for his disciples to play especially at funerals. Since it is a long event, Suite of song can be performed during the ceremony. 3. Change the role of music on the side of the stage to perform rituals or perform performances to perform music in the middle of the stage. It shows that Kru Luang Pradit Pairoah (Sorn Silapabanleng) used his resources or his ideas to create a change of melody to create a valuable melody and a variety of Thai melodies.

Keywords: The melodic variation song; Nangloi suite; Kru Luang Pradit Pairoah (Sorn Silapabanleng)

บทนำ (Introduction)

เพลงดับที่ปรากฏในชุมนุมบทละครและบทคอนเสิร์ต พระราชนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ มีดับเรื่องอยู่หนึ่งดับที่มีความน่าสนใจมาก เป็นบทคอนเสิร์ตที่รวมเพลงสองชั้น เพลงชั้นเดียวและเพลงหน้าพาทย์ไว้ค่อนข้างมาก คือ ดับนางลอย บทดับนี้ทรงเรียบเรียงสำหรับงานรับแขกเมือง เมื่อสมัยรัชกาลที่ 5 มีเนื้อเรื่องความยาวของดับค่อนข้างมาก สามารถแบ่งได้ 2 ช่วงคือ บั้นต้น และบั้นปลาย (หรือดับเล็ก) โดยเนื้อร้องในดับนางลอย เนื้อเรื่องจับความตั้งแต่ทศกัณฐ์คิดวิธีที่จะวางกลอุบายให้ทัพพระรามยกทัพกลับบ้านเมืองไป จึงคิดให้นางเบญกายปลอมตัวเองเป็นนางสีดาลอยน้ำไปที่พลับพลาของพระราม เพื่อที่จะให้พระรามเห็นว่าทศกัณฐ์ได้ฆ่านางสีดาทิ้งเสียแล้ว จะได้ยกทัพกลับบ้านเมืองไป แต่ก็ไม่เป็นเป็นผล เพราะเหตุว่าหนุมานทหารเอกของพระรามคิดเห็นว่าน่าจะเป็นกลอุบายของยักษ์ ด้วยเหตุว่าศพนางสีดานั้นลอยทวนน้ำขึ้นมา จึงขอนำศพไปพิสูจน์ด้วยการเผาไฟ ด้วยความร้อนของเปลวเพลิง นางเบญกายจึงทนกับความร้อนไม่ไหว นางจึงได้กลับคืนร่างเดิม แล้วเหาะหนีไป แต่สุดท้ายแล้วหนุมานก็จับนางเบญกายมาถวายให้กับพระรามจนได้ ในดับนางลอยนี้ เพลงที่ใช้บรรจุได้แก่ เพลงวา เพลงสร้อยเพลง เพลงทองย่อน เพลงเขมรปากท่อ เพลงสมิงทองมอญ เพลงกสินรราห์หรือใช้เพลงลมพัดชายเขากับทะเล เพลงแขกลพบุรี เพลงโอด เพลงฉิ่งหรือใช้เพลงฝรั่งควง เพลงเชิด เพลงจำปาทองเทศ เพลงกระบอกกัน เพลงรวิลาเตีย เพลงฉุยฉาย เพลงแม่ศรี เพลงเร็ว เพลงคลื่น กระทบฝั่งหรือใช้ 2 คำท้ายร้องเพลงลีลากระทุ้ม เพลงไอ้ชาตรี เพลงพราหมณ์ดัดน้ำเต้า เพลงไอ้โลม เพลงปิ่นตลิ่งนอก เพลงจีนขิมเล็ก เพลงเชิดฉิ่ง เพลงแขกต๋อยหม้อ เพลงโล่ เพลงซำปี เพลงหรั่ง เพลงกาเรียนทองหรือใช้เพลงเต่าเห่อกเพลงเร็วลา เพลงตะลุ่มโปง เพลงไอ้ปี เพลงโลมนอก เพลงขวัญอ่อน เพลงกล่อมพญา เพลงพราหมณ์เก็บหัวแหวน เพลงแขกบรเทศ เพลงเชิดนอก และเพลงเดี่ยว (ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์, 2556)

ในการบรรเลงดนตรีเพื่อการแสดง จะเป็นลักษณะการบรรเลงทำนองเพื่อส่งร้อง และรับร้องเท่านั้นหรือเรียกให้เข้าใจว่าคือการส่งหัวและรับท้ายของทำนองเพลง แต่เมื่อมีการบรรเลงอย่างเพลงดับ กล่าวคือ เป็นการบรรเลงรับร้องส่งร้อง แต่จะรับร้องด้วยการบรรเลงเพลงทำนองเต็มทั้งหมด การบรรเลงเช่นนี้จะไม่ได้ใช้ในการประกอบการแสดง ซึ่งทำให้เกิดการบรรเลงทำนองซ้ำไป

เข้ามา ไม่เป็นที่น่าสนใจ ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ประพันธ์เพลงที่เป็นทำนองเพลงทางเปลี่ยนเอาไว้มากมาย ปรากฏในเพลงตับเรื่องรามเกียรติ์ในตอนต่างๆ หลายตอน เป็นที่น่าตื่นตาตื่นใจเป็นอันมาก หลักฐานหนึ่งที่ปรากฏทำนองหลักเพลงทางเปลี่ยนในตับนางลอยของหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) คือโน้ตสากลที่บันทึกโดยครูพันโทเสนาะ หลวงสุนทร เป็นคนที่ได้จดบันทึกโน้ตภายหลังจากที่ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะได้ต่อให้กับครูพันโทเสนาะ หลวงสุนทรแล้ว แต่ก็มีได้นำมาเผยแพร่ในวงกว้าง เป็นเหตุที่ผู้วิจัยสนใจทำนองเพลงทางเปลี่ยนที่ปรากฏในตับนางลอย จึงนำผลงานการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนที่ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประพันธ์ไว้ มาศึกษาวิเคราะห์ทำนองเพลง และแนวคิดในการสร้างสรรค์รูปแบบเพลงทางเปลี่ยนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาทำนองเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาเพลงตับนางลอย
2. เพื่อศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาดับนางลอย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องการศึกษาเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาดับนางลอย มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 1.ขั้นศึกษาค้นคว้าข้อมูลและรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 ศึกษาเอกสารหลักฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้จากค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 1.1.1 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.1.2 หอสมุดดนตรีไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.2 รวบรวมเอกสาร ข้อมูลที่มีการจดบันทึก แลบบันทึกเสียง และวีดีโอ เช่น
 - 1.2.1 โน้ตเพลงสากลเพลงดับนางลอยของพันโทเสนาะ หลวงสุนทร
 - 1.2.2 แลบบันทึกเสียง ดับนางลอย ระเบิดเอก ประสิทธิ์ ถาวร
 - 1.2.3 แลบบันทึกเสียงตราดิก เพลงดับนางลอย นายแปลกนายสอน
 - 1.2.4 วีดีโออธิบายวิธีการตีระนาดของครูประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ
- 1.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการจดบันทึก บันทึกเสียง ถ่ายภาพนิ่ง และบันทึกภาพเคลื่อนไหว จากบุคคลข้อมูลที่ดำเนินการสัมภาษณ์มีรายชื่อดังต่อไปนี้

พันโทเสนาะ หลวงสุนทร (ศิลปินแห่งชาติ ปี 2555)

ปั๊ป คงลายทอง (ศิลปินแห่งชาติ ปี 2564)

อักษราวุธ สาคริก

และผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลด้านเพลงทางเปลี่ยน หรือผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประพันธ์เพลงของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

1.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สมุดบันทึก

เครื่องบันทึกเสียง

เครื่องบันทึกภาพ และวิดีโอ

คอมพิวเตอร์

1.5 กำหนดวิธีการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เพลงไทย และการบรรยายพรรณนา

2. ขั้นศึกษา และจัดทำข้อมูล

ศึกษาข้อมูลของเพลงทางเปลี่ยนในตำนานลอย โดยมีขอบเขตในด้านเนื้อหาและขั้นตอนในการการศึกษาดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็น

2.1.1 เพลงทางเปลี่ยนในตำนานลอยครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

2.1.2 แนวคิดการสร้างสรรค์รูปแบบเพลงทางเปลี่ยนในตำนานลอย

2.2 รวบรวมเรียบเรียงและจัดลำดับเนื้อหาทั้งหมดตามประเด็นที่ตั้งไว้เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำทำนองฆ้องวงใหญ่ที่ปรากฏในเพลงทางเปลี่ยนในตำนานลอย ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จากบันทึกโน้ตสากลของพันโทเสนาะ หลวงสุนทร มาดำเนินการถอดเป็นระบบโน้ตดนตรีไทยและเรียบเรียงเป็นทำนองฆ้องวงใหญ่ แล้วนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในขั้นตอนการศึกษาต่อไป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 ศึกษาทำนองเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาด้านตำนานลอย ดังนี้

3.1.1 โครงสร้างของเพลง

3.1.2 เปรียบเทียบรูปแบบทำนองหลักและรูปแบบทำนองทางเปลี่ยน

3.2 ศึกษาแนวคิดที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาด้านตำนานลอย

3.2.1 แนวคิดการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาด้านตำนานลอย

3.2.1.1 การขยายขอบเขตของทำนองฆ้อง

3.2.1.2 รูปแบบในการประพันธ์เพลงทางเปลี่ยนในตำนานลอย

3.2.1.3 ทำนองกลอนระนาดเอกที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยน

4. สรุปอภิปรายผลและเสนอแนะ

นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ แล้วนำมาเรียบเรียงในรูปแบบ การพรรณนา พร้อมสรุปรายงานการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาด้านางลอยเป็นสองส่วนดังนี้

1. ศึกษาทำนองเพลงทางเปลี่ยนของครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาด้านางลอย

1.1 โครงสร้างของเพลง

เพลง	อัตราจังหวะ	จำนวน ท่อน	หน้าทับ	ทำนองหลัก	ทำนองทาง เปลี่ยน
1. เพลงสร้อย เพลง	2 ชั้น	1 ท่อน	ปรบไก่	1 ทำนองหลัก	3 ทำนองทาง เปลี่ยน
2. เพลงทองย่อน	2 ชั้น	1 ท่อน	ปรบไก่	1 ทำนองหลัก	3 ทำนองทาง เปลี่ยน
3. เพลงเขมรปาก ท้อ	2 ชั้น	1 ท่อน	ปรบไก่	1 ทำนองหลัก	3 ทำนองทาง เปลี่ยน
4. เพลงแขก ลพบุรี	2 ชั้น	1 ท่อน	สองไม้	1 ทำนองหลัก	1 ทำนองทาง เปลี่ยน
5. เพลงไอ้ชาตรี	ฉิ่งตัด	1 ท่อน	ไม่มี หน้าทับ	1 ทำนองหลัก	5 ทำนองทาง เปลี่ยน
6. เพลงพราหมณ์ ดัดน้ำเต้า	2 ชั้น	1 ท่อน	สองไม้	1 ทำนองหลัก	3 ทำนองทาง เปลี่ยน
7. เพลงไอ้โสม	ฉิ่งตัด	1 ท่อน	ไม่มี หน้าทับ	1 ทำนองหลัก	5 ทำนองทาง เปลี่ยน
8. เพลงจีนขิมเล็ก	2 ชั้น	3 ท่อน	สองไม้	1 ทำนองหลัก 3 ท่อน	1 ทำนองทาง เปลี่ยน 3 ท่อน
9. เพลงซำปี	3 ชั้น 2 ชั้น ชั้นเดียว	1 ท่อน	ไม่มี หน้าทับ	1 ทำนองหลัก	3 ทำนองทาง เปลี่ยน
10. เพลงไอ้ปี่	ฉิ่งตัด	1 ท่อน	ไม่มี หน้าทับ	1 ทำนองหลัก	5 ทำนองทาง เปลี่ยน

11.เพลงจีน ขวัญอ่อน	2 ชั้น	1 ท่อน	สองไม้	1 ทำนองหลัก	5 ทำนองทาง เปลี่ยน
------------------------	--------	--------	--------	-------------	-----------------------

1.2 เปรียบเทียบรูปแบบทำนองหลัก และรูปแบบทำนองทางเปลี่ยน

1. เพลงสร้อยเพลง

ทำนองหลักรูปแบบทำนองทางพื้น สำเนียงมอญโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่

- 1 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบเก็บ สำเนียงมอญโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 2
- รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกรอ สำเนียงมอญโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 3
- รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกึ่งบังคับทาง สำเนียงมอญโดยลักษณะของเพลง

2. เพลงทองย่อน

ทำนองหลักรูปแบบทำนองทางพื้น สำเนียงมอญโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่

- 1 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกรอ เทคนิคเดี่ยวระนาด สำเนียงมอญโดยลักษณะของเพลง ทำนอง
- ทางเปลี่ยนที่ 2 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกรอ เทคนิคเดี่ยวฆ้องไขว้มีอ สำเนียงมอญโดย
- ลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 3 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบเก็บ เทคนิคเดี่ยวระนาดทุ้ม
- สำเนียงมอญโดยลักษณะของเพลง

3. เพลงเขมรปากท่อ

ทำนองหลักรูปแบบทำนองทางพื้น สำเนียงเขมรโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่

- 1 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกรอ เทคนิคสะบัด , กวาด สำเนียงเขมรโดยลักษณะของเพลง
- ทำนองทางเปลี่ยนที่ 2 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกึ่งบังคับทาง เทคนิคสะบัด , กวาด สำเนียง
- เขมรโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 3 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกึ่งบังคับทาง
- เทคนิคสะบัด, กวาด สำเนียงเขมรโดยลักษณะของเพลง

4. เพลงแขกลพบุรี

ทำนองหลักรูปแบบทำนองทางพื้น สำเนียงแขกโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่

- 1 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกรอ สำเนียงแขกโดยลักษณะของเพลง

5. เพลงไอ้ชาตรี

ทำนองหลักรูปแบบทำนองทางพื้น ทำนองทางเปลี่ยนที่ 1 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบ

- ขยี้ ทำนองทางเปลี่ยนที่ 2 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ เทคนิคเหลื่อม ทำนอง
- ทางเปลี่ยนที่ 3 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบขยี้ เทคนิคเหลื่อม ทำนองทางเปลี่ยนที่ 4 รูปแบบ
- ทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ เทคนิคเหลื่อม ทำนองทางเปลี่ยนที่ 5 รูปแบบทำนองบังคับ
- ทางแบบขยี้

6. เพลงพราหมณ์ดัดน้ำเต้า

ทำนองหลักรูปแบบทำนองทางพื้น สำเนียงแขกโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่

- 1 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกรอ สำเนียงมอญ ทำนองทางเปลี่ยนที่ 2 รูปแบบทำนองบังคับทาง
- แบบกึ่งบังคับทาง สำเนียงแขก ทำนองทางเปลี่ยนที่ 3 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่
- เก็บ สำเนียงฝรั่ง

7. เพลงไอ้โหลม

เพลงไอ้โหลมทำนองทางเปลี่ยนมีลูกตกห้องที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงสำคัญที่ไม่ตรงกับทำนองหลัก ได้แก่ ทางเปลี่ยนที่ 1 , ทางเปลี่ยนที่ 2 และ ทางเปลี่ยนที่ 5

ทางเปลี่ยนที่ 1 ทำนองที่ไม่ตรงกัน บรรทัดที่ 1 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก เร บรรทัดที่ 2 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก มี ทำนองที่ตรงกัน บรรทัดที่ 3 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก ลา บรรทัดที่ 4 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ซอล ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก ซอล

ทางเปลี่ยนที่ 2 ทำนองที่ไม่ตรงกัน บรรทัดที่ 1 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก ที บรรทัดที่ 2 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก มี ทำนองที่ตรงกัน บรรทัดที่ 3 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก ลา บรรทัดที่ 4 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ซอล ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก ซอล

ทางเปลี่ยนที่ 5 ทำนองที่ไม่ตรงกัน บรรทัดที่ 1 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก ที บรรทัดที่ 2 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก มี ทำนองที่ตรงกัน บรรทัดที่ 3 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ลา ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก ลา บรรทัดที่ 4 ทำนองทางหลักห้องที่ 8 ลูกตก ซอล ทำนองทางเปลี่ยนห้องที่ 8 ลูกตก ซอล

ปรากฏลูกตกที่ไม่ตรงกันในห้องที่ 8 บรรทัดที่ 1 , 2 ลูกตกที่ตรงกันคือ ห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 3 , 4 ในทุกทำนองดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าทำนองการประพันธ์ทางเปลี่ยนของครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) มีทำนองที่ไม่ตรงลูกตกในห้อง 8 แต่ในกรณีนี้ใน 1 ทำนองที่ไม่ตรงลูกตก ในห้องที่ 8 เพียงบรรทัดที่ 1 และ 2 ต่อ 1 ทำนอง และตรงกันในห้องที่ 8 ในบรรทัดที่ 3 และ 4 ต่อ 1 ทำนองเช่นกัน

8. เพลงจีนขิมเล็ก

ทำนองหลักรูปแบบทำนองทางขึ้น สำเนียงจีนโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 1 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ สำเนียงจีนโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 2 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบเก็บ สำเนียงจีนโดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 3 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบกึ่งบังคับทาง สำเนียงจีนโดยลักษณะของเพลง

9. เพลงซำปี

จากการศึกษาพบว่า ในวรรคที่ 1 – 6 ของทำนองหลักและทำนองทางเปลี่ยนรูปแบบทำนองเหมือนกัน และ 3 วรรคสุดท้ายของทุกทำนองรูปแบบทำนองเหมือนกัน ส่วนทำนองในระหว่างหลังวรรคที่ 6 จนถึงทำนองก่อน 3 วรรคสุดท้ายของทุกทำนอง จะเป็นทำนองเนื่อกลางที่ผู้ประพันธ์สามารถสร้างสรรค์ทำนองในส่วนนี้ได้ โดยจะต้องทำให้ทำนองสอดคล้องกับทำนองจบ หรือโดยทั่วไปแล้ว เสียงสุดท้ายของทำนองกลาง มักต้องลงด้วยเสียงลา เพื่อส่งทำนองไปทำนองท้ายเพื่อ

ลงจบ แต่ในทำนองทำนองทางเปลี่ยนที่ 2 ปรากฏเสียงสุดท้ายของทำนองกลางลงเสียง ที แล้วจึงต่อด้วยทำนองลงจบ อย่างไรก็ตาม เมื่อสังเกตบันไดเสียงของทำนองทั้งสองเป็นบันไดเสียงซอลเหมือนกัน เมื่อฟังแล้วทำนองจึงไม่ได้รู้สึกขัดแย้ง คีตลักษณ์ของเพลงซ้ำเป็นแบบ / A-Bหลัก-C / A-B1-C / A-B2-C / A-B3-C / โดยวรรคเพลง A ของทุกทำนองจะเหมือนกัน และวรรคเพลง C ของทุกทำนองเหมือนกัน แต่ทำนอง B รูปแบบของทำนองจะต่างกัน จะมีความยาวหรือสั้นไม่เท่ากัน แล้วแต่ชุดทำนองหรือการประพันธ์ทำนอง

10. เพลงโห่ปี

โดยผู้วิจัยสังเกตลักษณะทำนองเพลงโห่ปี ประกอบด้วยทำนองแบบกรอ แบบเก็บชัย ทำนองไล่เสียงขึ้น ไล่เสียงลง การเล่นรูปแบบจังหวะเดิมแต่เปลี่ยนกลุ่มเสียงอย่างฉับพลัน กลอนเดินตะเข็บและกลอนย้อนตะเข็บ แสดงให้เห็นถึงความละเอียด ความประณีตในการคิดค้นทำนองของผู้ประพันธ์ เป็นทำนองที่จะแสดงฝีมือทักษะการบรรเลงของผู้บรรเลงทั้งความไหว ความแม่นยำ และสมาธิ ด้วยความยากของทำนองส่งผลต่อการบรรเลงที่ต้องอาศัยการฝึกซ้อมและความชำนาญเป็นอย่างมาก แต่ผู้วิจัยก็สังเกตทำนองทางเปลี่ยนที่ 4 และ 5 ลักษณะทำนองเป็นทำนองบังคับทางแบบกรอ และทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ เหมือนเป็นทำนองเพื่อผ่อนแรงผู้บรรเลงเนื่องจากทำนองทางเปลี่ยนที่ 1 จนถึง 3 ลักษณะทำนองเหมือนเป็นการไล่ระดับความยากในการบรรเลง ทั้งรูปแบบทำนอง การเปลี่ยนกลุ่มเสียง และเทคนิคการบรรเลง โดยเฉพาะเครื่องนำจะรับบทหนักในการบรรเลง

11. เพลงจันทน์อ่อน

ทำนองหลักรูปแบบทำนองทางพื้น สำเนียงจันทน์โดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 1 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ สำเนียงจันทน์โดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 2 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ สำเนียงจันทน์โดยลักษณะของเพลง ทำนองทางเปลี่ยนที่ 3 รูปแบบทำนองบังคับทางแบบเก็บ สำเนียงจันทน์โดยลักษณะของเพลง

2. ศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาเพลงดับนางลอย

แนวคิดการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยน สาเหตุคือ ในการบรรเลงเพลงดับ ต้องมีการรับร้องหลายคำ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จึงได้ทำทำนองทางเปลี่ยนมารับทุกคำร้อง และเปลี่ยนทุกทำนอง โดยทำนองทางเปลี่ยนที่ท่านทำล้วนเป็นทำนองบังคับทางทั้งสิ้น อีกเหตุหนึ่งคือ ท่านทำเพลงทางเปลี่ยนในดับนางลอยนี้ไว้ให้ลูกศิษย์ของท่านใช้บรรเลงโดยเฉพาะในงานศพ ด้วยว่าเป็นงานที่มีช่วงเวลายาว สามารถใช้เพลงดับบรรเลงขึ้นระหว่างกิจพิธีได้ อีกแนวคิดหนึ่งคือการเปลี่ยนดนตรีที่มักใช้ประกอบการแสดง ประกอบพิธีกรรม อยู่ข้างเวที ย้ายหน้าที่ ย้ายตำแหน่ง หน้าที่ บทบาท ให้ดนตรีมาสู่หน้าเวที มีหน้าที่เล่าเรื่อง บรรเลงเพื่อการฟัง เปลี่ยนแนวคิดของนักดนตรีจากการเล่นมาสู่การแสดงดนตรี

2.1 การขยายขอบเขตของทำนองซ้อง

การขยายขอบเขตของทำนองร้อง ท่านได้ดำเนินการอย่างถูกต้องตามขนบการแต่ง ก่อนบรรเลงทำนองทางเปลี่ยนต้องตั้งทำนองเดิมขึ้นมาเป็นทำนองหลักก่อน แล้วจึงค่อยแต่งทำนองทางเปลี่ยนเป็นลำดับถัดไปเพื่อสอดรับคำร้องในแต่ละเพลง ถือเป็นวิธีการบรรเลงเพลงทางเปลี่ยนที่เคารพครูบาอาจารย์ที่ได้แต่งทำนองเพลงเดิมนั้นมา ไม่ถือว่าเป็นการนอกกรอบจากครู สามารถกล่าวได้ว่าท่านเป็นผู้ขยายกรอบของทำนองมากกว่า โดยทำนองทางเปลี่ยนที่ครูท่านทำทั้งหมดเป็นทำนองบังคับทาง ในบางทำนองเป็นเพลงภาษา ในบางทำนองเป็นการเดี่ยว เหตุเพื่อความเรียบร้อยในการบรรเลง การอวดทำนองที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อออกมาให้คนได้ฟัง การสร้างมิติทางเสียงที่เกิดขึ้นในแต่ละทำนอง และเป็นการอวดฝีมือผู้บรรเลงทำนองทางเปลี่ยนอีกด้วย

2.2 รูปแบบในการประพันธ์เพลงทางเปลี่ยนในดับนางลอย

รูปแบบการประพันธ์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนในดับนางลอย ทำนองเพลงทางเปลี่ยนทั้งหมดเป็นทำนองบังคับทาง โดยมี 5 รูปแบบทำนองคือ ทำนองบังคับทางแบบกรอ ทำนองบังคับทางแบบเก็บ ทำนองบังคับทางแบบกึ่งบังคับทาง ทำนองบังคับทางแบบขยี้ ทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ อีกทั้งบางทำนองยังมีจุดเด่นที่สำเนียงเพลงภาษาด้วย ทำนองเพลงทางเปลี่ยนในดับนางลอยนี้มีอยู่ด้วยกัน 4 ภาษาได้แก่ ภาษามอญ ภาษาแขก ภาษาฝรั่ง และภาษาจีน ซึ่งเป็นสำเนียงที่คนไทยในยุคหนึ่งคุ้นหูในสำเนียงเหล่านั้นอยู่แล้ว อีกทั้งเพื่อเป็นการเปลี่ยนรูปแบบจังหวะ รูปแบบทำนองของเพลง ให้ผู้ฟังรู้สึกตื่นตาตื่นใจ นอกจากนี้ยังมีเทคนิคการบรรเลงที่ปรากฏในทำนองบางทำนองเพื่อเป็นการสร้างคุณค่าของเสียงให้แต่ละทำนองมีความแตกต่างกันทั้งหมด 7 เทคนิค ได้แก่ เทคนิคการสับัด เทคนิคการเหลื่อม เทคนิคการกวาดขึ้น-กวาดลง การล่อรับ การเลียนเสียง การเดี่ยว และการไขว้มือ ซึ่งเทคนิคเหล่านี้เป็นทำนองปรับที่เกิดขึ้นในทำนองของครูหลวงประดิษฐไพเราะอยู่แล้ว และบางเทคนิคเกิดจากลักษณะของทำนองเพลงที่ระนาดเอกจะต้องดำเนินทำนองแปรให้เกิดความเหมาะสมของเครื่องนำและเครื่องตามของทำนองเพลง

2.3 ทำนองกลอนระนาดเอกที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยน

ทำนองกลอนระนาดเอกที่มีผลต่อเพลงทางเปลี่ยน จากการวิเคราะห์ทำนองจะเห็นได้ว่าท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ท่านได้ทำทำนองบังคับทางให้เป็นทำนองแบบเก็บหรือทำนองแบบเก็บขยี้ เช่น เพลงไอ้ชาตรี ทำนองทางเปลี่ยนที่ 1 พบกลอนเดินตะเข็บ ทำนองทางเปลี่ยนที่ 3 พบกลอนย้อนตะเข็บ เพลงไอ้ปี ทำนองทางเปลี่ยนที่ 2 พบกลอนเดินตะเข็บ ทำนองทางเปลี่ยนที่ 3 พบกลอนย้อนตะเข็บ และพบกลอนเดินตะเข็บ ซึ่งเป็นกลอนเหล่านี้มักพบในทางระนาดเอก นอกจากนี้ยังปรากฏกลอนสับ และกลอนเรียงเสียงในทำนองทางเปลี่ยนอื่น ๆ อีกด้วยทำนองดังกล่าวเป็นการบรรเลงโดยปกติของระนาดเอกอยู่แล้ว ดังนั้น ท่านจึงได้สร้างทำนองเพลงทางเปลี่ยนที่เป็นบังคับทางแบบเก็บและแบบขยี้เพื่อขูระนาดเอกให้เด่นขึ้นมาในการบรรเลงเพลงทางเปลี่ยนในดับนางลอย อีกทั้งการเดี่ยวในเพลงทางเปลี่ยน ท่านยังให้ระนาดได้ใช้เทคนิคการเดี่ยวในการบรรเลงบางวรรคเป็นการอวดทักษะการบรรเลงของผู้บรรเลง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า เพลงทางเปลี่ยนในต๊บนางลอย เป็นเพลงที่ครูหลวงประดิษฐไพเราะ ประพันธ์ขึ้นจากทำนองเดิมตั้งต้นเป็นทำนองหลัก แล้วจึงสร้างทำนองทางเปลี่ยนต่อมา ในเพลงต๊บนางลอยมีบันไดเสียงทั้งหมด 5 บันไดเสียง ได้แก่ บันไดเสียงโด, ฟา, ซอล, ลา, ที โดยมีเพลงที่ทำนองหลักและทำนองทางเปลี่ยนอยู่ในบันไดเสียงเดียวกันมีทั้งหมด 8 เพลง ได้แก่ เพลง เพลงทองย่อน, เพลงเขมรปากท่, เพลงแขกลพบุรี, เพลงไอ้ชาตรี, เพลงไอ้โลม, เพลงจีนขิมเล็ก, เพลงไอ้ปี่, เพลงจีนขวัญอ่อน และ เพลงที่ทำนองหลักและทำนองทางเปลี่ยนอยู่ในบันไดเสียงต่างกันมีทั้งหมด 3 เพลง ได้แก่ เพลงสร้อยเพลง, เพลงพราหมณ์ติดน้ำเต้า, เพลงข้าปี ด้วยหลายๆแนวคิดที่กล่าวถึงเพลงทางเปลี่ยนที่นำมาแปรเปลี่ยนจากทำนองเดิมให้วิจิตรงดงาม ในอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟังเพลงทางเปลี่ยนคือ เมื่อเปลี่ยนทำนองเพื่อรับร้องแต่ละคำจะไม่รู้สึกเบื่อ ไม่ซ้ำจำเจ มีความหลากหลายในการทำนองสามารถแปรเปลี่ยนได้ในหลาย ๆ ทำนอง โดยทำนองเพลงทางเปลี่ยนทั้งหมดเป็นทำนองบังคับทาง โดยมี 5 รูปแบบทำนองคือ ทำนองบังคับทางแบบกรอ ทำนองบังคับทางแบบเก็บ ทำนองบังคับทางแบบกึ่งบังคับทาง ทำนองบังคับทางแบบขยี้ ทำนองบังคับทางแบบไม่กรอแต่ไม่เก็บ อีกทั้งยังมีเทคนิคการบรรเลง เช่น การกวาดขึ้น - ลง การบรรเลงทำนองเดี่ยวเฉพาะเครื่องดนตรี ที่เหมาะสมสำหรับมือปี่พาทย์ที่สามารถบรรเลงได้ อีกทั้งเป็นการอวดฝีมือผู้บรรเลงผ่านทำนองอีกชั้นหนึ่งด้วย นอกจากนี้ ยังมีเหตุผลอื่นอีกที่สำคัญซึ่งผู้วิจัยได้พบจากงานวิจัยนี้คือ เหตุที่หนึ่งเพื่อรับคำร้องที่มีหลาย ๆ คำโดยเฉพาะเพลงประเภทเพลงต๊บ เหตุที่สองคือ ท่านได้สร้างเพลงทางเปลี่ยนในต๊บนางลอยเพื่อให้ลูกศิษย์ของท่านได้ใช้บรรเลงในงานศพ เนื่องจากเป็นงานที่สามารถใช้บรรเลงเพลงต๊บที่มีความยาวได้ ในระหว่างช่วงที่รอพิธีการต่าง ๆ ในงาน และเหตุผลที่สาม เป็นการปรับดนตรีมาสู่ผู้ฟัง เมื่อทำนองถูกปรับให้กลายมาเป็นทำนองบังคับทาง บางทำนองมีความห่างขึ้น บางทำนองเป็นเพลงภาษา บางทำนองมีการเดี่ยว และเทคนิคมาผสมผสานในทำนองเพลง ทำให้คนที่ไม่ใช่ใจดนตรี สามารถมาดูและฟังดนตรีอย่างเข้าถึงได้และเข้าใจ เป็นการเปลี่ยนมุมมองจากดนตรีที่ประกอบพิธีกรรม ประกอบการแสดงมาสู่การแสดงหน้าเวทีการแสดงอีกด้วย

ในการสร้างสรรค์ทำนองบังคับทาง จุดประสงค์เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของผู้บรรเลงและทำนองเพลง เพื่ออวดทำนองเพลงที่ผู้ประพันธ์ได้แต่งไว้ และเพื่ออวดฝีมือผู้บรรเลง โดยทำนองบังคับทางของเพลงทางเปลี่ยนในต๊บนางลอยมีรูปแบบทั้งหมด 5 แบบ ดังที่ได้กล่าวไว้ต้น ในเพลงส่วนใหญ่จะต้องใช้ลูกตก ในห้องที่ 8 เป็นสำคัญ แต่ปรากฏเพลงไอ้โลมที่มีลูกตกในเพลงทางเปลี่ยน ไม่ตรงกับลูกตกของทำนองหลัก แสดงให้เห็นได้ว่า ลูกตกสำคัญของแต่ละบรรทัดในการประพันธ์ของครูหลวงประดิษฐไพเราะ ไม่ใช่หลักการในการทำเพลงทางเปลี่ยนเสมอไป หรือทำนองทางเปลี่ยนบางทำนอง ปรากฏบันไดเสียงต่างกับทำนองหลักหรือทำนองทางเปลี่ยนอื่น ๆ ในเพลงเดียวกัน ในการค้นพบประเด็นเหล่านี้ไม่ได้สอดคล้องบางส่วนกับแนวคิดของ พิชิต ชัยเสรี (2559) กล่าวว่า แบบแผนทางเปลี่ยน ทำนองเดิมได้รับการปรุงแต่งให้เป็นสำนวนใหม่โดยยังคงรักษาลูกตกจำนวนท่อน ความยาว และบันไดเสียงเอาไว้วงเดิม ในเพลงทางเปลี่ยนในต๊บนางลอยทำนองเพลงบังคับทางยังประกอบด้วยเพลงภาษาทั้งหมด 4 ภาษา ได้แก่ มอญ แขก ฝรั่งเศส จีน สอดคล้องกับ

แนวคิดของพูนพิศ อมาตยกุล (2529) กล่าวว่า ผลงานของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้ริเริ่มการบรรเลงเพลง “ทางเปลี่ยน” สำเนียงต่าง ๆ โดยในประเด็นสำเนียงเพลงภาษาผู้วิจัยพบว่า แนวคิดเรื่องบันไดเสียงกับสำเนียงภาษาของซัซซัย พวกดี (2547) กล่าวว่า สำเนียงเขมรอยู่ในบันไดเสียง โด เป็นหลัก สำเนียงมอญอยู่ในบันไดเสียง ที เป็นหลัก สำเนียงแขกอยู่ในบันไดเสียง โดและฟา เป็นหลัก สำเนียงจีนอยู่ในบันไดเสียง โด เป็นหลัก สอดคล้องกับวิจัยฉบับนี้ บางประเด็นเนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์บันไดเสียงออกมาแล้ว ปรากฏว่าเพลงทางเปลี่ยนในต้นนางลอยที่เป็น สำเนียงมอญปรากฏในบันไดเสียง โด ฟา ซอล ที ซึ่งตรงกันเพียงบันไดเสียงที สำเนียงแขกปรากฏบันไดเสียง ซอล สำเนียงจีนปรากฏบันไดเสียง ซอล และสำเนียงฝรั่งปรากฏบันไดเสียง ฟา มีเพียงสำเนียงเขมรปรากฏบันไดเสียง ฟา ตรงกับแนวคิดกับวิจัยดังกล่าว เทคนิคการบรรเลงมีทั้งหมด 7 เทคนิค ได้แก่ เทคนิคการสะบัด เทคนิคการเหลื่อม เทคนิคการกวาดขึ้น-กวาดลง การล่อรับ การเลียนเสียง การเดี่ยว และการไขว้มือ ในสำนวนเรื่องกลอนระนาดเอก สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย ศาสตรา และณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2553) กล่าวว่ากลอนเดินตะเข็บ หรือกลอนม้วนตะเข็บ ลักษณะจะเดินกลอนแบบม้วนหน้า เหมือนกับการเย็บผ้าแบบเดินตะเข็บ ที่ต้องเย็บม้วนไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง และกลอนย้อนตะเข็บ ลักษณะทำนองกลอนใกล้เคียงกับกลอนเดินตะเข็บ แต่กลอนย้อนตะเข็บจะเป็นลักษณะการดำเนินกลอนทำนองย้อนหลัง ทั้งสองทำนองปรากฏในเพลงทางเปลี่ยนได้แก่ กลอนเดินตะเข็บ กลอนย้อนตะเข็บ สังเกตได้ว่า ผู้ประพันธ์ได้นำกลอนสองแบบนี้จากการบรรเลงของระนาดเอกมาให้ประพันธ์ทำนองทางเปลี่ยน อีกทั้งปรากฏกลอนเรียงเสียงขึ้น-ลง และกลอนสับในทำนองทางเปลี่ยนอีกด้วย แสดงถึงตัวตนของผู้ประพันธ์ที่มีความสามารถด้านกลอนระนาดเอก และทำนองต่าง ๆ สามารถใช้ทำนองเป็นเครื่องมือในการอวดฝีมือของผู้บรรเลง แสดงให้เห็นว่าครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง)มีทรัพยากร หรือคลังความคิดของครูที่ทำานได้นำมาใช้เพื่อสร้างสรรค์ทำนองเพลงทางเปลี่ยนในเพลงต้นนางลอยได้อย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการศึกษาเพลงทางเปลี่ยนของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กรณีศึกษาเพลงต้นนางลอย ผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจที่จะศึกษาด้านอื่น ๆ อีกดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเพลงทางเปลี่ยนของครูหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง)ในบทเพลงอื่น ๆ
2. ศึกษาการสร้างสรรค์ทำนองทางเพลงทางเปลี่ยนจากศิลปินท่านอื่น เพื่อค้นหารูปแบบทำนองในการทำเพลงทางเปลี่ยนอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2542). *สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ขมนาด กิจจันทร์. (2543). *เพลงไทย 1*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โปรแกรมนาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ซัชชัย พวกดี. (2547). *การศึกษาทำนองเพลงไทยสำเนียงภาษา*. ปรินิพนธ์ (ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา)) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิมิต โอสภเจริญ และบุษกร สำโรงทอง. (2551). *วิธีการถ่ายทอดความรู้ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดิษฐไพเราะ หลวง. (2525). *ศรทอง ประชุมผลงานเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง).
- ประสาน ธัญญาชาติ. (2548). *การวิเคราะห์ทำนองทางเปลี่ยนของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)*. ปรินิพนธ์ (ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา)) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พิชิต ชัยเสรี. (2559). *สังคีตลักษณ์วิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิษณุ บุญศรีอนันต์. (2551). *การศึกษากลอนระนาดเอกและเทคนิคการบรรเลงระนาดเอกเพลงตระในพิธีไหว้ครูดนตรีไทย บรรเลงโดย ครูณัฐพงศ์ โสวัตร*. ปรินิพนธ์ (ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา)) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). *ดนตรีวิจิตร : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีของไทยเพื่อความชื่นชม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: รัชศิลป์.
- มนตรี ตราโมท. (2545). *คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2553). *ดนตรีไทยวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ. (2524). *อนุสรณ์คำนิ่งในวาระฉลองรอบร้อยปีเกิดของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิฯ.

ประเด็นคัดสรรว่าด้วยเรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
Selected Issues Concerning the Sub-District Headman
and Village Headman

พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์¹ วรฉัตร วรวิรรณ² พิมลศักดิ์ นิลผาย³ สุริยา ปัญญจิตร⁴ อภินันท์ ทะสุนทร⁵
Pongsawut Rachjun, Worachut Wariwun, Phimolsuk Nilphai, Suriya Punyajit,
Apinan Thasunthron

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งนำเสนอประเด็นคัดสรรเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ปกครองและบริหารการปกครอง “ท้องที่” ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 และตราบจนปัจจุบัน ยังคงกล่าวได้ว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันที่มีทั้งบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตการปกครองที่เรียกว่าตำบลและหมู่บ้าน โดยมีแนวคิดรวบยอดทางกฎหมายและการบริหารราชการเรียกรวมกันว่าเป็น “การปกครองท้องที่” ดังจะเห็นได้ว่าชื่อดังกล่าวเป็นชื่อของการจัดระบบปกครองและเป็นระบบการบริหารราชการลักษณะหนึ่งของไทย ซึ่งมีพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 เป็นกฎหมายแม่แบบคือ ได้วางรากฐานไว้ลักษณะของการปกครองท้องที่ดังกล่าว นับว่าเป็นโครงสร้างสำคัญของการบริหารดินแดนของไทย

คำสำคัญ (Keywords): ประเด็นคัดสรร; กำนัน; ผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

This article aims to present a Selected issues concerning the sub - district headman and village headman is an institution that governs and administers the

Received: 2022-04-01 **Revised:** 2022-06-17 **Accepted:** 2022-06-20

¹ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: seat007@outlook.com

² คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

³ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

⁴ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

⁵ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ Faculty of Humanities and Social Science, Phetchabun Rajabhat University

"local" administration, which has been born and developed continuously since the reign of King Rama V and until the present. still said the village headman is an institution that has both roles and duties in the administrative districts called sub-districts and villages. The concept of legal and public administration is collectively referred to as "local governance", as can be seen that the name is the name of the organization of government and is a system of government administration in Thailand. which has the Local Administrative Act B.E. 2457 as a model law is to have laid the foundation for the characteristics of such local governance It is considered an important structure of Thai territorial administration.

Keywords: Selected Issues; Sub - District Headman; Village Headman

บทนำ (Introduction)

กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่หลักในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มีขอบเขตของภารกิจกว้างขวาง กำหนดผู้ใหญ่บ้านในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองในระดับท้องที่จึงมีบทบาทหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานของกระทรวงมหาดไทย และยังต้องรับผิดชอบงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่นำลงไปปฏิบัติในตำบล หมู่บ้าน จึงนับว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้งานของทางราชการบรรลุเป้าหมาย ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เนื่องจากสมัยนั้นประเทศไทยกำลังเผชิญกับการคุกคามของมหาอำนาจตะวันตกที่แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาถึงประเทศเพื่อนบ้านของไทย ขณะที่การปกครองของไทยขณะนั้นยังคงล้าสมัยไม่มีเอกภาพในทางการปกครองอย่างแท้จริง เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตัดสินพระทัยที่จะปฏิรูปการปกครองเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและรักษาเอกราชของชาติไว้ จึงได้ปฏิรูปการปกครองระดับตำบล หมู่บ้านครั้งสำคัญในปี พ.ศ.2435 (ร.ศ. 111) โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หลวงเทศาภิบาลวิจารย์ (เส็ง วิริยศิริ) ไปทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขึ้นที่บ้านเกาะบางปะอิน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยให้ราษฎรพิจารณาเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้วให้ผู้ใหญ่บ้านเลือกตนเองเป็นกำนัน ในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดให้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่การป้องกันโจรกรรมและผู้ร้ายและกำหนดให้มีผลประโยชน์ตอบแทนบ้าง เช่น สิ้นลดค่านา ภาษีไม้ไผ่ ค่าเหยียบย่ำที่นาราษฎร เป็นต้น ความมุ่งหมายก็เพื่อให้บุคคลที่ราษฎรเลือกเข้ามาได้มีหน้าที่ดูแลดำเนินงานของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นหูเป็นตาให้แก่ทางราชการที่จะช่วยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป ตลอดจนช่วยเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรและผลประโยชน์ของแผ่นดินซึ่งสมควรได้จากราษฎรโดยธรรม (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2553)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ปกครองและบริหารการปกครอง "ท้องที่" ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ 5 และตราฉบับปัจจุบัน ยังคงกล่าวได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันที่มีทั้งบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตการปกครอง ที่เรียกว่าตำบลและหมู่บ้าน โดยมีแนวคิดรวบยอดทางกฎหมาย และการบริหารราชการเรียกรวมกันว่าเป็น “การปกครองท้องที่” ดังจะเห็นได้ว่าชื่อดังกล่าวเป็นชื่อของการจัดระบบปกครองและเป็นระบบการบริหารราชการลักษณะหนึ่งของไทย ซึ่งมีพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 เป็นกฎหมายแม่แบบคือได้วางรากฐานไว้ลักษณะของการปกครองท้องที่ดังกล่าว นับว่าเป็นโครงสร้างสำคัญของการบริหารดินแดนของไทย (Territory Administration) โดยที่ในระยะต่อมาได้มีการสถาปนาโครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาคขึ้นที่มีจังหวัดและอำเภอขึ้นเป็นโครงสร้างส่วนบนอีกชั้นหนึ่ง การที่การปกครองท้องที่มีลักษณะดังกล่าวส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านของไทยมีพัฒนาการต่อเนื่อง (การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการบริหารแต่ละครั้งมุ่งปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างส่วนบนและไม่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงสร้างส่วนล่าง) และที่สำคัญคือ การมีสองสถานภาพควบคู่กันไปกล่าวคือในทางหนึ่ง กำนันผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นผู้แทนของรัฐคือ ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับล่างสุดของรัฐและอยู่ใกล้ชิดสนิทกับประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ มีหน้าที่สำคัญคือการช่วยเรื่อง การประสานงานต่างๆ เช่นการประชุมประชาชนในเขตหมู่บ้านและการแจ้งข่าวสารของทางราชการ ให้ประชาชนรับทราบ เป็นต้น ในขณะเดียวกัน กำนันผู้ใหญ่บ้านก็มีสถานะและมีบทบาทเป็นผู้แทนประชาชน เป็นผู้นำของชุมชน เนื่องจากไม่ได้มีสถานะเป็นข้าราชการของรัฐเต็มตัว อีกทั้งมิได้ทำงานให้แก่ทางราชการเต็มเวลาบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ต้องดูแลความสุขทุกข์ของประชาชนที่เรียกกันว่า “ลูกบ้าน” ในด้านต่างๆ เป็นอันมาก ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นของตำบลหมู่บ้าน กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมและทางด้านจิตใจของลูกบ้าน (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2546)

ดังนั้น บทความวิชาการนี้จึงมุ่งนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างรอบด้าน ซึ่งการนำเสนอแบ่งออกเป็น 4 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก: ว่าด้วยประวัติศาสตร์กำนันผู้ใหญ่บ้าน ส่วนที่สอง: ว่าด้วยบทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมาย ส่วนที่สาม: ว่าด้วยการจัดระเบียบการปกครองท้องที่ และ ส่วนสุดท้าย : เป็นการสรุป

ว่าด้วยประวัติศาสตร์กำนันผู้ใหญ่บ้าน

กำนันผู้ใหญ่บ้านมีพัฒนาการและประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2553)

กำนันผู้ใหญ่บ้านในยุคอดีต

ในชนบทของไทยเราแต่เดิมนั้นมีลักษณะเป็นสังคมที่ประชาชนอาศัยกันเป็นกลุ่มในแต่ละกลุ่มก็มีหัวหน้าทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองคอยดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในกลุ่มอย่างใกล้ชิด ต่อมาเมื่อประชาชนเพิ่มจำนวนมากขึ้นปัญหาต่างๆ ก็มากตามมา ความเป็นอยู่ของประชาชนก็เปลี่ยนไปทำให้อยู่ร่วมกันเป็นหลักแหล่งเป็นชุมชนมากขึ้น มีอาณาเขตแน่นอนและมีแบบแผนการจัดการปกครองอย่างเป็นทางการยิ่งขึ้น

จากหลักฐานที่มีอยู่พอสันนิษฐานได้ว่าในสมัยสุโขทัยนั้นแบ่งการปกครองออกเป็นมณฑล แต่ละมณฑลมีเมืองในสังกัดซึ่งแยกออกเป็นเมืองเอก เมืองโท ทรี และจัตวา โดยแต่ละเมืองมีการปกครอง ดังนี้

- เจ้าเมือง (มีตำแหน่งต่างกันตามชั้นของเมือง) ปกครองหลายหมื่นหลังคาเรือนและมีปละตเมือง เป็นผู้ช่วย
- นายแขวงหรือนายอำเภอ ปกครองคนราวหมื่นหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อเจ้าเมือง
- นายแคว้นหรือกำนัน ปกครองคนราวพันหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแขวง
- นายบ้านหรือผู้ใหญ่บ้าน ปกครองราวร้อยหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแคว้น

ต่อมา สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงของไทยมีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่า ได้มีการจัดระเบียบการปกครองประเทศแยกย่อยลงไปอีก กล่าวคือมีการจัดระเบียบการปกครองท้องที่ภายในเมืองหนึ่งๆ ทั้งหัวเมืองชั้นนอกและหัวเมืองชั้นใน โดยแบ่งเมืองออกเป็นแขวงและแขวงแบ่งออกเป็นตำบล ตำบลแบ่งออกเป็นบ้าน ซึ่งเป็นที่รวมของหลายๆครัวเรือนแต่ไม่ได้กำหนดจำนวนคนหรือจำนวนบ้านไว้ นอกจากนี้ยังให้มีผู้ปกครองโดยเฉพาะ ได้แก่ บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านซึ่งเจ้าเมืองแต่งตั้งเป็นหัวหน้า เมื่อหลายบ้านรวมกันเป็นตำบลก็มีกำนันเป็นหัวหน้าและมักจะได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พัน” และหลายตำบลรวมกันเป็นแขวง ก็จะมีหมื่นแขวงเป็นผู้ปกครอง หลายแขวงรวมกันเป็น “เมือง” มีผู้รั้งหรือพระยามหานครเป็นผู้ปกครองเมืองนี้มีลักษณะ คล้ายกับจังหวัดในปัจจุบัน ส่วนแขวงเทียบเท่าอำเภอ การปกครองรูปแบบนี้เป็นหลักที่ยึดถือมาจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

เมื่อได้รู้แล้วว่า “กำนันผู้ใหญ่บ้านในยุคอดีต” มีลักษณะและสำคัญอย่างไร ในประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านยุคปฏิรูปการปกครองเป็นอย่างไร ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

กำนันผู้ใหญ่บ้านยุคปฏิรูปการปกครอง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการปรับปรุงการจัดระเบียบการปกครองของราชอาณาจักรไทยครั้งสำคัญ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปกครองระดับหมู่บ้านและตำบลนั้น ได้มีการทดลองตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนันขึ้นปกครองหมู่บ้านและตำบลครั้งแรกที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปีพ.ศ.2435 ทั้งนี้เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการจัดการปกครองหมู่บ้านและตำบลใหม่นี้มีลักษณะแตกต่างจากเดิมหลายประการ โดยเฉพาะในด้านกระบวนการซึ่งปรากฏในเนื้อหาจดหมายของพระยามหาอำมาตยาธิบดี (เส็ง วิริยศิริ) ครั้งยังเป็นหลวงเทศาภิบาลวิจารณ์ผู้ได้รับมอบหมายให้ทดลองตั้งผู้ใหญ่บ้านกำนัน ความว่า “ในขั้นต้นทำบัญชีสำมะโนครัวบ้านที่จะจัดเป็นหมู่บ้านและตำบลก่อนเสร็จแล้วจึงลงมือจัดการตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ต่อไปคือจัดรวบรวมครอบครัวที่เป็นเจ้าของบ้านใกล้เคียงติดต่อกันราว 10 เจ้าของ เจ้าของหนึ่งจะมีเรือนที่หลังก็ตามรวมเข้าเป็นหมู่บ้าน แล้วเชิญเจ้าของบ้านมาประชุมกันในวัด พร้อมด้วยราษฎรอื่นๆ เมื่อถามทราบว่าใครผู้ใดเป็นเจ้าบ้านแล้วก็ให้มาร่วมกันขอให้เลือกกันในหมู่ของเขาที่มาประชุมว่าควรจะให้ใครเป็น “ผู้ใหญ่” สังเกตดูเขาตรึก

ตรงกันมาก ชุบชิบปรึกษาหารือกันเห็นจะเป็นด้วยเรื่องเกรงใจกันแต่ในที่สุดก็ได้ความเห็นโดยมากว่าใครในพวกของเขาที่มาประชุมนั้นควรจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน แล้วข้าพระพุทธเจ้าก็เขียนใบตั้งชั่วคราวให้เขาถือไว้ จนกว่าจะได้มีหมายตั้งออกให้ใหม่ตามทางราชการ เมื่อได้จัดตั้งผู้ใหญ่บ้านได้พอสมควรที่จะจัดตั้งเป็นตำบลไว้แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้ไปประชุมที่ศาลาวัดพร้อมด้วยราษฎรในท้องที่นั้นเชิญผู้ใหญ่บ้านในตำบลที่ข้าพระพุทธเจ้าให้เลือกตั้งไว้แล้วมาประชุมพร้อมกันแล้วขอให้ผู้ใหญ่บ้านเหล่านั้นเลือกผู้ใหญ่คนหนึ่งในหมู่ของเขาว่าใครจะควรได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าว่าการตำบล เมื่อเขาพร้อมกันเห็นควรผู้ใดแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าก็ออกหมายตั้งชั่วคราวให้เขาเป็นกำนันตำบลนั้น แล้วข้าพระพุทธเจ้าไปทำอย่างเดียวกันไปทุกตำบล ตำบลใดที่ข้าพระพุทธเจ้าไปจัดตั้งกำนันในวันแรกในวัดใด ข้าพระพุทธเจ้าอาราธนาพระภิกษุในวัดนั้นมาประชุมอยู่ด้วย พอใครได้รับเลือกตั้งแล้ว ก็นิมนต์ให้สวดชยันโตให้พร”

นอกจากทดลองตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านแล้ว ยังมีการศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยดูสภาพท้องที่และความเป็นอยู่ทั่วไปของประชาชนโดยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพเสนาบดีคนแรกของกระทรวงมหาดไทยได้เสด็จออกตรวจราชการหัวเมืองต่างๆ และยังทรงมอบหมายให้หลวงเทศาจิตร วิจารณ์เดินทางไปดูงานการปกครองของประเทศพม่าและมลายู หลังจากนั้นได้จัดประชุมข้าหลวงเทศาภิบาลเพื่อปรึกษาความเห็นและรับฟังข้อเท็จจริงของแต่ละท้องที่ เมื่อปรากฏว่าโครงการทดลองตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี จึงได้วางรูปแบบการปกครองระดับหมู่บ้าน ตำบล เรียกว่า “การปกครองท้องที่” อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในการปกครองประเทศ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 ขึ้นบังคับใช้ทั่วประเทศโดยประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) ข้อความและหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้ได้ใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ของประเทศไทยสืบมา นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้าน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ไว้อย่างละเอียดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจตราดูแลทุกข์สุขของราษฎรตามท้องที่ต่างๆ ต่างพระเนตรพระกรรณสร้างความเป็นธรรมในการปกครองบ้านเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดเด่นของกฎหมายฉบับนี้ที่กำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นเพราะพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่จะให้ราษฎรมีโอกาสใช้สิทธิในการปกครองตนเองด้วย

หลังจากที่ได้ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 มาเป็นเวลานานประมาณ 17 ปี ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงได้ทรงประกาศยกเลิกและประกาศให้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทนและถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านสืบมาจนถึงปัจจุบัน

ในระยะแรกของการฟื้นฟูได้ประสบกับปัญหาต่างๆ มากมายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณสมบัติและความประพฤติของกำนันผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงระบบเทศบาลที่ไม่สอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ในการบริหารการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามากมายในการปกครองในปี พ.ศ.2442- 2458 กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้ตระหนักถึงปัญหานี้ จึงพยายามปรับปรุง

คุณสมบัติของกำนันผู้ใหญ่บ้านการให้การศึกษา ตลอดจนปรับปรุงขวัญกำลังใจ และให้รางวัลเพิ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อได้รู้แล้วว่า “กำนันผู้ใหญ่บ้านยุคปฏิรูปการปกครอง” มีลักษณะและสำคัญอย่างไร ในประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นอย่างไร ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง (ปี พ.ศ.2493 - 2500)

ในช่วงปี พ.ศ.2493 - 2500 ได้มีการยกระดับให้ความสำคัญสำหรับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มากขึ้น โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ตราพระราชบัญญัติต่างๆมากมายที่เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะต้องเป็นผู้รักษากฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ทำให้อำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ครอบคลุมวิถีชีวิตประชาชนในตำบล หมู่บ้านเกือบทุกเรื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำท่วม ฝนตก ฝนแล้ง เกิดศัตรูพืช โรคภัยไข้เจ็บ ฯลฯ ล้วนเป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องคอยช่วยเหลือดูแลทั้งสิ้น

กำนันผู้ใหญ่บ้านเริ่มเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับงานการพัฒนามากขึ้น เมื่อมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกในปีพ.ศ.2504 ประกอบกับได้มีการโอนอำนาจการสอบสวนของกระทรวงมหาดไทยไปให้ตำรวจดำเนินการแต่ฝ่ายเดียว กระทรวงมหาดไทยจึงหันมามุ่งเน้นงานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้ราษฎร กำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองในตำบล หมู่บ้าน จึงต้องสนองนโยบายของกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น โครงการสำคัญของรัฐบาลสามารถสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นโครงการเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช โครงการทำนาปีละ 2 ครั้ง หรือโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) เป็นต้น

เนื่องจากการปกครองตำบล หมู่บ้าน เป็นการปกครองท้องที่ชนบทที่ยังไม่มีลักษณะเป็นชุมชนพอที่จะยกระดับให้เป็นการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบใดรูปหนึ่งได้ แต่เพื่อเป็นการเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองและการบริหารท้องถิ่นของตนมากขึ้น และเป็นการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในชนบท รัฐบาลจึงได้ตั้งสภาตำบลขึ้นทั่วประเทศ โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปีพ.ศ.2499 และแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลายครั้งจนถึงรูปแบบสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติดังกล่าวก็คือคณะกรรมการสภาตำบล” ซึ่งกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง ปฏิบัติงานร่วมกับกรรมการสภาตำบลโดยเลือกตั้ง ซึ่งได้แก่ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจาก การเลือกตั้งของราษฎรหมู่บ้านละ 1 คน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานและพัฒนาตำบล โดยมีงบประมาณ เพื่อดำเนินการเป็นของตนเองส่วนหนึ่ง และมีอิสระในการดำเนินกิจการพอสมควรถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นนิติบุคคลก็ตาม

เมื่อได้รู้แล้วว่า “กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง ” มีลักษณะและสำคัญอย่างไรในประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านในยุคปัจจุบัน เป็นอย่างไร ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

กำนันผู้ใหญ่บ้านในยุคปัจจุบัน

ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อมีกระแสโลกาภิวัตน์เกิดขึ้นในสังคมโลก กระแสการเรียกร้องให้กระจายอำนาจการปกครองเริ่มดังขึ้น และในที่สุดก็ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปีพ.ศ.2540 การออกกฎหมายแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากขึ้น และยังมีผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามาบทบาทมากขึ้นในตำบล หมู่บ้านก็ได้หมายความว่าบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านจะลดน้อยถอยลง จากการศึกษาของกระทรวงมหาดไทยพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีบทบาทภารกิจอีกมากมายทั้งตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่น ๆ รวมถึงงานตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย ยังมีงานภูมิภาคอีกมากที่จะต้องอาศัยกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อยการอำนวยความสะดวก การป้องกันภัย ฝายพลเรือน การส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆของรัฐในพื้นที่ งานเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจ แบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น

กำนันผู้ใหญ่บ้าน คือ หัวหน้าของตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองของรัฐในระดับล่างที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ ทำหน้าที่เป็นกลไกรวมทั้งอาณาบริเวณเขตพื้นที่ของการปฏิบัติงานของทางราชการในระดับล่างสุดของรัฐหรือของประเทศไทย เมื่อเรากล่าวถึงกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าของตำบลและหมู่บ้านนั้น เราหมายความว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าที่เป็นทางการ (Formal Leader) ที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางอำเภอ ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติงานของราชการส่วนภูมิภาค แน่นอนว่าในกระบวนการดังกล่าว ได้มีการเรียกประชุมของชาวบ้าน มีการสอบถามความคิดเห็น และถึงขั้นที่ให้มีการออกเสียงเลือกตั้งของชาวบ้าน กระนั้นก็ตาม อำนาจสูงสุดและขั้นสุดท้าย กล่าวได้ว่าเป็นของราชการ ส่วนภูมิภาค เนื่องด้วยตำบลและหมู่บ้านนั้น มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองในระดับล่างของราชการ ส่วนภูมิภาค จึงไม่ได้มีความเป็นอิสระและไม่ได้เป็นองค์กรปกครองตนเองของประชาชนตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่

อย่างไรก็ตาม ในท้องที่ต่างๆทั่วทั้งประเทศไทยนั้น ปรากฏว่ามีบรรดาผู้มีอำนาจของชุมชนอยู่แล้วตามธรรมชาติ บรรดาผู้นำเหล่านี้ เราเรียกว่าผู้นำตามธรรมชาติ หรือผู้นำที่ไม่ได้เป็นทางการ (Informal Leader) อาทิ เช่น ผู้นำของชนเผ่า หัวหน้ากลุ่มเครือญาติ บรรดาผู้อาวุโส ผู้นำทางสังคม หรือนักปราชญ์ชาวบ้าน คหบดีหรือเศรษฐีท้องถิ่น บรรดานักเลงโต รวมทั้งเจ้าพ่อท้องถิ่น เป็นต้น ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการเหล่านี้ มีข้อที่น่าสังเกต ดังต่อไปนี้

1. บางส่วนมีลักษณะทับซ้อนกับบรรดากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กล่าวคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านในกลุ่มนี้เป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการอยู่แล้ว และได้รับแต่งตั้งจากทางฝ่ายอำเภอให้ทำหน้าที่เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วยอีกทางหนึ่ง

2. บางส่วนมีลักษณะที่แยกออกเป็นคนละส่วนกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กล่าวคือ บรรดาชาวบ้านก็ดี และทางฝ่ายอำเภอก็ดี พิจารณาว่าผู้นำที่ไม่เป็นทางการเหล่านั้น ไม่มีความเหมาะสมที่จะทำงานร่วมกับทางฝ่ายอำเภอ จึงได้แยกผู้นำที่ไม่เป็นทางการเหล่านั้นออกไปทำหน้าที่อื่นๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้านโดยตรง

3. ในขณะที่ผู้นำที่เป็นทางการคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีพัฒนาการควบคู่ไปกับพัฒนาการของรัฐฝ่ายผู้นำที่ไม่เป็นทางการกลับมีพัฒนาการควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม กล่าวคือ การขยายบทบาทของหน่วยงานของรัฐในท้องที่ ส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีภารกิจเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การขยายหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์ ส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านได้รับมอบหมายเพิ่มขึ้นให้เป็นเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราเครื่องชั่งตวงวัด ฯลฯ ในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น การขยายตัวของการนำมัน ส่งผลให้คหบดีท้องถิ่นมีกิจการปัมน้ำมันในท้องถิ่น เป็นต้น

4. การศึกษาเรื่องผู้นำท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ (Formal Leader) คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงควรกระทำด้วยความระมัดระวังต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้นำท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ (Informal Leader) เนื่องจากทั้งสองกลุ่มคนนับเป็นชนชั้นนำ (Local Elite) ของท้องถิ่นในพื้นที่เดียวกันและมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของส่วนหนึ่งย่อมมีผลถึงอีกส่วนหนึ่งทั้งในทางบวกและในทางลบด้วย (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2546)

ว่าด้วยบทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

อำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาเป็นลำดับนั้น สามารถจำแนกออกมาได้เป็น 12 หมวด กล่าวคือ (กรมการปกครอง, 2553)

1. การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร

ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้านนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ได้รับเลือกจากราษฎรให้ทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขราษฎร นอกจากนั้นในฐานะที่กำนันก็ดี ผู้ใหญ่บ้านก็ดี เป็นบุคคลที่อยู่ในท้องที่รู้จักคุ้นเคยกับสภาพท้องที่ และรู้ความต้องการ รู้ปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ปัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎรและพัฒนาความเจริญให้กับท้องถิ่นในฐานะเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับราษฎร

2. รายงานต่อทางราชการ

ในการดูแลรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ตลอดจนการป้องกันและระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ชุมชนประชาชนหรือต่อประเทศชาติให้ทางราชการทราบ เป็นหน้าที่สำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบเขตปกครองนั้นๆ เพื่อจะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและป้องกันมิให้เกิดเหตุลุกลามใหญ่โตขึ้น หรือเป็นการปราบปรามเหตุร้ายนั้นได้โดยเด็ดขาดรวดเร็ว

3. การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร

การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร หรือการประชุมอบรมชี้แจงข่าวสารแก่ราษฎรเป็นสิ่งสำคัญทางการปกครอง เนื่องจากการทำความเข้าใจร่วมกันเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคถือว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวกลางระหว่างราชการและประชาชนในการที่จะนำข่าวสารข้อมูลทางราชการไปแจ้งให้แก่ราษฎรได้ทราบ และขณะเดียวกันก็นำความต้องการของราษฎรไปแจ้งแก่ทางราชการทราบ

4. การจัดทำทะเบียน

การจัดทำทะเบียนในท้องที่ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญด้านการปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อให้ได้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆที่เกิดขึ้น หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ภายในเขตปกครองอันเกี่ยวกับจำนวนประชากร จำนวนครอบครัว จำนวนสัตว์พาหนะและลักษณะพื้นที่ในเขตรับผิดชอบข้อมูลรายละเอียดดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่การปกครองและงานในหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านแล้ว ยังจะสามารถประสานงานกับทางราชการเมื่อเกิดเหตุและชี้แนะเหตุการณ์ต่างๆของทางราชการ

5. กิจการสาธารณประโยชน์

ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกจากราษฎรในตำบลหมู่บ้านนั้นมียอำนาจปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎรเป็นหน้าที่โดยตรงของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นผู้คุ้นเคยกับสภาพท้องที่ที่จะต้องรู้ความต้องการและปัญหาของท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ปัดเป่าความเดือดร้อน แก่ราษฎรและปฏิบัติตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้โดยเคร่งครัด

6. การฝึกหัดอบรมให้ราษฎรรู้จักกระทำการในเวลารบ

กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านไว้ว่า จะต้องฝึกหัดอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่และการกระทำในเวลารบ

7. การบำรุงและส่งเสริมอาชีพของราษฎร

การส่งเสริมอาชีพถือว่าเป็นงานที่สำคัญและเป็นงานที่ยากลำบาก เพราะการกระทำนั้นจะส่งผลไปถึงคนจำนวนมากด้วยกัน โดยปกติราษฎรทุกครัวเรือนต่างก็มีอาชีพอย่างหนึ่งอย่างใดอยู่แล้ว การที่จะส่งเสริมให้ทำมากขึ้นหรือให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้นมีค่าใช้จ่าย เนื่องจากทุนในการประกอบอาชีพและแรงงานรวมทั้งการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบทอดการประกอบอาชีพกันมาแต่โบราณ ดังนั้นการส่งเสริมอาชีพจึงหมายถึงการจัดให้ราษฎรประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งเป็นลำเป็นสัน สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้น ขยายการผลิตให้มากขึ้นไปโดยมุ่งในทางส่งเสริมอาชีพที่มีอยู่แล้วเป็นสำคัญ

8. การป้องกันโรคติดต่อ

การรักษาสุขภาพอนามัยของราษฎรนับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของการรักษาความสงบเรียบร้อยเพราะสุขภาพของราษฎรย่อมเป็นรากฐานและบ่อเกิดแห่งความสุขสมบูรณ์ของราษฎร

ทั้งมวลและเมื่อราษฎรมีสภาพพลานามัยสมบูรณ์ ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆไม่ว่าจะทางด้านผลิตและการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามทางสังคม

9. การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

การดูแลหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องด้วยสัญลักษณ์เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องดูแลราษฎร หากราษฎรคนใดทิ้งให้บ้านเรือนชำรุดทรุดโทรม หรือปล่อยให้โสโครก โสมม อาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียง หรือผู้ที่ไปมา หรือให้เกิดอัคคีภัยหรือโรคภัย ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลปรึกษากัน ถ้าเห็นควรจะบังคับให้ผู้อยู่ที่นั้นแก้ไขเสียให้ดีกว่าบังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรรมการอำเภอ

10. การที่เกี่ยวข้องความอาญา

การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในทางคดี เป็นการปฏิบัติการต่อเนื่องเพื่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดทางอาญา อันเป็นผลกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพราะถึงแม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติโทษหนักเพียงใด หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีสมรรถภาพดีอย่างไรก็ตาม ก็ไม่อาจป้องกันการกระทำความผิดมิให้เกิดขึ้นได้ทุกกรณีเนื่องจากการกระทำความผิดนั้นเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมหรือเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากสังคมอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องนี้พอเพียงที่จะสามารถทำหน้าที่ทั้งป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด

11. คณะกรรมการหมู่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรประชาชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ให้มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาหารือ และช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักเหตุผลที่ว่าการพัฒนาหมู่บ้านเป็นการพัฒนาที่ต้องช่วยเหลือร่วมมือกันและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันไปทำงาน เป็นการบริหารงานของราษฎรในหมู่บ้านกันเอง อันเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยให้ราษฎรในหมู่บ้านได้ลงมือปฏิบัติจริง

12. คณะกรรมการตำบล

คณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการตำบลโดยตำแหน่ง และครูประจำตำบลในตำบลคนหนึ่ง กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน เป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน และให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญ กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

กล่าวโดยสรุป บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ และตามกฎหมายอื่น ๆ ที่สำคัญมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

1.1 อำนาจหน้าที่ในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

1.2 หน้าที่ต้องรายงานต่อทางราชการ เช่น รายงานความเดือดร้อนของราษฎรให้ทางราชการทราบเพื่อขอความช่วยเหลือ ปฏิบัติตามคำสั่งของทางราชการ

1.3 การจัดทำทะเบียน เช่น การปรับปรุงทะเบียนท้องที่ข้อมูลจำนวนราษฎร

1.4 การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร

1.5 การฝึกอบรมราษฎรให้รู้จักกระทำการในยามรบ

1.6 การบำรุงและส่งเสริมอาชีพแก่ราษฎร

1.7 การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

1.8 การอันเกี่ยวกับความอาญา เช่น อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย ส่งพนักงานสอบสวนท้องที่

2. ตามกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ

2.1 ตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร เช่น ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่และออกหลักฐานให้แก่ประชาชนนำไปยื่นต่อนายทะเบียน

2.2 ตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน เช่น เป็นเจ้าพนักงานในการตรวจบัตรประจำตัวประชาชนเฉพาะด้านตรวจในพื้นที่

2.3 ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว เช่น ผู้ใหญ่บ้านอาจต้องไปเป็น พยาน บุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะจดทะเบียนสมรส ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

2.4 ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ เช่น ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ไปกับเจ้าของหรือตัวแทนนำสัตว์ ที่ต้องจดทะเบียนรูปพรรณไปจดทะเบียนรูปพรรณ

2.5 ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เช่น ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติ และหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน

2.6 ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 เช่น ต้องนำราษฎรไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร

2.7 ตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายจับหรือหมายค้น ผู้ใหญ่บ้านและกำนันเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเมื่อกระทำการตามอำนาจหน้าที่ ผู้ใดดูหมิ่นหรือขัดขวางย่อมมีความผิดต่อเจ้าพนักงานจะได้รับโทษหนักขึ้นกว่าความผิดต่อบุคคลธรรมดา

ว่าด้วยการจัดระเบียบการปกครองท้องที่

การจัดการปกครองท้องที่ตามที่กำหนดไว้ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 จะประกอบไปด้วย (สำนักงานบริหารการปกครองท้องที่, 2558)

อำเภอ

เป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาครองจากจังหวัด แต่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลเหมือนจังหวัด การจัดตั้ง ยุบเลิกและเปลี่ยนแปลงเขตอำเภอ กระทำได้โดยตราเป็น พระราชกฤษฎีกา มีนายอำเภอเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบการบริหารราชการ

ของอำเภอ นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย และให้มีปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอซึ่งกระทรวงต่าง ๆ ส่งมาประจำให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ การแบ่งส่วนราชการของอำเภอ มีดังนี้

1.สำนักงานอำเภอ มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของอำเภอนั้นๆ มีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ

2.ส่วนต่างๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรมได้ตั้งขึ้นในอำเภอนั้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวงกรมต่างๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอนั้นๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบ

กิ่งอำเภอ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ได้กำหนดการจัดรูปการปกครองในระดับภูมิภาคไว้แก่อำเภอ แต่กิ่งอำเภอเป็นรูปการปกครองที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 กิ่งอำเภอมีฐานะเป็นส่วนราชการที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติงานประจำอยู่ เป็นส่วนย่อยของอำเภอ โดยอำเภอหนึ่งๆ อาจแบ่งพื้นที่ออกเป็นกิ่งอำเภอได้ตามความจำเป็นในการปกครองการจัดตั้งกิ่งอำเภอ

การตั้งกิ่งอำเภอทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยมีหลักเกณฑ์การจัดตั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 64 ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ดังนี้

1. อำเภอใดมีท้องที่กว้างขวางซึ่งจะตรวจตราให้ตลอดท้องที่ได้โดยยาก แต่ในท้องที่นั้นมีราษฎรไม่มากพอที่จะตั้งเป็นอำเภอหนึ่งต่างหาก หรือ

2. ท้องที่อำเภอใดมีราษฎรจำนวนมากอยู่ห่างไกลที่ว่าการอำเภอ ยากแก่การตรวจตรา แต่ท้องที่เล็กเกินไปไม่สมควรจะตั้งเป็นอำเภอหนึ่งต่างหาก

นอกจากหลักเกณฑ์ข้างต้น กระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งกิ่งอำเภอไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

ก.กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

1.มีราษฎรไม่น้อยกว่า 30,000 คนขึ้นไป

2.มีตำบลไม่น้อยกว่า 5 ตำบล

3.ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและสภาจังหวัด

ข.กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

1.มีราษฎรไม่น้อยกว่า 15,000 คนขึ้นไป

2.มีตำบลไม่น้อยกว่า 4 ตำบล

3.ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ต้องห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมไม่น้อยกว่า 25 กิโลเมตร

4.ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและสภาจังหวัด

ในการบริหารราชการของกิ่งอำเภอนั้น นอกจากมีนายอำเภอท้องที่เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาแล้ว จะมีปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ รับผิดชอบในการบริหารราชการรองจากนายอำเภอและมีหน้าที่ปฏิบัติราชการแทนนายอำเภอในเวลาที่นายอำเภอมิได้มาอยู่ที่กิ่งอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นข้าราชการในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตำบล

หน่วยงานบริหารราชการในส่วนภูมิภาคที่รองลงมาจากอำเภอ ก็คือตำบล ซึ่งจะประกอบด้วยหมู่บ้านรวมกันตั้งแต่ 5 หมู่บ้านขึ้นไป จัดตั้งขึ้นไปโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย

ตำบล มีกำนัน เป็นหัวหน้า ได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน ซึ่งมีใช้เงินงบประมาณประเภทเงินเดือนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

กำนันเป็นผู้ได้รับเลือกจากผู้ใหญ่บ้าน โดยนายอำเภอเป็นผู้จัดให้มีการเลือกกำนัน รับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น โดยที่กำนันที่ได้รับเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ 7 เมษายน 2551 มีวาระการดำรงตำแหน่ง จนอายุครบ 60 ปี ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่แล้วหรือเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่งก่อน 7 เมษายน 2551 ให้ดำรงตำแหน่งวาระ 5 ปี ยังมีสาเหตุที่กำนันจะต้องออกจากตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

หมู่บ้าน

หน่วยบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่เล็กที่สุด คือ หมู่บ้าน ซึ่งจะประกอบด้วยบ้านหลายบ้านในท้องที่เดียวกัน โดยยึดหลักเกณฑ์เพื่อความสะดวกในการให้บริการประชาชน ดังนี้

1. ถ้าเป็นที่ที่มีคนอยู่รวมกันมาก แม้จำนวนน้อยให้ถือจำนวนคนเป็นสำคัญคือ ประมาณ 200 คน เป็น 1 หมู่บ้าน
2. ถ้าเป็นที่ที่มีผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกล ถึงแม้จะมีจำนวนน้อย ให้ถือจำนวนบ้านคือประมาณ 5 บ้าน ก็จัดเป็นหมู่บ้านได้

ในหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งเป็นหัวหน้าที่รับผิดชอบ และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหมู่บ้านละ 2 คน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่า 2 คน ต้องขออนุมัติกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัดอาจจะพิจารณาเห็นสมควรให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบได้ด้วย

กล่าวโดยสรุป “ราชการบริหารส่วนภูมิภาค” เป็นการจัดระเบียบการปกครองตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Deconcentration) ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้แก่ จังหวัด อำเภอ เป็นหน่วยงานที่ใช้อำนาจรัฐ และเป็นระบบการปกครองซึ่งขึ้นตรงกับรัฐบาล เช่นเดียวกับการบริหารราชการส่วนกลาง ซึ่งราชการส่วนภูมิภาค มีลักษณะสำคัญที่พอจะสรุปได้ ดังนี้ 1) การปกครองแบบราชการส่วนภูมิภาคเป็นการแบ่งอำนาจการปกครองจากส่วนกลางให้แก่ผู้แทนการบริหารราชการส่วนกลาง ซึ่งประจำอยู่ในภูมิภาคตามหลักการแบ่งอำนาจการปกครอง 2) เจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคยังอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของส่วนกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งตั้งถอดถอน วินัยโดยมีผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในราชการและมีผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติ

ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา 3) ราชการส่วนกลางมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำวินิจฉัยสั่งการของราชการส่วนภูมิภาค โดยราชการส่วนภูมิภาคได้รับมอบอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น ราชการบริหารส่วนภูมิภาคมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยรัฐบาลมอบอำนาจบางส่วนในการดูแลและให้บริการประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ที่ห่างไกล จากส่วนกลาง โดยผ่านทางบุคคลซึ่งเป็นตัวแทนที่แต่งตั้งไปจากส่วนกลาง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ข้าราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งสังกัดส่วนราชการต่าง ๆ ตลอดจนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งแม้ไม่ได้แต่งตั้งจากส่วนกลางก็มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงานในเขตพื้นที่ของราชการส่วนภูมิภาคนั้น ๆ ได้แก่ ตำบล และหมู่บ้าน

บทสรุป (Conclude)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสถาบันที่มีทั้งบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตการปกครองที่เรียกว่า “ตำบล” และ “หมู่บ้าน” โดยมีแนวคิดรวบยอดทางกฎหมายและการบริหารราชการเรียกรวมกันว่าเป็น “การปกครองท้องถิ่น” ดังจะเห็นได้ว่าชื่อดังกล่าวเป็นชื่อของการจัดระบบปกครองและเป็นระบบการบริหารราชการลักษณะหนึ่งของไทย ซึ่งมีพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 เป็นกฎหมายแม่แบบคือได้วางรากฐานไว้ลักษณะของการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว นับว่าเป็นโครงสร้างสำคัญของการบริหารดินแดนของไทย (territory administration) โดยที่ในระยะต่อมาได้มีการสถาปนาโครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาคขึ้นที่มีจังหวัดและอำเภอขึ้นเป็นโครงสร้างส่วนบนอีกชั้นหนึ่ง การที่การปกครองท้องถิ่นมีลักษณะดังกล่าวส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านของไทยมีพัฒนาการต่อเนื่อง (การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการบริหารแต่ละครั้งมุ่งปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างส่วนบนและไม่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงสร้างส่วนล่าง) และที่สำคัญคือการมีสองสถานภาพควบคู่กันไป กล่าวคือ ในทางหนึ่งกำนันผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นผู้แทนของรัฐคือ ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับล่างสุดของรัฐและอยู่ใกล้ชิดติดสนิทกับประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ มีหน้าที่สำคัญคือการช่วยเรื่องการประสานงานต่างๆ เช่น การประชุมประชาชนในเขตหมู่บ้านและการแจ้งข่าวสารของทางราชการให้ประชาชนรับทราบ เป็นต้น

ดังนั้น การปกครองท้องถิ่นที่จะพัฒนาได้หรือไม่ และดำเนินไปในทิศทางใด จึงต้องมีการปรับตัวให้ทัน ต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม

บทความนี้จึงนำเสนอองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับ “ประเด็นคัดสรรว่าด้วยเรื่องกำนันผู้ใหญ่บ้าน” ซึ่งถือว่าองค์ความรู้เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งสำหรับการศึกษาและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ประวัติศาสตร์กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในยุคอดีต , กำนันผู้ใหญ่บ้านยุคปฏิรูปการปกครอง , กำนันผู้ใหญ่บ้านช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง (ปี พ.ศ.2493 - 2500) และ กำนันผู้ใหญ่บ้านในยุคปัจจุบัน 2) บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกำนันผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมาย ประกอบด้วย อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พระพุทธศักราช

2457 และ 3) การจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย อำเภอ , กิ่งอำเภอ , ตำบล และ หมู่บ้าน

องค์ความรู้ใหม่

บทความเรื่อง “ประเด็นคัดสรรว่าด้วยเรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน” ผู้เขียนมีข้อค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ที่ควรนำเสนอในประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ

ภาพประกอบที่ 1 : โมเดลประเด็นคัดสรรว่าด้วยเรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2547). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน). กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2550). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2553). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิบูลย์ศักดิ์ ราชจันทร์. (2554). บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลังการรัฐประหาร ปี พ.ศ.2549 - 2553. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น. (2558). การจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น. สืบค้น 1 เมษายน 2565, จาก https://multi.dopa.go.th/pab/info_organ/about1.

งานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ สู้พิษโควิด 19 พิชิตเศรษฐกิจ
Public Welfare Work of the Monks to Fight the Poison of Covid 19,
the Economic Poison

พระสมพล ยสชาโต(คล้ายสุบรรณ)¹ พระศิริวัฒน์ ปิยสิโล (คงศิริ)²

พระภูธิปนิธิร์ ชุตีพล (คงโศกานันท์)³

PhraSomphon Yachato (Klaisuban), Phrasiriwat Piyasilo (Kongsiri),

Phraphuthipanithi Chutiplo (Kong Phokanan)

บทคัดย่อ (Abstract)

ตั้งแต่เกิดโรคโควิด-19 ประมาณเดือนธันวาคมที่ประเทศจีน เมืองอู่ฮั่น และโรคโควิด-19 ก็ได้มาติดมาเกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 จากนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ก็ทำให้คนไทยเป็นโรคโควิด-19 เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จนรัฐบาลได้ประกาศล็อกดาวน์ประเทศ ประกาศใช้ พรบ. ฉุกเฉิน ห้ามคนเดินทางออกนอกจังหวัดและให้คนหยุดงาน ก็เริ่มมีปัญหาตามมา คือความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปในประเทศไทย คนจำนวนมากขาดอาหารขาดเครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งทางคณะสงฆ์หลายจังหวัดทำในส่วนงานด้านสาธารณสงเคราะห์ จึงได้จัดทำโรงทาน โรงครัวเคลื่อนที่ให้บริการอาหารแก่ประชาชนผู้ประสบภัยทุกข์และเดือดร้อนนั้น เป็นการบรรเทาความทุกข์เรื่องอาหารในเบื้องต้น ก็ได้คนใจบุญร่วมกันบริจาคทรัพย์ สิ่งของในโรงทานของพระสงฆ์เป็นอย่างดี ประชาชนที่ได้รับการช่วยเหลือก็มีกำลังใจและกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคโควิด-19 ต่อไป จนสถานการณ์ดีขึ้นเป็นลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): สาธารณสงเคราะห์; คณะสงฆ์; โควิด-19

Received: 2022-03-06 Revised: 2022-06-18 Accepted: 2022-06-24

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkomrajavidyalaya University. Corresponding Author
e-mail: sompon251666@gmail.com

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkomrajavidyalaya University

³ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkomrajavidyalaya University

Abstract

Since the emergence of COVID-19 Around December in China, Wuhan and COVID-19 It happened to happen in Thailand on January 12, 2020 from Chinese tourists who traveled to Thailand. causing Thai people to be infected with COVID-19 add more sequentially Until the government has announced the country's lockdown, announced the Emergency Act, prohibiting people from traveling outside the province and giving people a day off from work. Then started having problems. is the well-being of the general public in Thailand Many people are malnourished, lacking consumables. which the clergy in many provinces do in the public welfare therefore set up an almshouse Mobile kitchens provide food to people who are suffering and suffering. This is to alleviate the suffering of food initially. got philanthropists together to donate Items in the monk's almshouse as well. The people who have been rescued have the strength and encouragement to continue to fight the Covid-19 until the situation improves.

Keywords: Public Welfare; Sangha; COVID-19

บทนำ (Introduction)

ตอนเกิดระบาดไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 ใหม่ ๆ รัฐบาลยังไม่ได้ทำอะไรเลย รัฐบาลยังตั้งตัวไม่ถูกด้วยซ้ำไปว่า จะเอาอย่างไรกับไวรัสโควิด-19 มีน ๆ ง ๆ อยู่กับจะปิดประเทศ หรือจะเปิดดี จะเอาเงินหรือจะเอาชีวิตดี คณะสงฆ์นำโดยสมเด็จพระสังฆราชทรงมีพระดำริจัดตั้งโรงพยาบาลทั่วประเทศแล้ว นำหน้ารัฐบาลแล้ว รัฐมนตรีเทวัญ ต้องยึดหลักการการทำงานแบบนี้เอาไว้ คือ เข้าหา รายงาน และพูดคุยประสานให้เข้าใจ อย่างว่าแต่เงินกองทุนของคณะสงฆ์ อย่างว่าแต่เงินวัดเลย เงินในยามพระสงฆ์ก็เทให้หมด นี่คือนิสัยพระสงฆ์บ้านเรา ยิ่งระดับรัฐมนตรีเข้าหาพูดคุย รายงาน ยิ่งทำให้พระผู้ใหญ่ไว้ใจวางใจ ทำงานแล้วสบายใจ การที่นายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มอบหมายให้รัฐมนตรีเทวัญ เป็นตัวแทนนายกรัฐมนตรีไปมอบผ้าไตร ไทยธรรม เพื่อขอคำปรึกษา หรือเพื่อความเป็นสิริมงคลอะไรก็ได้ในห้วงเวลานี้ถือว่าถูกต้อง การตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริของสมเด็จพระสังฆราช รัฐบาลต้องขอบคุณคณะสงฆ์ที่ทำงาน ออกเงินตั้งโรงพยาบาลวัด ช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ ทำดีกว่าหน่วยงานราชการอีก เงินก็ไม่ต้องเสีย คนก็ไม่ต้องจ้าง แค่ว่าขอบคุณคงทำได้ไม่ยาก การตั้งโรงพยาบาลตามพระดำริสมเด็จพระสังฆราช ตอนนั้นเห็นรัฐมนตรีเทวัญ ออกเยี่ยมเยียนให้กำลังใจเจ้าอาวาส คณะทำงานทุกวัน อันนี้ก็น่าชื่นชม ยิ่งนิมนต์สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ เลขาธิการสมเด็จพระสังฆราชไปด้วย ยิ่งทำให้การทำงานราบรื่นและคณะสงฆ์เต็มใจเต็มที่(อุทัย

มณี, 2563) สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ กรรมการมหาเถรสมาคม เลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช พร้อม พระครูสมุห์วัชร ภาททโมโม ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตาราม นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ อธิบดี กรรมการพัฒนาชุมชน นายณรงค์ ทรงอารมณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และ คณะลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมศูนย์ช่วยเหลือฯ(โรงพยาบาล)วัดชินวรารามวรวิหาร(พระอารามหลวง) ต.บางชะ แยก อ.เมือง จ.ปทุมธานี โดยมี พระมงคลโศภการ เจ้าอาวาสวัดชินวรารามวรวิหาร น.ส.ฐิติณัฐ สมบัติศิริ วัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี และเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปทุมธานี ถวายการต้อนรับและนำเยี่ยมชมโรงพยาบาลของวัดชินวรารามวรวิหาร สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ เปิดเผย ว่า คณะสงฆ์ของวัดชินวรารามวรวิหาร ได้สนองพระดำริสมเด็จพระสังฆราชได้เป็นอย่างดี โดย อาหารต่างๆ ได้นำแจกจ่ายไปยังบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขเป็นไปตามหลัก สุขอนามัย และปฏิบัติตามคำสั่ง มาตรการ และคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด สำหรับการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมศูนย์ช่วยเหลือฯ (โรงพยาบาล) วัดชินวรารามวรวิหาร ในครั้งนี้เพื่อเป็นขวัญ กำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่จิตอาสา ที่เสียสละแรงกายแรงใจร่วมกันทำอาหารแจกจ่ายให้ประชาชนผู้ ได้รับความเดือดร้อนจากสถานการณ์โรคระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19

งานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไป ความสำคัญ การสา ธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้และประสบภัยแล้ว ยังหมาย รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารทางราชการ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การฝึกอาชีพแก่ประชาชน การให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หลักการสาธารณสงเคราะห์เป็น การกิจที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ประชาชนเป็นสำคัญ ได้แก่ การสงเคราะห์พระภิกษุ สามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบการ กุศลเกี่ยวกับเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน เป็นต้น การให้ วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรมประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคร้ายหรือผู้ป่วยยากไร้ การจัดให้มีโรงพยาบาล การบริจาคทรัพย์สินส่วนตัว หรือชักชวนญาติโยมบริจาคทรัพย์จัดสร้างโรงพยาบาล การให้ความรู้ข่าวสารแก่ชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุขมูลฐาน การปกครอง การ ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยหรือการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น วัดจึงต้องได้รับ การพัฒนาในด้านการบูรณปฏิสังขรณ์ให้มีความมั่นคงแข็งแรง ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้เหมาะสม กับสภาพพื้นที่ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบการพัฒนาวัด เพื่อให้วัดมีสภาพสะอาด สงบ และสว่าง(การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน, 2554) เพื่อสร้าง ความสุขทางด้านจิตใจให้กับประชาชน จึงควรพัฒนาวัดแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับภารกิจ 6

ด้านของคณะสงฆ์ โดยระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น ชุมชนรอบวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ สถานศึกษาในพื้นที่เพื่อจุดมุ่งหมายให้วัดมีสภาพความเป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน

จ่านงค์ ทองประเสริฐ ได้กล่าวไว้ว่า อาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตถ้าขาดอาหารไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เรื่องอาหารมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความสุขหรือความทุกข์ของคนในสังคม トラバโตที่ท้องของประชาชนยังว่างอยู่หรือยังหิวโหยอยู่ จะให้คนมีศีลธรรมเป็นไปไม่ได้ พระพุทธเจ้าไม่ให้เทศนาสอนแก่คนที่กำลังหิว เพราะคนที่กำลังหิวนั้นสมาธิไม่มี แต่ก็ได้ให้กินอาหารอย่างฟุ่มเฟือย ทรงสอนให้พิจารณาอาหารก่อนฉัน ว่าอาหารที่ฉันไปนั้นไม่ใช่เพื่อความมัวเมา ไม่ใช่เพื่อเล่น แต่เพื่อยังชีวิตให้เป็นไปให้ได้ ทำประโยชน์แก่สังคมต่อไป(จ่านงค์ ทองประเสริฐ, 2539) วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณ トラバจนถึงวันนี้ วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบากดำเนินการกิจตามบทบาทหน้าที่ที่ดำรงอยู่นับแต่อดีตกาล”โดยคณะสงฆ์ทั่วประเทศได้สนองพระดำริดำเนินการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยปฏิบัติตามมาตรการกึ่งมณฑลเทศาภิบาลและประกาศกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด รวมทั้งพระสงฆ์ไทยในต่างประเทศก็ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากด้วยเช่นกัน “การแพร่ระบาดของไวรัสในครั้งนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบทางสังคมเป็นอย่างมาก พระสงฆ์และประชาชนตระหนักในเรื่องของสุขภาพมากขึ้น วัดมีการจัดระบบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ประชาชนห่วงใยใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นความมั่นคงอย่างหนึ่งของชีวิตนอกเหนือจากการประกอบสัมมาชีพ”

สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์กล่าวว่า พระมงคลวิจิตร เลขาธิการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม กล่าวถึงปรากฏการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตินี้ว่า ปัจจุบันวัดทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดที่มีศักยภาพได้เริ่มจัดตั้งโรงพยาบาลเพื่อช่วยเหลือชุมชนที่เขตวัดนั้นตั้งอยู่ โดยพระสงฆ์ได้นำธรรมานุสสุภาพพระสงฆ์มาใช้ประกาศให้พื้นที่วัดเป็นพื้นที่ที่พระสงฆ์จะดูแลพระสงฆ์ด้วยกันเองตามธรรมวินัย ซึ่งพระต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันเกี่ยวกับการระบาด นอกจากนี้พระสงฆ์ยังให้ข้อมูลและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว โดยเฉพาะการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) แก่ประชาชนขณะที่ญาติโยมก็ดูแลพระสงฆ์ตามหลักธรรมวินัยด้วยเช่นกัน “โควิด-19 คงจะมีต่อไปอีกระยะหนึ่งซึ่งยาวนานพอสมควร ถึงแม้ขณะนี้จะมีแนวโน้มลดลงก็ตามการขับเคลื่อนความร่วมมือด้วยพลังบวร (บ้าน-วัด-โรงเรียน) จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งในระยะยาวได้ ตั้งแต่เริ่มมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) เข้ามาในประเทศไทย ทุกๆภาคส่วนก็ร่วมมือกันป้องกันและแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐจากการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงาน ภาคเอกชน และประชาชน โดยเฉพาะการทำงานของหน่วยแพทย์และ

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีหน้าที่อันยิ่งใหญ่ ทำให้เจ้าไวรัสโคโรนา 2019 สายพันธุ์ใหม่ไม่ระบาดจนควบคุมไม่ได้เหมือน กับหลายๆ ประเทศ ขณะที่เราเองก็ต้องร่วมกันปฏิบัติตามมาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม หรือ Social Distancing ‘อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ’ จะเพื่อชาติ เพื่อหมอ เพื่อใครก็ตาม ถ้าไม่มีอะไรสำคัญต้องออกข้างนอกจริงๆ ก็นอนอยู่บ้าน ทำงานที่บ้าน โควิดมาพาชีวิตเปลี่ยน น่าชื่นใจที่สถานการณ์การแพร่ระบาดในไทยเริ่มดีขึ้นทีละเล็กละน้อย จนมีใครหลายๆ คนอยากให้คลายล็อกดาวน์ในเร็ววันด้วยเหตุผลหรืออารมณ์ที่ยกมาต่างๆ นานา ส่วนตัวผมก็คิดว่ามันคงจะดีหากเราได้ใช้ชีวิตในแบบปกติในเร็ววันนี้ แต่หากเรามองและคิดอย่างมีสติสมบูรณืพร้อมตามหลักพุทธศาสนาใช้เอาอารมณ์เป็นที่ตั้ง ดังพุทธสุภาษิตที่กล่าวว่า “อุปมตตนา น มียันติ” ผู้ไม่ประมาณย่อมไม่ตาย เราคงตระหนักได้ว่าทำไมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จึงเริ่มลดน้อยถอยลงไปเรื่อย ๆ (พัชคุณ ชมชัตร์ชมงคล, 2563) ทั้งหมดที่เป็นแบบนี้เพราะเราคนไทยที่ร่วมมือร่วมใจกันป้องกันการแพร่ระบาดอย่างเต็มที่ และตั้งอยู่บนความไม่ประมาท ทำดีแล้วก็ขอให้ดีที่สุดและดีต่อไป เหมือนที่คุณหมอทวีศิลป์ วิษณุโยธิน โฆษกศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 (ศบค.) ที่เป็นขวัญใจของใครหลายๆ บอกไว้ว่า “ไม่ประมาท การ์ดอย่าตก” จริงครับ

พิษโรคโควิด 19 พิษเศรษฐกิจ

ถ้านับตั้งแต่เริ่มเกิดการแพร่ระบาด ณ สิ้นเดือนธันวาคม ลุผ่านปีใหม่เข้าสู่ปี ค.ศ. 2020 แบบซ็อกๆ กับการติดเชื้อจากประเทศจีน ไปสู่ประเทศอื่น ๆ ไกลเคียง ข้ามทวีปจากเอเชีย ไปยุโรป ลาตินอเมริกา และในที่สุดจุดศูนย์กลางใหญ่สุด และกำลังระบาดอย่างหนัก ก็คือ อเมริกา คนติดเชื้อแต่ละล้านคน ลามไปแล้ว 200 ประเทศ แทบจะทั้งโลกอยู่แล้ว เพราะคุณลักษณะที่โดดเด่นเรื่องติดเชื้อง่ายมาก แอมอาการเริ่มแรกเหมือนหวัด ยิ่งทำให้โลกปกคลุมไปด้วยความกลัว คนหลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกัน การรักษาระยะห่าง (Social Distancing) ถูกกำหนดให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยกันหยุดการแพร่ระบาด แต่ถึงตอนนี้ ไม่มีใครรู้ว่า โควิด-19 จะหยุดแพร่ระบาดเมื่อไหร่ และเราจะเป็นหนึ่งในผู้ติดเชื้อไวรัสตัวร้ายนี้หรือไม่ ที่ทำได้ก็แค่อยู่ให้ห่างกัน 1-2 เมตร สวมแมสก์ หมั่นล้างมือ(ด้วยแอลกอฮอล์หรือสบู่) กินร้อน ช้อนใครช้อนมัน และอยู่บ้าน งดกิจกรรมนอกบ้านที่ไม่จำเป็น แต่ถึงแม้ว่าเราจะรอดพ้นจากเป็นผู้ป่วยโควิด-19 ไปได้ เราก็ไม่รอดจากวิกฤตเศรษฐกิจจากพิษโควิด-19 อย่างแน่นอน เพราะนี่แค่ 3 เดือนที่โรคโควิด-19 แพร่ระบาด ได้ทำลาย ทำลายธุรกิจไปแล้วอย่างมากมาย ที่เห็นได้ชัดๆ ก็คือ ธุรกิจสายการบิน ที่เหล่าเครื่องบินพาณิชย์แทบจะทุกลำที่จอดนิ่งเรียงราย ต่อให้ผู้โดยสารอยากบิน อยากเดินทางใจจะขาด แต่การเดินทางเข้า-ออกประเทศกลายเป็นเรื่องยากลำบาก ทุกประเทศเข้มงวด ตรวจละเอียดผู้โดยสาร หลายประเทศห้ามคนเข้า ทำให้ธุรกิจสายการบินจำต้องหยุดกิจการชั่วคราว ยาวไปจนถึงปลายปีเสียด้วยซ้ำ

ต่อเนื่องและหนักไม่แพ้กัน ก็คือ ธุรกิจทัวร์และโรงแรมพากันประกาศหยุดกิจการ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรมรายเล็กรายย่อย ไปจนถึงรายใหญ่ที่เป็นเซนระดับโลกทั้งหลาย โควิด-19 ได้ส่งหานักท่องเที่ยวจนล้มหายตายไปจากระบบเศรษฐกิจของทุกประเทศ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวของโลก ระบุว่า โควิด-19 ได้สร้างความเสียหายให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก ที่มีมูลค่าประมาณ 5.7 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 171 ล้านล้านบาท ประเมินว่าคนในธุรกิจท่องเที่ยวที่มีประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของคนทั้งโลก จะถูกกระทบให้ต้องตกงานไปแบบไม่รู้อนาคตว่า ธุรกิจท่องเที่ยวจะฟื้นกลับมาเป็นปกติได้เมื่อไหร่ แต่ยังมีอีกหลายต่อหลายธุรกิจที่ได้รับพิษโควิด-19 ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เพราะระบบเศรษฐกิจที่เสมือนห่วงโซ่ที่เชื่อมโยงเข้าหากัน ตัวอย่างเช่น เมื่อนักท่องเที่ยวหาย คนทำร้านอาหาร ขายสินค้าโอท็อป ร้านค้าต่าง ๆ ก็ได้รับผลกระทบ ยอดขายลดลงไปด้วย แม้กระทั่งวินมอเตอร์ไซด์หน้าปากซอยก็กระทบกระเทือน ลูกค้าใช้บริการน้อยลงไปเช่นกัน เห็นได้ชัด ๆ จากมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 อัตราเดือนละ 5,000 บาท ติดต่อกัน 3 เดือนที่รัฐบาลเปิดให้ลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ www.เราไม่ทิ้งกัน.com ล้นทะลักจากที่รัฐประมาณการว่า จะมีคนลงทะเบียนขอรับความช่วยเหลือประมาณ 3 ล้านคน กลายเป็นว่าคนแห่กันมาลงทะเบียนจนเว็บล่มตั้งแต่วันที่แรก และผ่านมาแค่ 4 วันยอดคนขอรับการเยียวยาผ่านหลัก 20 ล้านคนไปแล้ว คำนวณเงินคร่าว ๆ ว่า ถ้าเดือดร้อนจากพิษโควิด-19 จริงทั้ง 20 ล้านคน รัฐบาลจะหาเงินมาจากไหน ตั้ง 3 แสนล้านบาทจึงจะพอเยียวยานี้ยังไม่รวมคนเดือดร้อนในระบบประกันสังคม ซึ่งหมายถึงบรรดาพนักงานสายการบิน โรงแรม ทัวร์ บริษัทห้างร้านทั้งหลาย ที่มีทั้งหยุดกิจการชั่วคราวไปแล้ว ให้พนักงานหยุดงานแบบไม่รับเงินเดือน (Leave without pay) และอีกหลายบริษัทที่คาดว่า กำลังสรุปสถานะตัวเอง และน่าจะใช้มาตรการสักระยะในการบรรเทาความเดือดร้อนที่ได้รับ ไม่ว่าจะเป็นการลดเงินเดือน เลิกจ้างพนักงานเพื่อลดค่าใช้จ่าย ดังนั้น เหล่าลูกจ้างมนุษย์เงินเดือนทั้งหลาย เตรียมใจไว้เลย ถ้าต้องถูกลดเงินเดือน หรือตกงาน เมื่อปลายเดือน มี.ค.ที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้มีการปรับลดคาดการณ์ตัวเลขเศรษฐกิจไทย (จีดีพี) ในปี 2563 ลงเหลือขยายตัวติดลบ 5.3 % สืบเนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโควิด-19 (COVID-19) ที่ได้กระทบต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมถึงไทย ทั้งด้านตลาดการเงิน เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งปัจจัยเสี่ยงดังกล่าวถือเป็นปัจจัยเสี่ยงหลักที่สำคัญอย่างมากสำหรับเศรษฐกิจไทยในปีนี้(ครองขวัญ รอดหมวน, 2563.) โดยการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ขยายวงกว้างเกือบทั่วทั้งโลกในขณะนี้ ทำให้คาดว่าเศรษฐกิจโลกจะเข้าสู่ภาวะถดถอย ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้มีการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า โดยปัจจัยเสี่ยงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกและการท่องเที่ยวของไทย ซึ่งกระทบต่อรายได้ ความเชื่อมั่น และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชนและภาคธุรกิจในวงกว้าง

ดร.กฤษณพงศ์ ได้เผยว่า ตัวเลขของผู้เสียชีวิต สะท้อนให้เห็นว่า มาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 นั้นต้องควบคู่กับสุขภาพจิตใจของประชาชนที่ต้องมีความสมดุลกัน

ในปัจจุบันมีผู้เข้ารับการรักษากับกรมสุขภาพจิตเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเกิดความตึงเครียด ได้รับผลกระทบในเรื่องของปากท้อง จนบางครั้งหาหนทางที่ผิดด้วยการก่ออาชญากรรม สิ่งเหล่านี้รัฐบาลต้องมีการชั่งน้ำหนักทางสังคมและมีมาตรการที่กระทบกับจิตใจประชาชนน้อยที่สุด และต้องดูแลอย่างทั่วถึง สำหรับอาจารย์จตุพล ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดว่า ชีวิตของคนเราเปรียบเหมือนหนังสือเล่มหนึ่ง อย่าคิดว่าชีวิตจะจบแค่เนื้อหาหน้าเดียว แต่ให้คิดว่ายังมีอีกหลายหน้าที่อาจจะไม่ได้แยะ ปัญหาทุกอย่างมันเกิดขึ้น และสังคมเราอยู่กับปัญหาตลอด แต่ต้องคิดว่าชีวิตเราจะอยู่ต่อไปอย่างไรให้ผ่านพ้นกับปัญหาเหล่านี้ไป ทุกคนต้องให้กำลังใจกันและกัน อาศัยความช่วยเหลือเห็นอกเห็นใจกัน ขณะที่ทางภาครัฐฯ ต้องลดความกดดันให้กับกลุ่มแรงงาน ผู้ใช้แรงงาน ต้องรู้จักผ่อนปรนกิจกรรมบางอย่างเพื่อให้สังคมขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี

ความมีน้ำใจของคนไทยในยามวิกฤติโรคโควิด-19

ในช่วงที่โรคโควิด-19 กำลังระบาด พี่น้องชาวไทยที่ได้รับความเดือดร้อน ขาดอาชีพ ขาดรายได้ ขาดสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ก็มีหน่วยงานหลายๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นวัดที่จัดตั้งโรงงาน หรือประชาชนด้วยกันเองที่ช่วยกันเป็นจิตอาสาแจกอาหารและของใช้จำเป็น รวมถึงบริจาคเงินสนับสนุนการช่วยเหลือต่างๆ ไม่เพียงช่วยเหลือคนไทยกันเองเท่านั้น น้ำใจเหล่านั้นยังแผ่ไปถึงชาวต่างชาติต่างภาษา ซึ่งเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องการความช่วยเหลือ เนื่องจากยังต้องตกค้างอยู่ในเมืองไทย ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศได้(ชัยฤทธิ์ ยืนเปี่ยม, 2563) ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นชาวต่างชาติที่มาเที่ยวช่วงที่เริ่มเกิดวิกฤติโรคระบาดแล้วไม่สามารถหาเที่ยวบินเพื่อเดินทางกลับประเทศตนเองได้ ต้องอยู่ในสถานที่ที่ไม่รู้จัก ไม่มีคนคุ้นเคย แถมเงินที่เตรียมมาเที่ยวก็ร่อยหรอ คนไทยใจเมตตาจึงไม่รีรอที่จะให้ความช่วยเหลือกับคนเหล่านี้

คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังคงออกโรงงานเคลื่อนที่ช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 พระธรรมรัตนมงคล เจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเจ้าอาวาสวัดพนัญเชิงวรวิหาร เปิดเผยว่า ทางวัดได้จัดตั้งโรงงานเคลื่อนที่ประกอบอาหารปรุงสุกสำเร็จพร้อมรับประทาน อีกทั้ง ผลไม้ น้ำดื่ม และขนม พร้อมด้วยหน้ากากอนามัย เจลล้างมือ ออกโรงงานเคลื่อนที่ไปยังชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าครองชีพให้กับประชาชนในแต่ละมือในช่วงที่เกิดภาวะวิกฤติ เนื่องจากส่วนใหญ่ต้องหยุดงานอยู่บ้าน จึงขอเป็นกำลังใจให้ทุกคน รวมพลังแรงใจ สามัคคี เอื้อเฟื้อ แบ่งปันมีน้ำใจต่อกัน(เดย์โหมนิวส์ออนไลน์) คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังคงออกโรงงานเคลื่อนที่ช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19

เมื่อเวลา 15.00 น.วันที่ 2 เมษายน 2563 ที่วัดศาลาปูนวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระครูอนุกูลศาสนกิจ เจ้าคณะอำเภพระนครศรีอยุธยา เจ้าอาวาสวัดศาลาปูน พระครูเกษมจันทวิ

มล หรือพระอาจารย์แดง เจ้าอาวาสวัดป้อมรามัญ พร้อมคณะสงฆ์และญาติโยม ร่วมใจจัดโครงการ จัดตั้งโรงพยาบาลช่วยเหลือผู้ประสบความทุกข์ยากลำบาก ในสถานการณ์โรคระบาด (COVID-19) ตาม พระดำริของ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เพื่อช่วยกันตอนยากลำบาก ด้านภัยโควิด-19 แจกฟรีข้างกล่องฟรี ให้กับหน่วยงานราชการและประชาชนทั่วไป(เดชา อุ๋นขาว, 2564) ที่ประสบความทุกข์ยากจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ระบาด

ตั้งแต่วันที่ 1-30 เมษายน 2563 ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 เพื่อ เป็นการแบ่งเบาภาระค่าครองชีพให้กับประชาชนในแต่ละมือในช่วงที่เกิดภาวะวิกฤติ เนื่องจากส่วนใหญ่ต้องหยุดงานอยู่บ้าน จึงขอเป็นกำลังใจให้ทุกคน รวมพลังแรงใจ สามัคคี เอื้อเฟื้อ แบ่งปันมีน้ำใจต่อกัน ให้ผ่านพ้นวิกฤตินี้ไปพร้อมๆ กัน(เดชา อุ๋นขาว, 2563) 1. จัดให้มีเครือข่ายระหว่างองค์กรสาธารณกุศลทางพระพุทธศาสนา กลุ่มอาสาสมัคร ในทุกจังหวัด ให้มีความเข้มแข็งและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีศูนย์รวมที่วัดของ เจ้าคณะจังหวัดหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่วัด ชุมชน หรือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ โดยให้มีคลังสิ่งของที่จำเป็นในการยังชีพเบื้องต้นพร้อมปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือ และให้มีการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือที่รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ในจังหวัดนั้นๆ รวมทั้งในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง และขยายผลไปสู่อำเภอต่างๆ ที่มีความพร้อม 2. ประสานคณะสงฆ์ในการสร้างเครือข่ายให้ความช่วยเหลือให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมทั้งประสานงานกับคณะสงฆ์ในการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือวัด ชุมชน และประชาชน โดยหลักการให้วัดและชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นต้นแบบและเป็นพี่เลี้ยงของวัดและชุมชนอื่น (นายพิศาล แซ่มโสกรา, 2556) งานด้านสาธารณสงเคราะห์ ถือได้ว่าเป็นงานที่เป็นพลังสำคัญในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เป็นงานที่มหาเถรสมาคมกำหนดให้พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาสังคมยามเกิดปัญหาภัยธรรมชาติ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย หรือปัญหาสังคมคนไร้ที่พึ่ง เป็นอีกงานหนึ่งที่คณะสงฆ์ทำไม่หยุด คณะสงฆ์โดยคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด เพื่อสื่อสารแนวทางการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ให้กับพระมหาเถระ ผู้เป็นประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ประจำจังหวัด นำไปดำเนินการให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์อย่างสูงสุด ด้วยหลักการปฏิบัติ 4 หลัก คือ 1.สงเคราะห์ 2.เกื้อกูล 3.พัฒนา 4.บูรณาการ

ในภาวะปกติ พระสงฆ์มีหน้าที่ดำรงตนเป็นแบบอย่าง และคอยให้คำปรึกษา รวมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ถูกที่ควร เห็นได้จากการที่พระสงฆ์เป็นผู้นำในการจัดการชุมชน จัดการป่า จัดการน้ำ และจัดการวัดให้เป็นศูนย์เรียนรู้ เป็นศูนย์ฝึกสัมมาชีพ เป็นต้น จึงนับได้ว่าพระสงฆ์มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่ง - สำหรับในภาวะวิกฤตประเทศชาติมีสาธารณภัยเกิดขึ้น คณะสงฆ์เป็นองค์กรที่สำคัญในการประสานศรัทธาของสาธุชน

สนับสนุนภาครัฐในการเข้าไปช่วยเหลือเกื้อกูล บรรเทาความทุกข์ทางกาย ด้วยวัตถุสิ่งของจำเป็นเบื้องต้น ที่สำคัญคือ พระสงฆ์สามารถเข้าไปมีส่วนช่วยบรรเทาทุกข์ทางใจ โดยการนำหลักธรรมไปปรับประคับประคองจิตใจให้ผู้ประสบภัยก้าวพ้นภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “พระพุทธศาสนา มั่นคง พุทธศาสนิกชนดำรงคุณธรรม นำสังคมมีสุข” (โพสต์ ทุเคย์, 2561) พระสงฆ์ยังทำงาน สงเคราะห์ เกื้อกูล พัฒนา และบูรณาการ

นวัตกรรมช่วงโควิด-19

ช่วงที่โรคโควิด-19 กำลังระบาดอยู่นี้ได้เกิดชีวิตวิถีใหม่ หรือที่เรียกว่า NEW NORMAL ขึ้น นั่น นวัตกรรมสุดยอดโอเคเดียว "ตู้ปันสุข" แบ่งปันอาหารให้เพื่อนมนุษย์ช่วงโควิด โครงการ "ตู้ปันสุข" เพื่อช่วยเหลือและแบ่งปันคนที่ประสบปัญหาจากโรคระบาดโควิด-19 เป็นโอเคเดียวง่ายๆ คือ เอาของกินของใช้ที่จำเป็นไปใส่ แล้วใครที่ต้องการก็สามารถหยิบไปใช้ได้แบบฟรี ๆ สมาชิกผู้ใช้เฟซบุ๊กท่านหนึ่งได้ที่ได้รวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ ในนามกลุ่มอิฐน้อย ได้ร่วมกันทำโครงการ "ตู้ปันสุข" หรือ (Pantry of Sharing) โดยได้โอเคเดียวมาจากโครงการ Free Pantry ของต่างประเทศ เพื่อช่วยเหลือและแบ่งปันคนที่ประสบปัญหาจากโรคระบาดโควิด-19 เป็นโอเคเดียวง่ายๆ คือ เอาตู้ไม้ธรรมดาหนึ่งตู้ไปวางไว้ตามจุดต่าง ๆ ซึ่งตอนนี้ได้วางไว้แล้ว 5 จุด คือที่ กทม. 4 จุด และอีก 1 จุดอยู่ที่ จ.ระยอง สำหรับ "ตู้ปันสุข" มีไว้สำหรับเอาของกินของใช้ที่จำเป็นไปใส่ แล้วใครที่ต้องการก็สามารถหยิบไปใช้ได้แบบฟรี ๆ ส่วนคนที่เอาไปใส่ก็ คือ ใครก็ได้ พุดง่ายๆ ก็คือใครอยากเอาอะไรไปใส่ เช่น มาล่า ปลากระป๋อง นม แปรสกีฟน ยาพารา ฯลฯ ซึ่งตู้นี้จะตั้งไว้ตรงนั้น ไม่มีใครเฝ้า ไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งนั้น หลายคนกังวลว่า โครงการนี้จะทำได้จริง ๆ หรือ อาจมีคนบางคนที่เห็นแก่ตัวหยิบของในตู้ไปจนหมดตู้ ดีไม่ดีตู้ที่เอามาตั้งก็อาจหายไปด้วย แต่ปรากฏว่าวิธีนี้ได้ผลจริง ๆ คือ มีกลุ่มคนที่อยากแบ่งปันก็เอาของมาใส่เรื่อย ๆ ส่วนคนที่ขาดแคลนก็หยิบไปกินไปใช้ คนที่มาหยิบ หยิบไปแค่พอกิน ไม่มีการมาเหมากวาดไปเยอะๆ และตู้ดังกล่าวได้เอามาตั้งไว้กว่า 2 สัปดาห์แล้ว เรื่องกลายเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และมีชาวนิตให้ความสนใจเป็นอย่างมาก หลายคนอยู่แถวๆ ละแวกตู้ที่พอจะมีกำลังทรัพย์ ก็ไปซื้อของเพื่อเอาไปใส่ในตู้ เพื่อรอให้คนที่ขาดแคลนมาหยิบเอาไปกินต่อไป ตู้ปันสุขยอดพุ่งเกือบ 250 ตู้ในพื้นที่ 51 จังหวัด ผู้เริ่มทำโครงการย้า ตู้ปันสุขของชุมชน ผู้ติดตั้งไม่มี “หน้าที่” ใส่ของให้ ส่วนผู้รับหยิบ แค่ “พอดี” และเป็นผู้ “ให้ ” เมื่อมีโอกาส ส่วนตู้พาสุข นครสวรรค์ที่เกิดเหตุทะเลาะเบาะแว้งแย่งของกัน ยังไม่เลิกทำแต่ย้ายสถานที่จัดระเบียบใหม่แทนโซเซียลชมให้บทเรียนชัดเกลาคิดใจ

“ตู้ปันสุข” ที่มีนายสุภกฤษ กุลชาติวิจิตร หรือโค้ชแบงค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการขายและการตลาด และเพื่อนกลุ่มอิฐน้อย ผู้เริ่มทำโครงการตู้ปันสุขแบ่งปันอาหารกระป๋อง น้ำดื่ม ช่วยผู้ยากไร้ ผู้ตกงาน ในช่วงโควิด 19 จาก 5 ตู้ ใน 2 จังหวัดคือ กทม. และระยอง จนมีภาคประชาชน และหน่วยงาน องค์กรต่างๆ นำไปขยายผลติดตั้ง ตู้ปันสุข จนแพร่หลายไปทั่วประเทศในชื่อต่างๆ

กันไป ได้รายงานตัวเลขผู้ปันสุขจนเมื่อวานนี้ว่า มีจำนวน 249 ตู้ในพื้นที่ 51 จังหวัด แบ่งเป็น ภาคเหนือ 7 จังหวัด ภาคกลาง 20 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 11 จังหวัด ภาคตะวันออก 3 จังหวัด และภาคใต้ 10 จังหวัด ซึ่งการช่วยเหลือแสดงน้ำใจของคนไทยดังกล่าวยังถูกทำข่าวเผยแพร่ไปในต่างประเทศ เช่นสำนักข่าวรอยเตอร์ ที่ไปสัมภาษณ์นายสุภกฤษ ถึงสาเหตุที่ทำให้โครงการดังกล่าวว่า มาจากการที่เห็นคนไทยจำนวนมากกำลังเผชิญภาวะวิกฤติจากการไม่มีรายได้หรือเงินมาซื้ออาหารจากเหตุการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 หลังจากเรื่องนี้ถูกเผยแพร่ออกไปได้เพียงวันเดียว (อรรณณ กริมวิรัตน์กุล, วีระยุทธ เชื้อไทย, 2563) ผู้ปันสุขก็เพิ่มแบบก้าวกระโดดไปในพื้นที่ 44 จังหวัด นอกจากนี้ รอยเตอร์ยังไปสัมภาษณ์หญิงวัย 62 ปี ผู้มารับสิ่งของจากผู้ปันสุข ชื่อนางกิ่งเพชร หล่อทอง ที่สามิตกงานแต่มีภาระต้องดูแลปากท้องของคนในบ้านจำนวน 5 คน เธอบอกว่าไม่ต้องการหยิบของจากผู้ปันสุขไปจำนวนมากๆ เพราะเราควรแบ่งให้คนอื่นด้วย จึงเอาไปเฉพาะที่จำเป็น

สรุปงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ สู้พิษโควิด 19 พิชิตเศรษฐกิจ

“อโรคยา ปรมาลาภา ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” เหมาะกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในตอนนี้เป็นที่สุด ซึ่งไม่มีใครบอกได้ว่าจะหยุดเมื่อไหร่ เหตุการณ์นี้ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคทุกส่วนของประเทศ ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นหรือวรรณะไม่ว่าจะยากดีมีจนรวยล้นฟ้าหรือยากจนสามารถไปอยู่ได้กับทุก ๆ คน ทุก ๆ ที่จริง ๆ ผมขอให้คนไทยทุกคนมีธรรมะเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ขอให้เราทุกคนมีเมตตากรุณา มีการให้ทานที่ดี และมีสติ แล้วเราทุกคนจะเกิดปัญญาหาทางออกและผ่านพ้นเหตุการณ์นี้ไปได้ ทรัพย์สินเงินทองไม่สำคัญเท่ากับชีวิตของเราๆ ท่านๆ เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลายจงพึงรักษาชีวิตไว้เถอะครับ ธรรมะไม่ใช่ของวิเศษ ไม่ใช่วัดขึ้น ไม่ใช่ฮีโร่(พัชคุณ ชมชัดรัชมกุล, 2563) แต่ธรรมะสอนให้เราอยู่กับปัจจุบัน มีสติกับปัจจุบัน และสอนให้เรารู้ว่าไวรัสที่รบกวนกลัวยังไม่กลัวเท่ากับใจคนที่ไร้ธรรม

มีข้อมูลว่า มีวัดที่จัดตั้งโรงทานเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 กว่า 200 วัดทั่วประเทศ ถือภารกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ที่มหาเถรสมาคมกำหนดให้พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาสังคมในยามเกิดปัญหา ซึ่งวัดและชุมชนเป็นส่วนที่เกื้อกูลกันมาตั้งแต่โบราณ วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังถือเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย (สำนักข่าวไทย, 2563) “ท่ามกลางสถานการณ์โรคระบาด จงเผชิญหน้ากับความกลัวด้วยสติ ใช้ปัญญาบำบัดความทุกข์เพราะเราต้องอยู่ด้วยกันในบ้านเมืองของเรา เราจะไม่ทิ้งกัน ขอคนไทยทุกคนจงเป็นผู้กล้าหาญ ละความเห็นแก่ตัว หันหน้าสามัคคีปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคลากรสาธารณสุขและภาครัฐ ยามนี้สังคมต้องการความเห็นที่เป็นประโยชน์ต้องการกำลังใจ หยุดการสร้าง ความร้ายฉานชิงชัง จงประพฤติตนเป็นบัณฑิต รักรักษาใจให้พ้นจากโรคภัย ความทุกข์ยากที่เราเผชิญอยู่ย่อมผ่านพ้นได้ในไม่ช้า

สรุปผลและประโยชน์ที่ได้จากงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

งานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ทำอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาตลอดเวลา เพราะวัดเป็นสถานที่ที่บุคคลทั้งหลายนึกถึง ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ยามปกติหรือยามมีทุกข์ ยิ่งในเหตุการณ์วิกฤติหนักๆ อย่างน้ำท่วม ยามมีโรคภัย เช่น โรคซาร์ส แต่ในครั้งนี้ก็เหมือนกันเกิดโรคโควิด-19 ทำให้ประชาชนเดือดร้อนกันหมดทั่วทั้งประเทศ คณะสงฆ์ทุกจังหวัดในประเทศซึ่งเกือบทุกตำบลมีวัดอยู่ในพื้นที่ได้เป็นที่พึ่งช่วยเหลือประชาชน สมเด็จพระสังฆราชฯ ประมุขสงฆ์ไทยทรงประทานขวัญกำลังใจ พร้อมทั้งได้ให้พระสงฆ์ทั้งหมดช่วยเหลือประชาชน และทรงประทานวิธีการและหลักธรรมแก้ไขปัญหากแก่พระสงฆ์และประชาชน คณะสงฆ์จึงได้จัดตั้งโรงทาน โรงครัวเคลื่อนที่เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน มีประชาชนได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์สินสิ่งของร่วมกับคณะสงฆ์ และร่วมด้วยช่วยกันทำอาหารแจกจ่ายผู้เดือดร้อน เพื่อให้ความเป็นอยู่ดีขึ้นอยู่รอดได้ในช่วงโควิด-19 หลายหน่วยงานคิดวิธีช่วยเหลือประชาชนในวิธีต่าง ๆ

ในช่วงโควิด-19 ได้มีนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น อุปกรณ์ในการแพทย์ ด้านการช่วยเหลือประชาชนผ่านแอปพลิเคชัน เป็นต้น และอีกอย่างที่ได้โด่งดังไปทั่วโลก คือ ตู้กับข้าว ตู้แบ่งสุข ตู้ปัน และอีกหลายชื่อ เป็นนวัตกรรมที่คอยช่วยเหลือระหว่างประชาชนด้วยกัน จะตั้งไว้ตามถนน หนทาง ตามสี่แยก ตามตลาด ตามที่เห็นได้สะดวกและที่วัด มีข้อความว่า “มีให้แบ่งปัน ได้ให้รู้จักพอ” เป็นต้น มีประชาชนนำสิ่งของมาใส่ในตู้ ข้าวสาร อาหารแห้ง ปลากระป๋อง ของกินของใช้ไม่ได้ขาดสิ่งที่ยากได้ในขณะนี้ ตอนนี้มีคลิปที่พระสงฆ์ได้นำอาหารจากการบิณฑบาตออกจากย่ามนำไปใส่ในตู้ปันสุข เป็นที่สาธารณะจำนวนมาก และยังมีตู้ในวัดอีกจำนวนมาก เช่น ตู้ธรรมปันสุข มีข้าวสาร อาหารแห้ง มีหนังสือธรรมะใส่ไว้ได้นำไปอ่าน พระสงฆ์ได้นำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมเทศน์บ้าง บรรยายบ้าง ออนไลน์บ้างในการใช้ชีวิตประจำวันช่วงวิกฤติโควิด-19 ให้อย่างมีความสุขกับชีวิตพร้อมที่ต่อสู้ต่อไป ในโอกาสที่จะมาถึงในไม่ช้านี้ในภายภาคหน้านั้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองพุทธศาสนสถาน. (2554). *การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน*. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www1.onab.go.th/e-Books/WadStandard.pdf>
- ครองขวัญ รอดหมวน. (2563). *เศรษฐกิจไทยอ่วมพิษโควิด-19*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/62427>
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2539). *พระพุทธศาสนากับสังคมและการเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ้อแกรมมีจำกัด.

- ชัยฤทธิ์ ยนเปี่ยม.(2563) น้ำใจไทยในวิกฤต..สู้โควิดยามยากวันที่ 28 มีนาคม 2563. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.posttoday.com/politic/report/619089>
- เดชา อุ่นขาว. (2563). คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังคงออกโรงทานเคลื่อนที่ช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 รายงานข่าว. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.daytimenewsonline.com/13161>
- พิศาล แซ่มโสภะ. (2556). แนวทางการปฏิบัติงานสนองงานคณะสงฆ์,การสาธารณสุขสงเคราะห์ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก [http://phisalcham.blogspot.com/2013/01/blog-post.html?View=flip card](http://phisalcham.blogspot.com/2013/01/blog-post.html?View=flip+card)
- พัชฌ์ ชมชัดรัมย์. (2563). ไวรัส ศรัทธา และผลกระทบต่อวงการสงฆ์ มองธรรมะผ่านวิกฤติโควิด-19. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.gqthailand.com/gq-hype/article/gq-hype-vol-17>
- สำนักข่าวไทย. (2563) บทบาทพระพุทธศาสนากับการเป็นที่พึ่ง ช่วงโควิด-19. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.mcot.net/viewtna/5e99bcece3f8e40af142f6b7>
- หนังสือพิมพ์ โพสต์ทูเดย์. (2561). พระสงฆ์กับงาน สาธารณสงเคราะห์. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.posttoday.com/dhamma/555498>
- อรรณณ กริมวิรัตน์กุล. (2563). ที่มา Cr. เฟซบุ๊ก ตู้ปันสุข Facebook : วีระยุทธ เชื้อไทย. จิตสำนึกคนไทยกับ"ตู้ปันสุข"เกาะติดสถานการณ์ไวรัสโคโรนา. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.mcot.net/viewtna/5eba4c81e3f8e40af94426ad>
- อุทัย มณี. (2563). ขอชื่นชม..แทนชาวพุทธ-ส่งกำลังใจมองสงฆ์. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.posttoday.com/dhamma/621873>

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ในกรณีมีความประสงค์จะนำผลงานบทความวิจัยไปขอ กำหนดตำแหน่งทางวิชาการ มีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จำนวน 3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอก ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความ ผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความ เชื่อวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อ ผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อ เหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของ เนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ค้นหาค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่นต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index>. เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่ง ขิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้ จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขิดขอบทั้ง สองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมี ความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขิดขอบกระดาษ ด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียง ตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็น รูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ขิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ขิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ขิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ขิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่นอนวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคนให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์.//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place of Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york: John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี./เดือน/วันที่พิมพ์.//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์.//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Journal.//Year(Volume).//page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการสร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟออยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี./เดือน/วันที่พิมพ์.//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Newspaper.//
page.

ตัวอย่าง

ปริยา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//

Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//รายงานผลการวิจัย.//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์

ราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุขะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง

กรณ์ราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้น วัน เดือน ปี, //จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก

<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.

Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

